M — 3217
3226
3201 / 3226

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ
1
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
•
SAMEDI
1 OCTOBRE
1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7790 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3201

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԹՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾ ՉԷ»

•

Արդահատելի տեսարան մը կը պարզէ Թուրք մամուլը, չաբաթներէ ի վեր :

Ձղակատը կ'ըլլայ, Սեպտ. 6ի զէպքին պատասխանատուները այլուր փնտռելով :

Նոյն իսկ այն թերթերն ու յօդուածագիրները որ կը թելադրեն «պարսաւել, անիծել այսպիսի չարժումները», կ'երթան կուգան եւ նորէն չքմեղանքի փորձեր կը կատարեն .

— « Ամբողջ պատմութեան ընթացքին Թուրքերը ,— ճոյն իսկ ամէնէն տագնապալի շրջաններուն — պահած են իրենց խաղաքակրթական, մարդկային եւ կրօնական ոգւոյտուրքիւնը : Պէտք է բացէ ի բաց ապացուցանել ամբողջ աշխարհի թէ այս վերջին դէպքը Թուրքերու գործը չէ» . (Պուրհան Ֆեյէֆ, *Ճիւմհուրիյէթ*) :

Ուրիշ մը կը ճանկակի .

— « Եթէ օտարներու հրատարակութիւններ ունենայինք, կը հասկցնէինք թէ թուրք ժողովուրդին եւ Օսմ. կայսրութեան ամբողջ պատմութեան մէջ տեսնուած չէ նման վայրագութիւն մը. (Փեյամի Սեֆա, *Միլլիյէթ*) :

Ինչպէս այս երկուքը, ուրիշներ ալ ի վերջոյ կ'ապաւինին Սուլթան Ֆաթիհի , որ բարեացակամ դիրք բռնեց ոչ – իսլամ փոքրամանութեանց հանդէպ :

«Արդահատելի» կոչեցինք տեսարանը , վասն զի այս յօդուածագիրներէն ոչ մէկը կը համարձակի ակնարկ մը նետել Օսմ. պատմութեան վրայ :

Եթէ միայն այդ պատմութեան մէկ մասը սերտէին, Վիէննայի դուռներէն մինչեւ Պալքանեան ապգերու ազատագրումը եւ Հայաջինջ Սարսափները, ապա փոքր Ասիոյ «յաղթանակը» ընդ հուր եւ ընդ սուր, իրենց առաջին գործը պիտի ըլլար անմիջապէս մզկիթ վազել, իրենց թեւլացած անէծքը կարդալու համար յանուն Ֆաթիհ Սուլթան Մէհմէտի :

Մինչդեռ , իրենց սերունդն էր որ Օսմ. Սահմանադրութեան սկիզբէն իսկ, Թուրքիոյ միաքերը եւ կեր ճարեց ամբոխին, ըսելով թէ Ֆաթիհ Մէհմէտ չարաչար սխալած էր ողջ ձգելով ոչ – Թուրք փոքրամանութիւնները :

Եւ իշխանութիւն թէ ամբոխ ձեռք ձեռքի տուին, զարմանալու համար այդ «սխալը» :

Սեպտ. 6ի զէպքն ալ չարունակութիւնն է այդ բարբարոս քաղաքականութեան :

Թուրք հրապարակագիրները եթէ բաւականաչին բուն ճշմարտութիւնը խօսիլ եւ արդարութեան պարտք մը կատարել, պիտի ըսէին.— Սեպտ. 6ի դէպքը «Թուրքի գործ»ն ալ դերազանցեց :

Ինչպէս որ Իթթիհատի հիմնադիրն ու տեսարանը, Ահմէտ Րիզա կը հառաչէր պայծառատեսութեան վայրկեանի մը մէջ, ի տես հայասպան Աբդուլհամիտին .

— *Այս տեսակ դէպք ոչ թէ աչխարհի , այլ Օսմանեան պատմութեան մէջ իսկ չէ տեսնուած ...*

Նոյն թերթերը ի դուր կ'ողբան թէ օտարազգու հրատարակութիւններ չու – նին, Թուրքը ծանօթացնելու համար :

Թող պզպտան որքան ուզեն, եւ պիտի տեսնեն որ Թուրքիոյ նուիրուած գիրքերը դէպ մը կը կազմեն, մանաւանդ վերջին տարիներու ընթացքին :

Փիէռ Լոթիները, Ժլոտ Ֆարէռները եւ ուրիշներ սերունդ արտադրեցին : Արդիական հեղինակ մը, ժուրժ Տիւհամել անդամ պատիւ սեպեց դրքի վերածել իր թռուցիկ տպաւորութիւնները :

Թրքանպաստ, նոյն իսկ Թրքապաչտ հրատարակութիւն կը պակսի անգլիական եւ ամերիկեան հրապարակներուն վրայ, սկսելով Մալիաէ Խիզ հանդէսի հասորներէն :

Եւ սակայն, ի՞նչ օգուտ, երբ իրակա – նութիւնը միայն արիւն եւ աւեր կը ցուցնէ, ամբողջ Թուրքիոյ տարածու – թեան վրայ··· :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՉԻՆԱՐՇԱԻ

ՄԻՋԻՆ ԱՐՇԻԵԼՔԻ ՄԷՋ

•

ԴԱՀԻՐԷԻ ԱՆԴԻ· ԴԵՍՊԱՆԸ ԲՈՂՈՔՑ ՉԵՒՈՍԼՈՎԱՔԻԱՅԷՆ ՉԷՆՔ ԱՌՆԵԼՈՒ ՈՐՈՇՄԱՆ ԴԷՄ·— ԵԳԻՊՏՈՍ ԿՈՒԶԱ ՊԱՀԵԼ ԻՐ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ·— Խ· ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՑՆ ԱՌԱՋԱՐԿԸ ՆԵՐԿԱՑՅԱՑՈՒՑԱԾ Է ՍՈՒՐԻՈՑ

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ Եգիպտոսի եւ Չեխոսլովաքիոյ միջեւ կընքուած պայմանագիրը լուրջ մտահոգութիւն պատճառած է Արեւմուտքի մէջ : Գահիրէ բրիտանական դեսպանը բերաց – նայի բաժնեց Եգիպտոսի վարչապետին՝ գնդ. Կամալ Նասրի, բացատրելով թէ իր կառավարութիւնը լուրջ մտահոգութեամբ կը դիտէ Չեխոսլովաքիոյն զէնք եւ ռազմանիւթ գնելու որոշումը : Եւ ա – ւելցուց.— «Այդ որոշումը կրնայ տեղի տալ զինարշաւի մը Միջին Արեւելքի մէջ, հակասելով երեք պետութեանց 1950ի յայտարարութեան» : Ինչպէս գրած էինք երէկ, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան Արեւելքի գործերու վարիչն ալ ամիպողջաբար ճամբայ ելած է դէպի Եգիպտոս, նոյնիսկ բողոք մը յայտնելու եւ լուսաբանութիւններ պահանջելու համար :

Լոնտոնի մէջ մտահոգ են մանաւանդ ա – նոր համար որ, Խ· Միութիւնը երբ կը զօրացնէ իր դիրքը Եգիպտոսի մէջ, զէնքերու հայթայթումով, ոչ որեւէ համա – ձայնութիւն, ոչ ալ դաշնագիր խախտած կ'ըլլայ : Եթէ իր առեւտրական արշաւը կը խանգարէ Ժընեւի ոգին, իրողութիւն է որ Անգլիան ալ զէնք եւ ռազմանիւթ կը ճարէ, ուրեմն չի կրնար խիստ միջոցներ – րու դիմել :

× Եգիպտոսի նախարարական խոր – հուրդը առջի օր բացառիկ նիստ դումա – րելով, մանրամասնօրէն քննեց զէնքերու հայթայթման խնդիրը : Նոյն օրը Գահի – րէի ամերիկեան դեսպանը ունկնդրու – թեան ընդունուեցաւ Եգիպտոսի ազգ· պաշտպանութեան նախարարին կողմէ : Նոյս առթիւ Ցեղախոհութեան Մորհուրդի անդամներէն գնդ. Ասվար կը դրէ կառավարական օրկանին՝ «Ալ Կումհուրիյէթ»ի մէջ.

— « Արեւմտեան պետութիւնները խե – լացի դործ մը կատարած պիտի ըլլային, եթէ պահ մը իրենք դիրենք Եգիպտոսի տեղը դնելով հարցնէին թէ տրամաբանա – կո՞ն էր մերժել Չեխոսլովաքիոյ դուռ առեւտրական առաջարկը, երբ Եգիպտո – սի բոլոր խնդրանքները կը մերժուէին Ա – րեւմուտքի կողմէ : Եթէ Արեւմուտք կը վախնայ որ Չեխոսլովաքիոյ հետ կընք – քուած պայմանագիրը մեզ կը դնէ հա – մայնավար ճակատին վրայ, կընանք ըսել թէ մենք որեւէ մատհոգութիւն չունինք այդ մասին : Մեր առեւտրական յարաբե – րութիւնները որեւէ կապ չունին քաղա – քականութեան հետ, Արեւելքի հետ ըլլայ թէ Արեւմուտքի » :

Ուրիշ խմբագրականով մը, նոյն թեր – թը կը զարմանայ որ խնդիրը այնքան աղ – մուկ յարուցած է Լոնտոնի, Փարիզի եւ Ուաշինկթընի մէջ : «Այս պարագան ան – գամ մը եւս կ'ապացուցանէ Իսրայէլի կա – րեւորութիւնը արեւմտեան պետութեանց համար· զոն չի անունք մատ չդարձրա – ցուցին երբ Հնդկաստան մերժեց ամէ – րիկեան առաջարկը՝ զէնք ճարելու համար եւ Խ· Միութենէն խնդրեց պողպատի դործարան մը կառուցանել » :

Ուրիշ կարեւոր թերթ մը, «Ալ Ահրամ» եւս կը զարմանայ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի բռնած դիրքին վրայ եւ կ'ըսէ թէ պատ – մութիւնը պիտի արձանագրէ Եգիպտոսի տուած մեծ որոշումը :

× Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ վար – չապետը՝ Սայիտ Ղազի մէկ ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ խորհրդային դեսպանին հետ : Ցետոյ տեսակցութիւն մը ունեցաւ ամերիկեան դեսպանին հետ : Երրորդ տեսակցութիւնն էր այս, երկու օրուան ընթացքին : Երբ հարցուցին թէ Ռուսերը առաջարկո՞ծ են զէնք ճարել Սուրիոյ, վարչապետը պատասխանեց .

— « Խ· Միութիւնը պատրաստակամութիւն կը ցուցնէ օգնելու արաբական երկիրներուն : Մեր խօսակցութեան դլխաւոր նիւթն էր առեւտրական եւ տնտեսական յարաբերութեանց զարգացումը » :

Իրագէկ աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ Սուրիա պիտի հաւանի զէնք ստանալ Խ· Միութենէն, ճիշդ այն պայմաններով որ կնքուած են Եգիպտոսի հետ :

Գահիրէի թերթերը կը գրեն թէ Եհ – րանի խորհրդային դեսպանը զէնք ճարե – լու առաջարկ մը ներկայացուցած է Սէո – ուի Արաբիոյ թագաւորին, երբ այս վեր – ջինը Իրան կը դտնուէր :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՊՈԼԻՍԸ ՊԻՏԻ ՎԱՌԷր, ԵԹԷ··.

•

4000 ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ ՔԱՆԴՈՒՄԱՆ

Թուրք ոստիկանութիւնը գրաւած է ա – մերիկեան մեծ օրաթերթը, «Ն· Ե· Թայ – մըզ», որ կարգ մը փաստացի թղթակցու – թիւններ հրատարակած էր Սեպտ· 6ի դէպքերուն առթիւ :

Ինչպէս ուրիշներ, այս թղթակիցն ալ ստիպուած էր հեռանալ Պոլսէն եւ իր լու – րերը հաղորդել Ժընեւէն : Առաջին թղթակիցը, Հոֆման, կը գրէ · —

« Խթանպուլի դէպքերը թղթակիցնե – րու ներկայացուցածէն շատ աւելի սար – սափելի էին : Ըստ Խթանպուլի ամերիկ – եան հիւպատոսին մեծ մասով Յոյնե – րու եւ Հայերու պատկանող 4000 խա – նութներ ամբողջովին աւերուած են, 700 տուներ ալ վնասուած : Ականատեսներ միաձայնութեամբ կը յայտնեն թէ ոս – տիկանութիւնը ոչինչ ըրաւ, խռովու – թիւններուն առաջին ժամուն միջամտելու համար» :

Գալով Անգարայի պաշտօնական ամ – բաստանութեան, զոր Մենտերէս Տըլըսի ղրկուած հեռագրով կրկնեց եւ որ թալա – նը համայնավարներու կը վերագրէ , ա – մերիկեան թերթին մասնաւոր թղթակիցը կ'ըսէ .—

« Կառավարութիւնը կը յայտնէ, թէ « համայնավարներ » ըրած են ··· : Հա – մայնավար բոլոր կազմակերպութիւնները անհետացած են Թուրքիոյ մէջ տարիներէ ի վեր, խստագոյն միջոցներով :

Երկրորդ նամակով մը, « Նիւ Եորք Թայմզ»ի արտասահմանեան թղթակիցն ե – րու պետը, Պ· Սալզպըրկըը կ'ըսէ .

— « Խթանպուլի եւ Իզմիրի վանդա – լութիւնը ամերիկացի ժողովուրդին երե – ակայածէն շատ աւելի սարսափելի էր ·· : Անգամ մը եւս փոքրամասնութիւններուն դէմ կատարուեցան Թուրքերու բոլոր չարագործութիւնները : Անգարայի կողմէ 1942 – 43ին : Յոյները, Հայերն ու Հրեա – նները «վարլըք վերկիսի»ով հարուածուլ ոգին կրկին արթնցած էր» :

Պ· Սալզպըրկըը, որ ցարդ Անգարայի վարչածեւին օտար պաշտպաններուն ա – մէնէն խանդավառն էր, ապա կը յիչէ Թուրքիայէն ղրկուած ամերիկեան պաշ – տօնական հեռագիր մը, որուն մէջ անգամ մը եւս կը յայտնուէր, թէ ոչ միայն ոստի – կանութիւնը բան չըրաւ, այլեւ «քաջալե – րեց » խռովարարները : Խթանպուլի ամերիկեան ընդհ·հիւպատոսը, Պ· Աբթըր Րիչըրտ իր կարգին պաշտօնական հեռա – գիր մը հեռեւեալ ձեւով կը վերջացնէ · «Միայն տեղատարափ անձրեւները Խ – թանպուլը փրկեցին ընդհանուր հրկիզու – մէ » :

× Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ Ա – բար Կինեռու Միութեան նախագահը , Տիկին Քատուրա, հեռագիր մը ուղղած է Թուրքիոյ հանրապետութեան նախագա – հին, բողոքելով Պոլսոյ խռովութեանց եւ եկեղեցիներու քանդումին դէմ եւ պա – հանջելով որ խստագոյն պատիժներ տնօ – րինուին յանցաւորներուն :

× Լիբանանի բոլոր կրօնական հա – մայնքները, մէջն ըլլալով Հայերը, Սեպ – տեմբեր 25ին ազօթքներ կատարեցին Պոլ – սոյ եւ Իզմիրի դոհերու յիշատակին : Ա – բարողութիւններէն հետք եկեղեցիներու դանգերը կէս ժամ ղօդանջեցին իրրեւ սուգի արտայայտութիւն :

ՏԽՐՈՒՆԻ — ԱՍՍԱՏՈՒՐ ԽՏՐԵԱՆ

Վերջին պահուն խորին ցաւով կ'իմա – նանք թէ Սեպտ· 26ին մեռած է ընկերը Աստուր Խտրեան, Պոսթընի մէջ :

Ողբացեալ ընկերը, ընկ. Թալասցի , 64 – 65 տարեկան, գործօն դեր կատարած է ամերիկահայ գաղութին մէջ : Եղած է կուսակցական գործիչ, խմբագիր «Հայ – բենիք»ի եւ «Ասպարէզ»ի, անդամ դան – դան մարմիններու : Թարգմանած է Ուիլ եըմ Սարոյեանի կարգ մը գործերը : Պատերազմէն առաջ Փարիզ կը գտնուէր եւ մէկ տարի խմբագիր եղած է «Ցառա – ջ»ի մէջ :

Դեռ կը խօսինք իր մասին :

Ա.ՆՇՈՒՆԻ ՑՈՅՑ ՄԸ

Պէյրութի թերթերէն կ'իմանանք թէ Սեպտեմբեր 18ի կիրակի օրը դահեկի ցոյց մը կատարուած է կաթող· տեղապահին՝ Խադ արք·ի դէմ :

Առաջն պատարագէն վերջ հինդ հան – րակառքեր կը հասնին կաթողիկոսարանի Պիքֆայայի ամառանոցը : Այցելուները , մօտ 150 հոգի, կը խուժեն վեհարանէն ներս, վայրենի կանչերով : Վեհարանին մէջ, կաթող· տեղապահը ի ներկայու – թեան ուրիշ եպիսկոպոսի մը պաղարիւ – նով կը լսէ իրեն դէմ ուղղուած նախա – տինքները, — դաւաճան, ծախուած, յեղ – յեղուկ, ուխտին անհաւատարիմ եւն· : Ճառեր ալ կը խօսին, պահանջելով որ տեղապահը Հայաստան երթայ, գլխաւո – րելով ինք կղերական եւ եօթը աչխարհա – կան պատգամաւորները, ինչպէս հրա – հանգած են էջմիածինէն : Այլապէս , կը սպառնան վերադառնալ աւելի մեծ բազ – մութեամբ եւ մօրուք փետելու առաջա – դրութեամբ :

Ազդակ, որմէ կը քաղենք այս տեղեկու – թիւնները, կ'ըսէ թէ ցուցարարներուն մէջ կը դտնուէին ոստիկաններ , հըն – չակեաններ եւ յառաջդիմականներ :

× Կը հաստատուի թէ էջմիածին չեն դացած Երուսաղէմի պատր· տեղապահը՝ Եղիչէ արք· եւ Հիւս· Ամերիկայի նա – խորդ առաջնորդը, Տիրան արք· Ներսոյ – եան :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ԱՏԹԱՏԱՆՓԻ ԸՆԴՀ· ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԳՕԱՄԵԱԿԸ

(Ամփոփուած «Լը Մոնտ»էն)

●

Վաթսուն տարի առաջ Օգոստոս 27ին կը կազմուէր Աչխատանքի Ընդհ· Դաշնակցութիւնը մը :

Պուտսօ, որ այդ թուականին կը նկատուէր «Քաղքենի» մամուլին ամէնէն հաղուագէպ հրատարակիչը, տեղեակ ընկերային հարցերու, որոշեց հաստատել այդ շրջանի ամէնէն ձախ օրաթերթը : Այս առթիւ « Ժուռնալ Տէ Տէպայ»ի մէջ կը գրէր թէ «Կ'արժէ ուշադրութիւն դարձնել Լիմոժի համագումարին մէկ որոշման վրայ, որու համաձայն պիտի ստեղծուի Աչխատանքի Ընդհ· Դաշնակցութիւն մը :

Պուտսօ յաճախ առանձին կը մնար եւ միւս քաղքենի թերթերը չէին հետաքրքրուեր· Աչխատանքի Ընդհ· Դաշնակցութեան հաստատման : « Հաճելի առաջարկներ » խորագրին տակ, այս ծանրաբարոյ թերթը 1895 Սեպտ· 27ին քանի մը հեղնական տողեր միայն կը նուիրէր այդ դէպքին :

Այդ շրջանին ընկերվարական մամուլը որեւէ տեղեկութիւն չէր տար : Կարգ մը թերթեր չատ լրջօրէն կը յիշեն քանի մը պատուիրակներու առաջարկները :

Եւ երբ 1895 Սեպտեմբեր 27ին համեստօրէն կը ստեղծուէր Աչխատանքի Ընդհ· Դաշնակցութիւնը(Սէ Ժէ Թէ),ան կը յաջորդէր արհեստակցական միութեան բազմաթիւ ուրիշ փորձերուն : Դէպքերը երկու կազմակերպութիւններ կը խմբաւորէր, մէկը գործօն փոքրամասնութեամբ կ'աչխատէր, իսկ միւսը կ'ուղէր պահել իր անկախութիւնը : Առաջին տարին Աչխատանքի Ընդհ· Դաշնակցութիւնը միխայն ութ հարիւր ֆրանք անդամավճար գանձեց, եւ իր ապագան անստոյգ մնաց մինչեւ Ի· դարու սկիզբը : Ահկ Էաքն է որ արագ թռիչք ունեցաւ տնտեսական յառաջդիմութեան պատճառաւ :

1873էն ի վեր Ֆրանսա ենթարկուած էր տնտեսական խոր փոփոխութեան, որ չարունակուեցաւ մինչեւ Ժ· դարու վերջը :

Հարիւր յիսուն տարիէ ի վեր առաջին անդամ ըլլալով երկրագործական ապրանքներու գիներու անկում մը կ'արձանագրուէր, մինչդեռ Անգլիոյ մէջ այդ կարգի կազմակերպութիւնները (Թրէյտ Եունիըն) մէկուկէս միլիոն անդամ կը հաշուէին :

1876ին տեղի կ'ունենայ սենոիքեաներու առաջին ազգային համագումարը : Ինչպէս չափաւոր էին որոշումները — գործադուլի դէմ եւ ի նպաստ ոչ – fաբականաց արհեստակցական միութեան : Բայց երեք տարի ետք, Մարսիլիոյ համագումարին մէջ , հաւաքականութեան ձգտումը — այսինքն մարքսական – ընկերվարական — կը յաղթանակէր եւ կը յայտարարէր թէ սենոիքաներու գործունէութեան նպատակն է արտադրութեան միջոցները ընդհանուրին տրամադրութեան տակ դնել, ընտրական յաղթանակով : «Ընդհանուր գործադուլ»ի սկզբունքին հակառակ'արտայայտուէին :Այս կարգի ընկերվարականները «Կէտիսթ» կը կոչուէին ընկերվարական ժիլ կէտ ուն:ով : 1886ին կը կազմուի առաջին ֆրանսական սենոիքայականկեդրոնականը՝ սենոիքաներու եւ արհեստակցական խմբակցութեան Ազգ· Դաշնակցութիւնը :

Այս ձգտումին դէմ էր յեղափոխական ընկերվարական բանուոր կուսակցութեան անիշխանական հատուածը, որուն համար քաղաքական իշխանութիւնը ձեռք ձգելը « ֆիւմիսթըրի» էր : Քաղաքական արհեստակցական միութեան թշնամի ըլլալով , ի նպաստ կ'արտայայտուէր «ընդհ· գործադուլի»: Երկու կուսակցութեանց մի – ջեւ պայքար մը սկսաւ եւ ի վերջոյ 1894 ին, Նանթի համագումարին, երիտասարդ իրաւաբան Աբրիթիա Պուխանի ճառէն ետք տեղի ունեցաւ պառակտումը եւ յաղթական եղան «ընդհ· գործադուլի կուսակիցները եւ ապաքաղաքական Արհեստակցականը :

Այս Դաշնակցութիւնը ընդհանուր չէր , այլ կը համախմբէր արհեստաւորներու եւ ճարտարարուեստի դաշնակցութիւնները : Մըզիւռէօ 1882ին Փարիզի մէջ հիմնած էր աչխատանքի առաջին Սակարանը, որ իսկոյն չփման մէջ մտաւ տեղական բոլոր սենոիքաներուն հետ , կազմակերպելու համար անդամներու տեղաւորումը եւ գործ տալու համար չարժումին : Աչխատանքի Սակարանը այնքան լայն ընդունելութիւն գտաւ որ կառավարութիւնը փակեց Փարիզինը, վտանգաւոր դանելով ա-

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՎԵՆԵՏԻԿԷՆ

ԴԷՊԻ ԼՈՑՍԻ ԱԿԸ

●

(Բ· եւ վերջին մաս)

Տարօրինակ եւ բարդ Ոսման, արդարեւ: Ամբողջովին չհնուած ջուրին վրայ, ցամաքէն աւելի քան չորս քիլոմեթր հեռու, կամուրջի մը պէս նետուած Արեւմուտքի եւ Արեւելքի միջեւ, վենետիկ յաջողած է իմաստուն ներդաշնակութեամբ մը ձուլել արուեստի երկու ձեւերը, մասնաւորաբար վենետիկեան արուեստ մը կերտելու համար : Ս· Մարկոսի հրապարակը լաւագոյն դեղանկարն է այդ երկու ոճերու հանդիպումին· դասական Վերածնունդը՝ Փրոքիւրաթի եւ ժամացոյցի աշտարակի կողմէն, բիւզանդականը՝ տաճարին ճակատի կողմէն, ամէնուն վրայ չքեղօրէն կը տիրապետէր գանգակատունը : Շլացուցիչ դեղեցկութեամբ մը, որ կ'ընդելուզէ մտացածինը ու իրականը, այս մեծաշուք հրապարակը կը ներկայանայ աչքին իրրեւ մարմարապատ պերճ դահլիճ մը, որ երկնակամարն ան – հոնութենէն զատ ուրիշ տանիք չունի : Լոյսի ու մթնոլորտի ամենադոյզն փոփոխութեան յանդիման, առանձնայատուկ նոր յեղափոխական եռանդը: 1892ին Աչխատանքի Սակարանները դաշնակցեցան եւ ընտրեցին իրրեւ ընդհ· քարտուղար երիտասարդ եւ եռանդուն լրագրող մը , Ֆեռնան Փէլութիէն :

1891ին է որ Աչխատանքի Ընդհ· Դաշնակցութիւնը կ'իրականացնէ բանուոր դասակարգին միութիւնը: Սենոիքաներու Դաշնակցութենէն ներս «Կէտիսթ»ները որ փոքրամասնութիւն էին, զինաթափ չեղան : Ի վերջոյ բոլորովին պարտուեցան : Համագումարը 11ի դէմ 124 ձայնով որոչեց թէ Աչխատանքի Ընդհ· Դաշնակցութեան անդամները հեռու պիտի մնան ամէն քաղաքական գործոյ » :

Դէպքերու, մանաւանդ 1914 – 18ի պատերազմի բերումով յեղաշրջում կրեցին նաեւ Աչխատանքի Ընդհ· Դաշնակցութեան տեսակէտները: Ժօրժ Սորելի եւ յեղափոխական Արհեստակցականի միջոցով Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը քաղաքական փիլիսոփայութեան դիծ մըն ալ ունեցաւ : Ա· աչխարհամարտէն ետք , սովետական յեղափոխութեան օրինակը պատճառ եղաւ որ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը այլեւս չըլլայ այն ինչ որ կ'առաջադրէին իր հիմնադիրները,— գործաւոր կեդրոնական արհեստակցական միութիւն մը, ապատ՝ ժամանակի քաղաքական դէպքերու ազդեցութենէն :

× Տարիներէ ի վեր պառակտում կը տիրէր կազմակերպութեան ծոցին մէջ , եւ կարեւոր թեւ մը բաժնուեցաւ, կազմելով Բանուորական Ուժը, գուտ արհեստակական հիման վրայ : Այս վերջինը կը հետեւի ընկերվարական կուսակցութեան, իսկ Աչխատանքի Դաշնակցութեան դեկավարութիւնը անցած է համաչխարհային բուն ձեռքը :

իր դիւրազգածութիւնը՝ ոչ նուազ յան – կուցիչ մէկ երեւոյթն է իր կեանքին : Հըրապոյրէ զուրկ տեսարան մը չէ ըլլալ այնտեղ որոշեալ պահուն, երբ գանգակ – ները բերկրանքի օրհներգով մը կը հատկատեն իրենց ծիծղուն բոժոժները ,մինչ արեգակը իր ոսկիէ ճառագայթներով կը սպիտակէ Փրոքիւրաթի մարմարիոնը ու կը վայլեցնէ յասպիսի կամ վիմաբիւրեղի պէս տաճարին երփնազան դմբեթները , նոյն տեղն աղաւնիները միասնական համաձայնութեամբ մը գրոհ կուտան մայր եկեղեցիին վրայ ···:

Ս· Մարկոսի աշակողմը կը կանգնի բերդի մը պէս, թեթեւ, այլ արքունի Տաժերու պալատը, խորհրդանչան Վենետիկի քաղաքային ու քաղաքական փառքին: Ոճը արեւելատիպ գոթական է· բայց, հետաքրքրական երեւոյթ, կառուցումը յետզետէ չրջուած է: Հոս՝ լիութիւնը կը տիրապետէ վերը, իսկ պարապը՝ վարի դին: Հանճարեղ է ճարտարապետութիւնը, այնքան որ մարմարիոնի հմայիչ գոյները, սպիտակ ու վարդերանգ, չեղանկիւն կը կազմեն: Կ'այցելենք ներքին մասը, նախ մանրազնիւ հսկաներու սանդուխը, այսպէս կոչուած Նեպտունի եւ Աբէսի երկու վիթխարի արձաններուն պատճառաւ, որոնք կը տիրապետեն իր վրայ: Գետոյ կուգայ Ոսկեայ Սանդուխը, փարթամօրէն զարդարուած , որ մեզ կ'առաջնորդէ դէպի ւսուցարարական դահլիճներուն , որոնց նկարները մեզ կը վերապրեցնեն Վենետիկի պատմութիւնը իր ամենափայլուն շրջանին ու իր ամենաուիրական եւ ամենափառահեղ առաքելութեան մէջ· — Եւրոպական ցամաքամասին պաշտպանութիւնը ընդդէմ թրքական սպառնալիքին :

Բայց մանաւանդ իր ծավով, լականաներով, ջրանցքներով եւ օդային կամուրջներով, վենետիկ բարիզալուստ կը մաղթէ իր նոր հիւրերուն եւ կ'ապահովէ երկարատեւութիւնը իր հրաչքին : Ջրի ափն է որ ծնունդ կ'առնեն կճեայ սքանչելի պալատները, շնորհալի բնակարանները, փարթամ եկեղեցիներ, ուր կ'արտացոլան լոյսի փոփոխական խաղերով, ինչպէս պարիկներու հէքեաթի մը մէջ: Ցաճախ կը սահինք այդ կանաչ լականաներուն վրայ, փոխն ի փոխ գործածելով նաւակ, վափորէթթօեւ խորհրդաւոր կոնաձը: Ան է որ մեզ պիտի պատցնէ քաղքը եղերող կղզիներու չարքին մէջ : Ան է որ մեզ պիտի առաջնորդէ Մուրանօ , ապակեղէններու արուեստի վարպետներուն մօտ, որոնց իւրաքանչիւր չարժումը մեզմէ կը խլէ ծափերու փոթորիկ մը: Ան է որ մեզ պիտի առաջնորդէ Ս· Ղազարի կղզին, վերապոյն նպատակակէտը մեր ճամբորդութեան :

Մենք կը տեսնենք այդ հռչակաւոր կղզին, անմիջապէս որ մեր վափորէթթօն կը կարէ առաջին կղզիին անկիւնով կազմուած հրուանդանը: Կղմինտրապոյն ներկուած իր կառուցամներով, մինարէի պէս կանգնած իր մեծաշուք ու վայելուչ զանգակատունով, արեգակին գուտ ոսկիին մէջ ընկղմած իր գալարիքներու փունջով, Ս· Ղազարը կը յայտնուի որպէս անապատ մը ովասիսին մէջ :

Աւետաւոր բորտներուն վերապահուած այս կղզիին մէջն է (ուրկէ կուգայ Ս·

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ···

★

Անկէ ի վեր հոն է անիկա, թուրք ոսոխներու թաթին ենթակայ: Ոչ մէկ աոոյդ վաւերական տեղեկութիւն իր մասին: Բերնէ բերան զրոյցներ կը չրջին ամէն օր, բայց ո՞րը իրաւ, ո՞րը սուտ···

Վստահ ենք իր վրայ: Գիտենք որ եթէ պատառ-պատառ ընեն, դարձեալ ոչի՛չ կրնան կորզել իր բերնէն:

Մեր «պահեստը» մէջտեղ դրինք անուղղակի միջոցներով զայն ազատելու համար, բայց անօգուտ: Իր ազային ազդեցութիւնը բաւական հեռուները կը հասնէր, բայց բոլոր ճիդերը ապարդիւն անցան: «Եթէ Խնուսցի Քիւրտ մը ըլլար, դիւրին էր, բայց Հայ մըն է, եւ հասարակ Հայ մը չէ», ըսած էին իրեն:

Արդարեւ, կը պատմէին թէ ըսեր է որ ինքը Հայ մըն է, եւ թէ վերջին սպանութեանց հեղինակը ինքն է: Բայց ոստիկանութիւնը չուզեր հաւատալ, ու ատոր համար ալ, ամէն օր, դիշեր ու ցորեկ ահաւոր տանջանքներու կ'ենթարկեն, բերնէն խոստովանութիւն մը քաշելու իր մեղսակիցներու մասին:

Մենք բոլորս — կոյրը, Աւօն, պայտար Մանասը, Ութը Նչօն (այսպէս կը կոչուէին Աչխոյին ընկերները) ուղղակի ցնորած էինք մեր վիշտին մէջ: Կոյրը, զոր այժմ Հայրիկ կը կոչէինք, թախանձագին կը խնդրէր որ ամէն գնով հեռանանք այս վայրերէն, բայց մենք վճռապէս կը մերժէինք, Աչխոյին գործին, կամ գաղտնի վերջը տեսնելու համար :

Խորապէս ընճռուած էի: Կը վախնայի որ այդ վիճակովս կրնայի տեղի տալ բարդութեանց եւ ինքզինքս մատնել : Այդ մտահոգութեամբ , ժամանակիս մեծ մասը աղային երկու ձիերովը կ'անցընէի գաշտերը, մինչեւ մօտակայ գիւղերը : Եւրեւակայութեանս մէջ միշտ դէշ բաներ կը տեսնէի: Ջէ՞ որ Աչխոյին Հայ ըլլալը գիտցած էին: Ինչո՞ւ Խնուսցի Ջորեպան Ալօն Հայ կ'ըլլար եւ Մսոցն չէր ըլլար , կը տրամաբանէի: Արդարեւ իմ մասիս չատ աւելի կասկածներ կրնային ունենալ, քանի որ աւելի ջերմ ու մօտիկ յարաբերութիւններով կապուած էի հայ բեկորներուն ···

Անցան չաբաթներ, եղաւ ամիս: Կը պատմէին թէ, բանտին մէջ, ենթակայ ամենօրեայ, մշտատեւ չարչարանքներու մեր յաղթակաղմ «կեավուր»էն մեծ բան չէ մնացեր : Կ'ըսէին թէ իր հաչիւը փակել օրերու միայն կը կարօտի, եւ թէ , կախաղանը անխուսափելի է ···

Հասաւ, վերջապէս սեւ օրը: Մունետիկը, թաղէ թաղ, փողոցէ փողոց ձայնեց չարաբաստիկ լուրը :

— « ··· Վաղը առաւօտ , արեւածագէն առաջ, Տար Ազաճի հրապարակին վրայ պիտի կախուի Ջորեպան Ալօն, փափաքողները կրնան ներկայ ըլլալ, հա, ա՛ ա՛ ···

Մենք բոլորս զարհուրած էինք : Ոչ մեր ընելիքը, ոչ ալ դնելիքը գիտէինք: Այդ օրերուն, խոհեմութեան համար, չատ լարու չէինք հանդիպիր: Հանդիպած ատեն ալ չատ կարճ կ'ըլլար մեր տեսակցութիւնը :

Մունետիկին ձայնած իրիկունը սակայն, ամէն բան աչք առնելով Հայրիկին (կոյրին) գացի: Հոն էր Աւօն: Համր եւ մոայլ, սեւ ամպի մը պէս:

Այդ թիկնեղ մարդը, իր վիշտին տակ , բուռ մը բանջարի էր վերածուած: Հոն էին միւսներն ալ, պայտար Մանասը եւ խենդ Նչօն՝ նոյնքան տխուր, կարծես իրենց քաղաքիւրին սրտին վրայ ջաղջի ծանր քար մըն էր դրուած :

Հայրիկը իր սովորական տեղը, կոնակը տուած պատին, համրիչը ձեռքը, ջրհորի նմանող աչքերը փեշիած՝ դէպի երկինք կ'օրօրուէր, եւ անդադար կը հառաչէր ·· Աւօն ծանր, մաղոտ դլուխը սեղմած երկու ափերուն մէջ, անդադար գետինը կը դիտէր: Ցաճախ իր աչքերէն արցունքի խոշոր կաթիլներ կ'իյնային: Պայտար Մանասը, խենդ Նչօն, (Նչանը) քով քովի սեղմուած լուռ մատծկոտ, չարունակ կը ծխէին :

Այդ իրիկուն հայրիկին անշուք բնակարանին մէջ, մենք հսկում կը կատարէինք:

— Վաղը ժամը քանի՞ն պիտի կախեն, հարցուց Հայրիկը, կարծես ուրոյ ծանր լուռթիւնը խղելու համար·:

— Թուրքին մօտ ժամ, ժամացո՞յց կայ ··· Արեւածագէն առաջ, պատասխանեց Աւօն, հազիւ լսելի ձայնով մը :

— Պիտի երթա՞ք :

— Անշուշտ, խո՞սք է ···

ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԱ

(Շար·)

Ս. ՓԻՐՈՒԶԻ ՆԱԽԱՏՈՒՆ ԱՇՏԱՓՈՒՆՋԸ ԵՒ ԿՈՂՈՏՈՒՄԸ

— Մեզի, բնականաբար ուրի՛ն չէինք ակնկալեր ան նախատուն, որ Ս. Փիրուզի ընտանիքին տեղ մը տար իր տան մէջ։ Ամէն ինչ ինքնին կը հասկցուի։ Ինչո՞ւ ան մեզ կը հրաւիրէ իր տունը, ինչո՞ւ կը հիւրասիրէ մեզ, ինչո՞ւ կը հոգայ մեր ամէն պէտքերուն մասին։ Ինչո՞ւ կը ջանայ մեզ ամէն կերպով ապահովել

կնքուի կէտի մը վրայ, լաւագոյնս հար – ուածելու համար ուրիշ ճակատ մը: Որ եւ է մեղմացում չի կրնար ըլլալ, եթէ բռնի ուժը ձգտի ներքին խռովութիւններ յարուցանել կամ դրդռել տարբական ազ – դայնականութիւնը: Անբռնելի է որ Ազգաժողովը չեղի իր դերէն եւ կոչումէն մինչդեռ անդամակից ազգերու ներ – քին գործերուն: Այդպէս չարժելով պիտի ստեղծէ քաոս մը որմէ պիտի տուժէ ամ – բողջ Արեւմուտքը: Ի՞նչ կ'արժէ անուա – նական անկախութիւն մը մեկուսացման եւ տկարութեան մէջ: Այդ կարգի անկա – խութիւն մը պարզապէս ճամբայ պիտի բանայ թշուառութեան եւ անկարգու – թեան: Մենք կ'ուզենք մեզի կապուած ժողովուրդներուն տալ իրական անկա – խութիւն մը՝ համաւոր ընկերակցու – թեամբ»:

Պ. Փինէ այս կէտին վրայ ծանրացաւ, նկատելով որ ամէն միջոց կը փորձուի, Ալժերիոյ խնդիրը օրակարգ անցընելու համար: Ցետոյ անդրադառնալով միջազ – գային խնդիրներու, յայտարարեց.

— « Համակեցութեան ուրիշ պայման մը այն է որ Ֆ. Միութիւնը հանկնայ թէ Արեւմուտքի համար չկայ իրական ապա – հովութիւն Ասլանեան դաշինքէն դուրս: Փարիզի համաձայնութիւնները կը կազմեն միակ օրինակ մը սպառազինու – թեանց սահմանափակման եւ փոխադարձ տուգման: Անոնք կը նուիրագործեն Ֆրանքեւդերման հաշտութիւնը, որ վըճ – ռական պայման մըն է Եւրոպայի խաղա – ղեցման համար: Կարելի չէ ապահովու – թիւն յուսալ Եւրոպայի մէջ, առանց վե – րահաստատելու Գերմանիոյ միութիւնը: Ֆրանսան պատրաստ է կարելի եղածին չափ հեռուն երթալու, իրական երաշ – խիքներու ճամբուն վրայ »:

Ռազմական խարխխներու մասին ալ խօսելով, Պ. Փինէ ըսաւ. — «Ես չեմ դի – տեր օտար խարխխներ, ռազմական հաս – տատութիւններ որոնք պարապրուած ըլ – լան ուէշ պետութեան՝ Ասլանեան դա – շինքին մէջ: Ես դիտեմ միայն պաշտպա – նութեան միջոցներ որոնք հաստատուած են համախորհուրդ, ազատօրէն եւ կամո – վին, ի սպաս միակ խէչալի մը՝ խաղա – ղութեան: Եթէ յարաբերութեանց մեղ – մացում ըսելով կը հասկնան լուծում Ա – սլանեանի դաշինքին եւ մեկնում Եւրո – պայի ամերիկեան ուժերու, կը յայտա – րարեմ բացէ ի բաց, — Ֆրանսա վճռա – պէս հակառակ է այդպիսի քաղաքակա – նութեան մը»:

ԾԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

Ուրբաթ օր ծանր դէպքեր պատահեցան Կիպրոսի զանազան քաղաքներուն մէջ, ընդհ. դորագուլին հետեւանքով որ սար – քուած էր իբրեւ բողոք Ազգաժողովին ո – րոշման դէմ: Անգլիական իշխանութիւն – ները խիստ միջոցներ ձեռք առած էին դի – ւերանց, փշաթելեր տեղաւորելով, հե – տեւեալ ազդարարութեամբ, — «Ցրուե – ցէք, եթէ ոչ կը կրակենք»: Լուրի մը համաձայն աւելի քան հարիւր հոգի ձեր – բակալուած են: Ամէն տեղ ցուցարարնե – րը քարեր կը նետէին ոստիկաններուն վր – րայ: Նիկոսիոյ եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ ցուցարարները 20 – 100 հոգինոց խմբակ – ներ կը կազմէին եւ ոստիկանութիւնը կը ցրուէր արտասուաբեր ռումբերով կամ բիւրերով: Ֆամակուսթայի մէջ 800ցուցա – րարներ պատնէշներ կազմելով քարեր եւ փիչեր կը նետէին ոստիկաններուն վրայ: Հարկ եղաւ օդանաւ ուժեր կանչել: Լու – սարդել հաստատուեցաւ Ֆամակուսթայի եւ Լիմասոլի մէջ: Այս վերջին քաղաքին մէջ երեք դիմակաւորներ անպէ. պինուա – բական կայանը մտնելով պայթեցուցին ջուրի խողովակը:

Գործադուլի կոմիտէն բողոքագիր մը ուղղեց Ազգաժողովին:

Կիպրոսի նոր հրամանատարը, մաո – չալ Հարթինկ, Լոնտոնէն ճամբայ պիտի ելլէ Բշ. օր: Նախորդ կառավարիչը մեկ – նած է արդէն:

× Թուրքիոյ վարչապետը ճառ մը խօ – սելով չաքարի գործարանի մը բացման առթիւ, «մեր բարեկամը եւ դինակիցը» կոչեց Ցունաստանը եւ ցաւ յայտնեց Սեպտ. վեցի դէպքերուն առթիւ: Ցետոյ ըսաւ թէ ամէն չանք պիտի թափեն, վե – րահաստատելու համար նախկին բարե – կամական յարաբերութիւնները:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ առաջին պարուհին, Տիկին Ուլանովա եւ երաժշտագէտ Աբամ Խաչատրեան Մ. Նահանգները պիտի եր – թան մօտերս, ուրիշ չորս երաժշտագէտ – ներու հետ, մասնաւոր հրաւէրով:

ՄԱՐՈՒԻ տաղնապը պիտի լուծուի 24 ժամէն կամ չորս օրէն, համաձայն տե – ղական թերթերու հրատարակութեանց: Կառավարութիւնը կ'ուզէ վերջնական ար – դիւնքի մը յանդիլ, նկատելով որ Ազգ. ժողովը պիտի վերատրուի Գ. օր: Ամէն միջոց ձեռք առնուած է, Սուլթան Արա – ֆան այլուր փոխադրելու համար:

ԾԱՆՐ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ մը տեղի ունեցաւ Նանթի մէջ: Հազարաւոր մեռապազդած – կան քանուորներ քաղաքին երեք կա – մուրջներուն վրայ հաւաքուելով, եր – թեւեկը խափանեցին աւելի քան երկու ժամ: Ոստիկանութիւնը միջամտեց: Եր – կու կողմէն ալ վիրաւորներ կան: Տագ – նապը կը տեւէ 45 օրէ ի վեր: Աւելի քան 14.000 բանուորներ անպործութեան դա – տապարտուած են, գործարանները փակ – ուած ըլլալով (գործադիրական գործա – դուլ):

ԵՐԿՈՒ ՉՕՐԱԴԱՍԵՐ, որոնք ծառայու – թեան կոչուած էին անցեալ օգոստոսին, պիտի արձակուին անյապաղ: Ասոնք են. — 1. Այն տրամադրելի պահեստները ո – րոնք ծնած են 1928 Նոյեմբեր 1էն առաջ, զինուորագրուած՝ 1953 Նոյեմբերին եւ նորէն զրօշի տակ առնուած էին մայր երկրին եւ Թունուզի մէջ, համաձայն 1955 օգոստոս 24ի հրամանագրին: Երկրորդ – այն տրամադրելի պահեստները որոնք ծնած են 1928 Մայիս մէկէն առաջ, զի – ուորագրուած՝ 1954 Մայիսին եւ նորէն զրօշի տակ առնուած էին նոյն հրամանա – գրով: Այս տրամադրութիւնները գործա – դրելի չեն անոնց համար որ առողջապա – հական ծառայութեան յատկացուած են:

ԱՁԶԸՆՀԱՈՒԼԸՐԻ առողջական վիճակին բարւոքումը կը շարունակուի:

ՏՈԼԱՐԸ 388 ֆրանքի բարձրացաւ առ – ջի օր, սեւ չուկային մէջ, ձոյլ ոսկին՝ 450.000ի (նախապէս 447.000 ֆր.):

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ կը տօնուի մեծ շուքով, կիրակի 16 Հոկտեմբեր, ժամը 15էն 24, Սէրթլը Մի – լիթէրի զոյգ սրահներուն մէջ:

Ընտիր նուագախումբ:

ԵՐ. ԵՐԱՆՈՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մուրատ – Ուսումնասիրասէր նախաձեռ – նութեամբ այս մը պիտի կատարուի իր վարչութեան հանդուն անդամ ողբացեալ երուանդ Երանոսեանի դերեզմանին, այս կիրակի առաւօտ, Պանեէօ – Փարի – զիէնի դերեզմանատան մէջ: Հաւաքում ժամը 10ին դերեզմանատան դուռը:

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ֆ կապ. Խաչի Անկէնի «Սահակ–Մես – րոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վե – րաբացուի Հոկտեմբեր 6ին, հինգշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաթօ, Տէօյ – Լա – պառի Մէրի Անէէսի սրահը:

Հայապահպանման նախանձախնդիր ծը – նողքներէն կը խնդրուի նոյն օրը արձա – նագրել իրենց զաւակները:

*
**

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւղի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին: Ուսուցչութեամբ Տիկին Հ. Հաղարեանի:

*
**

Իմիի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին:

*
**

Ֆ. Կապ. Խաչի Կրընոպլիի հայերէնի դասընթացքը պիտի վերաբացուի, Հոկ – տեմբեր 2ին կիրակի առաւօտ ժամը 9ին: Ուսուցչութեամբ Պ. Կ. Տէրմոյեանի:

Կը հրաւիրենք ծնողքները անխտիր, որ իրենց զաւակները ղրկեն առաջին օրէն իսկ, դպրոցին սրահը, արձանագրուելու, որպէսզի եւ չմնան դասերէն:

*
**

ՎԵՐԱՄՈՒՏ ԼԻՈՆԻ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Լիոնի ազգ. միութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր ծնողները, ժամ առաջ արձանագրել իրենց փոքրիկները հայերէնի դասեաւան – դութեանց համար: Դասերը սկսած են Սեպտեմբեր 29էն:

Շաբաթը երկու անգամ կը տրուի հա – յերէն դասերը:

*
**

Ֆ. Կ. Խաչի Պոմոնի դպրոցը կը բացուի Հոկտեմբեր վեցին, հինգշաբթի, ուսուց – չութեամբ Պ. Վահրամ Միսքիճի:

Դասերը բոլորովին ձրի են: Սիրելի ծը – նողներ փութացէք արձանագրել ձեր զա – ւակները:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են:

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղե – կանալու համար, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօն – եայ մը պիտի գրաւի ծնողներուն դիմում – ներով:

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնօի Փավիյեօն:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ կեդր. վար – չութիւնը ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ փարիզեան մասնաճիւղերու ներ – կայացուցիչները, այս շաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին, 17 ռիւ Պէօ, մէթրօ Քա – տէ:

Հ. Ց. Դ. ՌՈՍՏՈՄ խումբի ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին Փլաս տէ Ֆէթի սրճարանը:

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ Շրջ. կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ՝ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ենթկ. 1 հոկտ. շաբաթ, ժամը 9ին:

ԶԱՒԱՐԵԱՆ ենթկ. 1 հոկտ. շաբաթ ժա – մը 9ին:

ՎԱԼԱՆՍ — Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր – ները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ: Խիստ կարե – ւոր օրակարգ: Բոլորի ներկայութիւնը պարտաւորիչ:

ՆԻՄԻ «Գէորգ Զաւուշ» խումբի ժողո – վը՝ այս շաբաթ իրիկուն: Ներկայ կ'ըլ – լայ կոմիտէի ներկայացուցիչը: Կարեւոր օրակարգ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ փարիզի մասնաճիւղին ժողովը այս շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Ազգ. Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Մար – սէյլէն ընկեր Ղ. Ասլանեանէ 500 ֆրանք:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պորտոյէն Տէր եւ Տիկին Թուրնիկեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով եւ ծաղկեփունջերով շնորհա – ւորեցին իրենց զաւկիծաբ Թուրնիկեանի նշանախօսութիւնը Օր. Վանլեանի հետ:

ՃՇԴՈՒՄ

Գազապլանքայէն Պ. Յարութիւնեանի փոխան ծաղկեպսակի 500 ֆր.ի նուիրա – տութիւնը (Ֆ. Կ. Խաչէն) իր կնքահօր Սուրէն Ադամեանի եւ Ս. Կեմալմազեանի մահուան առթիւ է:

ԿՈՒՋՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ ֆոնֆէֆ – սիոնի մաքուր գործ կարող գործաւորու – հիներ, ֆոմպինէզօն, վէսթօն, փանթա – լոն, սալօփեթ, Պուլուզօն, բարակ ֆոթո – նատ ապրանքներէ ժիւփ եւ թապլիէ:

Դիմել՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ

25, Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat

Tél. VI. 89 - 21

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻ ԵՒ ՄՈՐԹԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է

Տ Ի Ր Ա Ն

Արագ սպասարկութիւն
վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (X°)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

ՄԵՂՐ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԵՒ ԱՆԱՐԱՏ 5 ՔԻԼՕՆ 1500 ՖՐՔ.

CHABIN G. (մեղուաբոյծ)
74d Rue de Verdun, Bagneux (Seine).

ՊԷԱԹՐԻՍ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ բանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ

Complet deux piéces

2000Է.Ն — 4500 ՖՐԱՆՔ

Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ Մեծաքանակի եւ դպրոցական ա – չակերտներու

ԱՌԱՆՁԻՆ ԶԵՂՉ

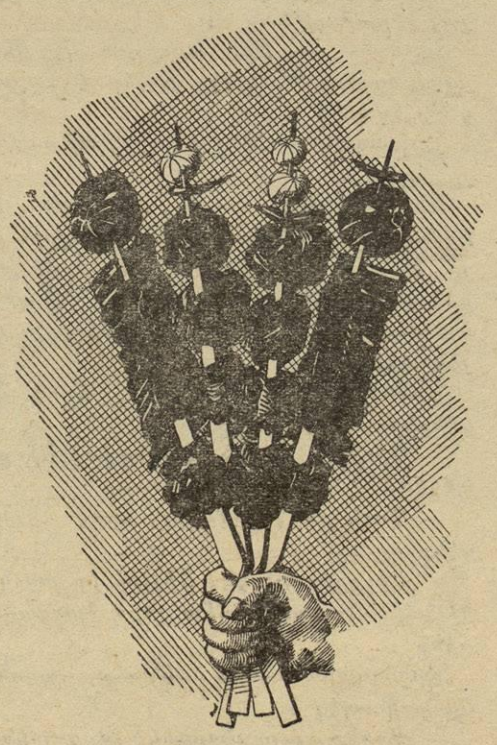
Անվարան դիմել՝

97, Rue de Richelieu Paris (2)
Tél. RIC, 57-57

LUCIEN DURAND

ՓՈՐՁԱԳԷՏ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ

23, Rue Notre Dame des Victoires, Paris (2) GUT. 36-71

ՃԱՇԱՐԱՆ · ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր էբերակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԻի ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

Téléphone BAL. 31 - 21

(Métro: F. D. Roosevelt)

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաշլիք», «քարսքի»

BAR AMERICAIN

Imp. ARAXES — 46, Rue Richer, Paris(9)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 2 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • DIMANCHE 2 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7791 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇԱՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3202

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀՈԳԵՐ ԵՒ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

•

— *Երբ անվերջ կը զանգատիք թէ Հայաստանի մէջ ծուռ կը ղրկեն բառերը եւ մայրենի լեզուն կը խեղդեն անտեղի, անճոռնի օտաբարբառութիւններով, ինչո՞ւ կը մոռնաք որ արտասահմանի մէջ ան-համար բազմութիւններ հայերէն անգամ չեն խօսիր, չեն ուզեր խօսիլ ...*

— *Մենք պայքարը կը մղենք երկու ճակատի վրայ: Երբ անհնայ կը հարուա-ծենք այնտեղ կատարուած աղճատումները, նոյն ուժգնութեամբ կը քննադատենք արտասահմանի մոլորեալներն ու այլա-սերածները :*

Եւ այսպէս ալ պիտի չարունակենք :

Ո՛ւ եւ է դիտակից անհատ, իր կոչումին հաւատարիմ արեւէ թերթ չի կրնար տարբեր ճամբու մը հետեւիլ :

Աւերներ կը գործուին երկու ճակատի վրայ: Կարելին պիտի փորձենք, երկուքն ալ ահմանափակելու համար: Տգիտու-թիւն կամ վատութիւն է միակողմանի դիրք բռնել :

Պէտք է նկատի առնենք, նաեւ, մինչեւ-վայրի տարբերութիւնները :

Այնտեղ կը չնչեն, կը խօսին ու կը գրեն հայրենի հողի վրայ: Լեռներն ու դաշ-տերն անգամ հայերէն կը խօսին : Ինչո՞ւ հանդուրժել որ բռնութիւնը, տգիտու-թիւնը կամ հիւանդագին քմայք մը չա-րիքներ գործեն :

Եւ երբ կը գործեն, երբ կը տեսնէք ու կը կարդաք սոսկալի ազճատումը, ինչո՞ւ մենք պիտի խօսինք, իսկ դուք պի-տի նախընտրէք խոհեմ լռութիւն պահել: Կամ փրփուր տեղալ մեզի դէմ :

Ինչո՞ւ կը խեղաթիւրէք հայրենիքի եւ մշակոյթի սէրը, զայն զարձնել թմրուած սեր, ինչպէս կը գրեն երեւանի մէջ, ան-յառակ տգիտութեամբ :

Այս միջոցին ձեռքի տակ ունինք նոր վէպ մը, Ա. Արաքսմանեանի «Ազատու-թիւնն աքսորական», երկու հատոր :

Ա. հատորին մինչեւ կէսը, գոնէ՛ ճիշդ հարիւր օտար բառ, մէկը միւսէն անտեղի եւ անճաշակ :

Մէկ – երկու վիճելի կէտերէ զատ , բո-լորին ալ հայերէնը ունինք, շատ աւելի ճիշդ եւ դեղեցիկ : Եթէ վերէն վար չարել տանք եւ բաղդատենք, դուք ալ պիտի տպչիք :

Եւ այս՝ ղրկան գործ մըն է, Մ. Նալ-բանդեանի կեանքէն: Հապա եթէ «հասա-րակական» հրատարակութիւն մը ձեռք առնէք, եւ կամ օրուան թերթերը, ամե-նօրեայ թէ պարբերական ...

Երեք բնաբեր բառ ունինք «ժուռնալ»ին համար,— լրագիր, օրագիր, թերթ: Պարբերականներուն համար ալ՝ առանձին բառեր :

Այս բոլորը կ'անտեսեն եւ յամառօրէն կը գրեն ժուռնալ :

Կը կարծեն թէ մանդապիտական նրբու-թիւն մը կատարած կ'ըլլան այս կարգի մարդանքներով: Մինչդեռ թանձր տգիտու-թիւն է որ ցոյց կուտայ իր ճաշատ դրւածը :

Անցնելով արտասահման, ո՛ր մէկ վրի-պումը, անհոգութիւնը կամ դասալքու-թիւնը անտեսած ենք :

Եւ երբ ուրիշներ վայրերան կանչեր կ'արձակեն կամ անտաքրի, ստրկամիտ մարդանքներ կը կատարեն, ե՞րբ թերա-ցած ենք, յանցաւորները կարդի հրաւի-րելու համար :

Լեզուի պաշտպանութեան խնդիրը ազ-գային դատ մըն է, նոյնքան նուիրական որքան քաղաքականը :

Ո՛վ որ ճակատ կը ճեղքէ այս դեմնին վրայ, իրաւունք չունի խօսելու ոչ հայ-րենիքի, ոչ ալ մշակոյթի անունով :

Մէկ ձա՛յն պիտի լսուի այս հարցին մէջ,— արդար եւ առնական: Առանց տա-րիքի եւ դասեանքի խտրութեան :

Շ.

ԶՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԾԱՆՐ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ ԱԶԳԱՅԻՆՔՎԻՆ ՄԷՋ

•

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ ՈՐՈՇԵՑ ՕՐԱԿԱՐԳ ԱՆՑԸՆԵԼ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ

★

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՀԵՌԱՁԱՅԱ ԺՈՂՈՎԱՍԱՀԷՆ

Սեպտ. 30ին ծանր տագնապ մը ծագեցաւ Միացեալ Ազգերու ընդհ. ժողովին մէջ, Ալժերիոյ հարցին քննութեան առ-թիւ: Ժողովը մէկ քուէի առաւելու-թեամբ, 27ի դէմ 28 ձայնով որոշեց օրա-կարգ անցընել խնդիրը: Այս որոշման վը-րայ, Ֆրանսայի արտաքին նախարարը , Պ. Փինէ անմիջապէս հեռացաւ ժողով-սրահէն , ամբողջ պատուիրակութեան հետ: Մեկնելէ առաջ, յայտարարեց թէ Ֆրանսայի Ազգ. ժողովը անմիջապէս պիտի քննէ Ֆրանսայի եւ Ազգաժողովին յարաբերութիւնները: Ցետոյ բացատրեց թէ չի պիտեր հետեւանքները, բայց, ա-մէն պարագայի մէջ, իր կառավարու-թիւնը «չեզեալ եւ անգոյ» պիտի նկատէ որեւէ գործողութիւն Ազգաժողովին կող-մէ Ալժերիոյ մէջ: Իրազեկները դիտել կու տան թէ ՄԱԿի ընդհ. ժողովը որոշում տուաւ հակառակ իր դիւանին յանձնարա-րութեան եւ Պ. Փինէի հանդիսաւոր ընդ-դիմութեան: Երբ Ֆրանսական պատուի-րակութիւնը դուրս կ'ելլէր ժողովասրա-հէն, թղթակիցներ հարցուցին Պ. Փինէի Ֆրանսա պիտի քաշուի՞ Ազգաժողովէն : Պ. Փինէ պատասխանեց. — « Չեմ դի-տեր: Կառավարութիւնը պիտի որոշէ » :

Քուէարկութենէն առաջ Պ. Փինէ խօսք առնելով հարցուց թէ Ազգաժողովը կ'ուզէ քաջալերե՞լ ցեղապաշտութիւնը եւ կրօ-նական մոլեռանդութիւնը: Եւ աւելցուց : — « Ձեր տալիք որոշումը շատ աւելի ծանր է Ազգաժողովին քան Ֆրանսայի համար: Կազմակերպութեան ապագան է որ պիտի վճռուի: Ֆրանսա չի կրնար հանդուրժել ոչ նախատինքի, ոչ ալ զրը-պարտութեան, իր քաղաքակրթական դրծիքի դէմ, մինչդեռ երկիրներ կան ո-րոնք յայտնապէս եւ անդիօրէն խորական միջոցներու կ'ենթարկեն փոքրամասնու-թիւնները ... Թող այդ երկիրները դի-մեն Ազգաժողովին, առաջնորդուելու համար»: Պ. Փինէ յետոյ բացատրեց թէ Ազգաժողովը պատեհատումի, բռնութեան եւ անկարգութեան գործիք մը պիտի դառնայ, եթէ որոշէ քննել Ալժերիոյ խնդիրը: Վիճաբանութիւն պահանջողնե-րուն քաղաքականութիւնը պիտի յանգի աններդաշնակութեան եւ պետութեանց հաղմալուծման : Եթէ այսօր որոշուի քննել Ալժերիոյ Ֆրանսական խնդիրը , ոչինչ կրնայ արգիլել որ ամէնքս ալ մի-ջամտենք մեզմէ ոեւէ մէկուն ներքին խնդիրներուն, վասն զի ընդհ. ժողովը ճանչցած պիտի ըլլայ այդ իրաւունքը : Պետութեանց հոգային ամբողջութիւնը , հին կամ նոր դաշնագիրները որոնք կը ճշդեն սահմանադրութիւնները կրնան վիճելի համարուիլ որեւէ տեղ: Մեզմէ շատ-րուն համար այդ պիտի ըլլար վերջ՝ ա-պահովութեան, իսկ տկարներուն համար՝ վերջ անկախութիւն: Ազգերու եւ ժողո-վուրդներու պարտականութիւնն է, աւելի քան երբեք, միանալ, մինչդեռ ոմանց չատագոված քաղաքականութիւնը ճիշդ հակառակ արդիւնքը պիտի տայ » :

Վիճաբանութեանց ընթացքին Ինդոնե-զիոյ, Սիամի, , Լիբանանի, Պոլիվիոյ եւ Քոսթա Ռիքայի ներկայացուցիչները պա-հանջեցին օրակարգ անցընել խնդիրը : Անգլիոյ ներկայացուցիչը հակառակեցաւ: Եթովպիոյ պատուիրակը յայտարարեց թէ ձեռնպահ պիտի մնայ :

Անգլիոյ ներկայացուցիչը բացատրեց թէ Ազգաժողովին ուխտը կ'արգիլէ միջա-մտել անդամակից պետութեանց ներքին գործերուն: «Ալժերիան Ֆրանսայի ամ-բողջական մասը կը կազմէ 1834էն ի վեր: Չենք կրնար ժխտել իրողութիւնները եւ կանոնադրիները: Ազգաժողովը պարտա-ւոր է յարգել զանոնք. հակառակ պարա-գային կազմակերպութիւնը այլեւս պիտի չնպաստէ խնդիրները լուծելու, այլ պիտի ծառայէ զանոնք չհաշտարծելու եւ նոյն իսկ խնդիրներ ստեղծելու»:

Դադարէն վերջ խօսք առաւ Ի. Միւռ-թեան ներկայացուցիչը, Կուզնեցով , որ պահանջեց օրակարգ անցընել խնդիրը, համաձայն ազգերու ինքնորոշման իրա-ւունքին : Ազգայնական Չինաստանի ներ-կայացուցիչը դէմ խօսեցաւ: Պելժիոյ ներկայացուցիչը, նախկին վարչապետ Սփաք, ուժգնօրէն չեշտեց. — « Եթէ ընդհ. ժողովը յայտնապէս խախտէ Ազ-գաժողովի ուխտին սկզբունքները, մեզի համար պիտի ծագի հետեւեալ վրդովիչ խնդիրը,— կրնա՞նք չարունակել մեր ան-դամակցութիւնը»: Ամերիկեան պատուի-րակն ալ դէմ խօսեցաւ, բայց ի վերջոյ ժողովը 27ի դէմ 28 ձայնով որոշեց օրա-կարգ անցընել խնդիրը: Չեռնպահ մնա-ցին միայն հինգ պետութիւններ :

× Քաղաքական չրջանակներու մէջ զա-նազան կարծիքներ կը յայտնուին այս ո-րոշման հետեւանքներու մասին : Կար-ծուղներ կան թէ Ֆրանսա պիտի չմասնակ-ցի, եթէ ընդհ. ժողովը սկսի քննել Ալ-ժերիոյ խնդիրը: Ուրիշներ ալ կը կարծեն թէ կրնայ բաժնուիլ Ազգաժողովէն , ինչ որ չատ հաւանական չէ :

.....

ԱՅՁՐՆՀԱՒՈՒԼԸ «չատ հանդիսաւոր պիչեր մը անցուց առանց թթուածինի», կ'ըսէ բժչկական վերջին տեղեկագիրը :

ԿԻՊՐՈՍԻՆ կը հետապրնի թէ հականգ-լիական ցոյցերը կը չարունակուին : Անգլ. դիւանագործները պաչարեցին Նիկոսիոյ դիւղերէն մին, խուզարկելով բոլոր տուն-ները :

— *Ինդիրը սխալ հասկցած են, ըսեր է: Վէճը իմ եւ ձեր կատակատարներուն միջեւ չէ, այլ անոնց երկուքը, Տոքթ-փերտիկաօ եւ Պ. Խաւեան կը քննեն լորտ Բէաթլիֆի եւ ինծի վերաբերեալ կէտերը : Ոչ ես, ոչ ալ կարծեմ լորտ Բէաթլիֆ տա-կաւին պարզ չենք տեսներ ճամբան ըն-դունելու համար մեզի յանձնուած խնա-մակալութիւնը: Հիմնարկութիւնը մչտն-չենական է եւ պէտք է մանրամասնօրէն քննուի: Հաւանաբար չաբաթներ, նոյնիսկ ամիսներ պիտի անցնին, մինչեւ որ յար-մար որոչում մը տրուի, թէեւ կարդ մը չրջանակներու մէջ կ'ուզեն որ Հատուա-ծութիւնը չուտ գործէ :*

Միւս կողմէ, լորտ Բէաթլիֆ Լիզպոնա-յէն Լոնտոն վերադառնալով, յայտներ է թէ ամերիկեան «քրըստ»ներու մասնա-գէտներ կրնան կանչուիլ առաջին տասը տարիներու ընթացքին, առանց խաթա-րելու Հաստատութեան փորքուկալեան հանգամանքը :

Ուրեմն, ինչպէս Գալուստ Կիւլպէնկ-եանի ամբողջ կեանքը, իր կտակն ալ ու-նի բազմաթիւ բարդ ծալքեր, որոնք պի-տի պարզուին ժամանակի ընթացքին :

Երանի՛ անոնց որ կը հաւատան թէ Հայոց ազգը պիտի կրնայ իր արդար բա-ժինն ստանալ այս միջազգային լաբիւ-րինթոսին մէջ :

Միջանկեալ տեղեկութիւն մը եւս,— Պ. Նուպար կը կարծէ թէ իր հօրը աճիւնը կրնայ ի վերջոյ էջմիածին փոխադրուիլ, թէեւ հող մը գնած են Լիզպոնայի անգ-լիական գերեզմանատան մէջ:

Դժուար է հաւատալ, եթէ նոյնիսկ էջ-միածնի ձեռքն աւցնի տասնարիւ վերաշի-նութեան համար տրամադրուած 400 000 տոլարը :

Վ.Ա.Հէ

ԱՆՈՐՈՇ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

*

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՐԱՖԱՆ ԹԱՆՁԷՐ ՄԵԿՆԵՑԱՒ ՕԴԱՆԱՒՈՎ

Տեղական թերթերը հակասական տեղե-կութիւններ կը հրատարակեն Մարոքի կացութեան մասին: Մէկ մասին համա-ձայն Սուլթան Արաֆա , որ մեկնեցաւ ե-րէկ, կարդ մը պայմաններ դրած է, ո-րոնք կրնան դժուարին կացութեան մը մատնել էտ. Ֆորի դահլիճը :

Քանի մը օրէ ի վեր, դիչեր ցերեկ խոր-հրդակցութիւններ տեղի կ'ունենային պարտիզապատ պալատին մէջ: Մինչ այս մինչ այն, յանկարծ անհետացաւ Սուլ-թանին մտերիմ խորհրդական եւ տրա-րդապետը, էլ Համուի : « Ֆրանսական Ներկայութիւն» միութեան պատուիրակը յայտարարեց թէ Սուլթանը իր պայման-ները հաղորդած է Ֆրանսայի հանրապե-տութեան նախագահին, պահանջելով որ իր արքայական իրաւասութիւնները փո-խանցուին իր վստահութեան արժանացած անձնաւորութեան մը: Այս պայմանը կը խախտէ վարչապետ Ֆորի ծրագիրը, ո-րուն համաձայն արքունի խորհուրդ մը պիտի կազմուի :

Վարչապետը եւ հանրապետութեան նա-խագահը որոչեցին նախարարական խոր-հուրդը նիստի հրաւիրել երկուչաբթի, կացութիւնը քննելու համար: Օրն ի բուն ղրկեալներ կը չրջին կացութեան մասին , որ անորոչ կը համարուէր մինչեւ երէկ : Մեծ զարմանք պատճառեց արարողապե-տին փախուստը: Թերթերը կ'ըսեն թէ չգոգրկիւ վիճակ մը ունէր ուրբաթ օր , երբ Ապահովութեան տեսուչը լուր ղրե-կեց որ մարզպանութեան պաշտօնատու-նը հանդիպի: «Ներողութիւն, չատ յոգ-նած եմ, կ'ըսէր, նեղսիրտ: Տոմն պիտի երթամ »:

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԱԳԻՐ ՍԱՐԱՏՈԳԱՅՈՒՄ

*

Մեզմ ու հաճելի օդով յուլիսվերջ մըն էր. տարբեր քաղաքներէ օգտվոխութեան եկած խումբ մը մարդոց հետ, հիւրանոցի պատշգամբը նստած, կը խօսէինք, երբ մեզմէ մէկը, բանիմաց մարդու հովեր առնելով, խօսքը զարձուց զրականու-թեան շուրջ։ Մէջ ինկան բոլորը. զրա-կանութեան դաշտը անպաշտպա՞ն, թէ ոչ՝ ամէն հայ քիչ թէ շատ զրող ու բա-նաստեղծ ըլլալուն, ամէն մարդ կարծիք մը ունէր յայտնելու։ Վէճ ու վէճիկ։ Հին, մեռած հեղինակներէն անցան նորերուն՝ չմոռնալով նաեւ ամերիկահայ զրողները։ Ինչեր չըսին անոնց մասին։ Դատեցին, դատապարտեցին։ Գովեցին մէկ երկու հատը։ Խաչը հանեցին միւսները։ Ցիչե-ցին ոչ միայն աղէ ու մեռած բանաթիւ հեղինակներ, այլեւ՝ պարբերականներ ու անոնց կարզին «Հայրենիք ամսագիրը»։ Մէկը հետը բերած էր անոր վերջին թիւը. իր ընթերցումը հասցուցած Կոստան Զար-եանին։

— Այնքան մեծ գրագէտ է որ,— ըսաւ ան խանդավառութեամբ, — իր ողջու-թեան խակ գինքը կապկողներ ունի։

— Իրա՞ւ,— զարմացաւ ուրիշ մը։

Միւսը պնդեց իր ըսածին վրայ եւ ա-նուններ ալ տուաւ։

— Ատոնք ո՛վ, Զարեանին հասնողնե՞ր ով ...

— Զարեանը օրինակելը դժուար բան մը չէ,— ըսաւ երրորդ մը՝ հանդարտ թոնով մը,— բայց Զարեան ըլլալը՝ դժուար է, անկարելի։

— Անկարելի բան չկայ աշխարհի վրայ, ինծի քսանըչորս ժամ ժամանակ տուէք ու վազը, աս ժամուս, ես ձեզի կարզամ զրութիւն մը, ճիշդ այնպէս, ինչպէս որ պիտի զրէր Զարեանը՝ եթէ ինքը հոս՝ այս հիւրանոցին մէջ ըլլար,—ըսաւ մէկը։

Զարմացած իրեն նայեցանք։

Դեռ աւելին, չարունակեց ան.

— Ինծի միայն երկու ժամ տուէք ու խոստացած զրութիւնս կուտամ, միայն թէ բանիմաց մարդոցմէ կազմուած դա-տական մարմին մը պէտք է կազմել. եթէ ես չահիմ, դուք ձերդուկ մը կը գնէք՝ ո-ւ'ուտենք միասին. եթէ ես կորսնցնեմ, ձերդուկը ես կը գնեմ։

Համաձայնեցանք 24 ժամուան պայմա-նաժամին ու ան, մատիտ ու տրցակ մը թուղթ առած, առանձնացաւ։

Յաջորդ օրը, նոյն ժամուն, բոլորս ալ, քննադատի ու դատաւորի ծիրանի հա-գած, հոն էինք, պատշգամբ։ Մեզի միա-ցած էին նոյնիսկ թաւլուի եւ փիճաֆլի նուիրեալները ,որոնք, կարծեմ, Զարեա-նի անունն իսկ չէին լսած մինչեւ այդ օ-րը։

« Օրագիր Սարատոգայում» էր խորա-զիրը, կարդաց Զարեանի մրցակիցը, եւ աչքերը պտտցուց մեր վրայ։ Յետոյ՝ վս-տահ ու հպարտ ձայնով մը աւելցուց. «Գրեց՝ Կոստանեանց Տղան»։

Ժպտեցանք ու աթոռներուն խորը քիչ մը կուզեցանք։

— Ինծի միայն երկու ժամ տուէք ու խոստացած զրութիւնս կուտամ, միայն թէ բանիմաց մարդոցմէ կազմուած դա-տական մարմին մը պէտք է կազմել. եթէ ես չահիմ, դուք ձերդուկ մը կը գնէք՝ ո-ւ'ուտենք միասին. եթէ ես կորսնցնեմ, ձերդուկը ես կը գնեմ։

Համաձայնեցանք 24 ժամուան պայմա-նաժամին ու ան, մատիտ ու տրցակ մը թուղթ առած, առանձնացաւ։

Յաջորդ օրը, նոյն ժամուն, բոլորս ալ, քննադատի ու դատաւորի ծիրանի հա-գած, հոն էինք, պատշգամբ։ Մեզի միա-ցած էին նոյնիսկ թաւլուի եւ փիճաֆլի նուիրեալները ,որոնք, կարծեմ, Զարեա-նի անունն իսկ չէին լսած մինչեւ այդ օ-րը։

« Օրագիր Սարատոգայում» էր խորա-զիրը, կարդաց Զարեանի մրցակիցը, եւ աչքերը պտտցուց մեր վրայ։ Յետոյ՝ վս-տահ ու հպարտ ձայնով մը աւելցուց. «Գրեց՝ Կոստանեանց Տղան»։

Ժպտեցանք ու աթոռներուն խորը քիչ

ԳԱՂԹԱՃԱՐՀԸ՝ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ...

•

... Մենք՝ Դաշնակները, «հայ ժողո-վուրդի տխերիմ թշնամիները», ամէնէն ա-ւելի կը վնասենք, կը զանենք ու կը կար-դանք Հայաստանեան հրատարակութիւն-ները ։ Մեր տուներուն մէջ յաճախ կոտ-րած աթոռ մը իսկ չունինք, բայց ունինք « մթերք » մը երեւանի մէջ լոյս տեսած հատընտիր գիրքերու։ Այսպէս՝ հայ ժո-ղովուրդի ... «տխերիմ» բարեկամները հաւանաբար ոչ իսկ կը հետաքրքրուին, թէ ինչ գործեր կը հրատարակուին կամ ինչ « դիսկուսիա»ներ կը կատարուին ե-րեւանի մէջ, Մոսկուայի մէջ կամ այ-լուր ։

Սակայն կէտ մը կայ, որ պաղ ջուր կը լեցնէ քառասուն աստիճան ջերմութեան վրայ մեր սիրոյն ու հետաքրքրութեան՝ հանդէպ Հայաստանեան կոչուած գրա-կանութեան, ինչպէս նաեւ հանդէպ այն մէկ քանի վաւերական բանաստեղծներուն ու գրագէտներուն, որոնք կը կոչուին Յովհաննէս Շիրազ, Սիլվա Կապուտիկ-եան, Գուրգէն Մահարի, Վիրէն Խեչում-եան եւ այլքան ուրիշներ ։

Այս կէտը, այս պաղ ջուրը, աւելորդ է ըսել, այն բարբարոս ուղղագրութիւնն է, որ մեր լեզուն կը բաժնէ ժողովուրդին մէկ մասէն, եւ ժողովուրդին մէկ մասը՝ մեր լեզուէն ։

Այո, ուզենք կամ չուզենք, այս «բա-ժանում»ը կայ, գոյութիւն ունի ոչ մի-այն Երկրի եւ Արտերկրի միջեւ, այլ եւ Երկրի մէկ մասին եւ միւս մասին միջեւ, գրող դասակարգին եւ կարդացող դասա-կարգին միջեւ։ Եւ այս բաժանումը բնա-կան բաժանում մը չէ, այլ արուեստական բաժանում մըն է ։

... Լեզուով արդէն բաժան, հիմա բա-ժան ենք նաեւ ուղղագրութեամբ ։

Մենք կը պայքարէինք լեզուի միութի-նակութեան համար, հիմա ստիպուած ենք պայքարիլ նաեւ ուղղագրական միութիւ-նակութեան համար ։

Կը պայքարէինք մտածելու միանակա-նութեան համար, հիմա հարկագրաբար պիտի պայքարինք նաեւ մեր մտածածը նոյն ձեւով, նոյն ուղղագրութեամբ ար-տայայտելու միանականութեան համար։ Ձենք կարծեր, որ նոր ուղղագրութեան « առաքեալ »ները ու ջատագովները ա-ւելի լաւ գիտնան եւ աւելի լաւ ուղղա-գրեն իրենց լեզուն, քան նոյն ինքն զոյգ Երանելիները՝ Սահակ եւ Մեսրոպ, ինչ-պէս նաեւ իրենց երախտաւոր աշակերտ-ները՝ Խորենացի, Եղիշէ, Եղնիկ եւ Կո-ղբին ։

Լեզուի մէջ յեղափոխութիւնը յետադի-մութիւն է, ինչպէս կեանքի մէջ յետադի-մութիւն է հակայեղափոխութիւնը։

Լեզուի մէջ հիմը միշտ նոր է , իսկ կեանքի մէջ այսպէս չէ, հինը նոր չէ միշտ։ Լեզուն այնքան նոր է, որքան կը պահէ իր հնութիւնը եւ որքան հաւատա-րիմ կը մնայ անցեալի իր աւանդութիւն-ներուն, այսինքն՝ ակին, «հիմունք»ին ։

Այսպէս չէ կեանքը, որ ենթակայ է յա-րատեւ երկունքի, բարեշրջումի, յաճախ նաեւ յեղաշրջումի։ Հինը ընդունիլ հիմ եւ երբեք չնորհնալ, չվերանորոգուիլ կեանքի մէջ, կը նշանակէ նոյն մանուկը մնալ անվարար, անհաղորդ՝ դարաշրջանի յա-րաճուն պահանջներուն։

Նոյեմբեր 29ի յեղափոխականները ու-զեցին ամէն բան ջրհեղեղէն սկսիլ, նոր մարդկութիւն ստեղծել նոր հեռանկարնե-րով ու նշանաբաններով։ Եւ փորձը ցոյց տուաւ, թէ ոչ միայն նոր բան չստեղծե-ցին, այլ եւ արդէն ստեղծուածները ձե-ւաղերծեցին, ապարատեցին, լղճեցին, զը-բեթէ սրբապղծեցին ։

Այս «սրբապղծուած»ներուն մէջ մեծա-գոյնը եղաւ մեր ուղղագրութիւնը, որ են-թակայ է հաստատուն կանոններու։ « Ո-խերիմ» թշնամի՝ յեղափոխութեան եւ յե-ղափոխականներուն։ Նոյեմբերեան յեղա-փոխականները ուզեցին աւելի պատկան ըլլալ, քան զՊատկ։ Մինչ ռուս լեզուի ուղղագրութիւնը մնաց անփոփոխ Մես-րոպեան ուղղագրութիւնը վերածուեցաւ Թանապուրի ,այնքան որ Մեսրոպ ինքնիսկ պիտի ուզէր նոր այբուբեն մը ստեղծել , հինը բաւական «յեղափոխական» չկա-տելով ։

Ատեն մը Նոյեմբերեան կոչուած այս յեղափոխականները, ըսել կ'ուզենք՝ այս հակայեղափոխականները, մինչեւ իսկ վորձը ըրին թանգարան նետելու Մես-րոպեան այբուբենը, ընդունելու համար լատինականը, կամ ռուսականը եւ կամ ուղղակի փիւնիկեանը, կարմիր, գերա-զրական յեղափոխութիւնը սկսելով մայր Լրակէն։ Ինչպէս, յեղափոխական ըլլալ եւ չթանգել հինը...

Երանելի սոփեստները, որոնք չեն պի-տեր, թէ լեզուն «չոր» չէ, որպէսզի օր ընդ մէջ ստիպուած ըլլան փոխել զայն , « օրաթերթ»ը դարձնելով «որաթերթ», Օտեանը՝ Ոտեան, Երուանդը՝ Յերվանդ։

Քսանըչորս ժամուան մէջ « յեղափո-խեցին » ուղղագրութիւնը , ինչպէս քսա-նըչորս ժամուան մէջ «յեղափոխած » էին երկիրը եւ ժողովուրդը ։

Լեզուի պատմութեամբ հետաքրքրուող-ները պիտեն անշուշտ, որ հայերէնը բառի մը վրայէն պիր մը պակսեցնելու կամ ա-նոր վրայ պիր մը աւելցնելու համար մեր հայկաբանները յիսուն տարի չարունակ պայքարած են, դրած, խօսած, բայա-րած, Սահակն ու Մեսրոպը վկայու-թեան կանչած եւ ապա միայն եզրակա-ցութեան մը հասած են կամ չեն հասած ։

Այսպէս՝ ասկէ 70 – 80 տարի առաջ հի-մա բառը կը գրէին հիմայ։ Պէտք եղաւ, որ ծանր սուրերը քաշուին պատեանէն այս անճարչ յին վերցնել ընչելու համար ։ Եւ 50 – 60 տարի եաք միայն մարդիկ հաչ-տուեցան այս յապաւումին հետ, սկսելով գրել հիմա, փոխանակ գրելու հիմայ (թէեւ մինչեւ հիմա ալ հիմայ գրողներ կան դեռ)։

Դիտենք նոյնպէս, որ ձախողեցան, սա-բալիօրէն ձախողեցան Ռուսինեանի, Զե-րպաղի, Լեւոն Շանթի լեզուական «բարե-նորոգում»ները, որոնք ոչ միայն նոր բան մը չէին բերեր, այլ եւ հինն ալ կ'առնէին կը տանէին ։

Լեւոն Շանթ իր ամբողջ կեանքին եւ բոլոր գործերուն մէջ վրա կը գրէր, ա-ռանց անճարչ յի ։

Ցիսուն տարի մղեց այս պայ-քարը այբուբենի այս գիրը վերցնելու հա-մար վրայէն վրայէն, բայց չկրցաւ։ Ինք միայն գրեց վրա, իսկ մենք չարունակե-ցինք գրել վրայ ։

Բայց Երեւանի յեղափոխականները մէկ օրուան մէջ Ցակոբը դարձուցին Հակոբ , Յովհաննէսը՝ Հովհաննէս եւ Յարութիւ-նը՝ Հարութիւն։ Հիմա, երբ ծանօթ կամ անծանօթ գրողի մը մականունին առջեւ Հ. գիրը տեսնենք, պիտի չկրնանք ըսել, թէ ինչ է ղժրախտ այս մարդուն անունը, — Ցակո՞բ է, Յովհաննէ՞ս է, Յարու-թիւ՞ն է թէ Յովնան կամ Յարեթ ։

Յառաջդիմութիւն մը չէր կատարուածը յամենայն դէպս, բայց յետադիմութիւն մըն էր անկասկած։ Բարեփոխում մը չէր, այլ չարափոխում մըն էր։

Խորենացին, Եղիշէն, Եղնիկը, Կորիւ-նը, Նարեկացին, Շնորհալին հայերէն նակն է ...»։

Հաղուեցայ, վար իջայ եւ ճամբայ ին-կանք։ Սովորական օրերուն, այդ պա-հուն փողոցները դեռ դատարկ կ'ըլլային, բայց, այդ օրը ամէն կողմ որոշ եռուղեռ կար։ Քաղաքին դրեթէ բոլոր այրերը կը փութային կախաղանին վայրը, դիտելու համար ։

Ազգային հետ համաչափ կը քալեմ ու կը փորձեմ ամէն օրուայ պէս խօսիլ, չաղա-կրատել։ Ճամբու ընթացքին մեզի կը միանան ուրիշներ, զրացիներ ու թաղե-ցիներ։

Մօրուսաւոր մըն է որ կը խօսի ,— «կ'ըսեն թէ առանց ծածկելու լսած է որ Հայ է, եւ թէ Քէլ Հասանը եւ միւսները ինք սպաննած է ...»։

— «Ինչ Հայ, եղբայր, Մնուասկի անուա-նի Քիւրտ մըն է, իր զիւղէն եւ մօտէն ճանչցողներ կան։

Դեռ ուրիշներ, զանազան պատմու-թիւններ կը պատմէին ։

Կը հասնինք ծանօթ հրապարակը ։ Ա-բեւելքը թեթեւ մը կարմրեր է։ Մտուեր-ները տակաւ կը բարձրանան։ Հրապարա-կին վրայ իրար ճանչնալու չափ լոյս էր։

Անհամար խուժանը տեղ բռնած էր լայն ճամբուն երկայնքը, հրապարակին չուրջ։ Կեդրոնը երեք բարձր ձողեր՝ վերի ծայ-րերը իրար միացած ու անոնց մէջտեղէն պարան մը դէպի վար։ Գետինը՝ բարձր աթոռ մը առանց յենարանի ։

Կատարեալ չուրջ, հրապարակին վրայ հաւաքուած բազմութիւնը կը հրա-հոյ, անճոռնի քրքիջներ արձակելով ։

Ես աղային մօտ կանգնած՝ զղոյշ, աչ-քերուս տակէն կը փնտռեմ մեր բիններուն։ Բացի հայրիկէն միւսները բոլորն ալ հոն են։ Հոն է նաեւ այն Թուրքը որ պատճառ եղած էր այս կախաղանին։ Եկեր է լոյս աչքերով տեսնելու իր գոհը որուն մատե-ռուն հետքը դեռ կը յամենայ մնալ իր պարանոցին չուրջ։ Եկեր է ուրախանա-լու, իր յաղթանակը տօնելու ...

Պայտար Մանասը, խենդ Նշանը, Աւօն իրենց աչքերը չեն հեռացներ անոր վրա-յէն ։

Օ, դժուար չէ կարդալ իրենց հայեաց-քին խմաստը ...

Կոպերուս տակէն կը դիտեմ այդ դէ-հինի ծնունդը եւ կատաղութենէս ակռա-ներս իրարու կը զարնուին ։

— Եկան, եկան...

Բազմութիւնը սկսաւ ծովու պէս ալե-կոծիլ։ Ամէն մարդ չարժում մը կ'ընէր , ոտքերուն մատներուն վրայ կը բարձրա-նար աւելի չուտ տեսնելու համար « եկ-ուորները »։

Եղան ապտի մը վրայ նստեցուցեր են դատապարտեալը, չուրջը սուինաւոր ժանտարմաներ ։

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

*

— Բայց, զղոյշ, պաղարիւն։ Իրարմէ հեռու ։ Շուներըը լաւ հոտառութիւն ու-նին։

Ո՞ր ժամուն հայրիկին բնակարանը ձը-զեինք, չեմ գիտեր ։

Տուն հասայ, տանիք բարձրացայ։ Այդ իրիկուն հաճի ագան տոմը պիտի գիշե-րէր յաջորդ օրը կախաղանին ներկայ բլ-լալու համար։ Բարեբախտաբար ուշ ներս մտնելս աննշմար անցայ։

Անտարակոյս, ապրած օրերուս մէջ դժ-ուար թէ այդպիսի մղձաւանջներով լե-ցուն գիշեր մը անցուցած ըլլայի։ Կո-պերս բնաւ իրարու չմօտեցան։ Ամառ-ուան այդ անտանելի տօթին թանձր վեր-մակը գլուխս քաշած անվերջ հեծկլտա-ցի։ Թերեւս ոչ հօրս, ոչ մօրս, եւ ոչ ալ միւս հարազատներուս համար այդքան արցունք թափած էի։ Մտանուրս սէր մը ունէի վաղուան նահատակին հանդէպ ,— եւ միւսներուն համար։

Զիւաւոր Խաչոն եւ իր ընկերները ինծի համար, իմ աչքիս միայն հասարակ մար-դիկ չէին , այլ բացառիկ դէմքեր որոնք արհամարհանքով կը նայէին մահուան եւ տանջանքներու վրայ։ Մահը եւ բռնաւոր-ները ծաղրող, հեգնող մարդեր։ Ի՞նչպէս չհիանայի, չհամակրէի, չսիրէի ...

Եւ իրօք, ես սէր, յարգանք եւ երկիւղ ունէի անոնց հանդէպ ։

Գիշերը ամբողջ, իմ երեւակայութեանս մէջ պատեցաւ Խաչոն իր վեհ, ազնուա-կան կերպարանքով։ Ահա, կը տեսնէի զինք իր դրչապոյն նժոյգին վրայ նըս-տած՝ բարձր եւ առնակորով։ Մերթ ա-ռանձին, մերթ իր կարաւանին գլուխը կ'անցնէր քաղաքի լայն պողոտայէն ժոլի-տը, — թէեւ յաճախ կեղծ — դէմքին վը-րայ ։ Գոց պատուհաններու փեղկերու միջոցներէն քանի՞ կանանցի աչքեր հետ-անքով ու հիացումով կը դիտէին իր անցքը։ Իրենց սրտերուն մէջ ձեւ ու մար-մին կ'առնէին Ջորեպանին պատկերը , հասակն ու համբքը ։

Քանի, քանի, «Յահել» հանըմներ իրենց խոփած ամուսիններու աչքերուն նայած առեն, «կարաւանապետ»ին զղլխիչ կեր-պարանքին կարօտը կը քաշէին ։

Ո՞րտեղէն եկած էր այս մարդը ։ Ո՞ր լեռներէն ժառանգած էր այս վայրի դե-ղեցկութիւնը։ Ոչ ոք գիտէր, ոչ ոք փոր-ձած էր նոյն իսկ հարցնել ։

Եւ ահա, քանի մը ժամէն պիտի մարչէին այս մարդուն արեւը։ Այս տիպար մարդն ու Հայը իր «մեղքեր»ը պիտի քաւէր կա-խաղանին վրայ ։

Թմրած վիճակ մը ունէի, երբ ագան ձայնեց,— «Ել, Մսոս, երթալու ժամա-նակն է ...»։

Հագուեցայ, վար իջայ եւ ճամբայ ին-կանք։ Սովորական օրերուն, այդ պա-հուն փողոցները դեռ դատարկ կ'ըլլային, բայց, այդ օրը ամէն կողմ որոշ եռուղեռ կար։ Քաղաքին դրեթէ բոլոր այրերը կը փութային կախաղանին վայրը, դիտելու համար ։

Ազգային հետ համաչափ կը քալեմ ու կը փորձեմ ամէն օրուայ պէս խօսիլ, չաղա-կրատել։ Ճամբու ընթացքին մեզի կը միանան ուրիշներ, զրացիներ ու թաղե-ցիներ։

Մօրուսաւոր մըն է որ կը խօսի ,— «կ'ըսեն թէ առանց ծածկելու լսած է որ Հայ է, եւ թէ Քէլ Հասանը եւ միւսները ինք սպաննած է ...»։

— «Ինչ Հայ, եղբայր, Մնուասկի անուա-նի Քիւրտ մըն է, իր զիւղէն եւ մօտէն ճանչցողներ կան։

Դեռ ուրիշներ, զանազան պատմու-թիւններ կը պատմէին ։

Կը հասնինք ծանօթ հրապարակը ։ Ա-բեւելքը թեթեւ մը կարմրեր է։ Մտուեր-ները տակաւ կը բարձրանան։ Հրապարա-կին վրայ իրար ճանչնալու չափ լոյս էր։

Անհամար խուժանը տեղ բռնած էր լայն ճամբուն երկայնքը, հրապարակին չուրջ։ Կեդրոնը երեք բարձր ձողեր՝ վերի ծայ-րերը իրար միացած ու անոնց մէջտեղէն պարան մը դէպի վար։ Գետինը՝ բարձր աթոռ մը առանց յենարանի ։

Կատարեալ չուրջ, հրապարակին վրայ հաւաքուած բազմութիւնը կը հրա-հոյ, անճոռնի քրքիջներ արձակելով ։

Ես աղային մօտ կանգնած՝ զղոյշ, աչ-քերուս տակէն կը փնտռեմ մեր բիններուն։ Բացի հայրիկէն միւսները բոլորն ալ հոն են։ Հոն է նաեւ այն Թուրքը որ պատճառ եղած էր այս կախաղանին։ Եկեր է լոյս աչքերով տեսնելու իր գոհը որուն մատե-ռուն հետքը դեռ կը յամենայ մնալ իր պարանոցին չուրջ։ Եկեր է ուրախանա-լու, իր յաղթանակը տօնելու ...

Պայտար Մանասը, խենդ Նշանը, Աւօն իրենց աչքերը չեն հեռացներ անոր վրա-յէն ։

Օ, դժուար չէ կարդալ իրենց հայեաց-քին խմաստը ...

Կոպերուս տակէն կը դիտեմ այդ դէ-հինի ծնունդը եւ կատաղութենէս ակռա-ներս իրարու կը զարնուին ։

— Եկան, եկան...

Բազմութիւնը սկսաւ ծովու պէս ալե-կոծիլ։ Ամէն մարդ չարժում մը կ'ընէր , ոտքերուն մատներուն վրայ կը բարձրա-նար աւելի չուտ տեսնելու համար « եկ-ուորները »։

Եղան ապտի մը վրայ նստեցուցեր են դատապարտեալը, չուրջը սուինաւոր ժանտարմաներ ։

Կաւափնատին չուրջ, հրապարակին վրայ հաւաքուած բազմութիւնը կը հրա-հոյ, անճոռնի քրքիջներ արձակելով ։

Ես աղային մօտ կանգնած՝ զղոյշ, աչ-քերուս տակէն կը փնտռեմ մեր բիններուն։ Բացի հայրիկէն միւսները բոլորն ալ հոն են։ Հոն է նաեւ այն Թուրքը որ պատճառ եղած էր այս կախաղանին։ Եկեր է լոյս աչքերով տեսնելու իր գոհը որուն մատե-ռուն հետքը դեռ կը յամենայ մնալ իր պարանոցին չուրջ։ Եկեր է ուրախանա-լու, իր յաղթանակը տօնելու ...

Պայտար Մանասը, խենդ Նշանը, Աւօն իրենց աչքերը չեն հեռացներ անոր վրա-յէն ։

Օ, դժուար չէ կարդալ իրենց հայեաց-քին խմաստը ...

Կոպերուս տակէն կը դիտեմ այդ դէ-հինի ծնունդը եւ կատաղութենէս ակռա-ներս իրարու կը զարնուին ։

— Եկան, եկան...

Բազմութիւնը սկսաւ ծովու պէս ալե-կոծիլ։ Ամէն մարդ չարժում մը կ'ընէր , ոտքերուն մատներուն վրայ կը բարձրա-նար աւելի չուտ տեսնելու համար « եկ-ուորները »։

Եղան ապտի մը վրայ նստեցուցեր են դատապարտեալը, չուրջը սուինաւոր ժանտարմաներ ։

ՄԻՍԱՔ–ՄԻՐՋԷ

(Շար.)

Ս. ՓԻՇԱԼԵՑ ՉԱՐ ՍՈՐՓԱՆՔ

ՀԱՂՈՒՇՈՎՈՒՆ ՀՎ ԲՆՇՈՒՄՆԵՐ

●

Ս. Փիշալեց չար սորփանք հաղուշովուն հվ բնշումներ

Ս. ՓԻՇԱԼԵՑ

ՀԱՂՈՒՇՈՎՈՒՆ ՀՎ ԲՆՇՈՒՄՆԵՐ

●

Ս. Փիշալեց չար սորփանք հաղուշովուն հվ բնշումներ

Ս. ՓԻՇԱԼԵՑ

ՀԱՂՈՒՇՈՎՈՒՆ ՀՎ ԲՆՇՈՒՄՆԵՐ

●

Ս. Փիշալեց չար սորփանք հաղուշովուն հվ բնշումներ

ՄՈՒՏՔ.— Նախախտաց Ընթացքի Գիրքեր։

ԹՈՐԳԵՆ.—

Հայ դրամագլուխը իր զարգացման պատմական ընթացքին մեջ առևտրական և ֆաբրիկական ձեռնարկներու մեջ ներդրուած է եղած է ամենէն աւելի ձեռնտու ձևով։ Հայ առևտրականը ամենէն աւելի ծանօթ է ապրանքներու պահանջին, ամենէն աւելի գիտէ ինչ ապրանքներ պէտք է ներմուծել, ինչ ապրանքներ պէտք է արտահանել։ Հայ առևտրականը ամենէն աւելի գիտէ ինչպէս պէտք է գործել, որպէսզի ապրանքները ամենէն աւելի շահաբեր կերպով ծախուին։ Հայ առևտրականը ամենէն աւելի գիտէ ինչպէս պէտք է գործել, որպէսզի ապրանքները ամենէն աւելի շահաբեր կերպով ծախուին։ Հայ առևտրականը ամենէն աւելի գիտէ ինչպէս պէտք է գործել, որպէսզի ապրանքները ամենէն աւելի շահաբեր կերպով ծախուին։

Իրիկուան դէմ անհետացած կը, համակառակ ոստիկանութեան հետապնդումներուն։ Իրաւեկները կ'ըսեն թէ ոստիկանութիւնը իրաւունք չունէր ձերբակալելու, վասն զի արարողապետը Մարոքի կառավարութեան մէկ պաշտօնատարն է։

Երբ լրագրողները հարցումներ կ'ուղղէին վարչապետին, կացութեան մասին, պ. Էմ. Ֆոր պատասխանեց։ — Ես ալ ձեզմէ աւելի բան չեմ գիտեր։

ԹՈՒՐՔԻԱ ՅԱՒ ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ

Թուրքիոյ վարչապետը, Ատնան Մենթերէս եչ. օր անձնական նամակ մը յանձնել տեսաւ Յունաստանի վարչապետին, ուն՝ մտադիր Փափազոսի, կրկնելով իր կառավարութեան «անկեղծ եւ խորունկ ցաւը Սեպտ. 6ի ցեւալի դէպքերուն առթիւ»։ Միեւնոյն առեն կ'ըսէ թէ կ'ուզէ փարատել «այն տաժանելի մթնոլորտը որ առեղծուեցաւ նոյն դէպքերուն հետեւանքով»։ Ցետոյ կը յայտարարէ թէ իր երկիրը ամրապէս կապուած է Թուրքիոյ յունական բարեկամութեան եւ ուժգնօրէն կը դատապարտէ անպատասխանատու տարրերու կողմէ կատարուած արարքները. «տարրեր որոնք կը փորձեն վնասել երկու երկիրներուն միջեւ հաստատուած բարեկամութեան։ Կը յուսամ թէ ներկայ նամակս պիտի նպաստէ փարատելու որեւէ կասկած այն յարդանքի մասին զոր կը տածենք մեր դիմակից Յունաստանի ազգային արժանապատուութեան թեան մասին եւ թէ մեր կրկնակ դիմակ - ցութենէն բխած դործակցութեան ընդհատումը պիտի մնայ վաղանցուկ դէպք մը, առանց հետեւանքի»։

Թուրքիոյ վարչապետը ճառ մըն ալ խօսելով, չեչտեց թէ «վճռած ենք ամուր պահել պալքանեան դաշինքը, լիովին ըմբռնելով թուրքեւյոյնական բարեկամութեան արժէքը եւ կարեւորութիւնը»։

Ցետոյ խօսելով երկրին արտաքին քաղաքականութեան մասին, ըսաւ թէ «պիտի չարունակենք մեր ջանքերը՝ պաշտպանի դաշինքը ընդարձակելու, զայն վերածելու համար ազդու կազմակերպութեան մը, աւելի դօրացնելով Ատլանտեան ճամբան ապահովութիւնը։ Ապա անդրադարձելով Սեպտ. 6ի դէպքերուն, ըսաւ. — «Մեր կարելին ըրինք դոհացում տալու համար մեր բարեկամ Յունաստանի։ Եթէ մեր ջանքերը դոհացում չեն տուած մեր բարեկամին ու դինակիցին, կը ցաւինք. վասն զի մենք մեր դինակիցներուն արժանապատուութեան համար նոյնքան յարգանք ունինք որքան մեր վարկին համար։ Ամէն միջոց ձեռք առած ենք բարձրագոյն աստիճանի վերահաստատելու եւ որեւէ նոր դէպք խափանելու համար»։

× Պոլսոյ վերջին թղթակիրէն կ'իմանանք թէ Օժանդակ Մարմինը 106·880 ոսկի յանձնած է, յունական եւ հայկական դպրոցներու կրած աւերները դարմանելու համար։ Նոյն ազբիւրին համաձայն, մէկ միլիոն ոսկի ալ յատկացուած է եկեղեցիներու նորոգման համար։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ծանրութեան դէմ պայքարող ընկերակցութեան նախագահը, Թղթավաճառ Փէժատ, հարցազննուելով ամբաստանուեցաւ թէ կազմակերպութիւն մը ստեղծած է, հաւաքաբար մերժելու համար աուրքերու վճարումը։ Ամբաստանեալը քանի մը հարիւր հազար կը հաչուէ իր ընկերակցութեան անդամներուն թիւը։ Կ'ըսեն թէ 500·000 հարկատուներ Փարիզի վրայ պիտի քալեն, եթէ երեսփ. ընտրութիւններ կատարուին ժամանակէն առաջ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ դինեալ ղէնքերու հարցին առթիւ լուսաբանութիւններ ստանալու համար, Գահիրէի անգլիական, Փրանսական եւ ամերիկեան դեսպանները հաւաքաբար ներկայացան վարչապետ Կամալ Նասրի։ Երեքն ալ պիտի բացատրեն թէ այս ձեռնարկը ինչու մտահոգութիւն կը պատճառէ։ Կ'ըսուի թէ Եգիպտոսի վարչապետը արտադրիր է բանակցելու Մ. Նահանգներուն հետ, սիրոյ մտահոգութիւնները փարատելու համար։

ՆՈՐԷՆ ԾԱՆՐ ԴԻՊՔԵՐ պատահեցան Նանթի մէջ։ Ոստիկանութիւնը հարկադրուեցաւ արտասուաբեր ռումբ դործածել։ Կառքեր տապալեցան, ապակեայ ամբողջ քանդուեցան։

ԻՐԱՔ եւս դէնք եւ ռազմանիւթ պիտի դնէ Ա. Միութենէն, եթէ արեւմտեան պետութիւնները ձգձգեն իրենց խոստացած զինամթերքին յանձնումը կամ արդիական զէնքեր չձարեն։ Այս իմացաւ յայտարարութիւն մը ըրաւ երեսփ. ժողովին զինուորական յանձնախումբին նախագահը, միեւնոյն առեն զանգատելով թէ արեւմտեան պետութիւնները կը չարունակեն մեծ քանակութեամբ զէնք հայթայթել Իսրայէլի։

ԴԻՊՈՑՆԵՐԸ վերաբացուեցան երէկ, չարաթ, մօտ հօթը միլիոն աշակերտներով։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ· 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ

ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԺԱՄԸ 9 – 12

***

ՎԱԼԱՆՍ.— Դաշնակցութեան Օրը կը տօնուի 15 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ։

Մանրամասնութիւնները յայտնուած։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2ԻՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի մասնաճիւղին կազմութեան եւ դպրոցի հաստատման 25ամեակին առթիւ կազմակերպուած է գինեվաճառ մը ի նպաստ դպրոցին, ժամը 3ին, Մրիմեան սրահին մէջ, 2 ռիւ տը լա Տէֆաեա։ Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի վարչութեան, հովանաւորութեամբ Կեդր. վարչութեան եւ իրենց սերտ յարաբերութեամբ նախկին անդամներուն։

Կը խօսի ՏԻԿԻՆ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ Գեղարուեստական բաժին։

Ճոխ պիւֆէ, մատչելի դիներով։

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այս տարի եւս Աղքատախնամը պիտի տայ իր տարեկան պարահանդէսը, Օթէլ Ժօրժ Սէնքի չքեղ սրահներու մէջ։

Պարահանդէսը առիթ մըն է, յիշելու համար մեր բախտաւորներն ու քոյրերը որոնց հանդէպ ունինք եղբայրական պարտականութիւնները։

Ամէն քաղաքացի պարտաւոր է օդնել համաձայն իր կարողութեան։

Անշուշտ հոկտեմբեր 23ին չտեսը պիտի ուզեն պատուել Աղքատախնամի պարահանդէսը, տրամադրելով ամէն աջակցութիւն այս ազդօրտա կազմակերպութեան տարեկան ձեռնարկին։

Ապահովել տոմսերը եւ սեղանները, դիմելով Պ. Ամէմեանի,

56, Rue Lafayette, Paris. Tél. PRO. 03-19

Պ. Ցովհաննէսեանի՝

14, Rue Rochambeau, Tél. TRU. 47-48

Նուէրները ղրկել վարչութեան հասցէին.

32, Rue de Trévise, Paris

վարչութիւն

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ց կապ. Խաչի Անկէնի «Սահակ-Մեսրոպ» հայերէնի դասընթացքը պիտի վերաբացուի Հոկտեմբեր 6ին, հինդշաբթի, ժամը 14ին, 8 ռիւ տիւ Շաբօ, Տէօյ - Լապառի Մէրի Անէէսի սրահը։

***

Ց. Կ. ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւղի դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին։ Ուսուցչութեամբ Տիկին Հ. Հաղարեանի։

***

ԻՍԻԻ դպրոցը կը վերաբացուի Հոկտ. վեցին։

***

Ց. Կապ. Խաչի Կրընոպլիի հայերէնի դասընթացքը պիտի վերաբացուի, Հոկտեմբեր 2ին կիրակի առաւօտ ժամը 9ին։ Ուսուցչութեամբ Պ. Կ. Տէրմոյեանի։

***

ՎԵՐԱՄՈՒՏ ԼԻՈՆԻ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Լիոնի ազգ. միութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր ծնողները, ժամ առաջ արձանագրել իրենց փոքրիկները հայերէնի դասաւանդութեան համար։ Դասերը սկսած են Սեպտեմբեր 29էն, Շաբաթը երկու անդամ։

***

Ց. Կ. Խաչի Պոմոնի դպրոցը կը բացուի Հոկտեմբեր վեցին, հինդշաբթի, ուսուցչութեամբ Պ. Վահրամ Միսքիճի։

Դասերը բոլորովին ձրի են։ Սիրելի ծնողներ փութացէք արձանագրել ձեր զաւակները։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

Կը տօնուի մեծ շուքով, կիրակի 16 Հոկտեմբեր, ժամը 15էն 24, Սէրֆլը Միլիթէոի զոյգ սրահներուն մէջ։

Ընտիր նուագախումբ։

Տէր եւ Տիկին Ռուբէն Պալեան, Տէր եւ Տիկին Թագուր Պալեան եւ զաւակը, Օր. Վերժին Պալեան, Տէր եւ Տիկին Մինաս Տաւուլճեան, Այրի Տիկին Պալեան եւ զաւակները (Նիս), Տէր եւ Տիկին Թորգոմ Զաքիկեան, Տէր եւ Տիկին Կոտին, Տէր եւ Տիկին Շար եւ Տիկին Կրընիէ, Տէր եւ Տիկին Շարվանթիէ, Տէր եւ Տիկին Պիհօն խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց զաւկին, եղբօրորդւոյն, թոռնիկին եւ աղգականին

ՓՈՓՐԻԿՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱԼԵԱՆԻ

կսկծալի մահը, յետ կարճատեւ հիւանդութեան, տասը տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ։

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ, այս երեքշաբթի, 4 Հոկտ. ժամը 4ին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1.Bl. du Nord — Le Raincy S.O.

1955 – 1956 դպրոցական տարեշրջանին արձանագրութիւնները սկսած են։

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալու համար, հինդշաբթի եւ չարաթ կէսօրներէն առաջ, մասնաւոր պաշտօն - եայ մը պիտի գրաղի ծնողներուն դիմումներով։

Երթեւեկի համար փանթէնի եկեղեցիէն առնել 146 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Բէնսի Փավիյեօն։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ԵԼԻՇԷ ԶԱՐԵՆՑԻ

Ամբողջական գործը չորս հատորով Իւրաքանչիւր հատոր կը բաղկանայ մեծադիր 400 էջերէ, ընդամէնը 1600 էջ, ընտիր տպագրութեամբ։

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՍԵՒԱՆ, Տպ. Սեւան

Ա. հատորը լոյս կը տեսնէ Նոյ. 1ին։ Իւրաքանչիւր հատորին գինը՝ 2·50 տոլար։ Լիբանանի մէջ կանխիկ բաժանորդագրութիւն ամբողջին համար 20 լիր. ոսկի։

Հասցէ.—

Imprimerie Sévan, Rue Ghalghoul

Beyrouth (Liban)

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԱԿԻ

Սէն Թէմսէն ան Լէյկն ողբացեալ Յակոբեան Խաչերեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Կապոյտ Խաչին կը նուիրեն Տէր եւ Տիկին Գարեգին Նագդաչեան հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Հայկ Նազդաչեան հազար, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Եալընըզեան հազար, Տէր եւ Տիկ. Կիրակոս Եալընըզեան հազար ֆրանք։

Ստացալ «Յառաջ»էն։

Նոյն առթիւ Տէր եւ Տիկին Յակոբ Թոռոսեան եւ զաւակը կը նուիրեն հազար ֆրանք Կապոյտ Խաչի եւ 500 ֆր. «Յառաջ»ի։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Յ. Դ. ՓՈԹՈՐԻԿ խումբի ժողովը այս երեքշաբթի ժամը 21ին, 17 ռիւ Պլէօ, մէթրօ Քաստէ։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ. Խաչիկ Տէրվէնեանէ (Պէլժ. Քոնկօ) 5000 ֆր։ Պ. Մ. Տ. Գ.է (Փարիզ) 500 ֆրանք։

ՅՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Ա. Կապենց։

Հ. ԿԱՐՄԻՐ Խաչի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է, Հրաչ Սարգիսեանէ մահուան տարելիցին առթիւ, Տիկին Վ. Զրբաշեանէ երկու հազար ֆր., ի նպաստ Ֆէսանվիլիէի օդափոխութեան կայանին։ Տէր եւ Տիկին Գրիգորեանէ երկու հազար, Տէր եւ Տիկին Խաչատուր Եանէ 1500 ֆրանք։

Կ'ՈՒԶՈՒՒՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ ֆոնֆէֆսիոնի մաքուր գործ կարող գործաւորուհիներ, ֆոմպիճէզօն, վէսթօն, փանթալոն, սալօփէթ, Պուլուզօն, բարակ ֆոթոնատ ապրանքներէ ժիւփ եւ թապլիէ։ Դիմել՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի

25, Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat

Tél. VI. 89 - 21

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Մէկ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻԱՅՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաչուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ։

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60(Poste 89)

Cabinet

NATIONAL

EKMEKDJIAN

5, Rue Nationale, Marseille

Achat & Vente

Commerce — Co-propriété — Villa

L'argent de suite sur garantie sérieuse

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մասնագէտ մեքենագէտ

Մեքենաներու նորոգութիւն

ԳՆՈՒՄ, ՎԱՃԱՌՈՒՄ և ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ

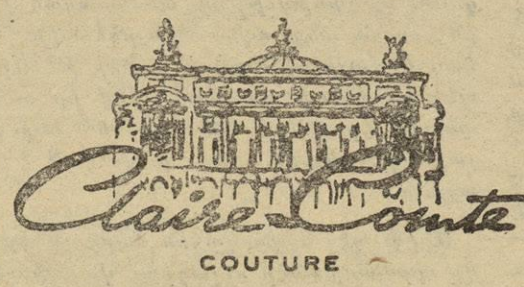
Surjeteuses, raseuses

R. BLOT, 9, Rue Clignancourt,

Paris (18), Tél. MON. 80 - 72

Métro Barbès

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34

— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • MARDI 4 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7792 — 31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3203

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

•

Ծանր տագնապի մը մատնուած է Ազգաժողովը (ՄԱԿ) Սեպտ. 30էն ի վեր, երբ 27ի դէմ 28 ձայնով որոշուեցաւ օրակարգ անցընել Ալժերիոյ խնդիրը :

Որոշումը խորին վրդովում պատճառեց Ֆրանսայի մէջ, մանաւանդ պատճառ համար որ « վտանգաւոր նախընթաց մը» կը տեղծէ, ինչպէս դիտել կուտար Փարիզի կիսապաշտօնական օրկանը, « Լը Մոնտ», իր հոկտ. 2ի խմբագրականով :

Այդ առթիւ կը հարցնէր :

— « Ինչո՞ւ ֆրանսական պատուիրա – կութիւնը Ազգաժողովի դիւանին պիտի չյանձնէ ֆանի մը բանաձեւեր, օրինակ՝ Նրիմի Թաթարներուն զանգուածային աքսորին, Կուաթեմալայի Հնդիկներուն կացութեան եւ Սէուտի Արաբիոյ մէջ տիրող գերութեան մասին» :

Վրդովումը խոր է, նաեւ, անոր համար որ, նոյն ժողովը կը մերժէր օրակարգ անցընել Կիպրոսի խնդիրը, թէեւ այս խնդիրն ալ «նոյն իրաւական եւ դրծնական հանգամանքն ունի» :

Տեղական մամուլը ուրիշ հակասու – թիւններ ալ կը յիշէ, ապացուցանելու համար Ֆրանսայի հանդէպ դործադրուած խարդախութիւնը :

Միւս կողմէ, հեռագիրները կը ծանո – ցանեն թէ, ընդհ. ժողովը որոշած է օրակարգ անցընել նաեւ Մարոքի խնդիրը, որ Ալժերիոյ հարցին հետ պիտի քննուի Քադրական Ցանճնաժողովին մէջ :

Որոշուած է քննել նաեւ Հարաւ. Աֆրիկէի ցեղային խնդիրը, որ չափազանց բարդ հանգամանք մը կը ներկայացնէ :

Ֆրանսական կառավարութիւնը արդէն իսկ եռ կանչած է իր պատուիրակու – թիւնը :

Կիրակի օր ալ, վարչապետը բացատրեց հանրային կարծիքին վրդովումը, որը ուած որոշումներուն առթիւ :

Աւելորդ է ըսել թէ այս հարցին մէջ ալ վճռական դեր կատարած են դիւանագիտական նկատումները :

Այսպիսի պարագաներու մէջ, ՄԱԿի ժողովականները յաճախ մատ կը բարձ – բացնեն համաձայն օրուան պայմաններուն :

Տարակոյս չկայ որ շատերը տարբեր քուէ պիտի տային, ուրիշ մթնոլորտի մը մէջ :

Ժողովականներ կան որոնք ծայրագոյն վախկոտութեամբ կը չարժին, երբ ուրիշ «ներքին խնդիրներ» յուզուին :

Օրինակ, ձայն-ծպտուն հանեցի՞ն Պոլսոյ եւ Իզմիրի խռովութեանց առթիւ, որոնք յատկապէս ուղղուած էին ոչ-թուրք փոքրամասնութեանց դէմ եւ մոխիրի վրայ նստեցուցին զանոնք, Սեպտ. 6ի պիշերը :

Գոնէ պղտոնական ցոյց մը կատարէին, ցաւակցութիւն յայտնելով հրապարակաւ, իրրեւ հանդիսաւոր ապդարարութիւն մը յանցապարտ անդամին :

Ազգաժողովը հիմնուեցաւ խաղաղութիւն եւ բարօրութիւն ապահովելու համար, առանց երկրի եւ ազգի խորութեան :

Անպատճառ դինուորական արշաւա՞նք մը կատարուելու էր, որպէսզի համոզուէին թէ վտանգուած են Թուրքիոյ փոքրամասնութիւնները :

Մանաւանդ որ, դէպքը տեղի ունեցաւ երեք դաշնակից պետութեանց քաղաքական եւ դինուորական ներկայացուցիչներուն աչքին առջեւ :

Ինչպէս երբեմնի Պապը Ալին, Անգարան ալ հաստատեց թէ իրենց ուղածը կրնան ընել որեւէ կարդուսարքի տակ : Որեւէ պատրուակով : Եւ առանց որեւէ պատիժ կրելու :

Ե՞րբ վերջ պիտի դտնեն այս հակասութիւնները ...

Շ.

ԱՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ ԶԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻՐ ՄԱԿԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻՆ

•

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

ՄԱԿի ընդհ. ժողովին որոշումէն անմիջապէս վերջ, որ 27ի դէմ 28 ձայնով կը արամադրէր օրակարգ անցընել Ալժերիոյ խնդիրը, Փարիզ վերադարձաւ արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ, ամբողջ Ֆրանսա – կան պատուիրակութեան հետ : Նախարարական խորհուրդը բացառիկ ժողով դու – մարելով քննեց կացութիւնը եւ կարգ մը ծանրակշիռ որոշումներ տուաւ : Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ ժողովը իր չնորհաւորութիւնները յայտնեց Պ. Փինէի, Ազգաժողովին առջեւ տուած զեկուցումին համար : Ցետոյ կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը հաստատելէ վերջ թէ ընդհ. ժողովին տուած որոշու – մը յայտնապէս կը խախտէ Ազգաժողովին ուխտը եւ կը բռնաբարէ անոր ոգին, կը յայտարարէ թէ Ֆրանսա պատասխանատուութիւն չստանձներ կացութեան մը հանդէպ որ կրնայ ճակատագրական ըլլալ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան համար : Հետեւաբար, իրեն վերապահե – լով Ֆրանսայի իրաւունքները եւ Ազգա – ժողովին ապագայի պահպանումը, կը դադրեցնէ որեւէ մասնակցութիւն ընդհ. ժողովի աշխատանքներուն : Միեւնոյն ա – տեն կը վաւերացնէ Ֆրանսական պատ – ուիրակութիւնը եռ կանչելու որոշումը, մէջէն ըլլալով մնայուն պատուիրակը :

Այսպէս, Ֆրանսա պիտի չարունակէ մասնակցիլ Ապահովութեան Խորհուրդին եւ միւս մասնաւոր յանձնաժողովներուն, բայց ոչ՝ ընդհ. ժողովի աշխատանքներուն :

Ցետոյ, որոշուած է Ազգաժողովի ընդհ. քարտուղարութեան հաղորդել ուխտին 73րդ յօդուածով նախատեսուած տեղեկութիւնները՝ Ֆրանսայի անդրծով – եան երկիրներու մասին :

ՄՈՆԿՈՒԱՑԻ ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ՑԵՏԱՁԳՈՒԵՑԱՒ

Նախարարական խորհուրդը նոյն նիս – տին մէջ քննեց, նաեւ, վարչապետին եւ արտաքին գործերու նախարարին Մոս – կուա այցելութեան խնդիրը եւ միա – ձայնութեամբ անպատեհ դատեւ զայն, նկատի առնելով խորհրդային պատուէ – րակութեան թշնամական դիրքը Ազգաժո – ղովին մէջ : Որոշուեցաւ անսահման ժա – մանակով յետաձգել կամ չեղեալ համա – րել այդ ճամբորդութիւնը, որ տեղի պի – տի ունենար հոկտ. 14ին : Այս որոշումը երկի իսկ հաղորդուեցաւ Փարիզի խորհր – դային դեսպանին :

Փարիզի մէջ միչտ այն տեսակէտն ու – նին թէ Ալժերիան սահմանադրութեամբ նոյնքան անբաժան է Ֆրանսայէն որքան Փարիզը, հետեւաբար ներքին խնդիր մը կը նկատեն ալժերիական հարցը :

ՓԻՆԷԻ ԵՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ Փարիզ հասած առեն հետեւեալ յայտարարու – թիւնն ըրաւ մամուլի ներկայացուցիչնե – րուն .

— Ինծի համար անկարելի է լրիւ յայտարարութիւն ընել, վարչապետին նե – կայանալէ առաջ : Կրնամ ըսել թէ մաս – նաւորապէս յուզիչ էր Ազգաժողովին այդ նիստը : Կը վերադառնամ խորապէս տիպուած այն դարչելի խօսքերէն որ արտա – սանուեցան Ֆրանսայի կատարած գործին դէմ : Բացորոշ է որ եթէ այսուհետեւ բոլոր երկիրներու հաղային միութիւնը կրնայ վիճելի համարուիլ ուեւէ ազգի կողմէ, դրդռելով ազգայնականութիւնը, Ազգաժողովը, որ հիմնուած էր խաղա – ղութիւն հաստատելէ եւ ազգամիջեան յարաբերութիւնները դիւրացնելու համար, ընդհակառակն պիտի դառնայ կազմակերպութիւն մը՝ վէճեր եւ դժուա – րութիւններ առեղծելու համար : Մնաց որ, ձայներու բաշխումն ալ արդար չէ : Եւրոպան միայն եօթը ձայն ունի, արա – բական երկիրները՝ 16, իսկ լատինական Ամերիկան՝ 23 : Ֆրանսա հարկ դատեց քաշուիլ Ազգաժողովին գործունէութե – նէն : Չեմ ըսեր թէ պիտի քաշուինք Ազ – գաժողովէն : Բայց եռ կանչելով մեր պատուիրակութիւնը եւ մնայուն ներկա – յացուցիչը, կ'ուզենք ցոյց տալ թէ չենք ընդունիր տրուած որոշումը : Ֆրանսան իրաւունքներ ունի զոր պիտի պահէ Ազ – գաժողովին մէջ :

× Կիրակի օր վարչապետը ճառ մը խօսելով Ամիէնի մէջ, «անըմբռնելի դատ» տրուած որոշումը : «Երկիրներ ուր որեւէ ժողովրդավարութիւն չկայ, ուր կեանքի մակարդակը եւ քաղաքակրթութիւնը չափազանց ցած են, որոնք այլեւս կը տա – րածեն օտարատեցութիւնը եւ ցայրոյթը, ի՞նչպէս կը համարձակին ամբաստանել Ֆրանսան : Թէեւ Ֆրանսան ակարացած է պատերազմէն ի վեր, բայց դեռ բաւական զօրաւոր է, իր ազգային արժանապատ – ուութիւնը մկկղի չղնելու համար : Ֆը – րանսա չի կրնար ընդունիլ տրուած որո – շումը, որ անընդունելի է թէ իրաւապէս եւ թէ փաստօրէն : Ինչ որ ալ ըլլան հետեւանքները, պէտք է հակազդել » :

× Ազգաժողովին եւ ընդհանրապէս քաղաքական շրջանակներու մէջ ալ մեծ յուզում պատճառեց տրուած որոշումը : Նոյն իսկ Մ. Նահանգները, Անգլիա, Իտալիա կը վախնան որ տրուած որոշումը խախտէ Ազգաժողովին հիմքերը : Լոնտոն բոլորովին համաձայն է Ֆրանսական տեսակէտին :

ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱՒ

ՎԱՉԳԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊԱԼՃԵԱՆ

(ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ)

*

Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը կը հետագրէ .—

Այսօր, ուրբաթ, 30 Սեպտեմբեր, Էջմիածնի Մայր տաճարին մէջ դումարուած եկեղեցական ժողովը Ամենայն Հայոց կաթողիկոս ընտրեց Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ առաջնորդը, ՎԱՉԳԷՆ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼՃԵԱՆ, 137 պատգամաւորներու 125ին ձայնով :

× Փարիզի առաջնորդը, Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան եւս հաղորդած է այս լուրը, առանձին հեռագրով մը :

Նորընտիր կաթողիկոսին օծումը կատարուած պիտի ըլլար կիրակի, 2 Հոկտ., ըստ յայտարրի : Իսկ խումբ մը վարդա – պետներ կը հետեւին որ այդ օրը Ս. Էջմիածնի մայր տաճարին մէջ կատարուած եկեղեցական ժողովը Ամենայն Հայոց կաթողիկոս ընտրեց Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ առաջնորդը, ՎԱՉԳԷՆ ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼՃԵԱՆ, 137 պատգամաւորներու 125ին ձայնով :

× Փարիզի առաջնորդը, Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան եւս հաղորդած է այս լուրը, առանձին հեռագրով մը :

Նորընտիր կաթողիկոսին օծումը կատարուած պիտի ըլլար կիրակի, 2 Հոկտ., ըստ յայտարրի : Իսկ խումբ մը վարդապ

ԿԱՄՈՒՐՋԸ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ...

Ձմռան ոսկի ծիծաղ։ Ձյունն ու արեւը կռվում են տարբեր գույների համար։ Ձյունը ուզում է, որ ամբողջ աշխարհը սպիտակ լինի, արեւը՝ կանաչ, դեղին, կարմիր, սուտ, նենգ, խարդախ։ Ձյունը ուզում է, որ ամեն ինչ մեռած լինի, արեւը՝ որ ամեն ինչ կենդանանա։ Ձյունը ուզում է, որ ամեն ինչ քնած լինի, արեւը՝ որ ամեն ինչ արթնանա։

Հաղթում է արեւը։ Ձյունը հալվում է, ինչպես մոմ, որ վառում են մեռելի գլխին։ Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնծաղիկ, որ ծաղկում է գարնան սկզբին։ Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնհավ, որ թռչում է հեռու տաք երկրներ։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնեմարդ, որ ծիծաղում է ձմռան վերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնագնդիկ, որ խաղում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուք, որ սպանում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհ, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորներ, որ ընկնում են ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշի, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետքի հետք, որ ընկնում է ձմռան ամենավերջին։

Ձյունը հալվում է, ինչպես ձնաբուքի զոհի ոսկորների փոշու հետքի

Ս. ՓԱՇԱԼԱ ԳԵՂ ՍՈՓԵՈՒՆՑ
ՊԱՏՄՈՒՎԱԾՔ
ԵՒ ԿԱՊԿՏՈՒՄՆԵՐ

մին մէկ ոչխարն էր որ ծնած էր։ Ամէն տարի ալ ասանկ կ՚ընէին։ Ամէն տարի ալ ոչխարը կը ծնանէր։ Ամէն տարի ալ ոչխարին ետեւէն կ՚երթային

սակէտն ունի թէ իւրաքանչիւր պետու – թիւն օրինաւոր իրաւունք ունի հոգ տա – նելու իր պաշտպանութեան եւ զէնքեր գնելու ուրիշ պետութիւններէ , առեւ – տուրի սովորական պայմաններով : Ոեւէ օտար պետութիւն իրաւունք չունի միջամտելու եւ գնելու այնպիսի պահանջ– ներ որոնք պիտի վնասէին ուրիշ պետու – թեանց իրաւունքներուն եւ շահերուն : Թերթերը կը դրեն թէ ճնշում գործադր – ուած է կարգ մը երկիրներու վրայ (ե – դիպտոս) , որպէսզի իրենց պաշտպանու – թեան համար պէտք եղած զէնքերը գնեն միայն արեւմտեան երկիրներէն եւ անոնց դրած պայմաններով : Այս առթիւ եղած յայտարարութիւններէ կը հետեւի թէ ե – դիպտական կառավարութիւնը այդպիսի ճնշում մը կը նկատէ անթոյլատրելի մի – ջամտութիւն, վնասակար՝ եգիպտոսի աղգային անկախութեան եւ ինքնապաշտ – պանութեան իրաւունքին համար » :

× Մ . Նահանգներու Արեւելքի գործե – րու վարիչը, Ճորճ Ալէն, որ Գահիրէ գա – ցած էր տեղւոյն վրայ, կը յայտարարէ թէ իր կառավարութիւնը երբեք միտք չունի անտեսական պատիժներ սահմանելու կամ դադրեցնելու իր օգնութիւնը, երբ զէնքեր կը գնեն երկաթեայ վարագոյրէն անդին գտնուած երկիրներէ :

Ամէն պարագայի մէջ : մեծ գործունէ – ութիւն կը տիրէ Միջին Արեւելեան ճակա – տին վրայ : Եգիպտոսի վարչապետը տե – ղակցութիւններ ունեցաւ անգլիական , ֆրանսական եւ ամերիկեան դեսպաններ – րուն հետ :

Ի՞ՆՉ ԿԸՍԷ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ

Եգիպտոսի վարչապետը, գնդ . Կամալ Նասր, կիրակի օր ճառ մը խօսելով դին – ուորական Ակադեմիային մէջ, ուժգնօրէն քննադատեց արեւմտեան պետութեանց « խաբէութիւնը » եւ բացատրեց թէ ե – գիպտոս հարկադրուած էր համաձայնագիր պետութեանց դիմել զէնք ճարելու համար ընդդէմ Իսրայէլի : Այս առթիւ էր որ « խաբէութիւն» կոչեց ֆրանսական, անգ – լիական եւ ամերիկեան տեսակէտը՝ «ռազ – մական ուժի հաւասարակշռութեան » մա – սին : Ըսաւ թէ Արեւմուտք միշտ կը դիմէր Իսրայէլը եւ կը մերժէր զէնք ճարել ե – գիպտոսի : «Մենք զէնք եւ ռազմանիւթ պիտաեցինք ամէն տեղ եւ մեր սկզբնական հայթայթիչէն (Անգլիա) : Չէինք կրնար համոզուիլ թէ ինչ որ կը ստանայինք պի – տի կրնար ապահովել մեր երկրին պաշտ – պանութիւնը : Այժմ զէնքեր ապահոված ըլլալով Չեխոսլովաքիայէն, առանց պայմանի, մենք վերջ կը դնենք օտար ազդեցութեան եւ տիրապետութեան :

× Կիսապաշտօնական աղբիւրէ մը կը հաղորդեն թէ Մ . Միւթեան կողմէ զէնք ճարելու յանձնառութիւնը կը վերաբերի արաբական բոլոր երկիրներուն : Գնդ . Նասր բացատրեց թէ Չեխոսլովաքիայէն զէնքեր գնելու որոշումը որեւէ կապ չունի անգլեւեգիպտական համաձայնութեան հետ, թէ սեւէ խորհրդային գործակալ պիտի չընդունինեգիպտական հողին վրայ «մանազէա»ի պիտակով, թէ համաձայ – նութիւնը զուտ առեւտրական է, թէ Չե – խոսլովաքիոյ հետ կնքուած համաձայնու – թիւնը վերջնական է եւ եգիպտոս որոշած է յարգել զայն :

ԵՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ եւ Մ . Նահանգներուն միջեւ ծագած թիւրիմացութիւնները հարթուեցան, առիթ սերտ համաձայնու – թեան մը յանգելով :

ԿԻՊՐՈՍէն կը հեռագրեն թէ ահաբեկ – չական գործունէութիւնը կը աստիճա – նայ : Յարձակման գոհերը անգլիացի զինուորներ են :

ԱՐԺԱՆԹինի փախստական նախագահը, Փերոն, Փարակուէյ գնաց, վերջապէս : Կառավարութիւնը ձեռք դրած է իր հա – րստութեան վրայ որ առասպելական գու – մարներու կը հասնի :

ՎԵՐԱՄՈՒՏի առթիւ Ֆրանսայի պա – րոյները մտան 8·616·000 աչակերտներ : Շատ մը դասարաններ չափազանց խճող – ուած են մասնաւորապէս Փարիզի մէջ ուր չարժուն դասընթացքներ բացուած են :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ .— Առաջին անգամ ըլլալով տեղի ունեցաւ հեծանիւի մրցում մը կի – ներու համար : Հինգ հանդրուաններու մէջ ուշադրութիւն գրաւեց Մառի – ժան Տօ – նապետեան որ ընդհանուր դասաւորման մէջ 3րդ հանդիսացաւ 37 հոգիի վրայ :— Ֆութպոլի առաջին բաժանումի պլուխն է Նիս 13 կէտով : Միշտ Ֆութպոլի մէջ Հունգարիան յաղթեց Չեխոսլովաքիոյ 3–1ով :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ· 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ

ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԺԱՄԸ 9 – 12

***

ՎԱԼԱՆՍ .— Դաշնակցութեան Օրը կը տօնուի 15 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ : Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

***

ԿՐԷՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հոկտ· 30ին, Ռիւ Ժէյի սրահը :

ՀԱՃԸՆԻ ՀԵՐՈՒԱՄԱՐՏԸ 35ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կը տօնուի Շաբ մէջ, 16 Հոկտ· կիրա – կին, դպրոցին սրահը : Լիոնէն Թոր – դոմ քահանայ Փօսթէքեան հոգե – հանգստեան հանդիսաւոր պատարագ պի – տի մատուցանէ 8000 անթաղ նահատակ – ներու յիշատակին եւ պիտի քարոզէ : Պի – տի խօսի հայրենակից ՍԻՍԱԿ ՍԻՍԼԵԱՆ (Կրընոպլէն) : Դպրոցական սաներու կող – մէ պատշաճ երգեր եւ արտասանութիւն – ներ, նաեւ աւանդական մատաղօրհնէք :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հայ սպասուհի մը իր համեստ ամսա – վճարէն հետեւեալ նուէրները կը յատկա – գրնէ .— Մոնմորանսիի հանգստեան տան մայրիկներուն երկու հազար ֆրանք, Ան – ւիլիի տան ծերուկ մայրերուն երկու հազար, Կ· Խաչին հազար, Ֆ· Կապ· Խա – չին հազար, Աղբատախնամին երկու հա – զար, հայ մատուռականի մը հազար , «Ցառաջ»ի դրաչարներուն 500, «Ցառա – ջ»ին 500 : Մտանալ «Ցառաջ»էն :

ՊԷՑՐՈՒԹի ՍԵՒԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԸ ՍԿՍԱԾ Է ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ Մ· ԱՒԵՂԵԱՆի

ՀԱՑՈՑ ՀԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

(Երկու հատոր, հին ուղղագրութեամբ) : Որ չատոնց սպառած է Հայաստանի մէջ : Ամէն շաբթու լոյս կը տեսնեն երկու պրակներ, ընտիր տպագրութեամբ :

Ցետադային լրացած եւ կազմուած օրի – նակին դինը պիտի ըլլայ 12 լիր· ոսկի :

ՄԻՒԻՒՆՈՅՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԸ

կը հրատարակէ նաեւ

ՍՏ· ՄԱԼԽԱՍԵԱՆի

ԱՑԵՐԷՆ ԲՈՑՍՏՐԱԿԱՆ ԲՈՒՐԱՐԱՆԸ

(Զորս հատոր, համագումար 2402 մե – ծադիր էջ) :

Անգտանելի ոչ միայն արտասահմանի , այլ եւ Հայաստանի մէջ :

Դիւրութեան համար բաժանորդագրու – թիւն հաստատուած է : Կանխիկ բաժնե – դին չորս հատորներուն համար 90 լիր· ոսկի կամ 30 տոլար :

Դրատուն՝ ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԻԼ ,

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Ա· Աժտէրեան հայերէնի մասնաւոր դասեր կուտայ : Դրել հետեւեալ հասցէին· A. AJderian, 41, Av. des Gobelins, Paris (13)

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

Կը տօնուի մեծ շուքով, կիրակի 16 Հոկտեմբեր, ժամը 15էն 24, Սէրթլը Մի – լիքէոի գոյգ սրահներուն մէջ :

Ընտիր նուագախումբ :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այս տարի եւս Աղքատախնամը պիտի տայ իր տարեկան պարահանդէսը , Օթէլ Ժօրժ Սէնքի չքեղ սրահներու մէջ :

Պարահանդէսը առիթ մըն է , յիշելու համար մեր բախտաւոր եղբայրներն ու քոյրերը որոնց հանդէպ ունինք եղբայրա – կան պարտականութիւններ :

Ամէն քաղաքացի պարտաւոր է օգնել համաձայն իր կարողութեան :

Անշուշտ հոկտեմբեր 23ին չատեր պիտի ուզեն պատուել Աղքատախնամի պարա – հանդէսը, տրամադրելով ամէն աջակցու – թիւն այս ազգօգուտ կազմակերպու – թեան տարեկան ձեռնարկին :

Ապահովել տոմսերը եւ սեղանները, դի – մելով Պ· Ա.ՃԷմեանի ,

56, Rue Lafayette, Paris. Tél. PRO. 03-19

Պ· Ցովհաննէսեանի՝

14, Rue Rochambeau, Tél. TRU. 47-48

Նուէրները ղրկել վարչութեան հասցէին· 32, Rue de Trévise, Paris

Վարչութիւն

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրլ Տիկին Հեղինէ Շահինեան եւ զա – ւակները, փապուճեան ընտանիքը եւ ազ – գականները կը ծանուցանեն թէ այս կի – րակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ալֆորվիլլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցին, իրենց ողբացեալ ամուսնոյն , հօր եւ աղգականին Յակոբ Շահինեանի մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող աղգականները եւ բարեկամները :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Խարբերդի Մորենիկ պլուզի Ուս· Միւ – թեան Մարսէյլի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ սիրելի հայ – րենակից Եղուարդ Տէր Ղուկասեանի դառնակսկիծ ու վաղաժամ մահուան առ – թիւ իր եղբօր Յովհաննէս Տէր Ղուկաս – եանի այրիին եւ զաւակներուն ու բոլոր աղգականներուն :

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ԵՂԻՇԷ ԶԱՐԵՆՑԻ

Ամբողջական գործը չորս հատորով Իւրաքանչիւր հատոր կը բաղկանայ մեծադիր 400 էջերէ, ընդամէնը 1600 էջ, ընտիր տպագրութեամբ :

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ ՍԵՒԱՆ, Տպ· Սեւան

Ա· հատորը լոյս կը տեսնէ Նոյ· 1ին : Իւրաքանչիւր հատորին գինը՝ 2·50 տո – լար : Լիբանանի մէջ կանխիկ բաժանոր – դագրութիւն ամբողջին համար 20 լիր· ոսկի :

Հասցէ .—

Imprimerie Sévan, Rue Ghalghoul Beyrouth (Liban)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԱԼՖՈՐՎԻԼ .— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ՝ ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կը խնդ – րուի ճշդապահ ըլլալ : Կարեւոր օրակարգ :

Հ· Ց· Դ· ՓՈՒՈՐԻԿ խումբի ժողովը այս երեքշաբթի ժամը 21ին, 17 ռիւ Պլէօ, մէթրօ Քատէ :

ԿՐԸՆՈՊԼԸ .— Հ· Ց· Դ· Եօթնեղբայր– եանի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ , դպրո – ցի սրահին մէջ, ժամը 8·30ին : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Անդամա – տնօրները միասին բերել :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐԸ

Կը վերսկսին հոկտ· 6ին հինգշաբթի , ժամը 8·30ին, ռիւ Լիէժի ֆրանսական թաղապետական վարժարանին սրահնե – րուն մէջ, ուսուցչութեամբ Օր· Հազար – եանի : Մինոզներէն կը խնդ – րուի սոյն դասընթացքներուն առաջ – նորդել իրենց տղաքը եւ աղջիկները :

Հոգաբարձութիւն

ՎԵՐԱՄՈՒՏ ԼԻՈՆԻ ՀԱՑԿԱԶԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Լիոնի տպ· միութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր ծնողները, ժամ առաջ արձանագրել իրենց փոքրիկները հայերէնի դասընթաց – դուքեանց համար : Դասերը սկսած են Սեպտեմբեր 29էն, Շաբաթը երկու ան – գամ :

***

Ֆ· Կ· Խաչի Պոմոնի դպրոցը կը բացուի Հոկտեմբեր վեցին, հինգշաբթի, ուսուց – չութեամբ Պ· վահրամ Միսքիճի :

Դասերը բոլորովին ձրի են : Սիրելի ծը – նողներ փութացէք արձանագրել ձեր զա – ւակները :

***

Սէնթ Էթիէնի հայերէնի դասընթացքը կը սկսի Հոկտ· վեցին հինգշաբթի ժամը 9ին, իսկ դիչերուան դասընթացքի հետե – ւող աշակերտները թող նախօրօք արձա – նագրուին հինգշաբթի օր Պ· Կ· Տէրմոյ – եանի մօտ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի Եկեղեցւոյն Տիկնանց Միութիւ – նը չնորհակալութեամբ ստացած է Պ· Կարապետ Ճնկարեանէ տասը հազար ֆր – անքի գումարը ի նպաստ եկեղեցւոյ չի – նութեան, փոխան ծաղկեպսակի ժընև – էն, Պ· Թիւլսիւլեանի մահուան առթիւ :

ԿՕՒՋՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ ֆռնիֆէ – սիոնի մաքուր գործ կարող գործաւորու – հիներ, ֆոմպինէզօն, վէսթօն, փանթա – լոն, սալօփեթ, Պուլուզօն, բարակ ֆոթո – կան ապրանքներէ ժիւփ եւ թապլիէ : Դիմել՝

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի

25, Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat

Tél. VI. 89 - 21

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ ԱՒԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՒՑ ԳՈՅԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie

ԵՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐԸ

52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil

166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ

ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՃԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM

ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ ԵՒ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

5

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

MERCREDI

5 OCTOBRE

1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7793 — 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3204

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏՔ ՄԸ

•

Հիմա որ բաւական բան խմացաք — եւ դեռ պիտի իմանաք — Պոլսոյ խռովու - թեանց մասին, անշուշտ խորհրդածու - թիւններ ալ կ'ունենաք :

Օրը օրին հրատարակուած տեղեկու - թիւնները հետաքրքրութիւն զոհացնելու սահմանուած չէին, այլ պարզելու ազէ - տին խորութիւնը :

Վերջնապէս հաստատուեցաւ թէ հրէ - չային զաւը նոյն աւերը զործած է Ցոյ - ներուն եւ Հայերուն մէջ :

Կորուստները միայն անհատական չեն , այլեւ հաւաքական :

Իրազեկի մը տեղեկութեանց համա - ձայն, «Պոլսահայ չէն ու բարգաւաճ հա - մայնքին կմախքը միայն մնացած է, մէկ պէյերուան մէջ» :

Թերեւս կը չափազանցէ :

Բայց, երբ առ նուազն չորս հազար յու - նական, հայկական եւ հրէական խանութ - ներ կը քանդուին եւ ապրանքներն ալ ա - ւարի կը մրուին, երբ ամբողջ թաղեր սանձարձակ թալանի մը կ'ենթարկուին , կը նշանակէ թէ կատարեալ փլուզումի մը առջեւ կը գտնուինք :

Մնաց որ, տաղնապին հետեւանքները դեռ նոր պիտի զգացուին :

Անոնք որ մոխիրի վրայ նստած են , ամխաներով պիտի տառապին, ոգի կե - նալու համար :

Միւս կողմէ, այն հանրային հաստա - տութիւնները եր ժողովուրդին աջակցու - թեամբ կը դիմանային , պիտի տեսնեն որ աղբիւրները ցամքած են :

Արդէն իսկ ձայներ կը լսուին, զլուխ - ներու անտեսական տաղնապի մասին :

Բազմաթիւ ծնողներ այլ եւս ի վիճակի չեն թոշակ վճարելու : Ուրիշներ՝ հազիւ մէկ մասը պիտի կրնան վճարել :

Պետական օգնութիւնը, որու մասին չատ կը խօսին Թերթերը, պիտի չատակաց - ուի աւերները զարմանելու, պայմանաւ որ բաւէ :

Ամէն պարագայի մէջ, պոլսահայ հա - մայնքը ինք ստիպուած է ուրիշ միջոցներ փնտռել :

Կը կարծենք թէ Պատրիարքարանը ար - դէն իսկ զգացուցած է այս պահանջը, առ որ անկ է :

Ուրիշ խօսքով, արտասահմանի հայու - թիւնն ալ պարտաւոր է եղբայրական օգ - նութեան բաժին մը տոնձնել :

Ողբերգութեան պատկերը այնքան պեր - ճախօս է, որ աւելորդ կը դառնան հրա - պարակային կոչերը :

Անշուշտ ազգական ազգականի եւ բա - րեկամ բարեկամի օգնութեան պիտի հաս - նին, անհատական զեռնի վրայ :

Իսկ հանրային հաստատութեանց եւ մասնաւորապէս զպրոցներուն համար ան - հրաժեշտ է հաւաքական ձեռնարկ մը , բացառիկ եւ արտաբուխ :

Պոլահայ զաղութը ցարդ իր ուզովը կը տապկուէր, եկեղեցի, զպրոց, հիւան - դանոց եւ Աղքատախնամ պահելով :

Պատահական էին արտասահմանէն հա - սած նպաստները, որոնք ընդհանրապէս կը բաշխուէին մեծ ազէններու առեն :

Սեպտ. 6ի դէպքն ալ ազէտ մըն է, որ պարտականութեան կը կանչէ արտասահ - մանի բախտաւորները, Միութիւն կամ անհատ :

Հաւատա՞նք թէ Բարեգործականը ար - դէն իսկ առած է առաջին քայլը, իրրեւ տարրական պարտք մը :

Անհրաժեշտ չէ ազմկալի հանդանակու - թիւններ կատարել, անմիջական օգնու - թիւն մը հասցնելու համար :

Տրամադրելի դրամարներ չեն պակսիր , մասնաւորապէս Հիւս. Ամերիկայի մէջ :

Նիւթական օգնութեան չափ կարեւոր է բարոյական սփոփանքը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԱԿԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ ԱՌԱՆՑ ՖՐԱՆՍԱՅԻ

•

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ԱՐԴԱՐԱՑՆԵԼ ԻՐ ԴԻՐՔԸ

ՄԱԿի ընդհ. ժողովը Բչ. օր փակեց վի - ճաբանութիւնները, առանց Ֆրանսայի մասնակցութեան : Ֆրանսական պատուի - րակութեան յատկացուած աթոռները պա - րապ էին առաուն, երբ վերսկսան վիճա - բանութիւնները, լիագումար նիստով մը : Այդպէս ալ պիտի մնան ամբողջ նստաշըր - ջնի ընթացքին, որ պիտի տեւէ մինչեւ Դեկտ. 10 : Ուրեմն Ֆրանսա բոլորովին բացակայ պիտի ըլլայ Թէ ընդհ. ժողովէն եւ Թէ եօթը մեծ յանձնաժողովներէն, բայց պիտի չարունակէ մասնակցիլ Ապա - հովութեան Խորհուրդին եւ դինաթափու - թեան յանձնախումբին :

Այս վերջինը, որ կը զործէ համաձայն Զորս Մեծերու տուած հրահանգներուն , նիստ ունեցաւ Բչ. կէս օրէն վերջ : Ֆրանսայի ներկայացուցիչը էր Ժիւլ Մոք, նախկին նախարար (ընկերվարա - կան) :

Ազգաժողովին մէջ խոր տպաւորութիւն զործեց Ֆրանսական պատուիրակութեան հեռացումը, Թէեւ կը նախատեսուէր Պ. Փինէի յայտարարութենէն ետք :

Ընդհ. ժողովին երէկուան նիստին մէջ խօսք առին Շուէտի եւ Փաքիստանի նե - կայացուցիչները, ցաւ յայտնելով Ֆրան - սայի բացակայութեան համար : Փաքիս - տանի պատուիրակը դիտել տուաւ Թէ «Ազգաժողովը չատ պիտի տկարանայ ա - ռանց Ֆրանսայի, վասնզի մեծ դեր մը տահմանուած է անոր, աշխարհի խաղա - ղութեան, ապահովութեան եւ յառաջդի - մութեան համար» : Պատուիրակը, Մո - համմէտ Ալի, այս առթիւ ջերմապէս դը - նահատեց Ֆրանսայի վարչապետին այն ծրագիրը որ կը տրամադրէ սպառազին - նութեանց կրճատումէն խնայուած զու - մարները յատկացնել յետամնաց երկիր - ներու բարգաւաճման : Յետոյ առաջար - կեց Ազգաժողովին անդամ ընդունիլ Քամ - պոճը, Սէյլանը, Ճափոնը, Ցորդանանը , Լիբիան, Նեփալը եւ միացեալ Վիէթնամը (Հնդկաչին) :

Իրմէ առաջ խօսելով, Շուէտի արտա - քին զործերու նախարարը առաջարկեց որ դինաթափութեան յանձնախումբը Սպի - տակ Տետրակ մը հրատարակէ, պարզե - լով քննուած զանազան ծրագիրները եւ կատարուած փոփոխութիւնները :

Յետոյ խօսեցաւ Լիբանանի պատուի - րակը, Պ. Խուրի, եւ բացատրեց Թէ «խո - րին համոզումով էր եւ ոչ Թէ Ֆրանսայի հանդէպ Թշնամութեամբ», որ արաբեւա - սիական խմբակցութիւնը պահանջեց օ - րակարգ անցընել Ալժերիոյ խնդիրը , « Այդ երկիրները խնամութիւն ունենալով Հիւս. Ափրիկէի ժողովուրդներուն հետ , կրնան աւելի լաւ հասկնալ Մարոքի, Թունուզի եւ Ալժերիոյ ժողովուրդներուն իրական զգացումները եւ անոնց ապագան ու ճակատագիրը ամենայն ազատու - թեամբ վճռելու կամքը » : Յետոյ յիշելով արաբ տարագիրներու խնդիրը, ցաւ յայտնեց որ Ազգաժողովը իր տեղեկա - գրին մէջ արձանագրած է միայն Ցորդա - նանի հովիտին բարգաւաճումը , առանց խօսելու արաբ տարագիրներու հայրենա - դարձի մասին :

Ամէնէն վերջը խօսք առաւ Եթովպիոյ ներկայացուցիչը , չեչտելով փոքր պե - տութեանց դերը Ազգաժողովին մէջ : Ձա - ռեր խօսեցան, նաեւ, Իսրայէլի, Սուրիոյ եւ Հնդկաստանի ներկայացուցիչները :

× Լոնտոնի դիւանագիտական շրջա - նակներուն մէջ դիտել կուտան Թէ Ֆրան - սայի բռնած դիրքը ցարդ եղած ամէնէն ծանրակշիռ աղդարարութիւնն է Ազգա -

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ՎԱԽԸ ԻՆՉԵ՞Ր ԸՆԵԼ ԿՈՒՏԱՅ ...

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ Հայ մը եւ Հրեայ մը մէկ - մէկ հեռագիր ուղղելով Անգարա, վարչապետին, յայտներ են թէ հատուցում չեն ուզեր իրենց կրած վնաս - ներուն համար :

Ահա թէ ի՛նչ կ'ըսէ Հայը, Մկրտիչ Թիւրքմէն, իր հեռագրին մէջ.

— « *Սեպտ. 6ի դիպերը իմ ալ խանութս քանդեցին : Այս զազրելի դէպքին առեն խորութիւն չդրին իսլամի եւ ոչ - իսլամի միջեւ : Ես այս երկրին զաւակն եմ : Այս - տեղ ծնայ, այստեղ չահեցայ, ոչ Թէ կեանքս, ի հարկին հոգիս ալ հայրենի - քիս՝ Թուրքիոյ համար զոհելու պատ - րաստ եմ : Դուք ողջ եղէք : Ցորչափ դուք մեր գլուխը գտնուիք, լաւագոյնը պիտի չինեմ : Ձեր հրամանին տակ ձեր ձեռքերը կը համբուրեմ* » :

— «Այլասերած, փճացած, տաճկցած», պիտի ըսեն շատեր :

Ես պարզապէս կ'արգահատիմ , այս նուաստացումը վերագրելով հատատա - ռած վախի մը, որ բնական վիճակ է Թուրքիոյ մէջ :

Ուսնեւորութեան տուրքի պատուհասէն վերջ (1943), Սեպտ. 6ի բարբարոսու - թիւնն ալ թշուառացուցած է մարդիկը , մտմով Թէ սրտով :

Վերջերս յոյն ոսկերիչ մը, Ֆրանկուլիս, որ կորսնցուցած էր իր ամբողջ հարստու - թիւնը, 800·000 ոսկի, նոյնիմաստ նամակ մը կ'ուղղէր վարչապետին, ըսելով Թէ չի ցաւիր եղածին համար եւ «դարձեալ ծայ - րէն պիտի սկսի» :

Եւ տակաւին դիւանագէտներ կան, ինչ - պէս, օրինակ, Նիւ Եորքի նախկին կառա - վարիչը, Տիւս, որ «անհատապէս» կը գտնեն Սեպտ. 6ի դէպքը :

Երեւի պարոնը տակաւին չէ կարդա - ցած Պոլսոյ ամերիկեան հիւպատոսին տե - ղեկագիրը եւ ամերիկեան թերթերուն թղ - թակցութիւնները :

Խե՛ղճ Մկրտիչ Թիւրքմէն : Ամբողջ յոյ - սը դրած է ներկայ իշխանութեան վրայ :

Հապա եթէ միւսնե՞րը գան, գլխաւո - րութեամբ «հանրապետական» Խմբէթի...

Երբ հիմակուընէ իր կեանքը, գոյքը եւ հոգին ? մատաղ կ'ընէ, գալիքին համար ալ բաժին մը պահա՞ծ է : Վ.Ա.Հէ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԵՆ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Ֆ. Միութեան կեդր. Կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Պ. Խրուչչեւ պատասխա - նելով կուսակցական պաշտօնաթերթին հարցումներուն, հետեւեալ յայտարարու - թիւններն ըրաւ .

— Հիւս. Ափրիկէի հարցին քննութեան առեն, ես միշտ այն տեսակէտն ունեցած եմ, ամէն բանէ առաջ, Թէ Ֆ. Միութիւնը կը մերժէ միջամտել ուրիշ պետութեանց ներքին զործերուն եւ Թէ արդար կար - պադրութիւն մը կարելի կ'ապահովել նկա - տի առնելով Ֆրանսական Միութեան ժո - ղովուրդներուն օրինաւոր իրաւունքները եւ ազգային շահերը : Շատոնց յայտնի է խորհրդային ժողովուրդին դիրքը որ բացատրութեան չի կարօտիր , — բարո - յական նեցուկ եւ համակրանք ժողո - վուրդներու ազգային ազատագրութեան չանքերուն :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ Խրուշ - չեւի յայտարարութիւնը կը նկատուի փորձ մը՝ սիրաշահելու Ֆրանսան, որ ՄԱԿի ընդհ. ժողովէն քաչուած ատեն, որոշեց յետաձգել Մոսկուայի ճամբորդութիւնը :

Ժողովին անդամներուն, ըսելու համար որ եթէ չյարգեն կազմակերպութեան ուխ - տը, լրջօրէն պիտի տկարանայ անոր հա - մաշխարհային վարկը :

Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը կարծեն Թէ Ֆրանսայի բռնած դիրքը չա - փաւորիչ ազդեցութիւն մը պիտի զործէ այն ազգերուն վրայ որոնք կ'ուզեն մի - ջամտել ուրիշ պետութեանց զործերուն : Այս առթիւ կ'ըսեն .— Ալժերիոյ խնդիրը զաղթային հարց մը չէ, քանի որ Ալժե - րիան մաս կը կազմէ Ֆրանսայի : Բայց խնդիրը մասնաւորապէս ծանրակշիռ է այն բոլոր ազգերուն համար որոնք զաղ - թային պատասխանատուութիւններ ու - նին » :

× Ազգաժողովի շրջանակներուն մէջ անհանգստութեամբ պարագայ մը կը համարին Ֆրանսայի որոշումը, — եա կանչել իր պատուիրակութիւնը :

Առաջին անգամ չէ որ պատուիրակու - թիւն մը կը հեռանայ Ազգաժողովի սրա - հէն կամ չի մասնակցիր որոշ հարցի մը քննութեան : Բայց մինչեւ հիմա ոչ մէկ պետութիւն հեռացած է ընդհ. ժողովի նստաշրջանէ մը : Ամէնէն երկար եւ նշա - նաւոր ձեռնպահութիւնը կատարեց Խ. Միութեան պատուիրակութիւնը , պայ - քար հրաչակելով 1950 յունուար 13ին, երբ Ապահովութեան Խորհուրդը մերժեց ազ -

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՕԾՈՒՄԸ

Կիրակի օր կատարուած պիտի ըլլար նորընտիր կաթողիկոսին՝ Վազգէն արք.ի օծումը, երեքշաբթի օր՝ վեց վարդա - պետներու եպիսկոպոսացումը : Եկեղեցա - կան ժողովը պիտի փակուի Հոկտեմբեր 5 - 6ին : Իսկ Հոկտեմբեր 8ին, Տօն Ս. Թարգմանչաց, պիտի կատարուի միւռոնի օրհնութիւնը, ըստ յայտարի :

Երէկ մինչեւ ուշ առեն հեռագիր հա - ռած չէր էջմիածինէն :

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան պաշտօնաթերթը, «էջմիածին», իր վե - րուստի թիւին մէջ պարզելով Ռուսա - հոյ առաջնորդին արժանիքները, չերմա - պէս կը ներբողէր անոր «բազմակողմանի զարգացումը, բարեմօյն եւ հեզահամբոյր բնաւորութիւնը, անկաշառ հայրենասի - րութիւնը, եկեղեցասիրութիւնը, հոգեւո - րականի կոչման եւ պարտականութեան դիտակցութիւնը եւ նախանձախնդրու - թիւնը» : (Գրախօսական) :

Իրազեկները ալ կը հաստատեն Թէ հա - մեստ եւ աշխատասէր տիպար մըն է :

× Նորընտիրը կաթողիկոսը անցեալ տա - րի զրքոյկ մը եւս հրատարակեց Պուքրէշի մէջ, «Հայրենի արեւին տակ», ուր կը նկարագրէ իր տպաւորութիւնները Հա - յաստանէն :

× Մոսկուայի հեռագրական զործակա - լութիւնը կը ծանուցանէ Թէ եկեղեցական ժողովը հնդամսեայ ցանկ մը պատրաստած էր կաթողիկոսութեան թեկնածուներու , հետեւեալ ձեւով. — Վահան արք. Կոս - տանեան, Վազգէն եպիսկ. Պալճեան, Դե - րենիկ եպիսկ. Փոլատեան, Սիմոն եպիսկ. Մանուկեան, Տիրայր արք. Ցովհաննէս - եան : Այս ցանկին վրայ, չափչփուկ մե - ծամասնութեամբ ընտրուեցաւ Վազգէն եպիսկ. :

× Լիբանանի Թերթերուն տեղեկու - թեանց համաձայն, էջմիածին չէն պատճ Անթիլիասի կաթող. տեղապահը՝ Խոր արք., Փաւէն, Զարեհ (Հալէպ), Խորէն (Պէյրութ), Ղեւոնդ (Կիպրոս) եպիսկո - պոսները, Պոլսոյ Գարեգին պատրիարքը եւ Գրիգոր եպիսկ. Կարապետեան (Սեպ - տեմբեր 6ի դէպքերուն հետեւանքով), Ե - րուսաղէմի պատր. տեղապահը՝ Եղիշէ արք., Հիւս. Ամերիկայի նախորդ առաջ - նորդը՝ Տիրան արք. : Ուրեմն 18 եպիս - կոպոսներէ մինը :

ՎԱՐՁԱՊԵՏԸ այսօր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ արեւմտ. Գերմանիոյ վար - չապետին հետ : Լիւքսէնպուրկի մէջ :

ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ԵՒ ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼԻ «ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՕՐԵՐԸ»

●

1955 Սեպտ.ին լրացաւ Մուսա Լերան հերոսամարտին քառասնամեակը :

1915 Թուականը, մեր պարտութեան, հալածանքի, տարագրութեան ու թշուառութեան այդ օրերուն, հպարտութեան ու հերոսութեան անմոռանալի թուական մըն է : Նաեւ Շապին Գարահիսարի, Վասպուրականի, Տարօնի, Ուրֆայի, Հաճընի եւ Ջնջուճաքի հերոսամարտներ – րը կազդուրիչ երեւոյթներ են :

Դիւցազնական այս դիմադրութիւննե – րուն մէկէ աւելի պատմութիւնները ու – նինք արդէն : Սակայն բացառիկ արժէք մը կը ներկայացնէ օտարի մը, Ֆրանց Վերֆէլի ընդարձակ վէպը, «Մուսա Լե – րան Քառասուն Օրերը », որուն մէջ բա – վանդակ հայ ժողովուրդին երախտագի – տութեան արժանի դրագիտը ո՛չ միայն հերոսական այդ դիմադրութեան եւ ազա – տագրման պատմութիւնը կուտայ դիւ – րագներգական դրուագներով, այլեւ երե – ւան կը հանէ հայ ժողովուրդին բացառիկ արժէքները, կը պարզէ մշակոյթի ար – ժէքներուն հանդէպ Հայուն ունեցած սէրն ու զուրգուրանքը, գեղարուեստական բարձրագոյն արուեստով մը :

Վերջերս կրկին կարդացի Ողբ· եր – ուանդ Տէր Անդրէասեանի այդ գործին թարգմանութիւնը, երկու հատոր : Ուշադրութիւնս գրաւեցին այս անգամ Ֆրանց Վերֆէլի անվերապահ կարծիք – ները, թէ՛ մեր եւ թէ մանաւանդ մեր դր – բացիներուն, Թուրքերուն մասին :

Դժբախտ գուգադիպութեամբ մը, եւ առանց մարդաբէականալու, Ֆրանց Վեր – ֆէլ իր վէպին մէջ հոս ու հոն կուտայ Թուրք նկարագրին յատկանշական կող – մերը, մանաւանդ բացատական , որոնց ընթերցումը անգամ մը եւս կը համոզէ թէ առհասարակ բնազդները եւ մարդկա – յին կիրքերը ինչպէս երէկ, այսօր ալ կը գործեն Աբեւելքի մէջ, անսահման եւ ան – պատասխանատու մոլեգնութեամբ :

Ահաւասիկ քանի մը վկայութիւններ Ֆրանց Վերֆէլի զոյգ հատորներէն : Ըն – թերցողները կրնան խորհրդածութեան նիւթ ընել, եթէ սիրտ ունին ։—

1· «Այդ խայտառակ ցեղին այրերուն մէջ ո՛րքան որ մեծ է սպաննելու , ջար – դելու մոլեգին փափաքը, նո՛յնքան մեծ է անոնց շնարաւոր կողոպտը ղէպի իրենց փախկակամ կիները, շրթունքնին ուռե – ցուցած եւ աչքերնին վայրենացած » : (Ա· հատոր, էջ 103) :

2· «Եւ ճիշդ ու ճիշդ այս ուղեցուցա – կան օրհնեալ աշխատանքին համար (Հա – յերու դործունէութեան ակնարկութիւն) ան հիմա կը հալածուի ու կը բնաջնջուի ուժին տէր ծոյլերէն եւ դատարկապորտ – ներէն» : (Ա· հատոր, էջ 152) :

3· «Այս արիւնէն սակայն ուրիշ զազա – նութիւն մը կը բուրէր կատղած զապթիէ – ներուն քիթին, սա իրենց վաւաշոտութիւ – նը ղէպի կիները աւելի զարմին : Իրենց դաղանութեան զոհ լինկած կիներուն մէջ անոնք կարծես մարդկային էութենէ ա – ւելի ուրիշ բան մը կը բնաթարթեն , կ'են – թադրեն թէ թշնամիին ստուածն է դոր կը բնաթարթեն յանձին այդ կիներուն ..» : (Ա· հատոր, էջ 170) :

Ֆրանց Վերֆէլ չատ լաւ ուսումնասի – րած եւ ճանչցած է Թուրք պետութեան փտախտը : Ամէնէն աննշան ոստիկանէն սկսեալ մինչեւ բարձր պաշտօնատարը , կուսակալ կամ զինուորական : Պետութիւ – նը իրրեւ կենդանի օրկան եւ վարչաձեւ , իր բոլոր բացասական կողմերով կը նկա – րագրուի վիպագրին կողմէ 233 – 234 է – ջերուն մէջ, այնքան ճշդութեամբ ու հա – րազատութեամբ, ինչպէս Օշական իր ըն – դարձակ վէպերուն մէջ, անշուշտ աւելի լայն սահմաններու մէջ :

4· « Պէտք է միտք պահել ու չմոռնալ ո՛չ այնքան անհեղինակալի դժբախտութիւ – նը, այլ աւելի այն սարսափելի նախա – պինքը, որով Թուրք կառավարութիւնը արատաւորեց հայ ժողովուրդը » : (Ա· հատոր, էջ 263) :

5· «Անթաքնելի եւ չըլսկայ մեծագոյն դիւցերուն Թրքացեղ մարդկային դիրքը իր աղտոտ ջուրերը հօթը դիւցերու հովիտը ուղղած էր» : (Ա· հատոր, էջ 283) :

6· « Սակայն զապթիէներուն ինչ ըլլալը ամէն մարդ դիտէր : Հիմա եկաւ հասաւ վայրկեանը, զինուորականութեան այս ցած աւազակախումբին՝ զապթիէներուն գործը լմնցնելու, այս անբան անասուն ապուշներուն, որոնք մամլիկներուն դէմ քալ կ'ըլլան, սակայն մուկ կը կտրին այ – րերուն առջեւ, երբ երեք անգամ գինով Թափ ըրած չըլլան զանոնք» : (Ա· հատոր, էջ 373) :

7· «Ահա — ըսին Թուրքերը — յայտ – նի ապացոյցը թէ Հայերը դաւաճան են , թէ մենք պարտաւորուած էինք ինքզինք – նիս ազատել անոնցմէ : Պատմութեան մէջ րուէ պետական ապահովութեան փաստ այսքան շնականօրէն չէր գործածուած , երբեք չէր եղած այսքան վայելուչ ա – պարարութիւն պատճառին եւ արդիւնքին ժ՛ղջեւ : Բայց ասկէց աւելի դէշը աշխար – հին ապականած խիղճն է· դաւելու, խորհելու համար նեխած խիղճը, այն ա – անհնուան պետութիւններուն մամուլը եւ այս մամուլին միջոցաւ արդուկուած ըն – թերցողներուն ուղղն է, որոնք իրենց չահուն, իրենց պէտքերուն համեմատ ձե – ւացին, հասկցան իրողութիւնները» : (Ա· հատոր, էջ 383) :

Ի՞նչ ըսուած է Իթթիհատի մասին · —

8· «Դուք օտարներդ քնաւ չէք պիտեր թէ այս կուսակցութիւնը իրականին մէջ ո՛րքան պզտիկ է, ամէն բանէ առաջ մա – նաւանդ ո՛րքան պզտիկ է բարոյապէս :

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

●

Ամերիկեան »Նիուզ Ուիք» հանդէսի վերջին թիւերէն մէկուն մէջ, քաղաքա – կան լուրջ տեսութեան մը նիւթ կը դառ – նայ Սովետներու Միջին Արեւելեան քա – ղաքականութիւնը :

« Նիուզ Ուիք » կը նկատուի ամերիկ – եան ամէնէն լաւատեղեակ թերթերէն մէ – կը, որ մօտէն չփում ունի Մ· Նահանգնե – րու արտաքին նախարարութեան հետ :

Առանց խորանալու մանրամասնութիւն – ներու մէջ, — ահա թէ ինչ կը մտածէ այդ հանդէսը ·

Ա·— Մոսկուա առաւելադոյն չափով կ'օգտուի Արեւմտեան պետութիւններու սխալէն :

Բ·— Արաբ ժողովուրդներու ատելու – թիւնը դաղթապետական իշխանութիւննե – րու եւ համապատասխան պետութեանց դէմ՝ զանոնք կը մղէ մօտենալու Սովետ – ներուն, որոնք սիրաշահելու քաղաքակա – նութեամբ կը գործեն այդ գօտիներուն մէջ· Գահիրէէն մինչեւ Քապիլ :

Գ·— Մոսկուա նաեւ Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան մէջ կը դարպասէ ա – րաբական աշխարհի ներկայացուցիչնե – րուն :

Դ·— Վերջ տուած է այն յարձակումնե – րուն, զորս կը գործէր ձայնասփիւռէն :

Ե·— Տնտեսական աջակցութիւն կը խոստանայ արաբական բազմաթիւ եր – կիրներու, Իրանի եւ Աֆղանիստանի :

Զ·— Մշակութային լայն կապեր կը հաստատէ :

Մէկ խօսքով, զօրակոչի ենթարկած է նիւթական եւ բարոյական իր բոլոր զէն – քերը, օգտուելու համար հողերանօրէն նպաստաւոր այն կացութենէն, որ ստեղ – ծուած է քանի մը տարիէ ի վեր, մասնա – ւորաբար ։

Թերթը հաւաստիք կ'ընծայէ նաեւ, թէ նախագահ Այզընհաուըր որոշած է իր վոխանորդ Րիչըրտ Նիքսընը ղրկել Միջին Արեւելք, իբրեւ հակազդեցութեան փորձ մը՝ սովետական թափանցումի ճիգերուն դէմ :

Մոսկուայի կողմէ, չեշտուած կերպով

Չուեսնողներու, եաքէն տեսնողներու ո – ղորմելի ջուլիրէ մը կը բաղկանայ ··· : Այս զարմիւնները ամենամեծ մասամբ մակեդոնական խառնիճաղանճէ մը կը սե – րին , որուն մէջ կը լողայ Պալքաններու ամէն ցեղէ արիւնը » : (Բ· հատոր, էջ 175 – 176) :

Ճաշորդ յօդուածով մը տեսնենք թէ « Մուսա Լերան Քառասուն Օրերը» վէ – պին մէջ, հեղինակը ի՞նչպիսի դրական պիծերով կը ներկայացնէ Հայուն նկարա – գիրը ընդհանրապէս :

ԿԱՑԾԱԿ

վերջին քանի մը ամիսներու ընթացքին , դործնական քայլեր առնուեցան Միջին Ա – րեւելքի հետ աւելի սերտ դործակցութիւն հաստատելու առաջադրութեամբ : Նախ Աֆխանիստանի, ապա՝ Իրանի , ու ներ – կայիս Եդիպտոսի հետ անվերապահ սըր – տակցութեան կարդախօսով, Մոսկուա գո – րաչարժի ենթարկեց դիւանադիտական իր ներկայացուցիչները, մամուլ ու ձայնաս – փիւռ : Կրեմլին հրաւիրած է Շահը եւ Ե – դիպտոսի վարչապետ Ազաել Նասերը, ո – րոնք հիմնական արեւէ պատճառ չունին մերժելու երկարած ձեռքը : Ընդհակառա – կըն, չահ ունին : Վստահ կրնանք ըլլալ , որ Մոսկուա պիտի չտատամնի նոյն հրա – ւէրը ուղղելու Թուրքիոյ նախագահ Ճելալ Պայարի եւ վարչապետ Մենտերէսի այ , որովհետեւ « հաչտասիրական » քաղաքա – կանութիւնը ընդհանուր ու հասարակաց բնոյթ ունի, եւ եթէ պատրանքներ անու – նանելու չի մղեր պետական աւագանին , սակայն վստահօրէն միտք կը պղտորէ հանրային կարծիքի մէջ :

Մոսկուա խոստացած է տնտեսական լայն աջակցութիւն ընծայել Աֆղանիս – տանի, ու ծանր հրասայլեր եւ «Միկ» սա – ւառնակներ տալ Եդիպտոսի : Մի մոռնաք, որ սուրիական խորհրդարանական պատ – ուիրակութիւն մըն ալ հրաւիրուեցաւ, վերջերս, նոյն սիրալիր մթնոլորտին մէջ :

Բոլոր այս երեւոյթները կասկած չեն թողուր , թէ ծրագրուած աշխատանք է որ տեղի կ'ունենայ, ու երեւոյթը մտա – հոգիչ է արեւմտեան պետութեանց հա – մար, որոնք մինչեւ այսօր չուզեցին ըմ – բռնել արաբական աշխարհի կենսական շահերն ու իրաւունքները, եւ, ընդհակա – ռակն, փոթորկեցին ամբողջ Հիւս· Ափ – րիկէն , դոյութիւն ունեցող վերապա – հութիւնները փոխակերպելով ատելու – թեան :

Եթէ Ռուսիա հող կը շահի Միջին Արե – ւելքի մէջ, արաբական աշխարհի համակ – րական զգացումները չեն որ դեր կը խա – ղան : Ոչ մէկ երկիր, աշխարհի վրայ, հա – մակրական զգացումներով կը գործէ : Մանաւանդ Մ· Միւթեան հետ գոր – ծակցութիւն մը՝ միշտ երկրորդելի է ա – բեւմտականներու հետ սրտակցութեան մը : Եւ սակայն, իրողութիւնն այն է , — ոչ նաեւ աղբիւրը բոլոր չարիքներուն , — որ արեւմտեան պետութիւնները իրենք իրենց միջեւ համաձայն չեն, ու ամէն մէկը Միջին Արեւելքի մէջ իր անձնական չա – հուն հետամուտ է : Այդ չահերը կը բա – խին յաճախ իրարու, ինչ որ անկարելի կը դարձնէ հաւաքական արեւէ քաղաքակա – նութիւն : Կ'օգտուի, բնականօրէն, Մոս – կուա :

Այզընհաուըրի փոխանորդին այցելու – թիւնը կրնա՞յ հիմնական որեւէ փոփո – խութիւն ստեղծել կացութեան մէջ :

Կը տարակուսինք :

Կը յիշենք, որ արտաքին նախարար Տալլըս եւս չրջապտոյտ մը կատարել Միջին Արեւելքի մէջ՝ նոյն նպատակով : Սակայն, ոչինչ փոխուեցաւ կացութեան

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Հաճի աղան անգամ, չափազանց կաս – կածամիտ զարձած էր, եւ յաճախ տա – քսրինակ հարցումներ կ'ընէր ինծի · — «Մտոս, օր մըն ալ կարդի ինծի չբերեն» :

Թերեւս այդ վախէն էր , որ բացառիկ փափկանկատութեամբ կը վարուէր Աստ – ղիկին հետ եւ չատ անգամ աչք կը դոցէր անոր ելոյթներուն :

Աւելին · — արտօնեց որ տօն —տաղա – ւար — օրերուն ան ժամերով տեսնուի հօրը հետ : Աղան վախէն զատ ուրիշ պատճառներ ունէ՞ր այսպէս վարուելու համար, թերեւս : Բայց, հիմնական պատ – ճառը վախն էր եւ ինծի կը թուէր թէ աղան կը կարծէր որ այդ բոլոր դէպքերը կը ծրագրուէին եւ կը գործադրուէին կայրին կողմէ : Քէօրէն, էէրէն, թօփալէն վախցիր» .... կ'ըսէր յաճախ :

Զիւտր Խաչոյի կախուելէն վերջ, մեղի համար դժուար կացութիւն մը ստեղ – ծուած էր : Անոր դատապարտութենէն քանի մը օր եաքը, երբ Թուրքին դիակը դտնուեցաւ Արածանիի ափը խոր մտա – հոգութեան մատնած էր տեղական իշխա – նութիւնը :

Ըսել է դեռ ֆէսի ու գտակի տակ ծածկուած Հայեր կային, որոնց ձեռքը ամէն տեղ կը հասնէր, որոնց յանդգնու – թիւնը սահման չունէր : Ուրեմն ապահո – վութիւն չկար ոչ ոքի համար : Արդ, ան – հրաժեշտ էր ամէն գնով դտնել «Զարա – գործներու բոյնը» :

Մեղի համար ալ անել կացութիւն մը ստեղծուած էր երկու ճակատի վրայ : Նախ՝ համոզուած էինք թէ ուշ–կանուխ կընայինք ձեռք տալ մեր օձիքը, ու յետոյ պրոյցները կը չըլլային արտաղաղթի մասին Ամերիկայի միսիոնարներու միջոցաւ : Գացողը պիտի երթայ՝ մնացողները պի – տի հաշտուէին իրենց ճակատագրին հետ :

Մարքերդէն տասեակ մը կիներ եկած էին իրենց ընտանիքներու մնացեալ բե – կորները համոզելու եւ տանելու համար : Տեղին վրայ դտնուածները իրարու մէջ կը փսփսային, իրար կը համոզէին ու ա – մէն օր տասնով–քսանով կարաւան կազ – մած , ոմանք դաղանի , ուրիշներ բացէն խումբ–խումբ կը մեկնէին : Ամէն դնահա – տանքէ վեր է, նոյնիսկ երախտադիտու – թեան արժանի այն օրերուն հայ կիներուն կատարած աշխատանքը : «Անճինք նուիր – եալ»ները , որոնց նման քիչ կը դտնուի ազ – գերու պատմութեան մէջ : Անոնց նուի – րումի՛ ու զոհողութեանը չափը կարելի չէ նկարագրել քանի մը բառով : Պատմու – թիւնը հարկաւ օր մը իր տան պիտի տա – տանքը կ'ընէ անոնց մասին, իրրեւ երախ – տագիտական տուրք :

Մենք ալ մեր գլխուն ճարը պիտի նա – յէինք : Մեր բոլորիս փափաքն էր Հայաս – տան երթալ, հոն թափել մեր ուժն ու աշխատանքը : Մէկ խօսքով ծառայել հայ – րենիքին, փոխանակ ուրիշ երկիրներ փո – փոխառելու : Բայց, ափսոս ... նորէն սեւ ղիծը քաշուած էր Հայաստանի բախտին վրայ : Դարձեալ օտարը նստած էր հոն, իսկ ղէպի հոն երկարող ճամբան տաժա – նելի էր : Երկու կարմիր լաթեր , ամէն տեղ կը ծածանէին քով քովի՝ եւ այդ լա – թերուն տակ կը հանդչէին մեր ամբողջ ողբերդութիւնը, մեր քանդուած յոյսե – րուն վերատակները :

Ատոր համար ալ, մենք եւս պէտք էր հետեւէինք նոյն ուղղութեան՝ ամէն բան յանձնելով ճակատագրին :

Իրիկուն մը բոլորս հաւաքուեցանք Հայ – րիկին բնակարանը, — ամէնէն յարմար, եւ կասկածէ դուրս անկիւն մը : Շատ կա – րեւոր որոշումներ պիտի տրուէին : Կապ – ման էինք փախուստի ծրագիր մը եւ եթէ Հայրիկը համաձայն էր, անյապաղ դոր – ծի պիտի ձեռնարկէինք :

Ծրագիրը պարզեց Աւօն իր բառերուն ուժ տալով : Թուական, օր, ժամ բոլորը ճշդուած էին : Աշխատանքի բաժանումն ալ կատարուած էր : Մեր հաւաքական փախուստը, ուրեմն, տեղի պիտի ունե – նար սեպտեմբերի երկրորդ շաբթուն, չո – րեքշաբթի կէս գիշերին :

Աւտոյին պարտականութիւնն էր տանիլ վերջին քանի մը ամիսներու ընթացքին , դործնական քայլեր առնուեցան Միջին Ա – րեւելքի հետ աւելի սերտ դործակցութիւն հաստատելու առաջադրութեամբ : Նախ Աֆխանիստանի, ապա՝ Իրանի , ու ներ – կայիս Եդիպտոսի հետ անվերապահ սըր – տակցութեան կարդախօսով, Մոսկուա գո – րաչարժի ենթարկեց դիւանադիտական իր ներկայացուցիչները, մամուլ ու ձայնաս – փիւռ : Կրեմլին հրաւիրած է Շահը եւ Ե – դիպտոսի վարչապետ Ազաել Նասերը, ո – րոնք հիմնական արեւէ պատճառ չունին մերժելու երկարած ձեռքը : Ընդհակառա – կըն, չահ ունին : Վստահ կրնանք ըլլալ , որ Մոսկուա պիտի չտատամնի նոյն հրա – ւէրը ուղղելու Թուրքիոյ նախագահ Ճելալ Պայարի եւ վարչապետ Մենտերէսի այ , որովհետեւ « հաչտասիրական » քաղաքա – կանութիւնը ընդհանուր ու հասարակաց բնոյթ ունի, եւ եթէ պատրանքներ անու – նանելու չի մղեր պետական աւագանին , սակայն վստահօրէն միտք կը պղտորէ հանրային կարծիքի մէջ :

Մոսկուա խոստացած է տնտեսական լայն աջակցութիւն ընծայել Աֆղանիս – տանի, ու ծանր հրասայլեր եւ «Միկ» սա – ւառնակներ տալ Եդիպտոսի : Մի մոռնաք, որ սուրիական խորհրդարանական պատ – ուիրակութիւն մըն ալ հրաւիրուեցաւ, վերջերս, նոյն սիրալիր մթնոլորտին մէջ :

Բոլոր այս երեւոյթները կասկած չեն թողուր , թէ ծրագրուած աշխատանք է որ տեղի կ'ունենայ, ու երեւոյթը մտա – հոգիչ է արեւմտեան պետութեանց հա – մար, որոնք մինչեւ այսօր չուզեցին ըմ – բռնել արաբական աշխարհի կենսական շահերն ու իրաւունքները, եւ, ընդհակա – ռակն, փոթորկեցին ամբողջ Հիւս· Ափ – րիկէն , դոյութիւն ունեցող վերապա – հութիւնները փոխակերպելով ատելու – թեան :

Եթէ Ռուսիա հող կը շահի Միջին Արե – ւելքի մէջ, արաբական աշխարհի համակ – րական զգացումները չեն որ դեր կը խա – ղան : Ոչ մէկ երկիր, աշխարհի վրայ, հա – մակրական զգացումներով կը գործէ : Մանաւանդ Մ· Միւթեան հետ գոր – ծակցութիւն մը՝ միշտ երկրորդելի է ա – բեւմտականներու հետ սրտակցութեան մը : Եւ սակայն, իրողութիւնն այն է , — ոչ նաեւ աղբիւրը բոլոր չարիքներուն , — որ արեւմտեան պետութիւնները իրենք իրենց միջեւ համաձայն չեն, ու ամէն մէկը Միջին Արեւելքի մէջ իր անձնական չա – հուն հետամուտ է : Այդ չահերը կը բա – խին յաճախ իրարու, ինչ որ անկարելի կը դարձնէ հաւաքական արեւէ քաղաքակա – նութիւն : Կ'օգտուի, բնականօրէն, Մոս – կուա :

Այզընհաուըրի փոխանորդին այցելու – թիւնը կրնա՞յ հիմնական որեւէ փոփո – խութիւն ստեղծել կացութեան մէջ :

Կը տարակուսինք :

Կը յիշենք, որ արտաքին նախարար Տալլըս եւս չրջապտոյտ մը կատարել Միջին Արեւելքի մէջ՝ նոյն նպատակով : Սակայն, ոչինչ փոխուեցաւ կացութեան

դանուիլ մեր հաւաքավայրը եւ ուսում – նասիրել չրջանները : Պայտար Մանասը յանձն առած էր Հայրիկը հասցնել հա – ւաքավայր : Իմ պարտականութիւնս էր Աստղիկը եւ Սիսէն ամէն գնով հասցնել կարաւանին :

Ծրագրին մէջ չատ յանդուգն կէտ մը կար, ան ալ դլուխ պիտի հանէր Խենդ Նշանը : Քաղաքի կեդրոնի փայտաչէն չուկաները պիտի հրկիզէր, կարաւանին միանալէն առաջ :

Մեղի իրր առաջնորդ ընտրուած էր չըր – ջանին ծանօթ, քալ եւ յանդուգն քիւրտ Ջորեպան մը — Զանանը :

Այս ծրագրին միայն մէկ կէտին ընդդի – մացաւ Հայրիկը : Աղիկա իր մեկնելու պարագան էր : «Այս վիճակով օտար աչ – խարհ երթամ ինչ ընեմ ...» : Եւ վա – խուստի ընթացքին նը կարծէր թէ բեռ մը եւ վտանդ մը կրնար ըլլալ մեղի համար :

Եզակար ճարտասանութեան պէտք եղաւ, մինչեւ որ վերջապէս համակրեցաւ : Բայց չատ դոհ չէր երեւար :

Գործի ձեռնարկեցինք, իւրաքանչիւրս մեղի վիճակուած աշխատանքին կապուե – լով :

Դիտմամբ քանի մը անգամ հնձան դա – ցի : Ասօեցայ Աստղիկն, Սիսէին, պար – զեցի մեր կազմած ծրագիրը, յայտնեցի մեկնումի օրն ու ժամը :

ՄԻՍԱԿ ՄԻՐՋԷ

(Շար·)

Ս. ՓԱՐԱԼԵՎ ԳԵՂ ԿՂԶՈՒԹՅՈՒՆ ՍՈՒՐԵՆԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍԻՐԱՏՈՒՆ

Ս. Փարալեվ գեղ կղզութիւնը Սուրենին հայկական խսիրատունը (Ներսէսեան) հաստատած է 1861 – 63ի ամառը։ Հողը ընծայած է Սրբոյն Էջմիածնի Մայր Աթոռը։ Ինքնաշէն տաճարը կը գտնուի գեղջկական տան մը մէջ։ Ներկայիս կղզիին մէջ կան 4 հայ ընտանիքներ, որոնք կը զբաղին ձկնորսութեամբ։ Ունին նաեւ 2 նաւակներ։

Իր վերջին այցելութեան ընթացքին Նորին Ս. Օծութիւնը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը հաստատեց հետեւեալ կանոնները։

1. Ս. Փարալեվ կղզիին մէջ գտնուող Սուրենի հայկական խսիրատունը կը գտնուի Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռին հովանաւորութեան ներքեւ։

2. Խսիրատան հոգեւոր հովիւ կը նշանակուի Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռին կողմէ։ Ան կը կատարէ հոգեւոր պաշտօնները եւ կը հոգայ խսիրատան հոգեւոր կեանքին։

3. Խսիրատան հոգեւոր հովիւը կը ներկայանայ Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռ՝ տարին մէկ անգամ։

4. Խսիրատան հոգեւոր հովիւը կը ստանայ տարեկան 110 ռուբլի։ Բացի այդ, ան կրնայ ստանալ նաեւ ուխտաւորներէն տրուած նուէրներ։

5. Խսիրատան հոգեւոր հովիւը կը պարտի ամէն տարի Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռ ներկայացնել տարեկան հաշուեկշիռ։

6. Խսիրատան հոգեւոր հովիւը կը պարտի ամէն տարի Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռ ներկայացնել տարեկան հաշուեկշիռ։

7. Խսիրատան հոգեւոր հովիւը կը պարտի ամէն տարի Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռ ներկայացնել տարեկան հաշուեկշիռ։

8. Խսիրատան հոգեւոր հովիւը կը պարտի ամէն տարի Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռ ներկայացնել տարեկան հաշուեկշիռ։

9. Խսիրատան հոգեւոր հովիւը կը պարտի ամէն տարի Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռ ներկայացնել տարեկան հաշուեկշիռ։

10. Խսիրատան հոգեւոր հովիւը կը պարտի ամէն տարի Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռ ներկայացնել տարեկան հաշուեկշիռ։

(ՇԱՐՈՒՆԱԿԻ)

Կը հաստատուի։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԽԱՉԻ ՎԱՆՔԸ ԳԱՂՈՒԹԻ ՎՏԱՆԳԻ ՏԱԿ

Ս. Խաչի վանքը գտնուած է Ղրիմի թերակղզիին մէջ, Սուրբ Գէորգ գիւղաքաղաքին մօտ։ Ան կառուցուած է 1383 թուականին։ Ներկայիս վանքին մէջ կը գտնուին 3 եկեղեցիներ, 2 գրադարաններ, 2 ճաշարաններ, 2 հիւրանոցներ, 2 հարիւր սենեակներ, 2 հարիւր մատուռներ եւ 2 հարիւր խցեր։ Վանքին մէջ կը գտնուին նաեւ հայկական հնութիւններ։

Վանքը հիմնադրած է Գրիգոր Տիգրանեան Խաչենցի անունով հայ ազնուական մը։ Ան ունեցած է 3 որդիներ, որոնք ալ հետեւած են հօրը օրինակին։ Անոնք ալ հիմնադրած են վանքեր։ Գրիգոր Տիգրանեան Խաչենցի վանքը կոչուած է Ս. Խաչ, Տիգրանեան վանքը՝ Ս. Աստուածածին, իսկ Գրիգորեան վանքը՝ Ս. Գէորգ։

1828 թուին Հայերը ստիպուեցան լքել Ղրիմը։ Անոնց վանքերը ալ ամայացան։ Ս. Խաչի վանքը ամայացած է 1830 թուին։ Ան կը գտնուի Ղրիմի Ս. Խաչ գիւղաքաղաքին մէջ։ Վանքին մէջ կան 2 եկեղեցիներ, 2 գրադարաններ, 2 ճաշարաններ, 2 հիւրանոցներ, 2 հարիւր սենեակներ, 2 հարիւր մատուռներ եւ 2 հարիւր խցեր։ Վանքին մէջ կը գտնուին նաեւ հայկական հնութիւններ։

Վանքը հիմնադրած է Գրիգոր Տիգրանեան Խաչենցի անունով հայ ազնուական մը։ Ան ունեցած է 3 որդիներ, որոնք ալ հետեւած են հօրը օրինակին։ Անոնք ալ հիմնադրած են վանքեր։ Գրիգոր Տիգրանեան Խաչենցի վանքը կոչուած է Ս. Խաչ, Տիգրանեան վանքը՝ Ս. Աստուածածին, իսկ Գրիգորեան վանքը՝ Ս. Գէորգ։

1920ին Հայ ժողովուրդը Ղրիմի մէջ ունէր 7 – 10 հազար Հայեր եւ որ ապրէին Ղրիմի մէջ։

Ես ալ ուզեցի տեսնել այդ վանքերը։ Ուստի ճամբայ ելայ Ղրիմի Սիմֆերոպոլ քաղաքէն։ Ճամբան ինծի ընկերացան Ղրիմի հայ մտաւորականներ։ Անոնք ինծի պատմեցին Ղրիմի հայերուն ներկայ վիճակին մասին։ Ըսին, որ Ղրիմի հայերը ունին 2 թերթ, 2 դպրոց եւ 2 եկեղեցի։ Ունին նաեւ 2 գրադարան։ Ղրիմի հայերը ունին նաեւ իրենց ազգային խորհուրդը

դայնական Զինաստանի աթոռը յատկացնել ժողովրդական Զինաստանի : Այս քէնը վերջացաւ նոյն տարուան Օգոստոս 1–ին, երբ Ապահովութեան Խորհուրդը որոշեց Ազգաժողովին միջամտութիւնը Քորէայի մէջ, ի բացակայութեան Խ. Միութեան :

ՋԻՆԱՐՇԱԻ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Ազգաժողովին Իսրայէլեան պատուիրակը՝ երբ վիճաբանութեանց ընթացքին խնդրեց երկու ծանօթ պետութիւններէ՝ մէկզի դնել եգիպտոսի ծանր զէնքեր ծախելու որոշումը : Պատուիրակը անուններ չյիշեց· սակայն բացորոշ էր որ կ'ակնարկէ Խ. Միութեան եւ Չեխոսլովաքիոյ : Պատուիրակը մանաւորապէս չեշտեց ·— «Ցանուն մեր շրջանին վանդուած ապահովութեան, ստիպուած ենք կոչ մը ուղղել բոլոր խաղաղասէր պետութեանց, որ պէտք խուսափին զէնքերով վարձատրել արաբ· ռազմասիրութիւնը եւ չխանգարեն զայն դիմագրաւելու հաւասարակշռութիւնը որուն վրայ հիմնուած է մեր շրջանին խաղաղութիւնը եօթը տարիէ ի վեր» :

Պատուիրակը յետոյ բացատրեց թէ ոեւէ երկրի վերապահական իրաւունքն է զէնք ծախել կամ տալ ուրիշի մը, բայց այդ իրաւունքը պէտք է գործադրուի «խոհականութեամբ, մանաւորապէս զէնքերը պէտք չէ որ գործածուին իրրեւ ընթացիկ զրամ՝ քաղաքական ազդեցութիւն գնելու համար»: Այս առթիւ յիշեց Մոլոթովի ճառին հետեւեալ խօսքերը· — «Ներկայ պայմաններուն մէջ զինաբշաւին դադարը պէտք է համարուի առաջնակարգ նպատակ »:

Իսրայէլի պատուիրակը ապա մեղադրանքներ ուղղեց Եգիպտոսի և արաբական երկիրներուն դէմ, յիշելով կարգ մը երկիրներու վարչական թերութիւնները :

× Եգիպտոսի վարչապետը յայտարարեց թէ ապահովութեան տեսչութիւնը ձեռք անցուցած է երկու փաստաթուղթեր, Ֆրանսական եւ անգլիական գաղտնի սպասարկութիւններէն: Այդ փաստաթուղթերուն համաձայն, Մեծն Բրիտանիա Իսրայէլի ճարած է 97 օդանաւեր, զանազան տեսակներով: Գահիրէի կառավարական օրկանը հրատարակած է Ֆրանսական եւ անգլիական գաղտնի կազմակերպութեանց տեղեկագիրները, հաստատելու համար այս մեղադրանքը: Այս առթիւ ուրիշ մանրամասնութիւններ ալ կը տրուին :

× Չեխոսլովաքիոյ կառավարութիւնը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, Եգիպտոսի հետ կնքուած համաձայնութեան մասին, հաստատելու համար թէ զուտ առեւտրական է եւ որեւէ քաղաքական պայման չի պարունակեր : Այս առթիւ ցաւ կը յայտնէ որ «անթոյլատրելի ճնշումներ» կատարուած են եգիպտական կառավարութեան վրայ, որպէս զի եւս առնէ Չեխոսլովաքիոյ հետ կնքած պայմանագիրը :

× Եգիպտոսի վարչապետը Փրակա ուղարկեց երթայ յատուկ ապրիլին, մանաւանդ հրաւէրով :

ՃԻՀԱՏ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, բուռն կռիւներ տեղի կ'ունենան Միջին Ատլասի ապստամբ ցեղախումբերուն հետ: Կ'ըսուի թէ 150 Ֆրանսացի եւ մարոքցի զինուորներ ապանուած են իմմուզերի մէջ, իսկ 15 Եւրոպացիներ ալ ջարդուած : Երթեւեկը արգիլուած է եւ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները խզուած են այդ շրջանին մէջ : Զինուորական դործողութիւններ կը կատարուի չատ լայն տարածութեան մը վրայ : Մարոքի «ազատագրութեան բանակը» թնուցիկներ կը բաշխէ, սրբազան պատերազմի հրաւիրելով հաւատացեալները: Կոչը կ'ըսէ ·— Հիւս· Աֆրիկէի Ազատագրութեան բանակը, որ կազմուած է բոլոր դիմադրականներէն, պատմական պայքար մը բացած է օտարին դէմ, հաւաքական գործողութիւններ կատարելով : Ազատագրութեան բանակին հրամանատարը հանդիսաւորապէս կը յայտարարէ թէ պայքարը պիտի չադունակէ մինչեւ երկրին կատարեալ անկախութիւնը, Սուլթան Պէն Եուսէֆի վերադարձով : Ազատագրութեան բանակը ձեզ կը հրաւիրէ մասնակցիլ սրբազան պատերազմին, որ Հիւս· Աֆրիկէի ժողովուրդը պիտի ա–ռաջնորդէ դէպի փառք եւ պատիւ» :

Ֆրանսական զօրքը եռաւ գրաւուած պահականոցներէն մէկը :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ· 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ

ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԺԱՄԸ 9 – 12

***

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

***

ԿՐՃՆՈՊԻ ՄԷՋ

Հոկտ· 30ին, Ռիւ ժէյի սրահը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ այս կիրակի եկեղեցւոյն Օծման 51րդ տարեդարձին առթիւ պիտի մատուցուի քառաձայն հանդիսաւոր Ս· պատարագ եւ հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն ի – կեղեցիէն եւ մեծ բարերար ողբացեալ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆի եւ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ զերդաստանի համօրէն ննջեցեալներու յիշատակին :

Պատարագի ընթացքին Արտաւազդ արք· Սիւրմէեանի մահուան 4րդ տարեդարձին առթիւ պիտի կատարուի հոգեհանգստեան պաշտօն , յետ պատարագի ժամը 1–ին այցելութիւն պիտի տրուի հոգելոյս սրբազանի շիրիմին: Կը հրաւիրուի Փարիզի եւ շրջականերու հայութիւնը :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ԲԱՅՄԱՆ ՃԱՇԸ

Տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի, 12 Հոկտեմբեր, ժամը 20ին : Ար – ձանագրուիլ դիմելով Նուպար Ցովհաննէսեանի, 14 ռիւ Ռոշամպո, հեռ· Թրիւ· 47·48 եւ Պ· Գրիգոր Ադամեանի, 51 ռիւ Շաթօռէօն, հեռ· Թրի· 57–74, ամէնէն ուշ մինչեւ երեքշաբթի :

«ՅԱՌԱՋ» ԿՐ ՆՈՒԻՐԻ

Փարիզէն Տիկին Պայրամեան մէկ տարեկան, Պ· Աբթին Մարտինեանի, Եգիպտոս :

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

Շուտով կը սկսի տպագրութիւնը

ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ ԱԶԱՏԱՆԻԻ

ԿԵԱՆՔԸ ԵՐԳ Է ԵՒ ԵՐԱԶ

Քնարերգական թատերդութեան
(Լուսաւոր էջեր՝ Ֆրանսահայ կեանքէ)
Զուտ անհատական ղոհաբերութեամբ սկսած ձեռնարկ մը :

Անոնք որոնք կը սիրեն Հայ Գրականութիւնը, Հայ Թատրոնը եւ կը փափաքին օգնել՝ անոր (իր ապրին պէս) իր բախտին ձգուած թատերապրին՝ ասիկա առթիւ մըն է կեանքի կոչելու համար իրենց հայ ապրնուական զգացումն , սէրն ու պարտաճանաչութիւնը :

(Արտասահմանի հայ ազդային թերթերէն կը խնդրեմ որ արտատպեն այսկոչը) :

Հասցէ ·—

Artin Mardinian, Chalet Vahakn
Aboukir. Egypte

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ կուսակալ – հրամանատարը , մառեչալ Հարտինգ, Նիկոսիա հասնելով , լրագրական ասուլիս մը սարքեց : Այս առթիւ ըսաւ թէ պիտի տեսակցի Մաքարիոս արք·ի հետ, որ դլխաւոր վարիչն է կղզին Յունաստանի կցելու շարժումին :

ՏՈԼԱՐԸ 391 Ֆրանքի բարձրացած էր առջի օր, ազատ շուկային մէջ :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ վարչապետ Նչանական – ցաւ փոխ - վարչապետը, Մատիկա : Նախորդը, Կէորկիու Տեժ, պիտի վարէ կեդր· Կոմիտէին ընդհ· քարտուղարութիւնը : Նոր վարչապետը կառավարութեան անդամ էր 1948էն ի վեր :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ երեք պետութիւնները ծանուցագիր մը ուղղեցին Խ· Միութեան, կրկնելով թէ չեն ճանչնար արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը :

ՊԼԵՑՐՈՒԹի մէջ նոր չէնքի մը շինութեան առթիւ պատ մը փլչելով, փլատակներուն տակ կը մեռնի հայ երիտասարդ մը, եղուարդ Նիկոլեան : Թերթերը կը գրեն թէ չատ մը արկածներ պատահած են մէկ ամսուան մէջ: Դեռ վերջերս եր – կու հայ երիտասարդներ մեռան նոյնքան եղերական պայմաններու մէջ :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ
40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

կը տօնուի մեծ շուքով, Կիրակի 16 Հոկտեմբեր, ժամը 15էն 24, Սէրֆլը Միլիքէոի գոյգ սրահներուն մէջ :

Ընտիր նուագախումբ :

Հ· Յ· Դ· ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Շնորհակալութեամբ առացանք իրենց այցելութեան առթիւ :

Տէր եւ Տիկին Բ· Զաքմաքճեանէ 1000 ֆրանք, Ս· Կիւլաղեանէ հազար, Ն· Ն·է 500 ֆրանք:

Վարչութիւն

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այս տարի եւս Աղքատախնամը պիտի տայ իր տարեկան պարահանդէսը , Օթէլ Ժօրժ Սէնքի չքեղ սրահներու մէջ :

Պարահանդէսը առիթ մըն է , յիշելու համար մեր բախտազուրկ եղբայրներն ու քոյրերը որոնց հանդէպ ունինք եղբայրական պարտականութիւններ :

Ամէն քաղաքացի պարտաւոր է օգնել համաձայն իր կարողութեան :

Անշուշտ հոկտեմբեր 23ին չատեր պիտի ուղեն պատուել Աղքատախնամի պարահանդէսը, տրամադրելով ամէն աջակցութիւն այս ազգօգուտ կազմակերպութեան տարեկան ձեռնարկին :

Ապահովել տոմսերը եւ սեղանները, դիմելով Պ· Ա. Ճէմճեանի,
56, Rue Lafayette, Paris. Tél. PRO. 03-19
Պ· Ցովհաննէսեանի՝
14, Rue Rochambeau, Tél. TRU. 47-48
Նուէրները ղրկել վարչութեան հասցէին·
32, Rue de Trévise, Paris

Վարչութիւն

ՎԵՐԱՄՈՒՏ ԼԻՈՆԻ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Լիոնի ազգ· մուրհիւնը կը հրաւիրէ բոլոր ծնողները, ժամ առաջ արձանագրել իրենց փոքրիկները հայերէնի դասեաններուն համար: Դասերը սկսած են Սեպտեմբեր 29էն, Շաբաթը երկու անդամ :

***

Փարիզի եկեղեցւոյ հինդշաբթի օրուան դասընթացքները կը վերաբացուին հոկտեմբեր վեցէն սկսեալ :

Կը հրաւիրուին եկեղեցւոյ կեդրոնի, Պանէօ Քաչանի, Լիլայի, Շավիլի, Պուա Քոլոմպի, Ժանթիլիի թաղամասերուն ապահովուած են յարմար սրահներ, եւ ուսուցչական կազմը կը բաղկանայ նոր եւ որակեալ ուժերէ :

***

Ֆ· Կ· Խաչի Պոմոնի դպրոցը կը բացուի Հոկտեմբեր վեցին, հինդշաբթի, ուսուցչութեամբ Պ· Վահրամ Միսքիճի :

Դասերը բոլորովին ձրի են: Սիրելի ծնողներ փութացէք արձանագրել ձեր զաւակները :

***

Սէնթ Էթիէնի հայերէնի դասընթացքը կը սկսի Հոկտ· վեցին հինդշաբթի ժամը 9ին, իսկ դիւերուան դասընթացքի հետեւող աշակերտները թող նախօրօք արձանագրուին հինդշաբթի օր Պ· Կ· Տէրմոյեանի մօտ :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ «Վահամեան» ենթակոմիտէի ընկերները այս չաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլան կոմիտէի ներկայացուցիչները :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ՝ ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

ԿՐՃՆՈՊԼԸ·— Հ· Ց· Դ· Եօթնեղբայրեանի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ , դպրոցի սրահին մէջ, ժամը 8·30ին : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Անդամատուրտները մասին բերել :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐԸ

Կը վերսկսին հոկտ· 6ին հինդշաբթի , ժամը 8·30ին, ռիւ Լիւժի Ֆրանսական Թաղապետական վարժարանին սրահներուն մէջ, ուսուցչութեամբ Օր· Հազարեանի: Ծնողքներէն չերմապէս կը խնդրուի սոյն դասընթացքներուն առաջնորդել իրենց տղաքը եւ աղջիկները :

Հոգաբարձութիւն

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

× Կրթ· խորհուրդի դիւանը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները· —

Պ· Արտաչէս Բամպուքճեանի միջոցով էքս լը Պէնի մէջ հայրենակիցներու կողմէ կազմակերպուած ձաշատեղիէն հասոյթը 20·800 ֆրանք:

Տիկին Արշալոյս Սարգիսեանէ իր ա – մուսնոյն՝ Հրաչ Սարգիսեանի մահուան տարելիցին առթիւ 4000 ֆր· :— (Դիւան)

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ՍԻՄՈՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

Հայերէնէ – հայերէն պատկերազարդ բառարանը, 1406 էջ: Գինն՝ 3500 ֆրանք :

Մասնաւոր զեղչ, մեծաքանակ գնումներու համար :

Ֆրանսայի կեդրոնատեղի՝
Camer Capamadjian, 44, Rue du Commerce
Colombes (Seine)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտ· 10–ին : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

●

Հաճընի Հայր· Միութեան տարեկան մեծ պարահանդէսը Հոկտ· 23ին, Սէրքլ

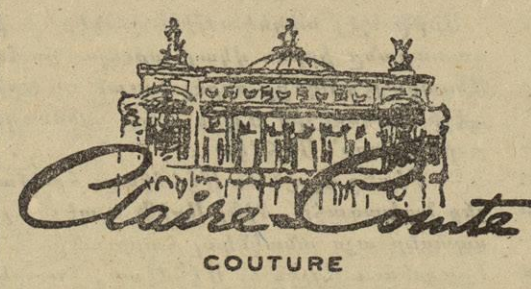
Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ ֆոնֆէթ – սիոնի մաքուր գործ կարող գործաւորուհիներ, ֆոմպիներզօն, վէսթօն, փանթալոն, սալօփեթ, Պուլուզօն, բարակ ֆոթոնատ ապրանքներէ ժիւփ եւ թապլիէ : Դիմել՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի
25, Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat
Tél. VI. 89 - 21

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Ա· Աժտէրեան հայերէնի մասնաւոր դասեր կուտայ: Գրել հետեւեալ հասցէին·
A. AJderian, 41, Av. des Gobelins, Paris (13)

COUTURE

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ :

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵՑՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ցրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 6 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7794 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3205

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐԷՆ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Քանի կը մօտենան ժընեւի նոր խորհրդաժողովին դումարման օրերը, այնքան կը թանձրանայ մթնոլորտը :

Օրակարգի զլխաւոր նիւթը զերմանական կնճիռն է :

Արդ, Ա. Միութիւնը արեւմտեան Գերմանիոյ պատուիրակութեան ընդունելու – թենէն անմիջապէս վերջ, Մոսկուա հրաւիրեց արեւելեան Գերմանիոյ ներկայացուցիչները, միշտ զլխաւորութեամբ վարչապետին :

Երկուքն ալ նոյն պատիւներուն արժանացան, թէեւ Տոքթ. Ատընաուըը բացատրէս հասկցուց թէ իր կառավարութիւնն է որ կը ներկայացնէ Գերմանիան, եւ թէ ուրիշ զերման պետութիւն չկայ :

Հոկտ. 4ին, այս պարագան անդամ մը եւս յիշեցուցին արեւմտեան երեք պետութիւնները, հատաքական ծանուցագրով մը, որ կ'ըսէ, ամբողջովին իւրացնելով Տոքթ. Ատընաուըրի վերապահումները.—

1. Գերմանիոյ սահմանները վերջնական չեն, մինչեւ հաշտութեան դաշնագրին ստորագրութիւնը :

2. Արեւմտեան պետութիւնները կը հաստատեն թէ ուրիշ որեւէ զերման կառավարութիւն չեն ճանչնար Պոնի կառավարութենէն զատ (Արեւմտեան Գերմանիա) :

Մինչ այս մինչ այն, ուրիշ երկու ծանրակիռ զէպքեր ալ պատահեցան :

Ա.— Պաշտօնապէս հաստատուեցաւ թէ Ա. Միութիւնը յանձն առած է զինք եւ ռազմանիւթ ճարել Միջին Արեւելքի երկիրներուն, ուղղակի կամ արբանեակներուն միջոցաւ, սկսելով Եգիպտոսէն :

Բ.— Ֆրանսա հեռացաւ ՄԱԿի ընդհ. ժողովէն, իբրեւ բողոք այն որոշման դէմ որ կը տրամադրէ օրակարգ անցընել Ալժիրիոյ խնդիրը :

Կառավարութիւնը ոչ միայն ետ կանչեց իր պատուիրակութիւնը եւ մնայուն ներկայացուցիչը, այլ եւ յետաձգեց վարչապետին եւ արտաքին գործերու նախարարին ճամբորդութիւնը զէպի Մոսկուա :

Երկու խնդիրներն ալ խոր մտահոգութեան մատնած են միջազգային դիւանագիտութիւնը, որ կը ջանայ ելք մը գտնել :

Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ արտաքին նախարարը պիտի փորձէ միջին ճամբայ մը գտնել երկրորդ հարցին լուծման համար, գոհացում տալով Ֆրանսայի :

Շատ աւելի բարդ հանգամանք ունի առաջին խնդիրը ,— Միջին Արեւելքի վերաբերմամբ Ա. Միութեան կամ անոր արբանեակներուն միջոցաւ :

Արդէն իսկ իրարանցումի մատնուած է արեւմտեան ճակատը :

Գահիրէի անգլիական, Ֆրանսական եւ ամերիկեան դեսպանները Եգիպտոսի վարչապետին ներկայանալով, լուսաբանութիւններ խնդրեցին : Իսկ Մ. Նահանգներու արտաքին գործերու պաշտօնատան Արեւելքի գործերու վարիչը յատկապէս Եգիպտոս գնաց եւ ուրիշ երկիրներ ալ պիտի այցելէ :

Եգիպտոսի վարչապետը , որ արդէն պայմանագիր մը կնքած էր Չէխոսլովաքիոյ հետ, ռումբ մը եւս պայթեցուց, յայտարարելով թէ ձեռք անցուցած են երկու զաղտնի փաստաթուղթեր, մէկը անգլիական, միւսը Ֆրանսական, Իսրայէլի վերազինման մասին :

Մանրամասնութիւնները մէկդի դնելով, բացորոշապէս կը հաստատուի թէ մրցակցութիւն մը սկսած է, զէնք ճարելու համար Միջին Արեւելքի :

Ա. Միութիւնը նոյն պատրաստակամութիւնը յայտնած է Սուրիոյ, Արաբիոյ, նոյնիսկ Իրաքի : Ամէնքն ալ տրամադիր են ընդունելու :

Այսպէս, անդամ մը եւս զէմ զիմաց կանգնած են Արեւելքն ու Արեւմուտքը , երեւութապէս առեւտրական դործի մը պատրուակով :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲՈՒՌՆ ԿՌԻԻՆԵՐ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

ԵՐԿՈՒ ՔԱՂԱՔՆԵՐ ՊԱՇԱՐՈՒԱԾ

Մարոքէն հասած վերջին լուրերու համաձայն, կռիւները կը չարունակուին լեռնային շրջաններուն մէջ, սպանիական Մարոքի սահմանէն քանի մը մղոն դէպի հարաւ : Մանրամասնութիւններ կը պակսին զարեւ : Մանրամասնութիւնները կը պակսին զարեւ : Մանրամասնութիւնները կը պակսին զարեւ : Մանրամասնութիւնները

ՄԵՆՔ ՄԵԶԻ

●

Անցան արձակուրդի օրերը: Աշուն է արդէն, գործի ու ղրկածունէութեան եղանակը:

Շուտով մեր ազգային, կուսակցական, կրթական ու հանրային այլ գործունէութիւնները կը փոխադրուին ակումբներն ու սրահները:

Զենք ղիտեր թէ մեր հանրային գործունէութեան պատասխանատու մարմինները, մեր Ակումբներու, Հայրենակցական Միութիւններու եւ մշակութային զանազան ընկերակցութեանց վարչութիւնները ժամանակ յատկացուցի՞ն վաղուան դործունէութեան ուղեղիծ մը մշակելու համար. մշակեցի՞ն թէ ինչ նորութիւն պիտի բերեն այս տարեշրջանին:

Մանաւանդ, ամէն մէկ գաղութ, յանձին իր հանրային գործունէութեան զանազան մարմիններուն, մտածե՞ց կամ կը մտածէ՞ գործունէութեան նոր ու լայն ծրագիր մը մշակելու եւ գործադրելու մասին, օգտուելով անցեալի փորձառութիւններէն:

Եթէ հանրային կեանքը պիտի չարուն նախուի այնպէս ինչպէս անցեալ տարիներուն. եթէ գործերը պիտի ընթանան, այսինքն՝ պիտի կրկնուին, առանց նորութեան մը, չօշափելի արդիւնք մը չենք կրնար ձեռք բերել: Ամէն տարի, երբ գործի կը ձեռնարկենք, նորութիւն մը պիտի ունենանք, նոր ծրագիր մը, յատկապէս նոր քայլ մը, գործունէութեան նոր եղանակ մը, աշխուժի եւ հաւատքի նոր թափ մը՝ տեղ մը հասնելու եւ մեր նպատակներէն բեկոր մը դէթ իրագործելու համար:

Ընդարձակ է մեր գաղութին գործունէութեան դաշտը, ուր առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ կրթական կեանքը:

Շուտով կը վերաբացուին, տեղ տեղ վերաբացուած են արդէն մեր դպրոցները եւ ըստ որուած տեղեկութիւններու, նոր եռանդով ու կարգադրութիւններով:

Ինչ լաւ պիտի ըլլար, որ թէ կրթական կեղր. Ցանձնախումբը եւ թէ զանազան գաղութներու կրթական Ցանձնախումբերը այս տարին գործի ու բացառիկ գործունէութեան տարի մը դարձնէին: Նախ՝ արուէ գործէին. դպրոցները բանային, յարմարագոյն եւ լաւագոյն ուսուցիչներու ընտրութեամբ, ապահովելով անցեալ տարիներէն աւելի մեծ թիւով կայուն ու մնայուն աշակերտներու բազմութիւն մը:

Ցառաջիկայ ամիսները պիտի բաղձայինք զբ հայերէնի տարածման, ուսուցման եւ պաշտպանութեան ամիսներ ըլլային: Մինչեւ որ ընդհանուր չարժումի չվերածուի հայերէնի պաշտպանութեան գործը, կարելի չէ սորվիլ ու սորվեցնել զայն: Շարժում ստեղծելու եւ հայերէնի հանդէպ սէր եւ դուրգուրանք, կենդանի հետաքրքրութիւն ստեղծելու համար, անհրաժեշտ է որ պատասխանատու բոլոր Մարմիններն ու անհատները գործի լծուին, եւ, ամէնէն առաջ, կրթական Ցանձնախումբերը, ուսուցիչները եւ ծնողները:

Ամէն բանէ առաջ, մեր պարտքն է բոլորին ընդունելի դարձնել այն համոզումը՝ թէ մեր ազգապահպանման պայքարին մէջ, չատ կարեւոր, դրեթէ վճռական դեր մը վերապահուած է մեր լեզուին ու պատմութեան: Ծանծաղ, անհմին մտածում մըն է այն կարծիքը՝ թէ անգլերէնի մէջ, Թուրքիոյ մէկէ աւելի վայրերուն մէջ, մեր ժողովուրդին խոշոր բեկորներ պահած են իրենց ազգային ոգին ու կերպարանքը, առանց մայրենի լեզուին նը պատին: Այդ կարծիքը, այդ այսպէս կոչուած «իմաստութիւնը» յայտնողները չեն անդրադառնար որ այդ վայրերու մէջ պայմանները բոլորովին տարբեր էին. հողը, ազգային հաւաքական կեանքը, ազգային – եկեղեցական գործունէութիւնը եւ, մանաւանդ, թէնամիին հալածանքը եւ յարակից ճընշումները բաւական էին, որ մայրենի լեզուն բռնօրէն կորնչոտղ հայ զանգուածները պահէին իրենց ազգային ոգին: Այսօր, ազատ երկիրներու մէջ, բոլորովին տարբեր պայմաններու մէջ կ'ապրին մեր նորահաս սերունդները, բարձր ու հարուստ մշակոյթով շրջապատուած: Այս երկիրներուն մէջ, չատ մը բաներէ դըրկուած ըլլալով, լեզուն կը մնայ կարեւորագոյն ազդակը ազգային ոգիին պաշտպանութեան ու զարգացման մեր պայքարին մէջ: Եթէ լրջօրէն անդրադառնանք այս իրողութեան, տարակոյս չկայ, որ մեր ծնողքները, ինչպէս մեր հարային մարմիններուն անդամներէն չատերը պիտի կրկնապատկեն իրենց ճիգն ու աշխատանքը՝ հայերէի կրթութիւնը տարածելու, հայ լեզուն խօսելու, սորվելու եւ սորվեցնելու կենսական գործին մէջ:

Շարժումին լրջութեան ու արդիւնաւորման համար, երկրորդ կարեւոր պայման մըն է այն հաւատքը՝ թէ կարելի է մեր լեզուն սիրելի դարձնել մեր նոր սերունդին, եթէ նախ մենք սիրենք, եւ եթէ մանաւանդ ցրուենք սիրոյ այն մութ ու ջլատիչ յոռետեսութիւնը՝ մեր ապագային վերաբերմամբ:

Առանց վստահութեան վաղուան մասին, զուր կ'անցնին մեր ջանքերը եւ առանց հաւատքի՝ անզօր ու չինծու կը դառնան մեր բոլոր գործունէութիւնները:

Ինչ հարկ անհիմն եւ յոռետես մարդրէպութիւններու, վաղուան մասին, երբ կեանքը կը փոխուի չարունակ եւ ժողովուրդներու ճակատագիրը միշտ ալ անակնկալներու առջեւ կը դնուի: Անմիտ ու անիմաստ «իմաստութիւն» մըն է վաղուան մասին եղած ամէնէ մութ նախատեսութիւն, որ թափուած ջանքերը տակաբացնելէ եւ ջլատելէ զատ որեւէ նպատակի չի կրնար ծառայել: Ո՞ր մէկ ժողովուրդը, մեծ ըլլայ թէ փոքր, կրնայ վստահ ըլլալ վաղուան մասին: Սակայն, կրնայ վստահ ըլլալ այն ժողովուրդը, որ կ'աշխատի, կը կառչի յամառօրէն իր ազգային արժէքներուն, իր սեփական ըն-

Ս. ՂԱԶԱՐԸ՝ ՆԵՐՍԷՆ

●

ՎԵՆԵՏԻԿ.— Մեր այցելութեան յաջորդ օրը, կ'ուղենք աւելի մանրակրկիտ պատկեր մը կատարել Ս. Ղազարի վանքին մէջ:

Դիւրին է այսօր դատաստան մը կազմել կամ յափշտակուիլ կատարուած գործի մը առջեւ: Բայց պէտք է վերյիշել մեկնակէտը, պէտք է վերատեսնել կարուած հանդրուանները: Երեւակայեցէք քանամեայ քահանայ մը, խեղճ ու ալաղուն առողջութեամբ, առանց մանրայատուկ զարդացման: Ան աշխարհ եկած է զարաչըջանի մը, երբ իր շրջապատը զարաւոր սարկութենէ եւ դժբախտութիւններէ վերջ կը տառապէր խաւարակուռ տգիտութեան մէջ: Եւ յանկարծ կը ղրկուի կոչումն եւ ուժը իր ժողովուրդը դուրս բերելու անկման ու թշուառութեան այս վիճակէն: Հակառակ ճակատագրի բոլոր հարուածներուն, նախանձին եւ հալածանքներուն, ան կը յաջողի իրագործել վերանորոգման իր վեհաշուք փառասիրութիւնը: Նկատի առէք այս պարագաները եւ այն առեն մենք կրնանք խօսիլ Մխիթարեանց հոգեբաշքին վրայ: Այս իմաստով մեկնեցի ինքնատիպ ստորագրութիւն մը, որ աչքիս զարկաւ հիւրամեծարութեան Ռոկեմատեանին մէջ, ուր ամէն ոք իր զրիչէն կը սահեցնէ յիշատակ մը կամ իր այցելութեան մէկ վկայութիւնը: Այդ այցեքարտն է, որ կը նախընտրէ անկեղծ ըլլալ քան հասարակ, զրած էր արդարեւ.— «Դարձի եկած ընդդիմադիր մը»: Այս մտածումը պարզապէս ինծի համար կը նշանակէ հետեւեալը.— Մենք բոլորս տարբեր ենք խառնուածքով, իմացական նախատրամադրութիւններով եւ կազմութեամբ, բայց ամէնքս կրնանք միանալ, հանճարին ու որակին յարգանք մատուցանելու համար: Երբ այդ որակը կը ներկայացնէ այն ինչ որ կը տեսնենք, խելացի մարդը խոնարհելու է: Կոյր յամառութիւնը չանպարտ սխալ մը պիտի ըլլար...»:

Այս առթիւ կը յիշեմ որ Պ. Զօպանեան կը սիրէր յաճախ կրկնել սա նախադասութիւնը.— Հայը Մխիթար չատակ տեսած է. մենք Հայեր ենք ամէն բանէ առաջ»: Ցետոյ կ'աւելցնէր.— Երբեք մոռնալու չենք անցեալի ընթացքը մեր պատմութեան: Մեզի իբրեւ հասարակ յայտարար ծառայելու է ան...»: Այո, չարունակ աչքի առաջ ունենալ զայն կամ կորսուիլ, այս է ահա երկընտրանքը մեզի համար:

Վանքին եկեղեցին կառուցուած է պարսկան ոճով: Ճարտարապետութիւնը չատ պարզ է: Կարմիր մարմարիոնի վրայ յեռուած կոնքաւոր կամարներ: Մուտք կը ղրծենք սիւնապարզ նախադաւիթէ մը, ուր կ'երեւին երկու մահարձաններ: Ա. Զակոմմինը կը պարփակէ Կոստանդին Զիւղայի աճիւնը: Զորս ոտանաւորներն - րով լատիներէն արձանագրութիւն մը մեզի կ'իմացնէ թէ ան եղած է բորսոտութիւնը բուժող մը, երբ տակաւին կղզին չէը պատկաներ Մխիթարեան հայրերուն: Շատ սիրուած մարդ մը, «իր պարկեշտութեան, իմաստութեան եւ քաղցրութեան համար»:

Զախակոմմինը՝ համակ սպիտակ մարմարիոնէ, հիմնուած է Աղեքսանդր Ռիֆայելի կոմմէ, եղբայրը վարժարանի բարերարին, որ կը կրէ իր անունը, ուր ապրեցանք մեր Վենետիկ քնակութեան շրջանին: Եկեղեցիին արտաքին դռան իւրաքանչիւր կողմը՝ հայերէն եւ լատիներէն արձանագրութիւն մը կը յիշեցնէ Պիոս Ե. Պապին այցը վանքին, 1800ին:

Ներքնակոմմը կը տեսնուին հինգ խորաններ: Մայր խորանին առորոտը կը դնուի շիրիմը Մխիթար աբբահօր, ծածկուած անպաճոյճ դամբանաքարով մը, որ կը կրէ հայերէն ընդարձակ արձանագրութիւն մը: Աջակոմմը՝ Սասօֆերեանի կոյսին դեղեցիկ մէկ ընդօրինակութիւնը, իրագործուած Ժան Էմիրէ, ուշադրութիւն կը գրաւէ: Երկրորդական խորաններէն մէկը զարդարուած է նկարով մը, որ կը ներկայացնէ Տրդատ Թագաւորը, որուն իշխանութեան օրով Հայաստան պաշտօնապէս քրիստոնեայ դարձած է 301ին, Կոստանդինի հրովարտակէն 12 տարի առաջ: Ուրիշ մը նուիրուած է Ս. Կոյսին, երկրորդ մը Ս. Անտոնի, առաջին պաշտպան սուրբը Մխիթարեան: Շատ մը նկարներ կը ներկայացնեն Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպը, Ս. Սահակ: Եկեղեցիին դասուն եւին,— որ չատ ետ քաշուած է, զոր կը գտած խմբանկէն թաւիշէ չքեղ վարագոյր մը, նը - ւերուած մայր – Թադուհի Մարկիրիթ ոը Սավուայէն, — կը գտնուի դերեզմանա -

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Հաւանեցան եւ ուրախացան, կարծես հարսանիքի պիտի երթային: Օրերը յառաջացան: Սեպտեմբերի երկրորդ չաբաթը եկաւ: Մէկ երկու օրէն մեր ուղեւորութեան մէկ ուրիշ արարը պիտի սկսէր, արար մը՝ որուն լաւ կամ դէշ ելքին անծանօթ էինք: Կարեւորը այն էր որ ամէն ինչ լաւ ընթանար եւ մենք վերջնապէս ազատէինք թրքական դժոխքէն:

Ինծի մտահոգութիւն կը պատճառէր ապահովի պարագան: Եթէ մեր փախուստի օրը խելք ընէր քաղաք, կամ միւս պարտէզը դիւերելու, ինչ որ չատախաղէպ էր, գործը ինքնին չյաղողած կ'ըլլար: Կը մնար քիւրտ աղախին Կիւլլին որ անբաժան ընկերն էր Աստղիկին եւ Սիսէնի: Անոր մասին ալ կը յուսայի կարգադրութիւն մը ընել:

Երբեմն, բախտը իր բարի խաղերը ունի: Ձիւղ այդ օրերուն Հալէպէն վաճառականներ եկած էին ու մեր աղան ըստիպուած էր քաղաք մնալ, զբաղիլ անոնց հետ, ինչ որ յայտնապէս կը դիւրացնէր գործս:

Մեր մեկնումին օրը, առաւօտն, աղան իր սովորական պատուէրները տալէ վերջ

խանութի մեկնեցաւ: Ես ձիերը տարի դաչտ, մարգագետինին վրայ կազեցի ու հնձան վազեցի: Աղային քաղաք դիւերելը որոշ էր, սա քիւրտ աղախինը ի՞նչպէս կրնայի հեռացնել: Դիտէի որ ան մեր յարաբերութեանց մասին կասկածներ ունէր եւ չէի ուզեր բարդութիւններ ստեղծել: Բայց այսօր վերջին օրն էր, ու չատ ալ հոգս չէր թէ կիւլլին ի՞նչ կրնար մտածել մեր մասին:

Գացի դտայ զինք իր աշխատանքին վայրը: Սովորական փաղաքշանքներէ վերջ արծաթ քանոյ մը ցուցուցի: Կիւլլի, ըսի, — Եթէ այս իրիկուն երթաս քրոջդ մօտ դիւերես, այս քանոյը քեզի կուտամ: (Կիւլլին քոյր մը ունէր որ կ'աշխատէր մօտակայ ապարակի մը մէջ եւ յաճախ դիւերներ երթարու մօտ կ'անցը նէին):

Կիւլլին աչքերուս նայեցաւ զարմացած, կարծես ըսել կ'ուզէր՝ երա՞ւ կ'ըսես, թէ՞ կատակ կ'ընես:

— Նայէ, Կիւլլի, ըսի, առանց ժամանակ տալու որ մտածէ, նա սա փայլուն, արծաթ քանոյը, կը չահիս:

— Հապա՞ եթէ աղան դայ, եթէ...

Ձգդեցի սր չարունակէ: — Աղան այս դիւերը չի դար, վաղն ալ չի դար, քու ինչո՞ւդ պէտք, դուն քանոյը առ, մնացածը ինծի ձգէ...

Կարծես խելքի մօտ դտաւ պատճառաբանութիւններս: Այդ բոլորին հետ, ան - չուչա, արծաթ քանոյին չլացուցիչ տեսքն ալ կար: Այդ նեղ օրերուն արծաթ քանոյ մը խեղճ քրդուհիի մը մօտ հը - րաչքի պէս բան մըն էր:

Միամիտ Քրդուհին սկսաւ ժպտիլ, ու նայիլ մերթ ղէմքիս, մերթ ափիս մէջ պապզացող արծաթին: «Հա,— ձայնեց յանկարծ, դիս քրոջս կը ղրկես որ «Լահիլ» հանդիսին հետ հոը... լաւ, լաւ... Կիւլլին այդքանը կը հասկնայ.. Կիւլլին չատոնց հասկցած է, բայց իր ինչո՞ւն պէտք այդ բաներուն խառնուիլ... Կիւլլին եթէ այդպիսի բաներ տեսնէ աչքը կը դոցէ, բերան կը դոցէ: Կիւլլին ալ եթէ հանդիսին պէս աղուոր, «Լահիլ» հարս ըլլար եւ աղային պէս խոփած ամուսին ունենար, հանդիսին պէս կ'ընէր... Կիւլլին կը մեղքանայ հանդիսին...»:

Ու այս չատախօսութենէն ետք՝ ձեռքէս խլեց քանոյը, ծրարը կապեց եւ դուրս թռաւ տունէն: Դործս մինչեւ հոս լաւ ճամբու մէջ էր, ու եթէ այսպէս չարունակուէր, մենք չատ ժամն յաղթանակ մը պիտի ապահովէինք:

Քաղաք վերադարձայ, ալ ու ձախ ինչ որ կարգադրութիւններ կար ըրի: Հանդիսեցայ Աւոյին, Հայրիկին, մնացեալներուն, անոնց վերջին պատուէրները առնելու: «Ձիւղ կէս դիւերին, Արածանիի ալ ափը, քիչ մը վար, մեծ բարեհնեարու մօտ», պատուիրեց Աւօն չեչոտած ձայնով մը: «Այո», ըսի եւ կրկին վերադարձայ հնձան:

Շատ հանդարտութեամբ մեր կարգադրութիւններն ըրինք: Արդէն մեզ խանգարող չկար:

Առաջին ճամբայ ելանք: Երեքս ալ կը դողայինք: Հագած էինք Քիւրտի տարօրինակ տարազներ: Կը նմանէինք մութին մէջ չրջապտյող ուրուականներու: Եթէ մեր ճամբուն վրայ մէկը մեզի հանդիպէր, անտարակոյս պիտի սարսափէր, աւազակներու տեղ դնելով մեզ:

«Բարեներու ձորակ»էն բարձրանալով հասանք բերդին կռնակը, կտրեցինք «Հայոց թաղ»ը, անցանք պատմական կամուրջը եւ ապահով հասանք մեր ժամադրավայրը:

Հոն էր Աւօն, Քիւրտի տարազով եւ զինուած: Հոն էր մեզ առաջնորդող Ջորեպանը իր ջորիներով: Շուտով եկաւ Ներսէն Նշանը իր պարտականութիւնը կատարած: Դեռ չկային Պայտար Մանասը եւ Հայրիկը:

Մեր դէմացը, քաղաքին ճիշդ կեդրոնէն կրակի ալիքներ սկսան բարձրանալ: Զայներն ու բարձրաձայն աղաղակները որոշ չափով լսելի էին մեզի: Պէտք էր չտապով հեռանայինք, բայց ինչո՞ւ չեկան Հայրիկը եւ Մանասը: Մտահոգութիւնը եւ վախ պատած էին մեր դէմքերը:

ՄԻՍԱԿ ՄԻՐՋԷ

(Շար.)

Ս. ՋԵՐՋԵՎԻ ՆԵՐ ՍՈՒՐԲ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ԿՅԱՆՔԻՑ

Հինգ փլուզ Ալեքսանդրի հետ էինք իջնում ձորը։ Ամեն մեկս մի մեծ ուռկան էր տանում։ Ուռկանները ծանր էին, ուսերս ցավում էին։ Ես ուզում էի ուռկանս գցել գետի մեջ, որ ձկներ բռնեմ։ Ալեքսանդրը ինձ հանգստացրեց։ Ասաց, որ ձկներ բռնելու համար ուռկան պետք չէ։ Ուռկանը ձկներ բռնելու համար չէ։ Ուռկանը ուրիշ բանի համար է։ Ես հարցրի, թե ինչի համար է ուռկանը։ Ալեքսանդրը ասաց, որ

կարդին մեր դասակարգին մէջ անցաւ, պատուոյ դասակարգ :

Յիշելով երբեմնի մրցումները այս խումբին դէմ, կը կարծենք թէ մեր խումբը ղժուարութեանց պիտի հանդիպի յաղթելու համար : Զ. Մուրատեան

× Մ. Նահանդներու արտաքին նախարարը, Պ. Տըլլըս, լրագրական ասուլիսի մը միջոցին ըսաւ թէ վերջերս երկու անգամ խօսակցութիւն ունեցաւ Պ. Մոլոթովի հետ, Միջին Արեւելքի կացութեան մասին եւ դիտել տուաւ թէ Զեխոսլովաքիոյ կողմէ զէնքի հայթայթումը չի կրնար նպաստել յարաբերութեանց մեղմացման : Իր կարծիքով, Զեխոսլովաքիա տակաւին չէ լրացուցած եղիպտոսի հետ կնքուած պայմանագրին մանրամասնութիւնները : Նախարարը լաւատես կ'երեւայ Զորս Մեծերու յառաջիկայ խորհրդաժողովի մասին, որ պիտի չնայ լուծել դերմանական հարցը :

ԿԸ ՋԱՆԱՆ ԱՆՈՒՇԻ ԿԱՊԵԼ

Վերջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ բազմաթիւ պատուիրակութիւն-ներ կ'ուզեն ելք մը գտնել, որպէսզի Ֆրանսա չարունակէ մասնակցիլ ՄԱԿի ընդհ. ժողովին : Ամէնքն ալ ցաւ կը յայտնեն Ֆրանսայի բացակայութեան համար : Հնդկաստանի ներկայացուցիչը, Մենոն, ընդհ. ժողովին առջեւ բացատրեց թէ «իր երկիրը չէր ուզեր անարգել Ֆրանսան» : Եւ յոյս յայտնեց թէ Ֆրանսա պիտի վերադառնայ, իր դործակցութեամբ օգնելով Ազդժողովին աշխատանքներուն : Ցետոյ ըսաւ թէ Հնդկաստան երբեք միտք չունէր միջամտելու Ֆրանսայի ներքին դործերուն, երբ քուէ տուաւ, Ալժերիոյ խնդիրը օրակարդ անցընելու համար :

ՇԱՀԸ ՄՈՍԿՈՒԱ Կ'ԵՐԹԱՑ

Իրանի արքունիքին կողմէ հրատարակուած պաշտօնական դեկոյց մը կը հաստատէ թէ Շահը եւ Սորայա Թագուհին Մոսկուա պիտի երթան յառաջիկայ դարնան, մայիսին կամ յունիսին, մասնակցելու Վորոշիլովի հրաւէրով որ ուղղուած էր անցեալ յունիսին : Այն ատեն Շահը հաստատութիւն յայտնելով, ըսած էր թէ չի կրնար ճշդել այցելութեան թուականը :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս այցելութեան :

× Թեհրանէն կը հեռագրեն թէ հուշա-կաւոր աւազակապետ Անակալտի երիտու որդիները փորձեցին սպանդել Շահին եղբայրը, իրենց հօրը դնդակահարման վրէժը լուծելու համար, բայց ոստիկան դօրքը յաջողեցաւ արդիլել :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ առնապատ վերջնա-բուեցաւ Պ. Շնէթեր, 295 քուէ ստանա-լով : Ընկերվարական թեկնածուն, Լը Թրոքէը ստացաւ 156 քուէ, համաչափօրէն թեկնածուն՝ Ֆաշէն՝ 91 : Վերընտրուեցաւ նաեւ ծերակոյտին նախագահը, Մոնեը-վիլ, որ այդ պաշտօնը կը վարէ 1947էն ի վեր : Տեղական թերթերը կը դրեն թէ դահլիճը ծանր կացութեան մը պիտի մատնուի, օրուան հարցերու քննութեան առեն : Զօր. դը Կոլլ նախկին կուսակիցներէն անոնք որ նախաթոռ են, կ'ուզեն հրաժարիլ :

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետը, մասնաւոր Փափազոս, որ երկու անգամ դէպի յաղթանակ առաջնորդած է յունական բանակը, մեռաւ երէկ դիշեր, երկարատեւ հիւանդութենէ մը ետք : Ծնած էր Ա-թէնք, 1883ին : Իտալացիներուն յաղթեց 1940ի պատերազմին, յետոյ համամասնաւարնեցաւ՝ 1949ին : Իր վերնաւորները «յաղթանակի մասնաւորը» կը կոչէին զինքը : Ծանր տագնապ մը կը նախատեսէի Ցունաստանի մէջ, իր մահուան հետեւանքով :»

ՆԱՆԹԻ դործարանները վերաբացուեցան, համաձայնութիւն դոյացած ըլլալով : Դործատէրերը փակած էին դուռնե-րը, Օգոստոս 17էն ի վեր :

ԿԻՊՐՈՍի նոր հրամանատարը, մասնաւոր Հարթինկ, 90 վայրկեանի տեւական կացութիւն մը ունեցաւ Մակարիոս արք.ի հետ : Մասնաւորը այս առթիւ ըսաւ թէ «պատմական» հանդիպում մը ունեցան :

ԱՐԺԱՆԹինի նոր կառավարութիւնը ստիպուեցաւ դնել Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը, որ Փերոնի դլխաւոր նեցուկն էր դարձած տարիներէ ի վեր : Վարիչնե-րը մեծ մասով բանտարկուած են : Կազմակերպութիւնը ունի վեց միլիոն անդամ : Շատ մը վարիչները արտաքսուեցան, բուռն ընդհարումէ մը ետք : Թերթերը զարմանալի մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն Փերոնի եւ 16 տարեկան ապրջիկան մը սիրաբանութեան մասին : Նոր նախագահը հրամայեց դադրեցնել այս կարդի պատմութիւններու :

ԶԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ Լենին (նախկին Շքոտա) դինադործարանը, որ ընդհանրապէս 5 ծանր զէնքեր եւ մեքենաներ կ'արտադրէ, եռապատկած է իր արտադրութիւնը, 1948էն ի վեր, համաձայն պաշտօնական տեղեկադրի մը :

Ա. ՄԻԿՈՑԵԱՆ, որ Պելկրատ կը դտնուէր տասնի մը ի վեր, Մոսկուա վերադարձաւ :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ. 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ

ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷի ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԺԱՄԸ 9 – 12

***

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ :

Մանրամասնութիւնները յայտնուելով :

***

ԿՐԸՆՈՒԼԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 30ին, Ռիւ ժէյի սրահը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՊԱՀԱՔԵԱՆ ԵՊԻՍԿ.Ի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պոմոնի թաղականութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս կիրակի հոդեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի Գեր. Տ. Գրիգորիս եպիսկ. Պալաքեանի համար, անոր մահուան 21րդ տարեդարձին առթիւ :

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Տ. Արտասկ վրդ. Մանուկեան :

Կը հրաւիրենք բոլոր ժողովուրդը ներկայ ըլլալ սոյն յարգանքի եւ յիշատակի արարողութեանց :— (ԿՆԻՔ)

***

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ այս կիրակի եկեղեցւոյս Օծման 51րդ տարեդարձին առթիւ պիտի մատուցուի քառաձայն հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոդեհանդստեան մասնաւոր պաշտօն ի կեղեցաշէն եւ մեծ բարերար ողբացեալ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆի եւ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ զերդաստանի համօրէն նոյնեաներու յիշատակին :

Պատարագի ընթացքին Արտաւազդ արք. Սիւրմէեանի մահուան 4րդ տարեդարձին առթիւ պիտի կատարուի հոդեհանդստեան պաշտօն, յետ պատարագի ժամը 1-ին այցելութիւն պիտի տրուի հոդելոյս արքազանի շիրիմին : Կը հրաւիրուի Փարիզի եւ շրջականներու հայութիւնը :

***

Տիկին Եղիսաբէթ Շահինեան կը ծանուցանէ թէ հոդեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի ողբացեալ ՍԵՐՈՒԲ ՆՐ-ՔԱՆԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ, այս կիրակի առաւօտ Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին :

Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատակը յարգողները :

***

Այրի Տիկին Հեղինէ Շահինեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Հայկանուշ Շահինեան եւ զաւակները, Փոպուճեան ընտանիքը եւ ազդականները կը ծանուցանեն թէ այս կիր. հոդեհանդստեանպաշտօնպիտի կատարուի Ալֆորվիլի Ս. Պ. Պետրոս եկեղեցին, իրենց ողբացեալ ամուսնոյն, հօր եւ ազդականին, Յակոբ Շահինեանի մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազդականները եւ բարեկամները :

ԲԱՑՈՒՄԱՆ Է

ԱՌՆՈՒՎԻԼ ԼԷ ԿՈՆԷՍԻ

Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրերուն Մանկապարտէզի 1955–1956 տարեշրջանը : Հինդ տարեկանէն սկսեալ աղջիկները կ'ընդունուին, դիշերօթիկ եւ կիսօրեայ :

Պայմաններու համար դիմել՝

73, Av. H. Barbusse, Arnouville-les-Gonesse
Tél. Gonesse 179

Քոյրերը կ'ատանդեն նաեւ հայերէնի, դաչնակի եւ ձեռագործի դասեր :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այս տարի եւս Աղքատախնամը պիտի տայ իր տարեկան պարահանդէսը, Օթել Ժօրժ Սէնքի չքեղ սրահներու մէջ :

Պարահանդէսը առիթ մըն է, յիշելու համար մեր բախտաղուրկ եղբայրներն ու քոյրերը որոնց հանդէպ ունինք եղբայրական պարտականութիւններ :

Ամէն քաղաքացի պարտաւոր է օդնել համաձայն իր կարողութեան :

Անչուշտ հոկտեմբեր 23ին չատեր պիտի ուղեն պատուել Աղքատախնամի պարահանդէսը, տրամադրելով ամէն աջակցութիւն այս ազդօդուտ կազմակերպութեան տարեկան ճեռնարկին :

Ապահովել տոմսերը եւ սեղանները, դիմելով Պ. Ա.Էմեանի,

56, Rue Lafayette, Paris. Tél. PRO. 03-19

Պ. Յովհաննէսեանի՝

14, Rue Rochambeau, Tél. TRU. 47-48

Նուէրները ղրկել վարչութեան հասցէին.

32, Rue de Trévise, Paris

Վարչութիւն

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Շաւիլի մասնաճիւղի պարանցիկ դերեկոյթը այս կիրակի ժամը 3ին, Քափէ Ավիաթիէի մէջ, 141 Ավընիւ Ռոժէ Սալէնկրօ, Շաւիլ : Փօն տը Սէվրէն 171 թիւ հանրակառքը առնել եւ իջնել Տուղիւ, Շաւիլ, Սէն Լազարէն կառախումբ իջնել Շաւիլ :

Պ. Թաթուլ Բիւզօղլու (Օրթաղիւղի), Տէր եւ Տիկին Սիմոն Մինասեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Հ. Էմիրէեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պ. Մարգարեան, Պ. Պ. Արթաքի, Արմենակ, Պարոյր եւ Օր. Ունճեան (Պոլիս), Այրի Տիկին Հանըմիկ Սիմոնեան եւ զաւակները, Պ. Ֆ. Էմիրէեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ բոլոր ազդականները սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց կնոջ, մօր, քրոջ, հօրաքրոջ, եւ ազդականին՝

ՆԱԶԼՈՒ ՐԻԱԶՈՂԼՈՒԻ

(Ծնեալ Էմիրէեան)

դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ հոկտեմբեր 3ին, 48 տարեկանին :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, հինդշաբթի ժամը 14·30ին : Հաւաքուիլ՝ Վիթրիի ծոր գերեզմանատունը : Օրսոլիւս թիւ 183, Փորթ տը Շուազիէն իջնել Փլաթրիէռ :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներուն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ԲԱՑՄԱՆ ՃԱՇԸ

Տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի, 12 Հոկտեմբեր, ժամը 20ին : Ար-ձանագրուիլ դիմելով Նուպար Յովհաննէսեանի, 14 ռիւ Ռօշամպօ, հեռ. Թրիւ. 47·48 եւ Պ. Գրիգոր Ադամեանի, 51 ռիւ Շաթօտէօն, հեռ. Թրի. 57–74, ամէնէն ուշ մինչեւ երեքշաբթի, դին 700 ֆրանք :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ ֆոնֆիէ-սիոնի մաքուր գործ կարող գործաւորուհիներ, ֆոմպինէզօն, վէսթօն, փանթալոն, սալօփեթ, Պուլուզօն, բարակ ֆոթոնաւոր ապրանքներէ ժիւփ եւ թապլիէ : Դիմել՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի

25, Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat
Tél. VI. 89 - 21

Օր. ՄԱՌԻ ԳԱԶԱԶԵԱՆ

Mr. PIERRE NOLOT

Ամուսնացած

Փարիզ, 1 Հոկտեմբեր, 1955

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. «Եղիպատոս» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու վարչութիւնները, այս ուրբաթ, ժամը 20·30ին, 17, Ռիւ Պլէօ :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Վռամեան» ենթակոմիտէի ընկերները այս չաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարդ : Ներկայ կ'ըլլան Կոմիտէի ներկայացուցիչները :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ՝ ժամը 21ի՛, ծանօթ հաւաքատեղին : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Կարեւոր օրակարդ :

ԿՐԸՆՈՒԼԸ.— Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեան ընդհ. ժողովը այս չաբաթ, դպրոցի սրահին մէջ, ժամը 8·30ին : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Անագամա-տներները միասին բերել :

ՎԵՐԱՄՈՒՏ ԼԻՈՆԻ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Փարիզի եկեղեցւոյ հինդշաբթի օրուան դասընթացքները կը վերաբացուին հոկտեմբեր վեցէն սկսեալ :

Կը հրաւիրուին եկեղեցւոյ կեդրոնի, Պանէլօ Քաշանի, Լիլլայի, Շավիլի, Պուա Քոլոմպի, Ժանթիյիի թաղամասերուն ապրող ընտանիքներու ծնողները, որ առաջնորդեն իրենց զաւակները այդ օր իրենց ըրջանի դպրոցներու սրահը :

Ապահովուած են յարմար սրահներ, եւ ուսուցչական կազմը կը բաղկանայ նոր եւ որակեալ ուժերէ :

***

Ֆ. Կ. Ասչի Պոմոնի դպրոցը կը բացուի Հոկտեմբեր վեցին, հինդշաբթի, ուսուցչութեամբ Պ. Վահրամ Միսաքեանի :

Դասերը բոլորովին ձրի են : Սիրելի ծնողներ փութացէք արձանագրել ձեր զաւակները :

***

Սէնթ Էթիէնի հայերէնի դասընթացքը կը սկսի Հոկտ. վեցին հինդշաբթի ժամը 9ին, իսկ դիշերուան դասընթացքի հետեւող աշակերտները թող նախօրօք տեղեակ պահեն Նազարեանի հինդշաբթի օր Պ. Կ. Տէրմոյեանի մօտ :

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻ ԵՒ ՄՈՐԹԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է

Տ Ի Ր Ա Ն

Արագ սպասարկութիւն
Վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (X^e)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

Կազմակերպուած Հայր. Միութեան կողմէ՝

Կիրակի, 16 Հոկտ. ժամը 15էն 24

Բարձր նախագահութեամբ եւ ներկայութեամբ՝

Բանակի Զօր. DUFIEUX

Կը խօսին Պ. Պ. ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ եւ Յ. ՀԻՍԱՑԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժինն իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն Հայր Գրիգոր Վ. Հէպոյեան (Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութենէն, երաժշտագէտ (դաշնակ), Տիկ. Լիւսի Ամիրայեան (երգ), Պ. Արտաշէս Գաբէճեան (արտասանութիւն), Պ. Լեւոն Մոմճեան երգ, (եղիպտահայն) :

ORCHESTRE BERNIE OLIVER et sa Grande Formation

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով : Մուտքը 300 ֆրանք

Ժողովուրդին փափաքին դոհացում տալու համար այս տարի վարձուած է

ՍԼՐՔԼԸ ՄԻԼԻԹՐի գոյք սրահները Փլաս Սէն Թ'Օկիւսթէն

Տոմսերու համար դիմել դրատուններ՝ Պարսամեան եւ Բալուեան, Ռիւ Ռիչէ :

Հոգեհանգիստ, կիրակի առտու Փարիզի Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցին ի յիշատակ հերոսամարտներուն նահատակներուն

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութքներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

VENDREDI 7 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7795 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3206

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՐԳԸ ԵԿԱՒ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

●

Այսպէս, ուրեմն, էջմիածինն ունեցաւ ևս աթոռակալը, Սեպտ. 30ին կատար – ուած ընտրութեամբ :

Վազգէն եպիսկ. ի անունը կը յիշուէր ամիսներէ ի վեր, իբրեւ ամէնէն հաւա – նական թեկնածուն, եւ ընտրութիւնը տե- ղի ունեցաւ համաձայն կանխորոշ ծրա – գրի մը, 137ի վրայ 125 ձայնով :

Իրաւասու իշխանութիւնը կը նախընտ– րէր որ այս անգամ Ամենայն Հայոց կա - թողիկոսութեան աթոռին վրայ բազմէր արեւմտահայ կղերական մը, աւելի սերտ կապեր հաստատելու համար Հայկական Արտասահմանի հետ :

Նորընտիր կաթողիկոսը, բաղդատաբար երիտասարդ, պաշտօնի կը կոչուի այն – պիսի առեն մը երբ Հայ. Եկեղեցին ծանր տագնապ մը կ'անցընէ :

Լրիւ տեղեկութիւններ չունինք իր ար- ժանիքներու մասին :

Անոնք որ ծանօթ են, կը հաստատեն թէ համեստ է եւ լուրջ: Ընդունակ՝ աշխա – տելու, ջարդանալու եւ հաւատարմօրէն ծառայելու :

Կը մնայ սպասել որ ժամանակի ըն – թացքին արժեցնէ իր կարողութիւնները :

Թէեւ զուրկն կ'երթայ, բայց անչուշտ դիտէ որ բոլորովին տարբեր պահանջներ կը ներկայացնեն արբանեակ Ռումանիա - Պուլկարիան, եւ բուն Հայկական Արտա – սահմանը :

Միայն այս գիտակցութիւնը կընայ հարթել իր ճամբան, չատ մը դժուարնե – թանոց մէջ :

Այժմ կը մնայ Կիլիկիոյ կաթողիկոսին ընտրութիւնը :

Անցեալ Յուլիսին պաշտօնապէս հա - ղորդուեցաւ թէ ընտրութիւնը պիտի կա – տարուի Հոկտ. 14ին :

Այս առթիւ համերաշխութեան կոչ մըն ալ հրատարակուեցաւ կաթող. տեղապա- հին կողմէ :

Երբ էջմիածին ուզեց կանխել, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին ընտրութեան հա – մար թուական նշանակելով Սեպտ. 25–30, բաղդատաբար խաղաղ մթնոլորտը նորէն պղտորեցաւ Միջին Արեւելքի մէջ :

Որքան կրցած ենք հետեւիլ, բանավէճը կը շարունակուի մինչեւ այսօր : Մանա – ւանդ որ, Անթիլիասի կաթող. տեղապա- հը՝ Խաղ արք. եւ միւս եպիսկոպոսները չպատասխանեցին էջմիածնի դերապոյ Հոգեւոր Ժողովը հրաւէրին : (Բացա - կանները թիւը կը հաշուեն իրը եպիսկո- պոս, 18ի վրայ, առանց հաշուելու այ – խարհական պատգամաւորները) :

Այս պարագան վախցուցած է Դաշնակ- ցութեան հակառակորդներուն քունը :

Ինչպէս հաղորդեցին թերթերը, վեր – ջերս դռեհիկ ցոյցեր ալ կատարուեցան Խաղ արք.ի դէմ, որ իբրեւ կուռքն էր մինչեւ հիմա, իբրեւ միակ արժանաւոր թեկնածուն Կիլիկեան Աթոռին :

Այս խառնաճաղն ժխորին մէջ, անորոշ կը մնայ կէտ մը,— ընտրութիւնը պիտի կատարուի՞ հոկտ. 14ին, թէ յետաձգ – ուած է :

Ամէն պարագայի մէջ, կացութիւնը կը պահանջէ որ այս ընտրութիւնն ալ կա - տարուի անյապաղ, կիլիկեան Աթոռին վրայ նստեցնելով յարմար թեկնածուն :

Արդէն չատ երկար տեւեց յետաձգումը, տեղի տալով անամէջ պայքարներու :

Ի դուր արիւն կը պղտորեն «էջմիածնա- սէրները», կարծելով թէ Անթիլիասի ան – կախութեան կուսակիցները կ'ուզեն կի - լիկեան Աթոռը հակադրել Ամենայն Հա – յոց կաթողիկոսութեան :

Էջմիածինը կը պահէ իր աւանդական դիրքը, իբրեւ հոգեւոր կեդրոն եւ խորհր- դանիշ : Ոչ ոք ժխտած է անոր իրաւա – սութիւնները, կը բաւէ որ չհակասէն Հայկական Արտասահմանի չահերուն եւ տաքդիր բազմութեանց իրական պա - հանջներուն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

●

ԱԶԳ. ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇԼԻՔ՞Ձ ՄԸ

Տեղական թերթերը յուզումնալից լու – րեր կը հրատարակեն երկու օրէ ի վեր, Ազգ. Ժողովի նոր նստաշրջանին բացման առթիւ :

Հրատարակուած տեղեկութեանց հա - մաձայն, ընկերային հանրապետական - ները (նախկին կոլեաններ) կ'ուզեն եա կանչել իրենց նախարարները եւ ստիպել որ ազգ. փրկութեան դահլիճ մը կազ – մուի : Իրենց նախարարները երէկ առաու նախարարական խորհուրդին առջեւ պար– զեցին կարգ մը դիտողութիւններ և պա– հանջներ, համաձայն իրենց ազգային խորհուրդի որոշման : Այս առթիւ ուզղա– կի դիմում պիտի կատարէին Հանրապե – տութեան նախագահին, առաջարկելով հանրային փրկութեան դահլիճ մը կազմել անյապաղ :

Աւելորդ է բացատրել թէ խնդիրը կապ ունի Հիւս.Ափրիկէի կացութեան հետ, որ հետզհետէ կը ծանրանայ, մասնաւորա – պէս Մարոքի եւ Ալժերիոյ մէջ :

« Ֆիկառօ» եւ ուրիշ թերթեր կը պատ – մեն թէ այդ խմբակցութեան կարծիքով, Հիւս. Ափրիկէի դէպքերը կրնան պատե- բազմի յանդիլ, յար եւ նման Հնդկաչինի : Իրենց Ազգ. խորհուրդին դեկոյցը կ'ըսէ. — Ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց յանձնարարել իր ներկայացուցիչներուն որ դիմումներ կատարեն, հանրային փըր– կութեան դահլիճ մը կազմելու համար անմիջապէս, «իբրեւ միակ միջոցը դիմա– դրաւելու այն դէպքերը որոնք կը սպառ - նան թէ ֆրանքեւափրիկեան հաստարակու– թեան եւ թէ հանրապետական օրէնքին – բուն » :

Այս որոշումն ալ կ'ապացուցանէ թէ որ– քան զրդռւած են միտքերը, օրուան դէպքերուն հետեւանքով :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, հանրապե– տութեան նախագահը արդէն իսկ տուած է իր պատասխանը.— Ցորչափ կառա - վարութիւն կայ եւ ցորչափ Ազգ. Ժողովը չէ տապալած զայն, չի կրնար յայտորդ մը նախատեսել :

Կը կարծուի թէ դժգոհ նախարարնե – րը հանդիսաւոր ցոյց մը պիտի կատա - րեն, հաւաքաբար հրաժարելով : Բայց կը թուի թէ դեռ մտածելու պէտք ունին : Իրենց կուսակիցներէն ոմն. Քէօնիկ, ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, առ– ջի օր կ'ըսէր թէ չի կրնար ձգել իր պաշ - տօնը, ճիշդ այն պահուն երբ կռիւներ տեղի կ'ունենան Հիւս. Ափրիկէի մէջ : Ուրիշ նախարար մը, օրն. Քորնեյլիոն Մոլինէ, յայտարարեց թէ կացութեան ծանրութիւնը թոյլ չի տար չփոթութեան մատնուիլ, թէ կառավարութիւնը համե - մատչափ պէտք է մնայ, թէ Մարոքի մարզ - պանը պէտք է ամէն բարոյական եւ նիւ – թական միջոց ստանայ, բարեկարգու – թիւնը ապահովելու համար : Իր կարծի - քով, Ազգ. Ժողովին կ'իյնայ ընդհանուր վիճաբանութիւն մը բանալ, համապա – տասխան եղրակացութեան յանգելու հա – մար :

Անկախներու խմբակցութեան նախա – րարներն ալ հրաժարիլ կ'ուզեն :

× *Ազգ. Ժողովին արտաքին գործերու յանձնախումբը առջի օր լսեց Մարոքի եւ Թունուզի նախարարը, Պ. Ժիւլի, բայց աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ ըս – տանալու համար, պահանջեց որ վարչա – պետը եւ արտաքին նախարարն ալ դեկու - ցում տան : Պ. Ժիւլի մասնաւորապէս պարզեց դինուորական կացութեան ծան - րութիւնը եւ չեշտեց թէ անհրաժեշտ է միջոցներ ձեռք առնել անյապաղ : Այս առթիւ հարցումներ եղան Մարոքի մարզ– պանին գործունէութեան մասին եւ նա - խարարը բացատրեց թէ կառավարութիւ – նը պատասխանատու է միայն իր տուած հրահանգներուն համար :*

▪▪ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ▪▪

*

«ԴԷՊԻ ԱՂԲԻՒՐԸ ԼՈՑՍԻՆ»...

Ատենէ մը ի վեր խմորումներ տեղի կ'ունենան Ս. Միութեան գրական - գե – դարուեստական շրջանակներուն մէջ, բուն բառով՝ շեղումներ :

Թերեւս կը յիշէք, ամիսներ առաջ հրա– տարակեցինք հռչակաւոր երաժշտագէտ Արամ Խաչատրեանի նոր տեսութիւնը՝ իր ասպարէզին պահանջներու մասին :

Հայ արուեստագէտը յայտնապէս կը բողոքէր կարգ մը տաղտկալի կաշկան – դումներու դէմ :

Այս անգամ աւելի համարձակ ձայն մըն է որ կը լսուի, գրական ճակատին վրայ :

Գրագէտ Ֆադէյեւ, որ Սբ.Պլիենեան մր– ցանակի արժանացած է բանիցս, կ'ըմբոս– տանայ «սոցիալիստական ռէալիզմ» կոչ– ուած արուեստին դէմ, յօդուած մը հրա– տարակելով Մոսկուայի Գրական Թեր - թին մէջ (Լիտերատուրնայա Կազետա) :

Անշուշտ գրութիւնը հայերէնի ալ թարգմանուած է եւ շուտով կ'ունենանք ամբողջ բնագիրը :

Առ այժմ կ'օգտուիմ տեղական թերթի մը վկայութենէն :

Ֆադէյեւ է որ կը բացագանչէ .

— « *Այնպիսի օրերու հասած ենք որ իբրեւ « քաղքենի ձեւապաշտութիւն » կը դատապարտեն խորհրդանշանի ամէ - նաթեթեւ գործածութիւնը : Եւ սակայն, պիտի համարձակի՞ն պնդել թէ Շէյքսփիր իրաւես կամ իրապաշտ (ռէալիստ) չէ, որովհետեւ ուրուական մը կը հանէ Համ– լէթի առջեւ ...*» :

Այս ազդարարութենէն վերջ, հռչակա– ւոր գրագէտը կը շարունակէ .

— « *Պէտք է վերաքննել « ռէալիզմ»ի մեր վարդապետութիւնը : Ի վերջոյ, այդ վար– դապետութիւնը տեսութիւն մըն է որ եա կ'երթայ մինչեւ առաջին հնգամեայ ծրա– գիրը*» :

Այնուհետեւ, սովետական վիպագիրները պիտի չարունակեն իրենց գործերուն մէջ արծարծել մարքս–լենինեան վարդապե - տութիւնը. բայց այլեւս թող չանդիտա – նան քաղքենի դասական գրականութեան մէջ երեւցած « գրական գաղափարները » :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, խորհրդա– յին գնկարիչները եւս լեզու ելած են, ա– ւելի ուժգնօրէն :

Արուեստի մեծ ֆնիւդատ մը, Դովչեն – կօ, կը յայտարարէ բարձրաձայն .

— « *Ես համոզուած եմ թէ սոցիալիս - տական ռէալիզմ»ին ժամը անցած է, ա – նոր սահմանները քանդուած են, նոր հո – րիզոններ բանալով* :

... Ճշմարիտ արուեստը չի կրնար գոյակցանալ ապազրանքի վրայ եւ առաջուց որոշուած ձեւերով : Ան պէտք է միշտ ար– տայայտութեան նոր միջոցներ փնտռէ :

Այս առթիւ, ֆնիւդատը գոհունակու – թիւն կը յայտնէ որ Մոսկուայի վերջին մեծ ցնկարահանդէսին մէջ չեն երեւար կռիւներ եւ միթինկներ, գործարանային տօնազարդ տնօրէններու, շէֆնշանիներով զարդարուած թանձրամարմին զօրավար – ներու եւ մառեշալներու պատկերները :

Ու վերջապէս կ'եզրակացնէ .

— *Բնութեան մէջ որեւէ բան պէտք չէ խուսափի մեր նկարիչներուն ուշադրու - թենէն, նոյնիսկ մերկութիւնը, մարդկա– յին մարմնին դեղեցկութիւնը : Այլ եւս պէտք չէ կատարեն այն տեսակ մը լուսա– նկարչութիւնը որ կը չարունակուի տա - րիներէ ի վեր* :

Ո՛ւր էր որ երեւանի մէջ ալ հնչէր նոյն ձայնը : Մանաւանդ երեւանի մէջ :

Վ.Ա.Հէ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԾԱՆՐԱՆԱՅ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

*

ՆՈՐԷՆ ՕԳՆԱԿԱՆ ԶՕՐՔ ՂՐԿՈՒԵՑԱՒ — ՀԱԻԱՆԱԿԱՆ Է ՈՐ ՆՈՐ ՊԱՀԵՍՏԻՆԵՐ ԶԷՆԷՔԻ ՏԱԿ ԱՌՈՒՈՒԻՆ.— ՍՊԱՆԻԱ ՊԻՏԻ ՓԱԿԷ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ պին – ուրական կացութիւնը ծանրացած է եւ կառավարի կռիւներ տեղի կ'ունենան Մա – րոքի զանազան մասերուն մէջ, մասնաւո– րաբար սպանիական Մարոքի սահմանա – գլուխին մօտ : Զինուորական իշխանու – թիւնները կը վախնան որ ըմբոստ ցեղա – խումբերը ընդհ. յարձակողականի մը ձեռնարկեն յատաջիկայ օրերու ընթաց – քին : Միեւնոյն ատեն գրոյց կը շրջի թէ ուրիշ պահեստի զօրամասեր ալ դէնքի տակ պիտի առնուին : Քաղաքացիները երկու զօրագունդ կը նախատեսեն, իսկ սպայակոյտը՝ հինգ : Այս առթիւ ալ կը վախցուի որ նախարարական տագնապ մը ծագի :

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, ապստամբները ապստամբութիւններ կը կատարեն լայն ճակատի մը վրայ : Վեր – ջին գործողութեանց ընթացքին, անոնք հրկիզած են Պասպ Մարեքլոյի Ֆրանսա – կան պահականոցը եւ հետզհետէ կ'ըն – դարձակեն իրենց յարձակումները : Առջի օր բուռն կռիւներ մղուեցան : Պաշարման վիճակ յայտարարուած է Թազա քաղաքին մէջ : Շարունակ օդնական դինուոր կը հասնի Ֆրանսայէն : Առջի օր օդանաւերով Մարոք փոխադրուեցաւ հետեւակազօրքի 43րդ գունդը : Ուրիշ զօրամասեր ալ կազմ եւ պատրաստ կը սպասեն, փոխադրուելու համար : Առ այժմ Ֆրանսական հրամա – նատարութեան ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացած է Աքնուլի վրայ, ուր ըն– դամօքը կ'որոտայ երկու օրէ ի վեր : Ռէոյթըրի թղթակիցը կը հետադրէ . —

« Սոխակուեցայ սրընթաց հեռանալ Աք – նուլի փոքր գիւղէն, որ կը գտնուի Ռիֆի լեռներուն մէջ, մինչ թնդանօթաձգութիւ– նը կը հնչէր ականջիս : Ֆրանսացի հրա – մանատարին վերջին խօսքերն էին .— «Կը պաղատիմ, Թազա վերադարձէք , կրնանք պաշարուիլ : Նոյն իսկ հիմա ճամբան ա – պահով չէ : Հեռացէք»: Գիւղը կը շարու– նակէ դիմադրել, բայց ապստամբները , կատարելապէս գինուած , կը պաշարեն չրջակայ բարձունքները »:

Ուրիշ թղթակիցներ ալ կը հաստատեն կացութեան ծանրութիւնը , մանրամաս – նօրէն նկարագրելով կռիւները :

Արտաքին գործերու նախարարութեան ընդհ. քարտուղարը, Պ. Ռընէ Մասլի , առջի օր երկար տեսակցութիւն մը ունե – ցաւ Փարիզի սպանիական դեսպանին հետ, որ հաւաստեց թէ իր կառավարու - թիւնը թոյլ պիտի չտայ որ ապստամբ – ները օգտուին Մարոքի սպանիական չըր – ջանէն, իբրեւ անխոցելի խարիսխ մը ի - րենց ռազմական գործողութեանց հա – մար : Կ'ըսուի թէ սպանիական գինուոր – ներ ճամբայ ելած են դէպի սահմանագը - լուխ, դէպի արեւելեան չրջանը ուրկէ ա– պստամբ հրոսախումբեր դիւերային ար – շաւներ կը կատարեն Ֆրանսական դիրքե- րուն դէմ : Ֆրանսայի սպաներ վստահ են թէ Սպանիոյ հակողութիւնը կրնայ չլուսել Մարոքի «Ազատագրութեան բանակ »ին չարժումները :

× *Կացութիւնը ծանր կը համարուի նա– եւ Ալժերիոյ մէջ : Բազմաթիւ մզկեթա– ձեր եւ վնասարար ձեռնարկներ կատար – ուեցան վերջին 24 ժամերու ընթացքին : Ըմբոստները ազարակէ մը առեւանգեցին չորս Եւրոպացիներ եւ քանի մը անգամ յարձակեցան դիւղի մը վրայ : Օրանի չըր– ջանին կառավարիչը արտօնեց որ դէնք բաժնուի բնակիչներուն :*

× *Զինուորական իշխանութիւնը կը մերժէ ճշդել թէ որքան զինուոր կը գտ – նուի Մարոքի մէջ : Եթէ հարցում ուղ – ղուի, «քանի մը հազար» կ'ըսեն :*

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Զրուցում էին ինչ-որ մասին եւ ես ականջս դրել էի նրանց խոսակցությանը, երբ հանկարծ լսեցի ծանոթ ձայն։ Ես ուշադրությամբ սկսեցի դիտել այդ մարդուն։ Նա ինձ համար անծանոթ էր։ Ես չգիտեի, թե ինչպես եւ ինչու նա հայտնվեց այդ վայրում։ Ես ոտքի թռա եւ ուզում էի նրան ինչ-որ բան ասել, բայց հանկարծ նա անհետացավ։ Ես ուզում էի նրան հետեւել, բայց ոտքերս ինձ չէին ենթարկվում։ Ես ուզում էի գոռալ, բայց ձայնս չէր լսվում։ Ես ուզում էի վազել, բայց ոտքերս չէին շարժվում։ Ես ուզում էի ինչ-որ բան անել, բայց ոչինչ չէի կարողանում անել։ Ես ուզում էի ինչ-որ բան ասել, բայց ոչինչ չէի կարողանում ասել

ՕԳՆԵՑԷՔ ՈՐ ԱԻԵԼԻՆ ԿԱՏԱՐԵՆՔ

*

ԱՐՆՈՒՎԻԼ.— Մեր գիւղի Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ հինութենէն ասդին (1932) ամէն տարի մասնաւոր հանդիսութիւն եւ մատուղի բաշխում կը կատարուի Սեպտեմբերի վերջին շաբաթը, որ այս տարի ալ գուգադիպեցաւ Սեպտ. 25ի կիրակիին: Կը պատարագէր կիլիկեան միաբան երէց տասարդ Արտակ վրդ. Մանուկեանը, որ գոհ թողուց ուխտաւոր ժողովուրդը: Բազմաթիւ ուխտաւորներ եկած էին Փարիզէն եւ զանազան արուարձաններէ, յար եւ նման մեր գաւառներու ուխտադնացութեան:

Այս եկեղեցին ունի կանոնաւոր դպրոց մը, որ ամէն կիրակի իր ամբողջ կազմով ներկայ կ'ըլլայ արարողութեանց: Ունի նաեւ մանչերէ եւ աղջիկներէ կազմուած երգեցիկ խումբ մը:

Այս մանուկներուն երգի ուսուցիչն է Պ. Գէորգ Հոլոյեան, որ ամէն կիրակի եւ երբեմն ալ շաբթու մէջ Փարիզէն կուգայ երգեցողութեան վարժութիւնները կրկնել տալու, որպէս զի ճերմակերես ներկայացնան հանրութեան առջեւ: Պարոնը, հոգեւին նուիրուած երաժշտական ասպարէզին, կ'աշխատի նորագոյն սերունդը կապել եկեղեցիին, միեւնոյն ատեն ազգային գաղափարին: Անցեալ եւ այս տարի այս ուղղութեամբ կատարած աշխատանքը ջերմապէս դնահատուեցաւ ժողովուրդին կողմէ: Բոլորն ալ ջերմապէս չնորհաւորեցին երաժշտական դասը եւ ղեկավարը, որ յաջողած էր մարդել տղաքը մեծ համբերութեամբ:

Այս յաջողութիւնները աւելի արդիւնաւոր պիտի ըլլան, եթէ ունենանք սրահ մը եկեղեցիին բակը, երկու հարիւր աթոռներով: Այն ատեն չատ աւելի եռանդով պիտի լծուէինք չինարար աշխատանքի, սորվեցնելով ազգային երգեր, պարբերաբար սարքելով չինիչ դասախօսութիւններ ազգային պատմութեան եւ գրականութեան մասին, թատերական ներկայացումներ եւն.: Այս առաջադրութեամբ դիմեցինք կարգ մը ունեւորներու, առանց գործնական արդիւնքի մը յանդելու: Այժմ ազդակի կը դիմենք բուն ժողովուրդին: Զեռք տուէք մեզի, որպէս զի կարենանք իրագործել մեր նպատակը: Մեր միակ մտածումն է հայ տղան Հայ պահել կարելի բոլոր միջոցներով: Մեր գաղութը, թէեւ ամփոփ կ'ապրի իր բնակավայրին մէջ, ինչ որ առաւելութիւն մըն է մեզի համար, բայց չունի նիւթական բարեկեցիկ վիճակ մը: Քահանան եւ հոգաբարձութիւնը կարելի միջոցներով հազիւ կրնան հոգալ եկեղեցիին պէտքերը: Տարուան մէջ քանի մը անգամ ճաշեր կը սարքուին մանուկներուն համար, բայց այսքանը բաւական չէ, պէտք է աւելի զոհաբերութիւն կատարել դնանք մեր ձեռքին մէջ պահելու համար:

Տակաւին այսօր հին սերունդին սիրտը կը բաբախէ հայութեան յարատեւութեան եւ հոգեպէս ու մտաւորապէս բարձրացման համար: Պէտք է օժտենք Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցիին մանուկները համապատասխան սրահով մը ուր կարենան սորվիլ: Բարեբախտաբար եկեղեցիին բակը ընդարձակ է եւ լիովին դոհացում կուտայ մեր ծրագրին:

Ո՞վ պիտի չուզեր օգնել այսպիսի չի – նարար գործի մը յաջողութեան: Այս ժողովուրդին լումաները հրաշքներ գործած են դարերու ընթացքին եւ կը սպասենք որ այդ հրաշքը Փարիզի մէջ ալ գործուի, ձեռք ձեռքի տալով:

ԱԴԴԷ ՔՀՆՑ. ՓԱՅԼԱԿԵԱՆ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԱԻՍՏՐԱԼԻՈՑ հոգեւոր հովիւը, Աստղիկ Ծ. վրդ. իր տպաւորութիւնները գրելով «Սիոն»ի մէջ, կը ներկայացնէ հրուստ առեւտրական մը, Ցարութիւն (Աթթը) Ակինեան, Սեբաստացի, Ա. աշխարհամարտի որբերէն, եւ աղգական Հ. Ակինեանի: Տժգոհելի կեանք մը անցը – նելով Պէյրութի մէջ կ'երթայ Աւստրալիա, ուր դարձեալ չարքաշ կեանքէ մը ետք կը հասնի առեւտրական բարձր դիրքի: Ունի նաեւ ընտիր ճաշարան մը օրական երկու հազար յաճախորդներով:

ՔԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾ Տօնապետ Զէթէեան պատրաստած է Հալէպի Նահանդապետ Օմար Ատտաի մարմարէ կիսանդրին եւ ներկայացուցած նահանդապետին, որ խոստացած է իր կարելին ընել Իտալիա ղրկելու համար զայն: Անցեալ տարի ալ Զէթէեան նախազահ Հաչէմ պէյ Ախասիի արձանը պատրաստած էր, իսկ ներկայիս կը պատրաստէ Շիւբրիւ պէյ Քուաթլիի եւ Իրաքի թագաւոր Ֆէյսալ Բ.ի արձանները:

« ՇԱՆԹ » անուն գրատուն մը հիմնած են Պասրայի մէջ երեք եռանդուն երիտասարդներ, գարկ տալու համար գիրքերու տարածման:

ԵՐԱԺԻՇՏ Ալան Յովհաննէսի «Սթարս» (Աստղերը) գործին առաջին ներկայացման առթիւ «Նիւ Եորք Թայմզ» կը գրէ թէ կարճ գործ մըն է, նրբութեամբ յօրինուած, «Մերձաւոր Արեւելքի եւ տարաշխարհիկ երաժշտութեան յառուկ եւ հարազատ «պատկերը»: Ալան Յովհաննէս գրած է նաեւ Ուիլլեմ Սարոյեանի նոր գործին՝ «Միւս աղջը կամ նոր աղջի մը սկզբնաւորութիւնը» կէս պարզ եւ կէս խաղ թատերգութեան երաժշտութիւնը:

ՀԱՑԵՐԸ ԲԵՆԻԱՑԻ ՄԷՋ.— Ափրիկէի բրիտանական այս գաղթավայրին մէկկէս տասը տուն Հայեր: Ամէնքն ալ բարեկեցիկ են: Դպրոց եւ եկեղեցի չունին: Բոլորն ալ հաստատուած են մայրաքաղաք Նէյրոպիի մէջ: Զարգացած Հայ մըն է Եր. Սահակեան, որ Թիքա կոչուած վայրին մէջ ունի պանդոկ մը: Ուրիշ զարգացած եւ լեզուագէտ Հայ մըն է Տրդատ Թըզըրեան, անօրէնը ինքնաշարժի ընկերութեան մը: Մովսէս Հէնտոյեան՝ ատեր եւ անօրէն է առեւտրական մեծ ընկերութեան մը: Տիկին Մաուի Պէյթա (ծնեալ Տանիսպէհեան) կարեւոր պաշտօն ունի Ներպոպիի գրասենեակին մէջ: Շատ գեղեցիկ զոյգ է Նէյրոպի եւ Ափրիկէի զարգացած մայրաքաղաքներէն է: Առեւտրական հրապարակը մեծ մասով Հնդիկներուն ձեռքն է:

ԿԵԱՆՔԻ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ

*

... Մտէք Բրէմլէն Պիսէթըի մեծ ու դարաւոր հաստատութենէն ներս ու պիտի տեսնէք կեանքի ողբերգութիւնը ձեր չուրջ:

Դեռ արտաքին մեծ դռնէն ներս չմտած, արդէն կը սկսի չարանը ծերերուն եւ ցաւագարներուն որոնք կը չրջին աչ ու ձախ: Կը ճանչնաք պիրենք իրենց կապոյտ համազգեստներէն:

Իսկ դռնէն ներս ալ աւելին, ահաւասիկ անհատներ որոնք կը չրջին պարտէզներ – ուն մէջ, չատեր սայլակներով, ուրիշներ անթացուպերով ու գաւազանով այս ու այն կողմ երերալով: Համայնապատկեր մը ախտաւորներու որոնք եկեր, համախմբուեր են, իրենց կեանքի մնացեալ օրերը անցընելու, այդ գիմութեան մեծ յարկերուն տակ ուր ամէն ինչ տխուր է եւ պաղ ...

Հոն է որ կը զգաս կեանքի ունայնութիւնը այլազան ձեւերու տակ: Եւ կը մղուիս հարցնելու թէ ինչի՞ կը վատահի մարդ այս աշխարհի վրայ, երբ մէկ օրէն միւսը դեռին կը փոխուիս ...

Ո՞վ է աշխարհի մէջ տանտէր եղած: Ամէնքս ալ վարձակալներ ենք առանց պայմանագրի:

Ի՞նչ կարգուսարք է այս: Մին կը ժպտի, կը խաղայ, իսկ միւսը կը նստի, կ'ողբայ:

Հարուստն անգամ իր հոգն ունի, իր վիճակէն կը դժգոհի, որովհետեւ չեն ձգեր որ իր ունեցածէն չափ երկար ապրի կամ աւելցածը միասին տանի ...

Անգամ մը եւս տեսնելով մեր բարեկամը, Ս. Ն. նոյն տխուր մտածումները կ'ունենամ:

Մարդիկ կը քաշքշեն իրենց մնացած օրերը, բայց չեն ուզեր մեռնիլ, երբ մահը իր մանգաղը ցոյց տայ ...

ՄԷՆ – ՍԷ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Լա Ռըվիւ տէ Սէզոն (նախապէս Տէ Քաթրը Սէզոն) իր երկրորդ թիւին մէջ ալ հրատարակած է բանասիրական մը Շահան Շահնուրէն (Արմէն Լիւպէն). Լը Թէմուէն Ավաճէ որուն ոճը՝ արդիական եւ ինքնատիպ, հեղինակը կը գտատուրէ արդի լատինդն դրողներու կարգին:

Ուրախութեամբ կը տեսնենք նաեւ որ Արմէն Լիւպէն հակառակ իր պայմաններուն ընդունած է մասնակցիլ խմբագրական կազմին Անրի Թոմայի, Ժաք Պրէներ, Մարսէլ Շնէհէրի, Տօթէյլի, եւ ուրիչ ծանօթ դրիչներու կողքին:

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՇԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

Ցետոյ ընդհ. դատախազ Նէճիպ Ալի պէյ կարդաց իր յաւելուած – ամբաստանագիրը, որով պատիժ կը պահանջէր ամէնուն դէմ, իբրեւ մեղսակից կամ երկրորդական մասնակից ծրագրուած դաւադրութեան եւ պետական հարուածի: Գարա Քեմալի համար մահապատիժ, փաչաներուն ցկեանս բերդարգելութիւն:

Դադարէ մը եւոք սկսաւ ամբաստանեալներուն դատավարութիւնը:

ՍԱՊԻԹ ՊԷՅԻ ԾԱՆՕ ՄԵՐԿԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

Նախագահը նախ սկսաւ դատել Էրզինճանի երեսփոխան Սապիթ պէյը, այն որ Անգարայի մէջ խոսքէ միջամտած էր եւ Շիւբրիւ պէյի օձիքէն կառչած, արգելք ըլլալու համար մահափորձին: Իր այս ընթացքը համակրանքի հոսանք մը արթնացուցած էր եւ Սապիթ պէյ դատարանին մէջ պայծառունց մերկացումներ ըրաւ.

— Ես, բաւ Սապիթ պէյ, Թէրճանը փէրվէր կուսակցութեան կազմութեանն առեն վարչական ժողովի անդամ էի: Պարզեմ թէ այդ կուսակցութիւնը ի՞նչ պայմաններու տակ կազմուեցաւ: Ոմանք գառնացած էին, ոմանք ալ գանգատներով ընդվզած, վերջապէս բաժանումը անխուսափելի դարձաւ: Երկրորդ ընտրական շրջանին, կարգ մը ընկերները ուղեցին հեռանալ Հալքէն, Բաուճ պէյ նախ համակարծիք չէր, բայց յետոյ ան ալ համակերպեցաւ: Ճանպօլաթ, ես եւ Շիւբրիւ կուսակցական ծրագիրը կը մշակէինք եւ խորհրդակցութիւններ կ'ունենայինք:

Ճանպօլաթ եւ Շիւբրիւ կը տեսակցէին Գարա Քէմալի հետ, որ կը քաջալերէր մեր ձեռնարկը եւ նոր կուսակցութեան մը կազմութիւնը: Բայց երբ կազմակերպութեան գործին անցանք, Գարա Քէմալ սկսաւ ցուրտ վերաբերում ցոյց տալ, որեւէ յարաբերութիւն չունեցաւ Թէրճանէվլէվէր կուսակցութեան հետ: Իր հետ մտերմութիւնը պէս չփոխ ունէին Ճանպօլաթ եւ Շիւբրիւ, եւ կուսակցութեան ծրագիրն ալ անոնք պատրաստեցին:

— Ծրագրի պատրաստութեան մէջ Գարա Քեմալ դեր ունեցա՞ւ:

— Գարա Քեմալ ծրագրէ եւայլն չի հասկնար:

— Ձիշդ է, ան միայն «քօմիթէճի»ութենէ կը հասկնայ:

— Այդպէս է, հաստատեց Սապիթ պէյ: Գարա Քեմալ հետ ո՞ւր տեսակցած են արդեօք:

— Մէսաէթ խանի իր գրասենեակը:

— Ճավիտ պէյի հետ ի՞նչ եղած է իրենց յարաբերութիւնը:

— Այդ մասին ոեւէ տեղեկութիւն չունիմ: Ինչ որ գիտեմ սա է թէ մենք ընդդիմադիր կուսակցութեան մէջ մտանք որոշ համոզումով մը, օրինաւոր եւ չափաւոր ընդդիմութեան մը համար եւ կը յանձնարարէինք մեր ընկերներուն՝ զօրացնել կառավարութեան դիրքը եւ զուգահաւասարակշռութենէ: Կուսակցութիւնը կազմելու համար ամէն ոք իր գրպանէն դրամ տուաւ:

— Այո, բայց հաստատուած է թէ անծանօթ աղբիւրէ մըն ալ դաշնի վարկ բացուած է:

— Այդ չեմ գիտեր:

— Այդ պարագային, Սապիթ պէյ, պատմեցէք ձեր անցեալ տարուան հանդիպումը Զիա Խուրշիտի հետ, Անգարայի մէջ: Շատ կարեւոր է:

— Երբեմն մեր փակուած կուսակցութեան գիւղերը կ'երթայինք եւ թղթախաղով կը զբաղէինք: Օր մը հոն տեսայ Զիա Խուրշիտը, որ ըսաւ թէ գինուորական գործ մը ունի, զայն կարգադրելու համար Անգարա եկած է: Կը յիշեմ, անցեալ Դեկտեմբերին էր: Ճաշորդ առաւ, Զիա Խուրշիտ մեզի, Գիւղ այցելութեան եւ կաւ, միասին ճաշեցինք, յետոյ ըսի ինձն. — Եկուր միասին Ազգ. Ժողով երթանք: Մերժեց, Շիւբրիւ պէյի հետ թուղթ պիտի խաղար, ըսաւ: Ցերեկ ատեն այս թղթախաղէն չկրցայ խմասա մը հանել, խորհրդաւոր փոփոխութիւններ տեղի կ'ունենային, եւ մէջս կասկածներ առաջ եկած էին: Իրիկունը, Ժողովէ դարձին, նորէն Գիւղ գացի, խաղի սկսանք, բայց Շիւբրիւ չէր մասնակցեր եւ դարձեալ Զիա Խուրշիտի հետ առանձնացած, փըշփոսուքի մէջ էր:

« Մեզմէ կը խուսափէին. կասկածներս զօրացան, երբ յաջորդ օր Շիւբրիւ Ժողովի չեկաւ: Օր մը դարձեալ Գիւղը տեսայ դիրքերնիս, Արիֆ պէյ ալ հոն էր, Շիւբրիւ նշան ըրաւ Արիֆի եւ ելան գացին: Դարձան ելայ, տեսայ Զիա Խուրշիտը որ իրր դէտ կը սպասէր, իսկ Արիֆ Լազ Իսմայիլի հետ ինքնաշարժով կը մեկնէր Գիւղէն: Իրիկունը, Շիւբրիւ երեսին պոռացի. «Ձեր այս խորհրդաւոր ընթացքէն կը կասկածիմ, բոլորս ալ ընտանիքի տէր ենք, մեր գլխուն փորձանք մի բերնաք»: Շիւբրիւ պատասխանեց պարզ – բիւնով.— Կարծեմ դուն խելքդ թոցուցեր ես, ատանկ բան չկայ:

Գիշերը անքուն էի, կասկածներս փարատած չէին:

(Շար.)

ԵՐԿՈՒ ՎԱՐՉԱՊԵՏՆԵՐԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

Չորեքշաբթի օր վերջապէս Ֆրանսայի վարչապետին եւ արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետին տեսակցութիւնը Լիւքսէնպուրկի մէջ, տեւելով քանի մը ժամ : Այս առթիւ դեկոյց մը հրատարակուեցաւ որ կ'ըսէ թէ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է երկու վարչապետներու մի– ջեւ, մասնաւորաբար Սարի հանրաքուէի մասին, որ տեղի պիտի ունենայ Հոկտ· 23ին : Զեկոյցը կ'ըսէ թէ երկու վարչա – պետները քննեցին միջազգային խնդիրնե– րը, ինչպէս եւ Ժընեւի յառաջիկայ ժողո– վին վերաբերեալ հարցեր եւ հաստատուե– ցաւ թէ համամիտ են հիմնական կէտերու մասին : Երկու կառավարութիւնները պի – տի աշխատին զարկ տալ Ֆրանքֆուրթ – ման դործակցութեան, նպաստելով միաց– եալ Եւրոպայի ծրագրին : Անդամ մը եւս հաստատեցին թէ Եւրոպայի միութիւնը , խաղաղութիւնը եւ բարգաւաճումը կրնան ապահովուիլ միայն եւրոպականացման ուղղութեամբ եւ Ֆրանսայի ու Գերմա – նիոյ անկեղծ համաձայնութեամբ : Այդ քաղաքականութեան մաս համարելով հոկտեմբեր 23ի հանրաքուէն, երկու վարչապետները որոշեցին օգնել Սարի ընթանին եւրոպականացման ծրագրին կ' – բանացման :

Կ'ըսուի թէ Տոքթ· Ատենաուըը առա – ջարկած էր յետաձգել հոկտ· 23ի հանրա– քուէն, բայց Պ· Լա· Ֆոր չհամոզուեցաւ : Արտաքին նախարարը, Պ· Փինէ, որ ներ– կայ էր խօսակցութեանց, չուզեց յայտնել թէ ինչ պիտի ընեն, եթէ Սարի 900·000 բնակիչները մերժեն եւրոպական կարգու– սարքը : (Այդ պարագային չքմեղը Գեր – մանիոյ մաս պիտի համարուի, տասը տար– ւոյ Ֆրանսական իշխանութեան տակ մնա– լէ ետք) :

× Սարի վարչապետը, Հոֆման, ճառ մը խօսելով ազդարարեց.— Քուէ տուէք եւրոպական կարգուսարքին եւ կրնաք ճամբել պիս : Եթէ «ոչ» ըսէք, յաւիտենա– պէս պիտի տեւէ ներկայ վիճակը » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ թագաւորը յանձնարա – րեց հաղորդակցութեանց նախարարին, Պ· Քոսթաս Քարամանլիսի անմիջապէս նոր դահլիճ մը կազմել, որպէս դի կացութիւ– նը աւելի չծանրանայ, մասնաւոր փափա – գասի մահուան հետեւանքով : Ինչպէս դրած էինք երէկ, Փափագաս մեռաւ առջի օր : երկար առենէ ի վեր կը տառապէր ծանր հիւծախտէ մը եւ կիրակի օր Զուի– ցերիա պիտի երթար, դարմանուելու հա – մար : Նոր կառավարութեան առաջին դոր– ծը պիտի ըլլայ նոր ընտրութիւններ կա – տարել :

ԱՋՋԱՔՈՂՈՎԻՆ քաղաքական յանձնա– խումբը առջի օր կարճ նիստ մը դումա – րելով, միաձայնութեամբ որոշեց յետա – ձգել Ալժերիոյ հարցին քննութիւնը : Կը յուսացուի որ այս յետաձգման ընթաց – քին կարելի պիտի ըլլայ համոզել Ֆրան – սան, որպէսզի եա առնէ Ազգաժողովի նիստերուն չմասնակցելու որոշումը :

ԱԼԺԵՐԻՈՑ հարցին քննութեան առեն Մ· Նահանդները վճռական դիրք մը չըո– ւնեցին, բան է արտաքին նախարարը Փա– րիզի ամերիկեան դեսպանին, յաւ յայտ – նելով : Ամերիկեան մեծ օրաթերթ մը , « Նիւ Եորք Թայմզ» եւս կը քննադատէ Ամերիկայի դիրքը, բացատրելով թէ «Մ· Նահանդները բացորոշապէս ուժ տուին Ֆրանսայի, կիպրոսի հարցին մէջ, բայց իրենց ներկայացուցիչը դոհացաւ բարե – խառն ճառ մը խօսելով, երբ կը քննուէր Ալժերիոյ խնդիրը, որ չատ աւելի կարե – ւոր է » :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻՆ կը հետապրէն թէ Ասպա – հովութեան տեսչութեան պաշտօնեաները օդակայանին մէջ զրաւեցին Մէքսիկայի խորհրդարանի դեսպանատան կողմէ իր կա – ռավարութեան ուղղուած դիւանագիտա – կան պայուսակ մը :

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ երկիրներուն վե – րպինման համար Հնդկաստան ալ յանձն առած է դէնք ճարել, մասնաւորապէս հրացանները, «զուտ առեւտրական դեռնի վրայ » :

ԻՐԱՆի երեսփ· ժողովը վաւերացուց օ– րինագիծ մը որով կ'արգիլուի ափիոնի արտադրութիւնը ամբողջ երկրին մէջ : Անցեալ Սեպտեմբերին ալ արգիլած էր ափիոն ծխել :

ԱՆԳԼԻՈՑ եզմատական նախարարը խնա– յողութեան ծրագիր մը կազմած է, սթեր– լինը փրկելու համար : — կառավարու – թիւնը կ'ամբաստանէ Սէուտ Արաբիոյ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ· 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԺԱՄԸ 9 – 12

***

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբեր , Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ : Մանրամասնութիւնները յայնորդով :

***

ԿՐՔՆՈՂԼԻ ՄԷՋ

Հոկտ· 30ին, Ռիւ ժէյի սրահը :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Տիկին Պէրպէրեան 500 ֆրանք կը նուի– րէ, փոխան ծաղկեպսակի , Սրբուհի Գէ– որգեանի մահուան առթիւ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՊԱՀԱՊԵԱՆ ԵՊԻՍԿ·Ի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մ'ԱՐՍԷՅԼ.— Պոմոնի թաղականութիւ– նը կը ծանուցանէ թէ՝ այս կիրակի հո – դեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Գեր· Տ· Գրիգորիս եպիսկ· Պալաքեանի համար , անոր մահուան 21րդ տարեդար– ձին առթիւ :

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Տ· Ար – տակ վրդ· Մանուկեան :

Կը հրաւիրենք բոլոր ժողովուրդը ներ– կայ ըլլալ սոյն յարդանքի եւ յիշատակի արարողութեանց :— (ԿՆԻԲ)

***

Փարիզի Ս· Ցովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ այս կիրակի եկեղեցւոյն Օծման 51րդ տարեդարձին առթիւ պիտի մատուցուի քառաձայն հանդիսաւոր Ս· պատարագ եւ հոդեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն ե – կեղեցականի եւ մեծ բարերար ողբացեալ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆի եւ ՄԱՆ – ԹԱՇԵԱՆ դերդաստանի համօրէն ննջեց – եալներու յիշատակին :

Պատարագի ընթացքին Արտաւազդ արք· Սիւրմէեանի մահուան 4րդ տարեդարձին առթիւ պիտի կատարուի հոդեհանգստ – եան պաշտօն , յետ պատարագի ժամը 1– ին այցելութիւն պիտի տրուի հոդելոյս սրբազանի չերիմին : Կը հրաւիրուի Փա – րիզի եւ շրջականերու հայութիւնը :

***

Տիկին Եղիսաբէթ Շահինեան կը ծա – նուցանէ թէ հոդեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ողբացեալ ՍԵՐՈԲ ՆՐ – ՒԱՆԵԱՆի մահուան քառասունքին առ – թիւ , այս կիրակի առաւօտ Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս Պետրոս եկեղեցին :

Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշա – տակը յարդողները :

***

Այս կիրակի հոդեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղ – ցիին մէջ, 15 Ռիւ ժան Կուժօնի, Հաճընի 8 Հազար զիւղացիներու յիշատակին : Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողնե – րը : Իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին մատուց Ազգային Տան մէջ :

***

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկին Սանդուխտ Աատուրեան եւ զաւակը՝ Ժիրայր կը ծանուցանեն որ այս կիրակի հոդեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի Պոմո– նի Հայոց եկեղեցին, իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ ողբացեալ Առաքել Աատուրեանի կոկծալի մահուան քառասունքին առթիւ : Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազ– գականներն ու բարեկամները :

ՍՏԱՅԱՆՔ

ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ եղկատակներու, 440 մե– ծադիր էջ, պատկերազարդ : Խմբագրեց՝ վահէ Հայկ· աշխատակցութեամբ Տիկին Նուարդա Մ· Փիլիպոսեանի եւ Աւետիս Քէոսէքեանի (Ա· Կապենց) : Տպ· Ֆրէզ– նօ, 1955 : Ստանալու համար դիմել՝

Y. Basmajian' 824, N. Street
Fresno, Calif. U. S. A.

կառավարութիւնը թէ 400 միլ· րուպի (30 միլիառ ֆրանք) կաշառք առաջարկած է Էմիր Ապուի, որպէսզի դաւ մը սարքէ իր եղբօրը դէմ, ջնջելու համար անդլ· ըն – կերութեան մը տրուած քարիւղի մենա – շնորհը :

ՆՈՐ ՕԴԱՆԱՒ մը Մ· Նահանդներէն Փարիզ հասաւ 9 ժամ 20 վայրկեանէն :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ

Այս տարի եւս Աղքատախնամը պիտի տայ իր տարեկան պարահանդէսը , Օթել Ժօրժ Սէնքի չքեղ սրահներու մէջ :

Պարահանդէսը առիթ մըն է , յիշելու համար մեր բախտաղուրկ եղբայրներն ու քոյրերը որոնց հանդէպ ունինք եղբայրա– կան պարտականութիւնները :

Ամէն քաղաքացի պարտաւոր է օգնել համաձայն իր կարողութեան :

Անչուշտ հոկտեմբեր 23ին չատեր պիտի ուզեն պատուել Աղքատախնամի պարա – հանդէսը, տրամադրելով ամէն աջակցու– թիւն այս ազգօգուտ կազմակերպու – թեան տարեկան ձեռնարկին :

Ապահովել տոմսերը եւ սեղանները, դի– մելով Պ· Ամէմեանի,

56, Rue Lafayette, Paris. Tél. PRO. 03-19

Պ· Ցովհաննէսեանի՝

14, Rue Rochambeau, Tél. TRU. 47-48

Նուէրները ղրկել վարչութեան հասցէին.

32, Rue de Trévise, Paris

Վարչութիւն

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՇԱԻԻԼԻ ՄԷՋ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Շաւիլի մաս– նաճիւղի պարանցիկ յերեկոյթը այս կի – րակի ժամը 3ին, Քափէ Ավիաքիէի մէջ , 141 Ավընիւ Ռօժէ Սալէնկրօ, Շաւիլ : Փոն տը Սէվրէն 171 թիւ հանրակառքը առնել և իջնել Տուաղիւ, Շաւիլ, Սէն Լա– զարէն կառախումբ իջնել Շաւիլ :

ՀԱՅ ՁԵՌԱՐՈՒԵՍՏԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Ինքնատիպ եւ իր ձեռքով քանդակած գործերուն, տեղի կ'ունենայ Հոկտ· 8 (Շաբաթ), 9 (կիրակի), եւ 10 (Բշ·) օ – րերը , առաւօտեան ժամը 10էն՝ գիշեր – ուան ժամը 10 :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

32, Ռիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Քատէ

Ցուցադրուած գործեր·— Վահան Մա – միկոնեան, Խաչատուր Աբովեան, Գասպար Աբթին Ամիրա, Քրիստոսի Ծնունդը, Փար– բիզի Օփերան, Ցաղթական կամարը, Դա– ւիթ – Գողիաթ, Իշխանուհի Մարկարէթ, Անթիլիասի Մայր Տաճարը, Փարիզի Հա – յոց եկեղեցին, Երեւանի Մարզական Պալատին մուտքը, Զուարթնոց եկեղե – ցին, Ս· Սերաստիանոսի նահատակումը , եւն· եւն· :

Մուտքը ազատ է :

Կը հրաւիրուի Փարիզի եւ արուար – ձաններու հայութիւնը անխտիր :

Ծախուած գործերուն հարիւրին տասը պիտի յատկացուի Նշան Փալանճեան ճե– մարանի փոնտին :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ԲԱՑՄԱՆ ՃԱՇԸ

Տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբ– թի, 12 Հոկտեմբեր, ժամը 20ին : Ար – ձանագրուիլ դիմելով Նուպար Ցովհան – նիսեանի, 14 ռիւ Ռոշամպօ, հետ· Թրիւ· 47·48 եւ Պ· Գրիգոր Ադամեանի, 51 ռիւ Շաֆօտէօն, հետ· Թրի· 57–74, ամէնէն ուշ մինչեւ երեքշաբթի, վճն 700 ֆրանք :

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ ֆոնֆէֆ – սիոնի մաքուր գործ կարող գործաւորու– հիներ, ֆոմպիճէզօն, վէստօն, փանթա – լոն, սալօփեթ, Պուլուզօն, բարակ ֆոթո– կան ապրանքներէ ժիւփ եւ թապլիէ : Դիմել՝

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆի

25, Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat
Tél. VI. 89 - 21

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԱՌՆՈՒՎԻԼ ԼԷ ԿՈՆԷՍԻ

Անարատ Ցղութեան Հայ Քոյրերուն Մանկապարտէզի 1955–1956 տարեշրջա – նը : Հինգ տարեկանէն սկսեալ աղջիկներ կ'ընդունուին, դիշերօթիկ եւ ցերեկօթիկ : Պայմաններու համար դիմել՝

73, Av. H. Barbusse, Arnouville-les-Gonesse
Tél. Gonesse 179

Քոյրերը կ'աւանդեն նաեւ հայերէնի , դաշնակի եւ ձեռագործի դասեր :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· «Եղիպատակ» կո– միքէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խում – բերու վարչութիւնները, այս ուրբաթ, ժամը 20·30ին, 17, Ռիւ Պէօ :

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ «Վռամեան» ենթակոմիտէի ընկերները այս շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլլան կո – միտէի ներկայացուցիչները :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ·— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ՝ ժամը 21ի՛, Ծանօթ հաւաքատեղին : Կը խնդ – րուի ճշդապահ ըլլալ : Կարեւոր օրակարգ :

ԿՐՔՆՈՂԼ·— Հ· Ց· Դ· Եօթնեղբայր– եանի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ , զպրո– ցի սրահին մէջ, ժամը 8·30ին : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Անդամա – տներները միասին բերել :

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆի վարչութեան անդամ – ները ժողովիկը հրաւիրուինդ· 12Հոկտ·, ժամը 6·30ին, Ռէժան սրճարանին վերնա– յարկը :

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Փարիզի եկեղեցւոյ հինդշաբթի օրուան դասընթացքները վերաբացուա են Հոկ – տեմբեր վեցէն սկսեալ :

Կը հրաւիրուին եկեղեցւոյ կեդրոնի , Պանէօ Քաշանի, Լիլլայի, Շավիլի, Պուա Քոլոմպի, Ժանթիլիի թաղամասերուն ա – շակերտներու ծնողները, որ առաջնորդեն իրենց զաւակները այդ օր իրենց չրջանի ղպրոցներու սրահը :

Ապահովուած են յարմար սրահներ , եւ ուսուցչական կազմը կը բաղկանայ նոր եւ որակեալ ուժերէ :

●

Ֆ·Կ·Խաչի Պոմոնի ղպրոցը վերաբացուած է Հոկտեմբեր 6ին, հինդշաբթի ,ուսուց – չութեամբ Պ· Վահրամ Միսքիճի :

Դասերը բոլորովին ձրի են : Սիրելի ծը– նողներ փութացէք արձանագրել ձեր զա – ւակները :

●

Սէնթ Էթիէնի հայերէնի դասընթացքը վերակսաւ Հոկտ· վեցին :

Գիշերուան դասընթացքի հետե – ւող աշակերտները թող նախօրօք արձա – նագրուին հինդշաբթի օր Պ· Կ· Տէրմոյ– եանի մօտ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի վարչու – թիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Ռոկիան Գալայճեանէ 15·000 ֆրանք, ի նպաստ օգափոխութեան կա – յանի չէնքին նորոգութեան :

*

ՎԱԼԱՆՍ·— Այրի Տիկին Հերմինէ Տէր Ղուկասեան եւ Տէր եւ Տիկին Ցովհաննէս Տէր Ղուկասեան չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ , նամակով, ծաղկեպսակով կամ որեւէ ձե– ւով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ա – մուսնոյն եւ եղբօր՝ ողբացեալ Երուանդ Տէր Ղուկասեանի կսկծալի մահուան առ– թիւ :

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ

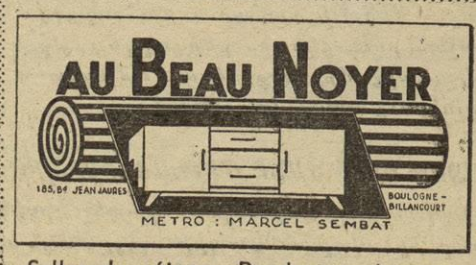
ՍԻՄՈՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

Հայերէնէ – հայերէն պատկերազարդ բա– ռարանը, 1406 էջ : Գինն՝ 3500 ֆրանք :

Մասնաւոր զեղչ, մեծաքանակ գնում – ներու համար :

Ֆրանսայի կեդրոնատեղի՝

Camer Capamadjian, 44, Rue du Commerce
Colombes (Seine)

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատր 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 8 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • SAMEDI 8 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7796 — 31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3207

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԾԱՌԱՅԵԼ, ՈՋ ԹԷ ԻՇԽԵԼ

•

Սեպտ. 30ի կաթող. ընտրութենէն ի վեր, ստոյգ տեղեկութիւններ կը պակսին յաջորդ գործողութեանց մասին (օծում, խումբ մը վարդապետներու ձեռնադրութիւն, Հոգեւոր Մարհուրդի կազմութիւն եւայլն)։ Եկեղեցին անգամ լուր չունի։

Այսօր ալ, 8 հոկտեմբեր, տեղի պիտի ունենար միւռոնօրհնութիւնը, համաձայն հրատարակուած յայտագրին։

Միւս կողմէ, տեղեկութիւն չունինք թէ ինչ անդրադարձում ունեցած է կիլիկեան Թեմերու, Երուսաղէմի եւ Պոլսոյ պատրիարքութեանց ներկայացուցիչներուն բացակայութիւնը։

Ինչպէս հաղորդեցինք թերթերը, Ան-թիլիասի Միաբանութիւնը գոհացած է դրկելով Դերձնիկ եպիսկ.ը եւ աչխարհական պատգամաւոր մը (Դամասկոսի ներկայացուցիչը)։

Անձնական հրաւէրներուն չեն պատասխանած տեղապահը՝ Խաղ. արք., Լիբանանի, Բերիոյ (Հալէպ) եւ Կիպրոսի առաջնորդները, Փառէն եպիսկ.։

Չէ պատասխանած, նաեւ, Երուսաղէմի պատր. տեղապահը, Եղիշէ արք. Տէր-Ներսեան։ Պոլսոյ պատրիարքը, որ նախապէս կ'ուղէր երթալ ուրիշ եպիսկոպոսի մը հետ, վերջին պահուն ետ կեցաւ, Սեպտ. 6ի դէպքերուն հետեւանքով։

Միւս կողմէ, Լիբանանի եւ Բերիոյ Թեմերուն ընդհ. ժողովները չեն ընտրած իրենց աչխարհական պատգամաւորները (Լիբանանի համար՝ եօթը)։

Որքան դիտենք, եկեղեցական համագումարին չեն մասնակցած, նաեւ, Հիւս. Ամերիկայի Բ. Թեմին եւ Իրանի ազգ. վարչութիւնները։

Կղերական թէ աչխարհական, անշուշտ բոլոր բացակաները ալ ունին օրինական պատճառաբանութիւններ, որոնք հաղորդուած են առ որ անկէ։ Նոյնիսկ մամուլի միջոցաւ ալ պարզուած։

Ոչ պատահմունք է այս, ոչ ալ քմայք այլ բացառիկ երեւոյթ մը որ կրնայ անդրադառնալ էջմիածնի եւ Կիլիկիոյ Աթոռներուն յառաջիկայ գործունէութեան վրայ։

Սպասելով այս խնդիրներուն լուսաբանութեան, կ'ուղէինք ուշադրութեան յանձնել բացասական երեւոյթ մը։

Անշուշտ ուրիշներ ալ դիտած են որ, նախորդ եկեղեցական ժողովէն՝ 1945էն ի վեր, տեսակ մը սովորութիւն զարճած է կաթող. պատուիրակներ նշանակել արտասհմանի Թեմերուն համար։

Այդ օրինազանցութենէն օգտուելով, շատ մը վարդապետներ եւ եպիսկոպոսներ մասնաւոր հով կուտան իրենք իրենց։ Կը դառնան ոչ թէ սպասաւոր Եկեղեցւոյ, այլ իշխանաւոր։

Անոնք որ բարեխիղճ են, կը գոհանան անպարծութեամբ։ Իսկ ուրիշներ այդ չինծու տիտղոսը կը շահագործեն, դուրս ծելով երբեմն արտակարգ դեսպան, անտես ելով ազգ. սահմանադրութիւն, Թեմական ժողովներ, եւայլն։

Զափազանց երկար տեւեց այս կղերապետութիւնը, խանդարելով բուն խնդիրը Հայ. Եկեղեցւոյ կանոններն ու աւանդութիւնները։

Էջմիածնի նորընտիր կաթողիկոսը պիտի կրնա՞յ դադրեցնել այս օրինազանցութիւնը։

Օրէնք եւ սովորութիւն կը թելադրեն որ ամէն թեմ ազատօրէն ընտրէ իր առաջնորդը։

Նուիրակներ (ոչ թէ պատուիրակներ) կարելի է դրկել շատ բացառիկ պարագաներու մէջ։ Այն ալ յատկապէս ճշդուած պաշտօնով մը։

Ո՛ւ եւ է կղերականի պաշտօնը պիտի բլլայ ծառայել, ոչ թէ իշխել, ինչպէս կը թելադրէ մեր ժողովրդական Եկեղեցին։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԸ ԾԱՆՐ ՏԱԳՆԱՊԻ ՄԸ ՄԱՏՆՈՒԱԾ

•

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՀՐԱԺԱՐԵՑՈՒԻ ՋՈՐՍ ԸՄԲՈՍՏ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐ

Ազգ. ժողովը առջի վիշեր սկսաւ երկար առենէ ի վեր սպասուած վիճաբանութիւնը՝ Հիւս. Ափրիկէի եւ ուրիշ հրատապ հարցերու մասին։ Կառավարութիւնը ինք առաջարկած էր այս վիճաբանութիւնը որ չբռնկուեցաւ երէկ եւ թերեւս վերջնայ այսօր, չաբաթ։ Ինչպէս կը հասնանք տեղական թերթը, մթնոլորտը տաք-ցած է եւ միտքերը կը դրդռուին ժամէ ժամ։ Արդէն իսկ նախարարական մասնակի տաղնապ մը սկսած էր երէկ առաւ, երբ վարչապետը, պ. Լտ. Ֆոր հրաժարեցաւ չորս կոլեան նախարարներ։ Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական դեկոյցը կ'ըսէ — Լիւքսէնպուրկէն Փարիզ վերադարձած առեն, վարչապետը տեղեկութիւններ ստացած էր կարգ մը նախարարներու դիրքի մասին։ Անմիջապէս վարչապետարան հրաւիրելով զանոնք, խնդրեց իրենց հրաժարականը ներկայացնել։ պ. Փալեւսկի, զօր. Քէօնիկ, պ. պ. Թրիպուլէ եւ Պայրու անմիջապէս հրաժարեցան եւ պիտի չմասնակցին այս առտուան նախարարական խորհուրդին։ պ. Քորնիլիոս Մոնիէ համամիտ ըլլալով վարչապետին քաղաքականութեան, կը մնայ նախարար հանրօգուտ չինութեանց, փոխադրութեանց եւ շրջապատութեան։

Զօր. Քէօնիկի տեղ ազգ. պաշտպանութեան նախարար նշանակուեցաւ զօր. Պիյոթ, որ անմիջապէս գործի ձեռնարկեց։ Իր առաջին գործը եղաւ պաշտօնանկ ընել դիւանապետը, զօր. Լըքոնթ, որ զօր. Քէօնիկի ներշնչողը կը համարուի եւ վարչապետին քաղաքականութեան դլխաւոր հակառակորդներէն մէկը։

Նոյն օրը չորս հրաժարեալ նախարարները հաւաքական յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, ուր կը բացատրէին թէ հարկ է ազգ. փրկութեան դահլիճ մը կազմել անյապաղ, նկատի առնելով Հիւս. Ափրիկէի կացութեան ծանրացումը եւ երկրին սպառնացող վտանգները։ Յայտարարութիւնը կ'աւելցնէր թէ վարչապետը որոշած էր չարունակել իր քաղաքականութիւնը, ուստի իրենք ուրիշ ելք չտեսան եթէ ոչ արձանագրել իրենց անհամաձայնութիւնը եւ համապատասխան եզրակացութեան յանգիլ։

Ինչպէս դրած էինք երէկ, չորս նախարարներուն խմբակցութիւնը միեւնոյն առեն զիմած էր հանրապետութեան նախագահին, առաջարկելով հանրային փրկութեան դահլիճ մը կազմել, պնդելով հանդերձ որ սահմանադրութեան կը հետեւի այսպիսի ձեռնարկ մը։ Էլիզէի պալատէն մեկնած առեն, ներկայացուցիչները յայտարարեցին թէ Հիւս. Ափրիկէի տաղնապկը վտանգէ ոչ միայն Ֆրանսայի ապագան իրրեւ մեծ ազգ, այլեւ կը վնասէ Հանրապետութեան, ինչպէս եւ Ֆրանսայի բանակցիներու բարօրութեան եւ ապագութեան։ «Բացատրեցինք Հանրապետութեան նախագահին թէ այսուհետեւ մեր գործունէութեան միակ նպատակը պիտի բլլայ անմիջական կազմութիւնը հանրային փրկութեան դահլիճի մը, զեկավարութեամբ ազգային անվիճելի հեղինակութեան մը եւ մասնակցութեամբ բոլոր ազգային հոսանքներուն»։

Ուրիշ տեղեկութեանց համաձայն, զօր. Քոլի Նախկին կուսակիցները ուզած են որ վարչապետը հրաժարի, որպէսզի կարելի բլլայ ազգ. միութեան դահլիճ մը կազմել, լայն իրաւասութիւններ ստանալով խորհրդարանէն։

Այս խմբակցութիւնը հակառակ է Մարոքի համար ծրագրուած բարենորոգումներուն եւ կ'ուզէ անխախտ պահել Ֆրանսական թեւարկութիւնը։

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

« ՀԱՅԱՍԻՐԱԿԱՆ » ...

Անշուշտ ամէնիդ ալ իմացած էք «հայասիրական» արտայայտութիւնները, վերջին երեսուն – քառասուն տարիներու ընթացքին։ Կամ աւելի առաջ։

Մանաւանդ հիմա որ Եւրոպայի եւ Ամերիկայի պողոտաները զաղտնիք չունին մեզի համար։

Սակաւաթիւ մարդասէրներու դիմաց, բազմութիւն մը կը կազմեն անոնք որ անգամ մը եւս կ'արիւնեն այս ժողովուրդին տառապանքը, տգիտութեամբ, բանգիտութեամբ կամ բթամտութեամբ։

1895 - 96ի «մեծ դէպք»ին, երբ արիւն կը հոսէր Պոլսոյ փողոցներուն մէջ եւ 300 000 Հայեր կը յօշոտուէին ամբողջ Թուրքիոյ տարածութեան վրայ, այս Լոյս Քաղաքին մէջ կաթողիկէ ականաւոր հայհասնայ մը իր «հայասիրութիւնը» կ'արտայայտէր, մեր բրիստոնէական մեղքերուն վերագրելով աղէտը։

Հայաջինջ Սարսափներուն առեն ալ վայելեցինք այս բարեպաշտական հայհակրանքը, մասնաւորապէս Հիւս. Ամերիկայի մէջ։

Գտնուեցան միսիոնարներ եւ պատուելիներ, որոնք յանցաւոր հանեցին զոհերը, թէ բերանացի եւ թէ գրաւոր խարոյկներով։

Անոնք ամենայն երկիւղածութեամբ կը բացատրէին թէ Տէրն Մեր այդ պատիժը ահմանած էր, հոգիներու փրկութեան համար։

Ըսողներ ալ եղան թէ անհրաժեշտ էր որ ջարդուէինք, որպէսզի մահմէտականները բրիստոնեայ դառնային...

Պոլսոյ վերջին դէպքերուն առթիւ, միտքս ինկաւ ողբացեալ Թէոդիկի մէկ պատմութիւնը։

Անշուշտ գիտէք որ Թէոդիկ ալ բանտ ու ախտոր տեսած էր, առաջին Աշխարհամարտին առեն։

Օր մը, օտար կղերականի մը հանդիպելով փարիզի մէջ, մանրամասնօրէն կը պատմէ իր տեսածներն ու լսածները։

Կը նկարագրէ թէ ինչպէս կը ջարդէին ամբողջ բազմութիւններ։ Կը յօշոտէին, կը հրկիզէին, ողջ ողջ կը թաղէին, ծովը կամ գետը կը նետէին եւն.։

Կրնաք թարմացնել ձեր յիշողութիւնը, կարդալով եդ. Տարօնեանի յօդուածը, (Բ. էջ)։

Գերյարգելի կղերականը, ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի եւ էջ ախոյեան քրիստոնէութեան, ուշադրութեամբ լսել վերջ գործուած բարբարոսութեանց նկարագրութիւնը, կ'աղաղակէ, իբրեւ գերագոյն ապացոյց իր «հայասիրութեան»։

— «Այո, սիրելի բարեկամ, դուք ջարդուեցաք, բայց մխիթարուեցէ՛ք, անդենականին մէջ Տիրոջը ալ կոմը պիտի նամիք»։

Կը կարծեմ թէ Տէրը իմ անդուդը պիտի գլորէր իր աթոռով, եթէ լսէր միայն Տրապզոնի ծծկեր երախաներուն սպանդը կամ Տարօնի կիներուն ողջակիզումը՝ եւ կեղեցիներու եւ գոմերու մէջ։

Երանի՛ թէ իրենց պահէին Տիրոջը ոչ միայն աջն ու ձախը, այլ եւ ամբողջ գահը, եւ մեր ժողովուրդը ողջ մնար...

Վ.Ա.Հէ

ԲՈՒՌՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

*

Վարչապետը մերժելով ընդդիմադիր ներուն տեսակէտը, ինք ուզած էր որ անմիջապէս ընդհ. վիճաբանութիւն մը կատարուի Ազգ. Ժողովին մէջ։

Առջի դիշեր, երբ նիստը բացուեցաւ, աւելի քան երկու հարիւր երեսփոխաններ դրաւած էին իրենց տեղերը։ Առաջին անգամ խօսք առաւ պ. Լտ. Ֆոր, հետեւեալ յայտարարութեամբ.

— *Ձեմ ուզեր լրիւ զեկուցում մը տալ վիճաբանութիւններն սկսած առեն, այլ պարզապէս յայտնել ընդհանուր դիծերը, ինձի վերապահելով պատասխանել հարցումներուն եւ եզրակացութեան մը գալ։ Կ'ուզեմ Ազգ. Ժողովին ուշադրութեան յանձնել թէ ընդարձակ ձեռնարկ մը կը փորձուի մեր երկրին դէմ, ծրագրեալ ձեռնարկ մը Ֆրանսայի ներկայութեան դէմ՝ Հիւս. Ափրիկէի մէջ եւ վաղն ալ Թերեւս Ֆրանսական Միութեան ուրիշ մէկ կէտին վրայ։ Այդ ձեռնարկը վերջերս յայտնուեցաւ դիւանագիտական դետնի վրայ։ Ձեռնարկը ունի ուրիշ ձեւեր, աւելի ծանրակչիռ եւ աւելի ցաւառիթ։ Մէկը զոր կը վարանիմ ռազմական կոչել, կը բաղկանայ ապստամբութիւններէ, ջարդերէ, քանդումներէ, ապստամբներու սրբագրներէն։ Հաստատուած է որ արտահմանեան կազմակերպութիւնները կը պրծակցին այս արարքներուն։ Կը խնդրեմ որ Ազգ. Ժողովը անհրաժեշտ այժմեաւորութիւն մը ապահովէ այս վիճաբանութենէն։ Թող ամէն մէկը մտածէ թէ ինչ որ պիտի ըսէ միայն Ֆրանսացիներուն համահաւատ չէ։*

Վարչապետը յետոյ դնահատելով զօրքին քաջութիւնը, յայտ յայտնեց թէ կատարուած զոհողութիւնները կարելի է դպին չափ սահմանափակ պիտի ըլլան։ «Ինդիրը միայն դինեալ ուժի դիմել չէ, այլ ամէն բանէ առաջ ելք մը գտնել, քաղաքական միջոցներով։

Առաջին հարցապնդումն ուղղեց ընկերվարական ներկայացուցիչը, ցաւ յայտնելով կառավարութեան ձգձգումներուն համար։ Ցետոյ բացատրեց թէ ընկերվարականները միշտ հակառակ են բռնի ուժի քաղաքականութեան։ «Կառավարութեան դիտաւորութիւնները բարի են, բայց մենք իր գործերէն պիտի դատենք»։

Անկախ երեսփոխան մը եւս ցաւ յայտնեց որ թանկագին ժամանակ կորսուեցաւ։ «Բարեբախտաբար լուծուեցաւ Ալժերիոյ համայնավար կուսակցութիւնը։ Ինչո՞ւ Մարոքի համայնավար կուսակցութիւնն ալ չլուծուեցաւ։ Երկուքն ալ կ'ուզեն որ Ֆրանսացիները հետանան Հիւս. Ափրիկէէն։ Կ'ըսուի թէ օգոստ. 20ին դինուորական չրջանի երկու վարիչներ մեռած են հնազանդիլ Մարոքի մարզպետին։ Նորագիր դինուորները կրնա՞ն հնազանդիլ, երբ անհնազանդութեան օրինակը դինուորական ամենաբարձր իշխանութենէն կուգայ

Վիճաբանութեանց ընթացքին խօսք առաւ նաեւ արտաքին նախարարը, Փինէ, բացատրելով.— «Եթէ չէք հաւնիր կառավարութեան վարած քաղաքականութեան, մերժեցէք, բայց ուրիշ ուղեգիծ մը առաջարկեցէք»։

× *Ազգ. պաշտպանութեան նոր նախարարը, զօր. Պիյոթ, 40 տարեկան է եւ նախապէս եղած է դինուորական պատուիրակ Ազգաժողովին մէջ։ Տեղեկաբերն էր Լանսոնի եւ Փարիզի համաձայնութեանց։ Ինքն ալ զօր. տը Կոլի նախկին կազմակերպութեան կը պատկանի, բայց համաձայն է կառավարութեան հետ զործակցելու։*

ԿՈՒԻՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

Վերջին լուրերու համաձայն, հանդարտութիւն կը տիրէ Մարոքի հարաւային չրջանին մէջ, բայց գործողութիւններ կը չարունակուին հիւսիսային ճակատին վրայ։ Կը հաստատուի թէ սպանիական Մարոքի դինուորական իշխանութիւնը միջոցներ ձեռք առած է, որպէսզի քա-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԽՍՏՈՎԱՆԿՏ-ՁԺՎՈՍՏՈՑ...

*

Ի՞նչ եղավ մեր պատմելը... Ի՞նչ եղավ մեր պատմությունը... Հիշո՞ւմ եք ամռան մի տոթակեզ օր, երբ մենք ձեզ հետ ճանապարհ ընկանք դեպի Ղարաբաղ, ի՞նչ ընելու էր, ի՞նչ ընելու էր այդ ճանապարհորդությունը, ինչո՞ւ էր մեզ հարկավոր այդ ճանապարհորդությունը, ինչո՞ւ էր մեզ հարկավոր այդ ամենը, ինչո՞ւ էր մեզ հարկավոր այդ ամենը, ինչո՞ւ էր մեզ հարկավոր այդ ամեն

Ս. ՔԱՐՄԱՆ ՆԱՀԱՊԱՏԸ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ԵՒ ԿԱՄՈՒՆԻՍՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԿ

•

Մահատուփ մը միայն չուներ ինք, ան – որ մեզի համար ալ բերած էր, ֆիատ մակնիշի մը ճոխ մեքենան, որուն ետեւէն կը վազէինք մենք, ինչպէս ամբողջ գիւղը: Գիւղ մը եւ ոչ թէ ֆիատ մը կար ան, որ ամէն անգամ, որ կանգ կ՚առնէր, կը շրջապատուէր մեզմով, որ կ՚ուզէինք ձեռք մը տալ անոր, ինչպէս ամէն անգամ, որ ան կը մեկնէր, կը հետեւէինք անոր ետեւէն, մինչեւ որ ան կանգ առնէր: Ֆիատ մը կար ան, որ կը ներկայացնէր ամբողջ աշխարհը, ամբողջ ներկայութիւնը, ամբողջ ուրիշ կեանքի մը, որ կը սկսէր ան ներկայացնելով մեզի, որ կը սկսէր ան ներկայացնելով մեզի, որ կը սկսէր ան ներկայացնելով մեզի

բոստաները չօգտուին սահմանամերձ չր – ջանէն :

Եղեռնափորձերը կը չարունակուին Ալ – ժերիոյ կարգ մը շրջաններուն մէջ : Խռո– վութեանց նոր բոյն մը երեւան հանուած է, Ուճտա :

Ալժերիոյ կուսակալը, Սուսթել, որ Փարիզ եկած է տեսակցութիւններ ունե – նալ կառավարութեան անդամներուն հետ : Այս առթիւ հրապարակային յայ – տարարութիւն մը ուղղեց, ըսելով թէ «հասած է որոշում տալու ժամանակը : Պատասխանատուները պէտք է որոշում ւան արագ, յստակ եւ վերջնական » :

ԹԱՓԱՆՑՈՒՄ՝ ՋԷՆՔԻ ԱՌԵԻՏՈՒՐՈՎ

Արեւմուտքի դիւանագիտական շրջա – նակներուն մէջ կը կարծեն թէ Ն. Միու – թիւնը պէտք առաջարկելով եգիպտոսի եւ ուրիշ արաբական երկիրներու, կ'ուզէ վարպետօրէն թափանցել Միջին Արեւելքի մէջ : Այս առաջադրութեամբ, կը փորձէ մղում տալ առեւտրական յարաբերու – թեանց, Միջին Արեւելքի եւ Պալքաններու առնուազն ութ երկիրներուն հետ : Մոս – կուա կը յուսայ այդ երկիրները բաժնել Արեւմուտքէն : Առանց ուշադրութիւն դը – րաւելու, Ն. Միութիւնը եւ իր արբան – եակները առեւտրական նոր կապեր հաս – տատած են, զօրացնելով իրենց դիրքը Ե– գիպտոսի, Թուրքիոյ, Յունաստանի, Լի– բանանի, Իսրայէլի, Իրանի, Աֆղանիս – տանի եւ Եւրոսըւեիոյ մէջ, ինչպէս կը հաստատեն իրազեկ շրջանակները :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, այս քաղա– քականութեան ճամբուն վրայ կարեւոր սեղ մը կը բռնէ Եգիպտոսը : Վիէննայի արեւմտեան դիւանագէտները կը հաւա – տան թէ դէնք ղրկելով Եգիպտոս, Ն. Մի– ութիւնը պիտի կրնայ մասնագէտներ տե– ղաւորել եւ քարոզութիւններ կատարել : Այսպէս նաեւ ուրիշ երկիրներու մէջ : Վի– ճակագրութեանց համաձայն, միջին Արե– ւելքէն դէպի խորհրդային երկիրներ կա – տարուած արտածումները 57 առ հարիւր աւելցած են, բաղդատելով 1953ի հետ : Փոխադարձաբար, ներածումներն ալ ա – ւելցած են 26 առ հարիւր : Յաւելում կը նշմարուի նաեւ Թրքական ճակատին վր – րայ : 1953ին Թուրքիա միայն 7·4 առ հա – րիւր արտածում կատարած էր դէպի խորհրդային երկիրները, իսկ 1954ին՝ 16 առ հարիւր : Այս տարի Թուրքիա պայ – մանագիրներ կնքեց Պուլկարիոյ, Չեխո – սլովաքիոյ եւ արեւելեան Գերմանիոյ հետ : Խորհրդային երկիրները Թուրքիոյ կը ճարեն մեքենաներ, գործիքներ, բան– ուած ապրանքներ, փոխարէն ստանալով հողագործական արտադրութիւններ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ արձակման մասին կըն – քուած համաձայնութեամբ, 24 գերման զօրավարներ արեւմտեան Գերմանիա վե – բադարձան : Ուրիշներ ալ ճամբայ ելած են, սպայ թէ դինուոր :

ԻՆԲՆԱՇԱՐԺԻ 42րդ տուցահանդէսը բացուեցաւ առջի օր, Կռան Փալէի մէջ : Երկու հազար այցելուներ խռնուած էին, բացումէն տասը վայրկեան վերջ : Կը կարծուի թէ այցելուներուն թիւը մէկ մի– լիոնի պիտի հասնի մինչեւ Հոկտ. 16 երբ կը փակուի ցուցահանդէսը : Բազմաթիւ նորաձեւ ինքնաշարժներ ցուցադրուած են ֆրանսական հաստատութեանց կողմէ : Երթեւեկը անտանելի դարձած է Փարիզի փողոցներուն մէջ :

ԱՐԺԱՆԹինի նախորդ նախագահը, Փերոն, քաղաքական յայտարարութիւն – ներ ըրած է Փարակուէյի մէջ, ըսելով թէ «անկարելի չէ որ իր հայրենիքը վերա – դառնայ» : Նոր կառավարութիւնը պա – հանջեց ապաստանեալը հեռացնել Փարա – կուէյէն :

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ, Պ. Փինէ կր – կար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Փարիզի ամերիկեան եւ խորհրդային դեսպաննե – րուն հետ, Ազգաժողովին մէջ ծագած մի– ջադէպին առթիւ (հեռացում ֆրանսական պատուիրակութեան) :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ նոր գահլիճը կազմուե – ցաւ վարչապետութեամբ Պ. Քարաման լիսի, բայց տպաւորը լուծուած չէ տա – կաւին :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ սահմանա – դրական Ատեանը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, ըսելով թէ «Սարի շրջանը Գերմանիոյ ամբողջական մասը կը կազ – մէ » :

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ տնտեսական յանձնա – խումբին ֆրանսական պատուիրակութիւ– նը մերժեց մասնակցիլ ժողովին, իբրեւ

ԹԼՓԱՍԵՂԱՆ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի վարչու – թիւնը սարքած է թէյասեղան մը, ի պա– տիւ անդամներու, համակիրներու, ծը – նողքներու, այս կիրակի, ժամը 15ին, Խրիմեան սրահը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղե – ցիին մէջ, 15 Ռիւ ժան Կուժօն, Հաճընի 8 հազար դիւցազներու յիշատակին : Կը հրաւիրուին իրենց յիշատակը յարգողնե – րը : Իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին մատաղ Ազգային Տան մէջ :

*
**

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ այս կիրակի եկեղեցւոյն Օծման 51րդ տարեդարձին առթիւ պիտի մատուցուի քառաձայն հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն ե – կեղեցաշէն եւ մեծ բարերար ողբացեալ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱՆԹԱՇԵԱՆի եւ ՄԱՆ – ԹԱՇԵԱՆ գերդաստանի համօրէն ննջեց – եալներու յիշատակին :

Պատարագի ընթացքին Արտաւազդ արք. Սիւրմէեանի մահուան 4րդ տարեդարձին առթիւ պիտի կատարուի հոգեհանգստա – եան պաշտօն, յետ պատարագի ժամը 1– ին այցելութիւն պիտի տրուի հոգելոյս արքազանի շիրիմին : Կը հրաւիրուի Փա – րիզի եւ շրջականերու հայութիւնը :

*
**

ՊԱԼԱՔԵԱՆ ԵՊԻՍԿ.Ի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Պոմոնի թաղականութիւ– նը կը ծանուցանէ թէ՝ այս կիրակի հո – գեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Գեր. Տ. Գրիգորիս եպիսկ. Պալաքեանի համար, անոր մահուան 21րդ տարեդար– ձին առթիւ :

Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Տ. Ար – տակ վրդ. Մանուկեան :

Կը հրաւիրենք բոլոր ժողովուրդը ներ– կայ ըլլալ սոյն յարգանքի եւ յիշատակի արարողութեանց :— (ԿՆԻՔ)

*
**

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկին Սանդուխտ Ասատուրեան եւ զաւակը՝ Ժիրայր կը ծանուցանեն որ այս կիրակի հոգեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի Պոմո– նի Հայոց եկեղեցին, իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ ողբացեալ Աւետիս Ասատուրեանի կսկծալի մահուան քառասունքին առթիւ : Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազ– գականներն ու բարեկամները :

*
**

Այրի Տիկին Հեղինէ Շահինեան եւ զա – ւակները, Այրի Տիկին Հայկանուշ Շա – հինեան եւ զաւակները, Փապուճեան ըն – տանիքը եւ ազգականները կը ծանուցանեն թէ այս կիր. հոգեհանգստեանպաշտօնպի– տի կատարուի Ալֆորվիլի Ս. Պ. Պետրոս եկեղեցին, իրենց ողբացեալ ամուսնոյն, հօր եւ ազգականին Յակոբ Շահինեանի մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազգականները եւ բարեկամները :

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Սկանակ օրիորդ մը օգնական հաշուա – կալի կամ դրասենեակի աշխատանքի հա– մար, գործ կը փնտռէ : (Վկայուած Սէ Ա փէ եւ պրէվէ), քիչ մը անդլերէն պիտի :

s'adresser Mlle Dudukdjian
83, Rue St. Denis à Colombes

ՊԷԱԹՐԻՍ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ բանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ

Complet deux piéces

2000ԷՆ — 4500 ՖՐԱՆՔ

Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ Մեծաքանակի եւ մանրածախ ա – շխէրտներու

ԱՌԱՆՁԻՆ ՁԵՂՔ

Անվարան դիմել՝

97, Rue de Richelieu Paris (2)
Tél. RIC, 57-57

բողոք Ալժերիոյ մասին արուած որոշման դէմ :

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ կը հեռագրեն թէ չորս աւազակներ Խաչողական Մուսուկի Սէն Լուի մասնաճիւղին վրայ յարձակելով 1·543·000 ֆրանք թոցուցին երկու վայր– կեաններ :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Շաւիլի մաս– նաճիւղի պարանցիկ ցերեկոյթը այս կի – րակի ժամը 3ին, Քաֆէ Ավիաթիէի մէջ, 141 Ավընիւ Ռօժէ Սալէնկրօ, Շաւիլ : Փօն տը Սէվրէն 171 թիւ հանրակառքը առնել և իջնել Տուպլիւ, Շաւիլ, Սէն Լա– պարէն կառախտմբ իջնել Շաւիլ :

ՀԱՅ ՁԵՌԱՐՈՒԵՍՏԻ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՅՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Ինքնատիպ եւ իր ձեռքով քանդակած գործերուն, տեղի կ'ունենայ Հոկտ. 8 (Շաբաթ), 9 (Կիրակի), եւ 10 (Բշ.) օ – րերը, առաւօտեան ժամը 10էն՝ գիշեր – ուան ժամը 10 :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

32, Ռիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Քատէ

Յուցադրուած գործեր.— Վահան Մա – միկոնեան, Խաչատուր Աբովեան, Գազազ Արթին Ամբեռ, Քրիստոսի Ծնունդը, Փա– րիզի Օփերան, Յաղթական կամարը, Դա– ւիթ – Գողիաթ, Իշխանուհի Մարկարէթ, Անթիլիասի Մայր Տաճարը, Փարիզի Հա – յոց եկեղեցին, Երեւանի Մարզական Պալատին մուտքը, Զուարթնոց եկեղե – ցին, Ս. Սերաստիանոսի նահատակումը, եւն. եւն. :

Մուտքը ազատ է :

Կը հրաւիրուի Փարիզի եւ արուար – ձաններու հայութիւնը անխտիր :

Ծախուած գործերուն հարիւրին տասը պիտի յատկացուի Նշան Փալանճեան ճե– մարանի փոնտին :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Իրենց բնակարաններուն մէջ ֆոնֆէէ – սիոնի մաքուր գործ կարող գործաւորու– հիներ, ֆոմպիներզօն, վէսթօն, փանթա – լոն, սալօփեթ, Պուլուզօն, քարակ ֆոթո– պատ ապրանքներէ ժիւփ եւ թապլիէ : Դիմել՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ

25, Cours Richard Vitton, Lyon, Montchat
Tél. VI. 89 - 21

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ «Վռամեան» ճեմարակոմիտէի ընկերները այս շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլլան Կո – միտէի ներկայացուցիչները :

ԿՐԸՆՈՒԼ.— Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայր– եանի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ, դպրո– ցի սրահին մէջ, ժամը 8·30ին : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Անդամա – տնտրները միասին բերել :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆի վարչութեան անդամ – ները ժողովիկը հրաւիրուինդ. 12Հոկտ., ժամը 6·30ին, Ռէժան սրճարանին վերնա– յարկը :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ուսումնասէր – բաց անդամական ընդհ. ժողովը այս կի– րակի ժամը 4ին, Իսիի Խրիմեան դպրոցը :

ԲԱՑՈՒՄԱՏ Է

ԱՌՆՈՒՎԻԼ ԼԷ ԿՈՆԷՍԻ

Անարատ Յղութեան Հայ Քոյրերուն Մանկապարտէզի 1955–1956 տարեշրջա – նը : Հինգ տարեկանէն սկսեալ աղջիկները կ'ընդունուին, դիշերօթիկ եւ կիսերօթիկ :

Պարմաներու համար դիմել՝

73, Av. H. Barbusse, Arnouville-les-Gonesse
Tél. Gonesse 179

Քոյրերը կ'ատենդեն նաեւ հայերէնի, դաշնակի եւ ձեռագործի դասեր :

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻ ԵՒ ՄՈՐՔԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է

Տ Ի Ր Ա Ն

Արագ սպասարկութիւն
վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (X^e)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

կազմակերպուած Հայր. Միութեանկոմիտէ :

Կիրակի, 16 Հոկտ. ժամը 15էն 24

Բարձր նախադահութեամբ եւ ներկայութեամբ՝

Բանակի Զօր. DUFIEUX*ի*

կը խօսին Պ. Պ. ՆՇԱՆ ՊԱՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ եւ Յ. ՀԻՍԱՑԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժինին իրենց սէր բայծառ մասնակցութիւնը կը բերեն Հայր Գրիգոր Վ. Հէպոյեան (*Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութենէն, երաժշ – տական (դաշնակ)*, Տիկ. Լիւսի Ամիրայեան (*երգ*), Պ. Արտաշէս Գէմբէքեան (*արտասանութիւն*), Պ. Լեւոն Մոմճեան *երգ*, (*Եգիպտոսէն*) :

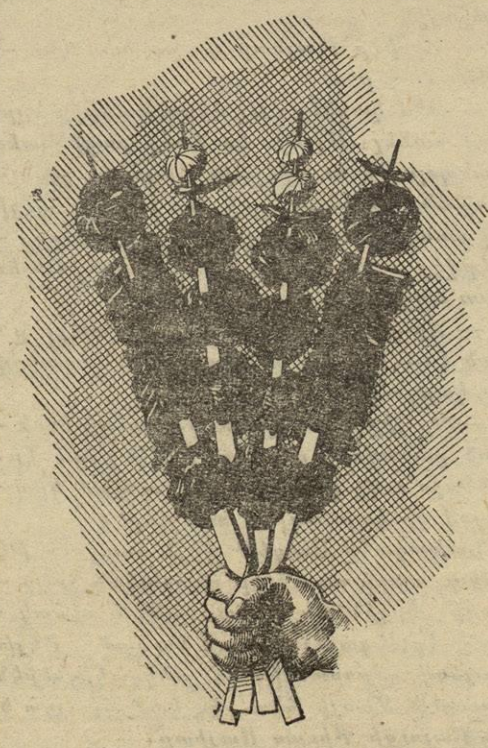
ORCHESTRE BERNIE OLIVER et sa Grande Formation

Ճոխ պարէք ժողովրդական պիներով : Մուտքը 300 ֆրանք

Ժողովուրդին փափաքին գոհացում տալու համար այս տարի վարձուած է ՍԼՐՔԼԸ ՄԻԼԻԹՔՐի *գոյդ սրահները Փլաս Սէն Թոկիւսթէն*

Տոմսերու համար դիմել դրասուններ՝ Պարսամեան եւ Բալուեան, Ռիւ Ռիչէ :

Հոգեհանգիստ, կիրակի առտու Փարիզի Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցին *ի յիշատակ հերոսամարտներուն նահատակներուն*

ՁԱՇԱՐԱՆ՝ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

*

Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկաս– եան ընտիր էլեբակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷի ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

Téléphone BAL. 31 - 21

(Métro: F. D. Roosevelt)

*

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված– ներ, «չաչլիք», «քարսաքի»

*

BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատր 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • DIMANCHE 9 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7797 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3208

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԷԱԿԱՆԸ ԵՒ ՄԱՆՐՈՒԿԸ

•

«Ցուսաբեր»ի աւագ խմբագիրը, ար հա-մեմատօրէն «օգնական խմբագիր» կը ստո-բագրէ, դառնութիւն կը յայտնէր մեր մէկ դիտողութեան առթիւ :

Ինչպէս անցեալ Սեպտ. 10ի խմբագրա-կանով, այս անգամ ալ մեր պաշտօնակից-ը կը բացատրէ թէ «մենք պարտուած ենք լեզուի մաքրութեան, այսինքն ճիշդ, աւնախալ գրելու մեր պայքարին մէջ» :

Մենք չատ լաւ հասկցած էինք իր սկզբնական միտքը, որ աւելի ընդլայ-նուած էր Սեպտ. 10ի խմբագրականով :

Բայց, ընդհանրացնելով մղուած պայ-քարին էութիւնը, չափազանցութիւն կը համարէինք իր եզրակացութիւնը, — « Մենք պարտուած ենք լեզուական պայ-քարին մէջ» :

Մանաւանդ որ, երկրորդ խմբագրակա-նով, մեր պաշտօնակիցը կ'արձակէր կարգ մը վճիռներ, — «Մենք կորնչուց-ած ենք մեր յառաջապահի դիրքը» : Կամ — «Ետ մնացած ենք հայերէն դիտնալու առնակէտէն» :

Դաս մը խմբագիրներու, նոյնիսկ բա-նաստեղծներու եւ գրագէտներու, կամ պաշտօնական մարմիններու կոպիտ սխա-լագրութիւնները, որոնց դէմ անխնայ պայքար կը մղուի տարիներէ ի վեր, ի-րաւունք կուտա՞ն այս տեսակ վճիռ մը արձակելու :

Շարունակե՛նք պայքարը, տարբերակ-ման Ա. դասարանէն Բ. դասարան փոխադրե-լու համար չատ մը գրողներ :

Բայց, ուղղագրական սխալներու յա-ճախումը, բառերու իմաստին խաթարում-ը, քերականական վրիպումները, «ա-նակ ալ կ'ըլլայ, անանկ ալ»ի յամառու-թիւնը մանրուքներ են, մեր մղած պայ-քարին մէջ :

Իսկանը, — արդի աշխարհաբարի գար-գացումը բաւական մեծ մխիթարանք մըն է, պարտութեան խօսքեր չարտասանելու համար :

Ինչպէս ունեցած ենք թապլաճեար վարժապետներ, պիտի ունենանք, նաեւ, թապլաճեար խմբագիրներ, որոնք լրա-գրութիւնը պիտի չփոթեն մանրավաճա-ռութեան հետ :

Պիտի ունենանք ուսումնականներ, երի-տասարդ կամ տարեց, որոնք ոչ անսխալ գրել պիտի սորվին, ոչ ալ պիտի կար-մրին :

Եւ պիտի ունենանք ընթերցող հասարա-կութիւն մը, որ պիտի քաջալերէ ծուլու-թիւնը, տգիտութիւնը, խմաստակութիւնը կամ այլասերումը :

Այս բոլորը կը խռովեն մեր սիրտը, արդար վրդովում պատճառելով :

Եւ սակայն, իրաւունք չեն տար վճռե-լու թէ «պարտուած ենք լեզուական պայ-քարին մէջ» :

Պարտութիւնը անխուսափելի կը դառ-նայ այն ատեն, երբ որեւէ թուլութիւն տիրէ պայքարի ճակատին վրայ, այն տպաւորութիւնը ձգելով թէ պահակները յոգնած են կամ վհատած :

Պարտութեան խօսք չի կրնար ըլլալ, ցորչափ աչքեր եւ ձեռքեր կան, արթուն հսկելու եւ զանցառուները կարգի հրաւի-րելու համար :

Կարելի է պարտութիւն մը կրել՝ ման-րուքները պաշտպանած ատեն :

Բայց, ճակատը պիտի մնայ անխոցելի, կը բաւէ որ ափ մը անձնուէրներ պայքա-րը չարունակեն անվհատ :

Եւ բաւէ որ ամէնքն ալ ըմբռնեն թէ րո-լորովին անտէր չէ արդի աշխարհաբարին միջնաբերդը :

Ո՛վ որ կը փորձէ ճեղք մը բանալ անոր բոլորտիքը, դասալիք մըն է : Արժանի՝ արհամարհանքի եւ մոռնի :

Ժամանակն է հնչեցնելու մարտակոչը :

— Մշակներ տարագիր աշխարհաբարի, միացէ՛ք :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԻ ՏԱԳՆԱՊԸ ՄԵՂՄԱՑԱԾ

•

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՄԱՐՈՔ ՄԵԿՆԵՑԱՒ

Ազգ. ժողովը երէկ ալ չարունակեց վի-ճաբանութիւնները՝ Հիւս. Ափրիկէի կա-յութեան մասին. բայց գահլիճին դիրքը աւելի ամուր կ'երեւար : Զափաւոր եւ ա-կախ հոսանքները դժգոհ ըլլալով հան-դերձ, չէին ուզեր նախարարական տագ-նապ մը յարուցանել, ճիշդ այն պահուն երբ Ֆրանսա քաշուած է Մ.Ա.Կի ընդհ. ժողովէն, եւ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Փընեւի նոր խորհրդաժողովը դումարելու, Սարի շրջանին հանրաքուէն կառարելու եւայլն :

Կառավարութիւնը վճռական ձեռնարկ մը եւս կատարեց անմիջապէս Մարոք ղրկելով ազգ. պաշտպանութեան նոր նա-խարարը, զօր. Պիյոթ : Զօրավարին դոր-ծը պիտի ըլլայ փութացնել ծրագրուած բարենորոգումները եւ փրկել կառավա-րութիւնը : Մեկնելէ առաջ, զօր. Պիյոթ յայտարարեց թէ կը յուսայ վերադառնալ նոր հաւաստիքներով, թէ պիտի գործա-դրուին Մարոքի անկախութեան մասին արուած որոշումները :

Ազգ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ, ընդդիմադիրները դարձեալ սպառ-նալից դիրք մը բռնած էին, բայց վարչա-պետը եւ արտաքին գործերու նախարա-րը՝ Պ. Փինէ յաջողեցան որոշ ազդեցու-թիւն գործել, հաւաստելով թէ արքունի խորհուրդ մը պիտի կազմուի, հիմա որ Սուլթան Արաֆա հեռացած է, թէ խոր-հուրդին երբորդ անգամը պիտի նշանակ-ուի անյապաղ, եւայլն : Դահլիճին կա-ցութիւնը կախում ունի ընկերվարական խմբակցութեան դիրքէն :

Մարոքի մարզպանը, զօր. ար Լաթուռ Սեպտ. 20ին պաշտօն ստացած է դառնալու արքունի խորհուրդին Գ. անդամը, բայց այս կարգադրութիւնը ուշացած ըլլալով, ազգ. պաշտպանութեան նախարարը պի-տի չկանայ փութացնել : Կառավարութիւնը արտօնուած է վստահութեան քուէ պա-հանջելու, այսօր, հինգ. կամ երկուշաբթի, Զօր. ար Կռլի նախկին կուսակիցներէն չորս նախարարներու հրաժարումը նոր ճեղք մը եւս բացաւ : Անոնց խմբակցու-թիւնը որոշեց արտաքսել Մարոքի եւ Թունուզի գործերու նախարարը, Փիէռ Ժիւլի, ինչպէս եւ զօր. Պիյոթի հրաժա-րումը պահանջել : Բայց զօրավարը մեր-ժեց, իսկ Պ. Ժիւլի կը պահէ իր պաշտօ-նը : Ազգ. ժողովին վիճաբանութեանց ըն-թացքին, արտաքին նախարարը Փինէ ըմ-բոստացաւ իր խմբակցութեան դէմ, որ նոյնպէս կը պահանջէր հրաժարիլ : Նա-խարարը վճռապէս մերժեց, ազդարարելով չափաւոր խմբակցութեանց ներկայացու-ցիչներուն.— «Ես երբեմն համաձայն չեմ եղած կառավարութեան այս կամ այն ձեռնարկին, եւ ըսած եմ նախարարական խորհուրդին առջեւ : Բայց ամբողջովին համերաշխ եմ Պ. Էտ. Ֆորի եւ կառավա-րութեան մնացեալ անդամներուն հետ : Էքս լէ Պէնի խօսակցութեանց ընթացքին որոշուած քաղաքականութիւնը միակ հնարաւոր ուղղութիւնն է այժմ, եւ ինչ որ տեսայ Ազգաժողովին մէջ աւելի ամ-րապնդեց այս համոզումս : Եւ համաձայն եմ դահլիճին քաղաքականութեան : Ես պատուոյ խօսք տուած եմ վարչապետին եւ հրաժարելիք նախարարներուն վերջինը պիտի ըլլամ երկու պատճառներով, — Մեր դիրքը Ազգաժողովին մէջ եւ Սարի յառաջիկայ հանրաքուէն» :

Ազգ. ժողովին վիճաբանութեանց ըն-թացքին, նախկին կոլեան մը ցաւ յայտ-նեց զանազան սադրանքներու եւ ձգձգում-ներու առթիւ : Այժէի երեսփոխանը, զօր.

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

«ՀԱԼԱԼ» ԱՊՐԱՆՔ ԼՐ...

Մեր երբեմնի «վաթանտաշ»ները Սեպտ. 6ի դէպքերու ընթացքին անգամ մը եւս ցոյց տուին թէ միշտ զուգընթաց կը քալեն 20րդ դարու քաղաքակրթեալ ազգերուն հետ, առանց քայլ մը ետ մնա-լու :

Անոնք մրցանիշ կոտրած են, մանաւանդ մարզական նոր խաղերու մէջ, — երկաթէ ձող գործածել, «սոփա» շարժել, կոտրել թափել, և ուրիշ նրբին, բոլորովին *ափորթ* մարզանքներ :

Եթէ վաղը համաշխարհային ախոյեան-ական մրցումներ կազմակերպուին — բո-քիստոնեայ փոքրամասնութիւններ գտ-նուած երկրի մը մէջ, մեր «եէնքըլմէն»-ները առաջնութիւնը կը շահին հարիւրին հարիւր :

Այս բոլորը գիտէի, բայց վերջերս դի-տեցի որ հատ մը եւս աւելցած է այս մասնագիտութեանց վրայ, Սեպտ. 6ի դէպքերէն վերջ :

Այս անգամ ալ «մեծ ոստումներ» կա-տարելու մարզանքներով կը փայլին մասնաւորաբար լրագրողները : Վկայ՝ *ճիմհուրիյէթի* վերջին տեսութիւնը :

Մարդիկը մէկ ոստումով կը ցատկեն, դարերու վրայէն : Խօսք չէ : Տասնըհինգե-րորդ դարէն յանկարծ 20րդը կ'իյնանք : Ցաթիհէն – Մուսթաֆա Քեմալ :

Ցաթիհ միայն մէկ հատիկ եկեղեցի մզկիթի վերածած է, կ'ըսեն, իսկ յա-ջորդները՝ ոչ իսկ հատ մը, շնորհիւ բա-զմակրթութեան աստիճանական բարձ-րացման ...

Հիմա պիտի ըսէք թէ 1909ը կամ 1914–1920ը 20րդ դարուն չե՞ն պատկանիր : Հապա հայկական նահանգներու, հայա-բնակ շրջաններու հազարաւոր հայկական եկեղեցիներն ու վանքե՞րը :

Այո՛, ինչ մը ճիշդ է ատիկա, բայց մարդիկը ՄԵՆՈՒԱՆԱԿի խօսք չեն ըներ, « մէկ հատ » եկեղեցի կ'ըսեն : Այս ան-նշան մանրամասնութիւնը ես ալ դիտել տուի քանի մը լրագրողի, իսկ մարդուն պատասխանը այնքան տրամաբանական էր որ, ստիպուած եմ կրկնել հոս.

— Բայց անոնք հայկական եկեղեցիներ եւ վանքեր էին, այսինքն Թուրքին «հա-լալ» ապրանքը : Իմ ըսածս յունական եկեղեցիներու մասին էր... ՍՕՍԻ

ԿՌԻԻՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Վերջին լուրերու համաձայն, քուռն կռիւներ տեղի կ'ունենան Մարոքի հիւ-սիսային շրջանին մէջ : Կացութիւնը չէ բարւոքած սպանիական Մարոքի սահմա-նին վրայ, ընդհակառակն կը ծանրանայ : Մարզպանն անդամ լուրջ կասկածներ ու-նի թէ ապստամբները կ'օգտուին սպա-նիական իշխանութեանց թուլութենէն : Զօրամատակարարը Մարոքի ամէնէն անմատ-չելի մասն է եւ կը դժուարացնէ օգնա-ւային եւ հրետանագործութեան գործողու-թիւնները :

Հրատարակուած տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ թշնամին չափազանց չարժուն է եւ հետզհետէ կը ծանրացնէ իր ճնշու-մը : Անհրաժեշտ կը համարուի լայն գոր-ծողութիւն մը կատարել այս լեռնային շրջանին մէջ : Ֆրանսական զօրքը լքած է Պու Զենեգ կոչուած դիրքը : Ուրիշ դիրք մը՝ Թիզի Ուզի, պաշարուած կը մնայ :

Սպանիական կառավարութիւնը կը հեր-քէ այն լուրերը թէ ըմբոստները կ'օգ-տուին սահմանամերձ շրջանէն : Այս առ-թիւ կ'ըսէ թէ որեւէ դիմում հրոսախումբ դիմաթափ ըլլալով պիտի արգելափակուի :

× « Փառ - Փոխս» կը գրէ թէ նոր դիմ-ադրներու առաջքումով, Ֆրանսական բա-նակին կէսը Հիւս. Ափրիկէ փոխադրուած կ'ըլլայ : Սովորական ժամանակներու մէջ Հիւս. Ափրիկէի Ֆրանսական զօրքը հա-րիւր հազարէն պակաս պէտք չէ ըլլայ : Այժմ հոն համախմբուած բանակը չատ աւելի մեծ է :

ՅՈՒՆԵՍԿՕ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Անցեալ արտաքին գործերու նախարա-րը, Մըքմիլըն, ճառ մը խօսելով պահպա-նողական կուսակցութեան համագումա-րին մէջ, յայտարարեց թէ արեւմտեան ե-րեք պետութիւնները կատարեալ ապահո-վութեան դաշինք մը պիտի առաջարկեն Ժընեւի մէջ, զինուորական համաձայնու-թեամբ, սակայն ինք մեծ յոյսեր չունի ժողովի մասին : «Մեր յաջողութիւնը կա-խում ունի հետեւեալ պարզ հարցումին պատասխանէն.— Ցօրհրդային կառավա-րութիւնը ինչո՞ւ կը հակառակի միացեալ Գերմանիա մը հաստատել ազատ ընտրու-թիւններով : Ես վստահ եմ թէ կրնանք յօ-րինել ծրագիրներ որոնք կատարեալ պաշտպանութիւն ապահովեն միացեալ Գերմանիոյ կողմէ դալիք որեւէ սպառնա-լիքի դէմ, այդ երկիրը Ատլանտեան դա-շինքին յարի թէ նախընտրէ չհզօք մնալ : Մենք ապահովութեան այդ ծրագիրները պիտի ներկայացնենք մօտերս , աւելի մանրամասնօրէն» :

× Մոսկուայի կուսակցական պաշտօ-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԵՕԹԸ ՆՈՐ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐ

Փարիզի եկեղեցւոյ վարչութիւնը հե-տեւեալ հեռագիրը ստացած է էջմիած-ինէն :—

Այսօր, 6 Հոկտեմբեր, Ն. Ս. Օծու-թիւն Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը և եպիսկոպոս ձեռնադրեց եօթը վարդապետ-ներ, որոնց մէկն է Փարիզի առաջնորդը, Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան :

ՄՄԲ.— Որքան գիտեմ, միւսներն են Պսակ Ծ. Վ. (Լոնտոն), Զգօն Ծ. Վ. (Միլան), Շաւարշ Ծ. Վ. (Դամասկոս), Շնորհիւ Ծ. Վ. (Քալիֆորնիա) եւ երկու միաբաններ Երուսաղէմի վանքէն :

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՑՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՐԲԵՐ

•

Հեղինակներ կան, որոնք անծանօթ կը մնան, հակառակ իրենց մեկէ աւելի գործերուն: Սարգիս Բախտիկեան այդ կարգէն է: Անշուշտ անծանօթ բառը քիչ մը ճիշդ չէ: Անծանօթ՝ մտաւորականներուն եւ գրագէտներուն համար, որոնց հետաքրքրութեան առարկայ դարձած չեն իր հեղինակութիւնները: Սարգիս Բախտիկեան, բնիկ Արաբկիրցի, իրեն նպատակ եւ գործունէութեան դաշտ ընտրած է իր ծննդավայրին եւ շրջակայ գիւղերուն յիշատակը կենդանի պահել եւ կորուստէ փրկել ինչ որ կարելի է ներկայիս: Այս տեսակէտով չնորհաւորելի է: Մեկն է անոնցմէ, որոնք իրենց ծննդավայրին հետ կապուած ամէն նուիրականութիւն, սո-վորութիւն, վարք ու բարք, երգ ու հէքեաթ թուղթին կը յանձնեն:

1934ին ի վեր ութ հատորներու վրայ-տակ մը ունի ան: Կարգով լոյս ընծայած է «Արաբկիրը եւ շրջակայի գիւղերը», «Արաբկիրցի Աշուղներ», «Սիրուն» (հէքեաթ), «Ոսկեգեամակ» (Ա. Բ. Գ. շարքերը), ինչպէս նաեւ «Շեփկայ խելացին» (հայկական զուարճախօսութիւն) եւ «Արիւնոտ Ամպեր»: Այս վերջինը հատոր-ծոյ մըն է 25 հէքեաթներու, մեկը միւսէն հետաքրքրական ու ժողովրդական: Մեր հէքեաթներու գրականութեան մեծ նը-պաստ մը կը բերէ այս հատորը: Թէեւ գրական ճաշակով մշակուած են բոլորն ալ, եւ սակայն իրենց մէջ կը պահեն հէքեաթներու յատուկ մթնոլորտը, արուեստը, աւանդութիւնները եւ ժողովրդական միամիտ հատատալիքները:

Ամբողջութիւնը նկատի առնելով, դժուար է ըսել թէ այդ հէքեաթներու միջավայրը Արաբկիրն է, եւ կամ տեղացիները-ժողովրդական հէքեաթասացներ են: Պզտիկ տարբերութիւններով հայկական հէքեաթներ են բոլորն ալ, ուր ընթերցողը կը դիմաւորէ անմեղութիւնը, գեղեցկութիւնը, բարութիւնն ու կարօտը: Մանաւանդ աղգագրական տարրեր կը պարունակեն: Նորավէպ մըն է նաեւ «Աղջիկ ծաղիկ» հատուածը: Ինչպէս ուրիշ հէքեաթներուն մէջ, այս նորավէպն ալ տխուր դէպքով մը կը վերջանայ: Ընտանեկան դժբախտութիւն: Եւ ծաղիկ գոհը կը դառնայ գեղջկական ըսկ բռնութիւններուն եւ նախապաշարումներու: Նոյն նաեւ «Երկու չիբուխ»ը:

«Արիւնոտ ամպեր» խորագրով հատորին մէջ բազմաթիւ են մանկական եւ ծնողավայրի յուշերը:

Այս եւ ուրիշ հատորներ կարդալով, եկայ այն համոզման, թէ Արաբկիրն հանդէս չէ միայն որ մեր գաւառական գրականութեան հայթայթած է պատկառելի վաստակ մը, իր հին ու նոր գրագէտներուն գործերով: Արաբկիրն ալ ունի չարքին մէջ տեղ մը կը գրաւէ, չնորհիւ Սարգիս Բախտիկեանի գործունէութեան, որոնց մէջ ազգագրական տարրերը երկրորդական տեղ չէ որ կը գրաւեն: Այս առիթով պէտք է յիշել նաեւ վերջերս լոյս տեսած ուրիշ հատոր մը, որուն խորագիրն իսկ՝ «Հատաքածոյ Հայ ժողովրդական երգերու Ջմշկածաղէն եւ շրջաններէն», վկայութիւն մըն է, թէ հիմա կը ջանանք փրկել կորուստէ ինչ որ կը մնայ տակաւին յիշողութիւններու մէջ: Ջմշկածաղի ժողովրդական երգերը, իրենց բառերով ու եղանակներով մասամբ փրկուած կարելի է նկատել: Յիշուած հատաքածոն կազմած է Յովհաննէս Աճէմեան, իսկ եղանակները գրի առած է Աւետիս Գ. Մեսրոպեանց եւ կը պարունակէ Հարսանեկան երգեր, Անտունիներ, Աշխատանքի սրախօսական եւ Զբօսանքի երգեր, Պարերգներ եւայլն (Փարիզ, 1955): Եթէ Ամերիկայի Արաբկիրցիներու Հ.Միութիւնը նախանձախնդիր ըլլալ եւ հիմին նուազ կառչէր, պիտի կրնար փրկել ժողովրդական բանահիւսութեան վերաբերեալ ուրիշ էջեր ալ, որոնք դուրգուրանքով հաւաքուած ու դասաւորուած էին Վահան Գուրյումճեանի կողմէ: Մեր ողբացեալ հայրենակիցը, միեւնոյն ատեն ուսուցիչ եւ պաշտօնակիցս Սահասարեան Վարժարանին մէջ, նոյն հոգածութեամբ գրի առած էր Արաբկիրի ժողովրդական բանահիւսութեան էջերը, ինչպէս Ակնայ Անտունիները, որոնք մասը կազմեցին «Ակն եւ Ա-կընցիք» պատկառելի հատորին, չուրջ մեծադիր 200 էջերու մէջ:

Սարգիս Բախտիկեանի «Արիւնոտ Ամպեր» հատորին վերջին հատուածն է «Ժամկոչ Փիլօն», մանուկ օրերէն տպաւորութիւններ, որոնց մէջ ա՛նքան կեն-դանի կերպով գծուած է մեր ժամկոչենիին դէմքը, նկարագիրը:

Կ՚արժէ կարդալ հէքեաթներէ եւ իրականէ կեանքէ փրցուած էջերէ կազմուած այս գեղեցիկ հատորը:

Սարգիս Բախտիկեանի միւս հատորը «Շէփկայ խելացին», զուարճալի պատմուածքներու դիրք մըն է: Արաբկիրի դիւղերէն էր Շէփիկ զուտ հայաբնակ գիւղը: Ժողովրդական պատմուածքներուն հերոսը կը կոչուի Շէփկայ Խելոյն, որուն վերագրուած են բազմաթիւ աւանդավէպեր: Ժողովրդական միամտութիւնը եւ զիւրահաւանութիւնը հիմ ունին բոլոր դրուածքները, պատմուած սահուն լեզուով եւ ուր կան նաեւ օտար բառեր ու բացատրութիւններ, իրենց յատուկ նշանակութեամբ:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

«Արիւնոտ Ամպեր», Սարգիս Բախտիկեան, Պէյրութ, 1951: «Շէփկայ խելացին» (հայկական զուարճախօսութիւն) Պէյրութ 1953:

ՄԽԻԹԱՐ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ

ԵՒ ԻՐ ՀՈԳԱԿԱՊ ԳՈՐԾԸ

ՄԻՄ.— Անցեալ Օգոստոսին Փարիզէն Ս. Ղազար կատարուած ուխտագնացութեան առթիւ, որուն կը մասնակցէին 117 հոգի, ամտալից ճառ մը խօսած էր Հ. Սահակ վրդ. Տ. Մովսէսեան: Այդ ճառը, 16 մեքենագիր էջ, մեզի տրամադրուած ըլլալով, կը հրատարակենք իմ-նական մասերը. (Տեղի անհկութեան պատճառաւ ուրիշ առիթի մը կը վերապահենք Մխիթար Աբբահօր մանրամասն կենսագրութիւնը, պատանութենէն մինչեւ մահը).—

Ա.

Հայ ժողովուրդը իր կրօնասէր խառնուածքին հետ միացուցեր էր նաեւ վանասիրութիւնը, որ մեր ազգային ղէմքեր պարծանքներէն մին եղաւ:

Յիրաւի, հազիւ քրիստոնէութեան լուսաւոր վարդապետութիւնը ընդունած, Հայոց աշխարհը ծածկուեցաւ վանքերու ցանցով մը, այնպէս որ ժամանակակից արժանահաւատ պատմագիր մը կը ներկայացնէ հայ ազգը իբրեւ վանականներու միութիւն մը:

Հայ վանքերը, կառուցուած հայրենի աշխարհին ամէնէն աւելի հրաշագեղեցիկ եւ գեղեցիկ դիրքերու վրայ, անդիմադրելի ուժով մը իրենց կը քաշէին հայ ժողովուրդին սիրտը մանաւանդ որ անոնցմէ շատերը հռչակաւոր ուխտատեղիներ էին, ինչպէս, օրինակի համար, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչէն հիմնուած Մուշի Ս. Կարապետի վանքը ուր կը վազէին բազմաթիւ ուխտաւորներ, եկած մեր բնաշխարհին զանազան կողմերէն:

Աղքատներ եւ հարուստներ, իշխաններ եւ թագաւորներ կը մրցէին ընծայաբեր ըլլալու այդ սրբավայրերուն, որոնց դռները բաց էին, դիշեր ու ցորեկ, պանդուխտին եւ ուղեւորին, հիւանդին եւ առատապողին, ուր ամէն թշուառ իր յուսերուն զարման կը գտնէր: Հայ վանքերը կը կոչուէին նաեւ եղբայրանոցներ, ապացոյց հայ ժողովուրդի մարդասէր եւ գթած սրտին, այնպէս որ, հեթանոսական շրջանին իսկ, կը կոչուէին վանատուր, այսինքն օթեւան օտարներուն:

Այդ մարդասէր եւ գթած սիրտը, Աւետարանի լուսաւոր վարդապետութեամբ աւելի ազնուացաւ եւ նրբացաւ Ս. Ներսէս Պարթեւի օրով, որ թագաւորին եւ ժողովուրդին աջակցութեամբ հիմնեց այլեւայն տեսակ հաստատութիւններ, հիւանդանոցներ, հիւրանոցներ, որբանոցներ եւ այնպիսի բարեգործական հաստատութիւններ, որոնց նմանը հազիւ այս օրուան Եւրոպայի ամէնէն զարգացած երկիրներուն մէջ կան:

Ոչ մէկ կասկած, թէ հայ ժողովուրդին համբաւեալ հիւրասիրութիւնը, որուն վրայ օտարները հիացումով կը նային, ծընունդ է մեր ժողովուրդին գթած, մարդասէր եւ ողորմած սրտին, եւ որ մեր ազգային անկապտելի ձիրքերէն մէկն է:

Ուշ դրէք, ուշ դրէք, երբ մեր հայրենի աշխարհը, նեռուած խաւարակուռ Ասիոյ մէջ, հիմր կը դնէր ընկերվարական կարգերու, գեռ ոչ մէկ եւրոպական ժողովուրդ ասք դրեր էր եւրոպական հողին վրայ: Եւ դուք այս օր անոնց փառքերէն շլացած, անոնց թնդանօթներով, սաւառնակներով եւ մարտանաւերով հպարտացած, ձեզի նախատինք կը համարիք —խօսքս, ի հարկ է, ամէնուն համար չէ — հայ ցեղին պատկանիլը, ձեր մայրենի լեզուն սորվիլը եւ խօսիլը եւ եթէ պիտնաք ալ, չէք խօսիր, վախնալով թէ վրդովեր, անզօր եւ մոռցուած ազգի մը կը պատկանիք, որ յատուկ արամադրութիւն ունեցեր է ջարդուելու, կոտորուելու, թափառական չորկելու աշխարհի չորս կողմը:

Երբ եւրոպական ժողովուրդները, զորս բազմաթիւ Հայեր, — այս անգամ խօսքերս ձեր դլուխներու վրայէն կ՚ուղղեմ ամբողջ գաղթահայութեան, — Եւրոպան իրենց թեւերուն վրայ գրկած կուռքի մը պէս կը պաշտեն, ոչ միայն դրել ու կարդալ չէր գիտեր, այլ նախատինք կը համարէր զանոնք գիտնալ, մինչ ձեր հայրենի վանքերն եղեր էին ուսման եւ գիտութեան նշանաւոր վարժարաններ, տեսակ մը համալսարաններ որոնցմէ եկեր էին մեծ սուրբեր, գիտնականներ, գրեթէ բոլոր նշանաւոր կաթողիկոսները, լուսամիտ անձնաւորութիւնները, թագաւորներու խորհրդատուները, պատմագիրները, իմաստասէրները, երգիչները, բանաստեղծները եւ ձեռագիրները զարդարող քաջ գծագրիչները:

Այդ բարեկարգ, զարդացած եւ կանոնաւոր վանքերուն մէջ ամէն բանէ առաջ կը փայլէին կրօնք եւ առաքինութիւն: Այդ նուիրական տեղերուն մէջ, ինչպէս կ՚ըսէ ճշդապէս պատմիչ մը, անչէջ կանթեղներու պէս կ՚ապրէին հոգիներ:

Այն շրջանին ուր ծնաւ եւ մեծցաւ Մխիթար Սեբաստացին, այդ սրբավայրերուն մէջ ուսման եւ գիտութեան բեմերը լուսեր էին: Զկային այլ եւս աստուածաբանութեան եւ փիլիսոփայութեան վարդապետներ, որոնք առաջնորդէին ուսումնասիրէ պատանիները որպէսզի կարենային ուսանիլ իրենց աստիճանին պատշաճ եւ կարեւոր գիտութիւնները, մանաւանդ այն պիսինները, որոնք արեղայ ըլլալու կոչումը ունէին:

Այդ ուսումնասիրէ պատանիներէն մէկն էր նաեւ Մխիթար Սեբաստացին, որ այցելեց ամէնէն նշանաւոր վանքերը, ուր դժբախտաբար հինէն մնացած պատերը դասեր: Այն հազարաւոր վանքերէն չատերուն աւերակները միայն կային, չատերը սմայի թողուած, չատ քիչերն ալ մխայն քանի մը արեղաներ ունէին:

Երբ դեռ տղայ էր Մխիթար, կրօնաւորելէ ետք բուռն փափաք մը ունեցաւ: Մանկական պարզութեամբ մը ծնողքին յայտնեց իր այդ փափաքը, որ խիստ յանդգնամտութեամբ մը մերժուեցաւ, որովհետեւ այն ատեն ընդհանրապէս վանականի մասին դասարկապորտ մարդու գաղափար ունէին:

Սակայն ծնողքին յանդիմանութիւնը չյաջողեցաւ Մխիթարի մտքէն հանել կրօնասիրական կոչման այդ փափաքը: Ետք երկար թափառումներու վանքէ վանք, ան ոչ մէկ տեղ չգտաւ իր հոգեւորի եւ ուսման ծարաւը յագեցնող անձ մը: Եւ այդ օրէն սկսած՝ ինքնիրեն եղաւ ուսուցիչ, եւ չնորհիւ իր յամառ կամքին՝ տէր գործաւ մտաւորական մեծ պաշարի մը:

Իր երկար թափառումներու շրջանին, ուսումնասիրէ պատանին տեսեր էր թէ վանականութեան հագին մարեր էր բոլորովին. ժողովուրդին յարգանքն ու համարումը երթալով նուազեր էին: Նուազեր էին ուխտագնացութիւնները վանքերու եւ նուիրատուութիւնները, քանի որ դադրեր էին անոնք սրբավայրեր ըլլալէ: Բարեպաշտներու տուած ճոխ կալուածքներն ու դանձերը հալեր եւ սպառեր էին ընչաքաղց գրամասէր կրօնաւորներու ձեռքով:

Չկար ներքին կսկիծ մը, որ մխացնէր իրենք անդամ իրարու հետ, եւ ըստ-

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Ու ճրագը վառեց, վիս նստեցուց ջուխ բազմոցին վրայ: Հետզհետէ արթնցան եւ չուրջս չարուեցան: Զարման պատճին հետ նոյն սենեակին մէջ ապրող կիները: Կուլային, կուլային ու կ՚ողբային մեր կորուստներուն վրայ կը մեղքնային ինծի: Եւ կը սպասէին ըսելիքներուս:

Համառօտ պատմեցի ինչ որ տեսած էի: Ըսի թէ երեք օր է որ չեմ կերած, չեմ խմած, չեմ քնացած:

Դուռը ամուր փակեցին, ձէթի ճրագին չուրջ լաթ մը քաշեցին ու սեղան պատրաստեցին: Թանապուր, հաց, սեխ ու ձմերուկ:

Անցուդարձի մասին՝ ինձմէ աւելին դիտէին, լսած էին: Ոստիկանները մինչեւ դիւղ եկած հայկական խրճիթներուն ծակը-կըն ու ծուկը խուզարկած էին: Նոյն իսկ Զարման պաճին, Կուլիս Նանան եւ ուրիշներ ծեծած էին «Մատոյին տեղը դի-տէք» ըսելով:

Աւօն եւ Պայտար Մանասը քալաբար կռուելով իրենց կեանքը շատ սուղ ծախած էին: Հինդ ժանտարմաներ եւ եօթ «պաշիպօզուքներ»ու դիակները փռուած էն եղեր կամուրջին եղերքը: Սպաննուած էին նաեւ Ջորեպան Զանանը, իր օգնականը եւ քանի մը Ջորիներ: Ագնիս քիւրտ Ջորեպանը, չէ լքած իր յաճախորդները, չէ դժուած իր աղամարդու խօսքը, կրնուած է, քալաբար, իմնալով մերոնց կողքին ...

Լուր չկար ոչ Աստղիկէն, ոչ Սիսէէն: Զանազան դրոյցներ կը շրջէին: Ոմանք կը պատմէին թէ Թուրք մը երկուքը միասին առեւանգեր է: Ուրիշներ կ՚ըսէին թէ ը՛ղձհանուր իրարանցումէն օգտուելով երկուքը միասին Եփրատի ալիքներուն յանձներ են: Ոչ ոք ստոյգ բան մը գիտէր: Կը պատմէին տակաւին որ, Նշօն եւ Մատօն Հայոց Թաղէն վար իջած առեն, պաշարուած են ոստիկաններով Մատօն յաղողած է փախչիլ: Նշօն կը կռուի մինչեւ վերջին փամփուշտը: Բազմաթիւ տեղերէ վիրաւոր կ՚իյնայ ժանտարմաներու ճանկը եւ զապտիները կը յօշոտեն իր մարմինը

Կոյրը եւ Հաճի աղան, երկուքը միասին այրած են փայտահներու մէջ: Այս բոլոր չարիքներուն աղբիւրը կը համարէին ուրիշ Ջորեպան մը որ, անխոհեմութեամբ, աչ ու ձախ պատմած էր Զանանին տանելիք յաճախորդներուն մասին... Դեռ կար բերնէ բերան մատնութեան մը պատմութիւնը Ահա, ինչ որ կար հրապարակի վրայ թէ իբրեւ դրոյց՝ եւ թէ իբրեւ իրականութիւն ...

Շուրջս բոլորուած կիները լացով կը պատմէին այս բոլորը, ու ամէն մէկը կը ջանար բանով մը օգտակար ըլլալ ինծի:

Ցայտնի էր որ, այլեւս չէի կրնար մնալ այս շրջանին մէջ: Քաղաքը հրկիզուած էր: Մինչեւ հիմա քիւրտ էինք, հիմա՝ Հայ ըլլալս ապացուցուած էր, ալ ի՞նչ մնաց ...

Ուրեմն մէկ ելք ունէի, ամէն գնով հեռանալ, եւ որքան կարելի էր շուտ ... քանի հետքս չէր գտնուած: Դրամ չունէի: Ճամբայ չէի գիտեր ու յետոյ կը վախնայի որ այս շրջանէն դուրս չեղած կը բռնուէի:

Ճիշդ շաբաթ մը Զարման պաճին եւ իր ընկերուհիներուն մայրական խնամքն ու դուրգուրանքը վայելեցի: Ցետոյ ինծի համար պատրաստեցին ճամբու համար ուտելիք, հագուստ եւ երկու ոսկի ալ ճանապարհածախս:

Շաբաթ մը վերջ վիս յանձնեցին ոսկիկանի մը խնամքին: Ես մարդասպան, հայ փախստական եւ քիւրտ ոսկիական մը ինծի պահապան ...

Ժանտարմա Զլֆօն, մանկութենէն մինչեւ չափահասութիւնը, Հայու գով մշակ եղած էր, Հայերու հետ ապրած մեծցած էր: Կը խօսէր հայերէն, գիտէր նաեւ գրել քիչ մը հայերէն եւ թուրքերէն, առոր համար ալ ժանտարմի պաշտօնին կոչած էին զինքը: Զլֆօն սակայն, մնացած էր միշտ պարզ, բարեսէր, նաեւ հայասէր: Ոչ չարդած էր, ոչ ալ թալած էր: Ընդհակառակն, բազմաթիւ առիթներով օգնած էր Հայերուն, փրկած էր չատ մը բեկորներու կեանքը, որոնք երախտագիտութեամբ կը յիշէին իր անունը:

ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՋԷ

(Շար.)

Ս. ՓԱՐՍԱԼԱԿ ԳԵՎ ԿՂԶԻՆԸ ՁՈՎՀԱՆՈՒՍ ՄԱՐԳԱՑԱԾ ԵՒ ՍԱՀԱԿԱՆՑԱԾ ԱՂՋԻԿ

— Իշէ՞ք մէկ քանի տարի առաջ ամուսնացած զոյգ մը, որուն մէկ անդամը ուրիշ մը չէր, եթէ ոչ Ս. Փարսալակ գեղի ծերունի քահանան։ Ամուսնացած էին ծերունի քահանան եւ իր ծերունի կինը

Նաթերթը, «Փրաւտա», խմբագրական մը հրատարակելով արեւելեան Գերմանիոյ 6րդ տարեդարձին առթիւ, կ'ազդարարէ թէ յոյս չկայ որ Գերմանիոյ միութիւնը վերահաստատուի ժընեւի յառաջիկայ խորհրդաժողովին մէջ։ Խմբագրականը կ'ըսէ.— « Գերմանիոյ վերամիացումը ժամանակի կը կարօտի, հետեւաբար պէտք չէ յոյս դնել ժընեւի ժողովին վրայ։ Զարաչաբ կը սխալին անոնք որ կը յուսան խնդիրը լուծել ի վնաս արեւելեան Գերմանիոյ։ Պէտք է պարզ ըլլայ ամէն մէկուն համար թէ զերման ժողովրդավար հանրապետութեան բանուորները պիտի չլքեն իրենց նուաճումները, ան – դամ մը եւս ղրամատէրներու եւ հողա – տէրերու լուծին տակ մտնելու համար։ Ժընեւի խորհրդաժողովին մէջ արտաքին գործերու նախարարները պէտք չէ վճճեր փնտռեն, այլ չանան մօտեցնել իրենց տե– սակէտները միջազգային խնդիրներու մա– սին,— պինաթափութիւն, արդելք հիւ – լէական եւ ջրածին զէնքերու, երաշխիք Եւրոպայի ապահովութեան համար եւն»։

ԵԳԻՊՏՈՍ «ՄԻԿ» ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՑ

Կ'ըսուի թէ Փրակա հասած է Եգիպտոս ազգ. պաշտպանութեան նախարարին օդնականը, զօր. Ֆահմի Բաճապ։ Զօրա – վարը, որ քանի մը օր կանգ առած էր Սուրիոյ մէջ, չեխական իշխանութեանց հետ պիտի ուսումնասիրէ Եգիպտոսի գնելիք զէնքերը։ Զօրավարը եւ միւս պատուիրակները Փրակա պիտի մնան մէկ ամիս։

Վարչապետը, Կամալ Նասր յայտարա – րեց թէ Եգիպտոս «Միկ» օդանաւեր պիտի առնայ։ Եգիպտացի մասնագէտներ Փը – րակա պիտի երթան, ուսումնասիրելու համար զէնքերու գործածութիւնը։ Ցայ– նի չէ թէ հոն սպաներ ալ Եգիպտոս պիտի երթա՞ն։ Սուրիա եւս զէնքեր պիտի ստա– նայ Խ. Միութենէն եւ Չեխոսլովաքիա – յէն։

× Սէուտի Արաբիոյ վճհապետը, Էմիր Ֆէյսալ, յայտարարեց թէ Խ. Միութիւնը առաջարկած է զէնք ծախել իրենց։ «Մենք սկզբունքով առարկութիւն չունինք հա – մայնավարերկիրներէ զէնքեր գնելու դէմ։

Էմիրը Գահէրէ գացած է, մասնակցելու համար արաբական ժողովի մը որ պիտի քննէ խորհրդային երկիրներէն զէնքեր գնելու խնդիրը։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ պաշտօնեաներու մա– նակի գործադուլը կը չարունակուի քանի մը օրէ ի վեր, խանգարելով նամակնե – րու եւ ծրարներու բաշխումը։ Մաղ – տաներու վճարումներն ալ դժուարացած են։ Դաս մը պաշտօնեաներ ամսական 6000 ֆրանք յաւելում կը պահանջեն։

ԻՍՐԱՑԻԼ ազդարարեց Եգիպտոսի թէ «բոլոր անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պի– տի առնէ իր քաղաքացիներուն պաշտպա– նութեան համար, եթէ չդադրին իսրայէ – լի դէմ սարքուած հրոսակային նոր կռիւ– ները »։

ԻՐԱՆի կառավարութիւնը կը ծանու – ցանէ թէ այն պետական պաշտօնեաները որ տակաւին ափիոն (հաշիշ) կը ծխեն մինչեւ վեց ամիս, պաշտօնանկ պիտի ըլ – լան անդառնալի կերպով։ Իրազեկներ հազարներով կը հաշուեն այս կարգի պաշտօնատարները։

1953ի ՁՕՐԱԴԱՄԷՆ անոնք որ զէնքի տակ առնուած էին Հիւս. Ափրիկէ երթա– լու համար, չորս ժամ դիմադրեցին Ռու– անի մէջ։ Թերթերը կը դրեն թէ վաթսուն ոստիկան դինուորներ վիրաւորուած են։ Հանդարտութիւնը վերահաստատուեցաւ շաբաթ առաւ. ժամը 3ին։

ՔԱՆԱՏԱՑի արտաքին նախարարը, Լեսթըր Փիրսըն, Մոսկուա հասնելով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Մո– լոթովի հետ։

Էլ. ԱԶԻԶ - ՎԱՆ երկաթուղին Մուշ հա– սած է, համաճայն թուրք թերթերու հր– ատարակած տեղեկութեանց։ Առաջին կառախումբը Մուշ հասած է Սեպտ. 29– ին, բանուորներով եւ կազմածներով։ Մուշի կայարանին բացումը պիտի կա – տարուի հոկտ. 25ին, ի ներկայութեան վարչապետին։ Այս գիծը Խարբերդը Վա– նի պիտի կապէ։

ԹԼՑԱՍՆԵԱՆ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի վարչու – թիւնը սարքած է թէյասեղան մը, ի պա– տիւ անդամներու, համակիրներու, ծը – նողքներու, այս կիրակի, ժամը 15ին, Խրիմեան սրահը։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ. 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ
ՄԻԽԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ԺԱՄԸ 9 – 12

⁂

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ։

Մանրամասնութիւնները յայտրդով։

⁂

ԿՐՈՆՈՒԼԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 23ին, Ռիւ Ժէյլի սրահը։

⁂

ՎԻՆԻի ՄԷՋ

Կը տօնուի 29 Հոկտեմբեր, շաբաթ գի– շեր։

Մանրամասնութիւնները յայտրդով։

ՀԱՃԸՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ
35ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կը տօնուի Շաբաթ մէջ, 16 Հոկտ. կիրա– կին, դպրոցին սրահը։ Լիոնէն Թոր – դոմ քահանայ Փօսթէքեան Հոգե – հանգստեան Հանդիսաւոր պատարագ պի– տի մատուցանէ 8000 անթաղ նահատակ – ներու յիշատակին եւ պիտի քարոզէ։ Պի– տի խօսի հայրենակից ՍԻՍԱԿ ՍԻՍԼԵԱՆ (Կրընոպլէն)։ Դպրոցական սաներու կող– մէ պատշաճ երգեր եւ արտասանութիւն – ներ, նաեւ աւանդական մատաղօրհնէք։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ԲԱՑՄԱՆ ՁԱՇԸ

Տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբ– թի, 12 Հոկտեմբեր, ժամը 20ին։ Ար – ձանագրուիլ դիմելով Նուպար Յովհան – նէսեանի, 14 ռիւ Ռօշամպօ, հեռ. Թրիւ. 47·48 եւ Պ. Գրիգոր Ադամեանի, 51 ռիւ Շաթօտէօն, հեռ. Թրի. 57–74, ամէնէն ուշ մինչեւ երեքշաբթի, գին 700 ֆրանք։

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն, ընկերները, կապոյտ Խաչի վարչութիւնը եւ ընկերուհիները խորին ցաւակցութիւն կը յայտնեն ընկեր ԵՐՈՒԱՆԴ ՏԷՐ ՂՈՒ – ԿԱՍԵԱՆի զառնաղէտ եւ վաղաժամ մահ– ուան առթիւ իր այրիին, եղբօր, ընտա – նիքին եւ զաւակներուն։

Այս առթիւ Շրջ. կոմիտէն երկու հա – զար ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ի բար – գաւաճման, իսկ կապոյտ Խաչի վարչու – թիւնը փոխան ծաղկեպսակի մասնաւոր նուէր մը կը յատկացնէ սիրեցեալ ընկե – րոջ փոքրիկներուն։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ.— Մեր խորին չնորհակա– լութիւնները կը յայտնենք, ամէն անոնց, որոնք անձամբ եւ ղրաւոր իրենց ցաւակ– ցութիւնները յայտնեցին, մեր չատ սի – րելի եւ թանկագին փեսային՝ երուանդ Տէր Ղուկասեանի մահուան առթիւ։

Սգակիր՝ Տէր եւ Տիկին Արտաշէս Տէր Օհանեան։

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ
ՍԻՄՈՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

Հայերէնէ – հայերէն պատկերազարդ բա– ռարանը, 1406 էջ։ Գինն՝ 3500 ֆրանք։

Մասնաւոր զեղչ, մեծաքանակ գնում – ներու համար։

Ֆրանսայի կեդրոնատեղի՝
Camer Capamadjian, 44, Rue du Commerce
Colombes (Seine)

ԲԱՑԱՌԻԿ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ՄԸ

Շաբաթ օր բացուեցաւ դերասան Տ. Նշանեանի կարգ մը դեղարուեստական գործերուն ցուցահանդէսը Ազգ. Տան մեծ սրահին մէջ։

Առաջին օրէն իսկ, հետաքրքիրներու բազմութիւն մը եկած էր տեսնելու ար – ուեստագէտին գործերը, մօտ 30 կտոր։

Ինքնատիպ ոճով մը, Նշանեան յաջո – ղած է ընտիր փայտի վրայ քանդակել նշանաւոր դէմքեր ու դէպքեր,—Վարդան Մամիկոնեան, Խ. Աբովեան, Բեթհեհէմի Մասրը, երեւանի մարզարանը, Փարիզի Օփերան, կաթոլիկ եւն.։

Ցուցահանդէսը կը տեւէ մինչեւ վաղը, երկուշաբթի։ Կ'արժէ քայլերել ար – ուեստագէտը, որ մեկն է այս ճիւղին մէջ։

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ
40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

Կազմակերպուած Հայր. Միութեան կողմէ ։

Կիրակի, 16 Հոկտ. ժամը 15էն 24

Բարձր նախադահութեամբ եւ ներկայութեամբ՝

Բանակի Զօր. DUFIEUX,

Կը խօսին Պ. Պ. ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ եւ Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժնին իրենց սէր բայծառ մասնակցութիւնը կը բերեն Հայր Գրիգոր Վ. Հէպոյեան (Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութենէն, երաժշ – տադէտ (դաշնակ), Տիկ. Լիւսի Ամիրայեան (երգ), Պ. Արտաշէս Գաբէջեան (արտասանութիւն), Պ. Լեւոն Մոմճեան երգ, (Եգիպտոսէն)։

ORCHESTRE BERNIE OLIVER et sa Grande Formation

Ձոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով։ Մուտքը 300 ֆրանք

Ժողովուրդին փափաքին դոհացում տալու համար այս տարի վարձուած է ՍԷՐՔԼԸ ՄԻԼԻԹԷՐԻ դոյդ սրահները Փլաս Սէն Թ'Օկիւթէն

Տոմսերու համար դիմել դրատուններ՝ Պարսամեան եւ Բալուեան, Ռիւ Ռիչէ։

Հոգեհանգիստ, կիրակի առտու Փարիզի Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցին *ի յիշատակ հերոսամարտներուն նահատակներուն*

ՀԱՑ ՋԵՌԱՐՈՒԵՍՏԻ
ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Ինքնատիպ եւ իր ձեռքով քանդակած գործերուն, տեղի կ'ունենայ Հոկտ. 8 (Շաբաթ), 9 (Կիրակի), եւ 10 (Բշ.) օ – րերը, առաւօտեան ժամը 10էն՝ դիշեր – ուան ժամը 10։

ԱԶԳԱՑԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

32, Ռիւ տը Թրէվիզ, մէթրօ Քատէ

Ցուցադրուած գործեր.— *Վահան Մա – միկոնեան, Խաչատուր Աբովեան, Գալուստ Արթին Ամիրա, Քրիստոսի Ծնունդը, Փա– րիզի Օփերան, Ցաղթական կամարը, Դա– ւիթ – Գողիաթ, Իշխանուհի Մարկարէթ, Անթիլիասի Մայր Տաճարը, Փարիզի Հա – յոց եկեղեցին, Երեւանի Մարզական Պալատին մուտքը, Զուարթնոց եկեղե – ցին, Ս. Սերաստիանոսի նահատակումը, եւն. եւն.։*

Մուտքը ազատ է։

Կը հրաւիրուի Փարիզի եւ արուար – ձաններու հայութիւնը անխտիր։

Նախատած գործերուն հարիւրին տասը պիտի յատկացուի Նշան Փալանճեան ճե– մարանի փոնտին։

ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ, յօգուտ օդա – փոխութեան կայանին։

15 Հոկտ., Շաբաթ ժամը 9էն մինչեւ լոյս։ Սալ Վօլթէր, 22 ռիւ Վօլթէր։

Նուագախումբ TITI FUGGI et Jacques Moreno

Իր մասնաւոր երգի եւ պարի դերասաններով։

եւ CHARLES AZNAVOUR

Հայկական դեղարուեստի բաժնին կը մասնակցին Օր. Շ. Պէնկեան, ընկերակ– ցութեամբ Մեսումեցի։ Արաքսի Մուրատեան երգերով, Գրիգոր Վահան եւ ու – րիշներ անակնկալներով։

Ձոխ պիւֆէ։ Մուտքը մատչելի։

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆի վարչութեան անդամ – ները ժողովիկը հրաւիրուին Կիր. 12 Հոկտ., ժամը 6·30ին, Ռէժան սրճարանին վերնա– յարկը։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ռասմնասի – բացի անդամական ընդհ. ժողովը այս կի– րակի ժամը 4ին, Իսիի Խրիմեան դպրոցը։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը Դեկտ. 10– ին։ Մանրամասնութիւնները յայտրդով։

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ։

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e. Tél.: TRU. 72-60 (Poste 89)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

11

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

MARDI

11 OCTOBRE

1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7798 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3209

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԷՊԻ ՏԱՓ ՋՈՒՐԵՐԸ

Վարպետ փորձ մըն է որ կը կատարէ Ս. Միութիւնը, աւելի սերտ կապեր հաստատելու համար Մինչին Արեւելքի երկիրներուն հետ:

Փորձ մը՝ իր թաթը դէպի տաք ջուրե – րու երկարելու, զէնք եւ ռազմանիւթ ճա – րելով ամէնուն :

Եւ որովհետեւ միւսները ծուռ կը նա – յին, պատասխանն ալ պատրաստ է ·

— Ինչո՞ւ իրար անցեր էք· առեւտուր կ'ընենք: Ուրիշ երկիր ազատ է զէնք ծա – խելու իր ուզածին: Ե՛րբ որ ուզէ ···

Ճամախորդներուն պատասխանն ալ նոյնքան զործնական կը թուի :

Երբ կը հարցնեն Սէուտի Արաբիոյ վե – հապետին թէ բոլշեւիկեան երկիրներէն զէնքեր գնելով ճամբայ չի՞ բացուիր արա – բական երկիրներու համայնավարացման համար, էմիրը կը պատասխանէ ·

— Մենք երկաթ պիտի գնենք, ոչ թէ սկզբունքներ :

Կը յիշուի թէ կարմիր ճակատէն զէնք եւ ռազմանիւթ գնելու առաջին ձեռնարկը կատարեց Եգիպտոս, մեծաքանակ ապըս – պրանք մը տալով Չեխոսլովաքիոյ :

Լռութեան բղաքեց: Ուշիմկիճն մասնա – ւոր պաշտօնատար մը ղրկեց Գահիրէ, լուսաբանութիւններ առնելու համար :

Երկուքն ալ արդէն կը զանուէին կա – տարուած իրողութեան մը առջեւ: Նոյն իսկ հաստատուեցաւ թէ եգիպտացի մաս – նագէտներ զացած են Փրակա, զէնքերը քննելու եւ վարժութիւններ կատարելու համար :

Այդ անցուդարձին առթիւ, սրամիտ պատկեր մը կը գծէր փարիզեան թերթի մը աշխատակիցը ·

— « Այս ընթացքով, օր մը պիտի տես – նեմ որ Ս· Միութիւնը Միջին Արեւելքի վարի յարկը պիտի կազմակերպէ, մինչ Արեւմուտքցիները կը կարծէին թէ վեռա – կան կէտ մը շահած են, իրենց զինակցու – թիւնը կազմակերպելով Թուրքիոյ եւ Ի – րաքի վերի յարկէն» :

Այսպէս կամ այնպէս, բացորոշ է սրե – ւելեան ճակատին այս նոր զործունէու – թեան ընթացքը, — խաղաղ թափանցում՝ առեւտրական ճամբով: Ամէնէն զործնա – կան միջոցը՝ զեռին չհեղու եւ բարե – կամներ ճարելու համար :

Երբ առաջին բաղդները հրատարակուե – ցան, եգիպտոսի վարչապետը անձամբ յայտարարեց թէ ամէն տեղ դիմեցին, բայց ամէնէն մտահելի զինները խորհրդա – յին ճակատէն առացան, առանց որեւէ քաղաքական պայմանի :

Ցետոյ դանդատեցաւ թէ Արեւմուտք միշտ կը ձգձգէր իր առաքումները, միեւ – նոյն ատեն զինելով Իսրայէլը :

Այս առթիւ զաղանիք մըն ալ երեւան հանեց, — անգլիական բանակին սահ – մանուած զաղտնի հրատարակութիւն մը, որ կը հաստատէր թէ Մեծն Բրիտանիա եւ Ֆրանսա զէնք ճարած են Իսրայէլի :

Արեւմուտքի զլխաւոր առարկութիւնն այն է թէ Միջին Արեւելքի ազատ վերա – զինումը կը խախտէ ռազմական հաւասա – րակշռութիւնը, ինչ որ վտանգաւոր է խաղաղութեան համար:

Կ'ըսուի թէ Մեծն Բրիտանիա եւ Մ·Նա – հանգները հաւաքական ձեռնարկ մը եւս պիտի կատարեն, զինարշաւը եթէ ոչ դադրեցնելու, զոնէ սահմանափակելու համար:

Ամէն պարագայի մէջ, վերսկսած է աղ – դեցութեան պայքարը, որ թուլցած կ'ե – րեւար Ժընեւի ժողովէն ի վեր :

Ամպ մը եւս կ'իջնէ այդ քաղաքին յա – ռաջիկայ խորհրդաժողովին վրայ, որ պի – տի բացուի Հոկտ· 27ին:

Դեռ նոր անակնկալներ ալ կրնան պա – տահիլ յառաջիկայ զարնան, երբ Մոս – կուա հանին եգիպտոսի վարչապետը, Իրանի Շահը եւ ուրիշ «հրաւիրեալներ»:

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԵՑԱՒ ՄԱՐՈՔԻ ՄԱՍԻՆ

ԱԶԴ. ԺՈՂՈՎԸ ԱՅՍՕՐ ՊԻՏԻ ՔՆՆԷ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ

Ազգ· ժողովը կիրակի առաւօտ ժամը 4·30ին փակելով Մարոքի մասին կատար – ուած վիճաբանութիւնները, վաւերացուց կառավարութեան վարած քաղաքականու – թիւնը Մարոքի մասին, 140ի դէմ 177 ձայնով: Հարցին քննութիւնը սկսած էր Հինգշաբթի իրիկուն, կառավարութեան առաջարկով, եւ տեւեց մօտ 25 ժամ :

Ինչպէս կը բացատրեն տեղական թեր – թերը, կառավարութեան համար դիւրին չեղաւ այս արդիւնքին յանգիլ: Ընդհա – կառակն, հարկ եղաւ պայքարիլ մինչեւ վերջին վայրկեանը, մասնաւորապէս ծայրագոյն աջակողմեան հոսանքին դէմ: Երկար առեն անորոշ էր զահլիճին ճա – կատագիրը: Վիճաբանութեանց առեն, յարձակումները կը չարունակուէին ան – ընդհատ: Շաբաթ օր աւելի սաստկացած էր պայքարը եւ ծանր վերապրումներ կ'ուղղուէին կառավարութեան դէմ, զօր· որ կոլի նախկին զործակիցներուն կողմէ: Այն աստիճան որ, ընկերվարական խըմ – բակցութիւնը պահ մը հեռացաւ ժողովա – սրահէն: Պ· Էտ· Ժոր անմիջապէս կը պատասխանէր բոլոր մեղադրանքներուն, եւ վերջին պահուն հանդիսաւոր կոչ մը ուղղեց բոլորին: Պատասխանելով ընդդէ – մադիր խմբակցութեան պետին մէկ ակ – նարկին, վարչապետը յայտարարեց ·

— Ես Անթիլ չեմ զացած այս ամառ : Դռնապանի առասպելները են ատոնք, ան – ճառնի եւ կոպիտ :

Դահլիճը ի վերջոյ վստահութիւն չհայեցաւ ընորհիւ ընկերվարականներուն որոնք 105 ձայն ունին: Իրենց բանաձեւն էր որ քուէարկուեցաւ: Համայնավարնե – րըն ալ թեր քուէարկեցին: Ազգ· ժողովին վճիռը կ'ապացուցանէ թէ խորհրդարա – նին մէջ կայ ձախակողմեան ատուարաթիւ մեծամասնութիւն մը որ վճռապէս հակա – ռակ է աւելի ձգձգելու Մարոքի հարցին կարգադրութիւնը: Անոնց կարծիքով, ձգձգումը կրնայ յանդիլ չատ աւելի ծանր գործողութեանց ուր Ֆրանսայի զինուոր – ներ պիտի հարկադրուին կրակել Ֆրան – սայիներու վրայ :

Քուէարկուած բանաձեւը կը հաստատէ կառավարութեան ծրագիրը,— 1· Հեռա – ցնել Սուլթան Պէն Արաֆան· — 2· Եռան – գամ արքունի խորհուրդ մը կազմել·—3· Ներկայացուցչական կառավարութիւն մը կազմել Մարոքի մէջ, բանակցելու հա – մար Ֆրանսայի հետ :

Արքունի խորհուրդին երկու անդամնե – րը նշանակուած են արդէն, կը մնայ եր – րորդը որուն ընտրութիւնը յանձնուած է մարզպանին :

Շաբաթ օրուան վիճաբանութեանց ըն – թացքին, վարչապետը երկար ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ իրենց առաջար – կած լուծումը «միակ կարելի ելքն է : Վաղը թերեւս չատ ուշ պիտի ըլլայ: Մեր նպատակն է մարոքեան կառավարութիւն մը կազմել»: Ցետոյ բացատրեց թէ ինչ կը նշանակէ անկախութիւն փոխադարձ կա – խումով : «Բոլոր զաղթային ժողովուրդ – ները անկախութիւն կ'ուզեն: Պէտք է այդ անկախութիւնն ստանալ աստիճանաբար, եւ, անդամ մը որ իրականանայ, պէտք է սերտ յարաբերութիւններ հաստատել մայր երկրին հետ, հիմնուած՝ փոխա – դարձ չահերու եւ զգայունութիւններու վրայ »: Վարչապետը այս առթիւ յիշեց Ազգաժո – ղովին այն որոշումը որ կը տրամադրէ օրակարգ անցընել Ալժերիոյ խնդիրը եւ որուն դէմ բողոքեց Ֆրանսա, եւ կանչե – լով իր պատուիրակութիւնը : Խօսելով նորէն ծառայութեան կոչուած պահեստա – կներու մասին, վարչապետը բացատրեց թէ կառավարութիւնը հարկադրուած էր ըն – տիպողական միջոցներ ձեռ առնել, ան – միջական պահանջներու առջեւ : «Մը – բաղիր մը կազմուած էր կա – ռավարութիւնը տապալելու համար ա – ռանց այս վիճաբանութեան: Պէտք է ի դերեւ հանել այդ հաշիւները: Ազգ· ժո – ղովը պարտաւոր է հաստատել կամ մեր – ժել մեր քաղաքականութիւնը : Ինծի ա – ռաջարկեցին վստահութեան քաղաքակա – նութիւնը : Ես զարշանքով մերժեցի : Իմ պաշտօնս ձեր տրամադրութեան տակ է»:

Վիճաբանութեանց ընթացքին խօսք ա – ռաւ նաեւ նախկին վարչապետ մը, Փոլ Ռեյնօ: Ցիշեցնելով Հնդկաչինի օրինակը, բացատրեց իր «բարեշրջումը» աւելի լաւ է քան յեղաշրջումը »: Ընկերվարական խմ – բակցութեան ներկայացուցիչը, Պ· Էտ· Տէվիէօ, պարզելով իր կուսակցութեան դիրքը, պաշտպանեց Ֆրանքեւմարոքեան ընկերակցութեան սկզբունքը եւ եզրակա – ցուց · — «Պետական մարդու մը առաջին յատկութիւնը միայն պայծառատեսու – թիւնը չէ, այլ եւ քաջութիւնը » :

× Այսօր, երեքշաբթի, վիճաբանու – թիւններ պիտի կատարուին Ալժերիոյ մասին :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

Ո՞ՒՐ ՄՆԱՑԻՆ ՊԱՏԻԺՆԵՐԸ

Լրացու՛ Պոլսոյ եւ Իզմիրի «շէեղ եւ անմոռանալի » ժանդրումներուն, հրկի – զումներուն եւ սանձարձակ աւարառու – թեանց առաջին ամիսը:

Պատերազմական վիճակն ալ երկարա – ձգուեցաւ, ինչ որ կը նշանակէ թէ կ'ու – զեն գործել արագօրէն: կարճ եւ ազդու , ինչպէս կը պահանջէ դէպքին ծանրու – թիւնը :

Դէպքին առաջին օրերուն յայտարար – ուեցաւ թէ արդէն իսկ ձերբակալուած են աւելի քան 3000 հոգի, եւ պիտի դատուին անմիջապէս :

Դատուեցա՞ն: Գոնէ գլխաւոր պատաս – խանատուները ենթարկուեցա՞ն :

Ո՞ւր են սահմանուած պատիժները, կարճ եւ ազդու :

Մէկ ամիսը շատ լայն ժամանակ է, այսպիսի պարագաներու մէջ:

Պոլսոյ թերթերը քանի մը օր ընկարա – գրութիւններ հրատարակեցին, զինուո – րական հրամանատարին զեկոյցները տր – պեցին, կարգ մըն ալ տեսութիւններ: Եւ այժմ ամէնէն ալ սիւնակները կը լեցնեն երկրին դարս պատահած դէպքերով :

Ցետոյ, կառավարութիւնը որոշեց հա – տուցում տալ վնասուած բաղաքացիներուն եւ զանազան հաստատութեանց:

Հանգանակութիւն մըն ալ բացուած է , այս նպատակով :

Թերթերը գրեցին թէ զանազան գու – մարներ վճարուած են կարգ մը յունական եւ հայկական դպրոցներու :

Բայց մինչեւ հիմա չտեսանք պաշտօ – նական տեղեկութիւն մը որ հաստատէր թէ պետութիւնը վարկ մը բուէարկած է, հատուցումներուն համար:

Հանգանակութիւններո՞վ պիտի փակ – ուի այս հաշիւը, որ հարիւրաւոր միլիոն ոսկիներու կը հասնի :

Երեք տարի առաջ Թահիրէի մէջ ալ դա – ւադիր ձեռերը աւերեցին եւ վառեցին բաղաքը, հրկիզելով աւելի քան 800 արդիական շէնքեր :

Ցեղափոխական կառավարութիւն մը գրաւեց իշխանութիւնը, պատիժներ սահ – մանեց, հատուցումները վճարեց: Եւ բա – ղաքը վերագտաւ իր նախկին վիճակը: Իբրեւ թէ բան մը պատահած չըլլար :

Այսպէ՞ս կը փրկուի պետութեանց վար – կը, վերահաստատելով հանրային վստա – հութիւնը :

Երեք օրուան մէջ տրուած օրինակելի պատիժ մը շատ աւելի մեծ տպաւորու – թիւն կը գործէ, չարագործները յանցելու համար, քան երեսուն կախաղան՝ երեք ամիս վերջ:

Այս զգազդումներն ալ չե՞ն ապացուցա – ներ թէ պաշտօնական մեղքեր կան որոնք թոյլ չեն տար բիչ մը արդարութիւն բաշ – խել օր առ օր :

ՎԱՀԷ

ԱՐԱԳ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

*

ԵԳԻՊՏՈՍ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ

Եգիպտոսէն կը հեռագրեն թէ երեք հը – րամայլեր եւ բարձրաթոռ գործիքներով օժտուած կառքեր կը չրջին Գահիրէի փո – ղոցներուն մէջ, յարդարելու համար ժո – ղովուրդը որ առատաձեռնութեամբ մաս – նակցի հանդանակութեան, զէնք եւ ռազ – մանիւթ գնելու համար :

Զորս օրուան մէջ 300·000 ոսկի ղըր – կուած է վարչապետին: Բոլոր մզկիթնե – րուն մէջ իմամները յորդոր կը կարդան հաւատացեալներուն, որպէսզի զինուին, իսլամական հողին պաշտպանութեան հա – մար :

Մեւնոյն առեն կը չարունակուի Արա – բական Դաշնակցութեան խորհրդաժողո – վը Գահիրէի մէջ, մասնակցութեամբ ա –

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՕԾՈՒՄԸ

Երեւանի ռատիօն կը ծանուցանէ թէ Ամե – նայն Հայոց կաթողիկոսին օծումը տեղի ունեցաւ կիրակի, 2 Հոկտ· : Պատարագիչն էր նոյն ինքն կաթողիկոսը, Վազգէն Ա· : Օծումը կատարեց Եգիպտոսի առաջնոր – դը, Մամբրէ արք· : Պատարագի արարո – ղութենէ կը մասնակցէր ժողովրդական երգիչ Շարա Տալեան: Ներկայ էին բազ – մաթիւ հաւատացեալներ: Աղջոյնի խօս – քեր արտասանեցին համայն Ռուսիոյ պատրիարքին եւ Վրաստանի եկեղեցւոյ ներկայացուցիչները :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՄԽԻԹԱՐ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ

ԵՒ ԻՐ ՀՈՅԱԿԱՊ ԳՈՐԾԸ

Բ.

... Այն կղզին, որուն վրայ հանդիչեցաւ Մխիթարին աչքն ու սիրտը՝ Ս. Ղազարի հին եւ պատմական կղզին էր, որ ունեցեր էր սեւ ճակատագիր մը մարդկութեան ամէնէն աւելի թշուառներուն, — ուրուկներուն, հիւանդներուն, մուրացիկ աղքատներուն, որոնք այլ եւս փոխադրուած էին Վենետիկ քաղաքին հիւանդանոցին մէջ:

Երբ 1716ին Մխիթար հոն յամաք ելաւ, ուրիշ բան չգտաւ բայց եթէ խարխուլ եկեղեցի մը կէս աւերակ, հին կարկատած չէնքեր, փոքրիկ պարէզ մը, երկու ջրհոր եւ քանի մը աննշան սենեակներ: Ուրիշ բնակիչ չկար, բայց եթէ պարտիզպան մը որ հողեր մշակելով կ'ապրէր, եւ ձկնորս մը որ մօտիկ ջուրերուն մէջ ձուկ կ'որսար:

Մխիթար աշխատեցաւ իրեն բարեկամ իշխաններուն միջնորդութեամբ ձեռք անցընել բորոնեներու այդ ամայի կղզին, եւ յաջողեցաւ: Մերակոյսը վճռով մը զայն նուիրեց Մխիթարին եւ իրեն հիմնած միաբանութեան իրրեւ մշտնջենաւոր բնակութիւն:

Ընդունելով Մերակուտական վճիռը, Մխիթար Աբբան, 1717ի սեպտեմբեր 8ին Տիրամօր Ծննդեան օրը, իրեններով հանդիսաւոր մուտք գործեց այդ կղզին մէջ, որ այնուհետեւ մտնելով Վենետիկի թէ – եւ ուր առիւծին պաշտպանութեան ներքեւ ալիտի դառնար իրենց երկրորդ հայրենիքը:

Մխիթարեան միաբանութեան հիմնադրին առաջին գործն եղաւ նորոգել կիսաւեր չէնքերը եւ բնակելի դարձնել, որովհետեւ Կ. Պոլսոյ Հայ - կաթողիկէ մասին առաջնորդները եւ դիւաւորները լսած լալով թէ Մեթոնի վանքը կործաներ է եւ Մխիթար իրեններով փախեր է Վենետիկ, ուր տաժանելի ճիգերով հետամուտ է վանք մը ստանալու, առիթը յարմար նկատեցին նորոգելու հին ղրպարտութիւնները, նպատակ ունենալով եկեղեցական բարձրագոյն իշխանութեան ձեռքով ջնջել տալ անոր Միաբանութիւնը, որ իրենց համար աչքի փուշ դարձեր էր, ինչպէս եղեր էր Մեթոնի վանքը:

Երկար ժամանակի պէտք եղաւ մինչեւ որ Մխիթար չախչախիչ փաստերով ջրից այդ ղրպարտութիւնները եւ կռուի առ – պարկէն յայտնուեցաւ: Այնուհետեւ ձեռնարկեց վանքի շինութեան, հիները վար առնելով եւ անոնց տեղ նորերը կանգնելով, բայց ոչ ամէնը միասին, այլ քիչ քիչ եւ կարգով, որչափ կը ներէր իր զրամական նեղ վիճակը: Ան օրն ի բուն կը հսկէր արուեստաւորներու վրայ, որ չըլլայ թէ չեղին իր նշանակած ծրագրէն եւ դեղեցիկ ճաշակի հակառակ բան մը ընեն:

Իր առաջին հոգն եղաւ կիսափուլ եկեղեցին, զոր նորոգեց եւ զարդարեց Աստուածոյ տունը պայծառացնելու համար: Վենետիկ բնակող հարուստ ազգայինները Ս. Ղազարի կղզին մէջ տեսնելով մայր աշխարհին սփոփիչը, իրենց լուման չխնայեցին տնօր զարդարանքը եւ շուքը աւելցնելու համար: Հաւնելով Մխիթարի ծրագրին չինել տուին մարմարէ երեք խորաններ զոթական դեղեցիկ ճարտարապետութեամբ եւ ազնիւ կարմրագոյն մարմարով:

Արդարեւ, դեղեցիկ էր Մխիթարի կառուցած վանքը, որուն ճարտարապետն եղեր էր ինքը, եւ որուն վրայ դերազանցօրէն փայլեցուցեր էր իրեն քնաւուր հանճարն ու ճաշակը:

Հոգիս անոր դաստակերն աւարտած, հոն այցելեցին իշխանները, դեսպանները, նուիրակները, ծիրանաւորները, որոնք Մխիթարի հանճարին եւ կարողութեան վրայ հիացած ետ կը դառնային, խոստումով տալով աջեմաւոր ճարտարապետին իր արժանը կանդնել իրրեւ յաւերժական հոյակապ մը:

Երբ ամէն բան իր սովորական չրջանին մէջ մտաւ, Մխիթար ձեռք զարկաւ դրամական տագպարէզին, չյիշելով բնաւ կրած դառնութիւնները:

Մարդ կ'ապշի կը մնայ, թէ ի՛նչպէս Մխիթար Սեբաստացին, հակառակ իր բազմազբաղ եւ մրրկայոյզ կեանքին, ժամանակ գտաւ զրականութեամբ եւս պարապելու, ոչ թէ քանի մը հատորներ մատուցին յանձնելով, այլ իրրեւ յատկապէս դիտութեան նուիրուած մէկը, լոյս ընծայեց այնպիսի գործեր որոնք կրնան մէկ մէկ ղլուխ գործոցներ համարուիլ, որոնց միայն մէկը կրնար երկար ժամանակ ուսում առացած բանասէրի մը անունը յաւերժացնել:

Մխիթարի պատանեկութեան ժամանակ, մեր լեզուն օրէ օր խանգարուելու վրայ էր զանազան խորթ եւ օտարամուտ բառերով եւ ոճերով: Ամէնքն ալ կը զգային կանոնաւոր քերականութեան մը պէտքը, լեզուն իր նախկին յստակութեան վերածելու համար:

Այդ բանը փորձեր էին ընել կարդ մը մարդիկ իրենց կիսկատար դիտութեամբ: Անոնք յօրիներ էին քերականութիւններ, որոնք մեր լեզուին քերականութեան մէջ մտցնելով լատիներէն լեզուի կանոնները, նորանոր աղաւաղումներու պատճառ եղան: Անոնք իրենց կիսկատար դիտութեամբ եւ այլանդակ լեզուով յանդգնացան սրբագրել մեր նախնեաց ոսկեղինիկ լեզուն, եւ ինչ որ տարբեր կը գտնէին լատին կանոններէն կամ բացատրութեան կերպէն, իրրեւ վրիպակ կը սրբագրէին, կաւէ գարին իջեցնելով մեր փառապանծ ոսկեդարը:

Մխիթար Աբբայ, կեանքի մեծագոյն մասը նուիրելով նախնեաց գիրքերու ընթերցման, հին դասական լեզուն վերա – կանգնելու զգալափար մը ունեցաւ եւ որոշեց գրաբար լեզուի կարգաւորեալ եւ ընդարձակ քերականութիւն մը յօրինել: Անթերի եւ հմտալից գործ մը եղաւ այդ, այնպիսի նուիրը դիտողութիւններով, որ նոյն իսկ մեր ժամանակի քերականութեան ուսուցիչներէն չատեր կրնան չատ բան գտնել ուսանելու համար:

Մխիթար ոչ միայն գրաբար լեզուի վերականգնող եղաւ, այլ եւ հիմնադիր աշխարհաբար լեզուի, յատուկ կանոններու ենթարկելով այդ անկանոն եւ խառնակ լեզուն, իր օրինակին վրայ բարձրացնելով անոր վարկը եւ գրական լեզու դարձնելով:

Կարծես թէ Մխիթարի վերապահուած էր ամէն բանի մէջ առաջնութիւն: Ան Երքսախօս Անգարացիները խելքի բերելու համար՝ իր աշխարհաբարի քերականութիւնը Թուրքերէնի թարգմանեց, եւ անոր հետն ալ տպագրեց փոքրիկ բառարան մը հայերէն եւ Թուրքերէն բառերով որպէս զի անոնք հայերէն սորվին:

Բառական չէր կենդանացնել հին լեզուն. հարկ էր նաեւ զտել աղաւաղումներէ, ճոխացնել զայն: Այդ գժուարին գործը չէր կրնար ընել քերականութիւնը, առանց իրեն թիկունք ունենալու բառարանը, որ ըլլայ ընտիր եւ ամէն թերութիւններէ զերծ:

Վաղուց Մխիթար յղացած էր մեծ բառգիրք մը յօրինելու գաղափարը, բայց հաւանքները եւ զանազան զրաղումները արգելք եղեր էին: Թէեւ դիւաւորապէս այդ մեծ հսկայ աշխատութեան ծանրութիւնը վերցնողը Մխիթար Աբբան եղաւ, սակայն գործին մասնակցեցան եւ իր աշակերտները, որոնք կը քննէին, կը ճշդէին բառերուն իմաստները եւ զանազան առումները:

Այն ժամանակները տակաւին մեր ազգին մէջ չկային կանոնաւոր բառարաններ. մոռցուած եւ խանգարուած էր բառերուն ճշդիւ նշանակութիւնը. ամէն մարդ ուզածին պէս կը խեղաթիւրէր, կ'աղճատէր լեզուն, եւ չգիտնալով բնիկ հայերէն բառերը, անտեղի եւ խորթ բառեր կը հնարէին: Հարկ էր անոնց առջեւ ամբարտակ կանգնել եւ լեզուն ապատել խառնակութեան անդունդին մէջ ղորելէ:

Այդ ամբարտակը եղաւ «Բառգիրք Հայկազեան լեզուի», անմահ՝ իր տեսակին մէջ, զարգուրելու կազմող գործ մը:

Հ. ՍԱՀԱԿ ՏԻՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

«ԱՆԱՌԱԿՆԵՐ»Ը ՏՈՒՆ ԿԸ ԿԱՆՉՈՒԻՆ

•

ԱՄՆ.— Ատենէ մը ի վեր բարոգութիւններ կը կատարուին խորհրդային իշխանութեանց կողմէ, իրենց տարագիր կամ փախստական հայրենակիցները վերադարձնելու համար: Գերմանիայէն հայ ռազմագերի մը եւս հայերէն թռուցիկներ ղրկած է զանազան հասցէներու, սրտառուչ կոչերով: Լը Մոնտի ռուսագէտ աշխատակիցը, Անտռէ Փիէռ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս շարժումին առթիւ.—

Քանի մը ամիսէ ի վեր գործօն քարոզչութիւն մը կը կատարուի Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ ռուսական, ռումանական, չեխական, լեհական, ուկրաինական գաղթականներու չրջանակներուն մէջ: Այն տասնեակ հազարաւոր թշուառները որոնք խոյս տուած են իրենց երկրէն — մեծ մասը քաղաքական պատճառներով — եւ որոնք չեն կրցած հանդիստ կեանք մը ապահովել արտասահմանի մէջ, այլեւս «դատճան» չեն նկատուիր իրենց համակրավար հայրենակիցներուն կողմէ, այլ «անառակ որդիներ» որոնց առջեւ հայրենիքը՝ վեհանձն եւ ներողամիտ կը բանայ իր թեւերը: Այս առթիւ սրտայոյզ կոչեր կ'ուղղուին անոնց հետեւեալ խօսքերով. — «Մոռնանք անցեալը, վերադարձէք մեղի, մի վախնաք, դէպի հայրենիք վերադարձի ճամբան բաց է ձեր առջեւ»:

Գարնան էր որ այս չարժման նախաձեռնութիւնը ստանձնեց Ա. Միութիւնը եւ «Դէպի հայրենիք վերադարձի կոմիտէ» մը կազմեց, նախագահութիւնը յանձնելով զօր. Ն. Ֆ. Մխոյէլովի: Այս նոր կազմակերպութիւնը մամուլի ասուլիս մըն ալ սարքեց ապրիլ 16ին, որ որոշ արձագանգ տուաւ: Ապրիլ 17ին «Իզվեստիա»ն լայն տեղ յատկացուց երեք սիւնակի վրայ տալով Ուկրաինացի գաղթականի մը յայտարարութիւնները: Փրոֆ. Վասիլաքի ուժգնօրէն կը յարձակէր ամերիկեան հակաբոլշեւիկ կոմիտէներուն վրայ, եւ կ'եզրակացնէր սա բառերով.— «Ես այն խոր համոզումը ունեցայ թէ իմ տեղս իմ ժողովուրդիս մէջն է, ահա թէ ինչու ժողովրդավար գերմանական հանրապետութիւնը (արեւելեան Գերմանիա) եկայ, իմ երկիրս վերադառնալու համար»:

Միխայէլովի կոմիտէն չորս էջնոց թերթ մը հրատարակեց եւ ճարտարօրէն տարածեց գաղթականներու մէջ.— «Կը խնդրենք որ յայտնէք մեղի թէ ուսայո՞ծ էք թերթը, կը դրէր խմբագիրը, եւ ըսէք մեղի թէ ինչ բան ձեզ արտասահման կը պահէ: Կոմիտէն նմանապէս երախտապարտ պիտի ըլլայ եթէ հասցէները տաք մեր հայրենակիցներուն, որոնց կրնանք ղրկել մեր թերթը: Սպասելով ձեր պատասխանին, հայրենիքի ողջոյնները կը ղրկենք ձեզի:» Տակն ալ հասցէն աւելցուած է: Այս հրատարակութիւնը որ ամսաթերթ մըն է, կ'աշխատի համոզել գաղթականները թէ վախնալու պատճառ չունին, ոչ իսկ Ա. Միութեան նախկին ղէն-

ԿԱՄՈՒՐՋԷ-ԿԱՄՈՒՐՋ...

★

Զլֆօն զիս պիտի տանէր Հնկուաթ, պիտի յանձնէր իր ազգական ծանօթ ջորեպանի մը որ յանձն առած էր ողջ եւ առողջ հասցնել Հալէպ...: Մութ, անլուսին զիշեր մը Զլֆոյին հետ զացինք Հնկուաթ, ներկայացանք ջորեպանին, որ մեզ ընդունեց սիրով եւ ծիծաղով: «Եթէ Թուրք ըլլայիր եւ կշխտքովդ ոսկի տայիր, չէի տաներ: Հայ ես, ես Հայու հաց չատ կերած եմ, Քիւրտը իր կերած հացը չի մոռնար, տասը համար ալ քեզ մինչեւ ուզած տեղդ ձրի կը տանիմ»:

Ձիւղ երկու չաբաթ վերջ, տաժանելի ճամբորդութիւն մը կատարելով, Սուրիոյ աղատ հողը՝ Հալէպ հասայ:

Հալէպ... Օ՛: Հալէպ:

Ի՞նչ կը ղդար այն անձը, որ այդ օրն – րուն, Թրքական դժոխքէն փրկուելով, տաքը այդ աղատ քաղաքը կը դնէր: Ամէն կողմ խինդ ու վայելք: Թատրոն, սինեմա, զիշերային զբօսավայրեր: Եկեղեցի, ղպրոց, հայկական հանդէսներ: Առատութիւն եւ ճոխութիւն, նոյնիսկ չոգայութիւն:

Ո՞վ կը մտածեր թէ հոն, Անատոլուի խորերը, հարիւրներով, հազարներով հայ բեկորներ կային ամէն բանի կարօտ, ամէն բանէ զրկուած, միշտ ենթակայ բռնութեան եւ հալածանքի: Վախի մէջ ծնած՝ մղձաւանջով կ'անցընէին իրենց տառապալից օրերը ...

Աչքէ հեռու, սրտէ հեռու ...

Գործ գտայ, աշխատեցայ: Ամերիկայի ազգականներս սկսան օգնել ինծի: Վիճակը լաւ էր, բայց սիրտս պարապ: Կոտրածի եւ աւերակներու մէջէն փրկուած, սիրտս ալ կատարեալ աւերակ մըն էր ...

Կը մտածէի, — այսուհետեւ ինծի համար արեւ կայ, հրապոյր չկայ: Ի՞նչ արժէք ունէր փորը կուշտ, վրան նոր, պատը տաք ըլլալը, երբ անդին, անփոխարինելի բաներ կը պակսէին:

Հայր, մայր, քոյր, եղբայր ... Հապա՞ վերջին կորուստնե՞րը ...: Հայրիկ, Աւօ, խե՞նդ Նշան, Պայտար Մանաս եւ ուրիշներ... Հապա՞ այն բազմաթիւ բարի, տառապանքի մէջէն իսկ իրենց վեհութիւնը պահող Զարման պաճինները, Կուլիօ նահանները, կամ Վարդիկ Քուրոյները ...

Պիտի ազատէի՞ անոնք Թրքական դը – ժոխքէն: Անոնք ալ ազատութիւն պիտի դտնէի՞ն: Տարակուսելի էր: Հապա՞ Աստղիկը եւ Սիսէ՞ն: Ո՞ւր մնացին, ինչ եղան ....

Ոչ, ոչ, անկարելի էր լեցնել սրտիս պարապը:

Տարի անցաւ...

Օգոստոս ամսու վերջերն էինք: Լուր տարածուեցաւ թէ Թուրքիոյ խորերէն, Ամերիկացիներու միջոցաւ որբերու կառաքուած բազմութիւնը: Բաներ Սուրիոյ ազատ հողը կուգային: Առաջին կարաւանը արդէն հասած էր Հալէպ, ու տեղաւորուած կայարանին մօտերը: Ելայ, գացի: Պաղտատ կայարանէն քիչ անդին, ընդարձակ դաշտի մը վրայ փռուած էին հազարի մօտ որբեր: Կիսամերկ, փոչեթաթաւ, յոգնած եւ ժժգոյն խլեակներ ... Տէր Զօրէն ետ մնացողներն էին, որոնք, ուրիշ Տէր Զօրներու մէջ ապրած էին: Թրքական սահմանե – րուն մէջ ո՞ր կողմը Տէր Զօր չէր ...

Անոնց մէջ ժամերով դեղերեցայ, ծանօթ, բարեկամ փնտռելով, բայց, ի զուր: Ոչ մէկ ծանօթ անուն կամ դէմք ա՞նոնց մէջ:

Որբերու կարաւաններուն յաջորդեցին «դրսեցի»ներու կարաւանները: Շաբաթը մէկ երկու անգամ Հալէպի հայութիւնը տուար թիւով Պաղտատի կայարանը կը փութար եկուորները դիմաւորելու: Շատեր, ծանօթ, աղգական, բարեկամներ դանելու յոյսով, ուրիշներ բարեսիրական նպատակներով կամ պարզապէս հետաքրքրութենէ մղուած:

Ես ալ յաճախ կ'երթայի, բայց չէի խառնուեր «եկուոր»ներուն: Հոն՝ կայարանէն քիչ անդին ցամքած դետակի մը վրայ ձղուած երկու աչքէ կամուրջ մը կար, կ'երթայի այդ կամուրջին մօտ, կռնակս կուտայի անոր սալաքարերուն ու կը դիտէի կայարան մտնող կառաչարը ու հետաքրքրութիւնս չարժէր:

Զափաղանց սրտառուչ էր այն սրահը, երբ չոգեչարժ մեքենան իր սուր ճիչը արձակելէ վերջ, դանդաղ կայարան կը մտնէր լեցուն վակոններով: Ինչ կանչեր ու ճիչեր, լաց՝ եւ դրկախառնումներ: Ես միշտ կռնակս կամուրջին տուած, կը դիտէի այս բոլորը, ու կ'ողբայի վիճակիս վրայ որ ոչինչ ունէի այս բոլորին մէջ:

— Ի՞նչ կեցեր ես այդպէս հեռուն, անհոդ ու անտարբեր: Եկուր, խօսէ, փնտռէ, թերեւս քեզի համար ալ արեւ մը կը ծագի...

Ցաճախ այս դիտողութիւնը կ'ընէին ծանօթներս, բայց ես չէի լսեր: Ես որո՞ն կրնայի սպասել: Ո՞վ կրնայր ուզած էի, որ դանելու յոյս ունենայի: Իմիններս բոլորը աչքերուս առջեւ ջարդուեցան: Ես մէկիմէկի անոնց դիակները կոխկրտեցի, անցայ... Բան չմնաց իմ եսիս որ յոյս ներշնչէր ինծի, հետաքրքրութիւնս չարժէր:

Ու եթէ կ'երթայի հոն, ցամքած գետի կամուրջին մօտիկը, տիկա ունէր ուրիշ իմաստ մը: Շրջանը չէր նմաներ այն միջավայրին ուր անցուցած էի իմ օրերս: Բայց, կամուրջ մը կար, չուրջը մացառներ, դիմացը ծառաստանի եւ քիչ անդին ալ փրկված տուներ: Այս պատկերը ինծի համար խոր իմաստ ունէր:

ՄԻՍԱԿ ՄԻՐՋԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

Ա. ՔԻՐԱԼԵՑՈՒ ՊԵՏՈՒ ԱՌԱՋԱՏԱՐԵՐ ԵՒ ԱՌԱՆՑՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

•

— Իսկական պատերազմ էր դատարկաբանների միջև։ Շուրջ տասը հոգի էին խոսում, ամեն մեկն իր կարծիքն էր հայտնում, բոլորն էլ ինչ-որ բան էին ասում, բայց ոչ ոք չէր լսում ուրիշներին։ Ամեն մեկն ուզում էր միայն իր ասածը լսել։ Ես ինքս էլ ուզում էի ասել, որ ամենից լավ կլինի, եթե ոչ ոք ոչ մի բան չասի, բայց ես էլ չկարողացա լռել։ Ես էլ ասացի իմ կարծիքը։ Ինչ-որ մեկը հարցրեց ինձ, թե ինչ եմ ասել, ես էլ չկարողացա հիշել։ Ես ասել էի, որ ամենից լավ կլինի, եթե ոչ ոք ոչ մի բան չասի։

Ես ուզում էի ասել, որ 1939 թվականի ամռանը ես ինքս էի ականատես եղել մի տեսարանի, որը ինձ ստիպեց մտածել, որ ոչ ոք չի կարող լսել ուրիշներին, որ ամեն մարդ միայն իր մասին է մտածում։ Ես ուզում էի պատմել այդ մասին, բայց ինձ ստիպեցին սպասել, քանի որ ուրիշներն էլ ունեին ասելիք։ Ես սպասեցի։ Ես սպասեցի մոտ երեք ժամ։ Ես սպասեցի, մինչև ինձ հարցրեցին, թե ինչ եմ ուզում ասել։ Ես ասացի, որ ոչ ոք չի լսում ուրիշներին։ Ինձ ասացին, որ ես ճիշտ եմ։ Ես ասացի, որ ես ուզում էի պատմել մի դեպքի մասին, որը ես ինքս տեսել էի։ Ինձ ասացին, որ ես պետք է ասեմ։ Ես ասացի, որ ես ասելիք չունեմ։ Ինձ ասացին, որ ես ստիպված եմ ասել։ Ես ասացի, որ ես չեմ ուզում ասել։ Ինձ ասացին, որ ես պետք է ասեմ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՍՆՋՆԱՍՊԱՆ ԵՂԱՆ

ՀԻՔԼԵՐ ԵՒ ԻՐ ՍԻՐՈՒՀԻՆ

Ն. Մխուեեան կողմէ արձակուած ռազմագերիներուն մէջ կը գտնուի Հիթլէրի սենեկապանը, Հայից Լինկէ, որ Պերլին հասնելով, հասաստեց թէ Առաջնորդը եւ իր կինը, եւս Պրաուն անճնասպան եղան եւ իրենց մարմինները կիզուեցան վարչապետարանի պարտէզին մէջ: «Ես թաքս – տոցէն դուրսհանեցի մարմինը և ուրիշներու հետ հրանիւթ (էսանս) թափեցի: Հինգ վայրկեան դիտեցի այրիլը»: Սենեկապանը պատմեց թէ Հիթլէր եւ իր սիրուհին, որուն հետ ամուսնացած էր մէկ օր առաջ, անճնասպան եղան 1945 Ապրիլ 30ին, իրենց ստորերկրեայ թաքստոցին մէջ: «Մինակ էին, Հիթլէր ինքզինքը սպաննեց, եւս Պրաուն թոյն առաւ»:

Առաջին վկայութիւնն է այս Արեւմուտքի համար, ականատեսի աչքով: Սենեկապանը դեռ էր տասնմէկ տարիէ ի վեր:

Ուրիշ դերի մը, էս — էս զօրավար Պոր, պատմեց թէ վարչապետարանի թաքստոցն էր, երբ Հիթլէր սպաննեց ինքզինքը: «Իր յարկաբաժինը գացի, վերջին հրամաններն առնելու համար: Հիթլէր մնաք բարով ըսաւ ինծի, յայտնելով թէ անճնասպան պիտի ըլլայ, քանի որ գին – ուորական կացութիւնը յուսահատական է: Յարկաբաժինէն մեկնեցայ, ապա վե – րադարձայ երկու ժամ ետքը, բայց ա – ռանց ներս մտնելու լսեցի թէ անճնասպան եղած է: Սակայն չտեսայ իր եւ Եւա Պրաունի մարմինը»:

Իսկ սենեկապանը չարունակեց.— Ես Հիթլէրի մարմինը պարէտէ փոխադրեցի: Իր չարժաւարը պիտի փոխադրէր Եւան, բայց չկրցաւ: Շատ ծանր էր իրեն համար: Իվերջոյ Հիթլէրի թիկնապահը յաջողեցաւ թաքստոցէն դուրս հանել մարմինը: Դիակներու կիզման ներկայ էին մօտ տասը հոգի: Այդ միջոցին ռուսական ռումբերը կը թռչէին ամէն կողմ: Հիթլէրի գլխաւոր օգնականը, Պորման ինքնաչարժ մը նստաւ եւ փորձեց ազատիլ Ռուսերու պաշարումէն: Չեմ կարծեր որ յաջողած ըլլայ»:

ԱԼԺԵՐԻԱՑԻՆԵՐՈՒ ՑՈՑՑԵՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԳԱԻԱՌԻ ՄԷՋ

Ալժերիոյ ազգ. չարժում կազմակերպութիւնը բոլոր ցոյցերը սարքած էր կիրակի օր, Փարիզի, Սէն Էթիէնի, Լիոնի, Տուէի, Լիլի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ: Փարիզի ցոյցերը ծրագրուած էին երեք տարբեր կէտերու վրայ, — Փլաս Սէն Միշէլ, Պարպէս եւ Պէլվիլ: Ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած էր եւ ձերբակալեց 913 Ալժերիացիներ, անոնց ինքնութիւնը ստուգելու համար: Տուէի մէջ երկու ցուցարարներ սպաննուեցան, հինգ հոգի ալ վիրաւորուեցան: Սէնթ Էթիէնի մէջ ոստիկան մը մեռաւ դանակի հարուած մը ստանալով կոկորդէն: Մարզասպանը ձերբակալուեցաւ: Միւս քաղաքներուն մէջ ալ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈԼՈԹՈՎ մեղայպիր մը հրատարակեց Մոսկուայի «Կոմունիստ» ամսագրին մէջ, սրբագրելով ութ ամիս առաջ խօսած ճառ մը, ուր սխալ բացատրութիւններ կ'ներեւային:

ԿՐԿԻՆ ԾԱՌԱՑՈՒԹԵԱՆ կանչուած պահեստիները նորէն բողոքի ցոյց մը արքեցին Ռուանի մէջ: Ցիսուն ոստիկաններ վիրաւորուեցան: Ուրբաթ օրուան ցուցարարներէն 11 հոգի դատապարտեցան տասնական օր բանտարկութեան, այն ամբաստանութեամբ թէ զբոսացած եւ ոստիկանութիւնը անարգած են:

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՑՁԸՆՀԱՒՐԸ իր գործունէութիւնը պիտի կրնայ վերսկսիլ մինչեւ տարեվերջ, թէեւ բժիշկները ամէն վտանգ անհետացած չեն նկատեր:

ՄԱՐՈՒԻ մարզպանը, զօր. ոը Լաթուր Փարիզ վերադարձաւ, 36 ժամուան քննական պատյտէ մը վերջ: Զօրավարը անհրաժեշտ չի գտներ նոր պահեստիներ ղէնքի տակ առնել: — «Իմ թիկնապահ» դուռակցութեան մէկ անդամը թնդրեց Ֆրանսայի վարչապետէն եւ կանչել զօրավարը, քանի որ կառավարութեան ծրագիրը վտանգուելու չահեցաւ ստուար մեծամասնութեամբ:

ԱՆԳԼԻՈՑ կառավարութիւնը որոշեց 100·000 զինուոր զեղչել բանակէն:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ· 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՄԻԽԻԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԺԱՄԸ 9 – 12

***

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Շրջ· կոմիտէի, մասնակցութեամբ Ֆ· Կ· Խաչի եւ Նոր Սերունդի:

Կը նախագահէ ընկ· Գ· ՍԻՆԱՊԵԱՆ

Կը խօսի ընկ· Պ· ՋՈՒՒԻՔՃԵԱՆ

Խօսք պիտի առնեն Ֆրանսայի ընկերք – վարական ներկայացուցիչները եւ տիկին ՕՏԷՄ ՄԻՒՍԱՑԷԼԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին.— Կրընոպլէն սանուհիներու երգի ու պարի խումբը ղեկավարութեամբ Տիկին Սիսլեանի հայկական տարազներով: Հայկական ու կովկասեան պարեր, ընկերակցութեամբ Պ· Պէրպիրեանի (Վիէննէն): Տեղի կ'ունենան խմբերգներ, դուէրգներ, մեներգներ եւ արտասանութիւն: Կը մասնակցին նաեւ քաղաքին լաւագոյն ուժերը:

Ջերմութիւնը ապահովուած է:

Մուտքը ազատ է

***

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հոկտ· 23ին, Ռիւ ժէյլի սրահը:

***

ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 29 Հոկտեմբերը, չաբաթ գիշեր:

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ՀԱՃԸՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

35ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կը տօնուի Շասի մէջ, այս կիրակի, դպրոցին սրահը: Լիոնէն Թոր – դոմ քահանայ Փօսթէքեան հոգեհանդիսաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ 8000 անթաղ նահատակներու յիշատակին եւ պիտի քարոզէ: Պիտի խօսի հայրենակից ՍԻՄԱԿ ՍԻՍԼԵԱՆ (Կրընոպլէն): Դպրոցական սանեքու կողմէ պատշաճ երգեր եւ արտասանութիւններ, նաեւ աւանդական մատաղօրհնէք:

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

Շուտով կը սկսի տպագրութիւնը
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԶԱՏԱՆԻՒ

ԿԵԱՆՔԸ ԵՐԳ Է ԵՒ ԵՐԱԶ

Քնարերգական թատերգութեան
(Լուսաւոր էջեր՝ Ֆրանսահայ կեանքէ)

Զուտ անհատական ղոհաբերութեամբ սկսած ձեռնարկ մը:

Անոնք որոնք կը սիրեն Հայ Գրականութիւնը, Հայ թատրոնը եւ կը փափաքին օգնել՝ անոր (իր տպչին պէս) իր բախտին ձգուած թատերադրին՝ ասիկա առիթ մըն է կեանքի կոչելու համար իրենց հայ ազնուական զղացումն, սէրն ու պարտաճանաչութիւնը:

(Արտասահմանի հայ տղայքն թերթերէն կը խնդրեմ որ արտատպեն այսկոչը):

Հասցէ՝—

Artin Mardinian, Chalet Vahakn
Aboukir. Egypte

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

ԲԱՑՄԱՆ ՁԱՇԸ

Տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի, 12 Հոկտեմբեր, ժամը 20ին: Սր – ձանապրուել դիմելով Նուպար Ցովհաննէսեանի, 14 ռիւ Ռօշամպօ, հեռ· Թրիւ· 47·48 եւ Պ· Գրիգոր Ադամեանի, 51 ռիւ Շաթօտէօն, հեռ· Թրի· 57–74, ամէնէն ուշ մինչեւ երեքշաբթի, դին 700 ֆրանք:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ·— Կիրակի օր Պալի մէջ (Պաղէլ) Ֆրանսական Ֆութպոլի խումբը յաղթեց Զուիցերիոյ 1–2ով: Խաղին 25րդ վայրկեանին Քոփա նշանակեց առաջին կէտը Ֆրանսայի համար «փենալթի»ով, երկրորդը՝ երկրորդ կիսախաղին նշանակուեցաւ Փիանթոնիի կողմէ: — Մարրպիւթի մէջ Ֆրանսայի Բ· խումբը պարտուեցաւ Սարէն 5·7ով:— Հեծանիւի Փարի - Թուր վազքին մէջ առաջին հասաւ ժոք Տիւփօն: Կոտրեց նաեւ մրցանիշը, միջին հաշուով 43 քիլմ· 645, կարելով մէկ ժամուան մէջ:

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

Կազմակերպուած Հայր· Մխուեեան կողմէ

Կիրակի, 16 Հոկտ· ժամը 15էն 24

Բարձր նախագահութեամբ եւ ներկայութեամբ՝

Բանակի Զօր· DUFIEUX

Կը խօսին Պ· Պ· ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ և Ց·ՀԻՍՍՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն Հայր Գրիգոր Վ· Հէպոյեան (Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութենէն, երաժշտագէտ (դաշնակ), Տիկ· Լիւսի Ամիրայեան (երգ), Պ· Արտաշէս Գմբէրեան (արտասանութիւն), Պ· Լեւոն Մոմճեաճեան, (Եգիպտոսէն):

ORCHESTRE BERNIE OLIVER et sa Grande Formation

Ձոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով: Մուտքը 300 ֆրանք

Ժողովուրդին փափաքին գոհացում տալու համար այս տարի վարձուած է
ՍԼԻՐՒԼ ՄԻԼԻԹՐԻ զոյգ սրահները Փլաս Սէն Թ'Օկիւթէն

Տոմսերու համար դիմել դրասուններ՝ Պարսամեան եւ Բալուեան, Ռիւ Ռիչէ:

Հոգեհանգիստ, կիրակի առտու Փարիզի Ս· Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցին ի յիշատակ հերոսամարտներուն նահատակներուն

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր· Կ· Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ, յօգուտ օգտափոխութեան կայանին:

15 Հոկտ·, Շաբաթ ժամը 9էն մինչեւ լոյս: Սալ Վօլթէր, 22 ռիւ Վօլթէր:

Նուագախումբ TITO FUGGI et Jacques Moreno

Իր մասնաւոր երգի եւ պարի ղերասաններով:

եւ CHARLES AZNAVOUR

Հայկական դեղարուեստի բաժնին կը մասնակցին Օր· Շ· Պէնկեան, ընկերակցութեամբ Մեսումեցի: Արամի Մուրատեան երգերով, Գրիգոր Վահան եւ ուրիշներ անակնկալներով:

Ձոխ պիւֆէ: Մուտքը մատչելի:

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Կիրակի, 23 Հոկտ· ժամը 16-24 **GEORGE V.ի չքեղ սրահներուն մէջ**

Մասնակցութեամբ փարիզեան Լաւագոյն արուեստագէտներու

VALTON (ՁԵՌՆԱԾՈՒ), TRIO ACROPOLSի ՊԱՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ԼԷ Մատէլս (պարեր), Մանքբէենեներու տողանցք

Տոմսերու եւ սեղանի համար դիմել

Ա· Աճէմեաճին PRO. 03-19 Ն· Յովհաննէսեանին TRU. 47-48

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆԻ վարչութեան անդամները ժողովին կը հրաւիրուին Չ· 12 Հոկտ·, ժամը 6·30ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը:

ՓՈԽԱՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԻ

Փոխան հոգեհանգիստի Տոքթ· Թէրզեանի մահուան 27րդ տարեդարձին առթիւ, Պ· Ստեփան Թէրզեան երկու հազարական ֆրանք կը նուիրէ հետեւեալ կազմակերպութեանց· — Կարմիր Խաչ, Կարպոյտ Խաչ, (օգափոխութեան կայանի չէնքին), Աղքատախնամ, «Յառաջ», Ֆրանսահայ Լսարանի գեղարուեստական ֆոնտին, Իսիի եկեղեցիին, Լիոնի եկեղեցիին: Ստանալ «Յառաջ»էն:

Նոյն առթիւ Պ· Թէրզեան Անտիլիի Մերանոցին կը նուիրէ քսան «ժիւփ», Ֆ· Կ· Խաչին քսան «ժիլէ», Դպրոցասէրին քսան «ժիլէ», Ս· Մուրատեան վարժարանին 50 քիլօ բրինձ:

Այս վերջին նուէրները ստանալ նուիրատուէն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Շրջ· վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Պրիւսէլա – բնակ Տէր եւ Տիկին Աւետիս Էմիրզեանէ եւ Տէր եւ Տիկին Գառնիկ Իսպէնճեանէ հինգ հազարական ֆրանք, փոխան ծաղկեպակի, ողբացեալ Յարութիւն Խաչերեանի մահուան առթիւ:

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻ ԵՒ ՄՈՐԹԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է
ՏԻՐԱՆ
Արագ սպասարկութիւն
վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (X^e)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Առնուվիլի կառավարչից մասնաճիւղի դասերը վերսկսած են: Այս առթիւ վարչութիւնը կը ծանուցանէ Կուէնվիլի, Սարսէլլի եւ Առնուվիլի հայ երիտասարդներուն եւ երիտասարդուհիներուն թէ դասատուները թիւնները տեղի կ'ունենան ամէն հինգշաբթի ժամը 21էն 23·30, Առնուվիլի եկեղեցւոյ խորհրդարանը (ռիւ Սէն Թիւթ), ղեկավարութեամբ ընկեր Կարօ Երանեանի: Ջերմապէս կը յանձնարարենք որ բոլորն ալ հետեւին կանոնաւորապէս:

●

Ֆ·Կ·Խաչի Պոմոնի ղպրոցը վերաբացուած է Հոկտեմբեր 6ին, հինգշաբթի, ուսուցչութեամբ Պ· Վահրամ Միսքիճի:

Դասերը բոլորովին ձրի են: Սիրելի ծնողներ փութացէք արձանագրել ձեր զաւակները:

●

Սէնթ Էթիէնի հայերէնի դասընթացքը վերսկսաւ Հոկտ· վեցին:

Գիշերուան դասընթացքի հետեւողները աշակերտները թող նախօրօք աթոռ նաղրուին հինգշաբթի օր Պ· Կ· Տէրմոյեանի մօտ:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՆԿԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին: Այս չաբաթ ժամը 21ին, 19 ռիւ տէ զ'Ալուէթ, (Տիկին Պաղիկեանի բնակարանը):

Կը խօսի Պ· Մ· ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ԼԻՈՆԱՀԱՑ·— Պարտաւոր էք ստորագրել ձեր նամակը եւ ձեր մեղադրանքը հաստատել վաւերական վաստակով:

ԾԱՒՈՒ Է

Ալֆորվիլի մէջ տուն մը, առաջին յարկը երկու սենեակ, մէկ մեծ խոհանոց, ճաշասենեակ, մուտք, լուացարան, պարտէզ, պտղատու ծառերով, կեդրոնական ջերմութիւն, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, հեռաձայն, մեծ կառատուն մը, 60 քառակուսի մեթր: Կը յարմարի խանութի կամ արհեստանոցի:

Այցելելու համար կէսօրէ հաք ժամը 15էն վերջ, Tél. ENT. 24-89

Գին 3·500

Dupuis, 14, Rue de Nice, Alfortville

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

MERCREDI 12 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7799 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3210

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՋԻՆԱՐՇԱԻԸ

●

Կը թուի թէ այսուհետեւ աւելի յաճախ պիտի խօսինք այս հարցի մասին, որ արդէն իսկ հրատապ հանգամանք ստացած է :

Լուրերն ու տեսութիւնները իրար կը հրմշտկեն միջազգային մամուլին մէջ : Ամէնէն անտարբերներն ալ իրենց ուշադրութիւնը զարթուցած են դէպի Արեւելք :

« Լը Մոնտ »ի արեւելագէտ աշխատակիցը, Էտ. Սապլիէ, երէկ նոյն իսկ վախ կը յայտնէր թէ այս նոր զինադադարը կը նայ վերաբանալ պզտ պատերազմը որ մեղմացած էր Ժընեւի խորհրդաժողովէն ի վեր (Ճուլիս) :

— « Ամուլ են բոլոր բանավէճերը : Խնդիրը շատ աւելի լայն հանգամանք ունի քան մը քանի մը զէնքերու յանձնումը Իսրայէլի կամ Արաբներուն : Նոյն իսկ Միջին Արեւելքի զինադադարն ալ անդին կ'անցնի : Խնդիրը այն է թէ մեծ պետութիւները իսկապէս կ'ուզե՞ն վերջ տալ պզտ պատերազմին» :

Արդարեւ, տագնապը նոր սկսաւ եւ բոլոր ծալքերը բացուած չեն տակաւին :

Միջազգային մամուլին եւ դիւանագէտներուն իրարանցումն իսկ տագնապին ծանրութիւնը կ'ապացուցանէ :

Երեւութապէս առեւտրական գործ մը երբ այսքան մտահոգութիւն կը պատճառէ, կը նշանակէ թէ բոլոր գաղանիքները չեն պարզուած տակաւին :

Ուրիշ կարգ մը պարագաներ ալ տեղի կուտան մտալ խորհրդածութեանց :

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան Արեւելքի բաժնին վարիչը, Ճորճ Ալէն, որ Գահիրէ զացած էր անցեալ շաբթու, ազդարարութիւն մը ստացած է Իսրայէլի վարչապետէն :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Պ. Մոչէ Շարեթ յայտներ է որ եթէ պիտի չկարենայ ընդհարում մը չէ ծագած Միջին Արեւելքի մէջ, մօտալուտ է, քանի որ փոխհրութիւն պիտի կատարուի ուժերու հաւասարակշռութեան մէջ, երբ Եգիպտոս մեծ քանակութեամբ արդիական զէնքեր ստանայ համայնավար երկիրներէ :

Իսրայէլ չէ գոհացած միայն զդարաբերութիւն ուղղելով, այլ պահանջած է որ ամերիկեան կառավարութիւնը զէնք ճարէ Իրեն, վասնզի զիմագրաւելու համար :

Այս առթիւ, ուրիշ ազդարարութիւն մը եւս կը սահեցնէ :

Կ'ըսէ թէ անհաւանական չէ որ Իսրայէլ ձախակողմեան կառավարութիւն մը ունենայ, իր կարգին զէնք պահանջելու համար Մ. Միութենէն :

Ուշադրաւ են, նաեւ, Իրանի մասին ջրված զրոյցները :

Քանի օրէ ի վեր իրարէկ ազբիւրէ կը հաւաստեն թէ այդ երկիրն ալ պիտի միանայ Թուրքիւրաքեան դաշինքին, դրուն անդամ են Անգլիա եւ Փաքիստան :

Մինչեւ հիմա քաղաքական չրջանակներու մէջ չատ կարեւորութիւն չէին ընծայեր այս կարգի լուրերու : Բայց Շահին վերջին ճառը կը հաստատէ թէ Թեհրան եւս հարկադրուած է դիրք ճշդել, միանալով Միջին Արեւելքի պաշտպանութեան դաշինքի մը :

Եւ վերջապէս բացառիկ երեւոյթ է Եգիպտոսի մէջ սկսած չարժումը, — ժողովրդական հանդանակութիւն կատարել, դէնք եւ ռազմանիւթ ճարելու համար : Այն ալ՝ Մ. Միութենէն կամ անոր արբանեակներուն միջոցաւ :

Բանգէտներ կը կարծեն թէ ամբողջ արբանեկան աշխարհը կրնայ վարակուիլ նոյն չարժումէն, այլապէս վրդովիչ անակնկալներու առջեւ զտնելով արեւմտեան պետութիւնները :

Չէ՞ք զտներ թէ այս երեքուն կացութիւնը ներքին զինադադար մը կըպարտադրէ մեզի, զոնէ արեւելեան ճակատին վրայ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

●

ՄԱՐՈՔԻ ԵՒ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ — ՎԵՐԱԿՈՉՈՒՄԸ ՊԱՀԵՍՏԻՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԸ — ԽԻՍՏ ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ԱԼԺԵՐԻԱ - ՑԻՆԵՐՈՒ ԴԷՄ, ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Ազգ. ժողովը երէկ սկսաւ քննել Ալժերիոյ խնդիրը : Միեւնոյն ատեն կառավարութիւնը կը զբաղի Մարոքի մասին արուած որոշումներու գործադրութեամբ, քանի որ վտահութիւն չահեցաւ 140ի դէմ 477 ձայնով : Նախարարական խորհուրդը առջի օր նկատի առաւ ազգ. պաշտպանութեան նախարարին զեկուցումը՝ Մարոքի մէջ կատարուած քննութեան մասին : Զօրավարին կարծիքով, անհրաժեշտ է առաջին առթիւ կազմել արքունի խորհուրդը : Գալով զինուորական կացութեան, զօր. Պիյոթ կը հաստատէ թէ Մարոքի ապստամբները պատրաստած էին օտար հողի վրայ եւ ունին արդիական զէնքեր, հաւանաբար մաքսանենգութեամբ ձեռք բերուած : Իր կարծիքով, անորոշութիւն մը պիտի տիրէ 8 – 10 օր, Ֆէսի հիւսիսային չրջանի մասին, բայց հաւանական չէ որ կացութիւնը ծանրանայ : Միջոցներ ձեռք առնուած են, զինուորական դիրքերը զօրացնելու համար : Միւս կողմէ կը յուսայ որ նպաստաւոր ելքի մը յանգին Սպանիոյ կառավարութեան եղած դիտողութիւնները : Կարգ մը թերթերու տեղեկութեանց համաձայն, տասը հազար զինուորներ կը կուտին Ռիֆի չրջանին մէջ :

Ազգ. պաշտպանութեան նախարարը տեղեկութիւններ հաղորդեց նաեւ Ռուանդի մէջ պատահած ըմբոստութեանմասին, զինուորական իշխանութեանց թուլութեան վերագրելով զայն : Այս առթիւ ժողովը հաւանութիւն յայտնեց կարգ մը պատժական տնօրինութեանց, մասնաւորապէս չրջանին զինուորական հրամանատարին պաշտօնանկութեան եւ երկու զինադադարներու արգելափակման : Միեւնոյն ատեն միջոցներ ձեռք պիտի առնուին այն զինուորներուն համար որոնք նորէն ծառայութեան կոչուած են կամ իրենց չրջանը լրացուցած ըլլալով հանդերձ դրօշի տակ կը մնան : Կառավարութիւնը այսօր պիտի որոշէ այդ միջոցները որոնք կապ ունին զինուորներու նիւթական կացութեան կամ մասնաւոր չահերուն հետ :

Նոյն նիստին մէջ ներքին նախարարը տեղեկութիւններ հաղորդեց Հիւս. Ափրիկէի կէսկիներու կազմակերպած բունդ մասին, որոնք զինադարումներու տեսիլ տուին փարիզի թէ զաւառի մէջ :

Ալժերիոյ հարցին քննութեան առթիւ, հարցապնդումներ ուղղած են 13 երեսփոխանների : Մասնաւորապէս բունդ վիճաբանութիւններ կը սպասուին այն որոշման առթիւ զոր քուէարկեց ՄԱԿի ընդհ. ժողովը, օրակարգ անցընելու համար Ալժերիոյ խնդիրը : Այս իսկ պատճառով Ֆրանսայի բարեկամներն ու հակառակորդները լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին վիճաբանութեանց :

Ալժերիացիներու ցոյցերուն առթիւ, քննութիւն մը բացուած է, ստուգելու համար թէ ինչպէս վերակազմուած են կարգ մը լուծեալ կազմակերպութիւններ : Փարիզի մէջ ձերբակալուած հարիւրաւոր ցուցարարներէն 48ը վար զրուած են եւ կը հարցաքննուին : Միեւնոյն ատեն խուզարկութիւններ կը կատարուին, որոնց հետեւանքով ահռելի քանակներ եւս ձերբակալուեցան : Հիւս. չրջանին մէջ ալ վար զրուած են 59 ամբաստանեալներ : Կիրակի օրուան ցուցարարնե-րուն վրայ դանուած են 140 դանակ, դանդաղ տեսակ ածելիներ եւայլն, ինչպէս կը զրեն տեղական թերթերը :

× « Իւմանիթէ » կը զրէ թէ չարունակ նոր զինուորներ կը զրկուին Մարոք :

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՕԾՈՒՄԸ ԵՒ ԵՐԴՈՒՄԸ

●

ԵՐԵՒԱՆ (*առաքօ*).— Կիրակի, 2 Հոկտեմբեր, Էջմիածնի Մայր Տաճարին դաւառը կամարներուն տակ մատուցուեցաւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ, որուն ընթացքին կատարուեցաւ հանդիսաւոր օծումը Ամենայն Հայոց նորընտիր Հայրապետ Վազգէն Ա. Պալճեանի : Բազմահազար ուխտաւորներ խռնուեր էին Մայր Տաճարին ներսն ու մայրավանքին բակին մէջ : Պատարագը երգուեցաւ երկսեռ երգչախումբին կողմէ :

Պատարագիչը նոյն ինքն Ամենայն Հայոց Հայրապետն էր : Արարողութեան կը մասնակցէր նաեւ Հայաստանի ժողովրդային երգիչ Շարա Տալեան, որ երգեց « Վերաբերում »ի մեղեդին եւ աւելի ետք՝ Էջմիածնի ձօնուած՝ « Տէր կեցո »ն եւ « Ամէն եւ ընդ հոգւոյդ քում »ը :

« Վերաբերում »էն անմիջապէս ետք եւ « Ողջոյն »էն առաջ պատարագը ընդհատուեցաւ եւ ժամը 11ին օծման արարողութիւնը սկսաւ :

Վազգէն Ա. կաթողիկոս ծունկի եկած դասին մէջ եւ չրջապատուած արքեպիսկոպոսներէ, եպիսկոպոսներէ, վարդապետներէ, արեզաններէ եւ սարկաւագներէ, սուրբ օծման դրոշմը Ս. Միւռոնով իր դէմքին եւ այնուհետեւ իրեն տրուեցաւ հովուապետական գաւազանը : Օծումը կատարեց Եղիպտոսի Հայոց առաջնորդ Մամբրէ արք. Սիրունեան : Օծումը տեւեց մօտաւորապէս քսան վայրկեան, որմէ վերջ օծեալ Հայրապետը խորան բարձրացաւ եւ հոն, ամբողջ եկեղեցականներ Դասը կարգով մօտեցաւ ետ համբուրեց անոր Աջը :

Օծման արարողութենէն ետք չարունակուեցաւ պատարագը, որուն « Հայր Մեր »ի մասէն առաջ, ողջոյնի խօսք ուղղեց Համայն Ռուսիոյ Պատրիարքին ներ-կայացուցիչը՝ ռուսերէն, որ հայերէնի թարգմանուեցաւ : Ողջոյնի խօսք ուղղեց նաեւ Վրաստանի եկեղեցիին ներկայացուցիչը :

Ողջոյնի այս խօսքերէն վերջ, Ամենայն Հայոց Հայրապետը հաւատացեալ ժողովուրդին ուղղելով իր պատգամը, ըսաւ ի միջի այլոց .

« Այսօր, այս աղօթքի եւ հրաշքի խորհրդաւոր պահուն, ես կ'ուխտեմ հետեւիլ մեր յաւիտենական Տիրոջ եւ առաջնորդ Աստուածորդւոյն պատուիրանին՝ ծառայելով իր սուրբ եկեղեցւոյն, աստուածակառոյց Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին, մեր հարազատ ժողովուրդին եւ վերընծիւղած Մայր երկրին :

« Հրաշքով յօրինուած է Հայաստան-եայց Առաքելական Ս. Եկեղեցին, հրաշքով վերստին կեանքի է կոչուած մեր հայրենի աշխարհը այսօր : Ամրացո զիս Տէր, որպէսզի Քու ձեռքիդ գործիքը դառնամ վասն շինութեան Ս. Եկեղեցւոյդ, Քու խօսքիդ աւետարերը ըլլամ մեր հաւատացեալ եւ յուսացեալ ժողովուրդին մէջ, ու նաեւ Քու խաղաղութեան ուխտեալ գինուորը դառնամ, որպէսզի նոր վերաշինուած, ծաղկած հայրենի օճախը այլեւս երբեք, երբեք չկանգուն եւ անոր երդիքին տակ միշտ առատ ու անխոնջ ըլլան փառքն ու լոյսը » :

Այսուհետ, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը իր չնորհակալութեան խօսքը ըրաւ համայն Ռուսիոյ Պատրիարք Ալեքսիի եւ Վրաց Եկեղեցիի կաթողիկոս Մելքիսեդեկին՝ իրենց պատգամաւորներուն արտայայտած համակրական զգացումներուն համար : Եւ չարունակելով եղբայրացուց :

« Ծունկի եկած, հայեացքս սեւեռած Բարձրեալին, կը հայցեմ աստուածային խաղաղութիւն եւ կենարար օրհնութիւն մեր հաւատացեալ ժողովուրդին համար, հա՛յ ժողովուրդի բոլոր զաւակներուն համար անխտիր, որ կ'ապրին Մայր Հայրենիքի հողին վրայ եւ կամ ի սփիւռս աշխարհի : Հոգեւոր երկնաւոր եկեղեցին ես անշարժ պահեա եւ զերկրպագուս անձ-ուանդ Քում սրբոյ պահեա ի խաղաղութեան : Ողորմութիւն եւ զօրութիւն Աստուծոյ, շնորհ, սէր եւ խաղաղութիւն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի եւ հաղորդութիւն Ս. Հոգւոյն եղիցի ընդ ձեզ ընդ ամենեսեան, Ամէն » :

Քարոզչի եւ, հանդիսաւոր թափորով, ամպհովանիի տակ, Հայրապետը առաջնորդուեցաւ վեհարան :

Խօսակը նոյն ատեն յայտարարեց, թէ Էջմիածնի եւ Կիլիկիոյ Աթոռները ցարդ Վազգէն անունով կաթողիկոս ունեցած չեն. հետեւաբար, նորընտիր կաթողիկոսը կը կոչուի Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգէն Ա. կաթողիկոս Ամենայն Հայոց :

«ԽԱՂԱՂՈՒԹԻԻՆ, ԲԱՅՑ ՈՉ ԱՄԷՆ ԳՆՈՎ»

●

ԱՄԵՐԻԿԱ ՆՈՐԻՆ ԿԸ ՑԻՇԵՑՆԷ ԱՐԲԱՆԵԱԿ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Ֆ. Տըլլըս, Բշ. օր ճառ մը խօսեցաւ Ամերիկեան Լեգէոնին առջեւ, յայտարարեց թէ Մ. Նահանգները փընտռի պիտի երթան երկու չարք ծրագիրներով, — մէկը՝ զիմագրաւելու համար որեւէ խափանում Սովետներուն կողմէ, երկրորդը՝ օգտագործելու համար խորհրդային որեւէ նախաձեռնութիւն՝ ի չահ յարաբերութեանց մեղմացման : Ապա կանգ առաւ հետեւեալ կէտերուն վրայ .—

1. Համաչխարհային կացութիւնը ի վերջոյ պիտի ստիպէ Ռուսիան թուլցնել իր միահեծան տիրապետութիւնը արեւելեան Գերմանիոյ վրայ եւ ազատել արեւելեան Եւրոպայի արբանեակ երկիրները :

2. Սովետները ընդունելով նախազահ Այզընհաուըրի ծրագիրը օդանաւային չնութիւն եւ զինուորական տեղեկութեանց փոխանակման մասին, պիտի զիւրացնեն միջազգային սպառազինութեանց նոր առաջարկները :

Այս առթիւ յայտարարեց .— « Մ. Նահանգները կը սիրեն խաղաղութիւնը, բայց ոչ ամէն գնով : Աչխարհի վրայ չկայ ազգ մը որ այնքան փարած ըլլայ խաղաղութեան որքան մենքը : Մ. Միութեան վարիչները արագօրէն բարեփոխեցին իրենց վերաբերումը : Եւ սակայն, չենք կրնար ըսել թէ ինչ որ տեղի կ'ունենայ այժմ իրապէս նպաստակի փոփոխո՞մ է թէ ռազմախազ : Թէեւ մենք ի վիճակի ենք արագ եւ ահարկու միջոցներ ձեռք առնելու համայնավար Զինաստանի զրգռութեանց առթիւ, բայց չուզեցինք բռնութեան դիմել » :

Նախարարը քննադատեց կարգ մը երկիրներու չէզոքութիւնը Արեւելքի եւ Ա. Բեռմուտքի զազափարական պայքարին հանդէպ, առանց անուններ տալու : Ցե-տոյ բացատրեց թէ Մ. Նահանգները կ'ուզեն կրճատել իրենց պինուորական ծախքերը, « բայց որոշած են խոհեմութեամբ չարժիլ : Այս անգամ պինաթափ պիտի չըլլանք, առանց վստահ ըլլալու թէ ուրիշներ ալ նոյն ճամբուն կը հետեւին : Մենք բաւական դառն դասեր առինք պինաթափութեան մասին : Նոյն ինքն Ֆ. Միութիւնը Քորէայի մէջ սորվեցուց մեզի թէ պինաթափութիւնը եթէ միակողմանի ըլլայ խաղաղութիւն չի բերեր : Խաղաղութիւնը, միակ խաղաղութիւնը զոր կ'արժէ ունենալ, կը պահանջէ անվեհեր ոգի մը ի պաշտպանութիւն ազատութեան եւ արդարութեան : Առանց այդ ոգիին նախայարձակները պիտի տիրապետեն, մինչեւ որ յուսահատութիւնը յանգի զէմարգութեան եւ պատերազմի » :

.....

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ծրագրած բանակին առաջին 30–40 բարձրաստիճան պաշտօնեաները պիտի նշանակուին այս չաբթու :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՄԽԻԹԱՐ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ
ԵՒ ԻՐ ՀՈՑԱԿԱՊ ԳՈՐԾԸ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Հարկ չկայ ըսել թէ ինչպիսի դժուա–րութեանց պէտք եղաւ յաղթել, չկար հա–յերէն բառարիւք մը, զոր Մխիթար իրեն առաջնորդ առնէր: Զկար ձեռագիրներու ճոխ հաւաքածոյ մը, ուսկից առատապէս քաղէր բառերու պաշարը: Հարկ էր ստու–գել իւրաքանչիւր բառի նախկին եւ հա–րատած իմաստը, եւ այդ բանը անկարելի էր ընել, բայց միայն համեմատելով թարգմանութիւնները բնագրին հետ, ստուգելու համար իւրաքանչիւր բառի քնիկ նշանակութիւնը: Հարկ էր Աստուա–ծաչունչէն կամ նախնեաց գրքերէն վկա–յութիւններ բերել: Մխիթար իր աշա–կերտներուն հետ կատարեց այդ հսկայ աշխատութիւնը, չխնայելով ծախքերու, ջանք աշխատանքի, չխնայելով նոյն իսկ առողջութեան, զոհնալով քունի եւ հան–գստեան ժամերէն, որպէս զի միւս կարե–ւոր գործերուն եւ գործերուն խա–փանում չունենայ: Հայ գրականութեան անկումի շրջանը մեռած էր եւ սկսեր էր հայ ոսկեդարու վերածնութեան դարը:

Երբ բառարանին վերջին թերթը տպա–գրուելու վրայ էր, Մխիթար վախցաւը–ուած էր յաւիտենական աշխարհին մէջ: Դիտնական Եւրոպան սկսաւ Մխիթարի Միաբանութիւնը ճանչնալ իբրեւ բարե–բաղդն ուսման վառարան մը, տեսակ մը ճեմարան, որ միանալով «Եղիցի»ն խօս–մա, հետ Մխիթարի դասակերտը պիտի փրկէր կործանումէ:

Իր մահէն վաթսուն տարի վերջ, 1810–ին, երբ Եւրոպան կը խռնարհէր Մեծն Նափոլէոնի մականին տակ, պետութիւն–ներ եւ արքունի դահեր կը տապալէին ա–նոր ահագին բանակներուն առջեւ, եւ ա–նողոք հրամանով մը բնաջինջ կ'ըլլային կրօնական կարգերը եւ անոնց ստացուած–ները յարքունիս կը դրաւուին, Մխիթարի խռնարհ կղզեակը, չնորհիւ իր դիտական համբաւին, ոչ միայն ղերծ կը մնար այդ համայնաջինջ աւերումներէ, այլ եւ կայ–սերական վճռով «Հայկական ճեմարան» պատուաւոր տիտղոսը կ'ընդունէր:

Կայսերական անսպասելի վճռէն վերջ, Ս. Ղազարի կղզին նոր փայլ մը ստացաւ: Գիտնական Եւրոպան սկսաւ զայն նկատել հայ ազգին զրականութեան եւ մշակոյթի զլխաւոր կեդրոնը, եւ անոր տպարանն ալ իբրեւ չարժիչ ուժը հայ ուղեղին: Փոքր էր այդ տպարանը, բայց կոկիկ, Եւրո–պայի մէջ առաջին օրէն հռչակուած իր մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրու–թեան համար, ցուցահանդէսներու մէջ արժանանալով ոսկի եւ արծաթ վկայա–կաններու:

Այդ կղզին եղաւ նաեւ սրբավայր մը, ուխտատեղի մը, այցելավայր մը: կայսր–ներէն, թագաւորներէն, իշխաններէն, հռչակաւոր երաժիշտներէն, նկարիչնե–րէն, բանաստեղծներէն մինչեւ յետին աբ–ուեստաւորը՝ անոր հիւրերը եղած են, կը ճանչնան զայն, եւ չատ մը տաղանդաւոր գրիչներ անոր նուիրած են քանի մը գե–ղեցիկ եւ զգայուն էջեր:

Մարդ կը հետաքրքրուի հարցնել ինքն իրեն թէ ի՞նչ գրաւիչ բան ունի Ղուրերու մէջ ընկղմած այդ համեստ կղզին, որ ի–րեն կը քաշէ այնչափ այցելուներու բազ–մութիւնը,— ամէն տարի չուրջ 30·000 մարդ:

Պատճառը պարզ է. Մխիթար գիտցած էր իր դասակերտին արտաքին դեղեցկու–թեան հետ միացնել իր ներքին չէնքին դեղեցկութիւնը:

Օտար այցելուն հոն կը տեսնէր, որ Ա–րեւելքի խորէն եկած խումբ մը Հայեր, ներանձնական կեանքի կապերով կապած իրենք զիրենք, եւ սակայն քաղաքակա–նութեան գիտութեան մշտաշարժ հոսան–քին հետ կը քալեն յառաջ: Ան կը տեսնէր այն փոքրիկ վանքը, որ ազգի մը մտաւոր գործունէութեան մէջ առաջնակարգ դեր խաղացեր է: Խումբ մը արեւելքցի վա–նականներ, որոնք ունին կոկիկ, մաքուր, բարեկարգ բնավայր մը, եւ իրենց վայե–լուչ վարմունքով եւ գրական աշխատու–թիւններով գիտցեր են յարգելի ընել Եւ–րոպայի աչքին զրեթէ մոռցուած ազգ մը, կամուրջով մը կապելով զայն եւրոպական քաղաքակրթութեան հետ:

Ահաւասիկ այն կէտերը որոնց վրայ հիմնուած են օտարներու յարգանքն ու հիացումը, եւ այս պարծանք մըն է մեր ազգին, որ այսպիսի մեծ ընդունակու–թիւններ ցոյց կուտայ եւրոպական կը–թութիւն եւ գիտութիւնը իւրացնելու մէջ:

Այս յարգանքէն եւ հիացումէն մղուած՝ Ֆրանսացի, գերմանացի, անգլիացի նշա–նաւոր գիտնականներ, հասկնալով հայ դասական լեզուին կարեւորութիւնը հիւ–րեր եղան Ս. Ղազարի վանքին, հոն սոր–վելով մեր լեզուն:

Այդ հանդամանքով Ս. Ղազարի հիւրն ե–ղաւ Լորա Պայրըն, անգլիացի մեծ բա–նաստեղծը, մնալով հոն ամիսներ, ուզա–նելու համար հայերէնը: Իր սենեակը մինչեւ այս օր դեռ տեսակ մը ուխտատե–ղի է Անգլեւսաքսոններուն:

Բայց ամէնէն անմոռանալի նուէրն ե–ղաւ, երբ Աւստրիոյ Փրանկիսկոս Ա. կայսրը, 1915ին այցելեց Հայոց կղզին, հոն ամէն բանի հաւնեցաւ բացի փոքրու–թենէն, ուստի հրամայեց ընդարձակել եւ Միաբանութիւնը լեցնելով ծովը, կղզին դրեթէ նոյն չափ եւս ընդարձակուեցաւ նախկին տարածութեան վրայ:

Սակայն մեծագոյն նուէրն բրաւ Վենե–տիկին Ղուրերու վարչութիւնը, որ Մխի–թար Աբբահօր մահուան երկհարիւրամ–եակին առթիւ՝ ցոյց տարու համար իր սէրը դէպի հայ մշակոյթի վառարանը, որ պարծանք մըն էր նաեւ Վենետիկի, հրամայեց 14·000 քառակուսի մեթր եւս ընդարձակել, ծախքերուն մեծագոյն մա–սը իր վրայ առնելով:

Այսպէս բորոտներու ամայի կղզին իր դեղեցիկ բուսականութեամբ դրախտ մը դարձաւ, որուն վրայ հիանալով Վենետի–կի հայասէր ժողովուրդը զայն անուանեց «Վենետիկի լճակին զոհար», եւ կամ «Դեղագուարճ կղզի»:

Բայց ինչ որ հայ ժողովուրդին աւելի սիրելի եւ շահադրդիռ կը դարձնէ Վենե–տիկը, այն է որ Եւրոպայի ուրիշ քաղաք–ներէն աւելի սերտ կապերով միացած է Հայերու հետ: Հայոց եւ Վենետիկի մէջ առեւտրական եւ դիւանագիտական յարա–բերութիւնները սկսած են կանոնաւոր կերպով Ռուբինեան Թագաւորութեան ժամանակ: Հայ վաճառականներուն եր–թեւեկներով այնքան բազմացաւ հայ գա–ղութը, որ մեծ ծառայութիւններ մատոյց պերճապայծառ հանրապետութեան, անոր տալով նաւատէրներ, մեքենագործներ, արուեստագէտներ, տպագրիչներ, քաղա–քական եւ հոգեւոր դեսպաններ եւ նուէ–րակներ, այնպէս որ Մխիթարի Վենետիկ հասնելէն դարերով առաջ, արդէն Հայը օտար մը չէր Ադրիատիկի Դժխոյին հա–մար: Հայ գաղութը հոն ունէր եւ այս օր ալ ունի իր յատուկ տունը, իր տպագրին եկեղեցին, իր փողոցը եւ կամուրջը:

Երկու հարիւր տարիէ աւելի կ'ընէ որ Մխիթար Սեբաստացին, այդ բազմաչար–չար մեծ Հայը, կը հանդչի իր կառուցած վանքին մէջ, եւ այդ օրէն ի վեր իր չի–րիմը դարձաւ ոչ միայն Վենետիկի ու ա–նոր շրջակայ ժողովուրդի, այլ եւ Իտա–լիոյ հեռաւոր քաղաքներուն համար ուխ–տատեղի մը, ուր կուգային իրենց ցաւին դարման խնդրելու եւ շատերը կը դանէին իրենց առողջութիւնը:

Իսկ դուք, Փարիզի Հայեր երկիւղալից յուզումով ոաք դրիք այս փոքրիկ բայց ազատ եւ անկախ Հայաստանի հողին վը–րայ եւ առաջինները եղաք, որ վերանո–րոգեցիք ձեր պանծալի նախնեաց ուխտա–դիացութեան զեղեցիկ աւանդութիւնը:

Ձեր հոգիները թրթռացին, երբ անոր ձեռակերտին երկնակամարին տակ ար–տասուալից աչքերով տեսաք հայկական թանկագին հին ձեռագիրները, կենդանի վկաներ բարձր քաղաքակրթութեան մը: Ձեր սրտերը լեցուեցան արդար հպարտու–թեամբ մը, եւ հասկցաք թէ այլ եւս ձեր մտքին մէջ մեռած է նուաստութեան զգա–ցումը, որ չլուսաւորուած մտքերու ծը–նունդ է:

Իբրապէս սիրեցէք այն ցեղը որ ծնունդ տուաւ ձեզի. սիրեցէք անոր լեզուն, որ արժանի է ձեր սիրոյն եւ փայփայանքին:

Մտիկ մի ընէք ձեր ականջներուն մէջ փսփսացող ձայներուն թէ օտարութեան մէջ ապրելով ստիպուած էք կանուխ թէ ուշ ձուլուիլ այն ազգերուն հետ որ ձեզի ապաւէն չնորհած են: Օրինակ առէք Մխիթարեաններէն որոնք ապրելով հայ–կական զաղութներէ դուրս, մնացած են ինչուն Հայեր, մնանելով հայրենի աչ–քաւ յուղիչ, յորդառատ արցունքներով.. Հաւատայի՞ աչքերուս: Կ'ուզէ՞ք որ պատմեմ մնացեալը: Այսքանը կը բաւէ: Մնացեալը մեր ազգերգութեան մէկ ուրիչ էջն է, որ կրնայ հատորի մը նիւթը կազ–մել:

Արիւնոտ կամուրջէն մինչեւ չոր, ցամ–քած գետակին կամուրջը՝ երկար ժամա–նակ անցաւ, ցնցող դրուագներով: Ես, այժմ այս օտարութեան մէջ, դտած էի Աստղիկը եւ Սիսէն: Ինչ երջանկութիւն:

Հին աւերումներու, անցած դառնա–չումնէ օրերու տեղ, նոր ու երջանիկ չը–ջան մը կը բացուէր իմ առջեւս ...

Եղանք ընտանիք: Եղանք տուն տեղ: Շինեցինք մեր բոյնը: Այսօր երբ սպի–տակ չողքը լնկած է մազերուս մէջ եւ բազմաթիւ խորշեր ճակտիս վրայ, հինգ երիտասարդ – պատանիներու թիկունք–ները կ'ուռեցնեն կուրծքս. —Գա–բրիէլին, Աւօ, ձիաւոր Խաչօ, Պայտար Մանաս, Խենդ Նշան... Անուն–ներու չարքը կը չարունակուի, յուսով եմ որ անոնց գործն ալ պիտի չարունակուի:

Քոյրս՝ Սիսէն ալ իր երջանիկ բոյնը ունի: Ու խելացի աչքերով մանչ մը՝ եւ աղջիկ մը այդ բոյնին մէջ, — Վանիկ, Աստղիկ: Անոնք Սուրիոյ ազատ հողին վրայ, իրենց ճակտի քրտինքով յաջողած են այն օրերու թիթեղէ տաղաւորը երկ–նային կամարին վրայ:

Մենք իրար գտանք կայսրանէն դուրս, բազմութեան մէջ: Մեր ողջագուրումը ե–ղաւ յուզիչ, յորդառատ արցունքներով.. Հաւատայի՞ աչքերուս: Կ'ուզէ՞ք որ պատմեմ մնացեալը: Այսքանը կը բաւէ: Մնացեալը մեր ազգերգութեան մէկ ուրիչ էջն է, որ կրնայ հատորի մը նիւթը կազ–մել:

Արիւնոտ կամուրջէն մինչեւ չոր, ցամ–քած գետակին կամուրջը՝ երկար ժամա–նակ անցաւ, ցնցող դրուագներով: Ես, այժմ այս օտարութեան մէջ, դտած էի Աստղիկը եւ Սիսէն: Ինչ երջանկութիւն:

Հին աւերումներու, անցած դառնա–չումնէ օրերու տեղ, նոր ու երջանիկ չը–ջան մը կը բացուէր իմ առջեւս ...

Եղանք ընտանիք: Եղանք տուն տեղ: Շինեցինք մեր բոյնը: Այսօր երբ սպի–տակ չողքը լնկած է մազերուս մէջ եւ բազմաթիւ խորշեր ճակտիս վրայ, հինգ երիտասարդ – պատանիներու թիկունք–ները կ'ուռեցնեն կուրծքս. —Գա–բրիէլին, Աւօ, ձիաւոր Խաչօ, Պայտար Մանաս, Խենդ Նշան... Անուն–ներու չարքը կը չարունակուի, յուսով եմ որ անոնց գործն ալ պիտի չարունակուի:

Քոյրս՝ Սիսէն ալ իր երջանիկ բոյնը ունի: Ու խելացի աչքերով մանչ մը՝ եւ աղջիկ մը այդ բոյնին մէջ, — Վանիկ, Աստղիկ: Անոնք Սուրիոյ ազատ հողին վրայ, իրենց ճակտի քրտինքով յաջողած են այն օրերու թիթեղէ տաղաւորը երկ–

ԿԱՐԵԼԻ՞ Է ՄԱՓՐԵԼ ՓԱՐԻԶԻ ՕԴԸ

Փարիզի կառքերուն աղմուկը զգալի դարձնելէ ետք, ոստիկանութեան ընդհ. վե–րատեսուչը, Պ. Տիւպուա այժմ պիտի փորձէ մաքրել Փարիզի օդը:

Ինչպէս կը գրէ. «Փառի Փռէս», գալ չաբթուընէ սկսեալ չարժման մէջ պիտի դնէ մասնագէտներ, որոնք պիտի քննեն Փարիզի օդին ապականութեան պատճառ–ները:

Կառքերէն դուրս ելած կազը, վառա–րաններու մուխերը եւայլն, պատճառ կ'ըլ–լան բազմաթիւ քաղաքացիներու մահ–ուան: Մեծ քաղաքներու մէջ մարդոց խտութիւնը կը նպաստէ տարափոխիկ հիւանդութեանց տարածման: Բայց օդի մէջցայտ եկած ապականութիւնը եւ թունաւորումը իսկական աղէտ մը դարձած է:

Քաղաքին առողջապահական քննիչնե–րու կարծիքով, 5480 մեռ մազութը զոր ամէն տարի կը գործածեն անհատական եւ հանրային հաստատութիւններ մայրաքա–ղաքին մէջ քան հազար քիլօ ասիտ սիւլ–ֆիւրիք (ծծմբային թթու) կ'արտադրեն: (Այս թոյնով կարելի է, առանց հետք ձգելու «հալեցնել» ամբողջ զօրապունդ մը) ինչպէս եւ հարիւր հազար խորանարդ մեթր ածխատրիտ սիւլֆիւրէն:

Փարիզցիները ամէն օր միջին հաշուով տասը լիտր բնածխային թթու կը ծծեն, հարիւր միլիկրամ փոշի եւ հինգ միլիոն մանրէ եթէ վենտիկն նէօյի երթան կամ փոռթ ա"Օռլէանէն Ֆուտռ օ Փիւսը:

Քաղաքականութեան վերատեսուչը մա–խարհին հին փառքերով:

Մինչ աչքի առջեւ ունեցէք Աւարայրի քաջանցքներուն տակ փռուած նոր հայրե–նիքը, ուր կը չարժի եւ կը գործէ հայ միտքը, կը հնչէ հայ լեզուն, հայ մշա–կոյթը եւ հայ աւանդութիւններ, եւ որ, չնորհիւ իր ցեղային չինարար գործու–նէութեան, օրէ օր կը յառաջդիմէ, կը զարգանայ, զրաւելով օտար ճանապար–հորդներուն ուշադրութիւնը, իբրեւ խոր–հրդային Ռուսաստանի ամէնէն զարգաց–եալ երկիրը:

Ձեր աչքերը միշտ սեւեռած մնան Մխի–թարի ծածանող դրօշին վրայ, որուն նչա–նաբանն է կրօնքը, ազգը, դիտութիւնը, կրթութիւնը, որոնց ամուր կառչելովն է՝ որ հայ ժողովուրդը կրցեր է երկար դա–րերով ապրիլ աւերիչ փոթորիկներէ, սա–տակիչ սուրէն, լափող կրակէն, յաւեր–ժացնելով իր գոյութիւնը:

Եւ դուք ամուր բռնեցէք այդ դրօշը ձեր ձեռքերուն մէջ՝ մինչեւ այն օրը, մինչեւ որ Մասիսի սարին վրայ փայլի արդարու–թեան յաղթանակը:

Հ. ՍԱՀԱԿ Վ. ՏԻՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

ՄԽԻԹԱՐ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ
ԵՒ ԻՐ ՀՈՑԱԿԱՊ ԳՈՐԾԸ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Հարկ չկայ ըսել թէ ինչպիսի դժուա–րութեանց պէտք եղաւ յաղթել, չկար հա–յերէն բառարիւք մը, զոր Մխիթար իրեն առաջնորդ առնէր: Զկար ձեռագիրներու ճոխ հաւաքածոյ մը, ուսկից առատապէս քաղէր բառերու պաշարը: Հարկ էր ստու–գել իւրաքանչիւր բառի նախկին եւ հա–րատած իմաստը, եւ այդ բանը անկարելի էր ընել, բայց միայն համեմատելով թարգմանութիւնները բնագրին հետ, ստուգելու համար իւրաքանչիւր բառի քնիկ նշանակութիւնը: Հարկ էր Աստուա–ծաչունչէն կամ նախնեաց գրքերէն վկա–յութիւններ բերել: Մխիթար իր աշա–կերտներուն հետ կատարեց այդ հսկայ աշխատութիւնը, չխնայելով ծախքերու, ջանք աշխատանքի, չխնայելով նոյն իսկ առողջութեան, զոհնալով քունի եւ հան–գստեան ժամերէն, որպէս զի միւս կարե–ւոր գործերուն եւ գործերուն խա–փանում չունենայ: Հայ գրականութեան անկումի շրջանը մեռած էր եւ սկսեր էր հայ ոսկեդարու վերածնութեան դարը:

Երբ բառարանին վերջին թերթը տպա–գրուելու վրայ էր, Մխիթար վախցաւը–ուած էր յաւիտենական աշխարհին մէջ: Դիտնական Եւրոպան սկսաւ Մխիթարի Միաբանութիւնը ճանչնալ իբրեւ բարե–բաղդն ուսման վառարան մը, տեսակ մը ճեմարան, որ միանալով «Եղիցի»ն խօս–մա, հետ Մխիթարի դասակերտը պիտի փրկէր կործանումէ:

Իր մահէն վաթսուն տարի վերջ, 1810–ին, երբ Եւրոպան կը խռնարհէր Մեծն Նափոլէոնի մականին տակ, պետութիւն–ներ եւ արքունի դահեր կը տապալէին ա–նոր ահագին բանակներուն առջեւ, եւ ա–նողոք հրամանով մը բնաջինջ կ'ըլլային կրօնական կարգերը եւ անոնց ստացուած–ները յարքունիս կը դրաւուին, Մխիթարի խռնարհ կղզեակը, չնորհիւ իր դիտական համբաւին, ոչ միայն ղերծ կը մնար այդ համայնաջինջ աւերումներէ, այլ եւ կայ–սերական վճռով «Հայկական ճեմարան» պատուաւոր տիտղոսը կ'ընդունէր:

Կայսերական անսպասելի վճռէն վերջ, Ս. Ղազարի կղզին նոր փայլ մը ստացաւ: Գիտնական Եւրոպան սկսաւ զայն նկատել հայ ազգին զրականութեան եւ մշակոյթի զլխաւոր կեդրոնը, եւ անոր տպարանն ալ իբրեւ չարժիչ ուժը հայ ուղեղին: Փոքր էր այդ տպարանը, բայց կոկիկ, Եւրո–պայի մէջ առաջին օրէն հռչակուած իր մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրու–թեան համար, ցուցահանդէսներու մէջ արժանանալով ոսկի եւ արծաթ վկայա–կաններու:

Այդ կղզին եղաւ նաեւ սրբավայր մը, ուխտատեղի մը, այցելավայր մը: կայսր–ներէն, թագաւորներէն, իշխաններէն, հռչակաւոր երաժիշտներէն, նկարիչնե–րէն, բանաստեղծներէն մինչեւ յետին աբ–ուեստաւորը՝ անոր հիւրերը եղած են, կը ճանչնան զայն, եւ չատ մը տաղանդաւոր գրիչներ անոր նուիրած են քանի մը գե–ղեցիկ եւ զգայուն էջեր:

Մարդ կը հետաքրքրուի հարցնել ինքն իրեն թէ ի՞նչ գրաւիչ բան ունի Ղուրերու մէջ ընկղմած այդ համեստ կղզին, որ ի–րեն կը քաշէ այնչափ այցելուներու բազ–մութիւնը,— ամէն տարի չուրջ 30·000 մարդ:

Պատճառը պարզ է. Մխիթար գիտցած էր իր դասակերտին արտաքին դեղեցկու–թեան հետ միացնել իր ներքին չէնքին դեղեցկութիւնը:

Օտար այցելուն հոն կը տեսնէր, որ Ա–րեւելքի խորէն եկած խումբ մը Հայեր, ներանձնական կեանքի կապերով կապած իրենք զիրենք, եւ սակայն քաղաքակա–նութեան գիտութեան մշտաշարժ հոսան–քին հետ կը քալեն յառաջ: Ան կը տեսնէր այն փոքրիկ վանքը, որ ազգի մը մտաւոր գործունէութեան մէջ առաջնակարգ դեր խաղացեր է: Խումբ մը արեւելքցի վա–նականներ, որոնք ունին կոկիկ, մաքուր, բարեկարգ բնավայր մը, եւ իրենց վայե–լուչ վարմունքով եւ գրական աշխատու–թիւններով գիտցեր են յարգելի ընել Եւ–րոպայի աչքին զրեթէ մոռցուած ազգ մը, կամուրջով մը կապելով զայն եւրոպական քաղաքակրթութեան հետ:

Ահաւասիկ այն կէտերը որոնց վրայ հիմնուած են օտարներու յարգանքն ու հիացումը, եւ այս պարծանք մըն է մեր ազգին, որ այսպիսի մեծ ընդունակու–թիւններ ցոյց կուտայ եւրոպական կը–թութիւն եւ գիտութիւնը իւրացնելու մէջ:

Այս յարգանքէն եւ հիացումէն մղուած՝ Ֆրանսացի, գերմանացի, անգլիացի նշա–նաւոր գիտնականներ, հասկնալով հայ դասական լեզուին կարեւորութիւնը հիւ–րեր եղան Ս. Ղազարի վանքին, հոն սոր–վելով մեր լեզուն:

Այդ հանդամանքով Ս. Ղազարի հիւրն ե–ղաւ Լորա Պայրըն, անգլիացի մեծ բա–նաստեղծը, մնալով հոն ամիսներ, ուզա–նելու համար հայերէնը: Իր սենեակը մինչեւ այս օր դեռ տեսակ մը ուխտատե–ղի է Անգլեւսաքսոններուն:

Բայց ամէնէն անմոռանալի նուէրն ե–ղաւ, երբ Աւստրիոյ Փրանկիսկոս Ա. կայսրը, 1915ին այցելեց Հայոց կղզին, հոն ամէն բանի հաւնեցաւ բացի փոքրու–թենէն, ուստի հրամայեց ընդարձակել եւ Միաբանութիւնը լեցնելով ծովը, կղզին դրեթէ նոյն չափ եւս ընդարձակուեցաւ նախկին տարածութեան վրայ:

Սակայն մեծագոյն նուէրն բրաւ Վենե–տիկին Ղուրերու վարչութիւնը, որ Մխի–թար Աբբահօր մահուան երկհարիւրամ–եակին առթիւ՝ ցոյց տարու համար իր սէրը դէպի հայ մշակոյթի վառարանը, որ պարծանք մըն էր նաեւ Վենետիկի, հրամայեց 14·000 քառակուսի մեթր եւս

ԿԱՄՕԽՐՋԷ-ԿԱՄՕԽՐՋ...

Ես, իմ պարապոյ ժամերուս մեծ մասը այդ վայրին մէջ կ'անցընէի ապրելով ու վերյիշելով այն բաները որ տակաւին չատ թարմ էին իմ յիշողութեանս մէջ, որոնց համար կ'արտասուէի ու կը մղկտայի ա–մէն առեն:

Ու երբ կառաչարը, յողնած ու դան–դաղ փչոցներով առջեւէս կ'անցնէր կայ–բան մտնելու համար, կարծես յիշողու–թիւնս աւելի կը թարմանար եւ սիրտս աւելի կը կսկծար:

Օր մը ...

Ի՞նչ օր էր, չեմ յիշեր: Անձրեւո՞տ էր, արեւո՞տ ... Լո՞ւր թէ կիրակի՞: Մոռ–ցած եմ ...

Ուրեմն օր մը բնազդս թելադրեց, նախազգացում մը պաշարեց միտքս, «գնա Վանիկ, գնա...» կ'ըսէր ...:

Ելայ դացի, դիրք բռնեցի սովորական տեղս: Երեսս չողեկառքի դիմերուն՝ կո–նակս կամուրջի սալաքարերուն: Կառա–խումբին ժամանման պահն էր:

Զուչացաւ: Դիմացը մօտակայ ճորակին քովէն սուլեց, փչաց ու դանդաղ թառա–լումով մօտեցաւ կայարանին: Մինչեւ իմ առջեւէս անցնիլը բոլորովին դանդաղե–ցաւ: Կառաչարին բոլոր վակոնները խը–ճողուած էին: Հարիւրաւոր գլուխներ պատուհաններէն դուրս կախուած, ապ–շահար հետաքրքիր հայեացքներով կը դի–տէին բազմութիւնը եւ շրջակայքը:

Թաչկինակներ օդին մէջ, աղմուկ, դոռում, գոչում:

Աչքերս բնազդօրէն յառած էի վակոն–ներէն դուրս երկարած գլուխներուն ու դէմքերուն, որոնք, չարժանկարի մը պէս կ'անցնէին հատ - հատ, միօրինակ:

Ցանկարծ, սարսուռ մը անցաւ մար–մնոյս մէջէն:

Պատուհանէ մը դուրս կախուած երկու գլուխներ քով քովի՝ երկու զոյգ աչքեր դէպի ինձ ուղղուած՝ կարծես բան մը կը խօսէին ինծի: Ե՞րբ, ո՞ւր տեսած եմ այդ գլուխները, այդ չանթահարիչ աչքերը, Աստուած իմ ...

Շփոթած, խենդի մը երեւոյթով վազե–ցի դէպի կանդ առած կառաչարը, աչքերս միչտ ուղղած ինծի ծանօթ երեսցած գլը–լուխներուն եւ աչքերուն: Նոյն ատեն ա–կանջիս հասաւ սուր ձայն մը — « Վա–նիկ... Վանիկ... Մաօ» ...

Կարծես աչքերուս առջեւէն խնկաւ սեւ, թանձր վարագոյր մը եւ դիմացս զտայ Աստղիկն ու Սիսէն...

Ո՞վ պիտի կրնար նկարագրել այդ պահը ...

— Խենդեցեր է, ըսին եւ դիս կառաչա–րէն հեռացուցին:

Մենք իրար գտանք կայարանէն դուրս, բազմութեան մէջ: Մեր ողջագուրումը ե–

ՍԻՒԱՆ 856 ՀԱՅ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐ ՈՒՆԻ

Ազգային հայկ. վարժարաններու տե–սուչ Պ. Ա. Մուրատխանեանի դեկոյցը կը հաստատէ թէ քաղաքին հայկ. դպրոցները ունին 856 աշակերտներ, 24 դասարաններ–րով, մեծ մասամբ նախակրթարանի եւ մանկապարտէզներու մէջ:

Մինչնակարգ դպրոցը միայն օրիորդնե–րու համար է: Հարիւր ձրիավարժ ուսա–նողներ կան:

Հոգաբարձութեան անդամ Տօքթ. Զա–ւէն Ներսէսեան յայտարարած է, թէ Ա–բդանի հայկական դպրոցներու բարւոք վիճակը պատիւ կը բերէ գաղութին: Կր–թական ներկայացուցիչ Աղայէ Սամի եւս գնահատած է հայկ. դպրոցները, որոնք երեք չէնքերու մէջ են եւ հայ համայնքի զաւակներուն առարկայ են:

ՀԱՅԵՐԸ ՔԻՐՄԱՆՇԱՀի ՄԷՋ

Քիրմանշահի հայկ. համայնքը մօտ 90 ընտանիք կը հաշուէ եւ հաչտ ու համե–բաչխ կը տանի ազգային գործերը: Դպրո–ցը սեփական չէնքի տիրացած է: Աչխոյժ գործունէութիւն ունի Հայ Երիտ. Մչա–կութային Միութիւնը, որուն գեկավարն է Պ. Ա. Մանասեան:

յարկանի բնակարանի մը վերածել:

Կամուրջ մըն ալ մեր եւ իրենց կեան–քը ...

ՄԻՍԱԿ ՄԻՐՋԷ

(Վերջ)

ամբ միայն կրնայ պայքար մղել բնած-խային կաղին դէմ: Այս քանակը կրնայ պակսիլ Սէն Գեռէն եղերքը: Սակայն եթէ ուղէ, 0·03 առ հարիւրի իջեցնել, պէտք է կատրէ գործիք մը զննդամէնքաղաքացիի քթին եւ բերնին, որոնք իրենք արդէն օրական չորս հարիւր լիտր կ'արտաշնչեն: Փոխարէն կրնայ ազդու կերպով կազմա-կերպել պայքար փոշիի դէմ, որ կ'աղտոտէ Փարիզը, կը սեւցնէ յիշատակարան-ները եւն.:

Գիտական աշխատանոցը հաստատեց որ մէկ քառակուսի մեթր ասֆալթի վրայ 150 կրամ մթնոլորտային ցեխ կը թափի, մէկ տարուան մէջ: Մատչելի կամ օթել ու Վիլի կոշտը Դեկտեմբերին կը հասնի 22 կրամի, նուազագոյն 7 կրամ օրհասականին: Ամբողջ Փարիզի մէջ — 90 քառ. քիլոմէթր—քիը—13·500 թոն ալտ կ'ինչնէ երկինքէն, այսինքն էյֆէլի աշտարակին ծանրու-թեան երկու անգամը:

Այս համեմատութեամբ բնակելի սեն-եակի մը մէջ, որուն մեծութիւնը հինգով հինդ մեթր է, մէկ տարուան մէջ երեք քիլօ 750 կրամ փոշի կը հաւաքուի:

Ճիսուն տարի առաջ ալ մանուկներ ահազանգ կը հնչեցնէին: Անոնցմէ մէկը միլապատ օր մը կ'ուսումնասիրէ Փարի-զի օդը եւ հետեւեալը կը տեսնէ.— Սէն գետի եղերքը երեք առ հարիւր ածուխ, 12·3 ջրածին, ֆոսֆիւր, 4·3 սիլֆիւրիհ թթու, 1·6 երկաթ, 2·0 օրգանական նիւթ, 1·4 ֆլորիտրիհ թթու, 1·4 ամոն-իաք:

Դիտուած է որ Փարիզի փոշին կը պա-րունակէ սիլիկատ, որ յառաջ կուգայ կուզերէ, յիշատակարաններու բեկորնե-րէն, ինքնաշարժերու մոխիրներէ եւն.: Հաստատած են որ քիմիական նիւթերը ո-րոնք մթնոլորտին մէջ են իսկական պա-տառ մը կը կազմեն, որոնք եթէ չեն ար-գելեր որ տեսնենք երկինքը, կ'արգիլեն անդրմանիչակազոյն ճառագայթը, օգ-տակար ֆալսիոմի եւ փոսֆորի համար, որոնց պակասը պատճառ կ'ըլլայ որ ու-ղածը ոսկրաթէքութիւն տունենան:

Կառքերու արձակած կաղերը ոչ միայն բնածխային «օքսիտ» կ'արտադրեն ուրկէ յաճախ կառապանները անճնասպան կ'ըլ-լան, այլեւ ուրիշ խիստ թունաւոր նիւթ մը:

Մեծ պողոտաներու վրայ 1 քառակուսի քիլոմէթրի վրայ երկու քիլօ կապար կը տարածուի:

Մատնադէտներու կարծիքով միայն Փա-րիզի օդը ամբողջ Ֆրանսայի երկնքին մէկ չորրորդ անմաքրութիւնը կը պարու-նակէ:

Այս է պատճառը որ Տիւպուա որոշած է պայքար մղել ծուխին եւ փոշիներուն դէմ:

Գիտնականներ գործի պիտի լծէ որպէս պիտի ուսումնասիրեն Փարիզի կլիմայա-կան պայմանները, այցելելով ճարտա-րարուեստական հաստատութիւնները: Եթէ տեսնուի որ առանց չատ կ'ապականեն կլիման, հանրային առողջութեան հա-մար, պիտի առաջարկուի այնպիսի գոր-ծիքներ հաստատել որ չվնասէ առողջու-թեան: Այս առթիւ գիտական նոր միջոց-ներ կ'առաջարկուին:

Նիւ Եորքի մէջ քանի մը տարի առաջ հաստատեցին հակածուխ գործիքներու ցանց մը: Ընկերութեան մը ելեկտրական կեդրոնին մէջ գործիք մը ամէն րոպէ ցոյց կուտայ կլիմային իսկական պատկերը, որով արհեստագէտները իսկոյն պէտք ե-դած միջոցները ձեռք կ'առնեն քննելով կաթսաները, եւ ամէն ինչ որ ծուխ կ'ար-տադրէ:

Նոյն ատեն Նիւ Եորքի մէջ կը գործէ ուրիշ մեքենայ մը որ կը ստուգէ ծխնե-լին մէջ եղած ածխաթթուի քանակը: Ե-թէ ան կը գերազանցէ 0·03 առ հարիւրը, կը զգուշացնէ տնտեսը որ ուշադրու-թիւն դարձնէ:

Ամերիկեան «Թայմ» շաբաթաթերթը իր վերջին թիւին մէջ (Հոկտ. 10) Պոլոյ Սեպտ. վեցի դէպքերուն առթիւ հրատա-րակած է քաղաքներէն պատկերները: Այս առ-թիւ կը դրէ թէ երկաթեայ դրաքննու-թիւն մը ծածկեց ամբողջ ճշմարտութիւնը արտաքին աշխարհէն: Սակայն անցեալ շաբթու բաւական լուրեր դուրս սպրդե-ցան այդ ահաւոր դիւերուան մասին: Ցու-նական եկեղեցիներ, շիրիմներ քանդուե-ցան եւ աւարի տրուեցան, ինչպէս բազմա-թիւ խանութներ Անկախութեան Պողոտա-յին վրայ (Բերայի Շիտակը): Չէթի ծով մը կ'ողողէր փողոցը մեծ նպարավաճառի մը խանութին առջեւ. կոտրած թափած տուփերէն հոսած ներկերը մղձաւանջային ծիածան մը կը ձեւացնէին: Խռովութեանց յաջորդ առտուն աւերակոյտի վերածուած փողոցները այլեւս սեփականութիւնն էին կատուներուն եւ պահակազօրքին:

× Ականատեսի մը նամակէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

... Հիմա որ համեմատաբար հանդարտ դլուխով կարելի էր դրել, կրնամ տալ դրաւ կարդ մը կէտեր մատնանշել: Դուն դիտես, որ Եախդուլլէքէն կամ Պալըգլըքէն մինչեւ Շիշլի եւ Թարապիայէն մինչեւ Ադսէրայ ինչ տարածութիւն է (մօտ 20 – 21 քիլմ.): Այս հսկայ տարածութեան վրայ, հանրակառքի ճամբուն եւ մայր պողոտաներու կողքին, նաեւ քովնտի փո-ղոցները յարձակումի ենթարկուեցան ղը-րեթէ միաժամանակ, 5 - 15 վայրկեանի տարբերութեամբ եւ 50–200 հոգինոց խումբերով: Եթէ նուազագոյն յարձակ-ման հաշիւ մը ընենք (փողոց, ճամբայ, քովնտի թաղամասեր) նկատի ունենանք, պիտի հաշուենք ուրեմն, որ հարիւր հա-զար հոգի կը մասնակցէին այս բարբարոս արշաւանքին: Աղջիկներ, համալսարանա-կան ուսանողուհիներ ալ կը փայլէին կատղած այս բազմութեան մէջ: Տէմոլթէ հազուստներով, երկարակրունկ կօշիկնե-րով եւ բիլերով...: Միաժամանակ 60–70 տեղէ հրդեհ ծագեցաւ, հրձիգներու կը-րակով, իսկ ոստիկանութիւն եւ պինուռ-թիւն մնացին դիտողի դերին:

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՄԸ ԵՒՍ ՊՈԼՍՈՅ ԴԷՊՔԵՐԷՆ

●

(Կազմակերպուա՞ծ էր...)

Ամերիկեան «Թայմ» շաբաթաթերթը իր վերջին թիւին մէջ (Հոկտ. 10) Պոլսոյ Սեպտ. վեցի դէպքերուն առթիւ հրատա-րակած է քաղաքներէն պատկերները: Այս առ-թիւ կը դրէ թէ երկաթեայ դրաքննու-թիւն մը ծածկեց ամբողջ ճշմարտութիւնը արտաքին աշխարհէն: Սակայն անցեալ շաբթու բաւական լուրեր դուրս սպրդե-ցան այդ ահաւոր դիւերուան մասին: Ցու-նական եկեղեցիները, շիրիմներ քանդուե-ցան եւ աւարի տրուեցան, ինչպէս բազմա-թիւ խանութներ Անկախութեան Պողոտա-յին վրայ (Բերայի Շիտակը): Չէթի ծով մը կ'ողողէր փողոցը մեծ նպարավաճառի մը խանութին առջեւ. կոտրած թափած տուփերէն հոսած ներկերը մղձաւանջային ծիածան մը կը ձեւացնէին: Խռովութեանց յաջորդ առտուն աւերակոյտի վերածուած փողոցները այլեւս սեփականութիւնն էին կատուներուն եւ պահակազօրքին:

× Ականատեսի մը նամակէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

... Հիմա որ համեմատաբար հանդարտ դլուխով կարելի էր դրել, կրնամ տալ դրաւ կարդ մը կէտեր մատնանշել: Դուն դիտես, որ Եախդուլլէքէն կամ Պալըգլըքէն մինչեւ Շիշլի եւ Թարապիայէն մինչեւ Ադսէրայ ինչ տարածութիւն է (մօտ 20 – 21 քիլմ.): Այս հսկայ տարածութեան վրայ, հանրակառքի ճամբուն եւ մայր պողոտաներու կողքին, նաեւ քովնտի փո-ղոցները յարձակումի ենթարկուեցան ղը-րեթէ միաժամանակ, 5 - 15 վայրկեանի տարբերութեամբ եւ 50–200 հոգինոց խումբերով: Եթէ նուազագոյն յարձակ-ման հաշիւ մը ընենք (փողոց, ճամբայ, քովնտի թաղամասեր) նկատի ունենանք, պիտի հաշուենք ուրեմն, որ հարիւր հա-զար հոգի կը մասնակցէին այս բարբարոս արշաւանքին: Աղջիկներ, համալսարանա-կան ուսանողուհիներ ալ կը փայլէին կատղած այս բազմութեան մէջ: Տէմոլթէ հագուստներով, երկարակրունկ կօշիկնե-րով եւ բիլերով...: Միաժամանակ 60–70 տեղէ հրդեհ ծագեցաւ, հրձիգներու կը-րակով, իսկ ոստիկանութիւն եւ պինուռ-թիւն մնացին դիտողի դերին:

Ինչպէս չհաւատանք, որ կազմակեր-պուած եւ ճշդիւ հաշուուած էր ամէն մանրամասնութիւն: Չեմ կրնար նկարա-գրել ահուսարսափը, զոր ապրեցանք եւ որուն ապաւորութեան տակ ենք մինչեւ հիմա: Տուն չկայ, որ արցունք չունենայ, մանաւանդ այն դաղանային յարձա-կումներուն համար, որ գործեցին կինե-րու եւ աղջիկներու վրայ: «Քաղաքա-կիրթ» այս ժողովուրդը նոր ապացոյց մը տուաւ իր իսկական հոդիին եւ նկարա-գրին մասին ... Դեռ նոյն վայրկեաններն ու ժամերը կ'ապրինք. մեղի այնպէս է-կաւ, որ այլեւս ոչ մէկս աղջ պիտի մը-նանք: Ամէնքը մէյ մէկ զազան դարձած, հանդիպած տուներուն եւ «ափարթման»-ներուն վրայ կը յարձակէին:

Երկաթէ ձողերով, կացիններով, բիրե-րով եւ հաստ փայտերով սկսան դուռները քանդել եւ ապակիները ջարդուփշուր ը-նել: Չեմ կրնար նկարագրել դժոխային պատկերը, որ պարզուեցաւ մեր աչքե-րուն: Պոլիսը երեք ժամուան մէջ աւե-րակոյտի վերածուեցաւ, ամէն մարդ մո-խիրի վրայ նստած է եւ արիւն – արցունք կուլայ: Սասանած եմ մեր փողոցի վիճա-կը դիտելով ...:

... Գետնին տակը անցնի քաղաքին ղե-ղեցկութիւնն ալ, օդն ալ, ջուրն ալ. ճա-րը մտածեցէք, որ դանք այդ կոմմերը կամ Լիբանան: Որքան երջանիկ էք, կեանքի, մտքի եւ սրտի ձեր հանդարտու-թեամբ: Կը զարմանամ, որ այդտեղէն հարիւրաւորներ հոս կուգան պատյտ. տեղ չմնա՞ց Լիբանանի մէջ: Նամակս ողբ-րի վերածուեցաւ, բայց կը ներես, քիչ մը թեթեւցայ կարծես:

ՓՈՂՈՑԻ ՀԵՌԱՁԱՅՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Փարիզի փողոցի հեռաձայնի առաջին խօսակը բացուեցաւ Սէն Ժէռմէն տէ Փռէի հրապարակին վրայ, Սեպտ. 6ին: Թղթա-տարական նախարարը քանի ֆրանքնոց մը դնելով դործիքին ճեղքին մէջ, հեռաձայ-նեց իր դրասենեակը:

Այս կարգադրութեամբ քաղաքացիները հետզհետէ պիտի փրկուին սրճարաններու հեռաձայնէն, որ աւելի սուղ է: Ցետոյ, պէտք է նախապէս մետալի կտոր մը առ-նել սրճարանէն:

Ուրիշ հեռաձայնի խցիկներ ալ պիտի դե-ղեցուին Սէն Միշէլի հրապարակին վրայ եւ զանազան վայրերու մէջ, ինչպէս Օ – փերա, Մատըլէն, Շան դ'Էլիզէ, եւն.:

Խցիկը դեղեցկօրէն չինուած է, զօրա-ւոր լոյսով: Հեռաձայնի ցանկը պիտի չգրուխնայ խցիկներուն մէջ: Անոնք որչեն պիտեր թիւը, քանի ֆրանք եւս դնելով կրնան հարցնել տեղեկատու դրասենեակ-կին:

Ցարդ Ֆրանսայի փողոցներուն մէջ հե-ռաձայնի տուփեր չէին դետեղած, որով-հետեւ ֆրանքը կայուն չէր նկատուեր:

Հեռաձայներու գործիքները ճեղքեր ունին տասը, քանի եւ յիսուն ֆրանքի համար: Տեղականը կ'արժէ քանի ֆրանք, հեռու վայրերու համար պ. գիրը պէտք է քաշել եւ հարցնել թէ քանի ֆրանք պէտք է դրուի:

Փողոցի հեռաձայներ գոյութիւն ու-նին Անգլիոյ մէջ տարիներէ ի վեր: Մ. Նահանդները միայն վերջերս հաստատե-ցին:

ՀԱԶԱՐ ԳԵՐԻՆԵՐ Գերմանիա վերա-դարձան կիրակի օր, Խ. Միութենէն: Ցարդ արձակուած են 1709 գերիներ:

ԱԽՍՏՐԻՈՑ կաթողիկէ հայրապետը, կարդինալ Իննիցեր, վախճանեցաւ կիրա-կի օր, սրտի տագնապի մը հետեւանքով: Ծնած էր 1875ին:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ԻՍԻ.— Ֆ. Կ. Խաչի տեղական վար-չութիւնը Հոկտեմբեր 2ին, Խրիմեան սը-րահին մէջ ժողով իր կազմութեան եւ դպ-րոցի հաստատման 25ամեակը: Ներկայ էր բարեկամներու բազմութիւն մը, ինչ-պէս եւ Նոր Սերունդի վարչութիւնը ամ-բողջութեամբ:

Կ. Խաչի գործունէութեան մասին դե-ղեցիկ բանախօսութիւն մը կատարեց Տիկ. Լէյլն Բիւզանդ. Ապա սեղանապետ ընտրը-ուեցաւ Պ. Հայկ Մաճառեան: Ստեղ-ծուած տաք մթնոլորտը տեւեց մինչեւ կէս գիշեր: Այս առթիւ եղան հետեւեալ նը-ւէրները ի նպաստ դպրոցին.—

Տէր եւ Տիկիններ Ա. Գարաեան եւ Օ. Ղուկասեան երկու հազարական ֆրանք, Ս. Փանոսեան, Հ. Մանուկեան, Գ. Ան-կիցեան, Ա. Սերոբեան, Համբարձում Դաշնակեան, Թորոս Դանիէլեան, Արշակ Էքզէլեան, Աբթին Շիրվանեան, Կարապետ Թոփալեան, Հաճի Պապիկեան հազարա-կան: Տիկին Մաքրուհի Կիւրիւնեան «քիւֆթէկ», իսկ Տիկին Ս. Գճըրեան ա-ման մը լեցուն խճազակ (տոլմա): Հոդա-բարձութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտ-նէ բոլորին:

ՀԱՄԱԶԱՍՊ

ՊՐՈՖ. ՄԵՆՏՈՐ ԲՈՒՆԻԱԹԵԱՆ, նախ-կին ուսուցչապետ Մոսկուայի համալսա-րանի եւ Թիֆլիզի Բազմարուեստեան հիմ-նարկութեան, նախկին տնօրէն Ֆրանսա-յի Հայ Գաղթականաց դրասենեակի, Ֆրանսայի համար Թղթակից նշանակուած է ամերիկեան յայտնի դիտական ու քա-ղաքական հաստատութեան՝ «Տհը էքօ-նոմիսթ Նէյշընըլ Քոմիթի Փոր Մոնէթ-րի Փոլիսի» որ կը զբաղի մասնաւորապէս դրամի եւ վարկի տեսութեան եւ դրա-մական քաղաքականութեան վերաբերեալ հարցերով: Այս հիմնարկութիւնը կը հը-րատարակէ ամսաթերթ մը, որուն մէջ մինչեւ այժմ լոյս տեսած են նոյն հարցե-րու վերաբերեալ 300է աւելի ուսումնասի-րութիւններ եւ որ կարեւոր դեր կը խա-ղայ Մ. Նահանգներու տնտեսական քա-ղաքականութեան մէջ:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ

Ամերիկահայ մարտիկներու Ամերիկեան Լեգէոնի Հայ Գունդի Ա. Ընդհանուր Ժողովը տեղի պիտի ունենայ Հոկտեմբեր 15ին, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, Ազգային Միութեան սրահին մէջ, 79 Փարք Էվընիու, Նիւ Եորք:

Ժողովին պիտի ներկայանան Գունդի Հրամանատարը, Գունդի Ընդհանուր Քարտուղարը, Գունդի Գանձապետը, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Նախագահը, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Քարտուղարը, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Գանձապետը, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Անդամները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Ատենապետները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Ատենադպիրները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Գանձապետները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Ներկայացուցիչները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականներու Օգնականները, Գունդի Ընդհանուր Խորհուրդի Պատասխանատուներու Օգնական

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

●

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ

Գահիրէի խորհրդային դեսպանը, Դանիէլ Սոլոա, հոկտեմբեր 10ին երկար ատեակցութիւն մը ունեցաւ Եգիպտոսի տնտեսական գործերու փոխ – նախարարին հետ: Տեսակցութենէն վերջ յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը պատրաստ է օգնելու Եգիպտոսի տնտեսական բարգաւաճման: Դեսպանը մերժեց ըսել թէ այս առաջարկը ընդունուա՞ծ է թէ ոչ: Բայց մանաւորապէս յիշեց թէ առաջարկը ևղած է ոչ միայն Եգիպտոսի, այլ եւ բոլոր արաբական երկիրներուն, թէ վարկեր չէ որ պիտի տրամադրուին, այլ հողագործական արտադրութիւններ եւ չինանիւթ. ընդհանրապէս՝ ամէն ինչ որ կրնայ նը պաստել վերոյիշեալ երկիրներու տնտեսական բարգաւաճման:

Երբ հարցուցին թէ Խ. Միութիւնը նոր քաղաքականութե՞ան մը կը հետեւի, դեսպանը պատասխանեց .— Մենք կը գործենք համաձայն այն յայտարարութեան որ եղաւ մեր արտաքին գործերու նախարարութեան կողմէ, անցեալ ապրիլ 16ին, արաբական պետութեանց մասին, այսինքն՝ եթէ կ'ուզեն գործակցիլ մեզի հետ, կ'ընդունինք ամենայն սիրով: Խնդիրը կը վերաբերի տնտեսական ամրողջական գործակցութեան մը »

Դեսպանը այս առթիւ ալ չեշտեց թէ Խ. Միութիւնը կը ջանայ բարւոքել իր տնտեսական, քաղաքական եւ մշակութային յարաբերութիւնները բոլոր երկիրներու հետ :

× Արաբական երկիրներու արտաքին գործերու նախարարները կը չարունակեն իրենց խորհրդակցութիւնները Գահիրէի մէջ: Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Լիբանան եւ Սուրիա նոր գաղափար մը առաջարկած են, միացեալ ճակատ կազմելու համար Իսրայէլի սահմանակից երկիրներու միջեւ (Լիբանան, Սուրիա, Յորդանան, Եգիպտոս): Այս գաղափարը, որ բացարձակապէս զաղտնի կը պահուէր մինչեւ այսօր, կը պարունակէ հետեւեալ տրամադրութիւնը. — Իսրայէլի կողմէ գաղտակիցներուն դէմ ուղղուած որեւէ նախայարձակում պատճառ պիտի ըլլայ որ բոլորն ալ միջամտեն : Արաբիա եւ Իրաք դուրս պիտի ձգուին այս գաղափարին, քանի որ սահմանակից չեն Իսրայէլի :

Ժողովը դրաժած է նաեւ Հիւս. Ափրիկէի կացութեամբ: Կը կարծուի թէ մի ացեալ յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակուի, քննադատելով Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ արտաքին նախարարը, Պ. Մոլոթով, յայտարարեց թէ Ժընեւ պիտի երթայ հոկտեմբեր 25ին, այսինքն Զորսերու խորհրդաժողովին բացումէն երկու օր առաջ: Այս յայտարարութեամբ կ'ուզէ հերքել այն ղրոյցները որ կը չրջին իր հրաժարման մասին, իրրեւ հետեւանք իր ինքնաքննադատութեան որ հրատարակեալ «Կոմունիստ» ամսագրին մէջ:

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՁԱԿԱՏԻՆ պինուորական պետերը այս միջոցին ժողովի նստած են Փարիզի մէջ: Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, ժողովի սեղանին վրայ կը գտնուին չատ յոռետես տեղեկագիրներ պինուորական ուժերու մասին : Այսպէս Ատլանտեանի գերագոյն հրամանատարը, Ժովակալ Բայթ, յայտնած է թէ Խ. Միութիւնը աւելի քան չորս հարիւր սուզանաւ ունի — ամենամեծը աշխարհի մէջ — եւ թէ երեք նոր մարտանաւ կը չինէ երկու չաբաթը անգամ մը: Իր տեղեկագրին համաձայն, Խ. Միութիւնը երկրորդ ամենամեծ նաւատին ուժը ունի, ամէն տեսակներով, (առաջին տեղը կը բռնեն Մ. Նահանգները): Ծովակալը վստահաւոր կը գտնէ որեւէ կռիւ ճառում, առանձին ըլլայ թէ հաւաքական :

ՑԻՍՈՒՆ ՀԱՁԱՐ ամերիկացի, անգլիացի եւ Ֆրանսայի պինուորներ այս տարուան ամենամեծ ռազմախրճքը պիտի ըսկսին վաղը, հինգշաբթի, արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ: Հիւլէական դէնքեր ալ պիտի փորձուին այս առթիւ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը նոյեմբեր 13ին, Սոյի քաղաքապետութեան սրահին մէջ :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբեր , Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի :

Կը նախագահէ ընկ. Գ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ
Կը խօսի ընկերը Պ. ՋՈՒԼՖՔՃԵԱՆ

Խօսք պիտի առնեն Ֆրանսացի ընկեր – վարական ներկայացուցիչները եւ տիկին ՕՏԻՔ ՄԻՒՍՑԵԼԵԱՆ :

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին.— Կրընոպլէն սանուհիներու երգի ու պարի խումբը ղեկավարութեամբ Տիկին Սիպէլեանի հայկական տարազներով : Հայկական ու կովկասեան պարեր , ընկերակցութեամբ Պ. Պէրպիրեանի (Վիէննէն): Տեղի կ'ունենան խմբերգներ, զուգերգներ, մեներգներ եւ արտասանութիւն: Կը մասնակցին նաեւ քաղաքին լաւագոյն ուժերը :

Ջերմութիւնը ապահովուած է :
Մուտքը ազատ է

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՓԱՌԱՏՕՆ

Ֆրանս. Բանակի Նախկին Ռազմիկներ – րու Բարեկամական Միութեան :

1914 - 18 եւ 1939–45

Ա. մաս, առաւօտ.— Այս կիրակի, Փըրսայլ Մայր եկեղեցիին մէջ հոգեհան - դստեան Ս. պատարագ :

Կը մօնուի Արարայի ճակատամարտի 37րդ տարելիցը :

Ի ներկայութեան Ֆրանսացի պինուորական եւ քաղաքական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու եւ Ֆրանսական Ռազմիկներու Ընդհ. Ընկերակցութեան իրենց դրօշակներով եւ Գերիներու Միութեան :

Պատարագէն վերջ Դրօշի պարզում , մասնակցութեամբ Զին. նուագախումբի : Կարզապահութեան կը հսկեն Հայ Արի - նուէները :

Պիտի խօսի Պ. ՏԻՐԱՆ ԹՒՔԻԵԱՆ

Սպայ Պատուոյ Լեգէոնի եւ Պատուա - կալ նախագահ Ռազմիկներու Միութեան :

Բ. մաս, ժամը 13ին.— Ճաշ Ֆրանք - եւ հայկական Շաթօ տէ Ֆլէօրի մեծ սրահին մէջ :

Sous la présidence effective de M. GASTON DEFFERRE, Député, Maire de Marseille Ancien Ministre. Seront présents également Le Colonel BERGASSE, Député, Ancien Ministre, Madame La Marquise De Foresta, l'Amiral Bosvieux et d'autres personnalités.

Ճաշագին 1200 Ֆր: Ճաշի տոմսերը ա - պահովել մինչեւ հոկտ. 13:

Գ. մաս, ժամը 16ին.— Պարահանդէս կ ընուագէ Օրֆէսքրը Սէրժ Կարօ :

Մուտքը ազատ է:

Ճաշկերոյթի տոմսակներու համար դիմել քարտուղարութեան՝

6. Rue d'Arcole

Սէն Ժերմէ Շէհրեանի, Պոմոն Վահրամ Պապուխեանի եւ Գէորգ Եօթնեղ - բայրեանի: Սէնթ Անթուան Վահանեանի, Մարսէյլ քաղաք Ց. Պապաիկիտեանի , 28 ռիւ տէ Տօմինիֆէն, Պուլվար Օտտօ Արզումանեանի :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

Կազմակերպուած Հայր. Միութեան կողմէ ։
Կիրակի, 16 Հոկտ. ժամը 15էն 24
Բարձր նախագահութեամբ եւ ներկայութեամբ՝
Բանակի Զօր. DUFIEUX,
Կը խօսին Պ. Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿՈՒՃԼԵԱՆ և Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժինին իրենց սիրալիր մասնակցութիւնը կը բերեն Հայր Գրիգոր Վ. Հէպոյեան (Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութենէն, երաժշտագէտ (դաշնակ), Տիկ. Լիւսի Ամիրայեան (երգ), Պ. Արտաշէս Գէորգեան (արտասանութիւն), Պ. Լեւոն Մոմճեաեանը, (եգիպտահայ):

ORCHESTRE BERNIE OLIVER et sa Grande Formation

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով : Մուտքը 300 Ֆրանք
Ժողովուրդին փափաքին դոհացում տալու համար այս տարի վարձուած է ՍԷՐԲԻԼԸ ՄԻԼԻՒԹԻՒԻ գոյք սրահները Փլաս Սէն Թ'Օկիւթէն
Տոմսերու համար դիմել գրատուններ՝ Պարսամեան եւ Բալուեան , Ռիւ Ռիչէ :

Հոգեհանգիստ, կիրակի առտու Փարիզի Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցիի ի յիշատակ հերոսամարտներուն նահատակներուն

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ, յօդուտ օգափոխութեան կայանին :

15 Հոկտ., Շաբաթ ժամը 9էն միւնչեւ լոյս : Սալ Վօլթէր, 22 ռիւ Վօլթէր :

Նուագախումբ TITO FUGGI et Jacques Moreno

Իր մասնաւոր երգի եւ պարի դերասաններով :

ԵՒ CHARLES AZNAVOUR

Հայկական գեղարուեստի բաժինին կը մասնակցին Օր. Շ. Պէնկեան, ընկերակցութեամբ Մեսումեանցի: Արամի Մուրատեան երգերով, Գրիգոր Վահան եւ ուրիշներ անակնկալներով :

Ճոխ պիւֆէ : Մուտքը մատչելի :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՆԿԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին: Այս չաբաթ ժամը 21ին , 19 ռիւ տէ զ'Ալուէթ , (Տիկին Պաղիկեանի բնակարանը) :

Կը խօսի Պ. Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Բացման ճաշը տեղի կ'ունենայ այսօր, չորեքչաբթի, լսարանին սովորական հաւաքատեղին, Քաֆէ Քատէ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ առած է հինգ հազար Ֆրանք, Այրի Տիկին Ա. Մալաքեանէ, իր ողբացեալ ամուսնոյն Ց. ՄԱԼԱՔԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ:

ԵՐԿԱՐԱՁԳՈՒՄ

Արուեստագէտ – քանդակագործ՝ Տր - դատ Նշանեանի ցուցահանդէսին :

Քաջալերուած՝ հայ եւ օտար այցելուներու դնահատանքէն եւ բազմաթիւ ա - ձերու խնդրանքին վրայ, որոնք թղթատարական մասնակի գործադուլին հետեւանքով ժամանակին չէին ստացած հրաւէրները :

ԵՐԵՔ ՕՐ ԵՒՍ

Շաբաթ, կիրակի, երկուշաբթի
15 , 16 17 Հոկտեմբեր

Պիտի չարունակուի ցուցահանդէսը , Ազգային Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ , մէքրօ Քատէ (ցոյն ժամերուն, 10էն 22)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Սէն Ժերմէն մասնաճիւղը ողջերթի թէյասեղան մը սարքած է այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. «Հայաստան» ենթափոմիտէի, ընկերուհի եւ ընկեր Գ. Կոփոյեանի Ամերիկա մեկնումին առթիւ : Կը հրաւիրուին ընկերներ , Կ. Խաչի անդամուհիներ եւ բարեկամներ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ վարչութեան անդամները ժողովիկը հրաւիրուինդ. 12Հոկտ., ժամը 6·30ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրը Տիկին Տիրուհի Մինասեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, յետ պատարագի, Փարիզի Ս. Յով. Մկրտիչ եկեղեցին, իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՄԻՀՐԱՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Ս. Ժերմէն ան Լէյէն Տէր եւ Տիկին Յովհ. Թորոսեան եւ Տէր եւ Տիկին Ղեւոնդ Հայրանեան երկու հազարական Ֆր. կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչին, հազար Ֆր. ալ «Ծառայ»ի բարգաւաճման, ողբացեալ Յարութիւն Խաչերեանի մահուան առթիւ: Սառնալ «Ծառայ»էն :

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐՔ ԿԸ ՓՆՏՐՒԵՆ ԱՒԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԻՏԻ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՑՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՁԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ. ԵՒ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 13 OCTOBRE 1955

311 — Թիւ 7800 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՒԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3211

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՋԱՓՈՒԵԼՈՒ ԱՏԵՆ ՉԷ

●

Ինչ որ տեղի կ'ունենայ Մերձին Արեւելքի մէջ, արժանի է մեր լուրջ ուշադրութեան :

Ոը եւ է խմորում ի վերջոյ կ'անդրադառնայ այս կամ այն դաղութի վրայ : Վա՛յ անոնց որ չեն ըմբռներ ժամանակի ոգին, կամ օրը իրիկուն կ'ընեն ջուր ծեծելով :

Ցաճախ բացատրած ենք թէ մեր ներքին ժխորը կրնայ տհաճութիւն պատճառել ամէնէն բարեացակամ ժողովուրդին :

Պարագաներ կան ուր պիտի դիտնանք պահել մեր պաղարիւնը, փոխադարձաբար :

Մինչդեռ, յաճախ այդ պարագաներուն մէջ է որ ոչ թէ խելքը, այլ կիրքը սան-ձարձակ ասպարէզ կը դտնէ :

Տարիներու ընթացքին, որքան պերճախօս օրինակներ տեսանք, Մերձին Արեւելքի ամէնէն հայաշատ դաղութներուն մէջ: Մարդիկ մամուլի ազատութիւնը չարաչար կը դործածեն, առանց իրենց բոլորտիքը նայելու :

Զափուելու, խօսքի տակ չմնալու մարմաջը թոյլ չի տար յաճախ տեսնել բուն իրականութիւնը :

Հասարակ դպիրները կամ բախտախընդիրները կը կարծեն թէ օրքան աղմկին, այնքան դեռին կը չահին :

Մերձեռ, հանրային գործունէութեան մթնոլորտն է որ կը թունաւորուի , հետզհետէ անշնչելի դառնալով :

Մօտաւորապէս քառասուն տարի է որ բաժնուած ենք մեր սկզբնական բնակավայրէն :

Ե՞ա դացինք թէ յառաջ, հանրային դիտակցութեան տեսակէտով :

Պատասխանը կը դտնէք, աչք մը նետելով զանազան ժողովներու եւ մանաւանդ ամենօրեայ մամուլին վրայ :

Քառասուն տարի վերջն ալ, կը տես-նենք բարքեր, արտայայտութեան ձեւեր որոնք Յ. Պարոնեանի նկարագրած տեսարանները կը յիշեցնեն :

Եւ չատ աւելի սեւ, խոտելի գոյներով, քանի որ ազատ տիերու վրայ կ'ապրինք :

Դատ մը ծանծաղամիտներու համար որբազան պարտականութիւն դարձեր է հակադչնակցական պայքարը :

Կը խօսին ու կը դրեն տեղի – անտեղի : Պարզապէս մթնոլորտ ստեղծելու համար :

Կան ալ որ չափուելու մարզանքներ կը կատարեն, առանց մտածելու թէ արշու-ծառայութիւն կը մատուցանեն :

Ի՛նչ խօսք որ թշնամին չարախինդ քթիկներ կ'արձակէ, իրենց այդ «դործունէութեան» առթիւ : Իսկ բարեկամը կ'արդահատի :

Իրենք ալ դիտեն որ անդօր են իրական, վաւերական ուժի մը դէմ արձակուած նլաքները :

Ոչ միայն դիտեն, այլ եւ փորձով ալ համոզուած են :

Եւ սակայն, կը չարունակեն ջուր ծեծել եւ փրփուր տեղալ :

Իրենց համար դերազոյն իմաստութիւնը՝ ներքին ուժերու կազմակերպումն է :

Կը կարծեն թէ օրքան ճեղքեր բանան, այնքան ծառայած կ'ըլլան հայրենիքին եւ տարագիր բազմութեանց :

Դժբախտաբար չափուելու այս համաբարակը ամէնէն աւելի տարածուած է Մերձին Արեւելքի մէջ :

Այսինքն՝ այն ճակատին վրայ ուր ազդային հասպատութեանց լայն ցանց մը նոյն պարտականութիւնը կը թելադրէ ամէնուն, — չինարար եւ չարաչար աշխատանք՝ յանուն տարագիր բազմութեանց ինքնապաշտպանութեան :

Ամէն տեղ ալ, բայց մանաւորապէս Մերձին Արեւելքի մէջ, հանրային չահը կը պահանջէ արթնութիւն եւ լրջութիւն :

Ազարէակը բաց է բոլոր իրական ուժերուն եւ արժանիքներուն առջեւ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵԻ

●

ԲՈՒՌՆ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ազգ. ժողովը կը չարունակէ լսել զանազան հարցապնդումներ, Ալժերիոյ մասին : Առաջին վիճաբանութիւնը տեղի ունեցաւ Դշ. օր : Առաջին անդամ խօսք առաւ համայնավար երեսփոխան մը, Ֆայէ, քննադատելով Ալժերիոյ համայնավար կուսակցութեան լուծարմը, «ժխտական քայլ մը որ կը հակասէ Ֆրանսայի չահերուն» :

Իրեն յաջորդեց կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Ժակ Տիւքլօ, որ խստօրէն քննադատեց կառավարութեան քաղաքականութիւնը : «Ֆիկարօ» կը զարմանայ որ նախադահը կրաւորական դիրք մը բռնեց երբ Տիւքլօ «անհնազանդութեան եւ ապստամբութեան կոչեր կ'ուղղէր Ազգ. ժողովի բեմէն » :

Տիւքլօ իր ճառն սկսաւ հետեւեալ հարցումով. — «Ինչո՞ւ յամառօրէն կը մերժեն ճանչնալ Ալժերիոյ ժողովուրդին օրինաւոր իրաւերը : Ո՞վ կրնայ հաւատալ թէ Ալժերիոյ նուաճումը տեղի ունեցաւ անչահախնդիր դադափարներով : Այսօր ալ զսպողական դործողութիւնները կը կատարուին այնպէս ինչպէս կ'ընէր երբեմն դօր. Սէնթ – Առնօ, Ալժերիացիներու Ջարդարարը» :

Կեդրոնէն ձայն մը լսուեցաւ. — Գար-չելի բան է ձեր ըրածը, լռեցէք :

Տիւքլօ չարունակելով քննադատել Ալժերիոյ կուսակալին՝ Սուսթելի քաղաքականութիւնը : Ներքին գործերու նախարարը, որ պատասխաներ կուտար իբրեւ վարչապետին, յայտարարեց թէ կը ստանձնէ անոր բոլոր պատասխանատուութիւնը : Տիւքլօ չարունակեց.

— Կառավարութիւնը կը հետեւի զբաղաքականութեան մը որ նոյնքան վայրագ է որքան հիթլերական-ներու քաղաքականութիւնը » :

Ներքին նախարարը բողոքեց, ըսելով թէ «անթոյլատրելի են այդ խօսքերը » : Նախադահն ալ դիտել տուաւ.—Պ. Տիւքլօ, գրգռիչ բանաարկութիւններ կը կատարէք :

Համայնավար երեսփոխանը բողոքեց դաղթապետական քաղաքականութեան եւ պահեստիներու վերակոչման դէմ, յետոյ պահանջեց անմիջապէս դադրեցնել զինուորական գործողութիւնները Ալժերիոյ մէջ, անմիջապէս բանակցութիւններ կատարելով «անկախութեան հիման վրայ որ Ֆրանսայի բարեկամ մը եւ դաչնակից մը պիտի դարձնէ Ալժերիան» :

Ներքին նախարարը միջամտելով , բողոքեց համայնավար երեսփոխանին կարդ մը յայտարարութեանց դէմ, ըսելով թէ Ալժերիոյ 20·000 հողագործներէն (Ֆը – բանասպի) աւելի քան 18·000ը հազիւ տարիւր հեկտար հող ունին : «Հազարաւոր մանր հողագործներ Ազգ. ժողովին որոշումներուն կը սպասեն : Ցամոնանք թէ ասոնք այն քաղներն են որ զինուորագրուեցան 1943ին, Ֆրանսան ազատագրելու համար : Գալով ծառայութեան կոչուած զինուորներուն, անոնք տեղին վրայ կը հաստատեն թէ որքան անճիշդ են համայնավար կուսակցութեան քարոզչական վերապրումները » :

Այս անդամ ծայրագոյն ալէկոծ երեսփոխան մը, զօր. Օմեռան, խօսք առնելով պահանջեց աւելի կարուկ միջոցներ ձեռք առնել, մահապատիժներ անօրինել եւն. : « Եթէ խռովութիւններ ծագեցան Ալժերիոյ մէջ, «պատճառը Ֆրանսայի տակաւորութիւնն է. ան պէտք եղածին պէս չհետաքրքրուեցաւ թէ զօրաւոր է» :

Գիշերային նիստին մէջ, խօսեցաւ Ալժերիացի երեսփոխան մը, դանդատելով կատարուած գործողութեանց դէմ : Ցետոյ բուռն ճառ մը խօսեցաւ Ալժերիոյ նախկին կուսակալը Մորիս Վիօլէթ, որ դիտել տուաւ թէ «սպասելու ժամանակ չունինք, պէտք է խորտակել եսասիրութիւնները : Այս փորձը վերջինն է, պահելու համար մեր դիրքը Ալժերիոյ մէջ : Եթէ միացման քաղաքականութիւնը ձախողի, հետեւանքը պիտի ըլայ դաշնակցային կազմակերպութիւն կամ անկախութիւն » :

Ուրիշ ալգերդմեան երեսփոխան մը եւս դանդատեցաւ թէ տակաւ են ահաբեկչութեան դէմ կատարուած գործողութիւնները :

Վիճաբանութիւնները կը չարունակուին :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

«ԴԻԱԼԵԿՏԻԿԱ»Ն ԱՀ ՄԱՇԵՑԱՒ

Ներողութիւն · ըսողը ես չեմ :

Բոլշեւիկեան կուսակցութեան վարդապետարանը, Մոսկուայի «Կոմունիստ»ն է որ այս եզրակացութեան կը յանգի :

Այդ ամսագիրը, քանի մը օր առաջ խստօրէն քննադատած էր արտաքին գործերու նախարարը, մատնանշելով անցեալ փետրուարին խօսուած ճառի մը ծուռումուռ կէտերը :

Մոլորումով հարկադրուեցաւ մեղայագիր մը հրատարակել, խոստովանելով իր յանցանքը :

Հեռագիրները կը հաղորդեն թէ պաշտօնաթերթը նոյն թիւին մէջ գնահատելով Մարքսէն առաջ եղած փիլիսոփայութիւնը, կը դատապարտէ «Դիալեկտիկական մատերիալիզմ»ը անունիդիրբը, դիտել տալով թէ «ոչնչական դիրք մը բռնած է նախամարքսեան փիլիսոփայութեան հանդէպ» :

Ցետոյ կը մեղադրէ թէ այդ գիրքը «փիլիսոփայութեան դարաւոր պատմութիւնը ներկայացուցած է իբրեւ շղթայաշար շարք մը սխալներու եւ մոլորութեանց » :

Վերոյիշեալ գիրքը հրատարակուած էր 1953 - 54ին, տասնըմեկ խորհրդային գիտնականներու կողմէ, առաջնորդութեամբ Կէորկի Ալեքսանդրովի , որ այն ատեն մշակոյթի նախարար էր, բայց այս տարի պաշտօնանկ եղաւ :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, *կոմունիստ* այդ հրատարակութիւնը վտանգաւոր կը գտնէ նաեւ անոր համար որ, գիրքը տպուած է մէկ միլիոն հարիւր հազար օրինակ եւ կը գործածուի ոչ միայն խորհրդային համալսարաններու մէջ, այլ եւ տարածուած է արտասահման, իբրեւ միակ դասագիրքը իր տեսակին մէջ :

Բոլշեւիկեան պաշտօնաթերթը «բոլորովին սխալ եւ հակամարքսեան» կը գտնէ Ալեքսանդրովի տեսութիւնը , որ կը պաշտպանէ « դիալեկտիկական մատերիալիզմը», վարկաբեկելով նախընթաց փիլիսոփայութեանց կատարած դերը» :

Ձեմ գիտեր , կը յիշէ՞ք , մէկ – երկու շաբաթ առաջ ալ Մոսկուայի «Գրական Թերթ»ը կը ձաղկէր «սոցիալիստական ռէալիզմ»ի անունով գործուած այլանդակութիւնները , հռչակաւոր գրագէտի մը եւ գեղարուեստական բնագրատի մը ստորագրութեամբ :

Այս վերջինը կ'ըսէր .

— «Ձմեռնամուտ արուեստը չի կրնար զարդանալ ապագրանքի վրայ եւ առաջուց որոշուած ձեւերով : Ան պէտք է միշտ արտայայտութեան նոր միջոցներ փնտռէ» :

Հաւատա՞ք թէ այս վերագնահատումները գործնական ելքի մը պիտի յանգին . «իզմ»երու խեղդկապէն փրկելով գրականութիւնը , գիտութիւնը եւ արուեստը :

Վ.Ա.Հէ

ԻՐԱՆ ԱՀ ԿԸ ՄԻԱՆԱՅ ՊԱՂՏԱՏԻ ՈՒԽՏԻՆ

Իրանի կառավարութիւնը Հոկտ. 11ին պաշտօնապէս յայտարարեց թէ կ'ուզէ միանալ Մերձին Արեւելքի պինուորական դաչինքին (Թուրքեւիրաքեան ուխտ, որուն կը մասնակցին նաեւ Անգլիա եւ Փաքիստան) :

Այս խնդիրը քննելու համար արտակարդ նիստի հրաւիրուած էր ծերակոյտին արտաքին գործերու յանձնաժողովը : Նիստը բացուած առեն, վարչապետը՝ Հոսէյն Ալա կարդաց Պաղտատ ղրկուած մասնաւոր ծանուցագիրը : Ցետոյ տեղի կազմը մը ներկայացուց որոշման մասին :

Կառավարութիւնը երկկ ծերակոյտին պիտի ներկայացնէր միացման պաշտօնական բանաձեւը, որ կը բաղկանայ միակ յօդուածէ մը, սահպողական քուէարկութիւն պահանջելով : Վարչապետը բացատրեց թէ Շահը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ նախարարական խորհուրդի վերջին արտակարդ նիստին մէջ. — « Իրանի համար հասած է ժամանակը դիրք բռնելու աշխարհի միւս ազդերուն հետ : Ցատակ եւ անկեղծ քաղաքականութեան մը ընտրութիւնը ներկայ կացութեան մէջ կ'ապացուցանէ մեր ժողովուրդին կենսունակութիւնը եւ զարթօնքը » :

Պատասխանելով Շահին յայտարարութեանց , վարչապետը , շեշտեց .— «կառավարութիւնը այն տեսակէտն ունի թէ ժերիայի երեսփոխան մը, դանդատելով կատարուած գործողութեանց խստութեան դէմ : Ցետոյ բուռն ճառ մը խօսեցաւ Ալժերիոյ նախկին կուսակալը Մորիս Վիօլէթ, որ դիտել տուաւ թէ «սպասելու ժամանակ չունինք, պէտք է խորտակել եսասիրութիւնները : Այս փորձը վերջինն է, պահելու համար մեր դիրքը Ալժերիոյ մէջ : Եթէ միացման քաղաքականութիւնը ձախողի, հետեւանքը պիտի ըլայ դաշնակցային կազմակերպութիւն կամ անկախութիւն » :

Ուրիշ ալգերդմեան երեսփոխան մը եւս դանդատեցաւ թէ տակաւ են ահաբեկչութեան դէմ կատարուած գործողութիւնները :

Վիճաբանութիւնները կը չարունակուին :

ՆՈՐԸՆԾԱՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐԸ

Երեւելի առաքեալ, որ չատ լաւ կը ծանչնայ Մերձին Արեւելքի մէջ, Հոկտ. 6ին հաղորդած է հետեւեալ եօթը վարդապետներուն եւ արժանիքներուն առջեւ :

Նախատեսուած ցանկէն . —

Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան (Փարիզ), Հայկազուն Վրդ. Աբրահամեան, Պարգեւ Վ. Վրթանէսեան, Հայրիկ Վրդ. Աւետեան (Երուսաղէմ), Շնորհք Վրդ. Գալուստեան (Քալիֆորնիա), Վարդան Վրդ. Տէր Սահակեան (առաջնորդ Լենինական), Եղնիկ Վրդ. Ազնաւուրեան (առաջնորդ Ազրբէջանի թեմին) :

× Կ'իմանանք թէ Պէյրութի հասած է երուսաղէմի պատր. տեղապահը, Եղիշէ արք. Տէրտէրեան : Եթէ անակնկալ մը չպատահի, վաղը, ուրբաթ, 14 Հոկտ. պիտի կատարուի Կիլիկիոյ կաթողիկոսին ընտրութիւնը :

պէտք է մերժել չէզոքութեան քաղաքականութիւնը եւ թէ Իրան պարտի նոր ուղի մը բռնել իր խաղ պատիւին եւ բարգաւաճման համար : Կառավարութիւնը ամէն վտանգ կանխելու եւ երկրին հոդային ամբողջութիւնն ու անկախութիւնը պահպանելու համար պէտք է խնդրէ ղրացիներու օդնութիւնը ինչպէս եւ պատրաստ ըլլայ պաշտպանելու իր հողը : Մեր միակ նպատակն է պաշտպանել մեր երկիրը. ուստի կ'ուզենք աւելցնել մեր պաշտպանողական կարողութիւնը, համաձայն Ազգ. ժողովի ուխտին » :

Նախարարական խորհուրդը յետոյ վաւերացուց այն ծանուցագիրը որ պաշտօնապէս կը հաղորդէր թէ Իրան յարած է Պաղտատի պինուորական դաչինքին :

Թեհրանի քաղաքական շրջանակներուն կարծիքով, այդ ծանուցագիրը կ'ըսէ թէ՝ նկատի առնելով Իրանի կառավարութեան բազձանքը՝ խաղաղութիւնը պահպանելու Մերձին Արեւելքի մէջ, ինչպէս եւ հետեւ չմնալու համար աշխարհի այդ շրջանին ընդհանուր քաղաքականութենէն , եւ վերջապէս, քանի որ Պաղտատի եւ Անգլիայի կառավարութիւնները պաշտպանող ղաչինք մը կնքած են, Իրանի կառավարութիւնը կը յարի այդ ուխտին , գործակցելու համար նոյն խաղաղասիրական ճամբուն մէջ :

× Իրանի այս որոշումը մեծ գոհունա-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԹԻԼԻԱՍ ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

●

ԽՄԲ.— Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանի պաշտօնաթերթը, *Հասկ*, իր վերջին թիւով հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ հաստատութեան եւ դպրեվանքի մասին.—

Քառորդ դար առաջ, Դպրեվանքի հիմնադիրներ՝ Սահակ, Բարդէն եւ Շահէ իրրեւ վարձակալ եկան Անթիլիաս, ոչինչ ունենալով անոր մէջ որպէս սեփական, բայց միայն իրենց կենդանի ոյժը ու խանդավից ոգին: Հիմա, այդ հողամասը Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանի սեփականութիւնն է շնորհիւ Գալըղճեան ամոլի ազնուական նուիրատուութեան: Այս կալուածէն զատ՝ Պիքֆայա առաջնորդող ճամբուն վրայ՝ Ծովհայեաց սիրուն բարձունքի մը մէկ ընդարձակ մասը, 52·500 քառ. կանգուն տարածութեամբ, կը պատկանի Կիլիկեան Աթոռին: Սոյն վայրէն քիչ մը վեր՝ Այն-Նահաս կոչուած չոճիներու անտառին մէջ, Այրան-ճեան կալուածը՝ 4500 քառ. մեթր տարածութեամբ՝ իր նորակառոյց ընդարձակ չէնքով՝ դեռ քանի մը չաթմ առաջ Ա. Թոռի սեփականութիւն դարձաւ նուիրատուութեամբը Տիկ. Սրբուհի Այրանճեանի:

Պէյրութի մէջ կաթողիկոսարանը ունի հասութաբեր կալուածներ՝ Ներեան եւ Ծովսփեան: Առաջինը կառուցուած է Մաթէոս Ներեանի կտակով. իսկ երկրորդը երանաշնորհ Տ. Գարեգին կաթողիկոսի քահանայութեան յիսնամեայ յոբելենական հանդիսութիւններէն զոյացած 225·000 Լիբ. ոսկիի գումարով ընծեուեցաւ: Այս ստացուածքները հաղիւ կաթողիկոսարանի եւ դպրեվանքի տարեկան պիւտճէին մէկ իններորդ մասը կ'ապահովեն: Աթոռը լիքնաբաւ ըլլալու համար անհրաժեշտ է որ ունենայ նոր հասութաբեր կալուածներ: Ասկէ զատ թէ Անթիլիասի եւ թէ Պիքֆայայի կալուածները պէտք է ընդարձակուին, անոնց քով զատ նուող մօտակայ հողերը դնելով որպէսզի երկու վայրերն ալ բաւարար ըլլան հետզհետէ աճող միաբանութեան, ուսանող-ութեան եւ ուսուցիչներուն:

Քառորդ դար առաջուան «ընդարձակ ամայութիւնները» այսօր կ'ուղեւորուին բազմաթիւ ժառանգաւորներով: 1954-1955 տարեշրջանին Անթիլիասի դպրեվանքը ունեցաւ 72 ուսանող. իրողութիւն մը՝ որ աննախընթաց էր Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան պատմութեան մէջ: Քանի հինգ տարի առաջուան փայտաշէն, մերկ եւ խարխուլ կառոյցներուն տեղ ունինք 1939ի ժողովուրդի նուիրատուութեամբ կառուցուած դպրեվանքի եռայարկ չէնքը: Այսօր կիս կը բարձրանայ 1952ին կնքուելիք Կիլիկիեան հիմնադրամով չէնուած հոյակապ չէնքը՝ դպրեվանքի, Մաթէոսեան – Թանգարանի բաժիններով:

Պիքֆայայի ամառանոցին մէջ 1953ին աւարտեցաւ Պ. Մարքօ Պաքըրճեանի նուիրատուութեամբ կառուցուած չէնքը, որ թէպէտ ներկայիս ուսանողներու եւ միաբանութեան համար իրրեւ ամառանոց կը դործածուի, սակայն 1956էն սկսեալ երբ Անթիլիասէն՝ թէ ամառուան եւ թէ ձմեռուան համար ուսանողութիւնը հոն փոխադրուի մնայուն կերպով պիտի ծառայէ իրրեւ Դպրեվանք: Պաքըրճեան չէնքին հարաւային կողմը՝ Տիկին Սաթենիկ Ուզունեանի նուիրատուութեամբ, չուտով պիտի սկսուի նոր դպրեվանքի մը չինութիւնը ար ընծայարանի համար պիտի դործածուի:

Քանըհինդ տարուան ընթացքին ծառանդաւորացի եւ Ընծայարանի բաժին-ներէն 112 չրջանաւարտներ ելած են. ա-նոնց 43ը եկեղեցականներ են.— հինդ եպիսկոպոս, տասնըեօթը արեղայ ու վարդապետ եւ քանըմէկ քահանայ: Միւս չրջանաւարտները աղդային վարժարաննե-րու մէջ կը ծառայեն իրրեւ ուսուցիչ, տնօրէն եւ դպրապետ: Աւոնց վրայ հարկ է աւելցնել նաեւ չարքը մէկ կամ աւելի տարիով թեթեւացած տաներու, որոնք նոյնպէս ուսուցչութեան եւ այլ հանրային ծառայութեանց նուիրուած են: Դպրեվանքի եկեղեցականները կը պաշտօնավարեն ոչ միայն Կիլիկեան թեմերու մէջ, այլ եւ Միացեալ Նահանգներ, Անգլիա, Ֆրանսա, Եգիպտոս, Կիպրոս, Պարսկաստան եւ Հայաստան, համաձայն Աւետարանի պատգամին «Երթայք աշխարհ ամենայն, եւ քարոզեցէք զաւետարանն»: Դպրեվանքի չրջանաւարտներէն տասնեակ մը արդիլկեան եւ եւրոպական համալսարաններու մէջ ստացան աւելի բարձր ուսում: Ցառաջիկային եւս հաստատութիւնը իր յարմարագոյն եւ կարողագոյն չրջանակներուն պիտի ղրկէ բարձր ուսման կեդրոններ աստուածաբանական, Ս. Գրոց եւ այլ դիտութեանց մէջ աւելի խոր-բանալու համար:

Կաթողիկոսարանը, որուն «ոդին» է եկեղեցին, ունի իր հոյակապ տաճարը կառուցուած 1940ին Սարգիս Գնանեանի նուիրատուութեամբ: Տաճարին հիւսիսային կողմն է Նահատակաց Ցուշարձանը չինուած Պ. Վահրամ Իւթիւճեանի ծախքով որուն մէջ ամփոփուած են համաչխարհային առաջին պատերազմի Հայ Նահատակներուն ոսկորները: Տաճարին դիմաց Վեհարանի չէնքն է, կառուցուած հայ ժողովուրդի լումաներով: Վեհարանը ունի ընդարձակ դահլիճ, դիւանատուն եւ կաթողիկոսի յատուկ բնակարան: Իսկ Պիքֆայայի ամառանոցին մէջ սիրուն մատուռ մը կառուցանել տուաւ Պէյրութի աղդայիններէն՝ Պ. Երուանդ Տէմիրճեան: Պատուական Հայ մը, որ ներկայիս չուզեր իր անունը յայտնել կաթողիկոսական ընտրութենէն ետք սոյն կալուածին մէջ կը փափաքի մեծ տաճար մը կառուցանել Լիբանանի այս բարձունքին վրայ, որ պատիւ բերէ հայ անունին:

Իր հիմնադրութեան օրէն Դպրեվանքը ունեցաւ Մատենադարանը որ ներկայիսկը պարունակէ աւելի քան տասներեք հազար դիրքեր, ինչպէս նաեւ օրաթերթեր եւ կարեւոր պարբերականներ: Ձեռագրատան մէջ կան 165 ձեռագիրներ, որոնց մասին ուսումնասիրութիւն մը կը պատրաստէ միաբանութեան անդամներէն մին: Թանգարանը՝ հակառակ անոր որ նոր հաստատուեցաւ, կը բովանդակէ բաւական թիւով իւղաներկ պատկերներ, հին դրամներ, հնադիտական իրեր եւ այլ հրնութիւններ:

Քառորդ դար առաջուան «մերկ եւ լերկ» Անթիլիասը ունի 85 փոքրիկներ, որոնք իրենց հայեցի դաստիարակութիւնը կը ստանան Մեսրոպեան վարժարանին մէջ, ընդ վերատեսչութեամբ Դպրեվանուց: Այս հաստատութեան մէջ դաս կ'առնեն Դպրեվանքի Ընծայարանի բաժնի եւ քահանայից դասարանի ուսանողներ: Վարժարանը ունի Մանկապարտէզ եւ հինդ դասարաններ, յառաջիկային երբ Դպրեվանքը Պիքֆայա փոխադրուի, դպրոցը իր Զ. դասարանն ալ պիտի ունենայ: Նկատելով որ հեղհեղ Անթիլիաս գիւղին եւ շրջակայից հայ բնակչութիւնըկ'ածի եւ այդ պատճառով ալ աշակերտներու թիւը կը բազմանայ, անհրաժեշտ է որ Մեսրոպեան վարժարանը աւելի ընդարձակուի իր չէնքերով եւ զօրացուի ուսուցչական կազմով:

Քանի հինդ տարիներ առաջ քանի մը բարերարներու զոհողութեամբ՝ ամենադժուարին պայմաններու ներքեւ Անթիլիասի հիմնադիրները դործի սկսան: Այսօր Դպրեվանքը ունի կտակներ, հիմնադրամներ եւ բաղում բարերարներ: 1951ին Վարդանանց 1500ամեակի տօնակատարութեանց առթիւ եպիսկոպոսական ժողովի որոշումով հիմնուեցաւ Սրբոց Վարդանանց հիմնադրամը իրրեւ անձեռնմխելի դումար, որուն եկամուտը պիտի յատկացուի եկեղեցականները պատրաստելու սրբազան դործին, հիմնադրամով պիտի դնուին հասութաբեր կալուածներ, որոնց տարեկան եկամուտը պիտի յատկացուի Դպրեվանքին: Այս նպատակին համար ժընեւէն Պ. Տրդատ Թիւլսիւեան կտակեց քսան երեք հազար տոլար, իսկ Կիպրոսէն Պ. Վահրամ Իւթիւճեան նուիրեց երկու հազար անգլ. ոսկի:

Ֆրէզնոյէն Պ. Յակոբ Ալթապահեան իր ամբողջ ունեցածը՝ տասնըհինդ հազար տոլար կտակեց Դպրեվանքին: Ամերիկայէն ուրիշ ազդային մը կտակեց հինդ հազար տոլար Դպրեվանքին: Հանդ. Մատթէոս Արքեպիս. Ինճէեան կտակեց երեք հազար անգլ. ոսկի, որուն տարեկան է կամուրջը կը յատկացուի ժառանգաւորի մը ծախքերուն: Լուսահոգի Սիմոն Գայաեբլեանի կտակէն տարեկան երեք հարիւր տոլար կը տրուի Դպրեվանքին, Գահիրէէն Յակոբ Պոնճուգեանի 7500 եգ. ոսկիի կտակի եկամուտին 1/5ը Դպրեվանքին կը յատկացուի:

Քանատայէն՝ Տիկին Բերուզ Պապայեան 7526 տոլար նուիրեց Պիքֆայայի մեր հողամասին վրայ Վեհարան մը կառուցանելու համար: Մանչեսթրէն Պ. Գրիգոր Շահպէնտէրեան վեց հարիւր անգլ. ոսկի նուիրեց յատկացուելու Դպրեվանքի մէջ սրահի մը չինութեան: Հանգ. Տ. Պսակ քհնյ. Յակիկեան չորս հարիւր եգ. ոսկի նուիրած է Աթոռին հասութաբեր կալուածի մը դնման ի նպաստ:

1930էն ի վեր տարեկան հազար անգլ. ոսկի կը յատկացուի Աթոռին Մելքոնեան հարազատներու կտակէն: Գահիրէի եպիսկոպոսական կտակէն Դպրեվանքը տարեկան կը ստանայ հինդ հարիւր եգ. ոսկի: Վ. Ս. Եղբայրակցութիւնը տարեկան հազար տոլար կը նուիրէ Դպրեվանքին եկեղեցականներ պատրաստելու համար, եւ նոյնչափ գումար մըն ալ կիրակնօրեայ դպրոցներու: Կիլլապի Կիւլպէնկեան հիմնարկութիւնը իր 4500 տոլարի տարեկան յատկացումը հինդ հազարի խոստացաւ բարձրացնել: Իսկ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը վերջին հինդ տարիներու տարեկան երկու հազար տոլարի յատկացումը հինդ հազարի բարձրացուց: Ասոնցմէ զատ, 1953ին Մերձաւոր Արեւելքէն եւ Եւրոպայէն, եւ 1954ին Ամերիկայէն Դպրեվանքի վերատեսուչ Տ. Դերենիկ եպիսկոպոսի դէպ հօքը տարուան համար ապահոված նուէրները տարեկան վաթսուն հազար տոլարի պատկառելի դումարին կը հասնին:

Ս. ԹԱԴԷՈՍ ՎԱՆՔԸ

●

ԽՄԲ.— Այս տարի եւս խումբ մը ուխտաւորներ այցելած են այս պատմական վանքը: Թեհրանի մեր պաշտօնակիցը, *Ալիք*, այս առթիւ մանրամասն ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած է, որմէ կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Ցարդ յայտնի չէ թէ երբ չինուած է Ս. Թադէի փառաւոր վանքը: Ըստ աւանդութեան չինուած է Թադէոս առաքեալի նահատակութեան վայրին մէջ եւ անոր դերեզմանին վրայ առաջին դարուն (Հայոց վանքեր, Կոստանեան 1866):

Հայոց պատմութեան համաձայն, երբ Թադէոս առաքեալը Հայաստան եկաւ մեր Աբգար Թագաւորի (3–34ին) հրաւէրով: Ան բժշկեց Աբգար Թագաւորը, որ քրիստոնէութիւնը ընդունեց իր պալատականներուն հետ միասին: Թադէոս Առաքեալ եւ Աբգար Թագաւոր հիմնեցին առաջին քրիստոնեայ եկեղեցին Միջագետքի մէջ, Եդեսիա, 33ին: Ցետոյ անցաւ Հայաստան, քրիստոնէութիւնը տարածելու:

Աբգար Թագաւորի մահէն ետք, Եդեսիոյ մէջ կը Թագաւորէ իր տղան՝ Անանուն. իսկ Հայաստանի մէջ իր քեռորդին՝ Սանատրուկ: Անոնք կ'ուրանան քրիստոնէութիւնը եւ կը հալածեն զայն, չարչարանքներով սպաննելէ ետք Թադէոս առաքեալը, Բարթուղիմէոս առաքեալը եւս Հայաստան կուգայ եւ նոյնպէս կը նահատակուի Աղբակի մէջ, ուր կը չինուի Ս. Բարթուղիմէոս վանքը: Ցարդ գոյութիւն ունի վանքը եւ Թուրքերը կը գործածեն իրրեւ պահեստ:

Այս զոյդ առաքեալներու անունով է որ Հայաստանեայց եկեղեցին կը կոչուի առաքելական:

Մինչեւ Ա. դարու վերջը Թադէոս առաքեալի եւ Սանդուխտ կոյսի դերեզմանները կը դառնան ուխտագնացութեան վայրեր:

Թադէոս առաքեալի դերեզմանին վրայ նախ կը չինուի եկեղեցի, ապա ներկայ Ս. Թադէի վանքը, Շաւարշան հին քաղաքին մօտ (ներկայի Ալըճա Բուլախ գիւղի մօտ):

Վանքը չինուած է սեւ սրբատաշ քարերով: Դուրսը, ճակատին վրայ կայ մեծ քանդակազարդ խաչքար, այդ է պատճառը որ վանքը կը կոչուի Ղարա Քիլիսէ: Կարծողներ կան թէ չինուած է Դ. դարուն, իսկ ուրիշներ կ'ըսեն թէ Զ. դարու գործ է եւ հայ մարզպաններու չըրջանին չինուած: Հաւանական է Զ. դարուն, քանի որ յիշատակութիւն չկայ եղիշէի Վարդանանց Պատմութեան մէջ:

1319ին եկեղեցին կործանած է եւ վերստին չինուած 1329ին:

Արձանագրութիւններ փորագրած են զանազան ուխտաւորներ, ինչպէս մեր մեծ ֆեոտայիները, որ անկէ անցած են:

Ս. Թադէի վանքը նշանաւոր է ոչ միայն իր ճարտարապետական դեղեցկութեամբ եւ պատմական հնութեամբ, այլեւ պատմ. մեծ դերը կատարած է ֆեոտայական գործունէութեան մէջ: Մինչեւ Ա. դարու վերջը Թադէոս առաքեալի եւ Սանդուխտ կոյսի դերեզմանները կը դառնան ուխտագնացութեան վայրեր:

Թադէոս առաքեալի դերեզմանին վրայ նախ կը չինուի եկեղեցի, ապա ներկայ Ս. Թադէի վանքը, Շաւարշան հին քաղաքին մօտ (ներկայի Ալըճա Բուլախ գիւղի մօտ):

Վանքը չինուած է սեւ սրբատաշ քարերով: Դուրսը, ճակատին վրայ կայ մեծ քանդակազարդ խաչքար, այդ է պատճառը որ վանքը կը կոչուի Ղարա Քիլիսէ: Կարծողներ կան թէ չինուած է Դ. դարուն, իսկ ուրիշներ կ'ըսեն թէ Զ. դարու գործ է եւ հայ մարզպաններու չըրջանին չինուած: Հաւանական է Զ. դարուն, քանի որ յիշատակութիւն չկայ եղիշէի Վարդանանց Պատմութեան մէջ:

1319ին եկեղեցին կործանած է եւ վերստին չինուած 1329ին:

Արձանագրութիւններ փորագրած են զանազան ուխտաւորներ, ինչպէս մեր մեծ ֆեոտայիները, որ անկէ անցած են:

Ս. Թադէի վանքը նշանաւոր է ոչ միայն իր ճարտարապետական դեղեցկութեամբ եւ պատմական հնութեամբ, այլեւ պատմ. մեծ դերը կատարած է ֆեոտայական գործունէութեան մէջ: Մինչեւ Ա. դարու վերջը Թադէոս առաքեալի եւ Սանդուխտ կոյսի դերեզմանները կը դառնան ուխտագնացութեան վայրեր:

Թադէոս առաքեալի դերեզմանին վրայ նախ կը չինուի եկեղեցի, ապա ներկայ Ս. Թադէի վանքը, Շաւարշան հին քաղաքին մօտ (ներկայի Ալըճա Բուլախ գիւղի մօտ):

Վանքը չինուած է սեւ սրբատաշ քարերով: Դուրսը, ճակատին վրայ կայ մեծ քանդակազարդ խաչքար, այդ է պատճառը որ վանքը կը կոչուի Ղարա Քիլիսէ: Կարծողներ կան թէ չինուած է Դ. դարուն, իսկ ուրիշներ կ'ըսեն թէ Զ. դարու գործ է եւ հայ մարզպաններու չըրջանին չինուած: Հաւանական է Զ. դարուն, քանի որ յիշատակութիւն չկայ եղիշէի Վարդանանց Պատմութեան մէջ:

1319ին եկեղեցին կործանած է եւ վերստին չինուած 1329ին:

Արձանագրութիւններ փորագրած են զանազան ուխտաւորներ, ինչպէս մեր մեծ ֆեոտայիները, որ անկէ անցած են:

Ս. Թադէի վանքը նշանաւոր է ոչ միայն իր ճարտարապետական դեղեցկութեամբ եւ պատմական հնութեամբ, այլեւ պատմ. մեծ դերը կատարած է ֆեոտայական գործունէութեան մէջ: Մինչեւ կայն մըն էր ուրկէ մեր մեծ յեղափոխականները, չնորհիւ պահապանի մը կապ կը պահէին Ատրպատականի, Երկրի, մանաւանդ Վանի եւ Մուշի եւ Սասունի հետ:

Քարի մը վրայ քանդակուած է 1895–96ի հայկական ջարդը: Արձանագրութիւնը երէն մեծ մասը վնասուած է 1918ին Ատրպատականի խուժող Թուրքերէն: Խաչիկ վարդապետ Ժ. դարուն չրջագայած է այդ կողմերը եւ էջմիածնի փոխադրած վանքին ձեռագիրները:

Ս. Թադէի վանքը առաջնորդական աթոռ եղած է Ատրպատականի մեծ եւ հարուստ թեմին Ժե–Ժթ դարու Ա. քառորդին: Հասոյթը առատ էր:

Վանքի առաջնորդարանը այդ թուա-կաններուն ունէր 14 դիւղեր եւ ուրիշ բազմաթիւ կալուածներ:

Վերջերս երբ ուխտագնացութիւն մը կը կատարէին Պարսկահայերը, Ատրպատականի առաջն. տեղապահը Կարապետ Ա. քհնյ. Մանուկեան ցոյց կուտայ սնտուկ մը, ուր մինչեւ հիմա ալ կան «որոշ հին պարսկերէն Թուղթեր» թերեւս կալուածագրեր են: Որոշուած է թարգմանել տալ:

1826 - 28ի ռուսեւպարսկական պատերազմի հետեւանքով, քառասուն հազար Հայեր Երեւան գաղթեցին:

Վանքին վիճակը հետզհետէ անտանելի դարձած է Քիւրտերու եւ Թուրքերու կողոպուտներու պատճառաւ: Կարգ մը ապիկար վարդապետներ ալ ի վերջոյ անփառունակ վախճանի մը կը հասցնեն վանքը: Ի. դարու սկիզբը երբ վանահայրութիւնը կը յանձնուի Գէորգ Ծ. Վ. Նալբանդեանի, որոշ բարեփոխում տեղի կ'ունենայ մինչեւ Ա. աշխարհամարտ: Երբ Թուրք բանակները Ատրպատական կը խուժեն չարդի կ'ենթարկուի նաեւ վանքի դիւղի բնակչութիւնը, վանքն ալ կը կողոպտուի:

Քանի մը տարի ետք, Ատրպատականի Հայոց Առաջնորդ Մելիքթանկեան արք. իր չանքերով, փոխանորդ Կարապետ Ա. քհնյ. Մանուկեանի օգնութեամբ եւ վանահայր Պետրոս վարդապետի հսկողութեամբ, վանքը վերակենդանութիւն կը ստանայ եւ հայ չինականներ դարձեալ կուգան չէնցնել զայն: Անանք հոն երկար չմնացին: Այս քան տուն հայ դիւղացիներէն տասը Ուրմիա դաղթեցին, մնացեալն ալ 1946ին Հայաստան: Վանքին մէջ մնաց վանահայրը բոլորովին առանձին, եւ երբ 1948ին ան ալ մեռաւ, վանքը մնաց բոլորովին անտէր, որովհետեւ առաջնորդները չկրցան դտնել ոեւէ վանահայր: Այժմ վանքը դիւղացիի մը հսկողութեան տակ կը գտնուի:

Հայկական 70 վանքերուն ամէնէն հոյակապ կառոյցը ունի, սքանչելի զարդարդանդակներով, հին ճարտարապետներու դլուխ գործոցներէն է: Այս վանքը Մեծաւուր կոչուած է: Վանքը այսօր ենթակայ է վտանդներու, կտուրը կիսաւեր է: Երկրաշարժներու հետեւանքով ճեղքեր կան:

Ներկայիս հանդանակութիւն մը բացուած է նորոգելու համար վանքը: Թեհրանի հանդանակութեան արդիւնքէն արդէն իսկ ուժասուն հազար ռիալ փոխադրուած է Թաւրիզ, նորոգութիւնը սկսելու համար:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Ծանօթ չութպոլահաւ Զաւէն Մելիքեան որ 1954ին «Լիսանս տէ քօնսէր» ստացած էր, այս միջոցին էքզ Նորմալի մէջ ընդունուած է իրրեւ չութպոլի ուսուցիչ: Տաղանդաւոր արուեստագէտը որ աւելի քան մէկ ամիս հետեւեցաւ Սիէննայի դասընթացքներուն, մեծապէս դնահատուած է նաեւ իտալական երաժշտական շրջանակներէն եւ մամուլէն:

Նոյեմբերի ընթացքին նուագահանդէս մը ունի Սալ Կավօ: Մանրամասնութիւնները կուտանք յառաջիկային:

***

Արման Մասիս, պելժահայ լրագրողը որ ինչպէս քանիցս դրած ենք մրցանակ շահած է իրրեւ Թուլուզ Լոթրեքի Սօգին, այս միջոցին ծանօթ նկարիչին դերին մէջ ամէն իրիկուն կը ներկայանայ Մուլէն-Ռուժի աթրաքսիոններու կարգին: Արման Մասիս մինչեւ Հոկտեմբերի վերջ պայմանագիր ունի հռչակաւոր ֆաֆէ ֆոնսէռին հետ: Այս առթիւ իր գանագան նկարներն ալ հրատարակուեցան տեղական մամուլին մէջ, դնահատական տողերով:

Ս. ՓԻՇՈԼԱ ՆԱՀԱՊԵՏԻ ՊԱՇՏՈՆԸ ԿԱՏԱՐՈՒՄ ԵՎ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ

•

(Հատուած Բերքիկէն)

ՊԵՏՔ ՉԼԻՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՄԱՍԸ

Իայց պէտք է ըսեմ, որ ամէնէն մեծ տպաւորութիւնը, զոր ինծի վրայ ձգեց «Տէրտէր Ղեւոնդ», ան եղաւ հետեւեալ տողերուն մէջ գրուածը. «Ո՞ւր է մեր հայրենիքը, ո՞ւր է մեր հայրենի հողը, ուր է մեր հայկական երկինքը, ուր է մեր հայկական արեւը, ուր է մեր հայկական ծովը, ուր է մեր հայկական լեռը, ուր է մեր հայկական ձորը, ուր է մեր հայկական գետը, ուր է մեր հայկական ծառը, ուր է մեր հայկական ծաղիկը, ուր է մեր հայկական թռչունը, ուր է մեր հայկական երգը, ուր է մեր հայկական սէրը, ուր է մեր հայկական կեանքը, ուր է մեր հայկական մահը, ուր է մեր հայկական գերեզմանը, ուր է մեր հայկական խաչը, ուր է մեր հայկական աղօթքը, ուր է մեր հայկական Աստուածը, ուր է մեր հայկական հոգին, ուր է մեր հայկական մարմինը, ուր է մեր հայկական ոսկորները, ուր է մեր հայկական գանգը, ուր է մեր հայկական ուղեղը, ուր է մեր հայկական միտքը, ուր է մեր հայկական ոգին, ուր է մեր հայկական ամբողջութիւնը, ուր է մեր հայկական ամբողջ էութիւնը, ուր է մեր հայկական ամբողջ գոյութիւնը, ուր է մեր հայկական ամբողջ կեանքը, ուր է մեր հայկական ամբողջ մահը, ուր է մեր հայկական ամբողջ գերեզմանը, ուր է մեր հայկական ամբողջ խաչը, ուր է մեր հայկական ամբողջ աղօթքը, ուր է մեր հայկական ամբողջ Աստուածը, ուր է մեր հայկական ամբողջ հոգին, ուր է մեր հայկական ամբողջ մարմինը, ուր է մեր հայկական ամբողջ ոսկորները, ուր է մեր հայկական ամբողջ գանգը, ուր է մեր հայկական ամբողջ ուղեղը, ուր է մեր հայկական ամբողջ միտքը, ուր է մեր հայկական ամբողջ ոգին, ուր է մեր հայկական ամբողջ

կութիւն պատճառեց Անդլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն մէջ, երբեւ պատասխան մը Մ. Միութեան կողմէ կատարուած վերջին ձեռնարկներուն (qէնք ճարել Եգիպտոսէ եւ մէւս արաբական երկիրներուն)։ Իրանի որոշումը յաջողութիւն մը կը համարուի արեւմտեան դիւանագիտութեան համար։ Այս առթիւ կը հաւատան թէ արաբական երկիրներու բրիտանական զէնքերը կը ջանան ի դերեւ հանել իրենց խորհրդային զեսպաններուն ձեռնարկները։ Մէւս կողմէ, Անգլիա եւ Մ. Նահանգները կը ջանան արաբական երկիրներուն ընդունիլ տալ Ճոնսթընի ծրագիրը, Ճորդանան զեղին Չուրերուն օգտագործման համար։ Կարճ խօսքով, ամէն մէկը կը փորձէն, որպէսզի Մ. Միութիւնը չտեղաւորուի Եգիպտոսի եւ ուրիշ երկիրներու մէջ, qէնք ճարելով եւ տնտեսական օգնութիւն խոստանալով։

Խնդիր է թէ Մ. Միութիւնը ինչ դիրք պիտի բռնէ Իրանի հանդէպ, որուն հետ մասնաւոր դաշինք մը կնքած է 1923ին։

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՃԱԿԱՏԸ
ՏԿԱՐ Է ՏԱԿԱՒԻՆ

Ատլանտեան ճակատի զինուորական պետերու ժողովը, որ կը չարունակուի Փարիզի մէջ, առջի օր անուղղակի չօշափեց նաեւ Հիւս. Ափրիկէի կացութիւնը։ Ի պատասխան հարցումի մը, սպարապետը՝ զօր. Կրունթըր պարզեց ճակատին հաւաքական պաշտպանութեան տկարութիւնները։ Յոստովանեցաւ թէ երբ Ֆրանսա qէնքի տակ առած է 64·000 պահեստի զինուորներ եւ ուրիշ միջոցներ ալ կը նախատեսէ, յարդելու համար իր յանձնառութիւնները Ատլանտեան ճակատին վրայ։

Զօրավարը հաստատեց նաեւ թէ Թոյլ է Արեւմուտքի պաշտպանողական ընդհանուր ծիրը, թէ քանակի եւ թէ որակի տեսակէտով։ Մասնաւորապէս ծանրացաւ օդանաւային ուժերու դասաւորման վրայ։ Եզրակացնելով, սպարապետը դիտել տուաւ. — եթէ ընդհարում մը տեղի ունենայ այսօր, 12 հոկտեմբեր, հաւանական է որ Դաշնակիցները յաղթեն. բայց յաղթութիւնը հետզհետէ պիտի դժուարանայ, նկատի առնելով Մ. Միութեան ռազմական յառաջդիմութիւնը՝ հիւլէական qէնքերու եւն. տեսակէտով։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍի կուսակալը եւ զինուորական հրամանատարը՝ մառեշալ Հարտինկ, եւ – րեք անգամ տեսակցութիւն ունեցաւ Մակարիոս արք.ի հետ, ներքին ինքնավարութիւնն խոստանալով. բայց ժխտական պատասխան ստացաւ։ Ցոյն կղերականը եւ իր դրծակիցները միշտ կը պահանջեն կղզին միացնել Ցունաստանի։ Մառեշալը պաշտօնապէս հաղորդելով բանակցութեան ձախողումը, յայտարարեց թէ «իր պարտականութիւնն է պահպանել բարեկարգութիւնը եւ օրէնքը, խափանել խռովութիւնները։

ԱՑԶԸՆՀԱՒՈՒԸ առջի օր 25 վայրկեան տեսակցութիւն մը ունեցաւ իր արտաքին նախարարին՝ Ֆ. Տըլըսի հետ, ժը – նեւի յառաջիկայ խորհրդաժողովին առթիւ։ Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, այլեւս յոյս չկայ որ նախագահը կարենայ տիրաբար վարել իր նախընտրած քաղաքականութիւնը։ Նոյն իսկ բժշկական դրծողութիւն մը կը նախատեսուի։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետ, Տքթ. Ատընաուըր, անկողին ինկած է։

ԱՆԳԼԻՈՑ աշխատաւորական կուսակցութեան համագումարին մէջ, բուռն քննադատութիւններ եղան երկամեայ զինուորական ծառայութեան qէմ։ Ժողովը 1·337·000ի դէմ 4·900·000 ձայնով մերժեց բանաձեւ մը որ կ'առաջարկէր ջնջել պարտաւորիչ զինուորութիւնը։ Շատ աւելի սուուր մեծամասնութեամբ մը, 1·180·000ի դէմ 5·300·000 ձայնով մերժուեցաւ ուրիշ բանաձեւ մը որ կը պահանջէր արդիլել հիւլէական qէնքերը։ Համագումարին կը մասնակցին 1200 պատգամաւորներ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ. 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՄԻԽԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ԺԱՄԸ 9 – 12

***

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբերը, Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ։

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի։

Կը նախագահէ ընկ. Գ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ
Կը խօսի ընկերը Պ. ՋՊՈՒՐՃԵԱՆ

Խօսք պիտի առնեն Ֆրանսայի ընկերական վարչական ներկայացուցիչները եւ տիկին ՕՏԵԹ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին.— Կրընոպլէն սանուհիներու երգի ու պարի խումբը ղեկավարութեամբ Տիկին Սիսլեանի հայկական տարազներով։ Հայկական ու կովկասեան պարեր, ընկերակցութեամբ Պ. Պէրպիրեանի (վիէնէն)։ Տեղի կ'ունենան խմբերգներ, ղուդերգներ, մեներգներ եւ արտասանութիւն։ Կը մասնակցին նաեւ քաղաքին լաւագոյն ուժերը։

Ջերմութիւնը ապահովուած է։

Մուտքը ազատ է

***

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 23ին, Ռիւ Ժէյլի սրահը։

***

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 29 Հոկտեմբեր, շաբաթ գէշեր։

Մանրամասնութիւնները յայտնուած։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Պելժիական Քոնկոյէն Տիկին Աննա աը Քօսթէր տասը հազար ֆրանք կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարգաւաճման, իր քրոջ հանգուցեալ ՄԱՐԳՐԻՏ ՊՕՂՈՍԵԱՆի յիշատակին (մեռած Միլանօ, Յուլիս 6, 1955)։

***

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԷՆ

Վալանսէն Օր. Միշլին Գազանճեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ Պ. Սարգիս Մանուկեանի, Սէն Ժիւլիէն, ան Սէն Թ'Ալպան (Արտէշ)։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Առնուվիլի կառավարնոց մասնաճիւղի դասերը վերսկսած են։ Այս առթիւ վարչութիւնը կը ծանուցանէ Կուէնվիլի, Սարսէլի եւ Առնուվիլի հայ երիտասարդներուն եւ երիտասարդուհիներուն թէ դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն հինգշաբթի ժամը 21էն 23·30, Առնուվիլի եկեղեցւոյ խորհրդարանը (ռիւ Սէն Ժիւսթ), ղեկավարութեամբ ընկերը կարօ Երանեանի։ Ջերմապէս կը յանձնարարենք որ բոլորն ալ հետեւին կանոնաւորապէս։

***

Շաւիլի հայերէնի դասընթացքները վերսկսած են։ Ուսուցչուհին՝ Տիկին Գ. Փափազեան։ Ծնողները կրնան իրենց զաւակը արձանագրել ամէն հինգշաբթի, տեղին վրայ։

ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1956ԻՆ
Մանրամասնութիւնները յառաջիկային։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՆԿԼՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին։ Այս շաբաթ ժամը 21ին, 19 ռիւ տէ զ'Ալուէթ, (Տիկին Պաղիկեանի քնակարանը)։

Կը խօսի Պ. Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Տէր եւ Տիկին Ռուբէն Պալեան, Տէր եւ Տիկին Թադեւոս Պալեան, ազգականները եւ պարագաները խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անձի որոնք իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին անձամբ, դրաւոր կամ ծաղկեպսակով, իրենց որդւոյն եւ ազգականին՝ Փոքրիկն Ճարուքիւն Պալեանի կսկծալի մահուան առթիւ։

ՈՒՐՖԱՅԻ ՀԵՐՕՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ
40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

Կազմակերպուած Հայր. Միութեան կողմէ ։
Կիրակի, 16 Հոկտ. ժամը 15էն 24
Բարձր նախագահութեամբ եւ ներկայութեամբ՝
Բանակի Զօր. DUFIEUX,
Կը խօսին Պ. Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ և Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժինին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն Հայր Գրիգոր Վ. Հէպոյեան (Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութենէն, երաժշտագէտ (դաշնակ), Տիկ. Լիւսի Ամիրայեան (երգ), Պ. Արտաշէս Գմրէկեան (արտասանութիւն), Պ. Լեւոն Մոմճեաններ, (եգիպտոսէն)։

ORCHESTRE BERNIE OLIVER et sa Grande Formation

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով։ Մուտքը 300 ֆրանք
Ժողովուրդին փափաքին զոհացում տալու համար այս տարի վարճուած է
ՍԼՐՔԼԸ ՄԻԼԻԹՔՐի զոյգ սրահները Փլաս Սէն Թ'Օկիւմէն
Տոմսերու համար դիմել պատուներ՝ Պարսամեան եւ Բալուեան, Ռիւ Ռիչէ։

Հոգեհանգիստ, կիրակի առտու Փարիզի Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցիին յիշատակ հերոսամարտներուն նահատակներուն

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ, յօդուտ օգտագործման կայանին։
15 Հոկտ., Շաբաթ ժամը 9էն մինչեւ լոյս։ Սալ Վոլթէր, 22 ռիւ Վոլթէր։
Նուագախումբ TITO FUGGI et Jacques Moreno
Իր մասնաւոր երգի եւ պարի ղերասաններով։

ԵՒ CHARLES AZNAVOUR

Հայկական ղեղարուեստի բաժինին կը մասնակցին Օր. Շ. Պէնկեան, ընկերակցութեամբ Մեսրոպեանցի։ Արաքսի Մուրատեան երգերով, Գրիգոր Վահան եւ ուրիշներ անակնկալներով։
Ճոխ պիւֆէ։ Մուտքը մատչելի։

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԵՌՆԱՐԿԸ
կիրակի, 23 Հոկտ. ժամը 16-24 GEORGE V.ի չքեղ սրահներուն մէջ
Մասնակցութեամբ փարիզեան Լաւագոյն արուեստագէտներու
VALTON (ՁԵՌՆԱՏՈՒ), TRIO ACROPOLSի ՊԱՐՈՒԻՇԻՆԵՐԸ
Les MANDELS (պարեր), Մանըքէենեներու տողանցք
Տոմսերու եւ սեղանի համար դիմել
Ա. Աճէմեանին PRO. 03-19 Ն. Յովհաննէսեանին TRU. 47-48

SALLE PLEYEL

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Նիւ Եորքէն վերադարձին կուտայ իր տարեկան միակ նուագահանդէսը
ՅԱՑՏԱԳԻՐ՝

Mendelssohn, Prélude et Fugue en fa min. Schumann, Allegro et Carnaval op. 9
Schubert, Gde. Fantaisie «The Wanderer», Debussy, Granados, Chopin,
Piano STEINWAY Noel Gallon, Toccata (première audition

17 BL. DES CAPUCINES
(Face au CAFÉ de la PAIX)
Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն ընտրել։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԷՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՅ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ֆաֆէ Ռեժանի վերնայարկը։

ԱՆԻԷՒ – ՊՈՒԱ ԲՈԼՈՄՊ.— Հ. Ց. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս եւ ընդբաթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Սէն Ժերմէն մասնաճիւղը ողջերթի թէյասեղան մը սարքած է այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. «Հայաստան» ենթակոմիտէի, ընկերուհի եւ ընկեր Գ. Կոփոյեանի Ամերիկա մեկնումին առթիւ։ Կը հրաւիրուին ընկերներ, Կ. Խաչի անդամուհիներ եւ բարեկամներ։

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆի վարչութեան անդամները ժողովիկը հրաւիրուինդ. 12 Հոկտ., ժամը 6·30ին, Ռէժան սրճարանին վերնայարկը։

Cafés SEGO
ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆԷՆ ԸՆՏԻՐ
ՍՈՒՐՃԵՐԸ ԽԱՐԿՈՒԱԾ ԱՄԷՆ ՕՐ,
ԻՍԿԱԿԱՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՂԱՑՈՒԱԾ
129, Bd. Sébastopol
Métro Strasbourg St. Denis

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Արեւելեան խմորեղէն չինող երիտասարդ մը որ արհեստէն հասկնայ։
Դիմել՝ Ս. Մարդարեանի,
32, Rue de Trévise, Paris (9)

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ՀԱԹԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 14 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

VENDREDI 14 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7801 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3212

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԳԵՐԵԶՄԱՆ ՄՆԱ՞Ց

*

Թուրք մտաւորականութիւնը տակաւին չդտաւ մարզավարի ձեւ մը՝ արտայայտելու համար իր վրդովումը, Սեպտ. 6ի բարբարոսութեանց առթիւ։

Զէր պատճառ երէկ, նախընթաց վայրկեան – նուիթեանց, ամբողջ ժողովուրդի մը քանդիչ ոգեւորումը կատարուած առեն։ Եւ կը թուի թէ պիտի չդտնէ վաղն ալ ։

Միշտ հարեւանցի կը նայի։ Կը դիտէ, բայց չի տեսներ։ Կը գոհանայ պատյտ մը կատարելով համատարած Արհաւիրքին բողոքիքը ։

Ոչ փաստացի վերլուծում։ Ոչ պրպք – տում ։ Ոչ ալ տղամարդու վայել դիրք մը՝ արդարութիւնը երեւան հանելու համար ։

Լաւագոյն պարագային՝ կոկորդիլոսի արցունք ։

Վերջին ապացոյց՝ « Ճիւհուրիյէթ »ի մէջ հրատարակուած տեսութիւն մը՝ Վա – Նու տարաբերութեամբ ։

Առաջին անգամ չէ որ կ'արտայայտուի այս քրոնիկագիրը՝ հայկական անցու – դարձի մը առթիւ ։

« Մեծամասնութիւն եւ փոքրամասնութիւն» խորագրով դրութեան մը մէջ, զոր պիտի կարդաք վաղը, Վա – Նու կը հարցընէ ամենայն պարզամտութեամբ , — « Ի՞նչպէս պատահեցաւ ... »։

Խօսքը՝ Սեպտ. 6ի խռովութեանց մասին է ։

Արաբ – աշխարհ պիտի թէ ինչպէս պատահեցաւ։ Թրքական կառավարութիւնը ինքն ալ պիտի չդտնէ։ Նոյն իսկ թուրք մամուլը իր նկարագրութիւններով հաստատեց որ դէպքը ոչ թէ «պատահեցաւ», այլ նախապէս ծրագրուած, կազմակերպուած էր մանրակրկիտ ուսումնասիրութեամբ , եւ կատարուեցաւ համաձայն մշակուած յատակագծին ։

Արտաքին գործերու նախորդ նախարարը ինք, բանասէր–փիլիսոփայ Ֆուատ Քէօփրիւլիւ, այժմ փոխ – վարչապետ , բարձրաձայն յայտարարեց Ազգ. Ժողովի բեմէն (12 Սեպտ.)։

— Ընկերներ, կառավարութիւնը տեղեակ էր դէպիին, սակայն ցոյցին օրն ու ժամը յայտնի չէին։

Վարչապետն ալ հաստատեց թէ լուր ունէին ։ Իսկ ընդդիմադիրները վկայեցին թէ «գրգռիչները նախապէս ճշդած էին իրենց յարձակման նշանակէտները, քան – դիչ գործիքներն ալ պատրաստած » ։

Այլեւս հեղնութիւն չէ՞ սուտ խենդ ձեւանալ եւ հարցնել հրապարակաւ. — Ի՞նչպէս պատահեցաւ ...

Թուրք յօդուածագիրը նոյնքան պարզամիտ ազգակ մը եւս կ'արձակէ , յիշելով զոհերը ։

— Միասնաբար ձագկենք, տարեդարձներուն ծաղկեպսակներ դրկենք, գերեզմանները այցելենք ....

Ո՞ր ձագերը որ Սեպտ. 6ի վայրագութեանց ամէնէն յատկանշական երեւոյթ – ներէն մէկն ալ դերեզմաններու քանդումն էր ։

Բոլոր տեղեկութիւնները հաստատեցին թէ յունական դերեզմանատուններ քանդուած եղած, դամբարաններ խորտակուած, դիակները աչ–ձախ նետուած էին։

Ձիշդ ինչպէս 1915 – 16ի Հայասպինդ վերջ։

Վա – Նու կրնա՞յ ցոյց տալ, Պոլսէն դուրս, հայկ. դերեզմանատուն մը որ արաբ կամ անդաստանի վերածուած չըլ – լայ ։

Թուրքիոյ մէջ միայն մէկ դերեզմանատուն կայ որ կանգուն կը մնայ զարերէ ի վեր։— Գերեզման Արդարութեան ։

Թուրք մտաւորականութիւնը կրնայ իր կոկորդիլոսի արցունքները թափել այն – տեղ։ Ոչ միայն ծաղկեպսակներ տանել, այլեւ դամբանականներ խօսելով։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԲՈՂՈՔԸ ԻՐԱՆԻ ՈՐՈՇՄԱՆ ԴԷՄ

●

ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԿԸ ԳՏՆԷ ԱՆՈՐ ՅԱՐՈՒՄԸ ՊԱՂՏԱՏԻ ՈՒԽՏԻՆ

Ինչպէս կը սպասուէր, Մ. Մուլթիւնը անմիջապէս բողոքագիր մը ուղղեց, երբ պաշտօնապէս հաստատուեցաւ թէ Իրան որոշած է միանալ Թուրքեւիրաք–Փաքիստանեան դինակցութեան , այսպէս կոչուած Պաղտատի ուխտին որուն անդամ է նաեւ Անգլիա ։ Խորհրդային կառավարութիւնը այս մասին տեղեկութիւն չունի իրանեան կառավարութենէն, բայց չի կրնար ծանրակչիռ կարեւորութիւն չընծայել վերոյիշեալ տեղեկութեանց։ Ուստի անհրաժեշտ կը դտնէ հետեւեալ յայտարարութիւնն ընել։ Պաղտատի դաշինքին կնքումը կը նշանա – կէր կազմութիւնը դինուորական խմբակ – ցութեան մը Մոսուլ եւ Միջին Արեւել – քի մէջ եւ զործիք մըն է կարդ մը յար – ձակողական չրջանակներու համար որոնք երբեք չեն հետաքրքրուիր խաղաղութեան եւ միջազգային ապահովութեան ամրա – պնդումով։ Այդպիսի խմբակցութեան մը ստեղծումը միեւնոյն առեն կը ձգտի պահպանել եւ վերահաստատել նոյն չբը – ջանի երկիրներուն գաղթային կախումը ։ Իրանի չարումը այդ դինուորական խմբ – ակցութեան չի համապատասխաներ խա – ղաղութեան եւ ապահովութեան չահե – րուն ամրապնդման՝ Մոսուլ եւ Միջին Արեւելքի մէջ եւ կը հակասէ Իրանի ու Մ. Միութեան բարի դրացնութեան յա – րաբերութեանց եւ կարդ մը յանձնառու – թեանց զոր Իրան ստանձնած է դաշնա – գիրներով ։

× Նոյն օրը Իրանի կառավարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ չարած է Պաղտատի դաշինքին։ Կառավարութեան ներկայացուցիչը չայտարարեց թէ վար – չապետը՝ Հոսէյն Ալա այս որոչումը Պաղտատ հաղորդած է նամակով մը ։ Յետոյ ըսաւ թէ պիտի սպասեն Պաղտա – տէն դալիք պատասխանին, ատորագրելու եւ փոխանակելու համար համապատաս – խան վաւերագրիրները։ Իրաղեկներ կը կարծեն թէ Իրան դաշինքը պիտի ստորա – գրէ ժընեւի նոր խորհրդաժողովին դու – մարումէն առաջ։ Վարչապետը երէկ ծե – րակոյտին յանձնեց դաշինքին վերաբեր – եալ օրինագիծը, արդէսդի վաւերացնէ ։

Իրանի արտաքին նախարարը, Էնթե – զամ, որ Փարիզ կը դտնուի, յայտարա – րեց թէ չզարմացաւ իմանալով Մ. Միու – թեան բողոքը։ «Սովետները նոյնիմաստ բողոքագիրներ ուղղեցին Թուրքիոյ եւ Իրաքի։ Սովորութիւն դարձած է այսպիսի բողոքագիրներ ուղղել»։ Յետոյ բացատ – րեց թէ Պաղտատի դաշինքը միայն պաշտ – պանողական հանդամանք ունի եւ ոչ ոքի դէմ ուղղուած է։ «Այնքան մանկամիտ բան է մեր կողմէ որեւէ նախայարձակում երեւակայել Ռուսիոյ դէմ»։

Նախարարը, որ Փարիզ եկած է ջղային տկարութիւն մը դարմանելու համար, այս առթիւ ըսաւ թէ չատոնց կը քննուէր Պաղտատի ուխտին յարելու խնդիրը եւ թերեւս տասը օր կանուխ յայտարարուե – ցաւ ։

Եւ աւելցուց.— Մեր յարումը Թուրքիոյ իրաքեան դաշինքին չի կրնար ոչ – բարեկամական արարք մը նկատուիլ Մոս – կուայի կողմէ, քանի որ դաշինքը զուտ

ԱՆՈՐՈՇ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

*

Մ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՒԶԷ ՉԻՆՔ

ՁԱՐԵԼ ՆԱԵԻ ԻՍՐԱՑԼԻՆ...

Մ. Նահանգներու արտաքին նախա – րարութիւնը հոկտեմբեր 12ին հաստատեց այն զրոյցները որոնց համաձայն խորհր – դային ճակատը առաջարկած է պինամը – թերք ճարել նաեւ Իսրայէլի։ Կառավա – րութիւնը ճշդրիտ տեղեկութիւններ ստա – ցած է այս մասին, եւ այժմ աւելի մեծ մտահոգութեամբ կը հետեւի դէպքերու ընթացքին։ Իրաղեկներու կարծիքով, Մ. Միութիւնը լայն ծրագիր մը կազմած է, առեւտրական փոխանակութեան հի – ման վրայ, ամէն տեսակ պատուիրակու – թիւններ եւ մասնագէտներու խումբեր տեղւորելու համար Միջին Արեւելքի եր – կիրներուն մէջ։ Միեւնոյն առեն կը ծա – նուցուի թէ Մ. Միութիւնը դեսպանու – թիւն մը պիտի հաստատէ Լիբիոյ մէջ , Հիւս. Ափրիկէի սրտին վրայ։ Այս ձեռ – նարկով խորհրդային իշխանութիւնը յա – ռաջացեալ ամրոց մը պիտի ունենայ Հիւս. Ափրիկէի մէջ ։

× Ուրիշ կնճիռ մը եւս մտահոգութիւն կը պատճառէ Ուաչինկթընի մէջ ։ Արա – բական երկիրներու արտաքին նախարար – ները, որոնք ժողով դումարած էին Դա – հիրէի մէջ, երեք օր վիճաբանելէետք ո – րոշեցին ոչ զրական, ոչ ալ բացասական պատասխան տալ ամերիկացի ճոնսթընի ծրագիրը՝ Ծորդանան գետի ջուրերուն օդտագործման մասին։ Արաբները կը սպասեն որ առաջին անգամ Իսրայէլը խօսի։ Պ. ճոնսթըն եգիպտոսի վարչա – պետին հետ տեսակցելէ վերջ Թել – Ավիվ գնաց, Իսրայէլի կառավարութեան հետ ալ խորհրդակցելու համար։ Զրաբաչխա – կան այս ծրագիրը, որուն վրայ երկու տարի ուքնած են մասնագէտներ, կը տր – ամադրէ ամբարտաւկներ հաստատել Ծորդանան գետի զանազան ճիւղերուն վրայ (Սուրիա, Լիբանան եւ Ծորդանան) եւ Տիբերիա լիճը վերածել յաւելուածա – կան ընդարձակ աւազանի մը։ Այս բոլոր ջուրերէն պիտի օդտուին թէ Իսրայէլ եւ թէ արաբական երկիրները եւ կարելի պի – տի ըլլայ հող մշակել ներկայ տարածու – թեան քառապատիկը։ Մասնաւորապէս պիտի օդտուի Ծորդանան, երկու երրորդ համեմատութեամբ։ Արաբները չեն ուզեր որ Իսրայէլ եւս օդտուի ։

պաշտպանողական է։ Ոչ 1921ի, ոչ ալ 1927ի դաշնադիրներուն մէջ չկայ կէտ մը որ հակասէ մեր որոշման։ Շահին այցե – լութիւնը, որ ծրագրուած է յառաջիկայ գարնան համար, չեղեալ պիտի չհամար – ուի։ Բարեկրթութեան հակառակ պիտի ըլլար եթէ Ռուսերը եւս առնէին իրենց խնդիրները եւ ուղղած հրաւէրը ։ Կառավարութեան կարծիքով, մեր յարումը Պաղտատի ուխտին չի հակասեր իրանեւխորհրդային յարաբերութեանց բարւոքման ։ Հաւա – նական է որ Մ. Նահանգներն ալ միանան այս դաշինքին։ Այժմէն իսկ Իրանի կա – ռավարութիւնը կը յուսայ թէ պիտի ա – ւելնայ Ամերիկայի դինուորական օգնու – թիւնը։ Մեր յարումը չի կրնար վնասել միջազգային յարաբերութեանց բարւոք – ման։ Ամէն պարագայի մէջ, աչխարհի խաղաղութիւնը կախում ունի մեծ պե – տութիւններէն եւ ոչ թէ փոքրերէն, ո – րոնք ուրիշ ելք չունին եթէ ոչ ամրապն – դել իրենց ապահովութիւնը ։

.....

ԿԻՊՐՈՍԻ մետրոպոլիտը, Մակարիոս արք. լրագրական ասուլիս մը սարքելով, յայտարարեց թէ Անգլիա մերժեց իր ծր – րագիրը որ կը բաղկանար հետեւեալ երեք կէտերէն. — 1. Անգլիա պէտք է ճանչնայ կիպրոսի ինքնորոշման իրաւունքը.— 2. եթէ այս պայմանն ընդունուի, ինք կո – ձրն կ'առնէ օդնել ինքնավարութեանահ –

ԿԻԼԻԿԻՈՑ ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՆՈՐԷՆ ՅԵՏԱՁԳՈՒԵՑԱՒ

Վերջին պահուն կ'իմանանք թէ կիլի – կիոյ Կաթող. Տեղապահը, Խոր. արք. Նորէն յետաձգած է կաթող. ընտրութիւնը որ տեղի պիտի ունենար այսօր, ուրբաթ, 14 հոկտեմբեր ։

***

Ա. ՄԻՒՌՈՆԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՄԷՋ

Ռատիօ – Երեւան հետեւեալ տեղեկու – թիւնները կը հաղորդէ Ս. Միւռոնի օրհ – նութեան մասին. —

Շաբաթ, 8 Հոկտեմբեր, Սրբոց Թարգ – մանչաց Տօնին առթիւ, Ս. Էջմիածնի մէջ կատարուեցաւ Սրբալոյս Միւռոնի օրհ – նութիւնը Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգէն Ա. Հայրապետի կողմէ ։

Առաւօտեան ժամը 9·40ին, Երեւանի ռա – տիոկայանին խօսափողը երեք անգամ յայ – տարարեց .—«Շարունակ ռատիօ ունկնդիր – ները, մի քանի րոպէից դուք կը լսէք Ս. Միւռոնի օրհնութեան արարողութիւնը Էջմիածնի Մայր Տաճարում »։

Տասը վայրկեան ետք, խօսնակը սկսաւ կատարել նկարագրութիւնը արբազան ա – րարողութեան ։

Օրուան պատարագիչն էր Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը՝ Վազգէն Ա. որ դիւա – ւորեալ, « Խորհուրդ Խորին»ով ուղ – ղեցաւ Ս. Իջման Սեղանը, իսկ եպիս – կոպոսական դասը նոյնպէս զբաղուած – եալ, հետեւեցաւ Հայրապետին եւ Հա – յատառնեայց եկեղեցւոյ սրբազան մա – սունքներով եկաւ շարուել սեղանին առ – ջեւ ։

Սրբազան անօթները կը կրէին Վահան արք. Գոստանեան՝ Ս. Ցակոբ Մծբնայ Հայրապետին Աջը, Մամբրէ արք. Գալ – ֆայեան՝ Ս. Միւռոնի Անօթը, Վարդան արք. Գասպարեան՝ Ս. Աւետարանը , Սիոն եպիսկ. Մանուկեան՝ Ս. Արիւսա – կէս Հայրապետի Աջը, Դերենիկ եպիսկ. Փոլատեան՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Աջը, Հայկազուն եպիսկ. Աբրահամեան կենաց Փայտը, Սերովբէ եպիսկ. Մանուկեան՝ Բալասանի Անօթը, Հայրիկ եպիսկ. Արա – մեան՝ հին Միւռոնի Աղաւնին, Շնորհք եպիսկ. Գալուստեան՝ Ցակոբոս Առաք – եալի Աջը, Վահան եպիսկ. Տէր Սահակ – եան՝ Ս. Թովմաս Առաքեալի Աջը, Եղիկ եպիսկ. Ազնաւորեան՝ Թադէոս Առաքեա – լի Աջը , Սահակ եպիսկ. Տէր Կարապետ – եան՝ այն զեղարդը որ Քրիստոսի կողին խրուեցաւ ։

Պատարագը երգուեցաւ եկմալեան եւ Կոմիտասեան եղանակներով։ Ժամը 11 – ին, Հայրապետը կատարեց օրհնութիւնը, ծներդիր աղօթեց ու համբուրեց կաթ – ուան։ Պատարագը վերջ գտաւ ժամը 12ին։

ՅԱԻԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ

Յաւով կը լսենք թէ ծանօթ թղթակա – ճառ Մենտոր Գէորգեան (Թիֆլիս) ինքնա – շարժի դժբախտ արկածի մը հանդիպած է իր կնոջը հետ։ Պարոնը միայն ցնցում – ներ կրած է, իսկ տիկինը ծանրապէս վի – րաւորուած ըլլալով, երկուքը միասին Փարիզի ամերիկեան հիւանդանոցը փո – խադրուած են ։

Աբրազ ապաքինում կը մաղթենք ։

մանագրութիւնը յօրինելու համար. — 3. պայմանաժամ մը նշանակել ինքնորոշման համար ։ Կիպրոսի նոր կուսակալը Լոնսոն զրկած է այս ծրագիրը որ մերժուած է , պնդելով իր առաջարկած սահմանադրու – թեան վրայ ։

100ՆՈՑ մետաղեայ զրամներու կեղծե – րը հրապարակ հանուած են, ազօտ գոյնով եւ կոչտ գծագրութեամբ ։

ՎԵՑ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ մարտանաւեր այ – ցելեցին Անգլիա, 1800 նաւաստիներով։ Նոյնքան ալ անգլիական մարտանաւեր հասան Լենինկրատ ։

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ԼԵԶՈՒԻ ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

•

Արդի հայերէնը բաժնուած է երկու ճիւղի կամ հատուածներու. Կովկասի մէջ մշակուած լեզուին եւ Արեւմտահայերու գործածած լեզուն :

Երեւանեան արդի լեզուն ենթարկուած է ա) միջազգային լատին եւ յունական արմատներէն քաղուած եւ ռուսացած ձեւի ազդեցութեան (ինչպէս կոնֆէրանս = քոնֆերէնցիա, ռեսպուբլիկա եւ՝ բ) զուտ ռուսական բառերու ազդեցութեան. (ի՛նչպէս կոլխոզ, եւայլն) :

Արեւմտահայ աշխարհաբարը կը զար - գանայ ա) զանազան օտար լեզուներու ազդեցութեան տակ, (ինչպէս՝ արաբե - րէն, թուրքերէն, անգլիերէն եւ ֆրանսե - րէն) եւ՝ բ) կը ձգտի լեզուի մաքրու - թեան, օտար բառերու հայացումը կա - տարելով զրաբարի արմատներէն :

Ինչո՞ւ դէմ ենք օտար բառերու ներ - մուծումին, ինչո՞ւ կը պաշտպանենք հա - յերէնի մաքրութիւնը : Թող չկարծուի թէ թալմուտականներու նման բացարձա - կապէս քարացած ենք հայկաբանութեան սկզբունքին մէջ :

Այնտեղ ուր հայերէնը չի կրնար հայա - ցնել համաշխարհին գիտական բառերը, համաձայն ենք որ առնուին օտար – մի - ջազգային նոր բառերը՝ նոյնութեամբ :

Եւ սակայն, լեզուի մաքրութեան կը ձգտինք անոր համար որ, իրարմէ չհեռա - նան մեր լեզուի եւ մեր ժողովուրդի եր - կու հատուածները, ընդհակառակն, եթէ կարելի է, հետզհետէ մօտենան, իրարմէ փոխ առնեն լեզուական դեղեցիկ եւ ար - ժէքաւոր ձեւերը եւ նորակերտ բառերը :

Եթէ չարունակեն Հայաստանի մէջ օ - տար, ռուսացած բառերու փոխառութիւ - նը, շատ չանցած Երեւանեան լեզուն կը դառնայ անհասկնալի ամբողջ հայութեան համար :

« Անցեալում օտար բառեր ներմուծուել են Հայոց լեզուի մէջ եւ հայացել», կը գրէ արեւմտահայ կիսագրագէտ մտաւորա - կան մը, եւ կը հետեւցնէ.— «իսկ ես էլ առանց մարդարէանալու կարող եմ ասել որ յաջորդ հարիւր տարուայ ընթացքում՝ մեր լեզուի մէջ կը ներմուծուին նուազա - գոյն 1500ի չափ նոր օտար բառեր» :

Ճիշդ է, ոսկեդարու շրջանին եւ անկէ առաջ հայերէնը ազդուեր է իրանեան, ա - ռօրի եւ յոյն լեզուներէ, բայց այդ շըր - ջաններուն մեր ժողովուրդի զրական լե - զուն մէկ էր, եւ մէկ ուղղութեամբ կը զարգանար : Այսօր, հայ լեզուն երկու հատուածիրաժանուած կ'ապրի ու կըզար - գանայ, եւ եթէ մէկը՝ ինչպէս կը մար - գարէանայ Ամերիկա հաստատուած հրա - պարակագիրը, 1500 ռուսացած բառեր ներմուծէ մեր լեզուին մէջ, իսկ միւս հատուածը հայերէնը պահէ մաքուր, կր - նա՞ք երեւակայել թէ ինչ վիճակի կ'են - թարկուի մեր մայրենիքը :

Հարիւր տարիէ ի վեր, մասնաւորաբար արեւմտահայերէնի մէջ, շատ մը օտար բառերու համարժէքները կերտուած եւ ընդհանրացած են : Այսօր այդ բառերը մաս կը կազմեն հայերէնի դանձարանին : Ինչ կ'ըլլար եթէ մեր այսօրուան հայե - րէնի մէջ վխտային թելէֆօն, թռմաք, ֆոթոկրաֆ , օթոմոպիլ, ավիոն , ավիա - թէօր (օդաչու) եւ նման բազմաթիւ բա - ռեր, որոնց այնքան ընտիր հայերէնները ունինք :

Մեծ սխալ մը պիտի ըլլայ եթէ Հայաս - տանի լեզուական Ինստիտուտը թոյլ տայ օտար բառերու ներխուժումը, առանց հակակշռի, հայերէնը զարգանայ միա - կողմանի ուղղութեամբ : Հետեւանքը պի - տի նշանակէր վերջնական խզում մշակոյ - թի կապերու, մայր երկրի եւ արտաշ - խարհի հայութեան միջեւ :

Առնենք օրինակ մը մեր օրերուն կա - տարուած չարժումը մը : Մուսթաֆա Քե - մալի գործակիցները — համաթուրանա - կան վարդապետութեան ջատագովներ — խորհուրդ տուին անոր դուրս նետել օս - մանեան թուրքերէնէն արաբ եւ իրանա - կան բառերը : Դարերէ ի վեր այս մշա - կոյթով բարձր ժողովուրդներու ազդե - ցութեան տակ զարգացած օսմաներէնը յանկարծ մերկացաւ իր զարդերէն, դար - ձաւ զէպի թուրք – թուրանական մայր լեզուն, անկէ առնելով հին բառերը : Եւ ինչո՛ւ, որպէսզի թուրքերէնը հասկնալի դառնայ Տաճկաստանի եւ Թիւրքմենիս - տանի միլիոնաւոր ժողովուրդներուն :

Թոյլ պիտի տա՞նք որ մեր լեզուն թո - ղու իր հայերէնի արմատները, այլասերի եւ անհասկնալի դառնայ իր հարազատ զաւակներու մեծ մասին կողմէ :

Եզրակացութիւն.—

Լեզուական հարցին մէջ նկատի առ - նուելիք առաջին սկզբունքը պէտք է ըլլայ մերձեցում լեզուական երկու հատուած - ներու, որպէսզի մէկ հատուածին լեզուն չդառնայ անհասկնալի միւսին : Ուրեմն , արտասահմանի ղրողներուն պարտքն է ընդունիլ եւ գործածել Հայաստանի լեզ - ուական Ինստիտուտի յաջող բառերը :

Վերջերս Հայաստանի մէջ սկսուած է գործածել հեռուստատես բառը՝ թելեվի - զիոն բառի տեղ. իսկ արտասահմանի մէջ չատեր կը գործածեն հեռապատկեր, ու - րիշներ պատկերասփիւռ բառերը. Շ. Մի - սաքեան կ'առաջարկէ հեռատեսիլ բառը : Թերեւս այս վերջինը ամէնէն աւելի յա - չակաւոր համարուի չատերու կողմէ, եւ սակայն յանուն լեզուական միութեան եւ կարզապահութեան պէտք է ընդունէինք այն բառը, որ ընդունած է Հայաստանի մէջ : (Մխ.— Պիտի խօսինք այս բառի եւ ուրիշ վիճելի կէտերու մասին) :

Երկրորդ պարագայ մը, համալսարա - նական մասնագէտներ պէտք ունին օտար բառերու. անհրաժեշտ է կարգ մը օտար գիտական բառերու ներածումը : Արդ, ո՞ր լեզուէն պէտք է կատարուի այդ, ռուսե - րէնէ՞ թէ լատինեւյունարենէ : Յարմարա - գոյնը այն էր որ այս կարգի բառերու հայացումը կատարուէր լատին եւ յունա - կան արմատներէն եւ միջազգային ձեւէն : Եւ ոչ թէ ռուսերէն եւ կամ նոյն բառերու ռուսական ձեւերէն :

Երրորդ՝ ընդունիլ ռուսերէն բառերը նոյնութեամբ այն պարագային, երբ ա - նոնք զուտ ռուսական յղացք են եւ ըն - դունուած՝ եւրոպական լեզուներէն, ինչ - պէս՝ կոլխոզ, սովխոզ, ստախանով եւն. :

Ահա հիմնական տեսակէտները , որոնք եթէ նկատի առնուին, կարգ մը թիւրի - մացութիւններ կը վերցուին, եւ հարցը չառներ լեզուական պայքարի հանդա - մանք Հայաստանի եւ արտասահմանի մի - ջեւ :

Պէտք է նկատի առնենք որ հայ ժողո - վուրդը կը գտնուի բացառիկ պայմաններ - րու տակ : Անոր լեզուն կը զարգանայ երկրային տարբեր սահմաններու մէջ :

Երկրէն դուրս՝ նոյն լեզուն խօսող հատուածը պէտք է հետեւի մայր լեզու - ին, մայր երկրի խօսած եւ գրած լեզուին զարգացման, ցորչափ այդ լեզուն կը պա - հէ իր մաքրութիւնը եւ կը ձգտի լեզուա - կան անկախութեան :

Միւս կողմէ անչուշտ չիտակ չէ որ ար - տասահմանի մէջ մեր լեզուն կանգ առնէ 1908ին մշակուած լեզուին սահմաններուն վրայ, չքալէ Հայաստանի մշակած լեզ - ուին հետ, մնայ իր սկզբնական շրջանի զարգացումին վրայ :

Այսպէս ըրին Մխիթարեան հայրերը , անոնք կտրուեցան ժողովուրդի հետ կեն - դանի կապէն, ու արեւմտահայ գրական լեզուէն, անոնց գրած լեզուն կատարեց ինքնուրոյն զարգացում մը ու մինչեւ այ - սօր՝ կը պահէ կարգ մը ձեւեր եւ գար -

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՌՈՒՄԸ

•

ՄԽ.— Աքէնճի էլէֆթերիա օրաթեր - քը հետեւեալ խմբագրականը հրատարա - կած է, Սեպտ. 6ի դէպքերուն առթիւ.—

Աւելի քան տասը օրեր անցած են «Կոս - տանդնուպոլսոյ Երկրորդ Առում»էն ի վեր : Գործուած վայրագութիւններու եւ իր վրայ ծանրացող ահաւոր պատասխա - նատուութիւններու չափով տեղեկութիւն - ներու տպրդումը արդիլելու համար թուրք կառավարութեան կողմէ թափուած բոլոր ճիգերուն հակառակ, հիմա, ամբողջովին կրնանք պատկերացնել ոճիրը : Փախստա - կաններու եւ զոհերու վկայութիւնները կան : Կայ նաեւ՝ զոր արագ ակնարկ մը նետելէ վերջ իրենց հետ բերին յունական թերթերու կողմէ ղրկուած թղթակիցնե - րը : Կայ նաեւ՝ ձայնը մէկ ֆրանսացի եւ մէկ անգլիացի լրագրողի, որ իրենց սր - տաճմլիկ նկարագրութիւններով փրկեցին ազատ աշխարհի մտմտուքին պատիւը :

Սկսինք վերջամասէն : Կոստանդնուպոլ - սոյ մէջ քանի հազար թուրքեր, երկու հազար վաճառատուններ փճացուցին, ա - ւելի քան հարիւր միլիոն անգլիական ոս - կի արժողութեամբ բարիքներ թալանեցին եւ յափշտակեցին եւ մէկ գիշերուան մէջ, հարիւր հազար Հելլէններ անզգոյ եւ տը - նանկ դարձուցին : Ասիկա է արդիւնքը :

Եւ դէմու պտոյտ պատճառող այս արդիւնքը՝ նոյնիսկ անուանական պետութեան մը մէջ, խուժան մը չէր կը - նար ձեռք բերել այդքան կարճ ժամանա - կամիջոցի մը ընթացքին : Միայն՝ իբրեւ հաւաքաբար կազմակերպուած գործողու - թեան արդիւնք կրնար իրագործուիլ : Եւ իսկապէս ալ, այլեւս ամէն ապացոյց կայ՝ թէ երկար տեւնէ ի վեր թուրք կառավա - րութեան եւ իր պետական մեքենայի հո - վանաւորութեան տակ մանրամասնօրէն յղացուած ծրագիր մըն էր որ գործադըր - ուեցաւ : Ապացոյցները՝ տհաւասիկ :

Առաջին.— Օգոստոսի վերջին օրերէն, թուրք կառավարութիւնը գիտէր, թէ ա - մէն ինչ պատրաստ էր : Միայն, պատեհ առիթին կը սպասէր գործադրութեան դը - նելու համար ծրագիրը, որուն մէջ միայն ժխտական մէկ հրահանգ կար : Պատ - րիարքարանին չգպիլ : Ատոր համար ալ , Օգոստոս 27էն անոր առջեւ դրուած էր ոստիկանական պահակախումբ մը, որուն ուժը ամէն օր կ'աւելնար : Նախապէս՝ 60 հոգի էր : Յետոյ եղաւ հարիւր : Աւելի վերջ 150 : Եւ Սեպտեմբեր վեցի գիշերը այնքան չատցաւ, որ անպատիւ Մենտե -

րէսի ոչ մէկ «անբիծ ուսանող» կրնար ա - նոր մօտենալ : Ուրեմն, ինչ որ թուրք կա - ռավարութիւնը կ'ուզէր որ չըլլար՝ չե - ղաւ : Եւ ինչ որ եղաւ՝ կ'ուզէր որ ըլլար : Եւ ոչ միայն կ'ուզէր , այլ նաեւ կազմա - կերպողը ինք էր :

Երկրորդ.— Փճացուելիք վաճառա - տուներու եւ տուներու ցուցակներ կա - յին : Մանրամասն տեղեկութիւններով՝ որպէսզի սխալ մը չպատահէր : (Այդ ցան - կերէն մէկ քանին , յետագային, իր աչքե - րով տեսաւ անգլիական «Տէյլի Մէյլ» թերթի թղթակից Պ. Նոէլ Պարպըր) : Ո՞վ կմբագրեց այս ցուցակները : Խուժա՞նը : Յանկերու դոյութիւնը կ'ենթադրէ երկա - րատեւ նախապատրաստութիւն՝ գործակ - ցութեամբ պետական մեքենային կամ՝ կէս – պետական կազմակերպութեան մը՝ առնուազն նոյնքան արդիւնաւէտ եւ նոյն - քան գօրաւոր :

Երրորդ.— Ինչպէս երեսփոխանական ժողովին առջեւ ալ խոստովանեցաւ մէ - տաժալիա կանխերթապետը՝ Մենտերէս , մէկ քանի վայրկեանի մէջ, ամբողջ Պո - լիսը ողողուեցաւ «մանակցութեամբը արդէն նախապատրաստուած մաքերու » : Ո՞վ չարժման մէջ դրաւ եւ քանի հազար անասուններու այս մաքերը ցրուեց ծրա - գրով նախատեսուած բոլոր կողմերը : Մի - եւնոյն ժամուն, Պոլսոյ հարիւր զանազան կէտերուն վրայ հարիւր հրդեհներ ո՞վ վառեց : Պատմութիւնը կը վկայէ թէ՝ ամ - բոխը երբ իբրեւ ամբոխ գործէ, սովորա - բար մէկ թիրախ կ'ունենայ եւ չի կրնար իր ուժերը ղեկավարուած ձեւով բաժնել :

Չորրորդ.— Քանի մը ժամուան մէջ պողպատեայ փեղկերով օժտուած եւ եր - կաթեայ հաստ նիւթերով ապահովուած երկու հազար խանութներ բանալու հա - մար՝ մոլեռանդութիւնը բաւական չէ : Ոչ եղունդներով եւ ոչ ալ կատապութեան փրփուրներով խանութներ եւ տուներ կը բացուին : Պէտք են թեքնիք մեծ միջոց - ներ, լծակներ, տապարներ, կացիններ , ոչ սովորական տեսակներէն : Եւ այդ մի - ջոցները չեն ունենար քաղքենի կեդրոնի մը անհատները : Սակայն,, կ'ունենայ թուրք բանակի մեքենական ճիւղը եւ հր - չէջ սպասարկութիւնը : Ատոր համար է որ, բեռնատար ինքնաշարժերով կը փո - խադրուէին եւ կը բաժնուէին զանազան կէտերու վրայ դիրք բռնած զործադիր խումբերուն :

Չինգերորդ.— Ամէն մէկ շրջանի մէջ երկու տեսակ ճիւղեր գործեցին : Նախ կային հետազօտիչ խումբերը, որոնք ի - րենց ձեռքը ունէին ցանկերը եւ կը քըն - նէին փճացուելիք ու կողոպտուելիք վա - ճառատուներն ու բնակարանները : Ա - պա՝ հարուածող խումբերը, որոնք այլ - եւս առատօրէն պարենաւորուած պատ - րաստ իրենց տրուած անհրաժեշտ թեքնիք բոլոր միջոցներով՝ գործադրեցին իրենց քանդիչ գործը :

Վեցերորդ.— Մոլաշուռը տեւեց տէթ ժամ : Այս ժամանակամիջոցին ի՞նչ ըրաւ ոստիկանութիւնը, բանակը, կառավա - րութիւնը : Կարելի՞ է երեւակա - յել, ոչ ներկայի, այլ հեռաւոր անցեալի նոյնիսկ ձեւական պետութիւն մը, որ ու -

ԹՐՔԱԿԱՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՈՒՐՖԱՅԻ ԿՌԻՒՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

(ՀԵՐՈՍՏՐԱՏԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ)

•

Ձէք Էապետ Հաճի Փէամիլ Զատէ Մուսթաֆա, որ Ս. Սարգիս վանքին եւ բաղաքին միջեւ ընդարձակ տարածու - թեան մը վրայ մեծ ագարակ մը ունէր, հետեւեալը պատմած է, զինադադարէն վերջ վանքի որբանոցին տնօրէն Գէորգ Պէրպէրեանի : (Տես « Դիւցազնական Ուր - ֆան») .—

Ապստամբութիւնը ծագելուն, քաղաքը չէի, երրորդ օրը վերադարձայ : Իմացայ որ ծառաներս ու աղախիններս բանտար - կուած էին ագարակին մէջ, օրերէ ի վեր լուր չկար անոնցմէ : Ղոլամներէս երկու հատ առի հետս, եւ ընդարձակ շրջան մը ըրի բերդին եռեւէն, Այնզիլայի շրջանէն մարդ չէր կրնար անցնիլ, Հայերը կը ծակծկէին զայն : Ո՞ւր սորված էին ա - տոնք առանկ նշանառութիւն :

Իրիկունը, ժամը մէկի առէնները՝ մու - թէն օգտուելով հոն հասայ : Վէքիլս, ծա - ռաներս ու աղախիններս ողջ առողջ էին : Քիչ մը հանդչելէ վերջ հրամայեցի որ պատրաստուին քաղաք երթալու : Վէքիլս

տուղութիւնները :

Ուրեմն եթէ մէկ կողմէ արտասահմանը պէտք է ճիգ ընէ հետեւելու արեւելահայ լեզուի բարեշրջումին, նոյնքան եւ նոյն հիմնական պահանջէն մեկնելով, Հայաս - տանն ալ պէտք է ըլլայ նախանձախնդիր հայերէնի մաքրութեան, չխորթանալու համար, անհասկնալի դառնալով արտա - սահմանի ժողովուրդին :

Վ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

կը ղողղար, պատմեց, թէ այդ օր ցե - րեկին Հալէպի ճամբուն եղերքին վրայ (մօտաւորապէս մէկուկէս քիլոմեթր) դանուող պահականոցը զրաւուած էր, յե - տոյ Հայերը զայն պարպելով վեր քաչ - ուած էին, այս կողմը տեւած էր կէս ժամ : Էֆքլէր զիւղի թուրք ժողովուրդը իրենց տուները թողած՝ փախած էին , այս գիւղը պարիսպին ստորոտը կը գըտ - նուի : Արեւմուտի ժամանակ տեսած էին երկու Հայեր, որ ագարակին չուրջը կը պտտէին. շատ սարսափած էին որ մօ - տակայ վանքին մէջ ալ երկու պահակնե - րէ զատ ուրիշ զինուոր չկար :

Դեռ վէքիլիս հետ խօսքս չէի լրացու - ցած, մէկը թուրքերէն հրամայեց անճնա - տուր ըլլալ եւ դուրս գալ : Ձէնքերնուս վազեցինք եւ պատուհաններուն տակ դիրք առինք : Ծառաներս վարն էին : Հրամաները կրկնուեցաւ, բայց մարդ չէր երեւնար : Մէկէն ծառերու ստուերներէն երեք հոգի սկսան առաջ գալ. ատոնք մեզ կանչեցին ու ըսին.— «Աղա քէօյէներդ ենք, Սլօն , Մջօն ու Օմարը, Հայերը մեզ կապեցին եւ ղրկեցին, որ ձեզ ըսենք, թէ անճնա - տուր եղէք» : Զպատասխանեցինք, բայց ղոլամներէս մէկը պատուհանէն տղեց նայիլ, իսկ միւսին հրաման ըրի առաս - տաղի լամբը մարել, հազիւ խեղճը լամ -

բէսի ոչ մէկ «անբիծ ուսանող» կրնար ա - նոր մօտենալ : Ուրեմն, ինչ որ թուրք կա - ռավարութիւնը կ'ուզէր որ չըլլար՝ չե - ղաւ : Եւ ինչ որ եղաւ՝ կ'ուզէր որ ըլլար : Եւ ոչ միայն կ'ուզէր , այլ նաեւ կազմա - կերպողը ինք էր :

Երկրորդ.— Փճացուելիք վաճառա - տուներու եւ տուներու ցուցակներ կա - յին : Մանրամասն տեղեկութիւններով՝ որպէսզի սխալ մը չպատահէր : (Այդ ցան - կերէն մէկ քանին , յետագային, իր աչքե - րով տեսաւ անգլիական «Տէյլի Մէյլ» թերթի թղթակից Պ. Նոէլ Պարպըր) : Ո՞վ կմբագրեց այս ցուցակները : Խուժա՞նը : Յանկերու դոյութիւնը կ'ենթադրէ երկա - րատեւ նախապատրաստութիւն՝ գործակ - ցութեամբ պետական մեքենային կամ՝ կէս – պետական կազմակերպութեան մը՝ առնուազն նոյնքան արդիւնաւէտ եւ նոյն - քան գօրաւոր :

Երրորդ.— Ինչպէս երեսփոխանական ժողովին առջեւ ալ խոստովանեցաւ մէ - տաժալիա կանխերթապետը՝ Մենտերէս , մէկ քանի վայրկեանի մէջ, ամբողջ Պո - լիսը ողողուեցաւ «մանակցութեամբը արդէն նախապատրաստուած մաքերու » : Ո՞վ չարժման մէջ դրաւ եւ քանի հազար անասուններու այս մաքերը ցրուեց ծրա - գրով նախատեսուած բոլոր կողմերը : Մի - եւնոյն ժամուն, Պոլսոյ հարիւր զանազան կէտերուն վրայ հարիւր հրդեհներ ո՞վ վառեց : Պատմութիւնը կը վկայէ թէ՝ ամ - բոխը երբ իբրեւ ամբոխ գործէ, սովորա - բար մէկ թիրախ կ'ունենայ եւ չի կրնար իր ուժերը ղեկավարուած ձեւով բաժնել :

Չորրորդ.— Քանի մը ժամուան մէջ պողպատեայ փեղկերով օժտուած եւ եր - կաթեայ հաստ նիւթերով ապահովուած երկու հազար խանութներ բանալու հա - մար՝ մոլեռանդութիւնը բաւական չէ : Ոչ եղունդներով եւ ոչ ալ կատապութեան փրփուրներով խանութներ եւ տուներ կը բացուին : Պէտք են թեքնիք մեծ միջոց - ներ, լծակներ, տապարներ, կացիններ , ոչ սովորական տեսակներէն : Եւ այդ մի - ջոցները չեն ունենար քաղքենի կեդրոնի մը անհատները : Սակայն,, կ'ունենայ թուրք բանակի մեքենական ճիւղը եւ հր - չէջ սպասարկութիւնը : Ատոր համար է որ, բեռնատար ինքնաշարժերով կը փո - խադրուէին եւ կը բաժնուէին զանազան կէտերու վրայ դիրք բռնած զործադիր խումբերուն :

Հինգերորդ.— Ամէն մէկ շրջանի մէջ երկու տեսակ ճիւղեր գործեցին : Նախ կային հետազօտիչ խումբերը, որոնք ի - րենց ձեռքը ունէին ցանկերը եւ կը քըն - նէին փճացուելիք ու կողոպտուելիք վա - ճառատուներն ու բնակարանները : Ա - պա՝ հարուածող խումբերը, որոնք այլ - եւս առատօրէն պարենաւորուած պատ - րաստ իրենց տրուած անհրաժեշտ թեքնիք բոլոր միջոցներով՝ գործադրեցին իրենց քանդիչ գործը :

Վեցերորդ.— Մոլաշուռը տեւեց տէթ ժամ : Այս ժամանակամիջոցին ի՞նչ ըրաւ ոստիկանութիւնը, բանակը, կառավա - րութիւնը : Կարելի՞ է երեւակա - յել, ոչ ներկայի, այլ հեռաւոր անցեալի նոյնիսկ ձեւական պետութիւն մը, որ ու -

ՄԽ.— Ուրիշ վկայութիւն մը՝ վաղ - ուան թիւով :

նենայ ապահովութեան ուժեր, պինեալ ուժեր եւ քաղաքական կամ պալատական կառավարութիւն, եւ որ այսքան ժամէ – րով անդիտանայ իր ամէնէն բազմամարդ քաղաքին մէջ տեղի ունեցող այսքան ա– հաւոր աղէտ մը: Բայց կառավարութիւն չկար: Բանակը, կը քնանար (համազգես – տով): Եւ ոստիկանութիւնը հրճուալին կը դիտէր խօլատօնը, հայրենասիրաբար քաջալերելով զայն եւ մանուհիցելով ա – նոր :

Եօթներորդ.— Նոյն դիշերը, նոյն ժա– մերուն եւ նոյն մեթոտով տեղի ունեցաւ նաեւ Իզմիրի «առումը»: Հոն, միաւորը հեղլէն բնակչութիւն չկար: Կային միայն յունահանդէսի յունական տաղաւարը, յունական հիւպատոսարանը եւ ՆԱԹՕի ճիւղի հեղլէն սպաները, իրենց ընտանիք– ներով: Անոնք ալ նոյն վերաբերումին արժանացան, առանց որ վարչական, ա – տիկանական եւ զինուորական իշխանու – թիւնները իրենց մասը չարժեն, ծրագրի դործադրումը արդիւնելու համար :

Սեպտեմբեր վեցին, քանի մը ժամուան մէջ, Թուրքիոյ Հեղլէններու ստացուած – քին, պատուին եւ կեանքին ինչպէս նաեւ եկեղեցիներուն եւ հաստատութիւններուն դէմ դործուած ահաւոր ոճիրները, խու – ժանային դործ չէին: Կեդրոնի մը կողմէ երկարօրէն եւ մանրամասնօրէն կազմա – կերպուած դործողութիւն մըն էին, որուն նպատակն էր նիւթապէս բնաջնջել տեղ – ւոյն հեղլէնութիւնը: Այս ծրագիրը — ո – րուն առաջին մասը դործադրուեցաւ պա– տերազմի ընթացքին, «վարլըք վերկի – սի»ի հաստատումով — ինչպէս առաջին փուլի առենին ալ, չէր կրնար դործադր – ուիլ առանց Թուրք կառավարութեան մեղսակցութեան: Ծրագիրը կը պարունա– կէ երրորդ փուլ մըն ալ — Թուրքիոյ հեղ– լէններու ամբողջական բնաջնջումը՝ թէ – ւառացումով եւ աւելի վայրագ ոճիրնե – րով :

Ահաւոր երկընտրանք մը կը դրուի քա– ղաքակիրթ աշխարհին առջեւ — եթէ մը– նացորդներ կան անկէ: Ան, իր ծոցին մէջ առած է Թուրքիան ալ: Ուրիշն «տպաս աշխարհ» կոչուածին այս ընկերը , Սեպ– տեմբեր վեցի դէպքերով ապացուցանեց՝ թէ կամ իբրեւ պետութիւն գոյութիւն չունի եւ իր վարիչները անհամբերօրէն կը խարեն մարդկութիւնը, իրենք դիրենք իբ– րեւ կազմակերպուած ազգի մը ներկայա– ցուցիչները գոյց տալով եւ ամէն կերպով դայն քամելով եւ կամ՝ Եւրոպայի եւ Ա – միոյ ծայրամասին վրայ ստեղծած է պե – տութիւն մը, որ իր խէչալը եւ գործը դարձուցած է պաշտօնական կանկը – թրութիւնը — որուն համար, ցարդ մեծ հանգանցողութիւն գոյց կուտան Սիրի – ւցայիք ···:

ՆԱԶԱՐէթի մէջ (Պաղեստին) 150 Հա – յեր կան: Կը կարծուի թէ տեղացի կարդ մը ընտանիքներ հայկական ծագում ու – նին: Ոչ եկեղեցի, ոչ ալ դպրոց ունին : Կը փափաքին դէթ մատուռ մը եւ ման – կապարտէզ մը ունենալ: Աթլէթ ծովեզեր– եայ հայկական դիւղ մըն է , որ կը գա – նուի Յոպպէի եւ Հայֆայի երկաթուղիին մօտ: Մօտ երեսուն տուն հայ կայ: եկե – ղեցի չունին:

ԳԻՐՔ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

●

«Թուրքիոյ աշխատաւորութեան ծայ – րայեղ – ազգաւոցումը Բ. համաշխար – հային պատերազմէն յետոյ» խորագրով վերջ մը հրատարակած է Երեւանի Փա – ղաքական եւ Գիտական դիտելիքներու տարածման ընկերութիւնը հեղինակու – թեամբ Ե. Ղ. Սարգիսովի: Հեղինակը, Թրքական պարբերական մամուլի եւ այլ բազմաթիւ նիւթերու ուսումնասիրու – թեամբ, ցոյց կուտայ թէ տնտեսական եւ քաղաքական կեանքի վրայ աշխարհակալ– ներու տիրապետութեան պատճառով Թուրքիան վերածուած է դաղթավայրի : Վաթսունէ աւելի օտար ընկերութիւններ Թուրքիայէն կը տանին քրոմ, երկաթ, կապար եւ այլ ռազմական նիւթեր :Անոնց արտօնութիւն տրուած է լայնօրէն կա – տարել նաեւ այն հետազօտութիւնը Թուրքիոյ ամբողջ հողամասին վրայ : Ա– նոնց մենաշնորհները տրուած է: Օրէնքներ քուէարկուած են նաեւ չաղախի, ծծմբա– թթուի, սիւփըրֆոսֆաթի, ելեկտրական – նութեան լամպերու, թուղթի, դեղագոր– ծական նիւթերու, օճառի եւայլն: Տնտե – սութեան ծայրայեղ չքաւորութիւնը ռազ– մական ծախսերը եւայլն անտանելի կը դարձնեն աշխատաւորին վիճակը :

7 – 14 տարեկան 40 հազար տղաք կ'աշ– խատին հիւսուածեղէնի արդիւնաբերու – թեան մէջ: 1952ին բաղդատմամբ1938ին, դիները միջին հաշուով ութ անդամ բար– ձրացած են: « Վաթման»ի համաձայն սը – նդնդեղէնի դիները 1953ի յունուարին բարձրացած են 512·5 առ հարիւր, իսկ աշխատաւորին վարձքը մնացած է նա – խապատերազմեան մակարդակի վրայ : Գործազրկութիւնը, աղքատութիւնը, սո – վը ու համաճարակը, հիւանդութիւննե– րու տարածումը կը կազմեն Թուրքին ան– բաժան ուղեկիցը :

Հողագործներու թիւը կը հասնի 12 միլիոնի: Անոնք կը թափառին եւ կ'աւել – ցնեն մուրացկաններու թիւը: Անոնք կը ծախեն իրենց երախաները: «Անկարա » թերթը կը դրէ թէ «Բալու գաւառէն Ցա– կուբ Կալկան իր Զէյնար աղջիկը երկու հարիւր ոսկիով եւ մէկ էշով ծախեց Կադր Դիմիր անունով մարդու մը: Տես – նելով որ իր աղջիկը չի հնազանդիր , Ցա– կուբ Կալկան կը սպանէ զայն: «Վաթան» կը դրէ թէ Պալըքէսիրի մէջ Ֆաթմա Դե– միրը իր 16 տարեկան աղջիկը ծախած է 150 ոսկիի: կիները այր մարդոց աչխա – տավարձքին կէսը միայն կը ստանան : Աղքատութիւնը եւ սովը անբարոյութեան կը մղեն կիները: Թուրքիոյ 55 նահանգ – ներուն մէջ կայ վեց հարիւր հասարակաց տուն, կը դրէ «Վաթան»: Իսկ ոստիկա – նութեան տեղեկութեանց համաձայն Պոլ– սոյ մէջ ցուցակագրուա ծէն տասը հազար պոռնիկ : Վատառողջ պայմաններու պատճառով, թոքախտը, ջերմը, սիֆիլի– դը, տրախոման տարածուած են, եւ չորս միլիոն հոգի կը տառապին տոհմա – մէ: 1937 - 1950 Թուրքիոյ մէջ բժիշկնե – րու թիւը 3200էն իջաւ 2181ի, որով ամէն մէկ բժիշկի կ'իյնայ տասը հազար հոգի:

Հիանութհազար դիւղերուն մէջ չկան տարրկն. դպրոցներ :Դպրոցական տարիք ունեցող երեքուկէս միլիոն տղոցմէն մէկ միլիոն երկու հարիւր հազար տղայ դուրս մնացած են: Էրզրումի նահանգին 1·134 դիւղերուն միայն 398 տարրական դպրոց ունին: Դպրոցներ չկան նաեւ Կարսի նա – հանգին դիւղերուն մէջ: Դպրոցական տա– րիք ունեցող տղոց թիւը Կարսի նահան – գին մէջ 72·487 է, բայց միայն 24·898 տղայ եւ 12·227 աղջիկ դպրոց կը յաճա– խեն:

Միջնակարգ դպրոցներու թիւը կը կազ– մէ ընդհ. թիւին 23 առ հարիւրը: Իսկ ա– մէն մէկ տասը հազարի վրայ միայն ութ հոգի բարձրագոյն կրթութիւն կ'առնեն:

(«Գրական Թերթ»)

Վ. ԱԻԱԳԵԱՆ

ՏՈՔԹ. Պ. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ

*

ՄՄԲ.— Հալէպի մեր պաշտօնակիցը , Արեւելք, հետեւեալ խորհրդածութիւննե– րը կ'ընէ Տոքթ. Մանուէլեանի մասին , որ մեռաւ վերջերս, Պոլսոյ մէջ.—

...1927էն ի վեր, ճանչցանք մենք դինք իբրեւ անչեզ ու անկաշառ ահմանադրա– կան մը՝ որ, ընդունելով հանդերձ թէ ազգային սրբազան այդ աւանդը ժամա – նակավրէպ տրամադրութիւններ ունի , կանխահաս նկատեց ամէն բարեփոխու – թիւն, յապաւում կամ յաւելում անոր մէջ, եւ իրեն նման քանի մը ցանցառ մարդոց հետ՝ ճակատ յարդարեց բա – տախնդիրներու խմբակի մը դէմ: Ինչ որ պատահեցաւ 1940ական թուականներուն՝ Արսլանեանական – Հակ Ազանեանեական պայքար անունով , ուրիշ բան չէր՝ բայց եթէ չարունակութիւնը հին դաւի մը :— Արսլանեան Աբդ·ի , «Ժամանակ» եւ «Նոր Լուր» օրաթերթերու չուրջ հաւաքուած մշուշոտ կարդ մը դէմքեր, հինէն ի վեր ազգային աթոռներու հետամուտ, մերթ Գարեգին Աբդ· Խաչատուրեանի, ու, ա – նոր մեկնումէն ետք, Նարոյեան Պատ – րիարքի եւ անոնց չուրջ բոլորուած ա – ռանդապահ ժողովականութեան դէմ ճի – հատ յայտարարած էին՝ 1920ական թը – ւականներէն ի վեր: Այդ մոլուցքը չէ – տուեցաւ 1944ին մանաւանդ, երբ Նարոյ– եան Պատրիարքի մահէն ետք, նոր ցըն – ցումներ չստեղծելու եւ հաւանական բարդութիւններ խնայելու կանխահոգու – թեամբ, օրուան ժողովականութիւնը եւ կրօն. ժողով՝ տեղապահութեան պաշտօ– նը վստահեցան Արսլանեան արք·ի: Ան – ձամբ տեղեակ ենք այն խօսակցութիւննե– րուն, որոնք տեղի ունեցան Նարոյեան Սրբազանի տակաւին տաք ու ա՛չունչ մարմնին քով, ի ներկայութեան հոգե – ւորական եւ ազգային ծանօթ դէմքերու , եւ այն պաշտօնական խոստումին՝ զոր Արսլանեան արք· տուաւ, յարդելու հա – մար կրօն. ժողովի հեղինակութիւնն ու սահմանադրական մեր կանոնադրութիւն– ները ···: Եւ սակայն, ծանօթ է թէ ինչ ախտժակներ սրուեցան քանի մը չաթթ եռք իսկ, ու պատրիարքարանը վերած – ուեցաւ Արսլանեանականներու կրպակի մը :

Տոքթ. Պաղտասար Մանուէլեան եւ իր չուրջ բոլորուած տարեց թէ երիտասարդ խումբ մը դիտակից աղգայիններ, վեց տարի պայքարեցան Արսլանեանական մե– նատիրութեան ու այդ անունով ծանօթ խմբակի մը անսահման ապատականութեան դէմ, մինչեւ որ յաջողեցան վերահաստա– տել ժողովական կեանքն ու կարգ կանո – նը՝ պատրիարքարանի մէջ: Տոքթ. Մա– նուէլեան չկրնար հակԱրսլանեանական չարժումին, — տարբեր խօսքով՝ յառա – ջապահն էր Սահմանադրապաշտ հայ գանդուածներու, որոնց ձայնի չափչփ – խիչ մեծամասնութիւնն ալ եկաւ հաստա– տելու, թէ կղերապետական եւ պատե – հապաշտական կերքերը ի վերջոյ անկա – ռունակ նահանջի եւ հրապարակային ներ – աստացումի խարանը կը վերապահեն րախտախնդիրներուն :

Ցանձին Տոքթ. Պ. Մանուէլեանի, Պոլ– սահայութիւնը կը կորսնցնէ նաեւ բացա– ոիկ մտաւորական մը: Հմուտ էր գրաբա– րի, որուն նրբութիւնները դաղտնիք չու – նէին իրեն համար: Մատենադրական մեր վաստակը բաց դերք էր միշտ՝ իրեն հա– մար: Ծանօթ էր, խորապէս մեր պատ – մութեան, հին թէ նոր դրական վաստա – կին, մշակոյթին: Հեղինակութիւն մըն էր բժշկական աշխարհին մէջ, — Պոլսա – կան սահմաններով: Մարդ մըն էր, որուն համար ժողովականութիւնը, Պատրիար – քարանը, ազգային չահերը միշտ դերի – վեր մնացին անցաւոր արժէքներէ :

ՂուվէՆ Սապէթ պէյը ղրկեցինք, յետոյ Շիւքրիւ պէյ դնաց, կազմեց ընդհ. կեդ– րոնը, բայց բացումը յապաղեցաւ: Ես միշտ «մի աճապարէք, բարդութիւններ մի ստեղծէք» կ'ըսէի: Բաւական պէյ, որ կուսակցութեան Բ. նախագահն էր, մի– չամտեց եւ պահնէն վերջ կառավարու – թենէն արտօնութիւն առաւ:

— Գիտէ՞ք թէ իրենց մէջ մարդիկ կա– յին, որոնք Գարա Քէմալի վստահելիներն էին:

— Ոչ, լուր չունիմ:

— Խթանպուլի ձեր մասնաճիւղին դե– րամը ո՞վ ղրկեց:

— Մենք ղրկեցինք: Վարչական մարմ– նին կազմութենէն վերջ երկար պայմա – նաժամով փոխառութիւն մը կնքեցինք եւ 7000 ոսկի հայթայթեցինք: Այս դումարը յատկացուեցաւ Թղթեղէնի , ծառայի, վարձքի, Խթանպուլի ճիւղին, քարտու– ղարին, չէնքին եւ դանազան ծախքերու : Մանրամասնութիւնները Սապէթ պէյ ա– ւելի լաւ դիտէ: Իրաղութիւնը այն է որ այդ ծախքերը փոխառութիւնով ապա – հովուեցան:

(Շար.)

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

— Գարա Քէմալը կը ճանչնա՞ք: Ձա– պօլա՞թը, Ազաիւզատի՞րը :

— Ճանպօլաթը կը ճանչնամ Սելանի – կէն, Ազաիւզատիրն ալ նոյնպէս, դին – ուորական կեանքի մէջ միասին էինք: Գարա Քեմալը՝ բնաւ :

— Այստեղ յայտարարութիւն մը կայ, ուր կ'ըսուի թէ անդամ մը տեսակցած էք Գարա Քեմալի հետ :

— Բացարձակապէս ոչ :

— Շատ լաւ, դանք հիմա մահափորձի խնդրին: Տեղեկութիւն ունի՞ք ատկէ :

Ալի Ֆուատ փաշա (յուզումով) : Ոչ , որեւէ տեղեկութիւն չունիմ: Միայն Սա– պիթ պէյ Շիւքրիւէն լսելով եկաւ Բաւուֆ պէյի եւ ինծի պատմեց: Եթէ նուազա – գոյն տեղեկութիւն մը ունենայի այդպի– սի դաւաճանութեան մը մասին, իրը այս ազգին պատուաւոր մէկ զաւակը, իսկոյն իմաց կուտայի կառավարութեան: Սա – պիթ պէյի խօսքերը լսելով, անդամ մը հարցափորձեցի Շիւքրիւ պէյը, որ ամէն ին չուրացաւ եւ ըսաւ. «Ուզեցի բարկա – ցնել Սապիթը, դինովութեան մէջ ըսուած խօսքեր էին »:

— Զիա Խուրշիտը ուրկէ՞ կը ճանչնաք:

— Երբ ես առաջին ժողովին նախագահ էի, ան առենադպիր էր, այդ Թուականէն կը ճանչնամ :

— Դուք իրեն պաշտօն յանձնեցի՞ք յա– նուն Թէրաքըփէրվէր կուսակցութեան :

— Սամսոնի մէջ կուսակցական մասնա– ճիւղ բանալու համար, թեկնածուներուն մէջ անոր անունը եւս դրած էինք :

— Փաշա , դուք ձեր ստորագրու – թեամբ յանձնարարական մը դրեր էք Զիա Խուրշիտի մասին:

Կարդացուեցաւ Թէրաքըփէրվէր կու – սակցութենէն Զիա Խուրշիտի ղրկուած յանձնարարագիրը, որ կը հաղորդէր թէ Զիա Խուրշիտ կուսակցութեան կողմէ Սամսոնի ճիւղին ներկայացուցիչ կար – դուած է: Յանձնարարագիրը կը կրէր Ալի Ֆուատ փաշայի ստորագրութիւնը: կար– ղացուեցաւ նաեւ կուսակցութեան կողմէ Զիա Խուրշիտի տրուած պնահատականը : Ատոր վրայ նախագահը .

— Ի՞նչ կ'ըսէք ատոնց, փաշաս :

— Երկու տարի առաջ Սամսոնի մեր ճիւղը բանալու համար ձեռնարկներ ը – րած էին :Թեկնածուներուն մէջ Զիա Խուրշիտի անունն ալ կար: Կուսակցու – թեան վարչական ժողովը նախընտրու – թիւնը կեդրոնացուց իր վրայ, որովհե – տեւ Զիա Խուրշիտ յաճախ Սամսոն կը դանուէր: Այդ յանձնարարագիրը ղրկե – ցինք, եւ հետագային վարչական ժողովը պնահատեց պինքը :

— Կը նշանակէ որ Զիա Խուրշիտ ձեր վստահութեան արժանացեր է եւ դուք ղրկարաց ընդունած էք պինքը :

— Ընդհանուր ժողովին մէջ, եղբօրը՝ Ֆահիք պէյի ի պատիւ առաջարկուած էր : Ես ալ ստորագրութիւնս դրի իբր ընդհա– նուր քարտուղար :

— Ի՞նչպէս բացիք Թէրաքըփէրվէր կուսակցութեան Խթանպուլի ճիւղը :

— Մեր կուսակցութիւնը 4–5 տեղ մի– այն կրցաւ մասնաճիւղ բանալ: Ես չա – րունակ կը յանձնարարէի չափաւոր ուղ – ղութիւն: Խթանպուլի մասին ալ նոյն ո– գին ցոյց տուինք: Նախ վարչական ժո– ղովէն Սապիթ պէյը ղրկեցինք, յետոյ Շիւքրիւ պէյ դնաց, կազմեց ընդհ. կեդ– րոնը, բայց բացումը յապաղեցաւ: Ես միշտ «մի աճապարէք, բարդութիւններ մի ստեղծէք» կ'ըսէի: Բաւուֆ պէյ, որ կուսակցութեան Բ. նախագահն էր, մի– չամտեց եւ պահնէն վերջ կառավարու – թենէն արտօնութիւն առաւ:

— Գիտէ՞ք թէ իրենց մէջ մարդիկ կա– յին, որոնք Գարա Քէմալի վստահելիներն էին:

— Ոչ, լուր չունիմ:

— Խթանպուլի ձեր մասնաճիւղին դե– րամը ո՞վ ղրկեց:

— Մենք ղրկեցինք: Վարչական մարմ– նին կազմութենէն վերջ երկար պայմա – նաժամով փոխառութիւն մը կնքեցինք եւ 7000 ոսկի հայթայթեցինք: Այս դումարը յատկացուեցաւ Թղթեղէնի , ծառայի, վարձքի, Խթանպուլի ճիւղին, քարտու– ղարին, չէնքին եւ դանազան ծախքերու : Մանրամասնութիւնները Սապիթ պէյ ա– ւելի լաւ դիտէ: Իրաղութիւնը այն է որ այդ ծախքերը փոխառութիւնով ապա – հովուեցան:

(Շար.)

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ազգ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ, ներքին գործերու նախարարը յայտարարեց թէ հարկ է անմիջապէս գործադրել մը բարենորոգումները, որոնք յանձնուած են Ազգ. ժողովին վաւերացման։ Կ'առաջարկեմ նոյեմբերի կէսէն առաջ քննել Ֆրանսան եւ Ալժերիան միացնող կապերուն զարգացման խնդիրը, կապեր որոնք աւելի համապատասխան ըլլան օրուան պահանջներուն։ Այդ պարագայի մէջ, վիճելի չի կրնար ըլլալ Ալժերիոյ նահանգային հանդամանքը, ոչ ալ Ալժերիացիներու Ֆրանսական հպատակութիւնը»։

Վիճաբանութեանց ընթացքին պիտի զուգահեռաբար քննուին նաեւ Ալժերիոյ ներքին կարգադրութեան մասին։ Նախարարը պատասխանեց թէ ազգային պաշտպանութեան նախարարը Ալժերիա պիտի երթայ մօտերս, քննութիւն կատարելու համար։

.....

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի նոր դահլիճը վաստակութեան քուէ ստացաւ երեսփ. ժողովին մէջ, 77ի դէմ 200 ձայնով։ Նոր վարչապետը, Քարամանլիա, մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելէ իրրեւ չինարար։

ՄԱՐՈՒԲի անկախութեան կուսակցութիւնը (Իսթիքլալ) տրամադիր է մէկ երկու հրեայ նախարարներ առնելու նոր կառավարութեան մէջ։ — Չինուորական գործողութիւնները կը շարունակուին յարաձգուն ուժգնութեամբ։

ԹԱՆՁՐ ՄՇՈՒԾ ՄԸ կը տիրէ Մանկի վրայ։ Քանի մը նաւեր ընկղմեցան։ Անձրեւոյ մէջ մշուշը կը խանգարէ երթեւեկը։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այիր Տիկին Տիրուհի Մինասեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, յետ պատարագի, Փարիզի Ս. Յով. Մկրտիչ եկեղեցին, իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՄԻՀՐԱՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։ Կը հրաւիրուին աղբացեալին յիշատակը յարգող անձերը։

***

Պ. Ե. Նազարէթեան, Տէր եւ Տիկին Օ. Նազարէթեան, Տէր եւ Տիկին Թ. Ա. Բիսեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին մէջ իրենց յաւէտ աղբացեալ մօր Տիկին Վերոնիքա Նազարէթեանի մահուան առաջին տարելիցին՝ եւ աղբացեալ Տիկին Իրմա Ե. Նազարէթեանի մահուան երրորդ տարելիցին առթիւ։

Կը հրաւիրուին աղբացեալներուն յիշատակը յարգող բարեկամները։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հ. Կ. Խաչի Օգն. Մարմինը չնորհակալութեամբ ստացած է հինգ հազար ֆր. բանքի դրամարը, զոր նուիրած էր Տիկին Ա. Յ. Մալաքեան, իր ամուսինին մահուան քառասունքին առթիւ, Մարսէլիոյ Մայր Եկեղեցւոյ միջոցով։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ. 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ԺԱՄԸ 9 – 12

***

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբերը, Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ։

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի։

Կը նախագահէ ընկ. Գ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Պ. ԶՊՈՒՐՃԵԱՆ

Ասոք պիտի առնեն Ֆրանսացի ընկեր – վարչական ներկայացուցիչները եւ տիկին ՕՏԻԹ ՄԻՒՍՑԻԼԵԱՆ։

Ջերմութիւնը ապահովուած է։
Մուտքը ազատ է

***

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 23ին, Ռիւ Ժէյի սրահը։

***

ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 29 Հոկտեմբերը, Շաբաթ գէշեր։

Մանրամասնութիւնները յայտնուելով։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՓԱՌԱՏՕՆ

Ֆրանս. Բանակի Նախկին Ռազմիկներու Բարեկամական Միութեան։
1914 - 18 եւ 1939–45

Ա. մաս, առաւօտ.— Այս կիրակի, Փըտաոյի Մայր եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան Ս. պատարագ։

Կը տօնուի Արարայի ճակատամարտի 37րդ տարելիցը։

Ի ներկայութեան Ֆրանսացի զինուորական եւ քաղաքական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու եւ Ֆրանսական Ռազմիկներու Ընդհ. Ընկերակցութեան իրենց դրօշակներով եւ Գերիներու Միութեան։

Պատարագէն վերջ Դրօշի պարզում, մասնակցութեամբ Զին. նուագախումբի։ Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Արի նուիրները։

Պիտի խօսի Պ. ՏԻՐԱՆ ԹԻՓԼԵԱՆ

Սպայ Պատուոյ Լեգէոնի եւ Պատուա – կալ նախագահ Ռազմիկներու Միութեան։

Բ. մաս, ժամը 13ին.— Ճաշ Ֆրանք – եւ հայկական Շաթօ ատ Ֆլէօրի մեծ սրահին մէջ։

Sous la présidence effective de M. GASTON DEFFERRE, Député, Maire de Marseille Ancien Ministre. Seront présents également Le Colonel BERGASSE, Député, Ancien Ministre, Madame La Marquise De Foresta, l'Amiral Bosvieux et d'autres personnalités.

Ճաշագին 1200 Ֆր։ Ճաշի տոմսերը ապահովել մինչեւ հոկտ. 13։

Գ. մաս, ժամը 16ին.— Պարահանդէս կ ընուագէ Օրֆէսքրը Սէրժ Կարօ։

Մուտքը ազատ է։

Ճաշկերոյթի տոմսակներու համար դիմել քարտուղարութեան՝

6. Rue d'Arcole

Սէն Ժերմ Շէհրեանի, Պոման Վահրամ Պապուխեանի եւ Գէորգ Եօթնեղբայրեանի։ Սէնթ Անթուան Վահանեանի, Մարսէյլ քաղաք Յ. Պապախիւտեանի, 28 ռիւ տէ Տօմինիքէն, Պուլվար Օսման Արզումանեանի։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՐԱԳՐԱՏՈՒԻՆ կը հրաւիրուի ընկեր Առլէն Փափազեան։

ԴԱՄԱՅՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՆԿԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին։ Այս չաբաթ ժամը 21ին, 19 ռիւ տէ զ'Ալճէր, (Տիկին Պաղիկեանի բնակարանը)։

Կը խօսի Պ. Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Աբեւելեան խմորեղէն չինող երիտասարդ մը որ արհեստէն հասկնայ։

Դիմել՝ Ս. Մարգարեանի,
32, Rue de Trévise, Paris (9)

ՏԱԽՈՒ Է

Կարեւոր քանակութեամբ խարկած սուբ – ճի կոտրտուք։ Դիմել՝

Lhéritier, 89, Rue de Paris, Charenton
Tél. ENT. 00-86

ԲԱՑԱՌԻԿ ԺՈՂՈՎ

Հ Ց. Դ. Արեւմտ. Եւրոպայի Կ. Կ.ը արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները, կիրակի, 23 Հոկտ., ժամը 15ին Պարպօթ սրճարանի վերնայարկը, կառ. տիւ Նորի դիմաց։

Կը զեկուցանէ ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՔԱՅԵԱՆ։

Օր. ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՑԱԿՈՐԵԱՆ

Պ. ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Նշանուած

Կնքահայրութեամբ Տէր եւ Տիկին Մուշեղ Մուրատեանի (Վիչի)։

Լիոն, 8 Հոկտ. 1955

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

Կազմակերպուած Հայր. Միութեան կողմէ ։
Կիրակի, 16 Հոկտ. ժամը 15էն 24
Բարձր նախագահութեամբ եւ ներկայութեամբ՝
Բանակի Զօր. DUFIEUX*ի*

Կը խօսին Պ. Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ և Ց. ՀԻՍԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն Հայր Գրիգոր Վ. Հէպոյեան (Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութենէն, երաժշտագէտ (դաշնակ), Տիկ. Լիւսի Ամիրայեան (երգ), Պ. Արտաշէս Գմբէթեան (արտասանութիւն), Պ. Լեւոն Մոմճեաններ, (Եգիպտոսէն)։

ORCHESTRE BERNIE OLIVER et sa Grande Formation

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։ Մուտքը 300 Ֆրանք
Ժողովուրդին փափաքին գոհացում տալու համար այս տարի վարձուած է
ՍԼՐԲԼԸ ՄԻԼԻԹԼՐի դոյզ սրահները Փլաս Սէն Թ'Օկիւսթէն
Տոմսերու համար դիմել դրատուներ՝ Պարսամեան եւ Բալուեան, Ռիւ Ռիչէ։

Հոգեհանգիստ, կիրակի առտու Փարիզի Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցիի յիշատակ հերոսամարտներուն նահատակներուն

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ, յօդուտ օգափոխութեան կայանին։

15 Հոկտ., Շաբաթ ժամը 9էն մինչեւ լոյս։ Սալ Վօլթէր, 22 ռիւ Վօլթէր։

Նուագախումբ TITO FUGGI et Jacques Moreno

Իր մասնաւոր երգի եւ պարի դերասաններով։

եւ CHARLES AZNAVOUR

Յանձնախումբ՝ Մեսումենցի։ Արաֆսի Մուրատեան, Հայկական գեղարուեստի բաժինին կը տեսեն երգերով, Գրիգոր Վահան եւ ուրիշներ անակնկալներով։

Ճոխ պիւֆէ։ *Մուտքը մատչելի։*

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂԲԱՏԱՀԱՆԱՄԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԵՌՆԱՐԿԸ
Կիրակի, 23 Հոկտ. ժամը 16-24 **GEORGE V.ի** չքեղ սրահներուն մէջ

Մասնակցութեամբ փարիզեան Լաւագոյն արուեստագէտներու

VALTON (ՋԻՌՆԱՓՈՒԼ), TRIO ACROPOLSի ՊԱՐՈՒԻՀԻՆԵՐԸ

Les MANDELS (պարեր), Մանրբէներու *տոշանգք*
Տոմսերու եւ սեղանի համար դիմել
Ա. Աճէմեանին PRO. 03-19 Ն. Յովհաննէսեանին TRU. 47-48

SALLE PLEYEL

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Նիւ Եորքէն վերադարձին կուտայ իր տարեկան միակ նուագահանդէսը
ՑԱՑՏԱԴԻՐ՝

Mendelssohn, Prélude et Fugue en fa min. Schumann, Allegro et Carnaval op. 9
Schubert, Gde. Fantaisie «The Wanderer», Debussy, Granados, Chopin,
Piano STEINWAY Noel Gallon, Toccata (première audition

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հաճընի Հայր. Միութեան կողմէ
ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՀՈԿՏ. ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ եւ հայկական պար, ծանօթ արուեստագէտներու կողմէ։

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՎԱՐԴԻՒԱՆԵԱՆ *առաջին անգամ ըլլալով իր ամբողջական կազմով (14 հոգի)։* *ճոխ պիւֆէ, ժողովրդական գիներով*
ՍԼՐԲԼԸ ՄԻԼԻԹԼՐի մեծ սրահը Փլաս Սէն Թ'Օֆիւսթէն
Տոմսերու համար դիմել՝ Մ. Գրաճեանի 133, Rue de la l'Abbé - Groult. Paris
եւ Պ. Վ. Թուրսարգիսեանի 50, Rue Cascades, Paris, (20)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Րաֆֆի խումբի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Րաֆֆ Ռեժանի վերնայարկը։

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Ց. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս երեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Սէն Ժերմի մասնաճիւղը ողբերթի թէյասեղան մը սարքած է այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. «Հայաստան» ենթակոմիտէի, ընկերուհի եւ ընկեր Գ. Կոփոյեանի Ամերիկա մեկնումին առթիւ։ Կը հրաւիրուին ընկերներ, Կ. Խաչի անդամուհիներ եւ բարեկամներ։

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt
Métro MARCEL SEMBAT

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • SAMEDI 15 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7802 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3213

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԵԴԵՍԻՈՑ ԳՈՑԱՄԱՐՏԸ

*

Ապրի՛լ կ՚ուզէին, եւ կուտեցան, ինչ – պէս բոլոր անոնք որ զարձեր էին անոէր գոհերը զազանաբարոյ իշխանութեան մը։

Շատ պարզ էր իրենց նշանախօսքը ։— Զա՛րկ, երբ կը զարնեն։

Կռուի՛ ձեռքդ եղած հրազէնով կամ սրազէնով ։

Եթէ ոչ մէկն ունիս, ոչ ալ միւսը, կռուէ եղունդներով եւ ակռաներով ։

Երբ կը փորձեն խափանել արեւդ, աշխարհի վրայ չկայ օրէնք մը որ կաշկանդէ թեւերդ։

Զա՛րկ բոլոր ուժովդ, չանուն ապահովութեան եւ ազատութեան ։

Եւ թող ուրիշներն ալ հետեւին քեզի ։

Որեւէ թշնամի ուժ ի վերջոյ կ՚ընկրկի, երբ իր դիմացը տեսնէ դիմադրական ճակատ մը՝ ամուր եւ վճռական ։

Հայրերը հազար հնարք փորձեցին, Գաղանը սանձելու համար։ Որդիներն ալ նոյն ճամբուն հետեւեցան, ճակատագրական պարապանեւրս մէջ։

Եւ սակայն, բաժակը յորդած էր ։

Եւ ափ մը քաջեր պատմական Եդեսիան զարձուցին մինչնաբերդ ինքնապաշտպանութեան, ազատութեան մատնելով արիւնաբոյր թշնամին ։

Ափ մը քաջեր դիմադրական ճակատ յարդարեցին երկու անգամ, 1915ի եւ 1919ի աշնան։

Երկու պարապանեւրուն մէջ ալ, կատաբել դայմարտ մըն էր որ կը մղուէր։ «Կա՛մ ապրինք ազատ և անվտանգ» եւ կամ թշնամին թող միայն զերեզմանները եւ ամբարիշտ դանի իր առջեւ »։

Հատորներ գրուած են արդէն, երկու ճակատամարտներու մասին, մայրենի կամ օտար լեզուներով։

Եւ դեռ նոր լոյս տեսաւ բուն Ցուլա – պատումը, «Դիւցազնական Ուրֆան», որքան մտահան ոչ միայն Եդեսիոյ մնացորդներուն, այլ եւ ամբողջ հայութեան համար ։

Տարազիր բազմութիւնները թղթատե – լով այդ ծանրամարմին հատորը — 1500 էջ եւ պատկերազարդ — ամէնէն պիտի դանեն ներշնչումի եւ սփոփանքի աղբիւրներ ,ինչպէս միւս հերոսապատում – ներուն մէջ ։

Պիտի դանեն «բաղում գործս արուեստ », մէկը միւսէն յանդուգն եւ պանծալի ։

Թնդանօթներով ու հրացաններով սպառազէն Թուրքն անդամ կը խոստովանէր , հակառակ իր սանձակոտոր կատաղութեան.

— « Այդ բաղաքին բոլոր Հայերն ալ , մէջն ըլլալով նաեւ կիները, այդպէս էին, բաց եւ անվախ. ախտո՛ս որ կեավուր էին... (վիրաւոր ենթասպայ մը)։

Ուրիշ վկայութիւն մը, նոյն հատորէն.

— « Հայերը ոչ գիշեր ունէին, ոչ ցերեկ. միշտ արթուն կը հսկէին»։

... Մութին մէջ, կարծես բարի ու պատոր սեւ սատանաներ դարձած՝ մեր վրայ կը յարձակէին »։

Եւ դարձեալ Թուրք մը — նոյն վիրաւոր ենթասպան է որ կը պատմէ թէ ինչպէս 14 տարեկան պատանի մը երկու ռումբ նետեց, ահռելարաւիղ մատնելով խուժանը ։

Մինչեւ այսօր ալ չանդէմներ ունինք , որոնք օտար իշխաններու եւ արքաներու քաջագործութիւնները կը պատմեն իրարու, տեսակ մը պարտքով ։

Թէեւ մենք իշխաններ չունինք այսօր, բայց մեր ժամանակակից պատմութեան հերոսները իշխանապատուիրակ մը կը կազմեն, չքեղ եւ յաւերժական ։

Անոնց ոգին պիտի լուսաւորէ ձեր ճամբան, օտարութեան մչուշին մէջ ։

Անոնց արիւնը միւռոն է ձեզի համար, — դուք որ ողջ մնացիք ։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ Կ՚ԱՋԴԱՐԱՐԷ ԻՐԱՆԻ

•

«1921Ի ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ԿՈՒՏԱՅ ՄԻՋԱՄՏԵԼՈՒ»

*Ս. Միւռթիւնը հետզհետէ վճռական դիրք մը կը բռնէ Իրանի հանդէպ, վը – տանդաւոր գոնելով անոր յարաւմը Թուրքեւիրաքեան դաշինքին։ Պաշտօնա – կան բողոքէն անմիջապէս վերջ, Մոս – կուայի կուսակցական պաշտօնաթերթը , « Փրաւտա» խմբագրական մը հրատարա – կեց, երեք սիւնակի վրայ, մեղադրելով Մ. Նահանգները, Անգլիան եւ Ֆրանսան, չհշտելով թէ երեքն ալ կ՚օդտագործեն Իրնեւի ոլին, իբրեւ քարոզչական խայծ մը, «պարակելու համար Արեւմուտքի յարձակողական դիտումները, պինուրա – կան նոր խմբակցութիւններ կազմելով »։ Պաշտօնաթերթին ալ ուշ – բարեկամական տրարք մը համարելով Իրանի որոշումը , կ՚ազդարարէ որ պահէ իր չեզոքութիւնը։ Թերթը աւելի յառաջ երթալով, դիտել կուտայ թէ Ս. Միւռթիւնը կրնայ ի տարկին յիշեցնել 1927ի դաշնագրին տրամադրութիւնները։ Այս դաշնագիրը կը հաստատէ 1921ի դաշինքին էական կէտերը , հետեւաբար կ՚արտօնէ որ Ս. Միւռթիւնը դրաւէ Իրանը, եթէ այդ երկիրը գործադրութեանց խարիսխ դառնայ Թշնամի պետութեան մը համար։ Ս. Միւռթեան տեսակէտով, Պաղտատի ուխտին միւս դի – նակիցները, Իրաք, Թուրքիա եւ Մեծն Բրիտանիա, ինչպէս եւ հաւանական թեկնածուներ, օրինակ՝ Մ. Նահանգները , Թշնամի պետութիւններ են, երբ զօրք տեղաւորեն Իրանի հողին վրայ։ Խորհրդային ժողովուրդը չի կրնար անտեսել Իրանի ծրագրեալ մուտքը ռազմական խմբակցութեան մը մէջ որ ուղղուած է Ս. Միութեան դէմ»։

Թերթին տեղեկութեանց համաձայն , ամերիկեան խարիսխներ պիտի հաստատուին Իրանի մէջ, իբրեւ հետեւանք՝ անոր միացման՝ Պաղտատի ուխտին ։ «Մինչեւ Մօտաւոր Արեւելքի ռազմական խմբակցութեանց կազմակերպիչները այժմ – մէն կը ծրագրեն գործադրութիւններ կատարել Իրանեան Ատրպատականի եւ Քիւրտիստանի մէջ՝ Թուրք դինուորներու միջոցաւ, իսկ Խորասանի մէջ՝ փաքիս – տանեան դինուորներով »։

Մոսկուայի քաղաքական շրջանակնե – րուն մէջ ալ դիտել կուտան թէ 1921ի դաշնագրին ճրդ յօդուածով Ս. Միութիւնը իրաւունք ունի զօրք դրկելու Իրան, եթէ երրորդ պետութիւն մը Իրանը պարձնէ ռազմական գործողութեանց խարիսխ մը՝ Ս. Միութեան դէմ »։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ԽԱՐԻՍԽՆԵ՞Ր

«Փրաւտա» մտահոգութեամբ կը յիշեցնէ ցընդ . —

« Արեւմտեան պետութեանց դիրքը կ՚ապացուցանէ թէ անոնք կը չարունակեն պաղ պատերազմի քաղաքականութիւնը, ձգտելով ոչ թէ դիւրացնել, այլ ծանրացնել միջազգային յարաբերութեանց լարումը ։ Ինչպէս կ՚երեւայ արտահմանէն առաջին լուրերէն, արեւմտեան մամուլը կը ծափահարէ Իրանի յարումը Թուրքեւիրաքեան դաշինքին , բացորոշ է թէ այն շրջանակները որոնք Իրանը դրին քարիւղի մենաշնորհներու եւ պաղտային կարգադրութիւնները կատարել տալ քաղաքական ինքնապաշտպանութեան համար, համաձայն Ատլանտեան ուխտին ։ Մինչեւ Արեւելքի ազգերուն հիւսիսային շրջանի համախմբումը բնական չարժում մըն է որ խաղաղութիւն, հաստատուն վիճակ եւ բարգաւաճում պիտի բերէ այդ շրջանին մէջ։ Ոչ մէկ պարապային տակ այս բնական ընկերակցութիւնը կրնայ թշնամական կամ սպառնալից եւ կամ ուրիշ ոեւէ ազդի դէմ ուղղուած համար – ուիլ։ Մ. Նահանգները տեւականօրէն չատղրդուած են Իրանի հողային ամբողջութեան եւ անկախութեան պահպանումով։ Այդ չահագրգռութիւնը հիմնական դիծ մը կը կազմէ Մ. Նահանգներու քաղաքականութեան մէջ որ կը ձգտի օգնել Իրանի եւ ուրիշ սպառ ազգերու, ապահովելու համար անոնց ինքնապաշտպանութեան եւ տնտեսական ու ընկերային յառաջդիմութեան »։

ԻՍԿ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ՄԷՋ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵՆ

*

Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներուն մէջ դիտել կուտան թէ չափազանցուած են Մոլոթովի առարկութիւնները Իրանի դէմ եւ իրաւական հիմք չունին ։ Թեհրանի բրիտանական դեսպանատան դոր – ծակատարը Իրանի վարչապետին յանձ – նեց դիր մը որով անգլիական կառավա – րութիւնը պաշտօնապէս իր գոհունակու – թիւնը կը յայտնէ որ Իրանը միացաւ Թուրքեւիրաքեան դաշինքին ։

Նոյն օրը Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնն ալ գոհունակութիւն յայտնեց պաշտօնական յայտարարու – թեամբ մը ուր կ՚ըսէ թէ Իրանի որոշումը «անդամ մը եւս կ՚ապացուցանէ որ «Մի – ջին Արեւելքի ազդերը կ՚ուզեն եւ կրնան չրջանային կարգադրութիւններ կատարել հաւաքական ինքնապաշտպանութեան համար, համաձայն Ազգաժողովի ուխտին ։ Մինչեն Արեւելքի ազգերուն հիւսիսային չրջանի համախմբումը բնական չարժում մըն է որ խաղաղութիւն, հաստատուն վիճակ եւ բարգաւաճում պիտի բերէ այդ շրջանին մէջ։ Ոչ մէկ պարապային տակ այս բնական ընկերակցութիւնը կրնայ թշնամական կամ սպառնալից եւ կամ ուրիշ ոեւէ ազդի դէմ ուղղուած համար – ուիլ։ Մ. Նահանգները տեւականօրէն չահագրգռուած են Իրանի հողային ամբողջութեան եւ անկախութեան պահպանումով։ Այդ չահագրգռութիւնը հիմնական դիծ մը կը կազմէ Մ. Նահանգներու քաղաքականութեան մէջ որ կը ձգտի օգնել Իրանի եւ ուրիշ սպառ ազգերու, ապահովելու համար անոնց ինքնապաշտպանութեան եւ տնտեսական ու ընկերային յառաջդիմութեան »։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ.ԱՐՈՔի ըմբոստները դէնք եւ պաչար կը ստանան ուղղակի Եղիպտոսէն, մեղ – տակցութեամբ սպանիական Մարոքի դատական նախարարին, ինչպէս կը դրեն տեղական թերթերը։ Ֆրանսական զօրքը յաջողեցաւ դիրք բռնել Ուիֆի լեռնաշղ – թային բարձունքներուն վրայ, փակելով սպանիական Մարոքի ճամբան։ — Փա – րիզի մէջ ձերբակալուեցան 40 ուսանող – ներ, երբ թռուցիկներ կը բաժնէին Սէն Միշէլի հրապարակին վրայ, բողոքելով Հիւս. Ափրիկէ նոր զօրք դրկելու որոշ – ման դէմ ։

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ արտաքին նախարարը, Մոլոթով եւ կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը, Խրուչչեւ, «բարեկամական » խորհուրդ մը տուին Քանատայի արտաքին նախարարին որ Մոսկուա կը դանուի, — «Քաչուեցէք Ատլանտեանի կազմակերպութենէն »։ — Կ՚ըսուի թէ քանատա ցորեն պիտի ճարէ Ս. Միութեան ։

ԱՆԳԼԻՈՑ Մարկարէթ իշխանուհին աւելի քան մէկ ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ դնդ. Թաունսէնտի հետ ։ Կը կարծուի թէ արքունիքը հաւանած է որ ամուսնանան ։

ՍՈՖԻԱՅԻՆ կը հետապրէն թէ երկու օտար օդանաւեր թշնամական թռուցիկներ ձգած են Պուլկարիոյ զանազան քաղաքներուն մէջ ։

ՀԱՅԻՆ ԳԻՆԸ անփոփոխ պիտի մնայ ։ Հոկտեմբեր 15էն սկսեալ 500 կրամնոց երկայն հացը (75 սանթիմէթր) պիտի ծախուի 40 Ֆրանքի, կէսը՝ 20ի։

ՄՇՈՒԾԸ կը թանձրանայ Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Հոլանտայի եւ ուրիշ երկիրներու վրայ, ինչպէս եւ Մանչի մէջ, խանգարելով հաղորդակցութիւնները.

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԹՆՃՈՒԿԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

*

Վիճաբանութիւնները վերջացան առջի օր եւ քուէարկութիւն պիտի կատարուէր գիւերը, ճշդելու համար Ազգ. Ժողովին գիրքը կառավարութեան հանդէպ ։ Վարչապետը երկար ճառ մը խօսելով, խնդրեց որ Ազգ. Ժողովը վաւերացնէ Ալժէրիոյ ապահովական բարենորոգման ծրագիրը՝ քաղաքական, ընկերային եւ տնտեսական։ Այս առթիւ բացատրեց թէ չունդալից առաջարկներ չունի, ոչ ալ յոյսերէ տեղատուած։ Իր կարծիքով, անկախելի է կատարեալ նոյնացումը (ասիմիլասիոն), վասնզի այդ երկրին 8·000·000 բնակիչները կը հպարտանան իրենց տեղական հատատութիւններով եւ չեն ուզեր ձուլուիլ արեւմտեան քաղաքակրթութեան մը մէջ։ Նաեւ թէ մերժած է նաեւ ոեւէ դաշնակցային կարգադրութիւն Ալժէրիոյ համար, որովհետեւ յարմար չի դաներ որեւէ ծրագիր որ կրնայ առաջնորդել այժերիական պետութեան մը եւ հատնական անջատման։ Ուրեմն կ՚առաջարկէ ազատընտրութիւններ Ալժէրիոյ մէջ ևարեփոխում ներկայ կարգադրութեան, աւելի չատ ձայն տալու համար Իսլամներուն՝ տեղական գործերու մէջ ։ Տակաւին մը – չակուած չեն այս բարեփոխումներուն ծչգրիտ ծրագիրները, որոնք մասամբ կախում պիտի ունենան բուն իսկ Ալժերիացիներու բազձանքներէն։ Անմիջական փոփոխութեանց մասին ալ խօսելով, Գ. Էտ. Ֆոր բացատրեց թէ անհրաժեշտ է զործել ընկալ մինչեւ բարենորոգումներով, օրինակ՝ օրէնքներ հաստատել արտաքրէնի ուսման, պետութեան եւ կրօնի անջատման մասին եւն.։ Եզրակացնելով, չեշտեց թէ ծանրակչիռ խնդիր մըն է մէկ միլիոն Ֆրանսացիներու եւ ութ միլիոն Ալժերիացիներու համակեցութիւնը ։ Այս առթիւ յիշեց թէ այժմ 320·000 դինուորներ կը դանուին Հիւս. Ափրիկէի մէջ, մեծ մասը Ալժերիա ։

Վիճաբանութեանց ընթացքին կարդ մը երեսփոխաններ ըսին թէ անանկացած են կառավարութեան փորձած մեթոտները ։ Քուէարկութեան պահուն ընկերվարական ներկայացուցիչը յայտարարեց · — Ցոյս մի դնէք մեր քուէներուն վրայ։

× Ալժերիոյ ազգայնականները Ազգ. Ժողովին դիմեցին, որպէսզի միջամտէ, կրակը զադրեցնելու եւ ընդհ. ժողով մը կազմելու համար միջազգային հսկողութեամբ։ Այս առթիւ յուշագիր մը բաժնեցին Ազգաժողովին 60 անդամ – երկիրներուն պատուիրակութեանց ։

× Ընդհարումները կը չարունակուին Ալժերիոյ զանազան մասերուն մէջ ։

× Վերջին պահուն զահլիճը վատահութեան քուէ պահանջեց ։ Ժամանակը ուշ ըլլալով (ուրբաթ առաւ ժամը 5), քուէարկութիւնը յետաձգուեցաւ երեքշաբթի օրուան ։

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՇԻԹ ՄԸ ԱՐՑՈՒՆՔ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ ԾՆՆԴԱՎԱՅՐԻՆ ՎՐԱՅ

(ԱՔՍՈՐԻ ՔԱՌԱՄՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

●

1915 Հոկտեմբեր 14ը, Էսքիշէհիրի երբեմնի հայաբեհան ամէնէն զժբախտ օրը եղաւ: Քառասուն տարի առաջ այդ օրն էր որ կը սկսէր տեղւոյն տարագրութիւնը, փոխ կուսակալ Զեքերիայի հրամանով: «Հայ աքսորելու այս մասնագէտը», ինչպէս կը կոչէին զայն Թուրքերը, Ռոտոսթոյի հոծ հայաբեհան գործը լրացնելէ ետք Սեպտեմբերին սկիզբը կուգայ Էսքիշէհիր: Այդ օրերուն քաղաքը եղերական դէպքերու նախօրեակին կը դտնուէր: Սեպտեմբեր 26ին Պուլկարները պիտի գըրաւէին քաղաքին արեւել. կողմի Գարա Աղաճ արուարձանը, ուրկէ կ'անցնէր երկաթուղին: Անոնք Թուրքիոյ հետ միասին կռուելու համար պայման դրած էին Գարա Աղաճ–Տէմոթիքա գծին սիրացումը: Կէլիպոլուի թերակղզիին վրայ. Լը – բամային կառաղի կռիւներ կը մղուէին, մէկ կողմէ դերման սպաներէ առաջնորդուած Մէհմէճիկներուն եւ միւս կողմէ աւստրալիացի եւ հնդիկ զինուորներու միջեւ, որոնք թերակղզին եւրոպական կողմը ցամաք ելած էին զօր. Համիլթընի հրամանատարութեամբ, դիւրացնելու համար անզլեֆրանսական միացեալ տորմիղին անցքը Տարտանէլէն:

Հրետանիի խուլ արձագանգը կը հասնէր մինչեւ քաղաք: Հայերը անձկութեամբ ականջ կուտային առտու, յուսալով թէ մէկ օրէն միւսը Պոլիսը կ'իյնայ, Թրակիան կ'անջատուի Անատոլեան Թուրքիայէն ու հալածանքներու վտանգը կը վերանայ:

Զեքերիայի առաջին գործը կ'ըլլայ Գարաքաղաճի յանձնումէն երկու ժամ առաջ, տեղին բնակիչներէն 44 Հայեր առեւանգելով քաղաք բերել եւ խմբովին աքսորել Փոքր Ասիա:

Քաղաքի Հայերը, որ մինչեւ այդ բոլորովին դուրկ էին քաղաքական հալածանքներու փորձառութենէն, աքսորի այս առաջին դէպքին մէջ չուզեցին տեսնել ըսպառնացող մօտալուտ վտանգը եւ որեւէ պատրաստութիւն չտեսան: Այնպէս որ, Հոկտեմբեր 14ի չորեքշաբթի դիշերը առաւոտ անակնկալ մը եղաւ իրենց համար: Անոնք, նոյն դիշերը, երբ տան դուռը բացին, դիրենք աքսորելու եկած սուինաւոր – ոստիկաններու առջեւ գտնուեցան: Մթութեան մէջ կը կազմուի կառքերու առաջին կարաւանը որ առտուան դէմ ճամբայ կ'ելլէ դէպի Ալիուլլուի կայարանը: Հոս հասած առաջին աքսորականները երկու մասի կը բաժնուին, մէկ մասը Ռոտոսթոյի, միւսը մասը Պոլսոյ վրայով կը նետուին Իզմիթի, ուրկից բոլորը մէկ լեցուելով բեռնատար վագոններու մէջ, կը քշուին մինչեւ Գոնիա եւ Պողանթի, ասկէ անդին յանձնուելու համար ահաւոր անյայտութեան դիրկը:

Խիրնէի հայ բնակչութեան աւելի քան երկու երրորդը կը տարագրուի երեք յաջորդական կարաւաններով: Կը մնան միայն կառավարական եւ օտար հաստատութեանց պաշտօնեաները իրենց ընտանիքներով, դինուորի քանի մը ընտանիքներ եւ յետին ծայր չքաւորներ: Շատեր ըռնի կ'իսլամացուին ու հաւանաբար եր – կար առեն իսլամացած պիտի մնային, եթէ այդ օրերուն պատահմամբ քաղաքէն անցնող զերման զօրավար Մաքէնզէն, զերման քոյրերուն թելադրութեամբ, չերողջէր կառավարութեան եւ իրենց կրօնին վերադարձնել չտար մեր աղջա – կիկները:

Աքսորականներուն տաժանքը կը տեւէ երեք տարի: Շատեր կ'իյնան Տէր Զորի եւ Շամի արեւակէզ ճամբաներուն վրայ: Ի վերջոյ, Թուրքիա, Ջահջահուած, ծունկի կուգայ Համաձայնականներուն առջեւ եւ կը ստորագրէ Մուտրոսի զի – նադադարը (30 Հոկտ. 1918): Ոճրապարտ Իթթիհատականներուն անկումով Իթթիլաֆականները զործի զլուխ կ'անցնին: Հայերուն ընդհանուր ներում կը շնորհուի: Վերապրողները, քիչ քիչ կը վերադառնան իրենց ծննդավայրը, ու կը սիրանան իրենց կալուածներուն: Առաջնորդարանը, եկեղեցիները ու վարժարանները կը վերաբացուին: Մէկ խօսքով զաղութը, սրբելով իր արցունքը, կը վերսկսի ապրիլ նոր կեանք մը: Ջկար այլեւս Թրքական սարսափը: Քաղաքը Համաձայնականներուն զրաւումին տակ է: 1920ին, յոյն բանակն է որ պիտի զրաւէ զայն, իր սիրապետութիւնը տարածելով մինչեւ Ջաթալճա:

Բայց 1922ին նորէն սեւ ամպեր կը կուտակուին հորիզոնին վրայ: Քեմալական չարժումը, Ինէօնիի յաղթական ճակատամարտէն ետք սպառնական կը զառնայ: Անդարա կը պահանջէ Թրակիոյ պարպումը: Ցունաստան, լքուած իր երկուան հզօր դինակիցներէն կը ստիպուի տեղի տալ: Կը պարպէ արեւելեան Թրակիան, Ջաթալճային մինչեւ Խիրնէ, պահելով միայն Գարա Աղաճ արուարձանը, Մարմարա զետէն անդին, Օրէսթիա անունին տակ:

Այս մեծ նահանջին հետեւանքով մօտ 200 հազար յոյն զիւղացիներ, խուճապահար կ'անցնին Մարմարան ու կը զրուին արեւմտեան Թրակիոյ զիւղերը: Ասոնց խլճալի թափօրին հետեւէն կուգային Փոքր Ասիոյ, Ռոտոսթոյի, Մալկարայի հայութեան չուարուն բեկորները: Ասոնց մեծ մասը կ'անցնի հինցնաստան, ուրիչ կարեւոր մաս մըն ալ կ'ուղղուի դէպի Պուլկարիա որ իր սահմանները բանալով զրկասց կ'ընդունի փախստականները:

Գալով Թրքական Խիրնէի մէջ ապրող Յոյներուն, որոնք ստուարաթիւ էին, ամբողջութեամբ կ'անցնին Մարմարա ու կը հաստատուին մեծ մասով Օրէսթիա ու շրջակայքը: Հայերը, բացի քանի մը տասնեակ ծերերէ ու Թրքասէրներէ նոյնը կ'ընեն: Քիչ առենէն, փոքրիկն Օրէսթիա բազմամարդ ու վաճառաշահ կեդրոն մը կը դառնայ:

Խիրնէի Հայ բնակչութեան աւելի քան երկու երրորդը կը տարագրուի երեք յաջորդական կարաւաններով: Կը մնան միայն կառավարական եւ օտար հաստատութեանց պաշտօնեաները իրենց ընտանիքներով, դինուորի քանի մը ընտանիքներ եւ յետին ծայր չքաւորները: Շատեր ըռնի կ'իսլամացուին ու հաւանաբար եր – կար առեն իսլամացած պիտի մնային, եթէ այդ օրերուն պատահմամբ քաղաքէն անցնող զերման զօրավար Մաքէնզէն, զերման քոյրերուն թելադրութեամբ, չերողջէր կառավարութեան եւ իրենց կրօնին վերադարձնել չտար մեր աղջա – կիկները:

Աքսորականներուն տաժանքը կը տեւէ երեք տարի: Շատեր կ'իյնան Տէր Զորի եւ Շամի արեւակէզ ճամբաներուն վրայ: Ի վերջոյ, Թուրքիա, Ջահջահուած, ծունկի կուգայ Համաձայնականներուն առջեւ եւ կը ստորագրէ Մուտրոսի զի – նադադարը (30 Հոկտ. 1918): Ոճրապարտ Իթթիհատականներուն անկումով Իթթիլաֆականները զործի զլուխ կ'անցնին: Հայերուն ընդհանուր ներում կը շնորհուի: Վերապրողները, քիչ քիչ կը վերադառնան իրենց ծննդավայրը, ու կը սիրանան իրենց կալուածներուն: Առաջնորդարանը, եկեղեցիները ու վարժարանները կը վերաբացուին: Մէկ խօսքով զաղութը, սրբելով իր արցունքը, կը վերսկսի ապրիլ նոր կեանք մը: Ջկար այլեւս Թրքական սարսափը: Քաղաքը Համաձայնականներուն զրաւումին տակ է: 1920ին, յոյն բանակն է որ պիտի զրաւէ զայն, իր սիրապետութիւնը տարածելով մինչեւ Ջաթալճա:

Բայց 1922ին նորէն սեւ ամպեր կը կուտակուին հորիզոնին վրայ: Քեմալական չարժումը, Ինէօնիի յաղթական ճակատամարտէն ետք սպառնական կը զառնայ: Անդարա կը պահանջէ Թրակիոյ պարպումը: Ցունաստան, լքուած իր երկուան հզօր դինակիցներէն կը ստիպուի տեղի տալ: Կը պարպէ արեւելեան Թրակիան, Ջաթալճային մինչեւ Խիրնէ, պահելով միայն Գարա Աղաճ արուարձանը, Մարմարա զետէն անդին, Օրէսթիա անունին տակ:

Այս մեծ նահանջին հետեւանքով մօտ 200 հազար յոյն զիւղացիներ, խուճապահար կ'անցնին Մարմարան ու կը զրուին արեւմտեան Թրակիոյ զիւղերը: Ասոնց խլճալի թափօրին հետեւէն կուգային Փոքր Ասիոյ, Ռոտոսթոյի, Մալկարայի հայութեան չուարուն բեկորները: Ասոնց մեծ մասը կ'անցնի հինցնաստան, ուրիչ կարեւոր մաս մըն ալ կ'ուղղուի դէպի Պուլկարիա որ իր սահմանները բանալով զրկասց կ'ընդունի փախստականները:

Գալով Թրքական Խիրնէի մէջ ապրող Յոյներուն, որոնք ստուարաթիւ էին, ամբողջութեամբ կ'անցնին Մարմարա ու կը հաստատուին մեծ մասով Օրէսթիա ու շրջակայքը: Հայերը, բացի քանի մը տասնեակ ծերերէ ու Թրքասէրներէ նոյնը կ'ընեն: Քիչ առենէն, փոքրիկն Օրէսթիա բազմամարդ ու վաճառաշահ կեդրոն մը կը դառնայ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ԳԻՇԵՐ ՄԿՐՏԻՉ Ե�օԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

●

ՆՄԲ.— Ուրֆայի աննման հերոսին կեանքն ու գործը մանրամասնօրէն նկարագրուած է հաստափոր հատորի մը մէջ, որ կը կոչուի «Դիւցազնական Ուրֆան եւ իր հայորդիները»:

Այս գրուածիւնը կը քաղենք այլապէս շահեկան վկայութենէ մը.—

Աբրահամ Գըլըճէլիպաշեան որ 1912–13–ին եղած է անոր զործակիցը, Հալէպի մէջ, հետեւեալ զրուագները կը պատմէ Մկրտիչ Եօթնեղբայրեանի կեանքէն.—

— «Ես Ուրֆայէն հեռացայ իբրեւ զինուորական փախստական 1910ին եւ հաստատուեցայ Հալէպ:

Մկրտիչ իր զինուորական չրջանին յաճախ մեզի կուգար: Մենք՝ քանի մը ամուրի Ուրֆացիներ միասին կ'ապրէինք: Մկրտիչ երբ կուգար բոլորիս զուրգուրանքին եւ պաշտամունքին առարկայ կը զառնար:

Այս մեծ հերոսը թրքական բանակի ծառայութեան առեն զմայլած էր այն զէն – քերուն վրայ, որոնք նոր բերուած էին Գերմանիայէն, արդիական բանակի մը վերածելու համար զայն:

Այնքան սիրահարած էր անոնց, որ, միշտ իր խօսակցութեան նիւթը անոնց վրայ կը զառնար: Այդ օրերէն որոշած էր Ուրֆացիները զինել այդ հրաչք զէնքե – րով:

Զինուորութիւնը լրացնելէ վերջ քա – զաք (Ուրֆա) վերադարձաւ:

Ըստ իր պատմածին, կուսակցութեան յայտնած է իր կազմած եւ նախապատրաստած ծրագիրը, Հայը զինելու աչխատանքին զործադրութիւնն ալ ինքը յանձն առած: Դժբախտաբար նիւթական միջոցներու պակասը արգելք է զարձած այս կենսական զործին իրականացման: Մը – րագիրը ընդունուած է, ոչ միայն կուսակցական մարմիններու կողմէ, այլ եւ կարգ մը հարուստ մեծամեծներ ոգեւորուած են: Երբ կարգը եկած է նիւթին, զո – հաբերութեան ոգին քուն է մտած:

«Էլին ճրագ, սիրուն կրակ են», մեր հարուստները: Թուրքը որ պահանջէ լիտրուն կուտան, իսկ Հայը լաւ խոստումներով կ'օրօրեն:

Մկրտիչի համար անզործութիւնը մահ է, կ'ենթի ինքն իր մէջ: Գիւղերը կ'երթայ աչխատանքի, հոն աչխատանք չէ որ կը տանի, այլ Արաբներէ եւ Քիւրտերէ զէնք մը ճարելու համար ամէն ճիզ ի զործ կը դնէ: Այդ աչխատանքն ալ չի զոհացներ այս յանդուգն Հայորդին: Քաղաք կը վերադառնայ նոր ձեռնարկներու մասին յանդուգն ծրագիրներ կը մշակէ: Մինչ այս մտորումներուն մէջ էր, դէպք մը կուգայ ամէն բան վերիվայր չրջել: Օր մը երբ Քոթոթենց զրան առջեւէն կ'անցնի, կը հանդիպի, երկու Թուրքերու, ո – րոնք Քոթոթենց աղջկան հետ կը խօսին կը խնդան ...

Մկրտիչի արիւնը կը բորբոքի: Հայուն արժանապատուութեան վարկաբեկումը կը տեսնէ այդ վաստերու ընթացքին մէջ: Ծանրդնեութեամբ կը նետուի Թուրքերուն վրայ, սակայն Թուրքերը խոհեմութիւն կը համարեն խոյս տալ: Անոնց փախուստէն զրդռուած անամօթ աղջկան զառնալով կը յանդիմանէ: Անպատկառ աղիճը լրբօրէն կը պատասխանէ, Մկրտիչ չկր – նալով հանդուրժել, զայրացած կը մօտենայ եւ կ'ապտակէ բռաօրէն:

Իր ճիչերուն վրայ, անպատիւ աղջկան, անզղայ եղբայրները դուրս կը նետուին, երբ Մկրտիչը կը տեսնէն, կը յարձակին վրան: Նախայարձակը տակաւին ձեռքը չբարձրացուցած՝ մայթի վրայ կ'երկարի, իսկ միւսը քրոջը հետ ձայն ձայնի տուած հաւաքը կը փրցնեն, սարսափելի հայհոյներով ...

Մկրտիչ խոհեմութիւն կը սեպէ հեռանալ քաղէն, որովհետեւ Թուրք ոստիկա – նութիւնը կրնար լուսադոյն պատրուակով մը բանտարկել զինքը:

Ահա այս դէպքը պատճառ կ'ըլլայ Մկրտիչին եւ պաշտամունքին առարկայ կը զառնար:

Այս մեծ հերոսը թրքական բանակի ծառայութեան առեն զմայլած էր այն զէնքերուն վրայ, որոնք նոր բերուած էին Գերմանիայէն, արդիական բանակի մը վերածելու համար զայն:

Այնքան սիրահարած էր անոնց, որ, միշտ իր խօսակցութեան նիւթը անոնց վրայ կը զառնար: Այդ օրերէն որոշած էր Ուրֆացիները զինել այդ հրաչք զէնքե – րով:

Զինուորութիւնը լրացնելէ վերջ քա – զաք (Ուրֆա) վերադարձաւ:

Ըստ իր պատմածին, կուսակցութեան յայտնած է իր կազմած եւ նախապատրաստած ծրագիրը, Հայը զինելու աչխատանքին զործադրութիւնն ալ ինքը յանձն առած: Դժբախտաբար նիւթական միջոցներու պակասը արգելք է զարձած այս կենսական զործին իրականացման: Մը – րագիրը ընդունուած է, ոչ միայն կուսակցական մարմիններու կողմէ, այլ եւ կարգ մը հարուստ մեծամեծներ ոգեւորուած են: Երբ կարգը եկած է նիւթին, զոհաբերութեան ոգին քուն է մտած:

«Էլին ճրագ, սիրուն կրակ են», մեր հարուստները: Թուրքը որ պահանջէ լիտրուն կուտան, իսկ Հայը լաւ խոստումներով կ'օրօրեն:

Մկրտիչի համար անզործութիւնը մահ է, կ'ենթի ինքն իր մէջ: Գիւղերը կ'երթայ աչխատանքի, հոն աչխատանք չէ որ կը տանի, այլ Արաբներէ եւ Քիւրտերէ զէնք մը ճարելու համար ամէն ճիզ ի զործ կը դնէ: Այդ աչխատանքն ալ չի զոհացներ այս յանդուգն Հայորդին: Քաղաք կը վերադառնայ նոր ձեռնարկներու մասին յանդուգն ծրագիրներ կը մշակէ: Մինչ այս մտորումներուն մէջ էր, դէպք մը կուգայ ամէն բան վերիվայր չրջել: Օր մը երբ Քոթոթենց զրան առջեւէն կ'անցնի, կը հանդիպի, երկու Թուրքերու, ո – րոնք Քոթոթենց աղջկան հետ կը խօսին կը խնդան ...

Մկրտիչի արիւնը կը բորբոքի: Հայուն արժանապատուութեան վարկաբեկումը կը տեսնէ այդ վաստերու ընթացքին մէջ: Ծանրդնեութեամբ կը նետուի Թուրքերուն վրայ, սակայն Թուրքերը խոհեմութիւն կը համարեն խոյս տալ: Անոնց փախուստէն զրդռուած անամօթ աղջկան զառնալով կը յանդիմանէ: Անպատկառ աղիճը լրբօրէն կը պատասխանէ, Մկրտիչ չկր – նալով հանդուրժել, զայրացած կը մօտենայ եւ կ'ապտակէ բռաօրէն:

Իր ճիչերուն վրայ, անպատիւ աղջկան, անզղայ եղբայրները դուրս կը նետուին, երբ Մկրտիչը կը տեսնէն, կը յարձակին վրան: Նախայարձակը տակաւին ձեռքը չբարձրացուցած՝ մայթի վրայ կ'երկարի, իսկ միւսը քրոջը հետ ձայն ձայնի տուած հաւաքը կը փրցնեն, սարսափելի հայհոյներով ...

Մկրտիչ խոհեմութիւն կը սեպէ հեռանալ քաղէն, որովհետեւ Թուրք ոստիկա – նութիւնը կրնար լուսադոյն պատրուակով մը բանտարկել զինքը:

Ահա այս դէպքը պատճառ կ'ըլլայ Մկր – տիչին Ուրֆայէն հեռանալու եւ Հալէպ հաստատուելու:

Հալէպ էինք, հրաման ստացանք ա – ճապարանքով Ուրֆա մեկնիլ, ըսին, որ կեսվուրները ապստամբած են ու պար – տականութիւն պիտի ունենայինք՝ զսպելու զանոնք:

Երեք օր դիչեր ու ցերեկ ճամբորդելէ վերջ, Ուրֆայի մօտեցանք: Քաղաքին մէկ ժամ մնացած՝ զնդապետներու եւ ռումբերու ձայնը լսեցինք, այն ապառաքութիւնը ունեցանք, որ լայն ճակատով ռազմադաշտ մը պիտի մտնենք: Քաղաքին կէս ժամ մնացած մեզ հրահանգուեցաւ լքել խճուղին ու յառաջանալ հիւսիսային կողմը տարածուող այդիներուն մէջէն: Մեզ դիմաւորելու եկած սպայ մը յայտնեց, որ ստիպուած են այդ կարգադրութիւնը ընել, որովհետեւ կեսվուրները զարնա – կալ կը սպասեն քաղաքին ճամբաներուն վրայ:

Ցաջորդ օրը մեզ բաժնեցին կեսվուր – ներուն թաղերը եզերող դիրքերուն, իսկ թնդանօթներն ալ զետեղեցին չրջակայ բլուրներուն եւ բերդին վրայ:

Հրաման ունէինք ոմբակոծութենէն վերջ ընդհանուր յարձակողականի անցնել: Առաջին օրը տակաւին անծանօթ ըլլալով մեր դիմաց կռուողներու ուժին, դործադրեցինք սրտաճաք հրամանը, սա – կայն, այնպիսի դիմադրութեան մը հանդիպեցանք, որ բաւական զոհեր տալէ վերջ ստիպուեցանք կրկին ապաստանիլ մեր դիրքերը: Անկից վերջ այլեւս սկսանք խոհեմութեամբ չարժիլ, մինչեւ որ թնդանօթները զետնի հաւասար զարձուցին Հայոց տուներն ու դիրքերը, սակայն, մեր այս յոյսերն ալ ի դերեւ ելան, կեսվուրները կը կռուէին աւերակներու ետեւէն, այն առեն մեր հրամանատարը հրահանգեց զոհերու առաջ կանգ չառնել ու ամէն գնով նետաձել ապստամբութիւնը:

Ցաջորդ օրերուն խիտ չարքերով յարձակման անցանք, «կեսվուր»ները կը դիմադրէին, սակայն, յայտնի էր որ իրենց վերջին օրերը կ'ապրէին: Մեր «թապուր»ը Ալիլ Բահման կոչուած լճակին կողմէն կը յառաջանար: Երկու կարեւոր թաղամասեր ղբաւելէ վերջ, հասած էինք եկեղեցիին մօտ, որ բերդի մը նման կը դիմադրէր տակաւին: Այդ օր մինչեւ իրիկուն պէտք էր ղբաւէինք եկեղեցին, այդ էր Ֆախրի փաչային հրամանը: Զինուորներս տասնեակներու բաժնելով տեղաւորած էի եկեղեցիին չրջափակին մօտ դանուող կիսով աւերակ դարձած տուներուն մէջ ու կը սպասէի, որ ռմբակոծութիւնը կեցածին պէս առաջ չարժինք, այդ պահուն յանկարծ տղայ մը նչմարեցի, որ կեցած էր մեր դիրքին մօտ գտնուող պատին վրայ, ուսէն կախած էր զպրոցական տոպրակ մը ու կարծես մեր կողմը կ'ուզէր անցնիլ, այս տեսնելս եւ խորհրդածելս երկվայրկեան չտեւեց, երբ այդ տղան իրարուետեւ երկու ռումբեր նետեց մեր զինուորներուն վրայ, երրորդ ռումբին ձայնը միայն լսեցի, անկից վերջ պատահածներէն լուր չունեցայ: Երկու օր վերջ երբ աչքերս բացի, ինքզինքս պատյ հիւանդանոցը՝ մահճակալի մէջ եւ փաթթուած վերակապերով: Ա՛հ, այդ ինչ լկոտ էր, հազիւ 14 կամ 15 տարեկան կար կոր, սակայն հոդեյառ ատանայ մը ըլլար կարծես: Այս քաղաքի բոլոր Հայերն ալ, մէկէն ըլլալով կիները, այդպէս էին. քալ եւ անվախ մարդիկ, ափսո՛ս իրենց «կեսվուր« ըլլալուն: Ուրֆայի հիւանդասցը դատնուած չրջանիս այնպիսի դրուագներ պատմելին վիրաւոր ընկերներս, որ պատմելով չի վերջանար:»

Մինդավայրիս մասին երբ այս պատմութիւնները կը լսէի, կարելի է պատասկերացնել թէ այդ պահուն ինչ կը զգայի, սակայն, մեծ ճիզ կը զործադրէի յուզմս յայտնի չընելու համար: Այս պարագան դժուար թէ խուսափէր հիւանդիս աչքերէն:

Քանի մը օր վերջ, երբ ան հասկցաւ Հայ եւ Ուրֆայի ըլլալս, այն առեն միայն անդրադարձաւ թէ ինչո՛ւ այլայլած վիճակ ստացած էի: Այս պարագան առիթ եղաւ որ յայտնուի, բարեկամութիւն գոյ տուաւ եւ սկսաւ զովասանքով խօսիլ Ուրֆացիներու մասին: Իր խօսքերուն համաձայն, Ֆախրի փաչան հիացած՝ Ուրֆացիներու քաջութեան վրայ, կռուէն վերջ ուղած է օգտակար ըլլալ Հայերուն, սակայն, չէ կրցած իր խօսքը արժեցնել:

ՏՈՔԹ. Զ. ԲԻԼԻՃԵԱՆ
(Դիւցազնական Ուրֆան)

ԹՈՒՐՔ ԵՆԹԱՍՊԱՅԻ ՄԸ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒՐՖԱՅԻ ԿՈՒԻՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

(Հերոսամարտի տարի՝ գրծին առթիւ)

Պոլսոյ մէջ, 1915ի վերջերը համալսարանի հիւանդանոցին մէջ իբրեւ օգնական բժիչկ ծառայութեան կոչուած էի: Օրին մէկը հիւանդանոցի այն բաժնին մէջ ուր ես կ'աչխատէի, վիրաւոր ենթասպայ մը բերուեցաւ: Այդ օր ուրիչ վիրաւորներու կարգին անոր ալ անհրաժեչտ դարմանումները ըրի: Հիւանդանոցին օրէնքն էր իւրաքանչիւր հիւանդի կենսագրութիւնը եւ վիրաւորուելու պարագաները արձանագրել: Ցաջորդ օր այս ենթասպան հետեւեալը պատմեց.—

«Հալէպ էինք, հրաման ստացանք ա – ճապարանքով Ուրֆա մեկնիլ, ըսին, որ կեսվուրները ապստամբած են ու պար – տականութիւն պիտի ունենայինք՝ զսպելու զանոնք:

Երեք օր դիչեր ու ցերեկ ճամբորդելէ վերջ, Ուրֆայի մօտեցանք: Քաղաքին մէկ ժամ մնացած՝ զնդապետներու եւ ռումբերու ձայնը լսեցինք, այն ապառաքութիւնը ունեցանք, որ լայն ճակատով ռազմադաշտ մը պիտի մտնենք: Քաղաքին կէս ժամ մնացած մեզ հրահանգուեցաւ լքել խճուղին ու յառաջանալ հիւսիսային կողմը տարածուող այդիներուն մէջէն: Մեզ դիմաւորելու եկած սպայ մը յայտնեց, որ ստիպուած են այդ կարգադրութիւնը ընել, որովհետեւ կեսվուրները զարնակալ կը սպասեն քաղաքին ճամբաներուն վրայ:

Ցաջորդ օրը մեզ բաժնեցին կեսվուր – ներուն թաղերը եզերող դիրքերուն, իսկ թնդանօթներն ալ զետեղեցին չրջակայ բլուրներուն եւ բերդին վրայ:

Հրաման ունէինք ոմբակոծութենէն վերջ ընդհանուր յարձակողականի անցնել: Առաջին օրը տակաւին անծանօթ ըլլալով մեր դիմաց կռուողներու ուժին, դործադրեցինք սրտաճաք հրամանը, սակայն, այնպիսի դիմադրութեան մը հանդիպեցանք, որ բաւական զոհեր տալէ վերջ ստիպուեցանք կրկին ապաստանիլ մեր դիրքերը: Անկից վերջ այլեւս սկսանք խոհեմութեամբ չարժիլ, մինչեւ որ թնդանօթները զետնի հաւասար զարձուցին Հայոց տուներն ու դիրքերը, սակայն, մեր այս յոյսերն ալ ի դերեւ ելան, կեսվուրները կը կռուէին աւերակներու ետեւէն, այն առեն մեր հրամանատարը հրահանգեց զոհերու առաջ կանգ չառնել ու ամէն գնով նետաձել ապստամբութիւնը:

Ցաջորդ օրերուն խիտ չարքերով յարձակման անցանք, «կեսվուր»ները կը դիմադրէին, սակայն, յայտնի էր որ իրենց վերջին օրերը կ'ապրէին: Մեր «թապուր»ը Ալիլ Բահման կոչուած լճակին կողմէն կը յառաջանար: Երկու կարեւոր թաղամասեր ղբաւելէ վերջ, հասած էինք եկեղեցիին մօտ, որ բերդի մը նման կը դիմադրէր տակաւին: Այդ օր մինչեւ իրիկուն պէտք էր ղբաւէինք եկեղեցին, այդ էր Ֆախրի փաչային հրամանը: Զինուորներս տասնեակներու բաժնելով տեղաւորած էի եկեղեցիին չրջափակին մօտ դանուող կիսով աւերակ դարձած տուներուն մէջ ու կը սպասէի, որ ռմբակոծութիւնը կեցածին պէս առաջ չարժինք, այդ պահուն յանկարծ տղայ մը նչմարեցի, որ կեցած էր մեր դիրքին մօտ դանուող պատին վրայ, ուսէն կախած էր զպրոցական տոպրակ մը ու կարծես մեր կողմը կ'ուզէր անցնիլ, այս տեսնելս եւ խորհրդածելս երկվայրկեան չտեւեց, երբ այդ տղան իրարու հետեւ երկու ռումբեր նետեց մեր զինուորներուն վրայ, երրորդ ռումբին ձայնը միայն լսեցի, անկից վերջ պատահածներէն լուր չունեցայ: Երկու օր վերջ երբ աչքերս բացի, ինքզինքս պատյ հիւանդանոցը՝ մահճակալի մէջ եւ փաթթուած վերակապերով: Ա՛հ, այդ ինչ լկոտ էր, հազիւ 14 կամ 15 տարեկան կար կոր, սակայն հոդեյառ ատանայ մը ըլլար կարծես: Այս քաղաքի բոլոր Հայերն ալ, մէկէն ըլլալով կիները, այդպէս էին. քալ եւ անվախ մարդիկ, ափսո՛ս իրենց «կեսվուր« ըլլալուն: Ուրֆայի հիւանդասցը դատնուած չրջանիս այնպիսի դրուագներ պատմելին վիրաւոր ընկերներս, որ պատմելով չի վերջանար:»

Մինդավայրիս մասին երբ այս պատմութիւնները կը լսէի, կարելի է պատասկերացնել թէ այդ պահուն ինչ կը զգայի, սակայն, մեծ ճիզ կը զործադրէի յուզմս յայտնի չընելու համար: Այս պարագան դժուար թէ խուսափէր հիւանդիս աչքերէն:

Քանի մը օր վերջ, երբ ան հասկցաւ Հայ եւ Ուրֆայի ըլլալս, այն առեն միայն անդրադարձաւ թէ ինչո՛ւ այլայլած վիճակ ստացած էի: Այս պարագան առիթ եղաւ որ յայտնուի, բարեկամութիւն գոյ տուաւ եւ սկսաւ զովասանքով խօսիլ Ուրֆացիներու մասին: Իր խօսքերուն համաձայն, Ֆախրի փաչան հիացած՝ Ուրֆացիներու քաջութեան վրայ, կռուէն վերջ ուղած է օգտակար ըլլալ Հայերուն, սակայն, չէ կրցած իր խօսքը արժեցնել:

ՏՈՔԹ. Զ. ԲԻԼԻՃԵԱՆ
(Դիւցազնական Ուրֆան)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հոկտեմբեր 9ին, մեր դաշտին վրայ Հայ Մարզականը հանդիպեցաւ Ֆոնթէնպլոյի ախոյենական Գ. բախումի առիթով։ Ներկայ էր հազարէ աւելի բազմութիւն մը։ Խաղը սկսաւ ժամը 15·45ին։ Հակառակորդը, անմիջապէս փորձեց նեղել մեր բերդը։ Իր բոլոր յարձակումները վանդալուր էին։ Մեր պաշտպանողական գծին ու մանաւանդ մեր բերդապահին ճարտարութեան շնորհիւ կրցանք անվթար պահել մեր դիրքը։

Դժբախտաբար, մեր յարձակողական գծին հակազդեցութիւնը զգալի չեղաւ։ Ունէինք երկու վիրաւոր, Աքաշեան եւ Մինասեան որոնք մինչեւ վերջ անոնշար կամ բացասական դիրք մը ունեցան։

Քսանըեօթնեորդ վայրկեանին գնդակը հասաւ մեր բերդին, որուն առջեւ խրտնում կար։ Օգտուելով առիթէն հակառակորդը մարզիկ մը, ձեռքով գնդակը մտցուց մեր բերդին մէջ։

Իրաւարարը մոլորեցաւ։ Պահ մը մեր ժեց կէտը ու ապա խաղը կեցնելով, դիմեց չուրջի դատաւորին որ անդիջոց եղաւ ու այսպէս անարդարօրէն մեզի պարտադրեցին այդ կէտը եւ չահ հակառակորդին 0 – 1։

Ինչպէս «Ֆրանս – Սուար»ի թղթակիցն ալ կը յիշէր երկուշաբթուան թիւով, այդ դէպքը մեծ իրարանցում յառաջ բերաւ ու Հայերը սկսան բողոքներ արձակել։ Բայց վճիռը մնաց անփոփոխ։

Մեր խումբը սթափեցաւ երկրորդ մասին, թէեւ ինը հոգիով կը խաղային։ Հակառակորդը այլեւս չունէր նոյն եռանդը։ Օգտուելով այդ խոնջէնքէն մեր տղաքը չկրցան արդիւնաւորել իրենց յարձակումները։ Հաւասար արդիւնք մը արդար պիտի ըլլար, բայց պարտուած էինք 0–1։

Լաւագոյն խաղացողները եղան Պ.Պասմաճեան, Սրապ Թոթոյեան։

Այս կիրակի դարձեալ մեր դաշտին վրայ Ֆրանսայի բաժակի մրցում ընդդէմ Վէռի։

Զ. Մուրատեան

⁂

ՊԻՑՐՈՒԹ.— Այս դիշեր (չաբաթ) Պէյրութի մարզական պալատին մէջ կռիւ համարտիկ Հրանտ Ղազարեան պիտի մրցի Ֆաթհի Թիւրքի հետ։ «Ազգակ մարզական» կը գրէ թէ այս բացառիկ հանդիպումին համար արդէն իսկ տեղ չէ մնացած, եթէ Ղազարեան յաղթէ պիտի կրնայ ասպարէզ իջնել, Միջին Արեւելքի ախոյեանի տիտղոսին համար։

ՎԵՐԱԿՈՉՈՒՄ

●

Հոգւոյս թանկագին քարերով կը վերակառուցանեմ զքեզ, աւերա՛կ հայրենիք։

Ահա, սպիտակ որմերդ, Միջագետքի արեւին մէջ, տաչուած, գոյտ ադամանդի պէս կը պսպղան։

Տափարակ տանիքներուդ վրայ բողբոջած դալարն ու ծաղիկները՝ բուռ բուռ ակունքները են կայծկլտուն։

Աբգար Թագաւորի լեռը՝ գորգապատ յենարան է, Թագուհի՛ Եղեսիա։

Հնամեայ բերդդ, գոյդ աշտարակներով՝ գու գահդ ոսկի։

Հորիզոնէ հորիզոն ծալ – ծալ այգի – ներդ, ողկոյզներու ոսկի զանակներով նաչխուած՝ արքայական վերարկուն է ուսերուդ։

Սուրբ Սարգսի վանքը՝ մարգարտահիւս խոյրն է ճակտիդ։

Հայր Աբրահամու լճակը՝ զմրուխտ մատանիդ։

Եւ հոյաշէն եկեղեցիներդ, երկնքի թագաւորութեան հանքերէն պեղուած քարերով՝ մոզական մանեակն է սրտիդ վրայ։

Հէ՛յ, ժամանակի ճախարակը ետ կը քակեմ։

Աբթնցիր խոր քունէդ, դէմոյ սիրա – կան։

Աբթնցի՛ր, մա՛յր եղեսիա։

Աբթնցիր, դէթ պահիկ մը, քու ճա – ճանչներովդ թափառական որդիներուդ սրտերը խայտացնելու։

Աբթնցիր, աբթնցի՛ր ...։

Ո՛վ հրաչք ...։ Ահա մարգարտէ հեղեղ մը կը ժայթքէ որմերուդ մէջէ։

Ամբողջ ժողովուրդ մը ահա, իր նակարադեղ բարբառով, հանաքներով, խաղերով՝ կեանքի պարին է կանգներ։

ՊԱՐԳԵՒՈՒՀԻ

ԹԱԼԱՆԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

ՍԿՍԱՆ ՇՈՑԵԼ...

*

ՄՄԲ.— Թուրք լրագրող մը, վա–Նու, կը գրէ ձիւմհուրիյէթի մէջ, «Այս երկրին զաւակները, մեծամասնութիւն եւ փոքրամասնութիւն» խորագրով.—

Ամերիկացի միլիոնատէրն ու ռուս բոլշեւիկն անդամ անհրաժեշտ նկատեցին համակեցութիւնը այս անցողական աշխարհին մէջ։

Մենք, որ դարերէ ի վեր եղբօր պէս կ'ապրինք մեր փոքրամասնութեանց հետ, մեր պատմութիւնները, սովորութիւնները – ըն ալ աւանդութիւնները խառնուած են։

Տակաւին ունինք նաեւ ցեղակիցներ, որոնք բիւզանդական շրջաններու քրիստոնէութիւնը ընդունելով մտած են եկեղեցւոյ ազդեցութեան տակ։ Կան նաեւ Մովսիսականութիւնը ընդունած Թուրքեր։ Բոլոր այս մարդիկը, հանրապետ. շրջանին կ'ըսեն թէ Թուրք են։

Կան այնպիսի Արթաքի էֆէնտիներ, որոնք ծառայած են մեր երաժշտութեան, տակաւին իր եղանակները կը պահենք իբրեւ թանկագին աւանդներ, կը ճաշնամփունք մեր ռատիոկայաններէն։ Փոքրամասնութեանց մէջ ունինք մեր անմիջական դրացիները, բարեկամները եւ դործակիցները։ Երջանկօրէն կ'ապրուէինք։ Այս վեց Սեպտեմբերի աղէտը եկաւ հեղեղի մը, երկրաշարժի մը պէս եւ նիւթական ու բարոյական մեծ վնասներ պատճառեց մեզի։

Քանի օրերը կ'անցնին, մեր հոգին կը մթագնի։ Շատ ցաւալի բան մըն էր այդ, ինչպէ՞ս պատահեցաւ։

Թէեւ, ուրիշ երկիրներու մէջ ալ ցոյց կ'ըլլան ցուցափեղկեր կը խորտակուին, ապրանքներ կը տարտղնուին, նոյն իսկ, թարմ է յիշատակը 14ամեայ խափչիկին։ Մարդկութեան համար ամօթ մրն է այս։ Պէտք չէ սպիտակ Ամերիկացին խափչիկ ամերիկացիին այսպէս ընէ, Գերմանը Ռուսին վրայ յարձակի, Ռուսը Գերմանին, Հիւս. Կորէացին՝ Հարաւ – ցիին։

Մանաւանդ մենք... երբ այնքան ատեն միասին ապրեցանք։ Այդպիսի դէպքերու պարագային պէտք է ամէն բան միասնաբար ձաղկենք, տարեդարձներուն ծաղկեպսակներ ղրկենք, դերեզմաններ այցելենք, իրարու ալօթատեղի երթանք։

Երբ օտարին առեւտրական առաւելութիւններ կուտանք, այս մարդին մէջ մեր փոքրամասնութեանց դրամագլուխն ու ձեռնհասութիւնը անհամեմատօրէն աւելի օգտակար են։ Երբ դուրսը մոմով օտար դրամագլուխ եւ մասնագէտներ կը վիճաբանենք, մեր մէջ արդէն իսկ ունինք չատ աւելի նպաստաւորները, քանի որ այս վերջիններուն տեղեակ են նաեւ ներքին պայմաններուն։ Անոնք, կապուած ըլլալով նաեւ այս երկրին օրէնքներուն ու կանոններուն, կասկած չկայ թէ չատ աւելի նպաստաւոր պիտի ըլլար նախապատուութիւնը իրենց տալ։

Սակայն, մենք, մեծամասնութեամբ հետամուտ չենք ազգային օգուտն ու չահը մտածելու։ Ասիկա, մեր բարոյական ամենամեծ պահանջներէն մէկին է։ Կ'ուզենք որ մեր մէջ ապրող փոքրամասնութիւնները իրենց արժանի եղած վերաբերումը տեսնեն ու վայելեն՝ մեզի վայել ձեւով։

Երբ ամերիկացի միլիոնատէրն ու ռուս բոլշեւիկն անդամ չեն կրցած աւելի յարմարը գտնել, քան՝ համակեցութիւնը ... երբ մենք, այս հայրենիքին զաւակները, կրնանք միասնաբար ապրիլ, պէտք է միջոցները փնտռել եւ գտնել»։

ՏԻՐՈՒՆԻ.— ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ ՄԷՋ մեռած է Սահակ Պալեան։ Ծնած էր Սպարթա1900ին։ Նախնական կրթութիւնը սահմանէ ետք իր ծննդավայրին մէջ, յաճախած է Գոնիայի ճէնհանեան գոլէճը։ Պուէնոս Այրէսի մէջ լաւ դիրք ստեղծած էր եւ կը մասնակցէր ազգային–կրթական գործերու։ Հիմնադիրներէն էր Պուէնոս Այրէսի արուարձաններէն Պոզայի ազգ. դպրոցին։

× Արկածի մը զոհ գացած է Իրաքի մէջ օդաչու Ս. Թօփալեան։ Սեպտ. 16ին երբ ինք եւ իր ամերիկացի ընկերը կը վերադառնային օդանաւ. գնուժենէ մը իրենց օդանաւը բախեցաւ պիւղի մը քարաչէն տան կտուրին եւ կրակ առաւ։ Երկուքն ալ մեռան։

«ԾԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (48)

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

ՇԻՒՔՐԻՒ, ՃԱՎԻՏ ԵՒ ՃԱՆՊՈՂԱԹ

Նախագահը պահ մը չունէ առաւ եւ տարբեր նիւթի մը չուրջ սկսաւ հարցաքննել Ալի Ֆուատ փաշան։

— Իզմիրի ընտրական խնդրին մէջ Շիւքրիւ եւ Ճանպոլաթ պէյերը ղրկած էիք, ինչո՞ւ ղրկեցիք։

— Էֆէնտիմ, որոշած էինք մասնակցիլ ընդհանուր ընտրութիւններուն։ Ուզեցինք Իզմիրի մէջ ալ կազմակերպուիլ։

— Զո՞վ կ'ուզէիք թեկնածու ցոյց տայ։

— Բահմի պէյը։ (Իզմիրի նախկին կուսակալ եւ Իթթիհատական նշանաւոր գործիչ։ Դատավարութեան ընթացքին փաստական) ։ Բահմի պէյ չընդունեց սա – կայն։

— Փաշաս, Բահմի պէյի քաղաքական հին դիմագիծը դիտէք։ Իթթիհատական – ներու պարագլուխներէն էր։ Ինչպէ՞ս ձեր մէջ կ'առնէք զայն։

—Ես վարչական ժողովին մէջ մէկ քուէ միայն ունէի։

— Լաւ, Բահմի պէյ նամակ մը ունի Սարը էֆէ էֆիլի ,ուր կը յանձնարարէ ձավիտ եւ Սալահ ձիմճոզ պէյերը։ (Ծ. — Իթթիհատական ծանօթ գործիչ)։ Կը նշանակէ .որ տարբեր «էնթրիք» մը դարձեր է։

— Կը կարծէի թէ Հանրապետական վարչաձեւին մէջ երկու կուսակցութիւնները պիտի կրնան պատուաւորապէս ապրիլ։ Բոլորս երեսփոխան ընտրուած էինք, իբր ընդդիմադիր բայց իրրեւ Հալք կուսակցութեան վստահելի անձերը։ Ի՞նչ – պէս կրնայինք լուր ունենալ «էնթրիք»ներէն։

— Շատ լաւ, Շիւքրիւի ձերբակալումը ո՞ւր իմացաք։

— Իրիկուան թերթերուն մէջ մահափորձի լուրը կարդացեր էի։ Յետոյ ի – մացայ Զիա Խուրշիտի եւ յաջորդ օրն ալ Շիւքրիւ պէյի եւ ընկերներուն ձերբակալումը։ Օր մը վերջ ալ ես ձերբակալուեցայ։

Կարեւոր պարագայ մը կայ։ Շիւքրիւ եւ Սապիթ պէյերը այս խնդրին առթիւ իրարու հետ կռուեր, բախում մը ունեցեր են։ Այս մասին լուր տրուեցա՞ր Քեապրմ Գարապէքիր փաշայի։

— Ոչ, ես չտուի։ Ուրիշ ընկեր մը եթէ ըսած է փաշային, չեմ դիտեր։

— Վերջին հարցում մը, փաշա։ Եւ կարեւոր հարցում մը։ Զիա Խուրշիտը ձեր կուսակցութեան մէջ կ'առնէք իբրեւ դործունեայ եւ վստահելի տարր։ Ձեր վարչական ժողովի անդամներէն Շիւքրիւ պէյ, Արիֆ պէյ, Ապիտին պէյ եւ ձեզի անդամակից անձեր նախադահին դէմ մահափորձ մը եւ պետական հարուած մը ծրագրած են։ Միւս կողմէ, դուք թէ – բաքըփէրվէյը կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարն էիք եւ տեւական չփում ունէիք այս անձերուն հետ, որոնք իրրեւ դատաղիր կը ներկայանան այսօր արդարութեան։ Ձեր ընդհ. քարտուղարի հանդամանքով, ձեզ պատասխանատու եւ տեղեակ կը նկատեմ։

Ալի Ֆուատ փաշա.— Անցեալ տարի մեր կուսակցութեան վարչական ժողովը ջընջուած եւ մեր պաշտօնը վերջ գտած էր։ Հետեւաբար տարիէ մը ի վեր դադրած եմ ընդհ. քարտուղարի հանգամանք ունենալէ եւ ձեր յիշած դէպքերը պատահած են իմ պաշտօնազրկումէս վերջ։ Ահա թէ ինչու այս մասին որեւէ պատասխանատուութիւն չի վիճակիր ինծի։ Մնաց որ, այդ անձերը երեսփոխան են, Ազգ. ժողովի անդամներն են։ Անոնց չվստահինք, որո՞ւ վստահինք։

— Հրամմեցէք փաշաս, այսօրուան դատավարութիւնը բաւ է։

ՐԷՖԻՔ ՓԱՇԱ. ԱՆԽՈՌՈՎ

Տասը վայրկեանի դադարէ մը ետք, գատաստարանի բերուեցաւ Անկախութեան պատերազմի ոչ նուազ կարեւոր դէմքերէն Րէֆիք փաշա, հրամանատար հարաւային ճակատի եւ Իսթանպուլը գրաւող բանակին։ Ինչպէս կը յիշուի ամէնէն առաջ Րէֆիք փաշա մտած էր Իսթանպուլ եւ խանդավառ ցոյցերու առարկայ եղած։ Այժմ կը գատուէր իրրեւ ընդդիմադիր եւ իրրեւ կապին դէմ կազմակերպուած մահափորձին հետ կապ ունեցող։

Րէֆիք փաշա անխոով կը պատասխանէր նախագահ Ալի պէյի, որ անմիջապէս մատը դրաւ վէրքին վրայ եւ հարցուց.

— Ինչպէս դիտէք, Զիա Խուրշիտ եւ Շիւքրիւ պէյ անցեալ տարի մահափորձ մը սարքած, Անգարա զացած էին։ Սապիթ պէյ իմանալով՝ Բաուֆ պէյի լուր տուած էր։ Այն ատեն դուք ալ, Րէֆիք փաշա, կը գտնուէիք Բաուֆ պէյի քով, մեքենոյն տունը։ Այս մասին ի՞նչ տեղեկութիւններ ունիք, ինչպէս՞ կապ մը ունիք։ Այս գատարրական ցանկին անդամները այս անգամ ալ Իզմիր զացած են իրենց նպատակը գործադրելու համար ու ձերբակալուած։

Րէֆիք փաշա.— Այս խնդրին չուրջ որեւէ տեղեկութիւն չունիմ։ Ցիշողութեանս մէջ որեւէ բան մը չեմ դիտեր։ Միայն, իրիկուն մը խաղ կը խաղայինք Անգարայի մեր Քլիւպը, յանկարծ Բաուֆ պէյ եկաւ ձեռքէս բռնեց, երթանք ըսաւ։

(Շար.)

Մեր հայրենակից Պ. Սահեան Էլէկ - տրիկեան
(Office Interprofessionnel des Assurances էն՝ 82, rue Lauriston, Paris)
յանձն առած է ձրի եւ առանց պայմանի խորհրդակցութիւններ տալ Փարիզահա - յերուն ապահովագրութեան ամէն տեսակ հարցերուն շուրջ։ Կը բաւէ պարզապէս հեռաձայնել՝
KLE 27-70 ou AUT 84-37
Այս ձեռնարկին չնորհիւ մեր հայրենա - կիցները պիտի կրնան լայնօրէն իրազեկ ըլլալ եւ ապահովագրուիլ նուազագոյն գիներով ։
Պ. Էլէկտրիկեան ձրիաբար կը ստանձնէ բոլոր հայ բարեգործական կազմակերպու - թեանց ապահովագրութիւնը, ինչպէս ը - րած է Կապոյտ Խաչի համար ։

ԱԹԻՆՔԷՆ կը հեռագրեն թէ 12 ժամէ ի վեր անընդհատ անձրեւ կը տեղայ մայ - րաքաղաքին եւ Վոլգայի շրջանին մէջ ։ Ցարդ մեռած են 31 հոգի, անպատասպար կը մնան երկու հազար բնակիչներ ։ Նիւ - թական կորուստն ալ չատ ծանր է ։

ԹՈՒՆՈՒՆԻ խանութպանները փակեցին իրենց խանութները, բողոքելու համար Նոլ - Տեսթուր կուսակցութեան այն ո - րոչումին դէմ որ կ'արտաքսէ ընդհ. քար - տուղարը, Սալահ Պէն Եուսէֆ։ Այս վեր - ջինը նոր վերադարձած էր Եգիպտոսէն եւ կոչ մը ուղղեց Թունուզցիներուն, որպէս զի ուժ տան Ալժերիոյ եւ Մարոքի, ան - կախութիւն պահանջելու համար։ Կու - սակցութեան չափաւոր թեւը, որուն վա - րիչն է Պուրկիպա եւ որ համաձայն է Ֆրանսայի հետ կնքուած պայմանագրին, որոշեց վտարել ըմբոստը, որ կը մերժէ ընդունիլ տրուած որոշումը ։

ՍԵՔԱՍՏԻՈՅ
ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ

Միութեան տարեկան թատերա - կա - զարուեստական պարահանդէսը, չա - բաթ, 22 Հոկտեմբեր, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Իսիի քաղաքապետարանին սը - րահը, մէթրօ Մէրի տ'Իսի ։
Թատերական բաժին։
Մուրատի դէպի կովկաս անցքէն դըր - ուագ մը, դեկավարութեամբ՝
Պ. Բ. ՀԱՊՔԵՆԵԱՆի
Գեղարուեստական բաժինին կը մաս - նակցին վարիզահայ ծանօթ արուեստա - գէտներ, ԺԱՒՔ ՏԱԼ ։
Օր. Շաէէ Պէնկեան եւ Պ. Մ. Պօղոս - եան, Ա. Քիւրքեան, *դեկավարութեամբ* Ա. Մեսրոպեանի ։
Օր. Մ. Մուրատեան *իր նոր երգացան - կով։* Օր. Ռօզիթա Սէռոպիա, *հայկական եւ ազգային եղանակներ (երգ և պար)*
Հայկական եւ կովկասեան մենապար
ՎԻԳԷՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Արուեստասիրուհի՝ Ա. Գրիգէեան, Օր. Սեդա Յակոբեան եւ *միութեան երկու սա - նները ։*
Թաւ ջութակ Մ. Պօլըքէնս ։
Ջեռնադաշնակ Պ. Ա. Տէտէեան ։
ԹԱՐԻՍ ԳԱՐԵԳԻՆ
Եւրոպական պար։ Օրքէսթր ժաք Մա - տիլեան Կրանտ Ֆորմասիօն ։
Մուտք՝ 300 *ֆրանք ։*
ՊԻՒՖԷ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Վարդուհի Գասպարճեան, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Գասպարճեան (Վա - լանս), կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստ - եան պաշտօն պիտի կատարուի ՏԻՄԻՆԻ Հայոց եկեղեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ Սեդրակ Գասպարճեանի մահուան քառասունքին առթիւ ։
Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազգականները եւ բարեկամները ։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ
17, Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Սալ տ'Իէնայի մէջ ։
ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆի նոր կատակերգու - թիւնը՝

ՄՆԿԼՋԱԿՑԻՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ազգային կեանքէ ծաղրանկար երեք ա - բար, Փարիզահայ ընտրուած դերասան - ներու կազմով ։
Մանրամասնութիւնները յառաջիկային ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ. 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ
ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ԺԱՄԸ 9 - 12

*
**

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ
15 *Հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, պետական թատրոնի հին սրահին մէջ ։*
Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի, մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի ։
Կը նախագահէ ընկ. Գ. ՍԻՆԱՊԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր Պ. ՋՈՒՒՔՃԵԱՆ
Ծօսք պիտի առնեն Ֆրանսացի ընկեր - վարական ներկայացուցիչները եւ տիկին ՕՏԷՔ ՄԻՐԱՑԼԵԱՆ ։
Ջերմութիւնը ապահովուած է ։
Մուտքը ազատ է

*
**

ԿՐՈՆՈՊԼԻ ՄԷՋ
Հոկտ. 23ին, Ուրբ. ժէյլի սրահը։
Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

*
**

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ
Կը տօնուի 29 Հոկտեմբեր, շաբաթ գէշեր ։
Մանրամասնութիւնները յաջորդով ։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՓԱՌԱՏՕՆ

Ֆրանս. Բանակի Նախկին Ռազմիկնե - րու Բարեկամական Միութեան ։
1914 - 18 եւ 1939–45
Ա. մաս, առաւօտ։— Այս կիրակի, Փո - բաւոյլ Մայր եկեղեցիին մէջ հոգեհան - դստեան Ս. պատարագ։
Կը տօնուի Արարայի ճակատամարտի 37րդ տարելիցը ։
Պատարագէն վերջ Դրօշի պարզում, մասնակցութեամբ Զին. նուագախումբի։ Կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Արի - նուչները ։
Պիտի խօսի Պ. ՏԻՐԱՆ ԹՒՓՒՆԵԱՆ
Բ. մաս, ժամը 13ին։— Ճաշ Ֆրանք - եւ հայկական Շաթօ տէ Ֆլէօրի մեծ սրա - հին մէջ ։
Գ. մաս, ժամը 16ին։— Պարահանդէս կ ընուադէ Օրքէսթրը Սէրժ Կարօ ։
Մուտքը ազատ է։

ԵՐԿԱՐԱՁԳՈՒՄ

Արուեստագէտ – քանդակագործ՝ Տր - դատ Նշանեանի ցուցահանդէսին ։
Քաջալերուած՝ հայ եւ օտար այցելու - ներու դնահատանքէն եւ բազմաթիւ ան - ձերու խնդրանքին վրայ, որոնք թղթա - տարական մասնակի զործադուլին հետե - ւանքով ժամանակին չէին ստացած հր - բաւէրները ։
ԵՐԵՔ ՕՐ ԵՒՍ
Շաբաթ, Կիրակի, երկուշաբթի
15, 16 17 Հոկտեմբեր
Պիտի չարունակուի ցուցահանդէսը, Ազգային Տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրեվիզ, մէթրօ Քատէ (կէսօրէ վերջ 16էն 21) ։

ՊԷԱԹՐԻՍ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ բանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ
Complet deux piéces
2000ԷՆ — 4500 ՖՐԱՆՔ
Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ
Մեծածախի եւ մանրածախ առեւտրականներու
ԱՌԱՆՁԻՆ ՁԵՂՔ
Անվարան դիմել՝
97, Rue de Richelieu Paris (2)
Tél. RIC, 57-57

Cafés SEGO
ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆԷՆ ԸՆՏԻՐ
ՍՈՒՐՃԵՐԸ ԽԱՐԿՈՒԱԾ ԱՄԷՆ ՕՐ,
ԻՍԿԱԿԱՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՂԱՑՈՒԱԾ
129, Bd. Sébastopol
Métro Strasbourg St. Denis

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԲԱՑԱՌԻԿ ԺՈՂՈՎ

Հ Ց Դ Արեւմտ. Եւրոպայի Կ. Կ.ը արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները, կի - րակի, 23 Հոկտ., ժամը 15ին Պարպօթ սրճարանի վերնայարկը, կառ. ռիւ Նորի դիմաց ։
Կը զեկուցանէ ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻ - ՍԱՔԵԱՆ ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Սխալուած ենք անդամ մը եւս յիշեցնել թէ նկատի չեն առնուիր ապառիկ ծանու - գումները. մանաւանդ հիմա որ իրարու կը յաջորդեն հանդէսներու եւ ներկայա - ցումները ։
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. ՓՈՓՈՐԻԿ խումբի դասախո - սական ժողովը այս երեքշաբթի ժամը 9ին, 17 ռիւ Պլէօ ։

ԱՆԻԼՒՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Ց. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս ե - րեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հա - ւաքատեղին ։ Պարապուրիչ ներկայու - թիւն ։

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Սէն Թերոմի մասնաճիւղը ողջերթի թէյասեղան մը սարքած է այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. «Հա - յաստան» ենթակոմիտէի, ընկերուհի եւ ընկեր Գ. Կոփոյեանի Ամերիկա մեկնու - մին առթիւ ։ Կը հրաւիրուին ընկերներ, Կ. Խաչի անդամուհիները եւ բարեկամները ։

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

Կազմակերպուած Հայր. Միութեան կողմէ ։
Կիրակի, 16 Հոկտ. ժամը 15էն 24
Բարձր նախագահութեամբ եւ ներկայութեամբ՝
Բանակի Զօր. DUFIEUX*ի*
Կը խօսին Պ. Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ և Ց.ՀԻՍԱՑԵԱՆ
ORCHESTRE BERNIE OLIVER et sa Grande Formation
Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական դիներով ։ *Մուտքը 300 Ֆրանք*
ՍԼՐՔԼԸ ՄԻԼԻԹԻՐԻ զոյգ սրահները *Փլաս Սէն Թ'Օկիւթէն*
Տոմսերու համար դիմել դրատուններ՝ Պարսամեան եւ Բալուեան, *Ռիւ Ռիչէ ։*

Հոգեհանգիստ, կիրակի առտու Փարիզի Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցին *ի յիշատակ հերոսամարտներուն նահատակներուն*

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ, յօգուտ օգա - փոխութեան կայանին ։
15 Հոկտ., Շաբաթ ժամը 9էն միչեւ լոյս ։ Սալ Վոլթէր, 22 ռիւ Վոլթէր ։
Նուագախումբ TITO FUGGI et Jacques Moreno
Իր մասնաւոր երգի եւ պարի դերասաններով ։
ԵՒ CHARLES AZNAVOUR
յանձնառութեամբ Մեսրոպեանցի ։ Արաքսի Մուրատեանական Օր. Շ. Պէնկեան, *ի կերակ - ցութեան Հայկական դեղարուեստի բաժնին կը տեսնի երգերով, Գրիգոր Վահան եւ ու - րիշներ անակնկալներով ։*
Ճոխ պիւֆէ ։ *Մուտքը մատչելի ։*

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂԳԱՅԱԲՆԱԿԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

կիրակի, 23 Հոկտ. ժամը 16-24 **GEORGE V.ի չքեղ սրահներուն մէջ**

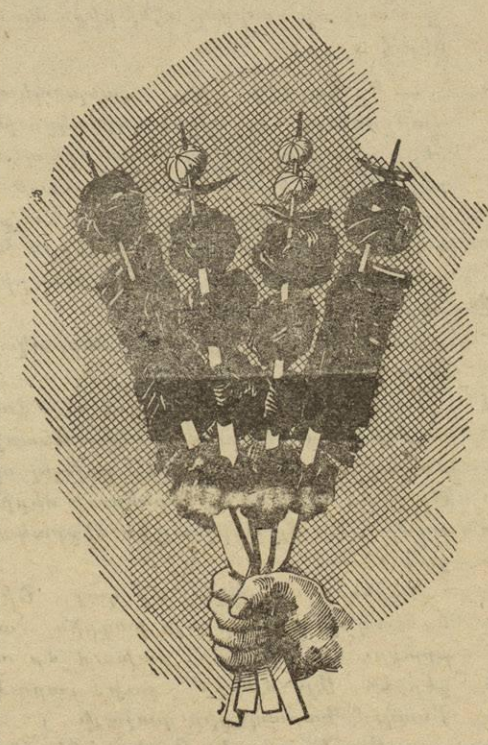
Մասնակցութեամբ փարիզեան Լաւագոյն արուեստագէտներու
VALTON (ՁԵՌՆԱԾՈՒ), TRIO ACROPOLSի ՊԱՐՈՒՀԻՆԵՐԸ
Les MANDELS (*պարեր*), Մանրբէճներու *տողանց*
Տոմսերու եւ սեղանի համար դիմել
Ա. Աճէմեանին PRO. 03-19 Ն. Յովհաննէսեանին TRU. 47-48

SALLE PLEYEL

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Նիւ Եորքէն վերադարձին կուտայ իր տաբեկան միակ նուագահանդէսը
ԾԱՑՏԱԳԻՐ՝
Mendelssohn, Prélude et Fugue en fa min. · Schumann, Allegro et Carnaval op. 9
Schubert, Gde. Fantaisie «The Wanderer», Debussy, Granados, Chopin,
Piano STEINWAY Noel Gallon, Toccata (première audition

ՃԱՇԱՐԱՆ՝ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս - եան ընտիր կերակուրներ
ՇԱՆ ՁԷԼԻԶԷի ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
Téléphone BAL. 31 - 21
(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված - ներ, «չաշլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատր 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • DIMANCHE 16 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7803 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3214

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀՈԳԵՐ ԵՒ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

Ամէն անգամ որ հայերէնի անկախու – թիան եւ հարատաւութեան խնդիրը յա – յտնք, երեւան կուգան հակասական տե – սութիւններ :

Մանաւանդ երբ անխնայ կը ճաղկենք Երեւանի մէջ մշակուած «պետական» ծաղրանկարը :

Ճօղատածպիրներուն մեծագոյն մասը կը յածի նիւթին չուրջը : Եւ կամ մակե – րեսային տեսութիւնները կը յայտնէ :

Տակաւին կան քարացած գլուխներ ալ որոնք ոչ մտածել, ոչ ալ գտնել կ'ուզեն :

Անոնք մէկ բանաձեւ ունին — Քանի որ Երեւանը այդպէս կը գրէ, ուրեմն ճիշդ է, մենք ալ հետեւինք :

Մտիպուած ենք պարբերաբար յիշեցնել այս պարոններուն, թէ Երեւանը ամէն բան չէ, որքան ալ գնահատելի աշխա – տանքներ կատարած ըլլայ :

Եթէ այնտեղ Ակադեմիա եւ Ինստի – տուտ ունին, մենք ալ, թէեւ ցիրուցան, ունինք Թանկագին եւ անփոխարինելի ժառանգութիւն մը :

Ունինք ձեռնհաս, քաջահմուտ եւ հա – ւատարիմ ժառանգորդներ, որոնք ոչ միայն կը զուրգուրան այդ գանձին վրայ, այլեւ կարելին կը փորձեն, զայն ճոխա – ցնելու, արդիացնելու, ղարդացնելու հա – մար բնական կարգով : Եւ համաձայն լեզուագիտութեան օրէնքներուն :

Երեւանի մէջ կը հետեւին ուղղութեան մը, որ կը ձգտի ոչ թէ հարստացնել ըն – թացիկ լեզուն, այլ աղքատացնել եւ աղ – ճատել, այս երկու բառերուն ամենալայն իմաստով :

Ըսած ենք եւ անգամ մը եւս կը յիշե – ցնենք,— մենք երբեք համաձայն չենք տիրացուական հայկարանութեան :

Առտր համար ալ՝ ծիծաղելի կը դանենք հետուստատեսութիւն բառը, զոր կը զոր – ծածէն «թելեվիզիոն»ի փոխարէն : Եւ կամ ուրիշ հում բառեր :

Բայց, կ'ըմբռնաստանանք—և ուրիշներ ալ պէտք է որ բողոքեն — երբ Հայաստանի Թերթերուն մէջ կը տեսնենք հետեւեալ բարբարոսութիւնները .—

Ֆրանսիայի պրեմիեր մինիսթր Էտ. Ֆորը մի պրես – կոնֆերանսում խօսելով էկոնոմիկական պրոբլեմների մասին, ա – սաց . . .

— Մի՛զոնալ չաֆմատային տուրնիր :

— Լէյբորիստական պարտիայի պարլա – մենական ֆրակցիան :

Փորձեցէք նախ պատասխանել, յետոյ ուրիշ, տակաւին .— Կոմյունիկե, սցե – նուարիա, ռեմիլիտարացում, ռեգիոնալ, կոնստրուկտոր, կոնսերվատոր, դիստանց – ցիա, պրովենցիա, փորմալիստական են :

Մենք տարիներէ ի վեր կը պրպտենք Հայաստանի Թերթերն ու պիւքերը, նորա – հնար յաջող բառեր գտնելու եւ տարած – ելու համար :

Դժբախտաբար մեծ հմայքանք մը չեն գտներ այդ բառերը : (Երբեմն ալ սխալ կը գործածեն, ինչպէս «Լեոյֆ»ը գոր կը չփոթեն ճառին հետ) :

Պէտք արտասահմանի մտաւորականու – թիւնը չարաչար կը մեղանչէ իր կոչումին դէմ, եթէ չարունակէ թարթափուն, ֆըկ – չոտ կամ երկդիմի դերք մը բռնել պէտք հիմնական հարցին մէջ, որ կապ ունի եր – կու աշխարհաբարներու ազատ զարգաց – ման հետ :

Երբ այնտեղ կը յաճախին լեզուն ալ «կոլխոզացնել», «էվակուացնել»ով հայ – բնի բառապաշարը, որեւէ դիմում կամ կապկութիւն ոճիր է հայկական մշակոյ – թին դէմ : Մանաւանդ որ, ամէնքս ալ դի – տենք թէ կատարուած բարբարոսութեանց մէկ պատճառը եթէ տգիտութիւնն է, միւսն ալ բռնութեան հետեւանք է :

Ով որ միջին ճամբայ կը փնտռէ տգի – տութեան եւ բռնութեան հանդէպ, կամ դասալիք մըն է եւ կամ կամաւոր մեղսա – կից մը :

Դեռ ուրիշ կարեւոր կէտ մը, Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

•

ԱՆՋԿՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՍՊԱՍՈՒԻ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՄԱՆ

Ինչպէս գրեցինք, Ալժերիոյ մասին կա – տարուած վիճաբանութիւններէն ետք, վարչապետը վստահութեան քուէ պա – հանջեց չաբաթ առաւօտ եւ քուէարկու – թիւնը յետաձգուեցաւ Ազգ. ժողովին Գչ. օրուան նիստին :

Ամէնքն ալ անձկութեամբ կը սպասեն այդ օրուան : Քուէարկութիւնը սերտ կապ ունի ոչ միայն Ալժերիոյ, այլ եւ Մարոքի հարցերուն եւ յատկապէս Էրեսփ. վնտրութեանց պայքարին հետ, որ սկսած է արդէն : Այս առթիւ ընդդի – մադիր չաբաթաթերթ մըն ալ, «Էքս – փրէս», օրաթերթի վերածուեցաւ Եչ. օր, դեկավարութեամբ նախորդ վարչապետ Մենդէս Ֆրանսի եւ ծանօթ գրագէտ Ֆրանսուա Մորիաքի որ բաժնուեցաւ «Ֆիկարօ»էն :

Էտ. Ֆորի դահլիճը կը գործէ ութ ա – միսէ ի վեր եւ այժմ կը դանուի նոր ապտնապի մը առջեւ : Ալժերիոյ մասին կատարուած եւօրեայ վիճաբանութիւն – ները զղալատէս տկարացուցին իր մեծա – մասնութիւնը : Այս անգամ իրեն դէմ կանգնած էին աջակողմեան եւ ձախա – կողմեան խմբակցութիւնները, իւրաքան – չիւրը իրեն յատուկ պատճառաբանու – թիւններով : Մենդէս Ֆրանսի անկումէն ի վեր առաջին անգամ է որ Էտ. Ֆոր նժարին մէջ կը դնէ իր դահլիճին ճակա – տագիրը :

Իրապէսկներ կը կարծեն թէ Ազգ. ժողո – վը պիտի չհամարձակի տապալել դահլի – ճը, կարդ մը պատճառներով : Առաջինը այն է որ չեն ուզեր տկարացնել Ֆրանսա – յի դիրքը, ճիշդ այն պահուն երբ Ժընեւի մէջ պիտի դումարուի Զորսերու նոր խորհրդաժողովը (27 հոկտ.) : Առաջին խորհրդաժողովէն 12 չաբաթ ետք , Մ. Մնդէսֆրանսը յայտնապէս խստացուցած է իր դիրքը՝ Արեւմուտքի հանդէպ , ինչ որ կ'ապդէ նաեւ Ֆրանսայի դիրքին վրայ :

Երկրորդ՝ Ֆրանսայի հանրային կարծի – քը միաձայնութեամբ համաձայն էր, երբ կառավարութիւնը եռ կանչեց իր պատ – ուիրականութիւնը՝ ՄԱԿի ընդհ. ժողովէն : Եթէ դահլիճը տապալէն, Ֆրանսայի դիր – քը անդամ մը եւս պիտի տկարանայ եւ վիճելի պիտի դառնայ այն տեսակէտը թէ Ալժերիան Ֆրանսայի անբաժան մասը կը կազմէ :

Երրորդ՝ Հոկտ. 23ին տեղի պիտի ու – նենայ ծանօթ հանրաքուէն, որոշելու հա – մար Սարի ճակատագիրը : Ուրեմն Ֆրան – սա չի կրնար դատ չահիլ, եթէ կառավա – րական տապնապ մը ծագի :

Երրորդ՝ Հոկտ. 23ին տեղի պիտի ու – նենայ ծանօթ հանրաքուէն, որոշելու հա – մար Սարի ճակատագիրը : Ուրեմն Ֆրան – սա չի կրնար դատ չահիլ, եթէ կառավա – րական տապնապ մը ծագի :

Չորրորդ, դրեթէ մէկ չաբաթ առաջ դահլիճը մեծամասնութիւն չահեցաւ, ան – միջապէս գործադրելու համար Մարոքի մասին ծրագրուած բարենորոգումները : Եթէ նորէն ձգձգուի Ալժերիոյ բաբենո – րոգման ծրագրին գործադրութիւնը, ա – հւելի կը ծանրանայ Հիւս. Ափրիկէի կա – ցութիւնը :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, եթէ դահ – լիճը իյնայ, վարչապետութեան հաւանա – կան թեկնածուները պիտի ըլլան Պ. Պ. Մենդէս Ֆրանս եւ Անթուան Փինէ :

Ազգ. ժողովին Գչ. օրուան նիստին մէջ պիտի քուէարկուի արմատական խմբակ – ցութեան բանաձեւը, որ կը պահանջէ գործադրել 1947ի ծրագիրը Ալժերիոյ մասին, վերջ տալ խռովութեանց, հոգա – յին եւ ընկերային բարենորոգումներ կա – տարել, բարձրացնել ապրուստի մակար – դակը, մերժել որեւէ արտաքին միջամը – տութիւն եւ ուժի չատ ձայն տալ Խորհր – նարան՝ տեղական գործերու մէջ :

× Նախկին վարչապետներէն Պ. Փոլ Ռեյնո պատասխանելով թղթակցի մը հար – ցումներուն, յայտարարեց .— Նախապա – տական տապնապ մը Ալժերիոյ մասին՝ պիտի նշանակէ . — 1· Վաւերացում Ազ – գ. ժողովին որոշման, որ կը տրամադրէ օրակարգ անցընել Ալժերիոյ խնդիրը . — 2· Ֆրանսայի բացակայութիւնը Ժընեւի ժողովէն .— 3· Քաղաքերում Ալժերիոյ մէջ ծագած ապստամբութեան .— 4·Տկա – րացում Ֆրանսայի՝ Սարի մէջ ուր հան – րաքուէ պիտի կատարուի հոկտ. 27ին :

× Ազգ. ժողովին չաբաթ առաւօտեան նիստին մէջ, վարչապետը յաւուղ դիտել տուաւ թէ «ռազմախաղեր կը փորձուին որոնք չեն համապատասխաններ մեծ վի – ճաբանութեան մը բարձրութեան : Բացա – յոյտ է որ կը փորձուի անելի մատնել կա – ռավարութիւնը, որպէս զի չկարենայ գործադրել Մարոքի համար ծրագրուած քաղաքականութիւնը որ ժողովին հետ – նութեան արժանացաւ : Իւրաքանչիւր կու – սակցութեան կը մնայ ճշդել իր դիրքը համաձայն իր հետապնդած նպատակնե – րուն » :

ՀԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն , պինուորական պաշտպանութեան պատ – ուար մը կը կազմուի Ալժերիոյ մէջ : Ճար – ձակումները կը չարունակուին զանազան կէտերու վրայ : Առջի օր ապարակներ հրկիզուեցան Փիլիփվիլի մէջ : Ինը ա – պտամբներ սպաննուեցան, 26 հոգի ե – րի բռնուեցան :

Ռազմութիւնները կը տարածուին Մա – րոքի հարաւային եւ արեւելեան մասե – րուն մէջ, բարձրաբերձ լեռներու վրայ, սպանիական Մարոքի սահմանապուխին մօտ : Ֆրանսացիները կը դանդատին թէ հիւսիսային չրջանին մէջ սպանիացի պաշտօնեաներ օգնած են ապստամբնե – րուն, պատսպարան ճարելով եւ վիրաւոր – ները խնամելով : Ռազմութեանց լուրեր կը հասնին նաեւ Մարաքէշի չրջանէն : Հիւսիսային – Արեւելեան չրջանին մէջ երկու յարձակումներ կատարուած են ա – մերիկեան խարիսխներու մօտ :

× Ներքին գործերու նախարարը յայ – տարարեց թէ անհրաժեշտ է 60·000 պին –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՋԱՅՆԵՐ ԵՐԵՒԱՆԷՆ

Տակաւին չկրցաւ ճշդել թէ ո՛ւր ծնած է Ամենայն Հայոց նոր կաթողիկոսը , վազգէն Ա. Պալճեան :

Նախ ըսին թէ Էտիրնէցի է, յետոյ գրե – ցին Ռոտոսթոցի : Իսկ այժմ Հայաստանի հեռագրական գործակալութիւնը կը ծա – նուցանէ թէ ծնած է Պուէրէշ, ինչպէս կը կարդանք «Սով. Հայաստան» օրաթերթի վերջին թիւերուն մէջ :

Կը մնայ սպասել Ռումանիայէն գալիք լուերէկութեանց, վերջնապէս ճշդելու հա – մար նոր կաթողիկոսին ծննդավայրը : Միւս կենսագրական տեղեկութեանց մէջ մեծ տարբերութիւն մը չկայ :

× Առջի օր վերադարձան Լիոնի եւ Մարսէյլի պատգամաւորները, Պ. Պ. Ա – դեմասեանը կիւլպէնկեան եւ վարդան Սարգիսեան : Փարիզի առաջնորդը, Սե – րովբէ եպիսկ. Մանուկեան, ֆաքի մը օր պիտի ուշանայ :

× Ամերիկահայ թերթերը իրարմէ օ – րինակելով գրեցին թէ 200 այցելուներ Հայաստան գացած են Ֆրանսայէն : Այս առթիւ ուրիշ առապելներ ալ տպուեցան : Իրողութիւնը այն է որ միայն երկու խումբեր գացին, մէկը՝ 19, միւսը 12–14 հոգիներ :

× Գացող – եկողներէն կը տեղեկանանք թէ զգալի մեղմացում կը տիրէ ամբողջ Խ. Միութեան, հետեւաբար եւ Հայաս – տանի մէջ, Սթալինի մահէն եւ Բերիայի գնդակահարութենէն ի վեր : Ժողովուր – դին տնտեսական վիճակն ալ հետզհետէ կը բարւոքի : Ոչ մէկ տեղեկութիւն՝ 1937–ի սխալները ուղղելու մտադրութեան մա – սին, բացի ֆաքի մը բախտաւորներէ ո –

ԱՐԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՆՈՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ
Ն. Ս. Օ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.

րոնց վերադարձը ծանուցած են արդէն : Ախորի մէջ մեռած է եղիա Զուբար, որ տարիներ առաջ «Երեւան» օրաթերթը կը հրատարակէր Փարիզի մէջ : Սեւանի լիճը ուր մեքր իջած է, ելեկտրական կայա – նին շինութեամբ եւ կղզին դարձած է թե – րակղզի :

ՋԻՆԱՐՇԱՒԸ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Ռուչինկըճընէն կը հետապրեն թէ սր – տաքին նախարարը որոշած է ժընեւի մէջ դէմ դիմաց խօսիլ Մոլոթովի հետ , Մի – ջին Արեւելքի ապառազինութեանց մա – սին : Նախարարը Բչ. օր անմիջական տե – ղեկութիւններ հաղորդած էր Այզընհա – ուըրի, որ ամբողջովին համամտութիւնը յայտնեց այս ձեռնարկին : Նոյն աղ – բիւրին համաձայն, արեւմտեան երեք նախարարները պիտի առաջարկեն Մոլո – թովի անկեղծօրէն քննել վրդովիչ կացու – թիւն մը : Ուրիշ առեն այս կարգի խոն – դիրները կ'արծարծուէին Ազգ.ժողովին մէջ . բայց ամերիկացի պիւտնաղէտները կը կարծեն թէ 10րդ ընդհ. ժողովին մը – նելորը յարմար չէ այդպիսի քննութեան մը համար :

ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ ԿԸ ԹԵԼԱԴՐԷ — «ՄԻՇՏ ԿԱԶՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ԿՈՒՒԵԼՈՒ»

Խ. Միութեան նախագահը, մտադիր Վորոշիլով Հոկտ. 14ին ճառ մը խօսելու Սեւաստափոլի մէջ, Սրիմի պատերազմին հարիւրամեակին առթիւ : Ազդարարեց թէ երկրին պինուալ ուժերը «պէտք է միշտ դէմ եւ պատրաստ ըլլան կռուելու , վասնզի աշխարհի մէջ տակաւին ուժեր կան որոնք կը ջանան խափանել Խ. Միու – թեան յառաջդիմութիւնը՝ իր նախընտրած ճամբով : Մեր պինուալ ուժերը միշտ պէտք է զօրաւոր ըլլան քան ուեւէ մէկը որ կրնայ դուել եւ նենգօրէն յարձա – կել մեր երկրին վրայ» :

Մտածելը այս առթիւ յիշեց Խ. Միու – թեան «անդուլ ջանքերը համաչխարհային խաղաղութեան եւ պինաթափութեան հա – մար» : Ժողովին ներկայ էին վարչապե – տը, Բուլկանին, կեդր. կոմիտէին ընդհ. քարտուղարը՝ Խրուչչեւ, մտածելու ժո – ղով եւ ուրիշ նախարարներ : Խրուչչեւ ալ խօսք առնելով ըսաւ թէ լաւ հունձքեր կը քաղուին չատ մը չրջաններու մէջ, «բայց դեռ բաւական միս, կաթ եւ ուրիշ կեն – դանական արտադրութիւններ չկան» :

Սեւաստափոլ քաղաքը կարմիրը Դրօշի չքանչանն ստացաւ, այս մեծ տարեդար – ձին առթիւ :

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՑՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ՄՈՌՑՈՒԱԾՆԵՐԸ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

•

Գրականութեան հաւատարիմ սպասաւոր մըն է Ղեւոնդ Մելոյեան: Իր գրական վաստակը չինամեակ մը կը բոլորէ: Վերջերս իրարու հաւէս լոյս ընծայեց այլազան գիրքեր, իր արուեստը մտածումներու եւ ինքնատպութիւնը խորհրդանշող բովանդակութեամբ: Կան որ նոր յղումներու արդիւնք են, ինչպէս երկու թատերախաղերը, Սալահ, Լը Տէրվիշ տը լա Մօսքէ Վէրթ (տրամ) եւ Գետնիին Տակէն, նախապէս լոյս տեսած «Յառաջ»ի մէջ, իրարու թերթօն, 1933ին:

Այս վերջինը Վասպուրականի հերոսամարտը մարտին քառասնամեակի առթիւ, որ կու գայ ամբողջացնելու միւս թատերախաղը «Վասպուրականի հերոսամարտը» խոր-դարգով:

Տարիներ առաջ պարբերականներու եւ օրաթերթերու մէջ արդէն լոյս տեսած պատմուածքները հաւաքածոներու մէջ ամփոփելու մտահոգութիւնը, երկրորդ աշխատանքն է, որուն լծուած է Ղ. Մելոյեան, ա՛նքան բծախնդրութեամբ ու զուրգուրանքով: Այս չարքէն ունինք արդէն հատոր մը, «Երբ կ'ապրէինք», չա՛տ յատկանշական խորագրով:

«Երբ կ'ապրէինք»... Հեղինակին մտքին մէջ որոշ իմաստ մը ունի այս խորագիրը, իրրեւ թէ հիմա չենք ապրիր...: Ուրեմն քառասուն տարի առաջ մեռ կեանքը ուրիշ էր, ուրիշ հոգեր ու երազներ ունէինք: Ուրեմն հեղինակը այն ատենուան վիճակը ապրելու զուլալարին հետ կը նոյնացնէր, կը հաւատացնէր, հաւատալ անոր որ իր տուած պատկերները եւ ներկայացուցած դէմքերը բացառական եւ աննախատ միջավայրի մը կը պատկանին:

Այս վերնագիրը տուած ըլլալուն համար Ղ. Մելոյեան խղճահար չէ եւ ոչ ալ հակասութեան մէջ ինկած է: Որովհետեւ ծանօթ յեղափոխական գործիչ եւ Համազգայինի հիմնադիրներէն Արամ Մանուկեանի մէկ վիպակը իրագործած է այդ կերպով: Ի՞նչպէս:

«Երբ մենք կ'ապրէինք» հատորը կը բացուի Արամին, 1917 Յուլիսին գրած մէկ նամակին մէջբերումով մը: — «Ղեւոնդ, կ'ըսէ, քանի այդտեղ ես եւ ազատ ժամանակ ունիս, Աստուած սիրես գրիր յիշատակներդ, Վանի, բանակ եւ Պոլսոյ: Մի ժողովուրդ մեռաւ, դէթ պատմութիւնը գրենք ապագայ սերունդին համար...»: Եւ Ղ. Մելոյեան այս կերպով Արամին կատակը կը գործադրէ, եւ կը նկատէ թէ «Երբ մենք կ'ապրէինք»ը հետեւար մէկ արձագանգն է «Մի ժողովուրդ մեռաւ» աղբերդութեան:

Հատորը, ուրեմն, ոչ միայն յեղափոխական յուշերու հաւաքածոյ մըն է, այլեւ՝ զանազան դէպքերուն դերակատարները կը ներկայացնէ մեզի: Գիրքին երկրորդ խորագիրն ալ յատկանշական է: — Արտաքին ազգեցութիւններ եւ ներքին ապրումներ:

Մասնաւոր հաճոյքով կը կարդացուի առաջին գլուխը, որուն մէջ հեղինակը իր մանկութեան յուշերը կը պատմէ, ընտանեկան մթնոլորտի մը մէջ: Ընդհանրապէս հայկական տուներուն մօտաւոր անցեալ կեանքին վերյիշումները տխրութեամբ կը համակեն մեզ: Միւս պատմուածքները օրաթերթի «Ազատամարտ»ին մէջ լոյս տեսած են 1909ին, ինչպէս նաեւ «Ազդակ» եւ «Մասիս» շաբաթաթերթերուն մէջ:

Ղ. Մելոյեան իրապաշտ գրող մըն է: Իր գրականութեան յատկանիշը մարդկայնական – ընկերվարական է: Հոն ուր հալածանք, անիրաւութիւն եւ գրկանք կայ, բողոքի ձայն կը բարձրացնէ: Ընկերային արդի կարգերուն դէմ գժգոհի կեցուածք մը ունի, գժգոհ նաեւ Գրականութեան մէջ, եւ բոլոր անոնց դէմ, ո՛նք խառնուածքով պահպանողական են եւ գրականութեան մէջ ըմբռնում նկարագիր չունին: Այս է պատճառը, որ հարցերու քննութեան եւ լուծման մէջ բոլորովին ինքնատիպ աշխարհայեացք մը ունի:

Մասնագիտական խղճահարութեան եւ սակայն հոգեբանական բացառիկ երեւոյթի մը ականատես կ'ըլլանք, երբ կը կարդանք «Հայդուկն ու կինը», ուրիշ խոր-դարգով՝ «Դաւաճան կինը» պատմուածքը: Հոս է որ ընկերային լուրջ խնդիր մը կը յուզէ ան:

Այս գրուածքին մասին ժամանակին արտայայտուած եմ: Քառասուն տարի առաջ Ղ. Մելոյեան Ռուբէն Տէր Մինասեանի յեղափոխական կեանքէ յիշած մէկ դրուագը պատմուածքի մը նիւթ ըրած էր «Դաւաճան կինը» խորագրով, որ տրուեցաւ «Ազատամարտ»ի մէջ, 1909ին: Տարիներ վերջ այդ նոյն յուշերէն ներ-չընչուած՝ Կոստան Զարեան կուտար իր «Տատրակոմի հարսը», բանաստեղծական ողբերգութիւնը, բացառիկ դեղեցկութեամբ ու արուեստով մշակուած, եւ որ բազմաթիւ անգամներ վիճաբանութեան եւ գրական դատավարութեան առիթ տուած է: Երկու պարագային ալ սէրը յաղթող կը հանդիսանայ: Եւ սակայն «Հայդուկն ու իր կինը» կամ «Դաւաճան կինը» պատմուածքին վերջաւորութեան հոգեբանական վրէպի մը ականատես կ'ըլլանք: Ալթունը (պատմուածքին մէջ կինը) բացառիկ դեղեցկութեամբ օժտուած, կը սիրէ քիւրտ Սհոն, հակառակ ամուսնացած ըլլալուն յեղափոխական Արտաշին հետ: Յեղափոխական դատարանը մահուան վճիռով պիտի պատժէ Ալթունը, որովհետեւ կասկածները կան թէ ան մատնութիւններ ալ ըրած է: Ամուսինը կ'ուզէ դաշունահար ընել: Բայց նախքան այդ արիւնոտ տեսարանը, յեղափոխական չրջանէն դրուագներ կը պարունակէ, այլեւ՝ զանազան դէպքերուն դերակատարները կը ներկայացնէ մեզի: Գիրքին երկրորդ խորագիրն ալ յատկանշական է: — Արտաքին ազգեցութիւններ եւ ներքին ապրումներ:

Մասնաւոր հաճոյքով կը կարդացուի առաջին գլուխը, որուն մէջ հեղինակը իր մանկութեան յուշերը կը պատմէ, ընտանեկան մթնոլորտի մը մէջ: Ընդհանրապէս հայկական տուներուն մօտաւոր անցեալ կեանքին վերյիշումները տխրութեամբ կը համակեն մեզ: Միւս պատմուածքները օրաթերթի «Ազատամարտ»ին մէջ լոյս տեսած են 1909ին, ինչպէս նաեւ «Ազդակ» եւ «Մասիս» շաբաթաթերթերուն մէջ:

Ղ. Մելոյեան իրապաշտ գրող մըն է: Իր գրականութեան յատկանիշը մարդկայնական – ընկերվարական է: Հոն ուր հալածանք, անիրաւութիւն եւ գրկանք կայ, բողոքի ձայն կը բարձրացնէ: Ընկերային արդի կարգերուն դէմ գժգոհի կեցուածք մը ունի, գժգոհ նաեւ Գրականութեան մէջ, եւ բոլոր անոնց դէմ, ո՛նք խառնուածքով պահպանողական են եւ գրականութեան մէջ ըմբռնում նկարագիր չունին: Այս է պատճառը, որ հարցերու քննութեան եւ լուծման մէջ բոլորովին ինքնատիպ աշխարհայեացք մը ունի:

Մասնագիտական խղճահարութեան եւ սակայն հոգեբանական բացառիկ երեւոյթի մը ականատես կ'ըլլանք, երբ կը կարդանք «Հայդուկն ու կինը», ուրիշ խոր-դարգով՝ «Դաւաճան կինը» պատմուածքը: Հոս է որ ընկերային լուրջ խնդիր մը կը յուզէ ան:

Այս գրուածքին մասին ժամանակին արտայայտուած եմ: Քառասուն տարի առաջ Ղ. Մելոյեան Ռուբէն Տէր Մինասեանի յեղափոխական կեանքէ յիշած մէկ դրուագը պատմուածքի մը նիւթ ըրած էր «Դաւաճան կինը» խորագրով, որ տրուեցաւ «Ազատամարտ»ի մէջ, 1909ին: Տարիներ վերջ այդ նոյն յուշերէն ներ-չընչուած՝ Կոստան Զարեան կուտար իր «Տատրակոմի հարսը», բանաստեղծական ողբերգութիւնը, բացառիկ դեղեցկութեամբ ու արուեստով մշակուած, եւ որ բազմաթիւ անգամներ վիճաբանութեան եւ գրական դատավարութեան առիթ տուած է: Երկու պարագային ալ սէրը յաղթող կը հանդիսանայ: Եւ սակայն «Հայդուկն ու իր կինը» կամ «Դաւաճան կինը» պատմուածքին վերջաւորութեան հոգեբանական վրէպի մը ականատես կ'ըլլանք: Ալթունը (պատմուածքին մէջ կինը) բացառիկ դեղեցկութեամբ օժտուած, կը սիրէ քիւրտ Սհոն, հակառակ ամուսնացած ըլլալուն յեղափոխական Արտաշին հետ: Յեղափոխական դատարանը մահուան վճիռով պիտի պատժէ Ալթունը, որովհետեւ կասկածները կան թէ ան մատնութիւններ ալ ըրած է: Ամուսինը կ'ուզէ դաշունահար ընել: Բայց նախքան այդ արիւնոտ տեսարանը, յեղափոխական տեսանին պատասխանատու անձը վերջին անգամ տեսնել կ'ուզէ դեղեցկուհին: Թեամբը ծանօթ Ալթունը: Ո՛վ մարդկային ... անճնատուր կ'ըլլայ անոր դեղեցկութեան: Կը սիրահարի Ալթունին: Եւ սակայն այդ նոյն անձն է, որ դաշոյնի վերջին հարուածը կուտայ Ալթունին: Հակամարդկային չէ՞ք գտներ պատմուածքին այս վախճանը:

Իրապաշտ էջ մըն է նաեւ «Ուսուցիչը» վերնագրով պատմուածքը: Այս ալ մեր կեանքին ուրիշ մէկ երեւոյթը կը խտացընէ: Քառասունեւհինգ տարիներ ուշացումի ըրած է եղիչէ, եւ լքուած ու անտեսուած է ամէնուն կողմէ:

Ղ. Մելոյեանի լեզուն բարեխառն է: Ոչ արեւելահայ, ոչ ալ արեւմտահայ: Այս պատմուածքները յիսնամեակի մը փոշին, խիճն ու բիծը կը կրեն իրենց վրայ: Թէ – թեւ սրբագրութիւն մը աւելի արդիական չնորհ ու ճկունութիւն պիտի տար անոնց:

Գրականութեան հանդէպ հեղինակին ունեցած պաշտամունքը, նախանձախնդրութիւնն ու արդար դժգոհութիւնը յարդանքի կը հրաւիրեն մեզ: Մելոյեան այն դէմքերէն է, որոնք հակառակ իրենց վաստակին, մեր գրականութեան մէջ չունին իրենց արժանաւոր տեղն ու դիրքը եւ սուուերի մէջ կ'ապրին, եթէ երբեք մոռցուածներ չեն:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐ

•

Անցեալները, խրախճանքի մը մէջ ներկայ էր Հայերէն կազմուած ալբուր բազմութիւն մը: Խումբ մը երիտասարդներ հայկական պար մը պարեցին: Խումբին մէջ կար նիհարակազմ ծերունի մը՝ որ կէս ճամբան մնաց: Երիտասարդներուն զարձզարձիկ չարժումները այնքան ապրած ու խանդավառ էին, որ ան չկրցաւ հետեւիլ անոնց եւ քայլ մը անդին դրեթէ խորտակուեցաւ, իրեն տրուած աթոռին վրայ:

Մեղադրելի չէր անշուշտ հայրենի յուշերով լեցուն այդ ծերունին, որ իմ ալ ծանօթներէս մէկն է: Վասպուրականը, Մովսակը, Այգեստանը, երբեք չեն զադրած ապրելէ իրենց բազմատեսիլ գեղեցկութեամբ, այսօր խակ՝ իրենց ցաւագին կախարդանքով, անոր հայրենակարօտ պլպլուն հոգիին մէջ:

Ես չեմ որ պիտի համարձակէի անոր յանդուգն քայլը առնել: Բայց զմայլելի բան մը կար, սրտայոյզ քաղցրութիւն մը, անոր տեղչանքին մէջ՝ պարի չղթային մէկ օղակը հանդիսանալու:

Երիտասարդները չարունակեցին պարը, մինչդեռ չուրջը խռնուած բազմութիւնը ծափ կը զարնէր եւ ուրախ ու վրակիչ բացագանչութիւններով կը թընդացնէր ջերմաւէտ մթնոլորտը:

Կարճատեւ վայրկեաններէ՝ որոնց տեւողութեան ճայներու հրթիռներ կը պատնային, բաւական եղան պէս փոխադրելու հեռաւոր բայց անմոռանալի անցեալին մէջ, բարեկենդանի օրերուն, երբ մենք քանի մը ազգական ընտանիքներ կը հաւաքուէինք Մարգրիտա մօրքուրենց ընդարձակ տունը: Անոնցմէ ծնած տղաքը, երբեմն քով քովի կուգային, թիւը երեսունը կ'անցնէր: Պարտէզը եւ տունը, թաղը ամբողջ կը լեցնէինք մեր խաղերով ու ճայներով: Երբ դիշերը անձրեւած կ'ըլլար, առաւօտ կանուխ ազջիկները կը կանչէինք բարակ թթենիներուն տակ (մօրքուրին տղան Տիգրանը չերամաբոյծ էր) եւ կը թթուէինք ծառին ոստերը: Բիւրաւոր ոսկեշող կաթիլներ ծիածանի մը փչուրներուն պէս կը թափէին անոր դեռ չհիւսուած ցիրուցան մազերուն վը-րայ եւ դեռ ինչ խաղեր, որոնց յուշը պիտ կը մանկացնէ այսօր, բայց նաեւ արցունք կը խլէ աչքերէս:

Ինչ օրեր էին, դեղեցիկ, արեւային օրեր՝ որոնց ոսկեվառ հրդեհը թշնամին արեան հեղեղով փորձեց մարել:

Եւ հիմա այդ օրերուն ոգեկոչումը կ'ըլլայ, իրբ մեր երիտասարդները ձեռք ձեռքի չղթայ կը կազմեն եւ հայկական պարին չարժումներովը մեզ կը կապեն անցեալին հետ: Փրթած ոսկի թելերը կը հիւսուին զարձեալ եւ չէնքը կ'ամբողջանայ եւ ցեղին հարազատ պատկերը կը լուսաւորուի անչէջ իր ճաճանչներով:

Ցիշողութեան մէջ խորապէս դրոշմուած, կարծես կրակով փորուած տեսիլք մը կը մնայ միշտ զաւառին պարը, երբեմնի քով քովի կուգային, թիւը երեսունը կ'անցնէր: Պարտէզը եւ տունը, թաղը ամբողջ կը լեցնէինք մեր խաղերով ու ճայներով: Երբ դիշերը անձրեւած կ'ըլլար, առաւօտ կանուխ ազջիկները կը կանչէինք բարակ թթենիներուն տակ (մօրքուրին տղան Տիգրանը չերամաբոյծ էր) եւ կը թթուէինք ծառին ոստերը: Բիւրաւոր ոսկեշող կաթիլներ ծիածանի մը փչուրներուն պէս կը թափէին անոր դեռ չհիւսուած ցիրուցան մազերուն վրայ եւ դեռ ինչ խաղեր, որոնց յուշը պիտի կը մանկացնէ այսօր, բայց նաեւ արցունք կը խլէ աչքերէս:

Ինչ օրեր էին, դեղեցիկ, արեւային օրեր՝ որոնց ոսկեվառ հրդեհը թշնամին արեան հեղեղով փորձեց մարել:

Եւ հիմա այդ օրերուն ոգեկոչումը կ'ըլլայ, իրբ մեր երիտասարդները ձեռք ձեռքի չղթայ կը կազմեն եւ հայկական պարին չարժումներովը մեզ կը կապեն անցեալին հետ: Փրթած ոսկի թելերը կը հիւսուին զարձեալ եւ չէնքը կ'ամբողջանայ եւ ցեղին հարազատ պատկերը կը լուսաւորուի անչէջ իր ճաճանչներով:

Ցիշողութեան մէջ խորապէս դրոշմուած, կարծես կրակով փորուած տեսիլք մը կը մնայ միշտ զաւառին պարը, երբեմնի քով քովի կուգային, թիւը երեսունը կ'անցնէր: Պարտէզը եւ տունը, թաղը ամբողջ կը լեցնէինք մեր խաղերով ու ճայներով: Երբ դիշերը անձրեւած կ'ըլլար, առաւօտ կանուխ ազջիկները կը կանչէինք բարակ թթենիներուն տակ (մօրքուրին տղան Տիգրանը չերամաբոյծ էր) եւ կը թթուէինք ծառին ոստերը: Բիւրաւոր ոսկեշող կաթիլներ ծիածանի մը փչուրներուն պէս կը թափէին անոր դեռ չհիւսուած ցիրուցան մազերուն վրայ եւ դեռ ինչ խաղեր, որոնց յուշը պիտ

Ս. ՓԻՍՈՍՅԱՆ ԳԵՂ ԿՈՂՈՊԱՀ ՇՆՉՈՒՈՂ ԵՎ ԿԱՊԱՐԱՆԱՎԱՃ

Ելանք եր մի քանի հոգով, մեզ ուղեկցեց «Մուրճ» ըսաւ, որ ամառ նշանաւոր էր մեր գեղում: Մեր գնացքը մեզ տարաւ մինչև Ղարաքիլիսա, այն-տեղ, քաղաքի մօտ գտնուող մի ընդարձակ տափարակի վրայ, մենք տեսանք մի մեծ ամրոց, որի պարիսպները ամբողջովին քանդուած էին: Ամրոցի մէջ կային մի քանի հին տներ, որոնց մի մասը դեռ կանգուն էր: Ամրոցի մէջ կար մի մեծ եկեղեցի, որի գմբէթը ամբողջովին քանդուած էր: Եկեղեցու պատերի վրայ կային շատ գեղեցիկ նկարներ, որոնք մեծ մասամբ ջնջուած էին: Եկեղեցու դռան վրայ կար մի մեծ նկար, որ ներկայացնում էր Յիսուս Քրիստոսին խաչի վրայ: Նկարի ներքեւի մասում կար մի մեծ արձանագրութիւն, որի տառերը շատ մաշուած էին, բայց դեռ կարելի էր կարդալ: Արձանագրութիւնը հետեւեալն էր:

«Ես Յիսուս Քրիստոս եմ, որ մեռայ խաչի վրայ մարդկանց փրկութեան համար: Ով որ հաւատայ ինձ, նա կ'ապրի յաւիտեան: Ով որ չհաւատայ ինձ, նա կը կորչի յաւիտեան: Ես եկայ աշխարհ, որ մարդկանց մեղքերը քաւեմ: Ով որ ինձ հետ է, նա իմ եղբայրս է: Ով որ իմ հակառակորդն է, նա իմ թշնամին է: Ես ասացի ձեզ, որ սիրէք միմեանց: Ով որ սիրում է միմեանց, նա իմ աշակերտն է: Ով որ չսիրէ միմեանց, նա իմ թշնամին է: Ես ասացի ձեզ, որ ներէք միմեանց: Ով որ ներում է միմեանց, նա իմ եղբայրն է: Ով որ չներէ միմեանց, նա իմ թշնամին է: Ես ասացի ձեզ, որ օգնէք միմեանց: Ով որ օգնում է միմեանց, նա իմ աշակերտն է: Ով որ չօգնէ միմեանց, նա իմ թշնամին է: Ես ասացի ձեզ, որ խնամէք միմեանց: Ով որ խնամում է միմեանց, նա իմ եղբայրն է: Ով որ չխնամէ միմեանց

ուր եւս ղրկել, բարեկարգութիւնը ա – պահովելու համար :

×Ծառայութեան վերակոչուած հազար պահեստիները բողոքի ցոյց մը կատարե – ցին Թուլոնի մէջ, «Լինթէրնասիոնալ»ը եր – գելով, բայց յետոյ կառք նստան, սպա – ռներու կոչին վրայ : Մարսէյլ հասած ա – տեն ալ ցոյց մը սարքեցին եւ յետոյ չո – գենաւ նստան :

× Առջի օր բողոքի նոր ցոյց մը տեղի ունեցաւ Սէն Միշէլի մէջ, մասնակցու – թեամբ քանի մը հարիւր երիտասարդնե – րու եւ աղջիկներու :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ֆրանսական դես – պանները յառաջիկայ չարթու ժողով պի – տի դումարեն Փարիզի մէջ, քննելու հա – մար կացութիւնը, նախագահութեամբ արտաքին նախարար Պ. Ա. Փինէի :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ դիմաւոր կուսակցութիւններէն երեքը, մէկն ըլլա – լով ամէնէն բազմանդամը որ կը մասնակ – ցի կառավարութեան, միացեալ ճակատ կազմեցին, աղղելու համար Սարի հան – րաքուէին վրայ, արպէսզի այդ շրջանին բնակիչները քուէ չտան եւրոպականաց – ման ծրագրին, այլ պահանջեն Գերմա – նիոյ վերազաւթնել նոյն երկրամասը : Կա – ռավարական կուսակցութիւնը անմիջա – պէս բողոքեց, դիտել տալով թէ ֆրանք – եւզերման համաձայնութեան մերժումը պիտի տկարացնէ Գերմանիոյ դիրքը Զոր – սերու յառաջիկայ խորհրդաժողովին մէջ (Ժընեւ, 27 Հոկտ.) :

ԱՆԳԼԻՈՑ ծովային նախարարը յայտա – րարեց թէ Ֆ. Միւթեան նաւատորմիղը իր 350 սուզանաւերով եւ 4500 օդանաւե – րով ամենամեծ վտանգը կը կազմէ բրի – տանական տորմիղին համար : Երկրորդ աշխարհամարտէն ի վեր Ֆ. Միւթիւնը չինած է քան մեծ, առաջնակարգ յածա – նաւեր, աւելի քան հարիւր թորփիլահա – լածներ եւ 160 սուզանաւեր, մեծ թէ փոքր :

ՄԱՐՈՒԻ ՀՐԵԱՆՆԵՐԸ իսթայէլ փոխա – դրելու համար տասը միլիոն տոլար հա – ւաքած է Նիւ Եորքի հրէական միացեալ կոմիտէն, ճիշդ 45 օրուան մէջ : Վաթսուն հոգինոց պատուիրակութիւն մը Պաղես – տին պիտի երթայ, այս ներդպրը կազ – մակերպելու համար :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ վարչապետը պնդ. կամալ Նասր տեսակցութեան մը առթիւ յայտա – րարեց ամերիկեան թղթակիցներու. — «Ես կը պայքարիմ ոչ միայն Իսթայէլի , այլեւ հրէական միջազգային համայնա – վարութեան դէմ : Արաբներուն առելու – թիւնը Հրեաներուն հանդէպ այնքան մեծ է որ, աւելորդ է խօսիլ հաշտութեան մասին» :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ խորհրդային դեսպանը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին հետ : Կ'լսուի թէ յուշագիր մը յանձնած է, տնտեսական օգնութիւն խոստանալով :

ՓԵՏՈՒՐ ԾԱՆՐՈՒԹԵԱՆ ախոյեան հո – չակուեցաւ, Միւնիխի մէջ, Ռաֆայէլ Զմչկեան (Թիֆլիսցի), մէկ անգամէն վերցնելով 110 քիլօ 500 կրամ : Նախկին ախոյեանն ալ ինք էր (այն ատեն վերցուց 109 քիլօ) : Սովետահայ ախոյեանը հա – մադրամբ 350 քիլօ վերցուցած էր, քանի մը ճեւերով :

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Փարիզի Հայ Տիկ – նանց Միւթեան Որբերու Օգնութեան Մարմնի կողմէ :

20 Նոյեմբեր, կիրակի օր :

ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր :

ԿՐԱՆՏՕԹէԼի սրահներուն մէջ :

Մանրամասնութիւնի յայտնի :

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարները ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ յար վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ· 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ
ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ԺԱՄԸ 9 – 12

⁂

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին, Շաբաթ իրիկուն :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ :

⁂

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 23ին, Ուրբ ժէյլի սրահը :

Կը խօսի ընկ· ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

⁂

ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 29 Հոկտեմբեր, չաբաթ գէշեր :

Մանրամասնութիւնները յայորդով :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք 500 ֆր· Պ. Հաճի Նոտարեանէ, 500 ֆրանք Պ. Գորկանեանէ, հազար ֆրանք Ս. Խրալեանէ (Մարսէյլ) :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ

Միւթեան տարեկան թատերա – կան պարահանդէսը, շաբաթ, 22 Հոկտեմբեր, ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Իսիի քաղաքապետարանին սրահը, մէթրօ Մէրի տ'Իսի :

Թատերական բաժին:

Մուրատի դէպի Կովկաս անցքէն դէր – ուագ մը, ղեկավարութեամբ՝

Պ. Բ. ՀԱՊԷՇԵԱՆի

Գեղարուեստական բաժինին կը մաս – նակցին փարիզահայ ծանօթ արուեստա – գէտները, ԺԱՒՔ ՏԱԼ .

Օր· Շաֆէ Պէնկեան եւ Պ· Մ· Պօղոս – եան, Ա· Քիւփէլեան, ղեկավարութեամբ Ա· Մեսումեցի :

Օր· Մ· Մուրատեան իր նոր երգացան – կով : Օր· Ռօզիթա Սէուանա, հայկական եւ սպանիական եղանակներ (երգ և պար)

Հայկական եւ կովկասեան մենապար

ՎԻԳԻՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Արտասանութիւն՝ Ա· Գմբէքեան, Օր· Սեդա Յակոբեան եւ միւթեան երկու սա – նները :

Թաւ ջութակ Մ· Պօլըքէնա :

Ձեռնադաշնակ Պ· Ա· Տէտէեան :

ԹԱՐԻՍ ԳԱՐԵԳԻՆ

Եւրոպական պար: Օրքէսթր ժաֆ Մա – տիլեան Կրանտ Ֆորմասիօն :

Մուտք՝ 300 ֆրանք :

ՊԻԻՖԷ

ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1956ԻՆ
Մանրամասնութիւնները յառաջիկայի:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Ազգասախնամ – Որբա – խնամ միւթիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հինգ հազար ֆրանք, Այրի Տիկին Ա· Մալաքեանէ, իր ողբացեալ ա – մուսնոյն Յակոբ Մալաքեանի մահուան քառասունքին առթիւ :

⁂

ԱԼՖՈՐՎԻԼ·— Ֆ· Կ· Խաչի մասնա – ճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Պ· Խաչիկ Գալուստեանէն հինգ հազար ֆր· օգտախոխութեան կայանի չէնքին նորոգ – ման համար, երկրորդ անգամ ըլլալով ստացած է հինգ հարիւր ֆրանք, Տիկին Նազիկ Յակոբեանէ :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ·— Տէր եւ Տիկին Թագ – ուոր Թորոսեան եւ զաւակները Օննիկ եւ Գրիգոր Թորոսեան, Յարութիւն Խաչեր – եանի կսկծալի մահուան առթիւ հազար ֆրանք կը նուիրեն Մշակոյթի Տան Ֆոն – տին, հազար ֆրանք Նշան Փալանճեան ճեմարանին, հազար ֆրանք «Պնակ մը կերակուր»ին : Ստանալ «Յառաջ»էն :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Արեւելեան խմորեղէն չինող մը որ ար – հեստին հասկնայ :

Դիմել՝ Ս· Մարգարեանի,
32, Rue de Trévise, Paris (9)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԻՆ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այս Շորեքշաբթի, Ֆրանս· Համալսար – անի Ամֆիթեատրոնը, (40, Ալէ Լէօն Կամ պէթա)

Պիտի դասաւանդուին՝ չատ հաճելի եւ դիւրուսոյց եղանակով մը, —

Հայերէն լեզու եւ գրականութիւն, Հայոց պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՁՐԻ

Համազգայինը պիտի հետաքրքրուի յա – ջողակ աշակերտներով ու մէջոցներ պիտի տեղծէ ,որպէսզի անոնք կարենան շարունակել իրենց ուսումը հայ եւ օտար բարձրագոյն վարժարաններու մէջ:

Մարսիլահայ ծնողներ, արձանագրեցէք ձեր զաւակները, մանչ և աղջիկ, Համազ – գայինի Դպրոցին , ինչ տարիք կամ ըզա – ղում ալ ունենան: Ոչ մէկ չանք պիտի խնայենք զանոնք հայրենասէր և ղարգա – ցած հայորդիները դարձնելու, ի շահ ձեղի, ի շահ անոնց եւ ի շահ հայութեան :

Արձանագրութիւնները՝ Համազգայինի անդամներուն մօտ եւ ամէն Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 19ին, դասաւանդութեանց վայրը :

ԿՈՉ ՀԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի բազմավաստակ եւ բարեջան հոգեւոր հովիւ Տէր Վռամշապուհ արք· Քիպարեանի եւ Հայրապետական պատ – ուիրակ հոգելոյս Գեր· Արտաւազդ արք· Սիւրմէեանի դամբարանները մինչեւ այ – սօր առանց տապանաքարի մնացած են :

Ուրախ ենք յայտնելու որ արդէն ձեռ – նարկուած է ժողովրդային հանդանակու – թեան մը անոնց վրայ արժանավայել չի – րիմ մը կանգնելու նպատակով:

Կը հրաւիրենք մեր համայնքը որ ան – խքիր իր օժանդակութեան բաժինը բե – րէ, իրրեւ երախտագիտութեան արտա – յայտութիւն այս հանրանուէր հոգեւո – րականներու յիշատակին :

Կը խնդրուի որ նուէրները ղրկուին և – կեղեցւոյ դիւանատան հասցէին, չէքով կամ չէք փոսթով Փարիզ 6761 – 25 նշանակելով կտրոնին վրայ ի նպաստ դամբարանին : Նուիրատուներու անուն – ները պիտի հրատարակուին մամուլին մէջ :— Հոգաբարձութիւն

ԲԱՑԱՌԻԿ ԺՈՂՈՎ

Հ· Ց· Դ· Արեւմտ· Եւրոպայի Կ· Կ·ը արտակարգ ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները, կի – րակի, 23 Հոկտ·, ժամը 15ին Պարպօթ սրճարանի վերնայարկը, կատ տիւ Նորի դիմաց :

Կը զեկուցանէ ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻ – ՍԱՔԵԱՆ :

—— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ ——

Հ· Ց· Դ· ՓՈՒՐԻԿ խումբի դասախօ – սական ժողովը այս երեքշաբթի ժամը 9ին, 17 ռիւ Պլէօ :

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ·— Հ· Ց· Դ· «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս և – րեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հա – ւաքատեղին : Պարտաւորիչ ներկայու – թիւն :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանին նոր շրջանի բացման դասա – խօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 9ին, Ս.Պ· տան մէջ:

Դասախօս՝ ՏԻԿ· ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ :

Նիւթը՝ կինը եւ Սէրը եղիշէ Չարեցիի րանաստեղծութեան մէջ :

Արտասանութիւն՝ դերասան Գրիգոր Վահանեան :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Ա.Զ.Դ·— Լիոնի եւ Շրջ· Ազգ· Միու – թիւնը ջերմօրէն կը յանձնարարէ բար – եացակամութեամբ ընդունիլ եկեղեցւոյն Տիկնանց Միւթեան անդամուհիները , որոնք կը ձեռնարկեն նոր արշաւի մը ան – դամագրութեանց ցանցը ընդլայնելու եւ յետնեալ անդամատուրքերը գանձելու հա – մար :Դիւրացնելով սոյն նուիրականճիպուռ գործնապէս քաջալերելով, պիտի սատա – րենք օր առաջ լրացնելու եկեղեցւոյ չի – նութեան գործը որ սկսած էձեւսմարմին առնել պատերու բարձրացումով :

Կը խնդրուի նոյն ընդունելութիւնն ըն – ծայել մարզահամարի յանձնախումբին որ կոչուած է լրացնելու տարիներէ ի վեր տակաւ մնացած գործ մը :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՈՒՐՖԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՆԵՐՈՒ 40ՐԴ ԵՒ 36ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁՆԵՐԸ

կազմակերպուած Հայը· Միւթեան կողմէ :

Կիրակի, 16 Հոկտ· ժամը 15էն 24

Բարձր նախագահութեամբ եւ ներկայութեամբ՝

Բանակի Զօր· DUFIEUX

Կը խօսին Պ· Պ· ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ և Ց·ՀԻՍԱՑԵԱՆ

ՄԻՐՔԱԼԸ ՄԻԼԻԹԷրի պոյտ սրահները *Փլաս Սէն Թ'Օկիւսթէն*

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏԱՆԱՄԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

կիրակի, 23 Հոկտ· ժամը 16-24 **GEORGE V.ի չքեղ սրահներուն մէջ**

Մասնակցութեամբ փարիզեան Լաւագոյն արուեստագէտներու

VALTON (ՁԵՌՆԱԾՈՒ), TRIO ACROPOLSի ՊԱՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

Les MANDELS (պարեր), Մանրբէներու *տողանցք*

Տոմսերու եւ սեղանի համար դիմել

Ա· Աճէմեանի PRO. 03-19 Ն· Յովհաննէսեանին TRU. 47-48

SALLE PLEYEL

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Նիւ Եորքէն վերադարձին կուտայ իր տարեկան միակ նուագահանդէսը

ՅԱՑՏԱԳԻՐ՝

Mendelssohn, Prélude et Fugue en fa min. Schumann, Allegro et Carnaval op. 9
Schubert, Gde. Fantaisie «The Wanderer», Debussy, Granados, Chopin,
Piano STEINWAY Noel Gallon, Toccata (première audition

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հաճընի Հայր· Միւթեան կողմէ

ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՀՈԿՏ· ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ եւ հայկական պար, Ծանօթ արուեստա – գէտներու կողմէ :

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՎԱՐԴԻՒՆԵԱՆ *առաջին անգամ ըլլալով իր ամբողջական կազմով (14 հոգի) :*

Ճոխ պիւֆէ, ժողովրդական դիներով

ՍԻՐՔԱԼԸ ՄԻԼԻԹԷրի մեծ սրահը Փլաս Սէն Թ'Օֆիւսթէն

Տոմսերու համար դիմել՝ Մ· Գրաճեանի 133, Rue de la l'Abbé - Groult. Paris

եւ Պ· Վ· Թուրսապիսեանի 50, Rue Cascades, Paris, (20)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • MARDI 18 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7804 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3215

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ

•

Հեռապրական գործակալութիւնները կը հաղորդեն թէ Արաբական Դաշնակցութեան Խորհուրդը, որ բացառիկ նիստի հրաւիրուած էր Գահիրէի մէջ, չարք մը ծանրակշիռ որոշումներ տուած է :

Քուէարկուած են 19 բանաձեւեր, երեքը՝ Հիւս. Ափրիկէի մասին :

Ահաւասիկ այդ երեք որոշումները, համաձայն հրատարակուած տեղեկութեանց :—

Թունուզ.— Խորհուրդը կ'որոշէ չարունակել իր աջակցութիւնը անկախութեան չարժումին, մինչեւ որ լիովին իրագործուին ազգային պահանջները :

Ալժերիա.— Խորհուրդը ուժ պիտի տայ Ալժերիացիներու անկախութեան չարժումին :

Մարոք.— Խորհուրդը կը յայտարարէ թէ Ֆրանսայի վարանումները՝ զոհացում տալու Մարոքի ժողովուրդին պահանջներուն՝ վտանգ մը կը կազմեն խաղաղութեան համար, աչխարհի այդ չրջանին մէջ :

Ուրեմն, արաբական աչխարհը միաց եալ ճակատ կազմած է այս երեք հարցերուն եւ միւս խնդիրներու մասին :

Ուրիչ խօսքով, խմորումները պիտի չարունակուին Միջին Արեւելքի մէջ, նոր մտահոգութիւնները պատճառելով արեւմտեան պետութեանց :

Տարակոյս չկայ թէ Գահիրէի ժողովին տրամադրութեանց վրայ մեծապէս ազդած է Ս. Միութեան վերջին յանդգնութիւնը,— զէնք ճարել բոլորին, առեւտրական փոխանակութեան հիման վրայ :

Այդ յանձնառութենէն առաջին անդամ օգտուեցաւ Եգիպտոս, որ մեծ հանգանակութիւն մը բացած է արդէն, դղրդապին ցոյցերով :

Անշուշտ պետութիւնը կարօտ չէ ժողովրդային հանդանակութեան մը, զնուելիք զինամթերքին դրամը վճարելու համար :

Զեռնարկին նպատակն է ժողովուրդն ալ չահագրգռել եւ խանդավառութիւն ստեղծել, ամրապնդելով երկրին ապահովութիւնը :

Եգիպտոսի օրինակին հետեւելով, ուրիչ արաբական երկիրներ ալ կ'ուզեն օգտուիլ նոյն աղբիւրէն, ինչպէս հաստատուեցաւ զանազան ձեւերով :

Այս անցուդարձը անդամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ արաբական երկիրները կ'ուզեն անկախ քաղաքականութիւն մը վարել, պահելով իրենց չէզոքութիւնը Արեւմուտքի եւ Արեւելքի միջեւ :

Անոնք միշտ այն կասկածն ունին թէ Արեւմուտքը պարբերաբար կը վերադինէ Իսրայէլը : Հետեւաբար, կ'ուզեն օգտուիլ ամէն պատեհութենէ, իրենց ազգային պաշտպանութիւնը զօրացնելու համար :

Դժուար է նախատեսել թէ ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ այս նոր զինարչաւը : Մանաւանդ եթէ իրապէս խախտէ Միջին Արեւելքի ռազմական հաւասարակչռութիւնը, ինչպէս կը վախնան արեւմտեան պետութիւնները :

Կացութիւնը փափուկ է նաեւ անոր համար որ, տակաւին հաչտութիւն կնքուած չէ արաբական պետութեանց եւ Իսրայէլի միջեւ :

Արաբական երկիրներ կան որոնք մին չեն այսօր ալ չեն ճանչնար Իսրայէլի գոյութիւնը, ինչպէս յաճախ կը յայտարարեն միջազգային ժողովներու մէջ իսկ :

Այս կացութեան առջեւ, արեւմտեան պետութիւնները չափազանց զգոյշ զիրք մը բռնած են, երեք տարիէ ի վեր : Ամէն միջոց կը փորձեն, զինադադարի պայմանները յարգել տալու համար, որ պէսզի նոր ընդհարումներ չծագին :

Ո՞րքան կրնայ տեւել այս երերուն վիճակը, մանաւանդ եթէ զինարչաւը սաստկանայ, վարակելով երկու կողմերն ալ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

•

ՄԱՐՈՔԻ

ԱՐՔՈՒՆԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿԱԶՄՈՒԵՑԱՒ

Վերջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ նշանակուած են Մարոքի արքունի խորհուրդին չորս անդամները : Այս մարմինը պիտի վարչ երկու բացակայ Սուլթաններուն սահմանուած պարծերը, մինչեւ որ կարելի ըլլայ քանկանոն վիճակ հաստատել : Անմիջապէս վարչապետ մը պիտի նշանակուի, որուչափ ներկայացուցչական կառավարութիւն մը կազմելու համար Ֆրանսայի հետ :

Արքունի խորհուրդին անդամներէն են, — Եպարքոս Էլ Մոքրի, Մոհամմէտ Պեքքայի, որ կը ներկայացնէ աքսորական սուլթանը, Սիտի Թահար Ուսաու, 38 տարեկան ցեղապետ մը որ կուսակից է տեղափոխուած Սուլթան Արաֆայի աւանդութեանց եւ Մոհամմէտ Թայիպի, Սալէ քաղաքին 69 տարեկան կառավարիչը, որ յայտնի է իր ազգայնական հակումներով : Խորհուրդը վերջնական ձեւ առնելով պաշտօնի պիտի ձեռնարկէր երէկ, երկուչաբթի, Ռապաթի կայս. պալատին մէջ : Նախապէս որոշուած էր խնամակալութեան կազմութիւնը : Ծէ – րուններն դլխաւոր խորհրդականն էր Պէն Եուսէֆի եւ Արաֆայի : Այս վերջինը երկու տարի մնաց դահոյն վրայ, Պէն Եուսէֆի գահընկէցութենէն վերջ, բայց ի վերջոյ Թանճեր փոխադրուեցաւ, զոհացում տալու համար ազգայնականներուն : Ֆրանսական կառավարութեան դիկոյցը կ'ըսէ թէ արքունի խորհուրդը պիտի դործէ հաւաքական պատասխանատուութեամբ եւ որոշումները պիտի որուին միաձայն :

× Զինուորական գործողութիւնները կը չարունակուին Մարոքի եւ Ալժերիոյ մէջ : Սպանիական կառավարութիւնը ազդարարեց թէ Ազգ. ժողովին առջեւ պիտի ամբաստանէ Ֆրանսան, եթէ չարունակէն մեղադրել թէ Սպանիա խոովութիւններ կը յարուցանէ Մարոքի մէջ : Այս խնդրով ծանուցագիր մը յանձնուած է Մատրիտի Ֆրանսական դեսպանին : Սպանիա միեւնոյն ատեն կ'առաջարկէ որ Ֆրանսան սպայ մը դրկէ սպանիական Մարոք, առուդելու համար թէ Ռիֆի ապստամբները զէնք չեն ստանար սպանիական չրջանէն :

.....

ԹՈՒՆՈՒՉԻ կառավարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, յանձնարարելով այլեւս չհամբուրել արքայական զերդաստանին անդամները, նախարարները եւ բարձր պաշտօնատարները : Այսուհետեւ հմբոյրը վերապահուած է միայն վեհապետին, իսկ բարեւի միակ ձեւը պիտի ըլլայ ձեռք սեղմել :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ՆՈՐԻՆ ԴԷՊԻ ԱՂԲԻՒՐԸ

Վերագնահատումները կը չարունակուին Ս. Միութեան տեսարանութիւններուն կողմէ, գրականութեան, գեղարուեստի եւ գիտութեան բոլոր ճիւղերուն մէջ :

Վերջերս առիթ ունեցայ պարզելու Ֆրանսի մը յատկանչական երեւոյթները :

Ահաւասիկ հատ մը եւս :

Տեղական թերթերէ կ'իմանամ թէ խորհրդային պարբերաթերթ մը, «Փիլիսոփայական հարցեր», կարգ մը «հակայեղափոխական» տեսութիւններ պարզած է իր վերջին թիւին մէջ :

Ի՞նչ կ'ըսէ նոր տեսաբանը կամ վերանայողը :

— «Մարքսէն եւ Ինկելսէն առաջ եղած դեղապիտութիւնը (Էստետիկա) մեռեալ դաղափարներու դերեզմաննոց մը չէ» :

Այս վճիռը արձակելէ ետք, խորհրդային հանդէսը կ'եզրակացնէ :

— « Դէպի աղբիւրը վերադառնալով, մեր դրագէտները եւ արուեստագէտները, ինչպէս եւ քննադատները աւելի լաւ պիտի զմբռնեն թէ մարքսեան դեղագիտութիւնը «այժմէական» (ակտուալ?) դործ չէ պահանջեր : Անհրաժեշտ է որ մեր դեղարուեստական դործերը ապրին դարերու ընթացքին, յղացուին յաւիտենական նկատումներ : Հետեւաբար, ան հրաժեշտ է վերաքննել մեր դեղագիտութիւնն ուսումը եւ վերակազմել բոլորովին նոր հիմերու վրայ » :

Դժբախտաբար շատ հաճառօտ է փարիզի մէջ հրատարակուած ամփոփումը :

Ապահովաբար ամբողջական բնագիրը շատ աւելի պերճախօս խոստովանութիւններ կը պարունակէ, հաստատելով թէ «եղիցի լոյս»ը ոչ Լենինով կը սկսի, ոչ ալ «դիալեկտիկա»յով :

Ո՛ւր էր որ երեւանի մէջ ալ բնութեան կամ վերագնահատման փորձ մը կատարէին, իրենց տեղը ճատեցնելու համար անոնք որ Լենին – Սթալին կը հոլովեն տարին տասը երկու ամիս եւ օրուան բոլոր ժամերուն, սրտառուչ կապկութեամբ :

— « Դուն կ'երթայիր ճէ ես կուգայի », կ'ըսէր լուսահոգի մայրս :

Վ.Ա.Հէ

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Արտաքին գործերու նախարարը, Պ. Ա. Փինէ, տեղական թերթի մը հարցումներուն պատասխանելով յայտարարեց .

— Սարի համար հանրաքուէ մը պիտի կատարուի հոկտ. 23ին, այսինքն կառավարութեան պահանջած վստահութենէն չորս օր վերջ : Եթէ տպնապ մը ծագի, առանց դահլիճի պիտի մնանք յառաջիկայ կիրակի եւ հետեւանքը դիւրին է նախատեսել, — մերժում եւրոպականացման ծրագրի, ինչ որ պիտի սրէ ազգայնական զգացումները Գերմանիոյ մէջ, քանդում՝ եւրոպական կարգուսարքի, թերեւս կազմալուծում Ատլանտեան դինակցութեան եւ պատակում դաշնակիցներու միջեւ, Ծրնեւի մէջ : Տպնապի մը պարագային, Ֆրանսան պիտի ստիպուի դեսպանով մը մասնակցիլ հոկտեմբեր 24ի նախնական խորհրդակցութեանց, անդործութեան դատապարտուելով :

× Հանրապետութեան նախագահը ճառ մը խօսելով Տէօնքէրքի մէջ, բացատրեց թէ անհրաժեշտ է անյապաղ կատարել պետութեան բարենորոգումը, որպէս զի Ֆրանսան կարենայ հաստատուն կառավարութիւն մը ունենալ : «Ներկայ պայմաններուն մէջ, յաջորդական վարչապետները ամէն օր կը հետապնդուին, նեղացուցիչ կացութեան կը մատնուին եւ չաճախ ուժասպառ կ'ըլլան բարոյապէս եւ ֆիզիքապէս : Ամենադէշը այն է որ անդադար վիճելի կը դառնայ իրենց տրուած վստահութիւնը» : Ցետոյ ըսաւ թէ ինչքան ալ տաժանելի ըլլայ, քաղաքացիները պարտաւոր են զոհողութիւններ ստանձնել, յիշելով չատ աւելի դառն զոհողութիւններ երէկ :

Նախագահը հիւս. չրջանի միւս դլխաւոր քաղաքներն ալ այցելեց, յորդորներ ուղղելով ամէնուն :

ՎԵՐԱԴԱՐՁ ԷՋՄԻԱԾԻՆԷՆ

Շաբաթ օր Փարիզ հասան Էջմիածնի կաթող. ընտրութեան կղերական պատգամաւորներէն Սերովբէ եպիսկ. Մանուկեան (Փարիզ), Հայկազուն եպիսկ. Աբրահամեան, Հայրիկ եպիսկ. Ասլանեան եւ Պարգեւ Վ. Վրթանէսեան (Երուսաղէմ), Շնորհք եպիսկ. Գալուստեան, Վարդան արք. Գասպարեան (Քալիֆորնիա), Իսահակ վրդ. Ղազարեան (Նիւ Եորք) եւ Կորիւն վրդ. Մանուէլեան (Ամման) :

Հայկազուն եպիսկ. կիրակի օր պատարագեց Փարիզի եկեղեցին, հաղորդելով հայրապետական ողջոյնները : Այս առթիւ Հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Գէորգ Զ. կաթողիկոսին համար : Եկեղեցին լեցուած էր արտակարգ բազմութեամբ :

Շնորհք եպիսկ. եւ Իսահակ վրդ. Պէյրութ պիտի մեկնէին երէկ, իսկ միւսները իրենց տեղերը պիտի վերադառնան հինդշաբթի օր :

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՀՈԳԵՒՈՐ ԳԵՐԱԳՈՑՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Էջմիածինէն կը հաղորդեն թէ Հոկտեմբեր 7ին գումարուած է Ազգային եկեղեցական ժողովը նախագահութեամբ Վազգէն Ա. կաթողիկոսի : Հոգեւոր պետային խորհուրդի անդամ ընտրուած են. — Սիմոն եպիսկ. Մանուկեան, (Հարաւ. Ամերիկա), Սահակ եպիսկ. Տէր Ցովհաննէսեան, Եղիսկ եպիսկ. Ազնաւուրեան, Վարդան եպիսկ. Տէր Սահակեան, փոխ-Քէխէօրներ Արարատ Ղարիպեան, Առաքել Առաքելեան, Արտաշէս Տիրացեան եւ Ա. Ղամ Ազաճանեան :

ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԱԼԱՍԻՆ

Իրանի փոխ – վարչապետը լրագրական ասուլիս մը սարքելով, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը հոկտ. 16ին ծանուցագիր մը յանձնած է խորհրդային դեսպանին : Այս ծանուցագրով Իրան կը մերժէ Ս. Միութեան այն ամբաստանութիւնը թէ Պաղտատի դաշինքը «գործիք մըն է կարգ մը յարձակողական չրջանակներու համար : Անհիմն է Ս. Միութեան տուած մեկնութիւնը եւ անթոյլատրելի» : Ծանուցագիրը այս առթիւ ալ կը յիշեցնէ թէ Պաղտատի ուխտին յարումը երբեք չի կրնար ազդել Իրանի եւ Ռուսիոյ բարեկամ –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԸ
ԵՐԷԿ ԵԻ ԱՅՍՕՐ

Յառաջ, Անթիլիասի պաշտօնաթերթին արտատպած էր հաշուական մանրամասնութիւններով եւ պատկառելի թիւերով յօդուած մը :

Տեսակ մը համարատուութիւն, 25 տարուան ընթացքի մէջ որ կը ներկայացնէ կաթողիկոսարանին տնտեսական բարգաւաճումը Լիբանանի հիւրընկալ ափերուն վրայ, արդար հպարտութեամբ լեցնելով ամէն Հայու սիրտը :

Կիլիկիոյ պատմական կաթողիկոսութեան աթոռանիստ քաղաքը, Սիս, որ կործանեցաւ 1915ին Թուրքին աւերիչ ձեռքով, այժմ ծաղկած է նախապէս ա-մայի հողմասի մը վրայ, հայուն քրտինքով եւ չինարար ձեռներէցութեամբ: Այսքանն իսկ բաւական է բարձր ճակատով ապտրիլ կարդալու անոնց, որ ոչ միայն որոշած էին «լեմոն ծախել» տալ Հայուն, այլ եւ պարբերաբար զարնել անոր գլխուն եւ կոտրել անոր չինարար բաղուկը: Ապացոյց՝ վերջինը՝ Սեպտեմբերը վեց բարբարոսութիւնը, սիրելի դաշնակիցներու աչքին առջեւ:

Այս խորհրդածութիւններէն մղուած մտածեցի ամփոփել քառորդ դարու այն պատկառելի դումարը որ հայ ժողովուրդը հաւաքած է վերաշինելու համար վանդակներու կործանած կաթողիկոսարանին նոր Աթոռը: Այս չէնքերուն ամբողջութենէն, որ այսօրուան Անթիլիասն է, ոչ իսկ խրճիթ մը գոյութիւն ունէր այդ թափուր հողերուն վրայ: Ինչպէս կը լիշէ «Հասկ», «Սահակ, Բարգէն եւ Շահէ վարձակալ եկան հոն» հիմը դնելու Դպրեվանքին, իրենց կենդանի չունչով, Հայուն անմահ կորովով եւ չինարար բաղուկով: Այժմ արդէն սեփականատէր է ազգը: Լիբանանի դեղեցիկ բարձունքներուն վրայ տարածուած 52·500 ք. կանգ. հողը կաթողիկոսարանինն է իր բոլոր չէնքերով :

Աւելորդ է կրկնել բոլոր նուիրատու բարերարներուն անունները, որոնք կ'ելբեւին արդէն նոյն համարատուութեան մէջ: Կ'ուզէի թուել 25 տարուան չրջանին մէջ կատուցուած չէնքերը, սկսելով մայր տաճարէն, անոր կուշտին՝ յիշատակարանը «1915ի զոհերու ոսկորտիքին» վեհարանը, եռայարկ դպրեվանքը Պիքֆայայի ամառանոցը, մատուռը, Այրան ճեան կալուածը (4500 քառ. մ.): Խեր ճան եւ Ցովսէփեան հասութաբեր չէնքերը Պէյրութի մէջ: Ցետոյ 13·500 դիրքերով մատենադարանը քովը՝ Թանգարանը, տպարանը եւայլն : Անդին Մեսրոպեան վարժարանը (85 աշակերտ):

Այս բոլորը մեծ մասով տասնեակ մը անհատ բարերարներու կողմէ չինուած : Անոնց համար ծախսուած դումարները դուրս են մեր արձանագրելիք թիւերէն : Կ'արժէ յիշել սակայն ժողովուրդին նը-

ԶԻՆԱՐՇԱԻԸ
ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

ԼՄՐ.— «Լը Մոնտ»ի արեւելագէտ աշխատակիցը, Էտ. Սապլիէ, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ Միջին Արեւելքի զինարշաւի մասին, որուն մարտահրաւիրները ամէն օր օրինի . —

Արեւմտեան պետութիւնները լուրջ մտահոգութեան մատնուեցան երբ իմացան թէ Եգիպտոս զէնք ապսպրած է Չեխոսլովաքիոյ, բայց մանաւանդ երբ վարչապետը՝ դնդ. Կամալ Նասըր յայտարարեց թէ խորհրդային կառավարութենէն «Միկ·» օդանաւեր եւս պիտի ստանայ : Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութեան Արեւելքի բաժնին վարիչ՝ Ալէնի հպճեպ ճամբորդութիւնը դէպի Գահիրէ, ամրապնդելէն Եգիպտացի վարիչներու այն համոզումը թէ «չէզոք» դիրք բռնելով կրնան երկու կողմին ալ սիրելին դառնալ:

Գահիրէի օրինակը վարակիչ դարձաւ միւս արաբական երկիրներուն համար, որոնք արամադիր են նմանելու Եգիպտոսի: Նոյն իսկ Իրաքը որ Պաղտատի դաշինքով բաւական ռազմամթերք պիտի ստանայ Արեւմուտքէն, կարծես կը զղջայ քիչ մը ճամպարած ըլլալուն համար: Իրաքի վարչապետը յայտնեց թէ իր երկիրն ալ պէտք է ընդունի երկու կողմին առաջարկները :

Հասկնալի է որ Իսրայէլ մտահոգուած

եւրոպական եւ ամերիկեան համալսարան ղրկուած են քանի մը երիտասարդ վարդապետներ :

Անշուշտ փափաքելի է ունենալ զարգացած եկեղեցականներ, որպէս զի մէկ չաւելնանք «չունինք, ի՞նչ ընենք չունինք»: Բայց նոյնքան կարեւոր է զուգընթաց ղեկավարութեան վանդիչն : Ուսուցիչն է հիմը մեր գլխաւոր մտահոգութեան եւ լաւ է որ պահուին համեմատութիւնները: Ջունինք մեր երբեմնի չէնթեմերը ուր առաջնորդները իրրեւ դպրոց կ'ուսանէին ժողովուրդ կառավարել, յարբերութիւններ պահել, Աղգ. Սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքներով, մասամբ ապակեղբնացած թեմեր ստեղծել :

Այժմ փոխուած է ամէն բան: Գիտենք թէ մօտ մէկ միլիոն ցիրուցան բազմութիւն մը ունինք: Զայն պահելն ալ նոյնքան գժուար աշխատանք մըն է :

Կը յուսանք թէ նոր նուաճումներ պիտի չուշանան, մանաւանդ երբ ընտրուի Կիլիկիոյ նոր կաթողիկոսը :

Տ. Մ.

թեան մատնուէր այս ձեռնարկներէն ո-րոնց արդիւնքը պիտի ըլլայ բազմապատկել իր հակառակորդներուն ռազմական ուժը: Այս է պատճառը որ Իսրայէլի վարիչները ամէն տեղ ջլմտեցին, ապահովութեան երաշխիքներ ստանալու համար :

Յարդ այդ չրջանի խախուտ հաւասարակշռութիւնը կը հիմնուէր 1950ի Անգլօ-Եգիպտական եւամերիկեան յայտարարութեան վրայ: Երեք երկիրներն ալ յանձն առած էին պահել հողային ներկայ վիճակը, ինչպէս եւ Միջին Արեւելքի երկիրներու ուժերու հաւասարակշռութիւնը, առանց ճշդելու թէ ինչ միջոցներով պիտի կրնային պարապազրել իրենց տեսակէտները: Մայց եւ այնպէս Արաբներուն եւ Հրեաներուն տրուած բաւականաչափ ռազմամթերքը երկար տարիներ կրցաւ պահել բաղձալի հաւասարակշռութիւնը :

Այս խախուտ չէնքը ի վերջոյ փլելու վտանգին պիտի դատապարտուէր : Արաբական երկիրներու դինուորական մարդուժութիւնը պահելու համար, Մ. Նահանգները կարծես թէ պատրաստ էին զոհելու Իսրայէլը: Այս վերջինը մտածեց թէ լաւագոյն չէ՞ր աւելի կանուխ չարժիլ եւ կանխարգիլ գործունէութեամբ մը հետու կենալ արաբական երկիրներու զերազի-նումէն :

Գլխաւորաբար Թուրքիւրաքեան դաչինքն էր որ խախտեց Արեւմուտքի և Միջին Արեւելքի միջեւ հաստատուած հաւասարակշռութիւնը: Իրաք սկսաւ առատ դինամթերք ստանալ :Դեռ վերջերս ամերիկ· իշխանութիւնները կը հաստատէին թէ 1954 Սեպտեմբեր մկրէն ի վեր տասնեւութ նաւերու բեռներ պարպուած էին Պաղտատի մէջ: Ուրեմն Թուրքիւրաքեան դաչինքին առաջին հետեւանքը եղաւ անսահմանօրէն աւելցնել դինուորական ուժը երկրի մը, որ կատաղի հակառակորդ է Իսրայէլի, թէեւ հողային տեսակէտով անկէ հեռու է եւ չէ ստորագրած դինադադարի պայմանագիրները :

Ակնկ դատ դաչինքը չատ աւելի վտանգաւոր հետեւանքներ ունի: Պաղտատի հայեմական դերդաստանին վարիչները երբեք չեն ծածկեր իրենց դիտումները ստանձին առթիւ միացնելու ղրացի Սուրիան :Այս դիտումները,որոնք խրախուսած են նոր նեցուկներէն, անչուշտ պիտի սաստկացնէր մտահոգութիւնը ոչ միայն Եգիպտոսի եւ Սրաբիոյ, որոնք ստանդարար թշնամի են հաշեմական աչխարհակալութեան, այլեւ բոլորը անոնց որ կ'ուզեն պահել հողային գոյավիճակը, ինչպէս Ֆրանսան :

Հակառակ ատոր, մերձեցում մը կը նչմարուի բոլոր այն երկիրներուն մէջեւ, որոնք մտատանջ են Պաղտատի դաչինքին հետեւանքով: Ֆրանսայի բռնած դիրքը ի նպաստ Սուրիոյ անկախութեան եւ ձեռք առած միջոցները պահելու համար հողային գոյավիճակը, կ'աւելցնեն անոր ազդեցութիւնը արաբական երկիրներուն մէջ, ինչ որ կը խոտվէ կարգ մը օտար

ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՇԱՏԱԽԸ

•

Անբաժան Մուրօն, մեծ ախորժակով կլլաւ լաւաշ հացով պլլուած դառնուկի միսը, զոհունակութեամբ ոլորեց հաստ պեխերը, առանց նայուածքը Զիլոյէն հեռացնելու :

— Արջ, ինչո՞ւ հաց չես ուտեր :

— Ախորժակ չունիմ ...

— Ինչո՞ւ :

— Կը մտածեմ ...

— Անտաշ, դեռ կռիւը չսկսած նահատակուելու մասի՞ն կը մտածես :

— Հեթանոս, կռիւը ինձ համար հարսանիք է: Կը մտածեմ, որ մեր «պարոն»ները բախտաւոր ծնած են, ուսում ստացած՝ լուսաւորուած են, լոյսի տակ սեղանի նստած են: Ես ու դուն անուս մնացինք, չօպան դարձանք, յետոյ ազգի զինուոր, եւ մինչեւ այսօր ալ՝ մնացինք խաւարի մէջ:

— Իրաւ որ ոդէտ ես Զիլօ: Եթէ բոլոր մարդիկ ուսումնական «պարոն» դառնային, ապա ո՞վ զինուոր պիտի ըլլար :

Հացդ կեր, իմ ազիզ եղբայր, երբ դուն ալ, «պարոն»ներն ալ նահատակուիք, ուչէրն ալ,— Ողբացեալ Գարեգին կաթողիկոսին յորելեանին առթիւ հանգանակուած՝ 225·000 լիր· ոսկի (22ուկէս մի-լիոն ֆրանք) որ յատկացուած է հասուցանելու կալուածներու զնման :

Գլխաւոր չէնքերու չինութիւնները,նըւիրուած գումարները եւ կտակները ընդհանրապէս վերջին 15տարիներու բաղդատաբար կարճ ժամանակի մը ընթացքին եղած ըլլալով, վստահ ենք թէ Անթիլիասի կաթողիկոսարանը չուտով կը դառնայ եթէ ոչ իր պատմական անցեալով եւ հեղինակութեամբ, գոնէ իր նիւթական վիճակով Սփիւռքի հայութեան համար լուսաւոր կէտ մը, Երուսաղէմի վանքին հետ :

Այժմ տանք թիւերը,— Նուէրներ՝ Ամերիկայէն, Եգիպտոսէն, Անգլիայէն 60·526 տոլար եւ 31·000 անգլ· ոսկի, այսինքն մեր դրամով 55 միլիոն ֆրանք:

Ապահովուած է իբրեւ տարեկան հաստատեկամուտ, կալուածներու բերած հասոյթէն զատ , 72 հազար տոլար , կամ 28 միլիոն ֆրանսական ֆրանք (60 հազար տոլար Դերենիկ եպիսկոպոսի կողմէ նուազադոյն գոնէ եօթը տարուան համար ապահովուած կը համարուի Ամերիկայէն, Կիւլլապի Կիւլպէնկեանէ կտակէն հինգ հազար տոլար, Մելքոնեան կտակէն հինգ հազար տոլար, Բարեգործականէն երկու հազար տոլար (72 հազար տոլար): Այս եկամուտին վրայ եթէ աւելցնենք Ս. Վարդանանց հիմնադրամին հասոյթը եւ կալուածներէն եղած դանձումները, վանքը կ'ունենայ տարեկան ութսուն հազար տոլար, կամ 32 միլիոն ֆրանքի ապահով եկամուտ մը :

Անշուշտ պատահական նուէրներ, նոր բարերարներ եւ զանազան անակնկալները կրնան ճոխացնել կաթողիկոսարանին եկամուտը :

Այս պատկառելի դումարներուն օգտագործմամբ բոլորս ալ կը մղեն դանազան մտածումներու: Անհատ բարերարներ անշուշտ կրնան որոշել իրենց նպատակները, համապատասխան քանակին եւ օգտակարութեան: Կաթողիկոսարանին մատակարար մարմինն պատասխանատուութիւնը այս պարագային սահմանափակ է: Գլխաւորը տարեկան եկամուտին գործածութիւնն է (ամսական աւելի քան երկուքուկէս միլիոն ֆրանք կամ 25·000 լիր· ոսկի): Վանքը եթէ ունի իր միաբանական ծախքերը,ունի նաեւ ուրիշ հասոյթներ ալ: Գլխաւոր «ուտողը» դպրոցներն են անշուշտ, դպրեվանք եւ Մեսրոպեան :

Հարեւանցի ակնարկ մըն ալ անոնց վրայ :

Դպրեվանքը մինչեւ այսօր տուեր է 112 չրջանաւարտ, որոնց 43ը եկեղեցական (5 եպիսկոպոս, 17 վարդապետ եւ արեղայ եւ 21 քահանայ) եւ 69 ուսուցիչ :

Այս վերջին չրջանին (1954 – 1955) ուսնեցած են 72 ուսանող· «անհնախընթաց թիւ մը» — կ'ըսէ «Հասկ», Կիլիկիոյ կաթող· պատմութեան մէջ: Այս չրջանա-

մէսին արքայութիւն պիտի երթաք: Այնտեղ, ուսումնական «պարոն»ի եւ անուս պինուորի միջեւ տարբերութիւն չկայ :

— Հիմա դուն սխալեցար, Մուրօ: Արքայութեան մէջ ալ, ուսումնական եւ անուս մարդիկ իրարմէ կը զանազանուին: Հրեշտակներու մէջ, Գաբրիէլը ամէնէն ուսումնական ըլլալուն համար է որ Աստուծոյ խորհրդական եղած է :

— Անտաշ, Գաբրիէլ հրեշտակը Աստծոյ խորհրդական չէ, այլ՝ թիկնապահ-պահապանը, ինչպէս ես ու դուն կը պահպանենք «մեծ պարոն»ները :

— Քանի որ այդպէս է, քիչ մը սիրտս հանդստացար, հառաչեց պարզամիտ պինուորը :

— Լսածիս մասին կասկած չկայ Զիլօ ջան: Հանդիսատ սրտով հոգդ կեր : Տես, «պարոն»ները արդէն ընթրիքը աւարտեցին, այժմ իրենց որոշումը պիտի յայտնեն :

— Քանի որ ես ու դուն Գաբրիէլ հրեշտակի նման պահապաններ ենք· այլեւս հանդիսատ սրտով հացս կ'ուտեմ, պատասխանեց պարզամիտ հայդուկը, դոհունակութեան ժպիտը դէմքին դրոշմուած :

Առաքելական դէմքով Պ. Տիգրանը, որ սահմանուած էր Աչոտ – Ողորմած մը դառնալու, սակայն հայրենիքի պաշտամունքը, որ հարկադրած էր իրեն հագնելու պինուորականի համազգեստ , պատերազմ վարեցաւ եւրոպական եւ ամերիկեան համալսարան ղրկուած են քանի մը երիտասարդ վարդապետներ :

Անշուշտ փափաքելի է ունենալ զարգացած եկեղեցականներ, որպէս զի մէկ չաւելնանք «չունինք, ի՞նչ ընենք չունինք»: Բայց նոյնքան կարեւոր է զուգընթաց ղեկավարութեան վտանգէն : Ուսուցիչն է հիմը մեր գլխաւոր մտահոգութեան եւ լաւ է որ պահուին համեմատութիւնները: Ջունինք մեր երբեմնի չէնթեմերը ուր առաջնորդները իրրեւ դպրոց կ'ուսանէին ժողովուրդ կառավարել, յարբերութիւններ պահել, Աղգ. Սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքներով, մասամբ ապակեղբնացած թեմեր ստեղծել :

Այժմ փոխուած է ամէն բան: Գիտենք թէ մօտ մէկ միլիոն ցիրուցան բազմութիւն մը ունինք: Զայն պահելն ալ նոյնքան գժուար աշխատանք մըն է :

Կը յուսանք թէ նոր նուաճումներ պիտի չուշանան, մանաւանդ երբ ընտրուի Կիլիկիոյ նոր կաթողիկոսը :

Տ. Մ.

թեան մատնուէր այս ձեռնարկներէն ո-րոնց արդիւնքը պիտի ըլլայ բազմապատկել իր հակառակորդներուն ռազմական ուժը: Այս է պատճառը որ Իսրայէլի վարիչները ամէն տեղ ջլմտեցին, ապահովութեան երաշխիքներ ստանալու համար :

Յարդ այդ չրջանի խախուտ հաւասարակշռութիւնը կը հիմնուէր 1950ի Անգլօ-Եգիպտական եւամերիկեան յայտարարութեան վրայ: Երեք երկիրներն ալ յանձն առած էին պահել հողային ներկայ վիճակը, ինչպէս եւ Միջին Արեւելքի երկիրներու ուժերու հաւասարակշռութիւնը, առանց ճշդելու թէ ինչ միջոցներով պիտի կրնային պարպազրել իրենց տեսակէտները: Մայց եւ այնպէս Արաբներուն եւ Հրեաներուն տրուած բաւականաչափ ռազմամթերքը երկար տարիներ կրցաւ պահել բաղձալի հաւասարակշռութիւնը :

Այս խախուտ չէնքը ի վերջոյ փլելու վտանգին պիտի դատապարտուէր : Արաբական երկիրներու դինուորական մարդուժութիւնը պահելու համար, Մ. Նահանգները կարծես թէ պատրաստ էին զոհելու Իսրայէլը: Այս վերջինը մտածեց թէ լաւագոյն չէ՞ր աւելի կանուխ չարժիլ եւ կանխարգիլ գործունէութեամբ մը հետու կենալ արաբական երկիրներու զերազի-նումէն :

Գլխաւորաբար Թուրքիւրաքեան դաչինքն էր որ խախտեց Արեւմուտքի և Միջին Արեւելքի միջեւ հաստատուած հաւասարակշռութիւնը: Իրաք սկսաւ առատ դինամթերք ստանալ :Դեռ վերջերս ամերիկ· իշխանութիւնները կը հաստատէին թէ 1954 Սեպտեմբեր մկրէն ի վեր տասնեւութ նաւերու բեռներ պարպուած էին Պաղտատի մէջ: Ուրեմն Թուրքիւրաքեան դաչինքին առաջին հետեւանքը եղաւ անսահմանօրէն աւելցնել դինուորական ուժը երկրի մը, որ կատաղի հակառակորդ է Իսրայէլի, թէեւ հողային տեսակէտով անկէ հեռու է եւ չէ ստորագրած դինադադարի պայմանագիրները :

Ամէն դատ դաչինքը չատ աւելի վտանգաւոր հետեւանքներ ունի: Պաղտատի հայեմական դերդաստանին վարիչները երբեք չեն ծածկեր իրենց դիտումները ստանձին առթիւ միացնելու ղրացի Սուրիան :Այս դիտումները,որոնք խրախուսած են նոր նեցուկներէն, անչուշտ պիտի սաստկացնէր մտահոգութիւնը ոչ միայն Եգիպտոսի եւ Սրաբիոյ, որոնք ստանդարար թշնամի են հաշեմական աչխարհակալութեան, այլեւ բոլորը անոնց որ կ'ուզեն պահել հողային գոյավիճակը, ինչպէս Ֆրանսան :

Հակառակ ատոր, մերձեցում մը կը նչմարուի բոլոր այն երկիրներուն մէջեւ, որոնք մտատանջ են Պաղտատի դաչինքին հետեւանքով: Ֆրանսայի բռնած դիրքը ի նպաստ Սուրիոյ անկախութեան եւ ձեռք առած միջոցները պահելու համար հողային գոյավիճակը, կ'աւելցնեն անոր ազդեցութիւնը արաբական երկիրներուն մէջ, ինչ որ կը խոտվէ կարգ մը օտար

ՏԻԳՐԱՆ ԱՒԱԳԵԱՆ

(Շար.)

Ս. ՓԻՒԶԱԼԵԱՆ ՆԱԽՕՐՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԸ ԵՒ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ

•

— Ինչպես կիսած էր, իր եղբ. Գէորգ Նազարեթ՝ մեծ ֆիլմ մը կուզէ նկարել Ս. Փիւզալեան։ Ինչու՞ յապաղեցաւ։ Ոմանք կ՚ըսեն թէ ան ալ ուրիշներու նման ենթարկուած է ճնշումներու, որպէսզի Ս. Փիւզալեան չնկարէ իր կեանքին մասին։ Ուրիշներ կ՚ըսեն թէ ան ինքն է որ չուզեց նկարել։ Ի՞նչ կայ ճշմարտութեան մէջ։

— Ես ալ կը հետաքրքրուիմ այդ հարցով։ Ես ալ կը լսեմ տարբեր բաներ։ Ինչպէս որ ըսիր, ան ինքն է որ չուզեց նկարել։ Ինչո՞ւ չուզեց, չեմ գիտեր։ Ես ալ կը լսեմ տարբեր բաներ։ Ոմանք կ՚ըսեն թէ

մական եւ բարի դրացնութեան յարաբե – րութեանց վրայ :

× Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ Ա. Մի– ութիւնը դիւանագործական կոչումներ նշանա– կած է Լիբանանի եւ Սուրիոյ համար , զարկ տալու համար իր գործունէութեան՝ Միջին Արեւելքի մէջ: Նշանակուած կը – չոչումներն են դես. Զաղորին եւ դես. Բլա– խինի :

× Իսրայէլի թերթերը կը ծանուցանեն թէ Զեխոսլովաքիայէն գալիք առաջին զէնքերը Եգիպտոս հասած են արդէն : Այս առթիւ աջ թէ ձախ հոսանքները դի – տել կուտան թէ Եգիպտոսի վարչապետին վերջին յայտարարութիւնը կ'ապացուցա– նէ որ «մերժած է որեւէ իրաւախոհու – թիւն եւ պատերազմ կը պատրաստէ Իս – րայէլի դէմ»:

× Ուոշինկթընէն կը հեռագրեն թէ կա– ռավարութիւնը մտահոգութեամբ կը հե– տեւի Միջին Արեւելքի անցուդարձին : Կը թուի թէ Արեւելեան գործերու վարիչին՝ Այզընի տեղեկագիրը աւելի շատ յոռետե – սութիւն կը պատճառէ քան լաւատեսու – թիւն : Միւս կողմէ, Գահիրէի անթելը եւ զանազան յայտարարութիւններ բա – ցորոշապէս կը ցուցնեն թէ Եգիպտոսի ներկայ կառավարութիւնը ամէն բանէ ա– ռաջ կը ձգտի ռազմական պատրաստու – թեան: Քաղաքական շրջանակներու կար– ծիքով , այս պարագան կրնայ ստիպել Իսրայէլը որ զանազան ձեռնարկներ կա – տարէ :

× Գահիրէի Ֆրանսական դեսպանը ունե– ցած է Եգիպտոսի վարչապետին կողմէ , որ խնդրեց միջա – մտել, արդիւզի կառավարութիւնը չա – րունակէ հրաժայլ եւ օդանաւ դրկել ե – գիպտոս, վերաքննելով նախորդ որոշու– մը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԱՐԱՑԷՆ կը հեռագրեն թէ Ազգ. ժողովին անդամներէն տասը հոգի հրա– ժարեցան դեմոկրատ կուսակցութենէն , ըմբոստանալով անոր առաջնորդին՝ վար– չապետ Ադնան Մենտերէսի դէմ: Հոկտ. 15ին ուրիշ քանը դեմոկրատ երեսփոխան – ներ ալ վտարուեցան կուսակցութենէն : Թէ հրաժարումները եւ վտարումները տեղի ունեցան կուսակցութեան ընդհ. ժողովին մէջ, որ պիտի ճշդէր նոր ուղե– գիծը: Մենտերէս նորէն նախագահ ըն – տրուեցաւ : Հեռացած 19 երեսփոխան – ները կը մնան անդամ ազգ. ժողովին , իբրեւ անկախ հոսանք: Թերթերը կը դրեն թէ վարչապետը սահմանադրական փո – փոխութիւն մը պիտի առաջարկէ , որպէս զի կարելի ըլլայ խորհրդարանէն վտարել 19 ըմբոստ երեսփոխանները :

ՆԱԽՈՐԴ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ, Պ. Մենտէս Ֆրանս, թշնամական ցոյցերու ենթար – կուեցաւ չարաթ օր, երբ ճառ մը կը խո – սէր Քանի մէջ, Հիւս. Ափրիկէի գործե – րու մասին: Հարկ եղաւ քսան վայրկեան ընդհատել ճառը, հեղնական կանչերու եւ լուտանքներու մէջ: Երբ խաղաղութիւնը վերահաստատուեցաւ, Մենտէս Ֆրանս երկու ժամ չարունակեց ճառը, մասնաւո– րապէս չեշտելով թէ կարելի չէ խաղաղու– թիւնը վերահաստատել Հիւս. Ափրիկէի մէջ զինուորական ուժով, բռնութեամբ եւ զսպողական միջոցներով, այլ անհրա – ժեշտ է գործել ժողովուրդին հաւատու – թեամբ, լուրջ բանակցութիւններ կատա– րելով »:

ԱՐԺԱՆԹինի նոր կառավարութիւնը ո– րոշեց ի բացակայութեան դաւել փախս – տական նախագահը, Փերհն, որ Փարա – կուէյ կը գտնուի այժմ, հսկողութեան տակ: Կիրակի օր հազարաւոր քաղաքա – յիներ այցելեցին այն պալատը ուր յու – յադրուած են Փերհնի առաջնակարգ հարստութիւնները: Ցուցահանդէսը բաց պիտի մնայ ամէն օր եւ երկար առեն, որպէսզի ժողովուրդը իր աչքերով տեսնէ դիզուած հարստութիւնները: Միայն զո– հարերդիներու հաւաքածոն , որ մասնա– ւորապէս կը պարունակէ ադամանդէ մանեակներ եւ ապարանջաններ, երեք միլիոն տոլար կ'արժէ: Փերհն որոշած է Իտալիա հաստատուիլ, վիլլա մը գնելով իւ Մաճճիորէ լիճին ափը:

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ խորհրդային պատ – ուիրակութեան չէնքին մէջ անճնասպան եղաւ ռուս մը, Ալեքսի Միխայեւ, 42 տարեկան, զնդակ մը պարպելով բերնին մէջ: Ոստիկանութեան տեղեկագիրը կ'ը – սէ թէ դիակը գտնուեցաւ պատուիրակու– եան մէկ անդամին կողմէ, իսկ լուրը հա– պարդուած է եօթը ժամ վերջը :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ. 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՄԻԻԹԻԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ԺԱՄԸ 9 – 12

***

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին, Շաբաթ իրիկուն :
Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ՝ :

***

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 23ին, Ռիւ Ժէյլ սրահը:
Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ

ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ

Միութեան տարեկան թատերա – դե – ղարուեստական պարահանդէսը , չա – բաթ, 22 Հոկտեմբեր , ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ , Իսիի քաղաքապետարանին սը – րահը, մէթրօ Մէրի տ'Իսի :

Թատերական բաժին:

Մուրատի դէպի Կովկաս անցքէն դըր– ուագ մը, դեկավարութեամբ՝

Պ. Բ. ՀԱՊԻՇԵԱՆԻ

Գեղարուեստական բաժինն կը մաս – նակցին փարիզահայ ծանօթ արուեստա – դէտներ , ԺԱՔ ՏԱԼ .

Օր. Շահէ Պէնկեան եւ Պ. Մ. Պօղոս – եան, Ա. Քիւփէլեան, դեկավարութեամբ Ա. Մեսումեցիի :

Օր. Մ. Մուրատեան *իր նոր երգացան – կով:* Օր. Ռօզիթա Սէռաճա, *հայկական եւ սպանիական եղանակներ (երգ և պար)*

Հայկական եւ կովկասեան մենապար

ՎԻԴԷՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Արտասանութիւն՝ Ա. Գմբէթեան, Օր. Սեդա Ցակոբեան *եւ միութեան երկու սա– նները :*

Թաւ ջութակ Մ. Պօլըքչնս :

Ջեռնադաշնակ Պ. Ա. Տէտէեան :

ԹԱՐԻՍ ԳԱՐԵԳԻՆ

Եւրոպական պար: Օրքէսթր Ժաֆ Մա – տիլեան կրանտ Ֆորմասիօն :

Մուտք՝ 300 ֆրանք :

ՊԻՒՖԷ

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբն նոր շրջանի վերաբացումը տեղի կ'ունենայ այս հինգշաբթի ժամը 21ին , Ազգ. տան մէջ, 32 ռիւ որ Թրէվիզ թէ– յատեղնով մը: Կը հրաւիրուին բոլոր ըն– կերները եւ փափաքողները :

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆԻ

Այս նոր գիրքը

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Նուիրուած է 1915ի քառասնամեակին : Ընդարձակ Պոէմա մը, ուր ինքնատիպ ձեւով մը տրուած է մեր ազգային ահա – ւոր տուամբը :

Ամէն հայ պէտք է կարդայ այս գիրքը: Կարելի է գտնել բոլոր հայ գրավաճառ– ներու մօտ: Գինն՝ 500 ֆրանք : Ընտիր տպագրութիւն , 150 էջ: Հեղինակին հաս– ցէն՝

G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien
Marseille (B.du R.) France

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Իսկ լէ Մուլինոյի եկեղեցիի չինութեան յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ըս – տացած է հետեւեալ նուէրները ի նպաստ եկեղեցիի չինութեան.—

Յանձնախումբիս եռանդուն փոխ նա – խագահ Պ. Ց. Գոճապըշըղեանի գումարն , Գրիգոր Գոճապըշըղեանի ամուսնութեան առթիւ, ընդ Օր. Ժանին Ձիլիլեանի , Պ. Ց. Գոճապըշըղեանէ տասը հազար ֆր: Պ. Թորգոմ Տէր Մեսրոպեանէ 10·000 : Պ. Ֆէրարսէզէն հինգ հազար , Տիկ. Ապո– նէեանէ հինգ հազար , Պ. Ս. Ամիրխան – եանէ հինգ հազար , Պ. Ժափէէ երկու հազար , Տիկին Գոճապըշըղեանէ երկու հազար , Տիկին Սարաֆեանէ հազար , Տէր եւ Տիկին Սէմէրճեանէ երկու հազար , Տի– կին Ձիլիլեանէ երկու հազար , դումար 44·000 ֆրանք :

Պ. Արշաւիր Ալթունեանի հարսանեկան հանդէսին առթիւ ստացած ենք հետեւեալ դումարները, Արշաւիր Ալթունեան երկու հազար , Ց. Ալթունեան հազար , Ալեք – սանդր Երամեան հազար , Պ. Գառնիկ Մէրճէեան (հնքահայր) հազար , ընդհ. դումար հինգ հազար ֆրանք :

Յանձնախումբ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԻՆ

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այս Շաբթէ, Ֆրանս. Համալսար – անի Ամփիթեատրոնը, (40, Ալէ Լէօն Կամ պէթա)

Պիտի դասաւանդուին՝ շատ հաճելի եւ դիւրուսոյց եղանակով մը, —

Հայերէն լեզու եւ գրականութիւն, Հայոց պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՁՐԻ

Համազգայինը պիտի հետաքրքրուի յա– ջողակ աշակերտներով ու միջոցներ պիտի ստեղծէ ,որպէսզի անոնք կարենան շարունակել իրենց ուսումը հայ եւ օտար բարձրագոյն վարժարաններու մէջ:

Մարսիլահայ ծնողներ, արձանագրեցէք ձեր զաւակները, մանչ և աղջիկ, Համազ– գայինի Դպրոցին , ինչ տարիք կամ զբա– ղում ալ ունենան: Ոչ մէկ չանք պիտի խնայենք զանոնք հայրենասէր և պարզա– ցած հայորդիները դարձնելու, ի չահ ձեզի, ի չահ անոնց եւ ի չահ հայութեան :

Արձանագրութիւնները՝ Համազգայինի անդամներուն մօտ եւ ամէն Շաբաթ իրիկուն ժամը 19ին, դասաւանդութեանց վայրը :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԲԱՑԱՌԻԿ ԺՈՂՈՎ

Հ Ց. Դ. Արեւմտ. Եւրոպայի Կ. Կ. Ը արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերները, կի– րակի, 23 Հոկտ., ժամը 15ին Պարպօթ սրճարանի վերնայարկը, կառ տիւ Նորթ դիմաց :

Կը զեկուցանէ ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻ – ՄԱՔԵԱՆ :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Ց. Դ. ՓՈՒՈՐԻԿ խումբի դասախո– սական ժողովը այս երեքշաբթի ժամը 9ին, 17 ռիւ Պլէօ :

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄԲ.— Հ. Ց. Դ. «Արամ» ենթահամիտէի ժողովը այս ե – րեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հա – ւաքատեղին : Պարտաւորիչ ներկայու – թիւն :

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի– տէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերնե– րը այս ուրբաթ ժամը 8·30ին, Ցոյներու սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը՝ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկե – րուհիները այս չորեքշաբթի, կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Տիկին Մարի Կէնճեանի բնակարանը: 172 ռիւ Պուալօ, Լիոն : Կարեւոր օրակարգ:

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Կիրակի, 23 Հոկտ. ժամը 16-24 **GEORGE V.ի չքեղ սրահներուն մէջ**

Մասնակցութեամբ փարիզեան Լաւագոյն արուեստագէտներու

VALTON (ՁԵՌՆԱՏՈՒ), TRIO ACROPOLSի ՊԱՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

Les MANDELS (պարեր), Մանըբէեններու *տողանգը*

Տոմսերու եւ սեղանի համար դիմել
Ա. Աճէմեանին PRO. 03-19 Ն. Յովհաննէսեանին TRU. 47-48

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հաճընի Հայր. Միութեան կողմէ
ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՀՈԿՏ. ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ եւ հայկական պար, ծանօթ արուեստա – դէտներու կողմէ :

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՎԱՐԴԻԻԱՆԵԱՆ *առաջին անգամ ըլլալով իր ամբողջական կազմով (14 հոգի) :* *ճոխ պիւֆէ, ժողովրդական գինիով*
ՍԼՐՔԼԸ ՄԻԼԻԹԷՐի մեծ սրահը Փլաս Սէն Թ'Օֆիւսթէն

Տոմսերու համար դիմել՝ Մ. Գրաճեանի 138, Rue de la l'Abbé - Groult. Paris
եւ Պ. Վ. Թուբսազիսեանի 50, Rue Cascades, Paris, (20) MEN. 23-91

SALLE PLEYEL

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԺԱՄԸ 21ԻՆ

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Նիւ Եորքէն վերադարձին կուտայ իր տարեկան միակ նուագահանդէսը
ՑԱՑՏԱԴԻՐ՝

Mendelssohn, Prélude et Fugue en fa min. Schumann, Allegro et Carnaval op. 9
Schubert, Gde. Fantaisie «The Wanderer», Debussy, Granados, Chopin,
Piano STEINWAY Noel Gallon, Toccata (première audition

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանին նոր շրջանի բացման դասա – խօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 9ին, Ազգ. տան մէջ:

Դասախօս՝ ՏԻԿ. ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ :

Նիւթը՝ կինը եւ Սէրը եղիշէ Չարենցի *բանաստեղծութեան մէջ :*

Արտասանութիւն՝ դերասան Գրիգոր Վահանէ :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻ ԵՒ ՄՈՐԹԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է

Տ Ի Ր Ա Ն,

Արագ սպասարկութիւն
վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (X^e)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1956ԻՆ
Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Արեւելեան խմորեղէն չինող մը որ ար– հեստէն հասկնայ :

Դիմել՝ Ս. Մարգարեանի,
32, Rue de Trévise, Paris (9)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատ. 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
•
MERCREDI
19 OCTOBRE
1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7805 31e ANNEE ԽՄԲագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3216

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԴԷՊԻ ԿԱԶՄԱԼՈՒԾՈՒՄ

•

Ուրբաթ օր, երբ կը բացատրէինք թէ «Ձախուձերու առեն չէ», երբեք մեր միքէն չէր անցներ թէ երկու վրդովիչ դէպքեր պիտի յաջորդէին իրարու, նոյն շաբթուան մէջ :

Առաջինը՝ կիլիկիոյ կաթող. ընտրութեան յետաձգումն է, երրորդ անգամ՝ երեք տարուան մէջ :

Այս անակնկալ յետաձգումը խոր վրդովում պատճառած է մասնաւորապէս անոր համար որ, կաթող. տեղապահը, Խաղ. այս տարի Յուլիս 27 թուակիր տրապարակային կոչով մը կը ծանուցած նէր թէ եպիսկոպոսական ժողովը իր նախագահութեամբ նիստ գումարելով, « միաձայնութեամբ որոշած է ընտրութիւնը կատարել յառաջիկայ Հոկտ. 14ին» :

Այս առթիւ կոչը մասնաւորապէս կը չեշտէր.

— « Ընտրութեան համար որոշուած թուականը վերջնական է եւ անյետաձգելի »:

Գարեգին կաթողիկոսի վախճանումէն վերջ (1952 Յունիս 21), որոշուած էր ընտրութիւնը կատարել համաձայն ազգ. սահմանադրութեան. բայց կաթող. տեղապահը յետաձգեց 1952 Դեկտ. 17ին :

Ընտրութիւնը երկրորդ անգամ յետաձգուեցաւ 1954 Դեկտ. 12ին, ճիշդ այն պահուն երբ Լիբանան հասած էին պատգամաւորները :

Եւ ահաւասիկ վերջին յետաձգումը, Հոկտ. 10 թուակիր զեկոյցով :

Միջին Արեւելքի մեր պաշտօնակիցները պարզելով այս քմահաճ ձգձգումներուն չարժառիթները, կը մատնանշեն կարգ մը երեւոյթներ եւ իրողութիւններ որոնք խորապէս վրդովիչ են :

Հանրային կարծիքը այն եզրակացու – թեան յանգած է թէ Խաղ. արք. ղարձած է կամաւոր գործիք մը՝ մուխ ուժերու : Մանաւանդ որ, միեւնոյն ատեն կը համարուի առաջին եւ վերջին թեկնածուն՝ կաթողիկոսութեան համար :

Ինքն ալ այն համոզումն ունի թէ միակ արժանաւոր թեկնածուն է ...

Ուշագրաւ է որ, ընտրութեան թուա – կանէն քանի մը օր առաջ, հեռագիր մը կը հասնէր Հալէպէն, ազդարարելով թէ «նկատի առնելով Բերիոյ թեմին Գաւառ. ժողովին ապօրէն հանդամանքը», կը մերժեն «ճանչնալ կիլիկեան Աթոռին պարտադրած ոեւէ կաթողիկոս »:

Աւելորդ է բացատրել թէ այս հեռագրին հեղինակները ճիշդ անոնք են որ անճոռնի եւ գրգռիչ ցոյց մը սարքեր են Հոկտ. 8ին, Հալէպի ազգ. իշխանու – թեանց դէմ :

Երկրորդ վրդովիչ դէպքն է այս ցոյցը, որուն մանրամասնութիւնները պիտի կարդաք վաղը :

Այսպէս, ուրեմն, ափ մը խելապարներ եւ դիմակաւորներ կանգ չեն առներ որ եւ է ստորնութեան առջեւ, կազմալուծե – լու համար Սուրիոյ եւ Լիբանանի ազգային կեանքը, կատարեալ թնճուկի մը վերածելով կաթող. ընտրութիւնն ալ :

Անոնք պարբերաբար գրգռիչ դաւեր կը ուրքեն, ճիշդ այն պահուն երբ դուռ – դրացի լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին մեր ներքին խլրտումներուն, Մի – ջին Արեւելքի մէջ :

Ի վերջոյ ո՞ւր կ'ուզեն յանգիլ այս դոյզնդոյն «հաւատացեալները», Թոյն սրսկելով աջ ու ձախ եւ ճակատ ճեղքելով հանրային գործունէութեան բոլոր աս – պարէզներուն մէջ :

Եւ մանաւանդ, կ'անդրադառնա՞ն թէ ո՛ւր կ'ապրին, երբ խուժանավարական ձեռնարկները կը կատարեն սանձակոտոր կատաղութեամբ, օդնութեան կանչելով այլազան տարրեր, եւ ճամբայ բանա – լով պետական միջամտութեան համար :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

*

ԴԱՀԼԻՃԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ինչպէս գրած ենք արդէն, վարչապետը վստահութեան քուէ պահանջած էր չա – բաթ առաւ, եւ Ազգ. ժողովը որոշեց քուէարկութիւնը կատարել երեքշաբթի (երէկ) : Ամէնքն ալ անհամբեր կը սպա – սէին այս քուէարկութեան, որ տեղի պիտի ունենար Ալժերիոյ հարցին քննութեան առթիւ : Ժողովը, որ բացուած էր ժամը 15ին, դիշերն ալ չարունակուեցաւ : Շատ բան կախում ունէր ընկերվարականներու դիրքէն : Այս կուսակցութիւնը թեր քուէարկեց Մարոքի հարցին մէջ, բայց ժամանակ դիրք բռնած էր Ալժերիոյ խնդրին քննութեան առեն :

Հակառակ կարգ մը ժխտական երե – ւոյթներու, ընդհ. կարծիքն այն էր թէ դահլիճը զգալի մեծամասնութիւն մը պիտի չհաւի, վասն զի ամէնէն թունդ հակառակորդներն ալ վտանգաւոր կը դտնեն կառավարական տագնապ մը, ներկայ պարագաներուն մէջ : Թէ մամուլը եւ թէ ականաւոր դէմքեր դիտել կուտան Թէ Ֆրանսա չատ բան կը կորնչնի, եթէ դահլիճը տապալի : Երէկ հաղորդած էինք արտաքին գործերու նախարարին աղդարարութիւնը այս մասին : Ուրիշներ ալ բացէ ի բաց կ'արտայայտուին : Այն երեսփո – խանները որոնք վարանոտ են, ապահո – վարար պիտի անդրադառնան վերջին պահուն, ուրիշ աղդարարութիւններ ետ լսելով բուն իսկ Ազգ. ժողովին մէջ :

× Ներքին կանոնադրի բարեփոխումէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով երեսփո – խանները անձամբ պիտի ձգեն իրենց քուէները, թեր կամ դէմ : Դահլիճը վերջին պահուն զօրացուց իր դիրքը, լրա – ցնելով Մարոքի արքունի խորհուրդին կազմութիւնը : Վարչապետը վճռած էր պայքարիլ, համոզուած ըլլալով որ ժո – ղովուրդն ալ համաձայն չէ նախարարա – կան տագնապի մը, երբ այնքան ծանրա – կշիռ խնդիրներ պիտի քննուին, Փարիզէն մինչեւ Նիւ Եորք եւ Ժընեւ : Շատեր հաւանական կը դտնէին որ ընկերվարական կուսակցութիւնը ձեռնպահ մնայ աննը – չան համեմատութեամբ, տասը առ հա – րիւր : Վարչապետը կը յուսար բաւական քուէ չահիլ չափաւոր հոսանքներուն մէջ : Ամէն պարագայի մէջ, իր յայտարարու – թեամբ անդամ մը եւս յիշեցուց թէ իւ – րաքանչիւր հոսանք պարտաւոր է դի – տակցօրէն ստանձնել ամէն պատասխա – նատուութիւն :

ԱՐՔՈՒՆԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մարոքի պաշտօնական շրջանակները դեկոյց մը հրատարակեցին, ծանուցանե – լով թէ աքսորական Սուլթանը, Պեն Եու – ւսֆ, որ Մատակասքար կը դտնուի, Ֆը – րանսա պիտի վերադառնայ չուտով, հա – մաձայն էքս լէ Պէնի մէջ կնքուած պայ – մանագրին :

Մարոքի արքունի խորհուրդին հաս – տատման պաշտօնական արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Բշ. օր, Ռապաթի կայ. պարատին մէջ : Այս առթիւ կարդացուե – ցաւ չորս խնամակալներուն յայտարա – րութիւնը, որ խմբագրուած էր արաբե – րէն եւ Ֆրանսերէն : Արքունի խորհուրդին առաջին գործը պիտի ըլլայ վարչապետ մը նշանակել, առժամեայ կառավարու – թիւնը կազմելու համար : Ամէնէն հաւա – նական թեկնածուն կը համարուի Սի Ֆաթմի Պեն Սլիման, որ Փարիզ կը դտ – նուի եւ երէկ նոր տեսակցութիւն մը ո – ւնեցաւ Մարոքի գործերու նախարարին հետ :

Զորս խնամակալներուն յայտարարու – թիւնը կ'ըսէ .— Արքունի խորհուրդին ա – ռաջին գործը պիտի ըլլայ կազմել նե – կայացուցչական կառավարութիւն մը որ պիտի վարէ հանրային գործերը եւ, Փը – րանսական կառավարութեան հետ միա – սին, նոր ձեւ մը պիտի փնտռէ երկու պե – տութիւնները միացնող տեւական կապե – րու մասին : «Ուստի, դահլիճն խնամակալ – ներու խորհուրդը կը հրաւիրէ բոլոր Մա – րոքցիները, խլամ եւ իսրայէլացի, միա – նալ եւ ամէն վստահութիւն ընծայել ի – րեն, որպէսզի կարենայ իրագործել բո – լորին իղձերը, Աստուծոյ օգնութեամբ : Կը հրաւիրէ բոլոր Մարոքցիները պահել իրենց հանդարտութիւնը, դիւրացնելու համար աստուածային օգնութիւնը եւ մեր յոյսերուն իրականացումը : Մարոք պիտի մտնէ նոր եւ ժողովրդավար շրջա – նի մը մէջ, իրաւունքներու եւ պարտա – կանութեանց հաւասարութիւն, ապահո – վելով բոլորին, ինչ դաւանանքի ալ պատկանին : Արքունի խորհուրդը կը հաստատէ թէ Մարոքի Ֆրանսայի բնակ – չութիւնը, որ այնքան օգտակար եղած է երկրին իր աշխատանքով եւ գործունէու – թեամբ, պէտք է պաշտպանուի, իր օրի – նաւոր իրաւունքներուն եւ չահերուն ե – րաշխաւորութեամբ : Օտար բնակչութի – նըն ալ պէտք է ապահովութիւն ստանայ, չարունակելով աշխատիլ վստահութեան մթնոլորտի մը մէջ» :

× Ազգայնական ուսանողներ տասը խա – նութներ հրկիզեցին Մարաքէշի մէջ, իբ – րեւ բողոք արքունի խնամակալութեան կազմութեան դէմ : Զորս հոգի սպանուե – ցան, 15 հոգի վիրաւորուեցան :

ՊԱՂ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Գահլիճի անթելը կը ծանուցանէ թէ չուտով առեւտրական բանակցութիւններ պիտի սկսին Մ. Մխութեան եւ Սուրիոյ միջեւ : Կ'ըսուի թէ Սուրիա առեւտրական համաձայնութիւններ պիտի կնքէ նաեւ համայնավար Չինաստանի եւ արեւելեան Գերմանիոյ հետ : Միւս կողմէ, Դամաս – կոսի իրազեկ շրջանակներուն մէջ կը հաստատեն թէ Սուրիա կը խորհի պինուորական համաձայնութիւն մը կնքել Եդիպ – տոսի հետ : Կը յուսան այս համաձայնու – թեամբ ճամբան հարթել, նմանօրինակ դաշնագիրներ կնքելու համար արաբական միւս պետութեանց հետ :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, պետական նախարար Աստղ Հարուն, որ Սուրիոյ ներկայացուցիչն էր Արաբական Դաշնակ – ցութեան վերջին ժողովին մէջ, անհրա – ժեշտ բանակցութիւնները պիտի կատարէ Եդիպտոսի հետ : Սուրիոյ այս ձեռնար – կին ուժ կուտայ Լիբանան : Դամասկո՛ի նպատակն է զօրացնել արաբական ճակա – տը Իսրայէլի դէմ, միեւնոյն ատեն բար – ւոք յարաբերութիւններ պահելով Իրաքի, Արաբիոյ եւ Եմէնի հետ :

Սուրիոյ վարչապետը, Սայիտ Ղազի, հաստատեց թէ Արաբիա պիտի երթայ, հաւանաբար այս չարթու վերջ, նոր փո – խառութիւն մը ստանալու համար, քա՛ի որ անտեսական դժուարութիւնները հետ – զհետէ կը ծանրանան :

× Գահլիճի թերթերը կը հաստատեն թէ Մ. Մխութիւնը յանձն առած է դրամ հաւաքել Եդիպտոսի, Ասուանի նոր ամբար – տակին չինութեան համար : Եդիպտական նախարարն ալ կը հաստատէ այս պարա – գան, աւելցնելով թէ Եդիպտոս միջազ – գային դրամատան աջակցութիւնը խնդ – րած է նոր ամբարտակին չինութեան հա – մար եւ թէ մօտերս պատուիրակ մը պիտի գայ Գահլիճ, կառավարութեան հետ խորհրդակցելու համար :

× Միջին Արեւելքի Ֆրանսական դես – պանները, որոնք Փարիզ հրաւիրուած էին, Բշ. օրէն ի վեր կը չարունակեն իրենց ժողովը, ի ներկայութեան արտաքին գոր – ծերու նախարարին :

× Իսրայէլի արտաքին գործերու նա –

խարարութիւնը վճռապէս կը հերքէ այն տեղեկութիւնները թէ Զեխոսլովաքիա եւ ուրիշ խորհրդային երկիր մը առաջար – կած են զէնք ճարել իրենց : Այս առթիւ կ'ըսէ թէ որեւէ ուղղակի առաջարկ չէ եղած եւ թէ Իսրայէլ երբեք տրամադրու – թիւն չունի զէնք եւ ռազմանիւթ դնելու խորհրդային խմբակցութեանէն :

Անցեալ չորեքշաբթի օր, Ուշինկթընի Իսրայէլեան դեսպանատան ներկայացու – ցիչը կը խոստովանէր թէ Զեխոսլովաքիա եւ ուրիշ խորհրդային երկիր մը հասկցու – ցեր էին որ կրնան զէնք ճարել Իսրայէլի :

Վիէննայի հրէական հիւպատոսը լրա – գրական ասուլիս մը սարքելով, բացատ – րեց թէ պատերազմի վտանգը մօտեցած է Միջին Արեւելքի մէջ, քանի որ Եգիպտոս անճոռնի պինամթերք պիտի ստանայ Զեխոսլովաքիայէն : Հիւպատոսը ման – րամասնօրէն պարզեց Միջին Արեւելքի մէջ սկսած նոր զինարշաւին վտանգները եւ պատասխանելով զանազան հարցում – ներու, տեղեկութիւններ հաղորդեց ե – գիպտոսի կողմէ արեւմտեան երկիրներէ դնուած զէնքերու մասին : Ապա եզրակա – ցուց .— «Պաշտպանութեան բոլոր անհրա – ժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնուին : Իսրայէլ խաղաղութիւն կ'ուզէ · բայց ե – թէ արաբական երկիրները մտադրած են դործադրել իրենց պատերազմի սպառնա – լիքը, թող չկարծեն թէ անպատրաստ պի – տի դտնեն Իսրայէլը» :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ սպառազինութեանց հան – դանակութեան առթիւ, մէկ օրուան մէջ վարչապետին յանձնուած է 300000 ոսկի : Ամենամեծ գումարը նուիրած է Միսր դրամատունը, հարիւր հազար ոսկի : Պաշտօնեաներն ալ առանձին տուած են 25·000 ոսկի :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵՂՈՒՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԷՆ

•

ՄՄԲ.— «Հայ – Բոյժ», Նոյեմբեր – Դեկտեմբերի թիւով, որ լոյս կը տեսնէ մօտ օրէն, կը հրատարակէ երկար յօդուած մը՝ մեղուներուն, մեղրին եւ... մեղրաքան հայ բարբառին հարստութեան մասին :

Հատուած մը ահաւասիկ·—

Թուսիոյ մէջ փեթակները ծուծը փոր – ուած կոճղեր են: Սպանիոյ մէջ կը չինուին կարմիր կաւով: Ալճերիոյ մէջ՝ անկաղնիէ : Ֆրանսայի մէջ՝ փրովանս – եան փեթակը կը նմանի պղտիկ խրճիթի մը, Պէրլի փեթակը՝ աշտարակի, պասքեան փեթակը՝ մեծ չիբի :

Մենք, Հայերս, ունինք հիւսած փեթակի ձեւ մը, որ կը կոչուի մեղուաքթոց : Իսկ փեթակին համարժէք ունինք մեղուարոյն, մեղուատուն, գաւառական՝ ճանճնոց (*) բառերը, նոյնպէս մեղուա – նոց, որ կը նշանակէ նաեւ պարտէզին այն անկիւնը ուր փեթակներ կը դրուին : Պէտք է աւելցնել թէ մեղուն չատ բծախնդիր չէ՝ իր տունը հաստատելու համար ծառերու փշակներուն (խոռոչ), ժայռերու ծերպերուն, նոյնիսկ ... «սատկած առիւծներու երախին մէջ», ինչպէս կը վկայէ Սամսոնի պատմիչը (Դատ. ԺԴ. 8): Փեթակ փոխառութիւն է պահլաւերէն լեզուէն ու կը նշանակէ կողով: Ըստ բանասէրներէն մէջ եւս փանիէ կը նշանակէ փեթակ: Հին հայերէնով՝ ունինք «փեթակ ցորենոյ»:

Երբ ձագ հանեն մեղուները (Մայիս), նոր ընտանիք ու նոր բոյն կազմելու համար՝ դուրս կը թռչին փեթակէն եւ, հեռանալով իրենց թագուհիին, երկար պը – տոյտներ կը կատարեն օդին մէջ խմբաւոր – ված, ի վերջոյ կը հանգչին ծառի մը ճիւղին վրայ, իրարու կառչած, կծիկ կամ ողկոյզ կազմած: Փեթակէն փախուստը կը կոչուի «Պարս տալ»: Ու «մեղուա – պար» երբ պտոյտներ կը կատարեն օդին մէջ: Իսկ ողկոյզը զոր կը կազմեն ծառի մը ճիւղին կախուած, կը կոչուի գնդակ մեղուաց կամ կոճակ մեղուաց կամ պարզօրէն պարս :

Պարսը նոր փեթակի մէջ առնելու գործողութիւնը յոյժ փափուկ է եւ դժուար: Կը պատահի, որ գիւղացին չյաջողի եւ պարսը խոյս տայ, կորսուի,— ահա թէ ինչո՛ւ գիւղացին յուզումով կը հետեւի մեղուապարին՝ աղօթելով, կանչելով, երգելով ու զանազան հնարքներու դիմելով, որպէսզի իջնեն, հանգչին ու փեթակ մտնեն: Կարգ մը գիւղերու մէջ՝ արուեստ է մրճահարել կաթսաները, հետեւելով մեղուապարին, — գիւղացիները, դուռ – դրացի, սաներ ու պղինձէ անօթներ բռնած, փայտերով կը զարնեն կռնակի պէս, միշտ պտըտելով պարզած մեղուներուն հետէն, մինչեւ որ իջնեն վար եւ հանգչին տեղ մը: Գիւղեր կան, ուր մուխ կ'արձակեն : Այս առթիւ կ'արտասանեն զանազան բանաձեւեր բազկատարած·—

1·— Հանգչեցէ՛ք, հանգչեցէ՛ք, սիրունիկներ, մոմը Սուրբ Կոյսինն է, մեղրը իմս :

2·— Ցանուն Հօր, որ ստեղծեց, որդուոյն սրբոյ, որ փրկեց, եւ Հոգւոյն սրբոյ, որ սրբազործեց, կանգ առէք այս ծառին վրայ :

3·— Ո՛վ մեղուամայր, պաղատագին կը խնդրեմ յանուն Աստուծոյ՝ որ կը թագաւորէ երկինքի մէջ, յանուն Որդուոյն՝ որ փրկեց մեզ ամէնքս, կ'աղաչեմ չի թռիլ հեռուն, ոչ ալ աւելի բարձր, այլ հանգչիլ այս ծառին վրայ, որպէսզի քեզ եւ ընտանիքդ փոխադրեմ նոր փեթակի մը մէջ, մօտիկդ պիտի դնեմ ինչ որ անհրաժեշտ է, գիւրացնելու համար աշխատանքդ ի փառս Աստուծոյ եւ ի պայծառութիւն սուրբ եկեղեցւոյ, ու պաշտպանելու համար քեզ արեւահարութենէն ու վնասակար ծաղիկներէն:

4·— Մտիկ ըրէք, մեղունե՛ր, մտիկ ըրէք·— Ցիսուս վնաց Յորդանան, լուալու համար ձեռքերը: Կաթիլներ ինկան թաց ձեռքէն եւ կաթիլները մեղու դարձան : Բայց երբ անոնք ուզեցին թռչիլ ու խոյս տալ, Ցիսուս ըսաւ·— մնացէք, մնացէք սիրունիկ արարածներ :

Մեղուն այնքան սիրելի է ժողովուրդներուն, որ բազմաթիւ աւանդութիւններ են հիւսած մեկը միւսէն գեղեցիկ, ինչպէս եւ անոնցիներ՝ մեկը միւսէն ծիծաղելի: Թէ մեղու տեսնել երազին մէջ՝ կը նշանակէ չահ ու վաստակ, թէ զօշօ մը փեթակին տակ՝ ապահովութիւն է որ մեղուները պիտի չփախչին: Մեղուները, որ պարս կուտան Տօն Սրբոյ Հաղորդութեան օրը, մեղրահաց կը չինեն ճամանչանօքի ձեւով: Երբ միրուութիւն կամ հարսնիք ըլլայ, փեթակին վրայ կը դրուի կարմիր շղարշ մը, իսկ երբ մեռել պատահի տան մէջ՝ փեթակին վրայ կը դրուի սեւ շղարշ մը: Որպէսզի առատ մեղր տան մեղուները, ականատմոմով չինուած խաչ մը կը դրուի փեթակին վրայ :

Վերջացնելու համար՝ երկու փոքրիկ աւանդութիւն ·—

1·— Աստուած կը պարտէր դաշտերուն մէջ: Տեսաւ ճպուռը եւ հարցուց·— Ի՞նչ կ'ընես : — Կ'երգե՛մ, պատասխանեց ճպուռը պարծանքով : — Երգդ ալ բա՛ն ըլլար երբեւիցէ: Ցետոյ տեսաւ սարդը եւ հարցուց·— Ի՞նչ կ'ընես :— Կը մանե՛մ, պատասխանեց սարդը ինքնապոհ : — Մանածդ ալ բա՛ն ըլլար երեւիցէ: Ցետոյ տեսաւ մրջիւնը եւ հարցուց· — Ի՞նչ կ'ընես : — Կ'աշխատիմ որ ապրիմ, ըսաւ մրջիւնը: — Ապրի՛ս, ըսաւ Աստուած : Ցետոյ տեսաւ մեղուն եւ հարցուց· — Դուն ի՞նչ կ'ընես:— Ե՛ս, հացերուն լաւագո՛յնը կը պատրաստեմ :—Մի՛ հպարտանար, մեղրահաց պատրաստելուդ համար գոռոզ եւ օտարատեաց զարճած՝ կը խայթես՝ ալ, բայց քանի խայթես պիտի մեռնիս :

2·— Ճպուռը կ'երգէ՛ր, կ'երգէ՛ր, երբ լսեց թէ մայրը մեռաւ: Աստուած ըսաւ· — Գնա թաղման : — Ի՞նչ, թաղմա՞ն երթամ, օդը այնքան տաք է՝ որ հաճոյք է երգել: — Լաւ, երգէ՛ մինչեւ որ չոր – նաս: Նոյն պայմաններուն մէջ նոյն հարցումին՝ սարդը պատասխանեց Աստուծոյ·— Ի՞նչ, թաղմա՞ն երթամ, օդը այնքան լաւ է որ հաճոյք է մանել:— Լաւ, մանէ՛ բայց մանածդ արժէք չունենայ երբեք: Նոյն պայմաններուն մէջ նոյն հարցումին՝ այսպէս պատասխանեց մեղուն· — Պէտք է որ մեղր չինեմ, բայց առ այժմ կ'ընդհատեմ գործս ու կ'երթամ թաղել մայրս: — Լաւ, շա՛տ լաւ, ինչ որ պիտի գործես այսուհետեւ, մեղր ու մո՛մ, օգտակար ըլլայ մարդկութեան, որպէսզի գովքդ հիւսեն յաւիտեան :

ՏՈՔԹ· Շ· ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏԸ

ՁՈՒԴ-Ա

•

Թատերական վերամուտի ղէմառը ներկայացումներէն է ակադեմական Մարսել Փանեոլի Ցուդան որուն մասին «Յառաջ» արդէն գրած էր ներկայացուցած առաջ: Թէաթը տը Փարիի նոր տնօրէնութիւնն (Լվիր Փուիեսքօ), թատրոնին ճաշակաւոր նորոգութիւնը, ծանուցումներու չռայլաբանութիւնը, հեղինակին անունը եւ «առաջին»ին ներկաները — պատկառելի դէմքեր (Ճինա Լոլոպրիճիտա, Մարթին Քարոլ, Ագա Խան եւն.) կը բաւէն անշուշտ լեցնելու համար ամէն իրիկուն նախիսկ մեծ թատրոն մը: Այս ղէմառը կէսերէն վերջն է որ միայն նըկատի կ'առնուի թատերախաղին արժէքը, եթէ երբեք նկատի առնուի: Մնաց որ դերակատարներու տաղանդը երբեմն կը բաւէ մարսել տալու համար ամէնէն անմարսելի բաները:

Գլխաւոր հարցը այն է թէ ի՞նչ բանէ դէպուած է «Մարիուս»ի հեղինակը նման նիւթ մը առնելով: Իրրեւ ակադեմական երեւի ուզած է ՔՀ տը Քոնթիի իր ընկերներուն ցոյց տալ թէ իր տաղանդը չի ահմանափակուիր միայն մարսիլեան պատմութիւններով, այլև կը հասնի աստուածաբանական եւ փիլիսոփայական նրբութեանց : Արդար կ'ըլլար իր տեսակէտը, եթէ այս թատերախաղին առթիւ ինք հեռանար իր սովորական ոճէն եւ լեզուէն, մօտենալով լուրջ հարցի մը որ մօտ երկու հազար տարուան աւանդութիւն մըն է եւ ծանրակշիռ խնդիր մը, ոչ թէ պատմութիւնը իրեն մօտեցնէր վերածելով մարսիլեան կալեժատի մը:

Բայց եթէ Փրանսացի դրագէտը հարկ տեսած է գրել այս թատերախաղը, կը մնայ երկրորդ հարցում մը, — ի՞նչ ուզած է ըսել, ի՞նչ նորութիւն փորձած է բերել Ցուդայի մասին:

Շատեր տեղական մամուլին մէջ, անդրադարձան այս հարցին: «Լը Մոնտ»ի մէջ ձեռնհաս Դոմինիկեան մը երկարօրէն կը վերլուծէ Փանեոլի սխալները :

Երբ ներկայացումէն առաջ կը խօսուէր եւ կը գրուէր այս թատերախաղի մասին անտարակոյս բոլորը, կը յուսային գտնել նոր եւ յանդուգն տեսակէտ մը, անձնական թեզ մը, ինքնայատուկ ըմբռնում մը Ցուդայի նկարագրին մէջ եւն.: Ոչ մէկը գտան: Քառս արարի ընթացքին — երկար արարներ — ոչ մէկ նորութիւն, չատ պարտաճանաչ աշակերտի մը դասը որ այդ չորս արարներու ընթացքին կ'օգտագործէ մանաւանդ Աւետարանին խօսքերը: Մնաց որ, դժբախտաբարամբողջ թատերախաղին միակ խմաստալից խօսքերը Աւետարանին խօսքերն են : Հինգերորդ արարին — լաւագոյնը, բայց այնքան ուշ կը հասնի որ հանդիսականը արդէն անտրամադիր է — վերջապէս տեսակէտի նմանող բան մը երեւան կուգայ եւ կը հասկնաս թէ ինչ կ'ուզէ ըսել հեղինակը :

Փանեոլ կ'ուզէ բացատրել թէ Ցուդան մատնիչ մը չէ, այլ ընտրուած է 12 Ա. – առաքեալներու մէջէն, կատարելու համար աստուածային վճիռ մը եւ այդ կ'ընէ հակառակ իր կամքին ու խղճին, պարզապէս իրրեւ պարտականութիւն եւ վերէն եկած հրաման: Ուրեմն, եթէ մեղք մը գործած է Ցուդան, դաւաճանութեան եւ զրամոլութեան մեղքը չէ, այլ պարզ գոռոզութեան, քանի որ ինքնահաւանութիւնը ունեցած է հաւատալու թէ ինք կարեւոր մէկն է, կարեւորագոյնը որուն ձեռքով պիտի անօրինուի Ցիսուսի ճակատագիրը:

Ըստ Մարսել Փանեոլի, պատմական ընթացքին ժամանակ Ցիսուս կ'ըսէ Ցուդային·— «Ինչ որ պարտաւոր ես ընել, շուտըրէ»:եւ այս կը բաւէ որ Ցուդան ինքնին պարտաւոր զգայ կատարելու այդ հրամանը: Մինչդեռ Ս· Գրքին համաձայն Ցիսուս կ'ըսէ·— «ինչ որ կ'ընես չուտ ըրէ »: Այս կէտը չեշտուած է Ֆրանսայի ականաւոր դոմինիկեան միաբանին կողմէ իրրեւ չատ կարեւոր: Եւ եթէ Պ· Փանեոլ այդ նախադասութիւնը չփոխէ, իր ամբողջ տեսակէտը արդէն ջուրը կ'իյնայ :

(Մնաց որ այս ալ իրրեւ տեսակէտ նոր չէ):

Դաւաճանութեան կէտին գատ, Ակադեմականը հաշիւ դեռևս վրայ եւս չատ պարտաճանաչ կը ներկայացնէ Ցուդան : Իր տեսութեամբ, եթէ երեսուն տը, եթէ այս թատերախաղին առթիւ ինք հեռանար իր սովորական ոճէն եւ լեզուէն, մօտենալով լուրջ հարցի մը որ մօտ երկու հազար տարուան աւանդութիւն մըն է եւ ծանրակշիռ խնդիր մը, ոչ թէ պատմութիւնը իրեն մօտեցնէր վերածելով մարսիլեան կալեժատի մը:

Բայց եթէ Փրանսացի դրագէտը հարկ տեսած է գրել այս թատերախաղը, կը մնայ երկրորդ հարցում մը, — ի՞նչ ուզած է ըսել, ի՞նչ նորութիւն փորձած է բերել Ցուդայի մասին:

Շատեր տեղական մամուլին մէջ, անդրադարձան այս հարցին: «Լը Մոնտ»ի մէջ ձեռնհաս Դոմինիկեան մը երկարօրէն կը վերլուծէ Փանեոլի սխալները :

Երբ ներկայացումէն առաջ կը խօսուէր եւ կը գրուէր այս թատերախաղի մասին անտարակոյս բոլորը, կը յուսային գտնել նոր եւ յանդուգն տեսակէտ մը, անձնական թեզ մը, ինքնայատուկ ըմբռնում մը Ցուդայի նկարագրին մէջ եւն.: Ոչ մէկը գտան: Քառս արարի ընթացքին — երկար արարներ — ոչ մէկ նորութիւն, չատ պարտաճանաչ աշակերտի մը դասը որ այդ չորս արարներու ընթացքին կ'օգտագործէ մանաւանդ Աւետարանին խօսքերը: Մնաց որ, դժբախտաբար ամբողջ թատերախաղին միակ խմաստալից խօսքերը Աւետարանին խօսքերն են : Հինգերորդ արարին — լաւագոյնը, բայց այնքան ուշ կը հասնի որ հանդիսականը արդէն անտրամադիր է — վերջապէս տեսակէտի նմանող բան մը երեւան կուգայ եւ կը հասկնաս թէ ինչ կ'ուզէ ըսել հեղինակը :

Փանեոլ կ'ուզէ բացատրել թէ Ցուդան մատնիչ մը չէ, այլ ընտրուած է 12 Ա. – առաքեալներու մէջէն, կատարելու համար աստուածային վճիռ մը եւ այդ կ'ընէ հակառակ իր կամքին ու խղճին, պարզապէս իրրեւ պարտականութիւն եւ վերէն եկած հրաման: Ուրեմն, եթէ մեղք մը գործած է Ցուդան, դաւաճանութեան եւ զրամոլութեան մեղքը չէ, այլ պարզ գոռոզութեան, քանի որ ինքնահաւանութիւնը ունեցած է հաւատալու թէ ինք կարեւոր մէկն է, կարեւորագոյնը որուն ձեռքով պիտի անօրինուի Ցիսուսի ճակատագիրը:

Ըստ Մարսել Փանեոլի, պատմական ընթացքին ժամանակ Ցիսուս կ'ըսէ Ցուդային·— «Ինչ որ պարտաւոր ես ընել, շուտըրէ»:եւ այս կը բաւէ որ Ցուդան ինքնին պարտաւոր զգայ կատարելու այդ հրամանը: Մինչդեռ Ս· Գրքին համաձայն Ցիսուս կ'ըսէ·— «ինչ որ կ'ընես չուտ ըրէ »: Այս կէտը չեշտուած է Ֆրանսայի ականաւոր դոմինիկեան միաբանին կողմէ իրրեւ չատ կարեւոր: Եւ եթէ Պ· Փանեոլ այդ նախադասութիւնը չփոխէ, իր ամբողջ տեսակէտը արդէն ջուրը կ'իյնայ :

(Մնաց որ այս ալ իրրեւ տեսակէտ նոր չէ):

Դաւաճանութեան կէտին գատ, Ակադեմականը հաշիւ դեռևս վրայ եւս չատ պարտաճանաչ կը ներկայացնէ Ցուդան : Իր տեսութեամբ, եթէ երեսուն

ԷՋԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅԳԱՐԷՆ

ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՇԱՏԱԽԸ

•

Հայութիւնը հարկադրաբար կատարեց իր քաղաքացիական պարտականութիւնը: Օսմանեան բանակին տուաւ տասնեակ հազար զինուորներ եւ բանուորներ, հայ դիւցազնութիւնը տուաւ իր լծկանը, զբօսաշրջիկը, հայն ու պանիրը:

Սակայն, Հայութեան տուած փիղիքական եւ նիւթական առատ տուրքը չգնահատուեցաւ...

Այսօր, Թրքական բանակի մէջ ծառայող հայ երիտասարդութիւնը զինաթափ դրաստի նման լծած են բեռնակրութեան եւ ամրութեանց շինութեան ծանր աշխատանքներուն, վայրագ Քիւրտերու և Չէրքէզներու սպառնալիքներուն տակ:

Թրքական բանակի մէջ ծառայող հայ երիտասարդութիւնը կը հալի արեւահար ձիւնի նման...:

Սարիղամըշի ռազմաճակատին վրայ՝ ռուսական բանակէն եւ հայ կամաւորականներէն գունդերէն կրած ամօթահար պարտութենէն վերջ Էնվէր – Թալաթ բորենիները կը մտածէին իրենց հոգւոյն բովանդակ թոյնը թափել Թրքահայութեան վրայ...:

Շինականները, մեր ոտքերուն առջեւ փորուած է մահուան անդունդը... կամ պէտք է վերեմտնուինք վատ նման, պատմութեան ամօթին ու նախատինքը մեր ճակատներուն դրոշմած, կամ հերոսականներ խոյանքով պէտք է ցատկենք անդունդի վրայէն, փրկելու պատիւը հայ կոչումին, կեանքը մեր սիրասուն զաւակներուն, օրհնաբոյր մայրերուն եւ ալեհեր հայրերուն:

— Փորուած գերեզմանը պիտի լեցնենք ոճրագործներու դիակներով, ըսաւ կողմէն լսուեցաւ խրոխտ բացագանչութիւններ եւ հեգնախառն քրքիջներ :

— Զինակիցներ, ճակատագրական այս անկիւնադարձի նախօրեակին, անհրաժեշտ զգացինք դիմել ձեր հաւաքական կարծիքին: Վաղնդի հաւաքական ներդաշնակութեամբ միայն պիտի կրնանք դիմագրաւել այն ահաւոր աղէտը, որ կը սպառնայ մեզի:

Կը զգամ ձեր սրտերու բաբախումի ձայնը: Կը կարդամ ձեր աչքերուն մէջ ցոլացող կրակը: Կը տեսնեմ ձեր կորովի բազուկները: Սակայն պէտք չէ մոռնանք որ մեր գոյութեան պայքարի միջոցները սահմանափակ են... Սերունդներու նզովքին արժանի Դաւօն Թշնամիին յանձնեց հարիւրաւոր մարտիկներու արեան գնով հաւաքուած մեր ռազմամթերքը

Շրջապատուած ենք տասնեակ հազար քրտական զինուած ուժերով, Թրքական ոստիկաններով եւ բանակներով: Ուրեմն հարկադրուած պիտի ըլլանք ճակատիլ մէկը տասի դէմ, նոյնիսկ մերկ կուրծքով ու եղունգներով մաքառիլ Թրքական բանակի եւ քրտական խուժանի դէմ:

Անյուսալի չէ սակայն մեր գոյութեան պայքարի յաղթանակը:

Մեծազանգուած Ռուսաստանը իր հայացքը սեւեռած է Տարտանէլին եւ Մարմարայի ափերուն: Այժմ, յաղթական կերպով կը յառաջանայ դէպի Թրքահայաստան :

Ռուսական բանակին միացած են նաեւ հայ կամաւորական գունդեր, որոնք կը փութան մեզ օգնութեան:

Երբ կարենանք գոնէ մէկ ամիս դիմադրել, վերջնապէս թօթափած կ'ըլլանք դարաւոր սարկութեան լուծը:

Ուրախ եմ յայտնելու, թէ ծրագրուած է վանի մէջ եւս ապստամբութեան դրօշ պարզել, երբ պատեհ առիթը ներկայանայ:

— Մենք հնչեցնենք «հարսանիքի» փողը, վանն ալ թող չուրջպարի մէջ մտնէ, չորս կողմէն լսուեցան ղուարթ այլ վճռական ձայներ:

— Զինակիցներ, զինուորական խորհուրդը նպատակայարմար գտաւ նախայարձակ ըլլալ, որովհետեւ երեք օր առաջ անակնկալօրէն ձերբակալուեցաւ Զօլօնանը, որուն գրպանին մէջ կը գտնուէր մեր զինուորական եւ զէնքերու ամբողջական ցանկը :

Բոլոր հնարաւոր միջոցները իւ գործ դրինք փրկելու մեր թանկագին ընկերը, սակայն ի գուր ...

Նոր յուզմունքէն եւ զայրոյթէն, երի – տասարդ զեկուցանողի դէմքի մկանները կծկուեցան, շրթունքները սկսան դողալ, արցունքը լճացաւ աչքերուն մէջ ու ձայնը խեղդուեցաւ :

Անզուսպ զայրոյթի եւ վրէժի չշուկ մը անցաւ ունկնդիրներու չարքերուն մէջ, ձգելով անհերքաչնակ տագնապ մը տպաւորութիւն :

Մտածկոտ Զիրօն գարձաւ անդրաժան ընկերոջ ·

— Մուրօ : = Ի՞նչ է, քեզ մտատաղ :

— Մուրօ, պարոն Ցովսէփը վարժապե՞տ էր :

= Այո՛ :

— Իմ կարճ խելքով, վարժապետները չեն կարող յեղափոխական ըլլալ :

— Անտաշ, եթէ սրինդը չըլլայ, հովիւները չեն կարող ոչխարներու հօտը արածել :

— Այսի՞նքն ...

— Ըսել կ'ուզեմ· մեր բոլոր առաջնորդները, յեղափոխութեան սուրբ կնիքը պատրաստողները վարժապետներ, ուսուցիչներ եղած են: Քրիստափորն ալ ուսուցիչ էր, Նիկոլ Դումանն ալ :

ՏԻԳՐԱՆ ԱԻԱԳԵԱՆ

(Շար· 3)

Ս. ՓԻՇՈՒՆԻ ՆԵՐՔԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԵՒ ԱՆՈՒՆԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

•

— Ա՛հ, չեմ ընդունիր ...

— Չես ուզեր խոստովանիլ, որ ես եմ ուղարկած քեզի Հռոմիկլան, որպէսզի նա քեզ հետ ամուսնանայ, եւ դուն ալ ետքը ինծի տաս զինք։ Ես չեմ ուզեր ոչ մէկ ձեւով ստանալ քու ձեռքդ։ Ես կը սիրեմ Հռոմիկլան, եւ ան ալ կը սիրէ զիս։ Ես ուզեցի քեզ փորձել, եւ տեսայ, որ դուն ալ կը սիրես զինք։ Ես ուրախ եմ, որ ան կը սիրէ զիս։ Ես ուրախ եմ

ԼԱՒԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մ. Նահանգներու հանրապետութեան վոխ – նախագահը, Նիքսըն, Բշ· օր ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ խաղաղութեան յոյսերը աւելի զօրաւոր են այսօր քան ուրիշ որեւէ առեն՝ Բ· աշխարհամարտէն ի վեր: Բայց եւ այնպէս, Մ. Նահանգները ապագայ բանակցութեանց ընթացքին պիտի չդոհանան Մոսկուայի բարեացա – կամութեան հաւաստիքներով, այլ պիտի հիմնուին անոր վարած իրական քաղաքա – կանութեան վրայ: «Ժընեւի ոգին չի նշա – նակեր խաղաղութիւն ամէն գնով, ոչ ալ կը համակերպի անարդարութեան: Այդ ոգին չի նշանակեր նաեւ միամտօրէն իր – րեւ բարի դիտումներ ընդունիլ բարեա – ցակամութեան խօսքերը: Ժընեւի ոգին հիմնուած է այն հաւատքին վրայ թէ աշ – խարհը կը մտնէ նոր շրջանի մը մէջ ուր պէտք է հրաժարիլ պատերազմը ազգային քաղաքականութեան գործիք համարելէ: Մ. Նահանգները պիտի աշխատին եր – կաթեայ վարագոյրին երկու կողմերը գտնուած ազգերու հետ, տնտեսական յառաջդիմութեան, անկախութեան, ա – պահովութեան եւ հաւասարութեան համար: Այսօր աշխարհի վտանգաւոր շրջանները կը ներկայացնեն անբնական բաժանում – ներ ժողովուրդներու, զորի պետութիւն – ներ արեւելեան Եւրոպայի մէջ, համա – տարած խլրտումներ ազատ կառավարու – թեանց դէմ եւ վախ՝ անակնկալ յարձա – կումներու: Դժբախտութիւն է որ ճիշդ այն պահուն երբ Ժընեւի մէջ ժողով պի – տի դումարեն արտաքին նախարարները, կը տեսնենք փորձ մը՝ զարկ տալու զի – նադադարի որ կրնայ աւելցնել պինեալ ընդհարման հաւանականութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ»:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԴԱՐԱՁԻՆ կը հեռագրեն թէ Ատեան Մենաերէս վերընտրուելու նախագահ դեմոկրատ կուսակցութեան, 1254 պատ – գամաւորներու քուէներով: Համագումա – րին կը մասնակցէին մօտ 1500 պատգա – մաւորներ: Կառավարութեան կուսակից – ները չափազանց յաղթանակ մը կը նկա – տեն այս արդիւնքը, հակառակ 19 երես – փոխանորդներու ընմբոստութեան: Կեդր· կոմիտէին 15 անդամներէն մին վարչա – պետն է, միւս 14ը՝ իր կուսակիցներն են, որով Մենաերէս բացարձակապէս տէրը կը մնայ ղեկավարութեան: Ըմ – բոստներէն երեքը նախկին նախարարներ են եւ բուռն պայքար մը կը մղեն, ջնջել տալու համար մամուլի օրէնքին այն յօդ – ուածը, որ ոճիր կը նկատէ անարգել կա – ռավարութիւնը կամ կառավարական պաշ – տօնեայ մը:

ՍԱՐԻ հանրաքուէին առթիւ, որ տեղի պիտի ունենայ հոկտ· 23ին, հինգ չէզոք ազգերէ նշանակուած 1005 դիտողներ հս – կողութիւն պիտի կատարեն: Այդ ազգե – րէն դէտ մը նշանակուած է 929 ընտրա – կան շրջանակներէն իւրաքանչիւրին հա – մար: Քուէարկուներուն թիւն է 670·000:

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ ՄԱՐԿԱՐԻԹ եւ իր սիրա – հարը՝ գնդ· Թաուէնտ կը չարունակեն հանդիպումներ սարքել: Առջի օր միասին ճաշեցին: Ամուսնութեան խնդիրը վիճելի կը համարուի չատերու կողմէ: Կղերա – կան մը խստօրէն կը քննադատէ իշխա – նուհին, անոր ընթացքը պատճառով հակա – ռակ՝ «եկեղեցւոյ եւ կրօնի, բոլորովին անպատշաճ եւ ցաւալի»:

Թ. ՄԻՒՐԹԵԱՆ հոդագործական նա – խատրաստութեան նշանակուեցաւ այն մասնագէտը որ վերջերս Մ. Նահանգները գացած էր, հոդագործական պատուիրակութեան մը հետ (Վլատիմիր Մայկիւեվչ):

ԱՐՏԱՔԻՆ գործերու նախարարը ծա – նուցագիր մը յանձնեց Փարիզի սպանիա – կան դեսպանին, պահանջելով թէ սպա – նիական Մարոքի սահմանին վրայ դիւ – րութիւններ կը տրուին ըմբոստներուն: Սպանիա միշտ կը հերքէ եղած մեղա – դրանքները:

ՆԵՐՔԻՆ գործերու նախարարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց Հոկտ· 16ին, յիշեցնելով թէ հետեւեալ փոփո – խութիւնը կատարուած է 1945 Նոյ· 2ի կանոնին մէջ.— Ոեւէ անձ որ օտարական մը կ'ընդունի իր բնակարանին մէջ, ինչ հանդամանքով ալ ըլլայ, նոյնիսկ ձրիա – բար, պարտաւոր է յայտարարութիւն մը տալ ոստիկանութեան:

ՔՍԱՆԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻՆՈՑ ամերիկեան պատուիրակութիւն մը գնաց Թուրքիա: Ուրիշ մըն ալ՝ Ռումանիա:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՄԱՐՄԱՇԻՆԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին, Շաբաթ իրիկուն:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ:

***

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ· 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԺԱՄԸ 9 – 12

***

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 23ին, Ուրբաթ երեկոյեան սրահը: Ժամը 16ին:

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Եօթնեկ· բարեան ենթակոմիտէի եւ մասնակցու – թեամբ կապոյտ Խաչի եւ Նոր Սերունդի:

Կը նախագահէ ընկ· ՀԱՅԿ ՍԷՐԻՆ – ԿԻՒԼԵԱՆ:

Կը խօսի ընկ· ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Ինամքով պատրաստուած զեղարուես – տական բաժին, մասնակցութեամբ Կա – պոյտ Խաչի Սանուհիներու Միութեան պարախումբին, կենդանի պատկեր, երգ, աղգային տարազներով պատկերաւոր պա – րեր եւ արտասանութիւններ:

Սրահին տաքութիւնը ապահովուած է:

***

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 29 Հոկտեմբերը, չաբաթ գէչեր:

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ

Միութեան տարեկան թատերա – զարուեստական պարահանդէսը, չա – բաթ, 22 Հոկտեմբեր, ժամը 20·30էն մինչեւ առաւօտ, Իսիի քաղաքապետարանին սը – րահը, մէթրօ Մէրլի տ'Իսի:

Թատերական բաժին:

Մուրատի դէպի Կովկաս անցքէն դըր – ուագ մը, դեկավարութեամբ՝

Պ. Բ. ՀԱՊՇԵԱՆԻ

Գեղարուեստական բաժինին կը մաս – նակցին փարիզահայ ծանօթ արուեստա – գէտները, ԺԱՒ ՏԱԼ·

Օր· Շաֆէ Պէնկեան եւ Պ· Մ· Պօղոս – եան, Ա· Քիւփէլեան, ղեկավարութեամբ Ա· Մեսումեճի:

Օր· Մ· Մուրատեան իր նոր երգացան – կով: Օր· Ռօզիթա Սէռանա, հայկական եւ սպանիական եղանակներ (երգ և պար)

Հայկական եւ կովկասեան մենապար

ՎԻԳԷՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Արտասանութիւն՝ Ա· Գմբէթեան, Օր· Սեդա Յակոբեան եւ միութեան երկու սա – նները:

Թաւ ջութակ Մ· Պօլըքէնս:

Ջեռնադաշնակ Պ· Ա· Տէտէեան:

ԹԱՐԻՍՏ ԴԱՐԵԳԻՆ

Եւրոպական պար: Օրքէսթր ժաֆ Մա – տիլեան կրանտ Ֆորմասիօն:

Մուտք՝ 300 ֆրանք:

ՊԻԻՖ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Նկարչուհի Սոնա Թօփալեան կը ցու – ցադրէ իր վերջին նկարները, 72 Ռուվայ Ռասփայ, Սիմէզ մը Փարի սրահը:

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանին նոր շրջանի բացման ղասա – խօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 9ին, Ազգ· տան մէջ:

Դասախօս՝ ՏԻԿ· ԷԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ:

Նիւթը՝ կինը եւ Սէրը եղիշէ Զարենցի բանաստեղծութեան մէջ:

Արտասանութիւն՝ դերասան Գրիգոր Վահանէ:

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի նոր շրջանի վերաբացումը տեղի կ'ունենայ այս հինգշաբթի ժամը 21ին, Ազգ· տան մէջ, 32 ռիւ տը Թրէվիզ Թէ – յատեղանով մը: Կը հրաւիրուին բոլոր ըն – կերները եւ փափաքողները:

Cafés SEGO

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆԷՆ ԸՆՏԻՐ ՍՈՒՐՃԵՐԸ ԽԱՐԿՈՒԱԾ ԱՄԷՆ ՕՐ,

ԻՍԿԱԿԱՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՂԱՑՈՒԱԾ

129, Bd. Sébastopol

Métro Strasbourg St.Denis

ԾԱԽՈՒ Է

Ալֆորվիլի մէջ տուն մը, առաջին յար – կը երկու սենեակ, մէկ մեծ խոհանոց, ճաշասենեակ, մուտք, լուացարան, պար – տէզ, պղպատու ծառերով, կեդրոնական ջերմութիւն, լուր, կազ, ելեկտրականու – թիւն, հեռաձայն, մեծ կառատուն մը, 60 քառակուսի մեթր: Կը յարմարի խա – նութի կամ արհեստանոցի:

Այցելելու համար կէսօրէ ետք ժամը 15էն վերջ, Tél. ENT. 24-89

Գին 3·500

Dupuis, 14, Rue de Nice, Alfortville

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴի Պանէօ Քա – չանի մասնաճիւղի ժողովը այս չորեք – չաբթի ժամը 9·30ին, Թորոսեանի բնա – կարանը: Բոլորին ներկայութիւնը պար – տաւորիչ:

ԼԻՈՆ.— Հ· Ց· Դ· Վարանդեան կոմի – տէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերնե – րը այս ուրբաթ ժամը 8·30ին, Ցոյներու սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԼԻՈՆ.— Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղը՝ ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկե – րուհիները այս չորեքշաբթի, կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Տիկին Մարի Կէնճեանի բնակարանը: 172 ռիւ Պուալօ, Լիոն: Կարեւոր օրակարգ:

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Պանէօ Քաչանի մասնա – ճիւղը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր ըն – կերուհիները այս ուրբաթ գիշեր, ժամը 9ին, ընկեր Պասմաճեանի բնակարանը: Օրակարգ՝ տարեկան հաշիւ:

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ· Ց· Դ· Եօթնեղբայր – եան խումբի ընկերները ստիպողաբար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրուին այս չա – բաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը զեկուցանէ ընկեր Հրանտ Սամուէլ:

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նահանգի Հայր· Միու – թեան տարեկան ընդհ· ժողովը, այս կի – րակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քաֆէ Ռէ – ժանի վերնայարկը, մէթրօ Քաուէ: Օրա – կարգ·— Զեկուցում.— Ընդհ· հաշուե – տուութիւն.— Ընտրութիւն վարչութեան: Ներկաները թիւը մեծամասնութիւն պի – տի նկատուի:— Վարչութիւն

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Դիւա Խաչի տօնին առթիւ Շաւիլի մատրան մէջ կը պատարագէ Ե – սայի Տհոյ· Ալթունեան:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Արեւելեան խմորեղէն չինող մը որ ար – հեստէն հասկնայ:

Դիմել՝ Ս· Մարգարեանի,

32, Rue de Trévise, Paris (9)

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏԱՀԱՆԱՄԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Կիրակի, 23 Հոկտ· ժամը 16-24 **GEORGE V.ի** չքեղ սրահներուն մէջ

Մասնակցութեամբ փարիզեան Լաւագոյն արուեստագէտներու

VALTON (ՋԵՌՆԱՏՈՒ), TRIO ACROPOLSի ՊԱՐՈՒԻՀԻՆԵՐԸ

Les MANDELS (պարեր), Մանըբէենեներու տողանցք

Տոմսերու եւ սեղանի համար դիմել

Ա· Աճէմեանին PRO. 03-19 Ն· Յովհաննէսեանին TRU. 47-48

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համբնի Հայր· Միութեան կողմէ

ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՀՈԿՏ· ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ եւ հայկական պար, ծանօթ արուեստա – գէտներու կողմէ:

ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԲ ՎԱՐԴԻՒԱՆԵԱՆ *առաջին անգամ ըլլալով իր ամբողջական կազմով (14 հոգի):*

ՍԷՐՌԼԸ ՄԻԼԻԹԷՐի մեծ սրահը

Տոմսերու համար դիմել՝ Մ· Գրամճեանի 138, Rue de la l'Abbé - Groult. Paris

ճոխ պիւֆէ, ժողովրդական պիներով

Փլաս Սէն Թ'Օֆիւսթէն

եւ Պ· Վ· Թուրսարգիսեանի 50, Rue Cascades, Paris, (20) MEN. 23-91

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ ԿԸ ՓՆՏՐԵՆ ԱԻԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ···

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՑՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

THOMLAC

16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie

ԵՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐԸ

52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil

166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

Մասնաւորապար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ

ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՁԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM

ԱՑՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 *R.C.Seine* 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 հատը 12 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • VENDREDI 21 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7807 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3218

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՃԱՌ ԳԱՂՈՒԹԸ

•

Զանազան աղբիւրներէ հասած տեղե – կութիւնները կը հաստատեն թէ Գոլոյ ոչ – իսկամ փոքրամասնութիւնները օրե – ր՛ըն կ՛ընեն Սեպտ. 6ի խռովու – թեանց մղձաւանջին տակ :

Ուրիշ խօսքով, ահուդողը չէ փարատած տակաւին, եւ շատեր զգուշութիւն մասին կը մտածեն :

Անցորդ մը կը պատմէ.—

Թերթերը շատ բիչ բան գրած են բուն իրականութեան մասին եւ մեզի ալ չեղան բանալու իրաւունք չունինք : Այժմ ուժ կուտան վերաշինութեան, իբրեւ թէ բան մը պատահած չըլլար : Կառավարութիւնը կը բռնադատէ շուտով շինել այն հաստա – տութիւնները որոնք վնասուած են : Ա – նոնք որ անվնաս մնացած են, պարտաւոր են լայնօրէն մասնակցիլ բացուած հան – գանակութեան» :

Մի՛անկնակալ ըսենք թէ թերթերը այլեւս բան չեն գրեր կատարուած բարբարոս – թեանց մասին, բացի պաշարման վիճակի հրամանատարութեան զեկոյցներէն :

Կառավարութիւն թէ մամուլ, մինչեւ այսօր ալ չհամարձակեցան պարզել սար – քուած գաւին չարժառիթները :

Ի՞նչպէս համարձակէին, երբ իրակա – նութիւն է որ աւերման եւ հրկիզման կը մասնակցէին ոչ միայն սանձակոտոր խուժանը, այլ եւ պաշտօնեաները, ոստի – կաններ եւ նոր սերունդը, ճեմարանական երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ..

Մնաց որ, արտաքին աշխարհն ալ, իր կամաւոր լռութեամբ կամ երկդիմի դէր – քով նպաստեց, որպէսզի «անցուկը մոռ – ցուկի» դառնայ :

Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ պետա – կան դէմքեր պարագ սեպհական սպանդ մը քաշել եղածին վրայ :

Այսպէս, Մ. Նահանգներու արտաքին գործերու նախարարը, Տըլլըս, պատաս – խանելով ծերակուտականի մը նամակին, կը գրէր «յոյն եւ թուրք պետական վա – րիչներու ապնուական առաքինութիւնը» :

Նախարարը կը գրէ.

— « Մասնաւորապէս յուզուեցայ եկե – ղեցիներու եւ կրօնական հաստատու – թեանց անխնայ բանդումներէն : Դէպքէն անմիջապէս վերջ տեղեկացուցի թրքա – կան կառավարութեան թէ կը ցաւիմ բա – րոյական եւ ֆիզիքական աւերումներուն համար : Թրքական կառավարութիւնը շատ խստիւ դատապարտեց այս դէպքե – րը եւ խոստացաւ պատժել յանցաւորները» :

Դէպքին քառասունքը լրացած է ար – դէն, եւ տակաւին ոչ մէկ պատժական տնօրինութիւն : Ոչ իսկ որեւէ տեղեկու – թիւն՝ ամբաստանեալներու դատավարու – թեան մասին :

Առաջին օրերուն մինչեւ երկու – երեք հազար կը հաշուէին կալանաւորներուն թիւը, եւ կ՛ըսէին թէ տեղ չէ մնացած բանտերուն մէջ :

Ո՞վ կրնայ պնդել թէ այդ բազմութիւնը կխտուած չէ արդէն եւ թէ ամէնէն ծանր ամբաստանեալները Անատոլու չեն փո – խադրուած, յուշիկ – յուշիկ ...

Ամէն պարագայի մէջ, անստուգութեան մշուշը կը ճնշէ անձար փոքրամասնու – թեանց վրայ, կապարի ծանրութեամբ :

Անչուշտ այս պարագային ալ ամէնէն դժբախտը հայ համայնքն է, որ ոչ պե – տութիւն ունի, ոչ ալ սեւ ճար :

Տեսաք արդէն : Որ եւ է մեղք չունենա – լով հանդերձ, նոյնքան եւ թերեւս աւելի ծանր կորուստներ կրեց որքան միւս փոք – րամասնութիւնները :

Եւ ճիշդ այն միջոցին որ հաստուցում – ներու խօսքեր կ՛արտասանեն, Գոլոյ քա – ղաքագիտութիւնը կը գրաւէ Ս. Փրկիչ Ազգ. հիւանդանոցին պարտէզը եւ շրջա – կայ հողերը, «արդիական թաղամասի մը վերածելու համար »...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋԻՆԱՐՇԱՒԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

•

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԿԱԶԴԱՐԱՐԷ. — ԵԹԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԾԱԳԻ, ՊԱՏԱՍԽԱ – ՆԱՏՈՒՆ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ

Իսրայէլի վարչապետը, Մոչէ Շարէթ, որ միեւնոյն ատեն արտաքին գործերու նախարարն է, Հոկտ. 19ին ճառ մը խո – սելով խորհրդարանին մէջ, ազդարարեց թէ պատասխանատուն Ռուսիան պիտի ըլ – լայ, եթէ պատերազմ ծագի արաբական երկիրներուն եւ Իսրայէլի միջեւ : Վար – չապետը մանրամասնօրէն պարզեց «Իս – րայէլի սպառնացող ծանր վտանգները» , երբ կը վերաչայնէր իր զեկուցումը ար – տաքին քաղաքականութեան մասին : Այս առթիւ մեղադրեց Խ. Միութիւնը իբրեւ պատասխանատու Եգիպտոսի եւ Չեխո – սլովաքիոյ միջեւ կնքուած համաձայնու – թեան, զէնք ճարելու համար այդ երկ – րին : «Աւելի վերջն էր որ իբրեւ առեւ – տրական գործառնութիւն մը ներկայա – ցուցին այդ համաձայնութիւնը » : Ցեւոյ յիշեցնով թէ Խ. Միութիւնը յանձն առած է Եգիպտոսի զէնք ճարել առանց պայ – մանի, ըսաւ թէ Մոսկուա այդպէս ճամ – բայ կը բանայ զինաբշաւի մը որուն պա – տասխանատուութիւնը պարտաւոր է առանձնել :

Ինչպէս հաղորդած էինք արդէն, նա – խընթաց օր երբ վիճաբանութիւնները սկսան, վարչապետը զէնք պահանջած էր Արեւմուտքէն, ինչպէս եւ պաշտպանո – ղական դաշինք մը, հակազդելու համար Եգիպտոսի վերազինման՝ Չեխոսլովա – քիոյ միջոցաւ : Այս անգամ ալ դիտել տը – ւաւ թէ Խ. Միութիւնը խախտեց արեւ – մտեան պետութեանց կողմէ հաստատ – ուած ռազմական հաւասարակշռութիւնը : Մ. Նահանգները հաւաստիք տուած են Իսրայէլի թէ պիտի չմտանակցին Խ. Մի – ութեան զինարշաւին՝ զէնք ճարելու հա – մար Եգիպտոսի : Բայց եւ այնպէս Մոչէ Շարէթ ազդարարեց թէ «այս քաղաքա – կանութիւնը կրնայ փոխուիլ մէկ օրէն միւսը» : Եւ մեղադրեց թէ արեւմտեան պետութիւնները «ուժ կուտան արաբա – կան երերուն վարչութեանց, զէնք ճարե – լով անոնց » :

× Իսրայէլի սպարապետը, զօր. Մոչէ Տայան, Փարիզ եկած ըլլալով, Փարիզի դեսպանատունը կը ծանուցանէ թէ այցե – լութիւնը անհետաձգելի հանգամանք ունի :

× Դամասկոսէն նոր հեռագիր մը կը հաստատէ թէ զինակցութիւն մը պիտի կնքուի Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միջեւ եւ թէ ուրիշ դաշինքներ ալ պիտի կնքուին սահ – մանամերձ արաբական երկիրներու հետ, « միացեալ ճակատ կազմելու համար իս – րայէլեան սպառնալիքին դէմ » :

× Մ. Նահանգներու արտաքին գործե – րու պաշտօնատան արեւելեան բաժնին վարիչը, Ճորճ Ալէն, որ վերջերս Միջին Արեւելք այցելած էր, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը երբ կը խօսակցէր Ե – գիպտոսի վարչապետին հետ, այս վեր – ջինը պնդեց թէ եղածը «պարզ առեւտր – ական գործառնութիւն մըն է : Եգիպտոս բամպակ ունի եւ կ՛ուզէ ծախել Չեխոսլո – վաքիոյ որ պէտք ունի : Չեխոսլովաքիան ալ զէնք ունի, եւ Եգիպտոս կ՛ուզէ գնել : Ինք երբեք Եգիպտոս պիտի չերթայ հա – մաձայնաւարները » :

Պ. Ալէն ուրիշ տեղեկութիւններ ալ հա – րդորդելով, յայտարարեց թէ Մ. Նահանգ – ները երբեք պիտի չքաջալերեն թշնամու – թիւնները Միջին Արեւելքի մէջ, ոչ ալ սպառազինութեանց մրցակցութիւն մը պիտի կատարեն Խ. Միութեան հետ, նոյն շրջանին մէջ :

× Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Անթոան Փինէ, դոհունակութիւն յայտ – նեց Տըլլըսի այն յայտարարութեան որ կ՛ըսէր թէ Զորսերու խորհրդաժողովը կրնայ քննել նաեւ Միջին Արեւելքի խն – դիրը : Նախարարը կը յուսայ թէ այ, ձեւով կարելի պիտի ըլլայ աւելի սերտ գործակցութիւն հաստատել Փարիզի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ, հիմա որ Ազգ. Ժողովը բարեյաջող ելքի մը յանգեցաւ Մարոքի եւ Ալժերիոյ հար – ցերուն մէջ : Արեւմտեան երեք պետու – թեանց միջեւ հաստատուած ներդաշնա –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ ԵՒ ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎԸ

ԵՏ ԱՌԻՆ ԻՐԵՆՅ ՀՐԱՉԱՐԱԿԱՆԸ

Երէկ գրած էինք թէ Լիբանանի առաջ – նորդը՝ Մորէն Եպիսկ. հրաժարած է, Քաղաք. ժողովին հետ : Գաւառ. ժողո – վին ուղղուած նամակով մը կը պարզէ հրաժարման պատճառները : Խնդիրը կապ ունի կիւլիկիոյ կաթող. ընտրութեան եւ տեղապահ Խոր. արք. ի բռնած դիրքին հետ : (Նամակը պիտի հրատարակենք վաղուան թիւով) :

Վերջին թղթակցէն կ՛իմանանք թէ Գաւառ. ժողովը նիստ գումարած է Հոկ – տեմբեր 14ին (ուրբաթ) : Հրաժարագրին ընթերցումէն ետք, Մորէն Եպիսկ. բա – ցատրած է թէ նոյն օրը Զարեհ եւ Ղե – ւոնդ Եպիսկոպոսներու ընկերակցու – թեամբ տեսակցութիւն մը ունեցած է Խոր. արք. ի հետ, կաթող. ընտրութեան յետա – ձգման հետեւանքով յառաջ գալիք դժ – ուարութեանց մասին : «Եղրակացութիւնը այն եղաւ որ տեղապահը իր դիրքը հրա – ժարականը ներկայացուց Միաբանական ժողովի առենապետ Զարեհ Եպիսկ.ի, որ – պէս զի նոր տեղապահ մը ընտրուի : Այս հրաժարումով չատ մը դժուարութիւններ հարթուած կ՛ըլլան եւ մեր նամակն ալ տուացած կ՛ըլլայ իր պատասխանը » :

Գաւառ. ժողովը այս բացատրութիւննե – րէն վերջ գնահատելով Առաջնորդին եւ Քաղաք. ժողովին աղօթուած գործունէու – թիւնը, միաձայնութեամբ քուէարկած է հետեւեալ բանաձեւը. —

Ա.— Ժողովը լիովին կ՛արդարացնէ եւ կը գնահատէ Առաջնորդ Սրբազանին եւ Ազգ. վարչութեան բռնած ընթացքը կա – թողիկոսական ընտրութեան յետաձգու – մով առեղծուած կացութեան հանդէպ :

Բ.— Լիակատար վստահութիւն կը յայտնէ Առաջնորդ Սրբազանին եւ Ազգ. վարչութեան եւ կը մեծարէ իրենց հրաժա – րականը, նկատելով որ իրենց հրաժար – ման միակ պատճառը վերցուած է ար – դէն :

Գ.— Կը յանձնարարէ որ չարունակեն իրենց աշխատանքը եւ ճիգերը կիւլիկիոյ կաթող. ընտրութիւնը օրինաւորութեան համաձայն իրականացնելու համար » :

Առաջնորդը կրկին խօսք առնելով բաժ – ած է.— «Մորաչէս զգածուած եմ Պատկ. Գաւառ. ժողովիդ անձին եւ Քաղաք. ժո – ղովին հանդէպ ցոյց տուած լիակատար եւ ամբողջական վստահութեան համար : Այսուհետեւ ալ պիտի չարունակենք մեր գործը ամբողջական նուիրումով յօգուտ հայ ժողովուրդին եւ ի փառս Հայ. եկե – ղեցւոյ » :

ՍՈՒՏ ԼՈՒՐԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

«Ազդակ» անգամ մը եւս հերքելով Հա – լէպի Գաւառ. ժողովին լուծման զրոյց – ները, կը յայտարարէ թէ «Գաւառ. ժո – ղովը կը մնայ միակ օրինաւոր իշխանու – թիւնը Բերիոյ թեմին » :

Այս առթիւ կ՛ըսէ .—

Այնքան փոքրացած են մեր հակառա – կորդները, որ ապէսի մը հանգամանքը ներկայացնելիք դէպք մը իբրեւ աւետիս կը ծանուցանեն :

Տիւսր իրականութիւնը հետեւեալն է. — Հալէպի ծանօթ մութ տարրերը, ղե – կավարութեամբ համայնավարներու, այս վերջիններու կատարած «ցոյց»էն անմիջապէս վերջ, չինծու հանրապրու – թիւններու կցուած զրպարտիչ բողոք – ներով, դիմած են կառավարութեան՝ պահանջելով Գաւառ. ժողովի եւ անկէ ընտրուած կաթողիկոսական պատգամա – ւորութեան լուծումը :

Կը վստահեցնենք մեր հասարակութիւ – նը, թէ սուրիական իշխանութիւնները, յատկապէս ծանօթ Հալէպի Գաւառական օրինաւորութեան եւ անոր դէմ բողոքող – ներու իրական դիմագծութեան եւ հետա – պնդած նպատակներուն՝ երբեք ընթացք պիտի չտան անոնց դիմումներուն :

ՈՒՐԻՇ ՍՈՒՏ ՄԸ ԵՒՍ

«Ազդակ»ի մէջ կը կարդանք (14 հոկտ.)—

Պէյրութի հնչակեան օրկան Արարատ իր երեքշաբթի օրուան թիւին մէջ (12 Հոկտ.) հրատարակած է իբրեւ թէ Հ. Ց. Դաշնակցութեան գաղտնի մէկ չրջաբեր – կոնը, տալով նաեւ «քլիչէ»ները :

Ի վիճակի ենք վճռականօրէն յայտա – րարելու թէ եղածը հնչակեան բարոյա – կանի յատուկ շանթած մըն է : Դաշնակ – ցութեան վերագրուած այդ չրջաբեր – կոնը բացարձակապէս անհիմն է եւ չին – ծու, ինչպէս արդէն դիւրաւ կը հասկնայ բանիմաց ընթերցողը առաջին ակնարկով :

ՏԵՂԱՊԱՀԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ՑԵՏԱՁԳՈՒՄԻ

Վերջին պահուն հասած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ յետաձգուած է Կիւլիկիոյ կաթող. տեղապահին ընտրութիւնը, որ տեղի պիտի ունենար անցեալ կիրակի օր (16 Հոկտ.) : Պատճառը յայտնի չէ :

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻՐԱՆ

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը գրէ թէ Խ. Միութեան դիրքը Իրանի հանդէպ հետ – զհետէ կը փոխուի, քանի որ Թեհրան միացաւ Պաղտատի ուխտին՝ խորհրդա – յին դեսպանը կը ծանուցանէ թէ յետա – ձգուած է եօթը երաժիշտներու այցելու – թիւնը : Ասոնք Բագուէն պիտի գային, կարգ մը ներկայացումներ տալու համար : Առեւտրական յարաբերութիւններն ալ ազդուած են : Համաձայնութիւն գոյա – ցած էր 40·000 թոն Իրանին բրինձ վաճա – ռելու համար Խ. Միութեան եւ պայմա – նագիրը պիտի առորագրուէր անցեալ շաբթու : Վերջին պահուն խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան պետը լուր տուաւ թէ հիւանդ է եւ ուրիշ առ – թիւ կը տեսակցին : Հաւանական է որ յե – տաձգուի նաեւ իրանեան երեսփոխան – ներու այցելութիւնը Մոսկուա : Իրանի ապր. պաշտպանութեան նախարարը յայ – տարարեց թէ Պաղտատի ուխտին յարելով անառարկան յարաբերութիւնները պիտի բարւոքին եւ Ամերիկայի զինուորական օգնութիւնը պիտի աւելնայ : Այդ յարու – մը լաւ տպաւորութիւն գործած է իրան – եան բանակին վրայ : Նախարարը յայտ – նեց նաեւ թէ բանակը համապատասխան չըլլալով երկրին աշխարհագրական պա – հանջներուն, պիտի աշխատին աւելցնել թիւը եւ ուրիշ կարգադրութիւններ ընել :

× Իրանի ծերակոյտը Հոկտ. 19ին 41 դէմ 38 ձայնով վաւերացուց այն օրինա – դիծը որ կ՛արտօնէ յարել Պաղտատի ուխտին : Դատական նախարարը պաշտ – պանելով օրինագիծը, չեշտեց Պաղտատի դաշինքին զուտ պաշտպանողական հան – գամանքը եւ ըսաւ թէ անհասկնալի կը դանէ Խ. Միութեան բողոքը : Ցեւոյ դի – տել տուաւ թէ Իրան անկախ եւ ազատ ազգ մըն է, հետեւաբար կրնայ ամէն մի – ջոց ձեռք առնել իր անկախութիւնը պաշտպանելու համար : Երիտագիծը Մեճ – լիսին (երեսփ. ժողով) պիտի յղուի, բայց արդէն իսկ ստոյգ է թէ հոն ալ պի – տի վաւերացուի ջախջախիչ մեծամաս – նութեամբ : Հակառակ իրենց բողոքին, Ռուսները հոկտ. 18ին ազատ արձակեցին 75 իրանցի հպատակներ որոնք արգելա – փակուած էին պատերազմէն ի վեր : Ա – սով երեք հարիւրի կը հասնի ցարդ ար – ձակուած Իրանցիներուն թիւը :

ԴԱՐՋԵԱԼ ՈՒ ՆՈՐԷՆ

(ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ԿԱԹՈՂ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ)

●

Կ'ամփոփենք վէթ քանի մը տողով անդրադառնալ վէպերէ մը, որ ԱՆՕՐԻ – ՆԱԿ է մեր եկեղեցական պատմութեան մէջ :

Աւելի ուշ — հանդամանօրէն պիտի խօսինք այս հարցի մասին :

1952 Յունիս 21ին վախճանեցաւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը՝ Գարեգին Ա. : Ազգ. Սահմանադրութիւնը կը հրահանգէր Կաթողիկոսի մահուան քառասունքէն ետք, առանց ձգձգումի, ձեռնարկել իր յաջորդի ընտրութեան :

Այս ընտրութիւնը նշանակուեցաւ, բայց չկատարուեցաւ :

Անթիլիասի կաթողիկոսական Տեղապահը՝ Խաղ արք. Աճապահեան՝ նշանակուած ընտրութիւնը 1952 Դեկտ. 17ին յետաձգեց, այն սկիզբ պատճառաբանութեամբ, թէ ընտրութեան հարցին մէջ եւ ընտրելիին չուրջ ընդհանուր համերաշխութիւն չկայ ...

Եւ որովհետեւ կարելի չէր այսքան կարեւոր հարց մը անորոշ ժամանակով յետաձգել, ուստի ընտրութեան համար նոր թուական նշանակուեցաւ :

1954ի Դեկտեմբերին պատգամաւորները Ժողովի անդամները կաթողիկոսութեան բոլոր անկիւններէն, հեռուոր Կիպրոսէն սկսած, խմբուեցան Պէյրութ :

Սակայն ճիշդ ընտրութեան նախօրէին, 1904 Դեկտ. 12ին, կաթող. Տեղապահ Խաղ արք. Աճապահեան, դարձեալ ու նորէն, ապաւինելով Սահմանադրութեան դերագոյն «օրէնք»ին՝ իր քմահաճոյքին՝ ընտրութիւնը յետաձգեց, միշտ նոյն սին պատճառաբանութեամբ, թէ ընտրութեան հարցին մէջ եւ ընտրելիին չուրջ ազգային ընդհանուր համերաշխութիւն չկայ ...

Զիղերու դերագոյն լարումով լուռ մբնաց Ազգ. Իշխանութիւնները, երես – փոխանները, լուռ մնաց ժողովուրդը՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը ցնցումներու չմատնելու համար :

Սակայն լռել անորոշ ժամանակով կարելի չէր. անհրաժեշտ էր, ի վերջոյ, ընտրութեան թուական մը նշանակել :

Եւ ահա 1955 Յուլիս 27 թուակիր նոր «կոչ»ով մը, ուղղուած «մեր ազգայնոց», Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթող. տեղապահը կուգար յայտնելու, որ իր նախագահութեանը տակ եպիսկոպոսական ժողով գումարուած եւ, «յետ երկար խորհրդակցութեան ... միաձայնութեամբ ընտրութեան օր որոշուած է յառաջիկայ հոկտեմբեր 14ը» :

Իր նոյն «կոչ»ին մէջ տեղապահը վճռաբար ու անվերապահօրէն կը յայտարարէր .

« Ընտրութեան համար որոշուած այս թուականը վերջնական է եւ անյետաձգելի » :

Սակայն նաեւ այս անգամ ամէն նուիրակութիւն, ամէն որոշում, ամէն օրէնք ու խոստում ոտքի տակ առնելով, Խաղ արք. , միշտ ականջալուր թէ իր քմահաճոյքին եւ թէ իր նենգ խորհրդատուներու պառակտիչ թելադրանքներուն, կը յետաձգէ ընտրութիւնը ...

Կը յետաձգէ, սակայն, ոչ թէ որոշումը եպիսկոպոսական ժողովին, որուն միաձայն կամքովը ընտրութեան թուականը նշանակուած է — վերջնական եւ անյետաձգելի — հոկտեմբեր 14ը, այլ կը յետաձգէ հակառակ այդ եպիսկոպոսական ժողովի կամքին, կը յետաձգէ «անճնասէս »...

Մամուլին յանձնուած իր 1955 Հոկտ. 10 «Պաշտօնական Յայտարարութեամբ » Խաղ արք. կը գրէ .

« Հակառակ մեր փափաքներուն եւ կաթողիկոսական ընտրութեան թուականի մերձաւորութեան, տակաւին չենք տեսներ, դժբախտաբար ,այն համերաշխութիւնը , որուն վրայ յոյս դնելով՝ հոկտ. 14ը ընտրութեան թուական որոշեցինք» :

Իր «բաղձանք»ի մասին խօսելով՝ տէրպապը կը գրէ .

« Մեր միակ բաղձանքն է, որ ընտրութիւնը կատարուի հատուածական հաշիւներէ եւ հետապնդումներէ աւելի բարձր մակարդակի մը վրայ եւ միայն մեր եկեղեցւոյ եւ մեր ժողովուրդի շահերու նկատառումով » :

Հանրային դործչի մը անշահախնդրութիւնն ու անոր բարձր բարոյականը ընդդողդ բոլոր բառերը Հայկազեան բառդիրքէն առնուած եւ կուտակուած են այդ «Յայտարարութեան» մէջ ...

Աբժանաւո՞ր գահակալ, ժողովրդային բոլոր խաւերուն ընդունե՞լի ձեւով ընտրութիւն, համերաշխութի՞ւն, հասարակաց հա՞յր, բա՞րձր մակարդակ, ընդհանո՞ւր շահեր, ընդհանուրի՞ փափաք, եկեղեցականի խի՞ղճ եւ պարտականութի՞ւն, բաղձալի՞ կացութիւն ...

Այս եւ այս կարգի բոլոր բառերուն եւ ածականներուն տակ Թաքնուած է Մէկ «արժանաւոր» միայն — ինքը Խաղ արք. Աճապահեանը ...

Այս բոլոր բառերն ու ածականները Խաղ արքեպ. կը շռայլէ՝ միայն եւ բացառաբար Իր անձը նկատի առնելով ...

Տեւաբար կը ձգձգէ ու կը յետաձգէ ընտրութիւնը՝ բացառաբար Իր ընտրութիւնը կարենալ պղուխ հանելու համար ..

Տարիներէ եւ ամիսներէ ի վեր Խաղ արք. Աճապահեան ամէն աշխատանք կը տանի՝ Անթիլիասի կաթող. Աթոռին վրայ մնալու համար ...

Եւ կը յօժարի ամէն պայմանի — ոչ միայն բերանացի, այլ եւ գրաւորապէս— միայն թէ ինք կարենայ գահակալած տեսնել Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռին վրայ ...

Հէքեաթ չէ ինչ որ կը գրենք, այլ մերկ իրողութիւն ...

Փառամոլութիւնը այսքան կոյր ու անձնձէ կիրք մը դարձած է այս 75ամեայ այդ երկրին ինքնավարութիւն տալ Ֆը – րանսական Միութեան մէջ, եւ կամ եթէ պայքարը չարունակուի , նոյնիսկ ամբողջովին անկախութիւն :

Ալժերիացիներուն Ֆրանսական քաղաքացիութիւն տրուեցաւ 1947ին : Ակներեւ է ամէն տեղ վիհը որ կը բաժնէ Թշուառ Ալժերիացին բնիկ Ֆրանսացիէն եւ Ֆը – րանսացի գաղթականէն Ալժերիոյ մէջ, ինչպէս եւ Ֆրանսայի մէջ :

Ֆրանսայի եւ մասնաւորաբար Փարիզի մէջ, ուր կը թափին Ալժերիացիները գործ գտնելու 1947էն ի վեր, երբ աշխատանքի ամէն առաւելութիւն եւ ազատութիւն տրուեցաւ, հիւծախտաւոր եւ ցնցոտեայ Ալժերիացին ընկերային հարց մը դարձաւ որու համար ելք չեն գտներ :

Ֆրանսայի ընկերային օժանդակութեան օրէնքները չեն հասներ մինչեւ Ալժերիոյ բնիկներուն : Ամէնէն ակներեւ տարբերութիւնը Ֆրանսացիին Ֆրանսայի մէջ եւ Ֆրանսացի գաղթականին՝ Ալժերիոյ մէջ մէկ կողմէ, եւ բնիկ Ալժերիացիին Ալժերիոյ մէջ՝ միւս կողմէ, նիւթականն է : Համաձայն Ֆրանսական խորհրդարանին կողմէ կատարուած քննութեան՝ Ալժերիոյ մէջ բնիկ մը, այր, կին կամ տղայ , մի – ջին հաշուով 1·60 տոլար ունի շաբաթական ,մինչ ութերորդը Ֆրանսացի գաղթականի մը կամ բնիկ Ֆրանսացիի մը :

Ֆրանսացի պաշտօնատարներ Փարիզի մէջ իրրեւ միակ ելք այս հարցին, կը մտածեն թէ պէտք է բնիկները եւ գաղթականները իրարու հետ ամուսնանան, ինչպէս կ'ընեն Պրազիլիոյ մէջ : Իսկ այդպիսի տրամադրութիւններ չկան հոն : Ալժերիացիները եւ Ֆրանսացի գաղթականը իրարմէ չափազանց անջատ մնացած են , թէեւ մէկ դարէ աւելի է որ միասին կը բնակին : Ակներեւ է Ալժերիոյ մէջ ամէն տեղ, մինչ կողմէ գերագասութեան խտրականութիւնը եւ միւս կողմէ ստորադասութեան եւ դատնութեան զգացումը :

Հարիւրաւոր միլիոն տոլարներ ծախսուած են ճամբաներու, օդակայաններու, չէնքերու, ամբարտակներու, ագարակներու վրայ, Ալժերիոյ մէջ : Բոլորն ալ Ֆրանսացի ճարտարարուեստներու գործերն են, ինչպէս եւ Ֆրանսական զրամագլուխ : Երբ Ֆրանսա Ալժերիա մտաւ անցեալ դարու սկիզբը, երկիրը անբնակական վիճակ մը ունէր, ուր վաչկատուններ կը թափառէին :

Բազմաթիւ Արաբներ հիմա հեծանիւ կը նստին, հովանոց կ'առնեն , թէեւ կան տակաւին Ալժերիացիներ որոնք չատ ալ փոխած չեն իրենց նախնական կեանքը : Մասամբ նոր է անոնց ազգայնական զգացման վերազարթումը, զոր կը հրահրեն Գահիրէէն Իսլամները եւ արաբական ճայնասփիւռները :

Ֆրանսայի բարձր պաշտօնատարներու կարծիքով ասիկա նոր ազգակ մըն է : Կէս դար առաջ Ֆրանսան կրնար հարցը լուծել ամբակոծելով Աղեքսանդրիան , սակայն ներկայիս կ'աշխատի բարելաւել Ալժերիացիներու ընկերային եւ տնտեսական վիճակը :

Առաջին առթիւ կը մտածեն գործ ճարել բնիկ Ալժերիացիներուն, պետական կեանքի մէջ : Թէեւ բնիկները ժողովուրդին ինը տասներորդը կը կազմեն, բայց քիչեր կրցած են դիրք գրաւել պետական կամ մասնաւոր ճարտարարուեստական գործերու մէջ :

Ուրիշ ծրագիր մըն է կառավարութիւնը աւելի մօտեցնել ժողովուրդին, հաստատելով նոր կեդրոններ եւ աւելի պաշտօնեայ գործածելով : Նախքան Օրէօ լեռնէրու կռիւները Ֆրանսան միայն երեք տեղական կառավարիչներ եւ 12 ոստիկան ունէր 70·000 բնիկի հետ չփման մտնելու համար : Հետեւանքը այն կ'ըլլար որ Ալժերիացին իրրեւ Ֆրանսայի պատահական բան մէկ կառավարիչ կը տեսնէր որ կը տուրար իր կառքով :

Այսեն մը, այս պարտան, այս եօթանասունն հազար բնիկները ըմբոստներ կը նկատուէին : Օրէօի ցեղախումբերուն «ճուլելը» Ֆրանսայի մէջ, ներկայիս անկարելի կը համարին :

Քանի մը Ֆրանսացի պաշտօնական դէմքեր կը մտածեն թէ վերջնական ելքն է ներքին ինքնավարութիւն չնորհել Ալժերիոյ, Թունուզի եւ Մարոքի, կազմելով տեսակ մը Ֆրանսական ազգերու հանրապետութիւն : Այն վարչապետը որ այդ – պիսի առաջարկ մը պիտի դնէր Ալժերիոյ մասին, ամէնայն հաւանականութեամբ պիտի տապալէր : Որովհետեւ Ֆրանսացի ազան իր զգրոցական տարիքէն սորված է թէ Ալժերիան իր երկրին անբաժան մէկ մասը կը կազմէ :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀՈԳԵՐԸ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

●

Տեղական թերթ մը դիտել կուտայ թէ՝ երեւոյթներէն դատելով, կը թուի թէ տակաւին երկար տարի Ֆրանսա լուրջ դժուարութիւն պիտի ունենայ Ալժերիոյ մէջ :

Նոյն թերթին կարծիքով, Ֆրանսա չի կրնար նոյն ներքին ինքնավարութիւնը չնորհել Ալժերիոյ , — ինչպէս ըրաւ Թունուզի համար եւ կ'ընէ Մարոքի մէջ , — առանց խախտելու իր սահմանադրութեան հիմնական կէտերէն մէկը, որով – հետեւ Ալժերիան Ֆրանսայի մէկ անբաժան մասն է, նահանգ :

Համեմատաբար դիւրին էր Թունուզի եւ Մարոքի տրուած ինքնորոշումը, վասնզի Ֆրանսա անոնց վրայ միայն թեւաթափ կութիւն ունէր եւ սակաւաթիւ Ֆրանսացիներ կան հոն, բաղդատելով Ալժերիոյ հետ : Այս վերջին երկրին մէջ հոդային տարածութեան վրայ, տասնէն մէկը Ֆրանսացի է կամ ուրիշ որեւէ եւրոպական երկրէ գաղթական մը եւ կամ գաղթականի չառաւիղն է : Պատերազմէն ի վեր ա – զատագրուած երկիրներէն եւ ոչ մէկը այդքան եւրոպացի ժողովուրդ ունի :

Յարդ Ֆրանսա ամուր կեցած է իր այն տեսակէտին մէջ թէ Ալժերիա մաս կը կազմէ Ֆրանսայի եւ Ֆրանսա չի կրնար բանակցութեան մտնել Ալժերիոյ հետ , ինչպէս կ'ընէ Մարոքի եւ Թունուզի հետ : Բազմաթիւ քաղաքագէտներ որոնք ու – սումնասիրած են հարցը, համոզուած են թէ Ֆրանսա ի վերջոյ պիտի ստիպուի ծերունի եկեղեցականին մէջ...

Իսկ իր թիկունքը... Ծանօթ խառնա – զանճը :

Ընտրութենէն օրեր առաջ հանրային մթնոլորտը պղտորելով՝ այս խառնաշաղին պարագլուխները Հալէպէն կը հեռագրէին Անթիլիաս . —

— Նկատի ունենալով Բերլոյ թեմի Գաւառական ժողովին ապօրէն հանդա – մանքը, չենք կրնար ընդունիլ անկէ ըխած որեւէ որոշում կաթողիկոսական ընտրութեան առթիւ : Հետեւաբար, այս պայ – մաններու տակ կը մերժենք ճանչնալ կիլիկեան Աթոռին պարտադրուած որեւէ կաթողիկոս » :

Համակրանքով այս հեռագրին տեղ տալով՝ ռամկավար թերթերը՝ «Զար – թօնք» եւ «Արեւ»՝ զայն կը կոչէին ... «Պերճախօս հեռագիր» :

Ասկէ աւելի զէշ օրեր, այո, ունեցած ենք, սակայն ասկէ աւելի լրբացած օրեր, ոչ, մենք ունեցած չենք :

(Խմբագրական ՅՈՒՍԱՔԵՐԻ)

ԷՋԵՐ ԱԶԱՏԱԴՐԱԿԱՆ ՊԱՅԲԱՐԷՆ

ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՇԱՏԱԽԸ

●

Զեկուցաբերը, աւելի հանդիսաւոր չեզտ մը դնելով իր ձայնին մէջ, չարունակեց .

— Զինակիցներ, կեանք եւ մահու վճռական ժամը հասած է : Կէս ժամէն վերջ պիտի մեկնիք կատարելու ձեզի վիճակուած պարտականութիւնները, իսկ սիրելի կարապետը պիտի սուրայ դէպի Վան , Մեծ կոմիտէին տեղեկացնելու մեր առած քայլերու մասին :

Պատմական այս անկիւնադարձի նահապետին, անհրաժեշտ է համադրել , մեր հաւաքական ճիգերը, անհրաժեշտ է որեւէ ժամանակէ աւելի ըլլալ կարգապահ, տառապի զործադրելով դինուորական կանոնները, որ այս վայրկեանէն սկսեալ կը հանդիսանայ ա – պատամբ Շատախի օրինական հայ իշխանութիւնը :

Կարգապահութեան, զոհաբերութեան եւ հերոսութեան դասական օրինակներ տուներու համար չունինք պատուոյ չը – քանչաններ : Անոնց դնահատման եւ սքանչացման խօսքը վերապահուած է ապագայ պատմագիրներուն եւ վերապրող եւ – րախտագէտ սերունդներուն :

Սակայն, անկարգապահները եւ դաւաճանները պիտի պատժուին խստագոյն կերպով :

Զեկուցաբերի վերջին բառերը խեղդուեցան բացագանչութիւններու ժխորին մէջ : « Մահ դաւադիրներուն եւ դաւաճաններուն » :

Շատերը զայրոյթով ոտքի ցատկեցին , իսկ հեռուէն ունկնդրող վիճուորները առանկնկալ վտանգ մը դիմագրաւելու նախազգացումով, իրենց ձեռքերը սեղմեցին հրացաններու վրայ :

Հերակլեան Զիրօն, տասնահարուածը վայտէ պատեանէն դուրս քաշած, հրաբորը նայուածքը չուած էր անբաժան Մուրոյի վրայ, իսկ վերջինը կը խնդար լիաթոք :

— Հեթանոս... ըսէ ...

— Ի՞նչ ըսեմ, Զիրօ Ջան ...

— Ո՞վ է դաւաճան ...

— Ի՞նչ դաւաճան ...

— Զլսեցի՞ր, կռապաշտ : Պարոնը :

— Հանդարտէ , սիրելիս : Ազգի գինուորներու մէջ դաւաճաններ եւ դասալիքներ չկան :

— Բայց, պարոնը...

— Պարոնի ըսածը հեռատրական ճառ էր :

— Ուրեմն, յեղափոխութեան Ս. Աւետարանի մէջ գրած չէ՞ն :

— Յեղափոխութիւնը գործ է, ոչ թէ խօսք :

— Քանի որ այդպէս է ...

Հզօր ուժի մը առջեւ պարտուողի երեսլոյթով , հրաբորը հայդուկը զարձեալ տարճանակը տեղաւորեց պատեանին մէջ, առանց հարցական նայուածքը անբաժան ընկերոջ աչքերէն հեռացնելու :

— Քեզ չըսի՞, Մուրօ Ջան, որ ես անուս մնացի ... «ճառ» եւ «հռետոր» բառերու նշանակութիւնը անգամ չեմ կրնար հասկընալ , — դառնօրէն հառաչեց հայդուկը :

— Դիրքի մէջ նստիլ եւ լաւ նչան առնել պիտե՞ս :

— Հայ հու...

— Այսօրուան մեր պարտականութիւնը եւ կոչումը այդ է միայն : Իսկ յաղթանակէն վերջ վարժապետները որչափ որ կ'ուզեն թող մեր նուիրումի մասին հռետորական չունչով ճառեր խօսին :

— Հեթանոս, երեւի, դուն ալ իմ պէս խուն ճառ խօսելու ախորժակ ունիս , մանկական քրքիջով պատասխանեց Զիրօն ու զգաստութեան հրաւիրեց անբաժան ընկերը :

ՏԻԳՐԱՆ ԱԽԱԳԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ «ԿԱՄՈՒՐՋԷ ԿԱՄՈՒՐՋ» ՎԷՊԻՆ ԱՌԻՔՈՎ

●

Երևտասարդ ղրղ Միսաք Միրզէի այս վէպը, որ իբրեւ Թերթօն հրատարակուեցաւ «Յառաջ»ի մէջ, մեզ փոխադրեց այն երկիրը ուր՝ դարեր չարունակ մեր ժողովուրդը ապրեր ու չիներ է: Երբեր ու ստեղծագործեր է: Քրտինքն է խառներ անոր ամէն մէկ թիզ հողին: Վերջապէս տեսեր է Ապրիլ 11 – 24ը, ազգի մը կող – մէ, որ կը կոչուի Թուրք:

Այս վէպը, հարազատ եւ ինքնատիպ, ունի զեղեցիկ հիւսուածք մը: Հեղինակը ինչ որ կրցեր է տալ, իրական մէկ պատկերն է այն օրերու մեր ժողովուրդի կեանքին: 1915: Եղեռնը կը քանդէ, կը ճղմէ, կը սպաննէ: Անմեղ ղոհն է չինա – բար ժողովուրդ մը՝ Հայը: Ինչո՞ւ, պարզ անոր համար, որ ուզեր է ապրիլ իբրեւ մարդ: Շինել ու չէնցնել: Երգել ու ստեղծագործել: Ու քալել միշտ յառաջ, ղէպի լուսաւոր բարձունքներ, քաղաքակրթու – թեան ջահը բռնած:

Ինչ որ Թուրքը չուզեց խնայել, խնայեց մահը ափ մը որը մանուկներու, որոնք հակառակ սիրող սարսափին, չմոռցան իրենց սիրելի նահատակները: Մեծցան: Ու մեծցաւ վրէժն ալ իրենց հետ:

Միսաք Միրզէ, այդ օրերուն դեռ տղեկ, տեսած ու ապրած ըլլալով Եղեռնի կեանքը, ճշդութեան պատկերացուցած է վէ – րապրողներու սոսկերկրեայ աշխատան – քը:

Այն որբերն ու որբուհիները, ցրուած հոս ու հոն, անուրանալի գործ մը կա – տարած են խորհրդաւոր պարագաներու մէջ: Ահա այս պարագան է որ Մ. Միրզէ յաջողած է լոյս աշխարհ բերել ու զար – ձընել հանրային սեփականութիւն:

Վէպին գլխաւոր դերակատարները — Աւօ, Հայրիկ, Ենովք Նշան, Պայտար Մի – նաս, Զարման Պաճի, Աստղիկ, Սիսէ, Զիւաւոր Խաչօ եւ Վանիկ, թաքնուած տարբեր տարբեր անուններու տակ, կը կազմեն նիւթին առանցքը: Այսոք ուրիշ մտածում չունին եթէ ոչ վրէժը, հանուս – լու համար իրենց կոչումին: Կը գործեն գրեթէ մէկ մարդու պէս: Կը տարածեն սարսափ բոլոր այն գիւղերուն մէջ, ո – րոնք իրենցն էին, բայց այդ միջոցին ի – րենցը չէին: Հրդեհ, սպանութիւն, ըս – պառնալիք, իբրեւ արդար հատուցում: Իչխանութիւնը մտահոգ: Հետապնդում եւ կախաղան, որմէ երբեք չէր վախնար վրէժխնդիրը որբը:

Այսպէս դեռ ի՞նչ զոհարներ կը զան – ւին Ապրիլեան որբերու սրտերուն մէջ, որոնք եթէ հաւաքուին, պիտի կազմեն մեր Ցեղին ռազմունակ ոգիին մէկ ուրիշ կէսը:

Այս վէպը, պիով ազգային, ունի հա – րազատ դրոշմ: Ոճը պարզ, նախադասու – թիւնները կարճ եւ լեցուն, բառերը սա – հուն: Միրզէ ունի նաեւ պատմելու շնորհ:

Այս կարզի պատկերները, ներկայաց – ուած պարզ եւ սուր գրիչով մը, անկաս – կած պիտի հարստացնեն մեր մշակոյթը:

Շնորհաւորելով «Կամուրջէ կամուրջ» վէպին հեղինակը, կը մաղթեմ որ կէս դէպքերը եւ սպէս սկսաւ.

— *Պատմութիւնը առեղծուած մըն է, պէտք է լուսաբանուի այլեւս, ամէն ինչ մերկապարանոց պարզուի: Դուք, ձա – վիտ պէյ, մեզի բացատրեցէք թէ ինչ պարագաներու տակ ինկաւ Թալէաթ փա – շայի գահընկէցը: Ներքին ծալքերը պարզե – ցէք:*

Ձավիտ.— *Այդ հրաժարումը ներքին ծալք չունի: Թալէաթ փաշա նախարարա – կան խորհուրդը գումարեց եւ ըսաւ.— Այս քայքայման առջեւ չենք կրնար այլեւս իշխանութեան գլուխ մնալ, երթամ փա – տիշահին հրաժարականս տամ:*

— *Եւ անկէ վերջ բոլորդ կծիկը գրիք, փախաք ձեր քայքայուած երկրէն, այն – պէս չէ՞, Ձավիտ պէյ:*

— *Վեց ամիս պահուըտեցայ, յետոյ փախուստ տուի:*

— *Չէի՞ք պիտեր թէ էնվէր, Թալէաթ, ձէմալ փաշաները փախած են:*

— *Ոչ, բնաւ չէինք գիտեր:*

— *Ձեզմէ ոմանք ապէտ ապէտ քաշկռ – տեցին երկիրը եւ կծիկը գրին: Ուրիշներ ալ չկրցան փախչիլ եւ Անգլիացիներուն անձնատուր եղան: Աւելի վերջ, ամբողջ ազգը հոգւով մարմնով զոհուելիութեան դէմ ելաւ:*

— *Պատմութիւնը առեղծուած մըն է, պէտք է լուսաբանուի այլեւս, ամէն ինչ մերկապարանոց պարզուի: Դուք, Ձա – վիտ պէյ, մեզի բացատրեցէք թէ ինչ պարագաներու տակ ինկաւ Թալէաթ փա – շայի գահընկէցը: Ներքին ծալքերը պարզե – ցէք:*

Ձավիտ.— *Այդ հրաժարումը ներքին ծալք չունի: Թալէաթ փաշա նախարարա – կան խորհուրդը գումարեց եւ ըսաւ.— Այս քայքայման առջեւ չենք կրնար այլեւս իշխանութեան գլուխ մնալ, երթամ փա – տիշահին հրաժարականս տամ:*

— *Եւ անկէ վերջ բոլորդ կծիկը գրիք, փախաք ձեր քայքայուած երկրէն, այն – պէս չէ՞, Ձավիտ պէյ:*

— *Վեց ամիս պահուըտեցայ, յետոյ փախուստ տուի:*

— *Ձեզի՞ք պիտեր թէ էնվէր, Թալէաթ, ձէմալ փաշաները փախած են:*

— *Ոչ, բնաւ չէինք գիտեր:*

— *Ձեզմէ ոմանք ապէտ ապէտ քաշկռ – տեցին երկիրը եւ կծիկը գրին: Ուրիշներ ալ չկրցան փախչիլ եւ Անգլիացիներուն անձնատուր եղան: Աւելի վերջ, ամբողջ ազգը հոգւով մարմնով զոհուելիութեան դէմ ելաւ:*

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

(Քաղուած երեւանի թերթերէն)

*

ԷՋՄԻԱԾՆի մայր տաճարի վերանորոգ – ման աշխատանքները վերջացած են, ինչ – պէս գրած ենք արդէն: Մեծուչադրութիւն դարձուցած են տաճարի հիմն. մասերու ամրացման: Այս աշխատանքներու գու – ղընթաց դիտահնադիտական արշաւա – խումբը Հայաստանի ճարտարապետու – թեան զարգացման մասին պատմական հե – տաքրքրական նիւթեր հաւաքած է: Այս առթիւ կարեւոր քանակութեամբ ապ – րանքզործածուած է: Տաճարի թանգարա – նին համար, ուր հաւաքած են հին ձեռա – գրերը, նկարիչները վերականգնած են մօտ 2660 քառակուսի իւղանկարի դրուագ: Վերաշինուած չորս մեծ մոյթերու եւ 4 կամարներու համար գործածուած է հա – րիւր թոն պողպատ եւ երկաթ: Տաճարի վերանորոգման համար ծախսուած է մօտ երեքուկէս միլիոն ռուբլի: Այս վերանո – րոգումները կատարուած են զեկավարու – թեամբ եւ հսկողութեամբ հայ եկեղեցիի գործերու խորհուրդի եւ ճարտարապե – տութեան գործերու վարչութեան:

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ կրթութեան լայն ծաւալ – ման չնորհիւ հանրակրթական դպրոցները քանի մը անգամ աւելի չրջանաւարտ կու տան քան անհրաժեշտ է բարձրագոյն դպ – րոցի համար: Այդ պատճառով դպրոցը աւարտող տղոց մեծ մասը կ'ներթայ աշ – խատանքի արդիւնաբերութեան եւ զի – նտառութեան մէջ: Մինչդեռ միջնա – կարգ դպրոցները իրենց ծրագրով չէին տար այնպիսի գործնական աշխատանք որ համապատասխանէ զինւորատեսութեան պահանջներուն: Որպէսզի տղաքը կարե – նան աշխատիլ արդիւնաբերութեան եւ զինւորատեսութեան մէջ որոշուած է ա – ւելցնել ոչ միայն քնագիտութեան եւ մա – թեմատիկի առարկաները, այլեւ ձեռքի աշխատանք, տալով փայտի եւ մետաղի մշակման որոչ հմտութիւն, գործնական աշխատանքներու վարժութիւն եւայլն:

ՈՐՍՈՐԴԱԿԱՆ քանակին կազմակեր – պութիւններ կան Հայաստանի մէջ 5·500 անդամներով: Վերջերս Երեւանի մէջ տեղի ունեցաւ որսորդներու եւ ձկնորսնե – րու կամաւոր ընկերութեան Գ. համագու – մարը:

Մինչ արտադրութիւնը աւելցնելու համար խորհրդակցութիւն կատարած են կոլտնտեսականներ, սովխոզներ եւ ա – նասնապահներ: Թէեւ այս տարի բազ – դատմամբ 1954ի աւելի մեծ քանակու – թեամբ միս տրամադրուած է, սակայն դարձեալ բաւարար չէ: «Սով. Հայաս – տան» դիտել կուտայ թէ, ուրիշ պատ – ճառներու հետ, կոլտնտեսութիւնները եւ սովխոզները պետութեան կը յանձնեն միջին դերութենէն պակաս մեծ քանա – կութեամբ անասուններ: Ուշադրութիւն չեն դարձներ անասուններու դիրացումը եւ բուսումը կազմակերպել: Ամէնէն առաջ

ՅԱՅԱԼԻ ԿՈՐՈՒՍՏ ՄԸ

ՄԱՐՍԷԼ.— Սիրելի «Յառաջ», մեր սիրելի երուանդ Տէր Ղուկասեանի մահէն վերջ, ահաւասիկ նոր կորուստ մը կը խո – յոտէ մեր սիրտը: Նոյնպէս Խարբերդի Մորենիկ դիւղէն, Խոսրով Կարապետեան Հոկտեմբեր 8ին զոհ գնաց ինքնաշարժի արկածի մը, սակարանին առջեւ, զործէն վերադարձին: Այնողոք ճակատագիր մըն ալ այս: Զարդէն մաղապուրծ ազատած մեր որբերը այժմ ալ գործարաններու լե – զին կը քամեն զառնութեամբ եւ ափսո – ւանք: Ատեն մը Ֆրանսայի ազարակներուն մէջ աշխատելէ վերջ, մեր սիրելի Խոսրովը կուգայ հաստատուիլ Մարսէյլ եւ ընկե – րական չրջանակի մէջ կը զառնայ բոլո – րին սիրելի, իբրեւ Դաշնակցութեան անճ – նուէր մէկ անդամը, միշտ պատրաստ ա – մէն պարտականութեան:

Տարիներու թախտումէն կ'ազատի, կը կազմէ իր ընտանեկան բոյնը չորս զաւակ – ներով: Իր արկածալի մահը չուներ հար – ուած մը եղաւ բոլորիս համար: Հոկտ. 11ին իր մարմինը յանձնեցինք սեւ հո – ղին: Մեծ բազմութիւն մը կը հետեւէր յուղարկաւորութեան թափօրին: Վալան – սի հոգեւոր հովիւը, Սահակ քհնյ. Պա – պիկեան որ յատկապէս եկած էր մաս – նակցելու մեր տարաբախտ ընկերոջ յու – ղարկաւորութեան, Վալանսի ընկերնե – րուն կողմէ, խօսեցաւ յուղիչ դամբանա – կան մը, իսկ Հ. Ց. Դ. կոմիտէին կողմէ ընկեր Գ. Փիլիկեան: Թաղումը կատարեց Ներսէս քհնյ., Պապիկեան Տէր հօր հետ: Ողբացեալ Խոսրով իր հաճելի խօսակցու – թեամբ միշտ փնտռուած էր մեր ընտանե – կան չրջանակներուն մէջ: Վերջին անգամ վայելեցինք զինքը արկածէն երկու օր ա – ռաջ: Իսկ այսօր իր անակնկալ մահուան առջեւ, սրտաբեկ, մեր արցունքներով թրջուած ծաղկեպսակ մը միայն կրնանք դնել իր թաղմ հողակոյտին վրայ:

Կարապետ Ոսկանեան

ՅՈՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ԱՆԿԷՆ.— Յ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին տարեչրջանի առաջին դասախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Հոկտեմբեր 15ին, ի ներ – կայութեան կոկիկ բազմութեան մը: Դա – սախօսն էր Մ. Պարսամեան, որ կենդանի փաստերով ներկայացուց ուծացման վը – տանգը եւ անոր հակազդող, զործնական միջոցները,— զպրոցը, եկեղեցին, մա – մուլը, ընտանիքը: Մասնաւորապէս չեչ – տեց մօր գերը, իբրեւ կարեւոր ազգակ զաւակներու բարոյական եւ մտաւոր զարգացման: Դասախօսութենէն վերջ տե – ղի ունեցան կարճիկ փոխանակութիւն – ներ: Տէր եւ Տիկին Բ. Թօփալեան իրենց հետ բերած էին ձայնագիրներ Հայաս – տանի երգերէն, որոնց ունկնդրութիւնը հոգեկան վայելք մը եղաւ ներկաներուն համար, վայրկեան մը անոնք ապրեցան հայրենիքի արեւալերմ մթնոլորտին մէջ: Ներկաները բաժնուեցան ժամը մէկին, մեծ զոհունակութեամբ:

Յ. Կ. Խաչի անդամուհիները խորին չնորհակալութիւն կը յայտնեն օրուան դասախօսին որ սիրայօժար իր աշակցու – թիւնը բերաւ իրենց այս ձեռնարկին:

Ներկայ մը

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏՈՆԵՐԸ

(Շարունակութիւն)

Ա. Աբովեանի երկերու հրատարակու – թեանց զանազան օրինակները կը պահ – ուին «Ա. Միասնիկեան» պետական հան – րային զրադարանին մէջ: Ամէնէն հինն է «Վէրք Հայաստանի», Ողբ հայրենասէ – րի» պատմական վէպը, հրատարակուած Թիֆլիսի Ներսիսեան տպարանը 1858ին: Գրադարանին մէջ կան նաեւ Ա. Աբովեա – նի «Պարապ վախտի խաղալիք» ժողովա – ծուն եւ «Ֆիզոդորա», կամ «Որդիական սէր» ողբերգութիւնը, որոնք լոյս տեսած են մասնաւոր զրքոյկներով, 1862 եւ 1864– ին, Թիֆլիս: Պետական զրադարանին մէջ են «Վէրք Հայաստանի» վէպի 1897, 1908, եւ 1912ի տպագրութեանց օրինակ – ները, ինչպէս եւ «Թուրքի աղջիկը» եւ «Հազարափէչին» զրքոյկները: Վերջին ե – րեք տասնամեակներուն Ա. Աբովեանի երկերը հրատարակուած են քանի անգամ: Աբովեանի ստեղծագործութեան տպա – գրութեան ընդհ. թիւը կը հասնի վաթ – սուն հազար օրինակի: 1947ին «Մ. Աբեղ – եան» զրականութեան կաճառը ձեռնար – կած է Աբովեանի երկերու ակադեմական հրատարակութեան: Արդէն հրատարակ – ուած են հինգ հատորները: Ա. Աբովեանի ծննդեան 150ամեակի առնակատարու – թեան օրերուն, լոյս կը տեսնեն նաեւ ճրդ եւ 7րդ հատորները, ինչպէս եւ «Վէրք Հայաստանի» վէպը, հայերէն եւ ռուսերէն:

Ա. Աբովեանի գործերը թարգմանուած են Ա. Միութեան ժողովուրդներու լեզու – ներով: «Միասնիկեան» զրադարանին մէջ կը գտնուին «Վէրք Հայաստանի» ռուսե – րէն թարգմանութեան երկու հին օրի – նակները, հրատարակուած 1893 եւ 1914– ին: Մոսկուայի պետական հրատարակչա – կանը մահուան 100ամեակին առթիւ 1948– ին հրատարակեց Աբովեանի «Հատընտի – ր»ը: Այդ նոյն թուականին հրատարակ – ուեցաւ «Ընտիր երկեր»ը ուկրայներէն, իսկ լիթուաներէն «Վէրք Հայաստանին»: Ա. Աբովեանի գործերը լոյս տեսած են նաեւ ադրպէյճաներէն, վրացերէն եւ ուզբէկերէն:

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

Այսինքն այն ազդեցիկ, զօրաւոր, խօսք եւ հմայք ունեցող պաշտօնատարը եւ քա – ղաքական զործիչը, որ սահմանադրա – թենէն սկսեալ խանդավառութեամբ նեա – ուած էր քաղաքական կեանքի մէջ, առա – ջին աշխարհամարտի արհաւիրքի օրե – րուն, ամենասերտ զործակցութիւն ունե – ցած Թալէաթ, Էնվէր, Ձէմալ փաշանե – րու հետ, Զինադադարին արտասահման փախած, յետոյ երկիր վերադառնալով՝ դէրք բռնած էր Մեսլի իշխանութեան դէմ:

Նոյն Ձավիտ պէյն էր որ հիմա դատա – րան կը բերուէր սուինաւոր ոստիկան – ներուն հսկողութեան տակ, ընկ – ճուած եւ դունաթափ, ներքնապէս խոր – հելով թէ ինչպիսի վախճան մը վերա – պահուած էր իրեն Անկախութեան ատար – կու Աւեանին կողմէ:

Ձավիտ պէյի անունը լսելով, խուռն բազմութիւն մը խուժած էր դատարան: Հետաքրքիրներու ակնարկներուն տակ, Ձավիտ պէյ նստաւ ամբաստանեալներու մէկ աթոռին վրայ, մանելով վանդակը – մէն ներս եւ սպասելով դատաւորներուն: Գլխարկը հանելով քովի աթոռը դրաւ, պահ մը վերջ եկան դատաւորները, Ձա – վիտ պէյ մինչեւ կէս մէջքը խոնարհելով ողջունեց դիրենք: Ձայնին մէջ հին, ու – ժեղ չեշտը չկար, քիչ մը կը դողար, բայց կը ջանար յաւտնի չընել: Ձավիտի այս ճղնաժամը ուշի ուշով կը քննուէր ունկն – դիրներուն կողմէ:

Յուզումնալից դատավարութենէ մը ետք, երբ նախագահը ծանոյց թէ դինքը Անդարա պիտի դրկէին եւ Իթթիհատա – կան պարագլուխներուն հետ հոն պիտի դատուէր եւ հոն պիտի տրուէր իր վճռ – ուը, Ձավիտ պէյ դեմ դեղին կարեցաւ, եւ ակնարկը ալ ու ձախ ուղղելով՝ կամաց ձայնով մը ըսաւ.

— *Հայ հայ, էֆէնտիմ, ձեր կամքը պիտի:*

Դատարանէն դուրս ելած պահուն ալ Ձավիտ պէյ չատ ժժգոյն էր:

Նախագահը քրքրեց անցեալ չրջաններու

Ձավիտ պէյի անունը լսելով, խուռն բազմութիւն մը խուժած էր դատարան: Հետաքրքիրներու ակնարկներուն տակ, Ձավիտ պէյ նստաւ ամբաստանեալներու մէկ աթոռին վրայ, մանելով վանդակը – մէն ներս եւ սպասելով դատաւորներուն: Գլխարկը հանելով քովի աթոռը դրաւ, պահ մը վերջ եկան դատաւորները, Ձա – վիտ պէյ մինչեւ կէս մէջքը խոնարհելով ողջունեց դիրենք: Ձայնին մէջ հին, ու – ժեղ չեշտը չկար, քիչ մը կը դողար, բայց կը ջանար յայտնի չընել: Ձավիտի այս ճղնաժամը ուշի ուշով կը քննուէր ունկն – դիրներուն կողմէ:

Յուզումնալից դատավարութենէ մը ետք, երբ նախագահը ծանոյց թէ դինքը Անդարա պիտի դրկէին եւ Իթթիհատա – կան պարագլուխներուն հետ հոն պիտի դատուէր եւ հոն պիտի տրուէր իր վճռ – ուը, Ձավիտ պէյ դեմ դեղին կարեցաւ, եւ ակնարկը ալ ու ձախ ուղղելով՝ կամաց ձայնով մը ըսաւ.

— *Հայ հայ, էֆէնտիմ, ձեր կամքը պիտի:*

Դատարանէն դուրս ելած պահուն ալ Ձավիտ պէյ չատ ժժգոյն էր:

Նախագահը քրքրեց անցեալ չրջաններու դէպքերը եւ սպէս սկսաւ.

— *Պատմութիւնը առեղծուած մըն է, պէտք է լուսաբանուի այլեւս, ամէն ինչ մերկապարանոց պարզուի: Դուք, Ձա – վիտ պէյ, մեզի բացատրեցէք թէ ինչ պարագաներու տակ ինկաւ Թալէաթ փա – շայի գահընկէցը: Ներքին ծալքերը պարզե – ցէք:*

Ձավիտ.— *Այդ հրաժարումը ներքին ծալք չունի: Թալէաթ փաշա նախարարա – կան խորհուրդը գումարեց եւ ըսաւ.— Այս քայքայման առջեւ չենք կրնար այլեւս իշխանութեան գլուխ մնալ, երթամ փա – տիշահին հրաժարականս տամ:*

— *Եւ անկէ վերջ բոլորդ կծիկը գրիք, փախաք ձեր քայքայուած երկրէն, այն – պէս չէ՞, Ձավիտ պէյ:*

— *Վեց ամիս պահուըտեցայ, յետոյ փախուստ տուի:*

— *Ձեզի՞ք պիտեր թէ էնվէր, Թալէաթ, ձէմալ փաշաները փախած են:*

— *Ոչ, բնաւ չէինք գիտեր:*

— *Ձեզմէ ոմանք ապէտ ապէտ քաշկռ – տեցին երկիրը եւ կծիկը գրին: Ուրիշներ ալ չկրցան փախչիլ եւ Անգլիացիներուն անձնատուր եղան: Աւելի վերջ, ամբողջ ազգը հոգւով մարմնով զոհուելիութեան դէմ ելաւ:

կութիւնը կրնայ ամրապնդել խաղաղու - թեան յոյսերը եւ այն առեն եզիպտոս ալ կը համոզուի թէ իր իսկ չահերուն հակառակ է ապատառն տալ Ֆրանսայի թշնա - միներուն :

ԱՆՏՈՒԳՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԻ ՄԷՋ

Կիրակի օր կը կատարուի այն հանդա - ւէն որ պիտի վճռէ Սարի ընտրանին ճա - կատագիրը : Երէկ հրատարակուած տեղե - կութեանց համաձայն, կասկածելի կը հա - մարուի ելքը : Քուէարկուներուն 2/3ը համաձայն չեն եւրոպականացման ծրա - գրին եւ կը պահանջեն Գերմանիոյ վերա - դարձնել այդ երկրամասը : Տեղական թերթերը մանրամասնութիւնները կը հրա - տարակեն ժողովուրդի տրամադրու - թեանց մասին, յոռետես եզրակացու - թեամբ : Սարի թերթերը մեծ մասով հա - կառակ են եւրոպականացման : Ուրիշ յատկանշական երեւոյթներ ալ տեղի կ'ունենան : Եօթը քաղաքականներէ և - րեք կ'երեւային ներկայ կարգուսարքին, ճակատ փոխած են, յարելով գերմանական հոսանքին :

Սարի ճարտարարուեստական հարուստ ընտրանին եւրոպականացման ծրագիրը անցեալ տարի ընդունելեաւ արեւմտեան Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի կողմէ, այն յոյսով թէ պիտի մեղմանայ Ֆրանքեւ - գերման հակամարտութիւնը : Անդլիա - կան թերթի մը թղթակիցը հարցումներ ուղղելով, քնորոշ պատասխաններ ստա - ցած է : 35 տարեկան գիւղացի կին մը որ միայն կով մը ունի, ըսեր է, — Հանրա - քուէին ելքը պիտի ըլլայ «ոչ» (այսինքն մերժել եւրոպականացումը) : Ցրուիչ մը, — 60 առ հարիւր ոչ : Գրագիր մը, — Մեծամասնութիւնը պիտի մերժէ : Ա - նուեթական մը — Տարակոյս չկայ թէ ար - դիւնքը պիտի ըլլայ «ոչ» : Ուրիշ գիւղացի կին մը. — Երկու երրորդով մերժում : Ուսուցիչ մը.— 65 առ հարիւր «ոչ» :

Վարչապետութեան դրասենեակին տե - ղեկութեանց համաձայն, Սարի ժողո - վուրդին 40 առ հարիւրը Ֆրանսայի հետ է, 40 առ հարիւր Գերմանիոյ, իսկ 20 առ հարիւրը անորոշ : Եթէ արդիւնքը բաց - ասական ըլլալ, Ֆրանսա պիտի մերժէ նոր բանակցութիւններ կատարել Գերմանիոյ հետ :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Ազգ. ժողովէն վստահութեան քուէ ըս - տանալէ անմիջապէս վերջ, կառավարու - թիւնը զործի ձեռնարկեց, կատարելու համար ծրագրուած բարենորոգումները : Ազգ. պաշտպանութեան եւ ներքին գոր - ծերու նախարարները Հիւս. Ափրիկէ մեկնեցան : Առաջին առթիւ պիտի հան - դիպին Ալժերիա : Ներքին նախարարը ծրագիր մը պատրաստած է, անյապաղ գործադրելու համար կարգ մը բարեփո - խումներ :

× Մարոքի արքունի խորհուրդը յանձ - նարարեց Պեն Արաֆայի կազմել առժամ - եայ գահլիճը, որուն գլխաւոր գործը պի - տի ըլլայ բանակցիլ Ֆրանսայի հետ :

Կռիւները կը շարունակուին Մարոքի հիւս. ջրջանին մէջ, ինչպէս եւ Ալժերիոյ դանազան քաղաքներուն մէջ :

×Տեղական թերթերը կը հաստատեն թէ կառավարութիւնը օրինագիծ մը կը պատրաստէ, պայմանաժամէն վեց ամիս առաջ փակելու համար Ազգ. ժողովը : Ծրագիրը կը նախատեսէ նոր ընտրու - թիւններ կատարել յառաջիկայ դեկտեմ - բերին : Հաւանական է որ օրինագիծը Ազգ. ժողովին յանձնուի Գշ. օր :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ նոր անդամներն ընտրելու համար երկրորդ անգամ քուէարկութիւն կատարուեցաւ առջի օր, առանց արդիւնքի մը յանդելու : Անցեալ ուրբաթ օր վեց անգամ քուէար - կութիւն կատարուած էր, ընտրելու հա - մար Փիլիպպեան կղզիները կամ Եուկո - սլաւիան, բայց ոչ մէկը չհասցաւ երկու երրորդի մեծամասնութիւնը : Այս անգամ, եօթներորդ քուէարկութեան, Փիլիպ - պեանները չհասցան 31, Եուկոսլաւիա 27 ձայն : Ուրիշներուն՝ առաջինը 30, երկ - րորդը 28 : Ի վերջոյ որոշուեցաւ յետա - ձգել ընտրութիւնը : (Թևկոնծուն Թուր - քիոյ տերը պիտի անցնի) :

ՊՈԼՍՈՑ թերթերը կը գրեն թէ Հոկտ. 13ին ամբողջովին այրած է Բալլի խանը (Սիրքէճի), պայթումի մը հետեւանքով : ՀԻՒԼԻԱԿԱՆ նոր արտադրութիւն մը

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ. 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ
ՄԻԽԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ԺԱՄԸ 9 – 12

*
**

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 23ին, Ռիւ Ժէյլ սրահը : ժամը 16ին :

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Եօթնեղ - բայրեան ենթակոմիտէի եւ մասնակցու - թեամբ Կապոյտ Աչէ եւ Նոր Սերունդի :

Կը նախագահէ ընկ. ՀԱՑԿ ՍԻՐԻՆ - ԿԻՒԼԵԱՆ :

Կը խօսի ընկ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Խնամքով պատրաստուած դեղարուես - տական բաժին, մասնակցութեամբ Կա - պոյտ Աչէի Սանուհիներու Մխիթեան պարախումբին, կենդանի պատկեր, երգ, ազգային տարազներով պատկերաւոր պա - րեր եւ արտասանութիւններ :

Սրահին տաքութիւնը ապահովուած է :

*
**

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

6 Նոյեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2·30ին, Իմաֆիւլէի չքեղ սրա - հին մէջ, (24 Ռիւ Տիւնուար) :

Մանրամասնութիւնները յայտնի :

*
**

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 29 Հոկտեմբեր, չարաթ գէ - չեր :

Մանրամասնութիւնները յայտնի :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՋԵԱՆ ՁԵՄԱՐԱՆԻՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ եւ (Պուլվար Օտտօ)

ՑԱՆԿ Լ.Ի.

Նախորդ դումար	1·170·000
Տիկին Եսթեր Սարգսեան	1·000
Տէր եւ Տիկին Արամ Մուրատեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Արմենակ Մարզարեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Ցար. Դաւիթեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Նչան Փափազեան	1·000
Տէր եւՏիկ. Աստուր Ծովակիմեան	1·000
Տէր եւ Տիկ. Գառնիկ Տարաքճեան	500
Տէր եւ Տիկ. Մխիթար Կիրակոսեան	500
Տէր եւ Տիկ. Պաղտասար Ազատեան	500
Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Գէորգեան	500
Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Կարապետեան	500
Տէր եւ Տիկ. Ոսկիան Սորոյեան	500
Այրի Տիկին Փանոսեան	100
Գումար՝	1·179·1000
Լաւրդ ցանկէն մոռցուած է Պ. Կա - բապետ Մանուկեան որ վճարած է	1·000
Ընդհ. գումար	1·180·100

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Նկարչուհի Սոնա Թօփալեան կը ցու - ցադրէ իր վերջին նկարները, 72 Պուլվար Ռասփայ, Սիմէզ սր Փարի սրահը :

ԵԳԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Գիւտ Խաչի Տօնին առթիւ յառաջիկայ կիրակի 23 Հոկտեմբեր 1955ին Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունե - նայ հանդիսաւոր քառաձայն պատարագ :

Հայրապետական պատուիրակ Գեր. Տէր Սեւովբէ եպիսկ. Մանուկեան պիտի մա - տուցանէ իր անդրանիկ եպիսկոպոսական պատարագը :

Պիտի կատարուի նաեւ հոգեհանդստեան պաշտօն Կոմիտասի մահուան 20րդ տա - րելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը :
(Դիւան)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ամասիոյ Հայր. Միու - թեան տարեկան մեծ պարահանդէսը, Նոյ. 27ին, Սալօն Նոռմանտի, կիրակի, կէս օրէն վերջ մինչեւ կէս գիշեր :

Մանրամասնութիւնները յայտնի :

երեւան հանեցին ամերիկացի գիտնական - ները, «անթիվրոթոն» կամ վրոթոնին ժխտականը, որ ամէնէն չնդալից գիւտը կը համարուի հիւլէական ռումբին յայտ - նութենէն ի վեր :

ԱՆԳԼԻՈՑ Մարկարէթ իշխանուհին եւ Էլիզապէթ թագուհին առջի օր ճաշեցին Քէնթրպըրիի արքեպիսկոպոսին հետ, ա - ռանց զնդ. Թաունսէնտի : Անկլիքան է - կեղեցին կը մերժէ օրհնել ամուսնացուած - ուած փեսայի մը պսակը :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Կիրակի, 23 Հոկտ. ժամը 16-24 — GEORGE V.ի չքեղ սրահներուն մէջ

Մասնակցութեամբ փարիզեան Լաւագոյն արուեստագէտներու

VALTON (ՁԵՌՆԱՏՈՒ), TRIO ACROPOLSի ՊԱՐՈՒՀԻՆԵՐԸ
Les MANDELS (պարեր), Մանրբէներու տողանցք

DEUX ORCHESTRES

Տոմսերու եւ սեղանի համար դիմել
Ա. Աճէմեանին PRO. 03-19 Ն. Ծովհաննէսեանին TRU. 47-48
Մուտք 600 Ֆրանք :

ԲԱՑԱՌԻԿ ԺՈՂՈՎ

Հ Ց. Դ. Աբեմա. Եւրոպայի Կ. Կ.ը արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ ջրջանի բոլոր ընկերները, կի - րակի, 23 Հոկտ., ժամը 15ին Պարպօթ սրճարանի վերնայարկը, կառ ափ Նորի դիմաց :

Կը զեկուցանէ ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻ - ՄԱՔԵԱՆ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը կը ծանուցա - նէ թէ՝ այս կիրակի, եկեղեցական արա - րողութեանց աւարտումէն ետք, կաթողի - կոսական ընտրութեան Մարսէյլի պատ - ւամաւոր Պ. Վ. Սարգսեան մանրամասն տեղեկատուութիւնը պիտի կատարէ ներ - կայ բարեպաշտ ժողովուրդին նորընտիր Հայրապետի ընտրութեան, օծումին եւ Միւռոնօրհնէքի հանդիսութեանց :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանին նոր ջրջանի բացման դասա - խօսութիւնը այս ուրբաթ ժամը 9ին, Ազգ. տան մէջ :

Դասախօս՝ ՏԻԿ. ԼԻԼԻՆ ԲԻՒԶԱՆԴ :

Նիւթը՝ Կինը եւ Սէրը Եղիշէ Զարենցի բանաստեղծութեան մէջ :

Արտասանութիւն՝ դերասան Գրիգոր Վշհաճէ :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի - տէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերնե - րը այս ուրբաթ ժամը 8·30ին, Ցոյներու սրահը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Ֆ. Կ. ՀԱՋի Պանկօ Քաշանի մասնա - ճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ըն - կերուհիները այս ուրբաթ գիշեր, ժամը 9ին, ընկեր Պատմաճեանի բնակարանը : Օրակարգ՝ տարեկան հանդէս :

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ. Ց. Դ. Եօթնեղբայր - եան խումբի ընկերները սակաղաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս չա - բաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին : Կը զեկուցանէ ընկեր Հրանտ Սամուէլ :

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայր. Մի - ութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Քաֆէ Օ Քլէր սր Լիւն, Փլաս ա'Իթալի : Նամակներ կեդր. վարչութենէն եւ ուրիշ կարեւոր հարցեր : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նահանգի Հայր. Միու - թեան տարեկան ընդհ. ժողովը, այս կի - րակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քաֆէ Ռէ - ժանի վերնայարկը, մէջբօ Քուոէ : Օրա - կարգ.— Զեկուցում.— Ընդհ. հաչուե - տուութիւն.— Ընտրութիւն վարչութեան : Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պի - տի նկատուի :— Վարչութիւն

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հաճընի Հայր. Միութեան կողմէ
ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՀՈԿՏ. ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ եւ պարեր, ծանօթ արուեստա - գէտներու կողմէ :

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՎԱՐԴԻՒԱՆԵԱՆ առաջին անգամ ըլլալով իր ամբողջական կազմով (14 հոգի) :

ՍԻՐԲԻԼԸ ՄԻԼԻԹԻՐԻ մեծ սրահը ճոխ պիւֆէ, ժողովրդական գինիներով

Տոմսերու համար դիմել՝ Մ. Գրաճեանի եւ Պ. Վ. Թուրսարգիսեանի Փլաս Սէն Թ'Օֆիւսքէն 138, Rue de la l'Abbé - Groult. Paris
50, Rue Cascades, Paris, (20) MEN. 23-19

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ

Միութեան տարեկան թատերա - պե - զարուեստական պարահանդէսը, չա - բաթ, 22 Հոկտեմբեր, ժամը 20·30էն մինչեւ առաւօտ, Իսիի քաղաքապետարանին սր - բահը, մէջբօ Մէջրի ա'Իսի :

Թատերական բաժին :

Մուրատի դէպի Կովկաս անցքէն դըր - ուագ մը, դեկավարութեամբ՝

Պ. Բ. ՀԱՊԻՇԵԱՆԻ

Գեղարուեստական բաժնին կը մաս - նակցին փարիզահայ ծանօթ արուեստա - գէտներ, ԺԱՔ ՏԱԼ.

Օր. Շաֆէ Պէնկեան եւ Պ. Մ. Պօղոս - եան, Ա. Քիւփէլեան, դեկավարութեամբ Ա. Մեսումեանցի :

Օր. Մ. Մուրատեան իր նոր երգացան - կով : Օր. Ռօզիթա Սէռաճա, հայկական եւ սպանիական եղանակներ (երգ և պար)

Հայկական եւ կովկասեան մենապար

ՎԻԴԷՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Արտասանութիւն՝ Ա. Գմբէթեան, Օր. Սեդա Յակոբեան եւ միութեան երկու սա - նները :

Թաւ ջութակ Մ. Պօլըքճնս :

Զեռնադաշնակ Պ. Ա. Տէտէեան :

ԹԱՐԻՍՏ ԳԱՐԵԳԻՆ

Եւրոպական պար : Օրէքսթր Ժաք Մա - տիեան Կրանտ Ֆորմասիօն :

Մուտք՝ 300 Ֆրանք :

ՊԻՒՖԷ

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի, Գիւտ Խաչի տօնին առթիւ Շաւիլի մասրան մէջ կը պատարագէ Ե - ասայի Հիոյ. Ալթունեան :

ՀԱՑ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1956ԻՆ
Մանրամասնութիւնները յառաջիկայիս :

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Սեբաստիոյ Մուրատ Ուս. վարչու - թիւնը ցաւակցութիւն կը յայտնէ Տիկին Դարբինեանի մահուան առթիւ, հան - գուցեալին փեսին՝ Խաչիկ Քէօչկէրեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՆԱԻԱՍԱՐԴ, պաշտօնաթերթ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի, Գ. տարի թիւ 26 (Յուլիս 1955) : Պուէնոս Այրէս (Արժանթին) :

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt
Métro MARCEL SEMBAT

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : **32, Rue de Trévise, Paris-9e**

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — Հատը 12 ֆր

ՇԱԲԱԹ 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • SAMEDI 22 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7808 — 31e ANNEE — ԽՄԲագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3219

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՋԻՆՈՒՄ ԱՄԷՆ ԳՆՈՎ

•

« Ժողովրդային հանդանակութիւնը » նոյն թափով կը շարունակուի եղիպտոսի մէջ, ինչպէս կը հաստատեն վերջին տե – ղեկութիւնները :

Հաղարաւոր ոսկիներ կը հոսին սպա – ռազինութեանց նուռուկը, օր առաջ պնե – լու համար անհրաժեշտ զէնքերը :

Թերթերը այս առթիւ կ'արձանագրեն այլազան տեսարաններ :

Քանի մը օր առաջ, երբ չորս ամերի – կացի ծերակուտականներ դուրս կ'ելլէին Գահիրէի մէկ ակումբէն, իրենց դիմացը կը գտնեն գաճաճ մը որ հանդանակութիւն կը կատարէր մանուկներ խումբի մը հետ :

Ամերիկացիները չեն կրնար մերժել Թղուկին կոչը, եւ իրենց բաժինը կը ձգեն անոր դանձանակին մէջ, մեծ գոհունա – կութիւն պատճառելով :

Հեռագիրը հասիւ Մ. Նահանգները հա – ասած, ամերիկեան մեծ օրաթերթ մը կը սասսէ, մանուկներ խմբագրականով մը.

— Եթէ պատուարժան ծերակուտական – ները մտածել եւ դատել չեն գիտեր, քող երկրէն դուրս չելլեն ...

Կը հասկնաք իմաստը : Հանդանակու – թեան մասնակցելով, չորս Ամերիկացի – ները զերք բռնած կ'ըլլան այնպիսի պահու մը երբ զինաբշաւը մահոդութիւն կը պատճառէ եւ կրնայ զրկել Իսրայէլը ...

Հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ Իս – րայէլ եւս ժողովրդային հանդանակու – թիւն մը բացած է եւ հարիւր հազարներ ոսկիներ կը զիրարեն, քանի որ չորս ժամէ ի վեր :

Կառավարութիւնը մասնաւոր կոչ մը ուղղած է ոչ միայն Իսրայէլի ժողովուր – դին, այլեւ ամբողջ աշխարհի Հրեանե – րուն, որպէս զի մասնակցին այս արտա – կարգ հանդանակութեան, յանուն ինք – նապաշտպանութեան :

Անշուշտ նոյնքան պատկառելի գումար մը կրնայ դոյանալ Եգիպտոսի մէջ, ուր պարտականութիւններ տասնձած են բո – լոր մեծ ու փոքր արուեստագէտները, զերասանները, երգիչներն ու պարուհի – ները, խանդավառելով ժողովուրդը :

Այսպէս, անգամ մը եւս զէմ զիմաց կանգնած են երկու տարմանակից երկիր – ները, Եգիպտոս եւ Իսրայէլ, զարկ տա – լու համար սպառազինութեանց :

Եգիպտոս իրեն հետ ունի ամբողջ բանակն աշխարհը, որ լարուած ալեզարու – թեամբ կը հետեւի անցուդարձին :

Հոկտ. 20ին զինադադարութիւն մը կնքուեցաւ Գահիրէի եւ Դամասկոսի միջեւ. զաշինք մը որուն ուրիշ արաբական երկիրներ ալ կրնան մասնակցիլ :

Միեւնոյն ատեն, Եգիպտոս արդէն հ ուժ տալ պարտաւորիչ զինադադարութեան :

Աւելորդ է ըսել թէ ոչ միայն արեւմտ – եան ճակատը, այլ եւ ամբողջ Մերձա – ւոր աշխարհը մտահոդութեամբ կը հե – տեւի այս նոր զինադադարին :

Շարժումը ուրիշ վանդներ ալ կը ներ – կայացնէ, քանի որ Ա. Միութիւնը ար – տակարգ համագործակցութիւն ցոյց կու տայ, զէնք ճարելու համար, ուղղակի կամ իր արբանեակներուն միջոցաւ :

Ուրիշ խօսքով՝ խաղաղ թափանցում զէպի Արեւելք :

Դեռ վարագոյրը ամբողջովին բացուած չէ, ազդեցութեան պայքարի եւ այս նոր մրցակցութեան վրայ որ կրնայ չատ հե – ռուները հասնիլ :

... Դժբախտաբար, երբ ամբողջ եր – կիրներ կրակին հետ կը խաղան Մէջին Ա – րեւելքի մէջ, ճիհատ մը սկսած է հայկա – կան ճակատին վրայ, առաջնորդութեամբ խումբ մը զիմակաւոր զաւազիրներու, ալեկոծելով Սուրիոյ եւ Լիբանանի տա – րածքը բռմբութիւնները :

Նորէն զառիթափի մը վրայ կանգնած ենք : Ո՞ր զանդը հնչեցնել ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ, ՀԱՆՐԱՔՈՒԷ ՃՇԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՍԱՐԻ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

•

ԵԹԷ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ ՄԵՐԺՈՒԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԲԱՐԴԱՆԱՅ

Վաղը, կիրակի, տեղի կ'ունենայ Սարլ հանրաքուէն, աւելի քան հազար դիտաղներու հսկողութեան տակ, ճշդելու համար Սարլ շրջանին ճակատագիրը : Այդ երկրամասին բնակիչները «այո» կամ «ոչ» պիտի պատասխանեն , ընդունելով կամ մերժելով եւրոպականացման ծրա – գիրը որու մասին անցեալ տարի համա – ձայնութիւն մը կնքած էին Ֆրանսա եւ արեւմտեան Գերմանիան :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ անձ – կութեամբ կը սպասեն քուէարկութեան արդիւնքին, որ կրնայ ազդել Ֆրանքեւ – դեման յարաբերութեանց վրայ :

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Պ. Անթուան Փինէ, առջի օր զեկուցում տա – լով Ազգ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնախումբին առջեւ, հետեւեալ յայ – տարարութիւնն ըրաւ յանուն կառավա – րութեան .

— Ոմանց կողմէ Սարլի մէջ մղուած պայքարին ձեւափոխումը կը ձգտի խե – ղաթիւրել կիրակի օրուան քուէարկու – թեան բուն իմաստը : Սարլի բնակիչները պարտաւոր են արտայայտուիլ ամենայն ազատութեամբ եւ յստակութեամբ : Ֆը – րանսական կառավարութիւնը չի կրնար հանդուրժել որ խեղաթիւրեն իր զիտում – ները եւ կարգ մը հակառակներ :

1. Ինչպէս յայտարարուած է Լիւքսէն – պուրկի զեկոյցով, 1954 Հոկտ. 23ի հա – մաձայնութիւնը հակառակ տարբ մը կը կազմէ Ֆրանքեւերմանի զործակցութեան եւ եւրոպական վերաշինութեան քաղա – քականութեան : Սարլի եւրոպական կար – գուսարքը պէտք է ամրապնդէ ազատ ապ – զերու յարակցութիւնը եւ միութիւնը : Առով իսկ, ան պիտի նպաստէ տեւական խաղաղութեան մը հաստատման : Այդ համաձայնութիւնը կը արամադրէ ըն – տրութիւն մը կատարելը զործակցութեան եւ պատասխանատուի միջեւ :

2. Շնորհիւ եւրոպականացման կար – գուսարքին : Սարլ շրջանը պիտի միանայ փոխանակ պատասխանելու եւ այսպէս վճ – ռական դեր մը պիտի կատարէ արեւմտ – եան համերաշխութեան զօրացման մէջ : Անհրաժեշտ է որ այս դերը կատարէ ա – զատօրէն : Եւ ազատօրէն պէտք է տայ իր քուէն, հակառակ բոլոր ճնշումներուն : Ֆրանսական կառավարութիւնը անհրա – ժեշտ զանելով եւրոպականացման կար – գուսարքը, երբեք որեւէ ճնշում պիտի չբանեցնէ Սարցինէրու ազատ վճիռին վրայ :

3. Հոկտ. 23ին, Սարլ բնակիչները պի – տի ընտրեն եւրոպականացման կարգու – սարքը եւ կամ ներկայ դոյավիճակին պահպանումը :

Ֆրանսական կառավարութիւնը բացար – ձակապէս կը հերքէ այն ենթադրութիւն – ները թէ տարբեր լուծում մը կրնայ նա – խատեսուիլ, եթէ մերժուի եւրոպականաց – ման կարգուսարքը : Հինգ տարուան ճի – գերէ վերջ կնքուած եւ երկու պետու – թեանց խորհրդարաններուն կողմէ վաւե – րացուած համաձայնութեան մը մերժու – մը անկարելի կը դարձնէ նոր բանակցու – թիւն որեւէ կառավարութեան եւ որեւէ խորհրդարանի համար :

4. Հոկտ. 23ի համաձայնութիւնը կը նախատեսէ ընդլայնում տնտեսական յա – րաբերութեանց Սարլ եւ դաշնակցային Հանրապետութեան միջեւ (արեւմտեան Գերմանիա) : Այդ մասին բանակցութիւն – ները պիտի սկսին 1956 Փետրուարին :

5. Հոկտ. 23ի համաձայնութիւնը եւ – րոպացի վերատեսչին կը յանձնէ պատ – րաստել Սարլի մասնակցութիւնը տասա – կակց պաշտպանութեան մէջ, արեւմտ – եան Եւրոպայի պաշտպանութեան շրջա – նակին մէջ : Հետեւաբար ստէպ է թէ Սար – լցիները կրնան ունենալ տեղ զինուորագր – ուել Ֆրանսական բանակին մէջ եւ ան – հետեւեալ է ըսել թէ կրնան հիւս. Ատլանտեան դրկուիլ :

5. Հոկտ. 23ի համաձայնութիւնը պար – զացման ամենալայն հեռանկարները պիտի բանայ Սարլի համար :

Վարչապետ ալ հաւանութիւն յայտնեց Պ. Փինէի այս յայտարարութեան :

× Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապե – տը, Տոքթ. Ատենաուերը, որ տակաւին հի – ւանդ է , անգամ մը եւս յորդոր կարգաց Սարլցիներուն որ քուէ տան եւրոպակա – նացման ծրագրին : Այս առթիւ գոհունա – կութիւն յայտնեց Պ. Փինէի յայտարա – րութեան համար եւ աւելցուց.— «Ան – կեղծօրէն կը յուսամ թէ Սարլի ժողովուր – դը իմաստուն վճիռ մը պիտի տրծակէ , նկատի առնելով պարագաները եւ բոլոր տեսակէտները :

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄՆ ԱԼ...

Ուրեմն, իմացաք որ Պոլսոյ Հաղաթա – պետութիւնը բռնագրաւած է Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցին հանդիպակաց պար – տէզը եւ շրջակայ հողերը, *ամբողջական* – ները շինելու համար :

Ուշադրութեամբ կարդացի՞ք Պոլսոյ կուսակալ – Հաղաթապետին յայտարա – րութիւնը, ի պատասխան իրեն ուղղուած հարցումի մը .

— Պաշտօնապէս հասատատուեցաւ որ այդ պարտէզը Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին սեփականութիւնը չէ : Հաղաքապետու – թիւնը որոշուած է ամբողջ այդ շրջանը յատկացնել արդիական շինութեանց : Ես մեր Հիւանդանոցը, իմ հիւանդանոցս կը նկատեմ Ս. Փրկիչը : Այդ հողին փոխա – րէն ես պատրաստ եմ ուրիշ հողամաս մը յատկացնելու հիւանդանոցին :

Շատեր կը վկայեն թէ կուսակալը, փրոֆ. Կէօհայ, Գարեգին պատրիարքին մտերիմ բարեկամն է եւ յաճախ բարեա – ցակամութեան հաւաստիքներ տուած է :

Արդ, պարզ տրամաբանութեան չի՞ հակասեր իր պատասխանը :

Եթէ այդ պարտէզը, որ ունի 2500քառ. մեթր տարածութիւն, Ազգ. Հիւանդանո – ցին սեփականութիւնը չէ, կուսակալ – Հաղաթապետը ինչո՞ւ կը խոստանայ ու – րիշ հող մը յատկացնել :

Ուրեմն, կ'իմանանք որ եղածը բռնա – գրաւում է. հետեւաբար կառավարու – թիւնը պարտաւոր է հատուցում տալ :

Պոլսոյ *Ժամանակը* հետեւեալ տեղե – կութիւնները կը հաղորդէ այս մասին.—

Հաղաթապետութիւնը կ'առարկէ թէ այդ հողամասը ժամանակին գերեզմա – նատուն եղած է եւ այժմ լքեալ գոյ ըլ – լալով, կը պատկանի Հաղաթապետու – թեան :

Մինչդեռ, Ազգ. Հիւանդանոցի արձա – նագրութեանց մէջ նոյն հողամասը հա – մարուած է արտ եւ դաշտ (պոսթան, թարլա) :

Յետոյ, 1949ին կատարուած արձանա – գրութեամբ, կալուածական վարչութի – ւնը (Քատասթր) գերեզմանատան խօսք չըներ :

Եւ վերջապէս, 1878 – 79ին երկաթու – ղիներու ընկերութիւնը Ազգ. Հիւանդա – նոցի Հոգաբարձութեան դիմելով հող գնած է այդ պարտէզին, իսկ 1936ին անհրաժեշտ յայտարարութիւնը տրուած է կալուածական վարչութեան, նշդելու հա – մար հողին սեփականատիրութիւնը :

— Անշուշտ այս փաստերը բաւական են, որպէս զի Գարեգին պատրիարքին բարեկամը արբագրէ կատարուած անի – րաւութիւնը :

— Դու միայն կաս յերուսաղէմ ... Վերջին լուրերու համաձայն, շինութեանց յանձնառուն յառաջ կը տանի պարտէզին պատերուն փլուզման գործը եւ մօտերս պիտի սկսին նաեւ պեղումները :

Այսպէս , անգամ մը եւս պիտի քաղ – ուին բարեացակամութեան հաւաստիքնե – րը, Հիւանդանոցի պարտէզին պատերուն տակ ... **Վ.Ա.Հէք**

ՆՈՐ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԽՆԴԻՐԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, վար – չապետը ծրագիրը մը յղացած է, նոր ընտ – րութիւններ կատարելու համար, Ազգ. ժողովի պաշտօնավարութեան շրջանին պայմանաժամէն առաջ : Նախարարական խորհուրդը երէկ մանրամասնօրէն քննեց այս խնդիրը :

Սովորական կարգով, նոր ընտրութիւն – ները պէտք է կատարուին 1956 Յունիսին : Առաջարկներ եղած են աւելի կանուխ կատարելու , այս տարուան նոյեմբերի վերջը կամ դեկտեմբերի սկիզբը : Շատ մը երեսփոխաններ հակառակ են ժամանա – կէն առաջ լուծելու Ազգ. ժողովը : Վար – չապետը լրագրական ասուլիսի մը միջո – ցին յայտարարեց թէ Թուականի փոփո – խութեան խնդիրը պիտի քննուի նախա – րարական խորհուրդին կողմէ : Եւ մեր – ժեց ուրիշ տեղեկութիւն տալ կամ իր անձնական կարծիքը յայտնել :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԳԱՐՇԵԼԻ ԿԵՂԾԻՔԸ

Վերջին պահուն հասած «Յուսաբեր»ը (17 Հոկտ.) արդար ուժգնութեամբ ձաղ – կելով Պէյրութի «Արարատ» լրագրին դարձեալ կեղծիքը՝ երբեւ թէ «ականաւոր Դաշնակցականի մը» կողմէ ըրկուած շնո – ծու շրջաբերականի մը մասին, կ'ներքա – կացնէ .

— «Վճռաբար կը յայտարարենք որ ա – ռաջին տողէն մինչեւ վերջին տողը ՍՈՒՏ է , ՇԻՆՈՒԱԾ ԵՒ ԿԵՂԾ — ոչ միայն իր բովանդակութեամբ, ոճով ու լեզուով — նասեռանիներու կուսակից օրգանին այս աղտոտ լաքը :

Բաւական է ըսել որ 65ամեայ Դաշնակ – ցութեան բովանդակ դիւանին մէջ կարելի չէ գտնել ոչ իսկ ՄԷԿ ՀԱՅԻԿ թուղթ , ո – րուն տակ ձախէն ստորագրուած բլլայ «Գետափ» (չակերտներու մէջ), իսկ ա – ջէն՝ ԳՈՐԾԱՎԱՐ :

Նասեռանիներու հոգեկից եւ գործակից չդառնալու համար, «Արարատ» պարտա – ւոր է տալ ԱՆՈՒՆԸ այն Դաշնակցակա – նին, որ «գաղտնի փաստաթուղթերը» ի – րեն ղրկած է «կցեալ նամակով մը» :

ԿԸ ՍՊԱՍԵՆՔ» :

ՏԽՐՈՒՆԻ.— ՍՏԵՓԱՆ ՄԻԼՍՈՆԵԱՆ

Պատահաբար կ'իմանանք իր մահը , Մարսէյլէն ղրկուած երկու ցաւակցա – թիւններով :

Մեր զժբախտ բարեկամը Տէսին փո – խադրուած էր աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր իր կնոջը հետ : Քանի մը ամիս առաջ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, բաւական ծանր վիճակի մէջ : Երկար տանիէ ի վեր լաւ չունէինք եւ խորապէս կը զգամ – նանք որ ցարդ ոչ մահզդ, ոչ ալ որեւէ նամակ ստացած ենք Տէսինէն :

Կը սպասենք մանրամասնութեանց, ա – ւելի երկար խօսելու համար : Մեր խորին ցաւակցութիւնները՝ Տիկին Ռեբեկա Մել – սոնեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն :

ԵԳԻՊՏՈՍ ԵՒ ՍՈՒՐԻԱ Հոկտ. 20ին ստորագրեցին զինադադարութեան զաշինքը , որ կը տրամադրէ միացեալ զինուորական հրամանատարութեանց : Եթէ յարձակում կատարուի երկու երկիրներէն մէկուն դէմ, պիտի համարուի յարձակում եր – կուքին դէմ :

ՄԵՐ ՄԱՄՈՒԼԻ ԱՆՑԵԱԼԷՆՈՒ ՆԵՐԿԱՅԻՆ

●

Իննսունական թուականներուն, ծա – ծուկ միջոցներով վան կը բերէին, մեր յեղափոխական առաջին թերթերէն օրի – նակներ, մանաւանդ «Դրօշակ»ը, եւ մար – սիլիայէն՝ Փորթուգալեանի «Արմենիա»ն։

Հազիւ քանի մը բախտաւորներ կրնա – յին ձեռք անցընել։ Երբեմն մտերիմ եւ վստահելի ընկերներ քով քովի, հետա – քրքրութեամբ կը կարդային եւ թերթը ձեռք ձեռք, թաղէ թաղ, շրջան կ'ընէր երիտասարդութեան մէջ։

Ուշադրութիւնս գրաւած էր «Դրօշակ»ի նուրբ, ընտիր եւ խշխշուն թուղթը եւ մաքուր տպագրութիւնը։ Ձիշդ յիշեցնող ներկայիս անգլիական Ս. Գէորգի պատ – կերով սթերլինի այդ «հրաշագործ» թուղթը։

Ընդհակառակն, խեղճուկ էր «Արմե – նիա»յի թէ թուղթը եւ թէ տիպն ու տա – ռը՝ մելանը անդոյն։ Ներկայիս, երբեմն Հայաստանէն հոս հասած կարգ մը թեր – թերու թուղթին ու մելանին պէս՝ թեթեւ եւ ժպտուն։

Տարիներ վերջ երբ Տրապիզոն հօրեղ – բօրս կը հանդիպէի եւ իր թղթակցու – թիւններուն մաքուր, անսխալ եւ լաւ շա – րադրուած նամակներուն համար իմ զար – մանքս կը յայտնէի՝ թէ ո՞ւրկէ ուսած էր այնքան լաւ գրել։

— Փորթուգալեանէն, կը պատասխանէր։ Ինքը եղած էր Մարսիլիա եւ իրրեւ գրա – շար եւ օգնական աշխատած էր Փորթու – գալեանի հետ՝ «Արմենիա»յի հրատարա – կութեան գործին։

«Կ'ապրէինք չէնքի մը 6րդ յարկը, խեղ – ճուկ եւ զրկանքով, յաճախ մեր անունդէն խնայելով, կը յատկացնէինք թերթին լոյս տեսնելուն, երբեմն հազիւ հայ եւ խաչած չոր լուբիա ունէինք որպէս անունդ։ Թեր – թի համար մեր գործածած նիւթերն ալ, լուբիայի պէս ժամանակին ստիպուած է – ինք գործածել»։

Փորթուգալեան, Վանի ժամանակակից պատմութեան, մշակոյթի եւ յեղափո – խութեան առաջին սերմնացանը ուխտու – նական թուականներուն, իր Վանէն ա – տորուելէն վերջ, հաստատուեցաւ Մար – սիլիա եւ հոն զրկանքով իր «Արմենիա»ն հրատարակեց 1885 – 1921, մինչեւ իր մա – հը։ Ան իր հեռուստ մենաստանէն երդեց իր սրատուչ երգը ....

Թէպէտ վտար բաղէէ բաղաբ կամ թա – փառ.
Բախտն ու մարդիկ զիս կը հալածեն ան – գթաբար,
Վտարանդի, թէպէտ դառն են այս օրեր,
Օր մ'ալ կուգայ նպատակիդ ես հասել։։

Այս տխուր երգը, տխուր եղանակով, երկար տարիներ վանեցոց սիրած երգը ե – ղաւ։

Յայտնի գրագէտ – հրապարակագիրը, Լեւոն Փաշալեան, ինքնայատուկ դեղե – ցիկ ոճով կը նկարագրէ Լոնտոն հրատա – րակած իր «Մասիս» ամսաթերթի ծանր պայմաններու մէջ հրատարակելու պատ – մութիւնը։

« Պաղարիւն եւ խստապահանջ Մսթըը ճոնսի տպարանին մէջ կը տպէի թերթս, որ միշտ դժգոհ էր եւ խոժոռ՝ վարձքը կանոնաւոր չվճարելուս համար։

« Ես թերթիս թէ խմբագիրը, թէ դրա – շարը, թէ բեռնակիրը, թէ ցրուիչը եւ թէ առաքողն էի։

« Անձրեւոտ օր մը, երբ լոյս տեսնելիք թերթիս չարուած դիրերու արկղիկները դեռեւած էի հին եւ խարխուլ ձեռնակառ – քի մը վրայ, ինքս ալ լծուած, լարծուն զառիվերէն կը քաշէի, յաճախ վախով ե – տեւս նայելով, երբեմն խար – խուլ անիւները դիտելով՝ թէ ուր է որ կառքը կը տապալի եւ դիրերը կը թա – փին։ Վախ մըն ալ՝ Մսոցը ճոնսին հան – դիպիլս՝ նորէն իր յետնեալ պահանջները պիտի յիշեցնէր։

«Ըստ այն օրուան տարագին, ես ալ հա – դած էի երկար սեւ «ռըտէնկոթ» մը եւ գլուխս «սիլինտրը» գլխարկ դրած։

«Պահ մը կեցայ, գլխարկս հանեցի, քր – տինքս սրբեցի եւ վերջապէս քաշքշելով կառքը, անվնաս, մինչեւ զառիվեր՝ տը – պարան հասցուցի։ Մսոցը ճոնս, որ հե – ռուէն ինձ դիտած էր, գլխացս եկաւ, այս անգամ սիրալիր եւ խնդումերես, Մսոցը փաշալեան, ըսաւ, քանի որ դուն այսքան աշխատասէր ես եւ քրտինք թափելով քու թերթդ կը հրատարակես, ասկէ վերջ քեզ – մէ դրամ չեմ պահանջեր, կը վճարես երբ հնարաւորութիւն կ'ունենաս»։

Հայ թերթեր, հայ մամուլ, անհատա – կան թէ կուսակցական, մեծագոյն մասը՝ քիչ բացառութեամբ՝ ծնած են երկուն – քով, բայց ապրած, մեծցած, տեւական դարձած են, մեծ աշխատութեամբ եւ յարատեւ ջանքերով։ Շատերն ունին ի – րենց պայքարեան շրջանին դրուագներ, պատմութիւններ։

Սխալած չեմ ըլլար՝ եթէ ըսեմ՝ միակ բացառութիւն հայ լրագրութեան պատ – մութեան մէջ՝ Բ. Քէչեանը եղաւ։ «Բիւ – զանդիոն»ի տէր եւ խմբագիր, կեսարացի «գործի մարդ»ու դիտակցութեամբ, 1896 – 1915, քսան տարուան շրջանի մէջ՝ մօտէն իրագեկները կ'ըսէին թէ, դիզած էր 15 հազար ոսկիի հարստութիւն մը։ Ըսենք թէ իր հետ կ'աշխատէին նաեւ իր զաւակ – ները, Աշոտ, Պարոյր եւ Արամը։

Տնտեսական պայմաններէն ուխտի, հայ մամուլի ազատ զարգացման արգելքները, քաղաքական պատճառներն էին, մանա – ւանդ Թուրքիոյ մէջ։ տիրող ծանր ռէժի – մը, խիստ գրաքննութեան քմահաճ ար – գելքները։

Թերթի արտօնատէրերը ստիպուած էին, պահեստի համար կամ՝ ինչպէս կ'ըսեն, « սեւ օրուան համար», այլ անուններով թերթերու արտօնագրեր ունենալ, եւ եթէ օր մը թերթը դադրեցնէին, յաջորդ օր թերթը լոյս կը տեսնէր նոր անունով, մինչեւ որ պատիժի պայմանաժամը լրա – նար։

1909 – 1915, «Ազատամարտ» տասնեա – մեակ անգամ խափանուեցաւ՝ այն ալ սահ – մանադրական կառավարութեան օրերուն։

Յաջորդ օրը թերթը լոյս կը տեսնէր՝ «Առաջամարտ», «Արդարամարտ», «Բա – դին», «Իւթանիա», «Ազդակ», «Մեղու», «Շանթ» անուններով, մինչեւ որ նորէն դառնար «Ազատամարտ», իսկ պատերազ – մին վերջ՝ «Ճակատամարտ»։

Երկունքով ծնած, չարքաշ, զրկանքով մեծցած է նաեւ մեր «Արմենիա»ն, սա – կայն այսօր «Այր կատարեալ» եղած է։

Քսանըհինգ տարի առաջ, երբ զպրու – թը դեռ նոր էր, երբ դեռ եկեղեցի, դպ – րոցներ չունէինք, քանի մը նորեկ զպ – թախտ երիտասարդներ, նիւթապէս տը – ղայր, կամքով զօրաւոր եւ ինքնավստահ, կ'ուզեն հիմնել հայերէն թերթ մը։ Մա – զաքաններու, թաղթաձեւներու եւ ըն – կերներու ջանքերով եւ աշխատութեամբ, լոյս կը տեսնէ չարաթաթերթ «Արմե – նիա»ն, որ այսօր արտասահմանի օրա – թերթերու առաջին չարքին կը մնայ։ Իր խմբագրականները յաճախ կ'արտատպուին մեր օրաթերթերուն մէջ։

Ցաճախ գրուած է եւ խօսուած, թէ Հայերս, թերթ, ընթերցում չենք սիրեր, թէ մշակութային տեսակէտով ուրիշներէ յետամնաց ենք։ Սակայն փաստեր եւ թի – ւեր հակառակը կը ցուցնեն։

Կո՞ն օրինակները, որ 3–4 միլիոննոց ժո – ղովուրդ մը, եւրոպացի թէ ասիացի, ուր տեսեսապէս եւ քաղաքականապէս ան – նպատտ պայմաններու մէջ՝ 150–160տար – ուան ընթացքին, սկսեալ 1794ին, մեր լրագրական առաջին թուականէն մինչեւ մեր օրերը, ունենայ մօտ 1050 անուննե – րով հրատարակուած թերթ։թէեւ անոնց – մէ չատեր նորէն անտեսական, քաղաքա – կան պատճառներով կարճ կեանք ունե – ցած ըլլան։

Վիէննայի Մխիթարեան հայրերէն Հ. Ռափայէլ Կարապետեան կազմած է«Լիա – կատար Ցուցակ Հայ Լրագիրներու» գործ մը՝ արդիւնք խղճամիտ եւ ոգեղեն աշ – խատութեան։

Հ. Կարապետեան կուտայ Մխիթարեան Միաբանութեան թերթերու հաւաքածո – ներու մանրամասն ցանկը այբուբենական կարգով, զատ զատ անուններով եւ լոյս տեսած թուականէն մինչեւ դադրիլը (1794 – 1922)։

Անկէ եաք, գոյքագրարհի մէջ լոյս տեսած թերթերը հաշուելով՝ մօտաւորա – պէս 150, ընդհ. գումար կ'ունենանք 1050 թերթ։

Բոլոր այս թերթերու լման հաւաքա – ծոները անշուշտ բացառութեամբ կան ներկայիս Վիէննայի մատենադարանին մէջ։

Այցելուները հիացումով կը դիտեն կազմուած, մեծ մեծ մատեաններու վե – րածուած, դասաւորուած եւ մարգարիտի պէս շարուած լեռնակուտակ հատորներ։

Տարիներու ընթացքին, նախապէս վախ – ճանած վարդապետներ հաւաքածոն սկը – սած, գործը յաջորդներուն թողած եւ կաթիլ կաթիլ հաւաքուած, գոյացած է այս հսկայ լուսամբարը։

Ուզեցէք մեր անդրանիկ թերթ, «Ազ – դարար»էն օրինակ մը, կամ Արմենի Վարագայ «Արծուի Վասպուրական» եւ կամ «Երկրապունդ» Մանչեսթրի, 1863ին լոյս տեսած։ Վայրկենապէս, առանց վնա – սուածքի կուտան ձեզ պահանջուած թեր – թերու այն թիւերը պարունակող մատ – եանը։

Պուէնոս Այրէս — *ԱՐԱՄ ՏԱՊԱՂԵԱՆ*

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ Ս. ՂԱԶԱՐԻ ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

●

ԽՄԲ.— Շատ ուշ ստացած ըլլալով այս գրուածները, հրատարակութեան կուտանք միայն այն մասերը որ կարգ մը նորու – թիւններ կը պարունակեն։—

Շարաթներէ ի վեր մասնաւորաբար « Ցառաջ»ի մէջ լոյս կը տեսնեն չարք մը յօդուածներ Ս. Ղազարի ուխտագնացու – թեան մասին։ Անոնց մէջ կը տեսնեմ չը – նորհաւորութեան խօսքեր կազմակերպիչ – ներու ուղղուած։

Կ'ուզէի քանի մը տողով բացատրել թ' ինչպէս եւ ինչու մտածեցի կազմակերպել այս ուխտագնացութիւնը։

Անցեալ տարի Զուիցերիա կը գտնուէ – ինք։ Փափաքեցայ անցնիլ Իտալիա, եր – թալ տեսնել մեր սիրելի Հ. Սահակ վար – դապետը, որուն հետ չատ մը յիշատակ – ներով կապուած եմ։ Այս առիթով էր որ պզտի Վենետիկ եւ առաջին անգամ ըլլա – լով այցելեցի Ս. Ղազարի Մենաստանը։

Երբ հասանք Վենետիկ, ժամանակը ուշ էր եւ պանդոկ մը գտնելու դժուարու – թեան առջեւ գտնուեցանք։ Տեսնելով որ դիշերը կը մօտենայ, խորհեցայ հետա – ձայնել Մ. Ռաֆայէլեան վարժարան եւ խնդրել վարդապետներէն որ սենեակ մը ճարեն Վենետիկի մէջ։ Հետաձայնին պա – տասխանեց Հ. Սահակ եւ ըսաւ թէ կը փափաքի մեզ հիւրընկալել դպրոցին մէջ։ Ահա այսպէս է որ ճանչցայ Մուրատ Ռա – ֆայէլեան վարժարանը։ Նախկին պալատ մը, որու մասին աւելորդ է խօսիլ հոս, քանի որ չատեր խօսեցան եւ գրեցին։

Այդ դիշերը երբ սեղանատուն մտանք ճաշելու համար, սեղաններուն չուրջ բո – լորուած 30ի չափ երկտեղ հայրենակից – ներ տեսայ։ Մթնոլորտը տաք էր։ Մխի – թարեան քանի մը հայրերու հետ այս խումբ մը Հայերը ուրախ զուարթ կը խօ – սակցէին, անշուշտ հայերէն։

Հետաքրքրութեամբ հարցուցի Հ. Սա – հակի թէ ներկաները բոլորն ալ վարժա – րանին եւ կամ միաբանութեան բարե – կա՞մներ էին։ Հ. Սահակ պատասխանեց. — « Երբ մեզի կը ներկայանայ մէկը եւ հայերէն կը խօսի, ըսել է Հայ է։ Ուրեմն այս անձերն ալ որ հայերէն կը խօսին, Հայեր են։ Հայաստանի վանքերուն դուռ – ները բաց եղած են ազգակից ճամբորդ – ներուն համար։ Մերինն ալ բաց է մեր հայրենակիցներուն համար»։

Հետեւեալ օրը, Հ. Սահակ մեզ առաջ – նորդեց Ս. Ղազար։ Երբ չոգենաւէն ելայ եւ Ս. Ղազարի հողին վրայ դրի ոտքս, կարծեցի թէ Հայաստանի մէկ փոքր կտ –

ԷՋԵՐ ԱԶԱՏԱԴՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԷՆ

ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՇԱՏԱԽԸ

●

Տիրող խոր լռութեան մէջ, Տէր Խաչօն խորանը բարձրացաւ։

Դողդոջուն ալով, Նազովբեցիի պատ – կերով քանդակուած խաչը բարձրացուց յուզուած, բայց, երիտասարդ արիւնով պատրաստեց։

— Ձինուորներ, հինգերորդ գործը կը կրկնուի այսօր։ 1500 տարի առաջ, Կար – միր Վարդանը եւ Ղեւոնդ Երէցը, Աւա – րայրի դաշտին մէջ, Տղմուտ գետի եզեր – քը, անկրօն Ցազկերտի դէմ մղեցին սըր – բազան պատերազմ, որպէսզի յաւերժա – կան մնայ քրիստոնէական մեր սուրբ հա – ւատքը, անմար մնան մեր օճախները, կանգուն մնայ հայ ժողովուրդը։

Կարմիր Վարդանը իր հերոսական խի – զախտմով մեր եկեղեցւոյ խնկելի սուր – բերէն զարձաւ, իսկ հայ ժողովուրդը ապրեցաւ ու պիտի ապրի յաւիտեան։

Այսօրուան պայքարը կրօնականէն ա – ւելի՝ դոյութեան պայքար է, մահ կամ ապրութիւն։

Տասնեւհինգ դար առաջ, մեր նախնիքը արհամարհեցին մահը։ Նոյն հաւատքով պէտք է արհամարհենք նաեւ այսօր։

Ուրեմն, Թող ձեզ հետ ըլլան Ղեւոնդ Երէցի, Աշտարակեցիի եւ Հայոց Հայրի – կի սուրբ օրհնութիւնները։

Թող ձեզ հետ ըլլայ Կարմիր Վարդանի, Դաւիթ Բէկի, Ս. Ազբիւրի եւ անմահ Քրիստափորի կամքն ու հաւատքը։

Թող ձեզ հետ ըլլան ձեր արեան գնով վերապրող սերունդներու օրհնութիւնն – րըն ու հիացմունքի պաշտամունքը։

Ապա, ալեհեր քահանան ծնրադրեց, ապստամբ Շատախի սպայակոյտն ու մարտիկները կրօնական երկիւղածու – թեամբ մօտեցան հաղորդուելու։

Ամէնէն վերջ, կաղալով մօտեցաւ ծուռ Շամիրամը, որ իր ազիզ եղբայրներուն կերակուր բերելէն յետոյ, դեռ հեռացած չէր։

— Տէր հայր, ես հեթանոս եմ... թոյլ տուր մէջքիդ կապուած աղրնակը համ – բուրեմ։

Արարողութիւնը աւարտած էր։

Մարտիկները տենդոտ կերպով սկսան իրենց իրերը դասաւորել, փամփչտակալ – ներու գօտիները ամրացնել։

Ապա ծայր տուաւ հրաժեշտի եւ ողջա – գուրումի սիրագեղ խօսքեր։

Սուրհանդակ Զաքէօն, կռնակը տուած եկեղեցւոյ պատին, յուզմունքէն եւ հըր – ճուանքէն կ'արտասուէր մանուկի մը նը –ման։

Համպուրգացի Ռէյս Գէորգը, որ տա – րիներէ ի վեր գժտուած էր անուանի սուրհանդակին հետ, իշխանական չու – քով անոր մօտեցաւ։

— Եկուր, սիրելի Կարապետ, եկուր հաշտուինք։ Այսօրուընէ սկսեալ, ես ալ քեզ նման ազգի պինուար եմ։

— Այսօր կը հաշտուիմ, Ռէյս, որով – հետեւ, Կոմիտէն կը հրամայէ ... Բայց իմ երդումը, երդում է, երբ քու կովը իմ արտը մտնէ, զարձեալ պոչը պիտի կտրեմ։

— Իսկ եթէ, իմ կովի փոխարէն քուկդ ըլլա՞յ ...

Երկու հակառակորդները վերյիշեցին տարիներ առաջ պատահած զաւեշտական դէպքը, ու իրարու գիրկ նետուեցան։

Համբուրուելէ վերջ, Ռէյս Գէորգը չէշ – տակի նայեցաւ Կարապետին թրջուած աչքերուն։

— Ինչո՞ւ երեխայի նման կ'արտասուես սիրելի Կարապետ։ Եթէ Շատախը փըր – կուի, Հայաստանը դառնայ ազատ, բո – լորս ալ պիտի ըլլանք հաւասար քաղաք – ացիներ։

— Ատոր համար չէ որ կուլամ, Ռէյս։ Քսան տարի սուրբ դաշտերին ծառայե – ցի, ամէնէն վտանգաւոր գործերու մէջ մտայ, բայց անէծքի նման յաւելուածա – կան Զաքէօ անարդական անունը ինձմէ մնաց անբաժան։

Այսօր, ինձ կը դամ երջանիկ, մօրս յիշատակը օրհնուած, որովհետեւ Պարոն Կոմիտէն աւազանիս անունով կարապետ կոչեց զիս։

Անուանի Ռէյսը խնդաց լիաթոք ու նա – հապետի մը վեհութեամբ գարձեալ գր – կեց «խելառ» Կարապետը ու համբուրեց եղբայրական գեղումով։

— Հը, անաչէն, ինչո՞ւ ծեծուած երե – խայի նման աչքերուս մէջ կը նայիս ...

— Բաղիկ ջան, քեզ երախտապարտ եմ ...Դուն արդեօք եղար որ Զոլ Կոմիտէն ինձ դատէ... Մուրթլա բէկին իմ նուի – րած հրացանը՝ հայ – քրտական համե – րաչխութեան դրաւականն էր, որ սխալ ըմբռնուեցաւ ...

— Սիրտդ «խարապ» մի անի, իմ ազիզ Գիւլամիր, մեր նուիրարերած արիւնը պիտի ըլլայ մեր դատաւորը, իսկ դալիք սերունդները՝ արդար դատախազ։

— Բաղիկ ջան, Գիւլամիրը աչեր է, Գիւլամիրը գիտէ ինչդինքը դատել ... Վաղը Սակ գիւղի պահակախումբի դէմ

(6 ին վերջ)

ՂԱՐԵԿԱՒ ՂԱՀԻՎՍ

— Մայրս, ինչո՞ւ ես այդպէս կը խօսիս ... Երանի թէ քեզի պէս ուրիշ մայրեր ալ ունենային ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ուրիշ ելք չունէի ... Ես ուզեցի ազատիլ քեզմէ, որովհետեւ ես քեզ չեմ սիրեր ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կը սիրեմ ուրիշ մը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական տունս ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական ընտանիքս ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական երեխաները ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական կեանքը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական ապագան ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական երջանկութիւնը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական ուրախութիւնը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական տխրութիւնը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական արցունքները ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական ժպիտները ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական հոգեվարքը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական մահը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական յաւիտենականութիւնը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական Աստուածը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական դժոխքը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական դրախտը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական ինքնութիւնը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական էութիւնը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական գոյութիւնը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական ես-ը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական ինքնութիւնը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական անձնականութիւնը ... Ես ուզեցի ամուսնանալ, որովհետեւ ես կ՚ուզեմ ունենալ իմ սեփական անհատական

Անոնք որ համաձայն են Թուականը վախելու, կ'ըսեն թէ անհրաժեշտ է նոր ընտրութիւններ կատարել անյապաղ, քաղաքական մթնոլորտը պայծառացնելու համար : Պ. Ֆորի մեծամասնութիւնը կազմալուծուած է այժմ : Ներկայ պարտականութեան մէջ գտնուիլն անկումը պարզապէս ժամանակի խնդիր կը համարուի : Եթէ կա. Ֆոր իյնայ, դժուար պիտի ըլլայ գտնել ուրիշ թեկնածու մը որ յանձն առնէ գտնուիլ կազմել ընտրութիւնները առաջ :

× Վարչապետը լրացուց գտնուիլն կազմը, պաշտօնի կոչելով երեք նոր նախարարներ :

× Մարոքի համար նշանակուած վարչապետը, Պէն Արլման, երկու օր ետք յետաձգեց իր պատասխանը :

× Վերջին լուրերու համաձայն, կուիները կը չարունակուին թէ Մարոքի եւ թէ Ալժերիոյ զանազան մասերուն մէջ : Ալժերիոյ ըմբոստները յարձակում գործեն ցկէս հարաւային Թունուզի Ֆոսֆատի հանքերուն վրայ, սպանելով երեք Ֆրանսացիները :

ՊԱՏԱՆԻ ԸՄԲՈՍՏՆԵՐ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ կիպրոսի գաղութային աշակերտներն ան-դամ ազդուած են յեղափոխական չար ժումներէն : Ահա առթիւ երբեւ փաստ կը յիշեն հետեւեալ դէպքը :—

Լառնաքայի գաղութային վերամուտին առթիւ, ուր ներկայ էր յունական հիւպատոսը, երբ տնօրէնը ճառ մը կը խոսէր, հանդիսականները պատերուն վրայ կարգացին հետեւեալ վերտառութիւնն-ը. — «Մահ մառեչալ Հարտինկի» (կիպրոսի նոր կուսակալը), «Անգլիական գէն-քերը չեն պահցներ մեզ », «Աշակերտներ, դէպի պատհչ», «Մէկ ժամուան ազա-տութիւնը աւելի լաւ է քան քառասուն տարուան գերութիւնը » :

Քանի մը տղաք, 15էն 17 տարեկան, խոստովանեցան թէ յեղ. կոմիտէին թռուցիկները գրուած են : Իւրաքանչիւրը մէկ տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ : Ամէնքն ալ ապագային հերոսներ կը նկատեն իրենք զիրենք : Նիկոսիոյ դատարանն ալ յայտարարեց թէ միշտ նկատի կ'առնեն տղոց տարիքը, բայց սոսկալի-ցած են գործադրել օրէնքը· վասն զի մոխիկ չեն ըներ մեր աղղարարութիւնները : «Իօքա»ն (յեղ. կոմիտէն) կանոնաւորա-պէս կ'օգտագործէ այս տղաքը :

× Առջի օր Ֆամակուսթա քաղաքին մէջ ցոյց մը սարքեցին երկու հազար յոյն ա-շակերտներ, երբ անգլիացի պետուրներ կը խուզարկէին տուներէն, գէնք փնտռելու համար : Աշակերտները զգլոցներէն դուրս խուժելով թշնամական նշանախօսքեր արտասանեցին : Ի վերջոյ ոստիկա-նութիւնը սպառնաց, եւ աշակերտները դասարան վերադարձան, միշտ նոյն խօսքերը արտասանելով :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

1933ին Ի ՎԵՐ առաջին անգամ ըլլալով, արեւմտեան Գերմանիոյ խորհրդարանը նիստ գումարեց Պերլինի արեւմտեան չէզոքանին մէջ :

«ԹԱՓԻՍ»ՆԵՐՈՒ մասնակից գործադուլ մը տեղի ունեցաւ երէկ, ուրբաթ, 24 ժամուան համար : Փարիզի մէջ կան 12 հազար չարժավարներ (չոֆէօռ), որոնց կէսը անհատ ձեռնարկատէր են եւ ունին իրենց սեփական կառքերը : Միւսները կը բանին ի հաշիւ ընկերութեանց, աշխատավարձ ստանալով : Գործադուլը տարքած էր Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը :

ԳՐԱԳԻՏ ԺԱՆ ՔՈՔԹՕ հինգշաբթի օր պաշտօնապէս ընդունուեցաւ Ֆրանսական Ակադեմիային մէջ, արտակարգ հանդի-սաւորութեամբ : Ներկայ էին երկու թա-գուհիներ եւ բազմաթիւ ծանօթ անձնա-ւորութիւններ : Իր ճառէն վերջ, ընդու-նելութեան ճառը արտասանեց յանուն Ա-կադեմիային Անդրէ Մորուա :

6000 ԲԱՆՏԱՊԱՀՆԵՐ արշէնին գործա-դուլ յայտարարել Գշ· օրէն սկսեալ, ան-ահման ժամանակով : Բանտերուն դուռ-նները ամբապէս պիտի փակուին ամբողջ Ֆրանսայի մէջ : Ոչ մէկ փոխադրութիւն բանտերէն դէպի գատարանները : Այցե-լութիւններն ալ արգիլուած են :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ.— Զորեքշաբթի օր Ֆրան-սական Ֆութպոլի ազգային խումբը մեկ-նեցաւ Մոսկուա, ուր կիրակի օր պիտի խաղայ Տինամոյի դէմ : Առաջին անգամ է որ Ֆրանսան եւ Ս. Միութիւնը իրարու կը հանդիպին Ֆութպոլի գաշտի մը վրայ :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 23ին, Ռիւ Ժէյի սրահը : Ժամը 16ին :

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· Եօթնեղբայրեան ենթակոմիտէի եւ մասնակցու-թեամբ կապոյտ Աչէի եւ Նոր Սերունդի :

Կը նախագահէ ընկ· ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆ-ԿԻՒԼԵԱՆ :

Կը խօսի ընկ· ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Ինամքով պատրաստուած գեղարուես-տական բաժին, մասնակցութեամբ Կա-պոյտ Աչէի Սանուհիներու Մխիթեան պարախումբին, կենդանի պատկեր, երգ, ազգային տարազներով պատկերաւոր պա-րեր եւ արտասանութիւններ :

Սրահին տաքութիւնը ապահովուած է :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ

ՄՈՒՐԱՏ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ

Մխիթեան տարեկան թատերա-գե-ղարուեստական պարահանդէսը, շա-բաթ, 22հոկտեմբեր, ժամը20·30էն մինչեւ առաւօտ, Իսիի քաղաքապետարանին սը-րահը, մէթրօ Մէրլի տ'Իսի :

Թատերական բաժին:

Մուրատի դէպի Կովկաս անցքէն դըր-ուագ մը, դեկավարութեամբ՝

Պ· Բ· ՀԱՊՊՇԵԱՆԻ

Գեղարուեստական բաժինն կը մաս-նակցին փարիզահայ ծանօթ արուեստա-գէտները, ԺԱՒ ՏԱԼ·

Օր· Շահէ Պէնկեան եւ Պ· Մ· Պօղոս-եան, Ա· Քիւփէլեան, դեկավարութեամբ Ա· Մեսրոպեցի :

Օր· Մ· Մուրատեան իր նոր երգացան-կով: Օր· Ռօզիթա Սէռաթա, հայկական եւ սպանիական եղանակներ (երգ և պար)

Հայկական եւ կովկասեան մենապար

ՎԻԳԷՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Արտասանութիւն՝ Ա· Գմբէթեան, Օր· Սեդա Յակոբեան եւ միութեան երկու սա-նները :

Թաւ ջութակ Մ· Պօլըքէնս :

Զեռնադաչնակ Պ· Ա· Տէտէեան :

ԹԱՐԻՍ ԳԱՐԵԳԻՆ

Եւրոպական պար: Օրքէսթր ժաբ Մա-տիլեան Կրանտ Ֆորմասիօն :

Մուտք՝ 300 ֆրանք :

ՊԻԻՖԷ

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նահանգի Հայր· Միու-թեան տարեկան ընդհ· ժողովը, այս կի-րակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քաֆէ Ռէ-ժանի վերնայարկը, մէթրօ Քաուէ : Օրա-կարգ·— Զեկուցում·— Ընդհ· հաչուե-տուութիւն·— Ընտրութիւն վարչութեան: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պի-տի նկատուի:— Վարչութիւն

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Մարթէկոյի հայկ· դպ-րոցի խնամակալութիւնը եւ իր մօտիկ բարեկամները իրենց խորին ցաւակցու-թիւնները կը յայտնեն իր ժրաջան պաշ-տօնակից՝ ՍՏԵՓԱՆ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆի վաղահաս մահուան առթիւ, եւ մխի-թարութիւն կը մաղթեն իր ընտանեկան պարագաններուն :

× Հ· Ց· Դ· «Իշխան» խումբի բոլոր անդամները իրենց անկեղծ եւ խորին ցա-ւակցութիւնները կը յայտնեն իրենց սի-րելի բարեկամին՝ ՍՏԵՓԱՆ ՄԻԼ-ՏՈՆԵԱՆի գառնաղէտ մահուան առթիւ եւ մխիթարութիւն կը մաղթեն իր ընտանե-կան պարագաններուն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ· Թաթուլ Բիւզօղլու (Օրթագիւղ-ցի), Տէր եւ Տիկին Սիմոն Մինասեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Հայկազ Մի-րէեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պօղոս Մարգարեան, Պ· Պ· Արթաքի, Ար-մենակ, Պարսյր եւ Օր· Ունճեան (Պո-լիս), Այբի Տիկին Հանըմիկ եւ զաւակ-ները, Տէր եւ Տիկին Բարթող Էմիրէեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ բոլոր ազ-գականները, իրենց խորին շնորհակալու-թիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք նամակով, ծաղկեպատկով կամ ներկա-յութեամբ իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին սղբացեալ

ՏԻԿԻՆ ՆԱԶԼՈՒ ՐԻԱԶՈՂԼՈՒԻ

(Ծնեալ Էմիրէեան)

գառնակսկիծ մահուան առթիւ :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԻԱԿ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

կիրակի, 23 Հոկտ· ժամը 16-24 **GEORGE V.ի չքեղ սրահներուն մէջ**

Մասնակցութեամբ փարիզեան Լաւագոյն արուեստագէտներու

VALTON (ՁԵՌՆԱՑՈՒ), TRIO ACROPOLSի ՊԱՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

Les MANDELS (պարեր), Défilé de Mannequins à 21 h. 30

Maison **MANGUIN** Couture (12, Rue François Ier)
MARRON Fourrures (9, Ave. Matignon)
CLAUDE St. CYR Modes (122, Fg. St. Honoré)
DONNA GRECO Chaussures (66, Fg. St. Honoré)

Un bon d'une valeur de 100.000 Frs. a été offert gracieusement par la Maison MANGUIN. (Au choix pour tailleur, robe ou manteau).

DEUX ORCHESTRES

Տոմսերու եւ սեղանի համար դիմել

Ա· Աճէմեանին PRO. 03-19 Ն· Ցովհաննէսեանին TRU. 47-48

Մուտք 600 ֆրանք :

ԲԱՑԱՌԻԿ ԺՈՂՈՎ

Հ Ց· Դ· Արեւմտ· Եւրոպայի Կ· Կ·ը արտակարգ ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ չրջանի բոլոր ընկերները, կի-րակի, 23 Հոկտ·, ժամը 15ին Պարտօթ սրճարանի վերնայարկը, Կառ տիւ Նորի դիմաց :

Կը զեկուցանէ ընկեր ՇԱԻԱՐՇ ՄԻ-ՄԱՔԵԱՆ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կիրակի· Ընկերակցութիւնը կը ծանուցա-նէ թէ՝ այս կիրակի, եկեղեցական արա-րողութեանց աւարտումէն ետք, կաթողի-կոսական ընտրութեան Մարսէյլի պատ-գամաւոր Պ· Վ· Սարգսեան մանրամասն տեղեկատուութիւնը պիտի կատարէ ներ-կայ բարեպաշտ ժողովուրդին նորընտիր Հայրապետի ընտրութեան, օծումին եւ Միւռոնօրհնէքի հանդիսութեանց :

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Գիւտ Աչէի Տօնին առթիւ յառաջիկայ կիրակի 23 Հոկտեմբեր 1955ին Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունե-նայ հանդիսաւոր քառաձայն պատարագ : Հայրապետական պատուիրակ Գեր· Տէր Սերովբէ եպիսկ· Մանուկեան պիտի մա-տուցանէ իր անդրանիկ եպիսկոպոսական պատարագը :

Պիտի կատարուի նաեւ Հոգեհանգստեան պաշտօն Կոմիտասի մահուան 20րդ տա-րելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը : (Դիւան)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Հ· Ց· Դ· Եօթնեղբայր-եան խումբի ընկերները ստիպողաբար ընդհ· ժողովի կը հրաւիրուին այս չա-բաթ իրիկուն ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կը զեկուցանէ ընկեր Հրանտ Սամուէլ :

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայր· Մի-ութեան ընդհ· ժողովը՝ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Քաֆէ Ո Քլէր տը Լիւն, Փլաս տ'Իթալի: Նամակներ կեդր· վարչութենէն եւ ուրիշ կարեւոր հարցեր: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՊԷԱԹՐԻՍ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ բանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ

Complet deux piéces

2000Էն — 4500 ՖՐԱՆՔ

Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ *Մեծաքանակի եւ դպրոցական ա-չակերտներու*

ԱՌԱՆՁԻՆ ԶԵՂՉ

Անվարան դիմել՝

97, Rue de Richelieu Paris (2)
Tél. RIC, 57-57

ԿՈՒԶՈՒԻ

Անթիլիասի հանդստեան տան համար սպասուհի մը կ'ուզուի: Դիմել Տոքթ· Վ· Զիլինկիրեանի, 51 Պուլվ· Վոլթէր, Փա-րիզ, մէթրօ Օպէրթանիֆ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հաճընի Հայր· Միութեան կողմէ

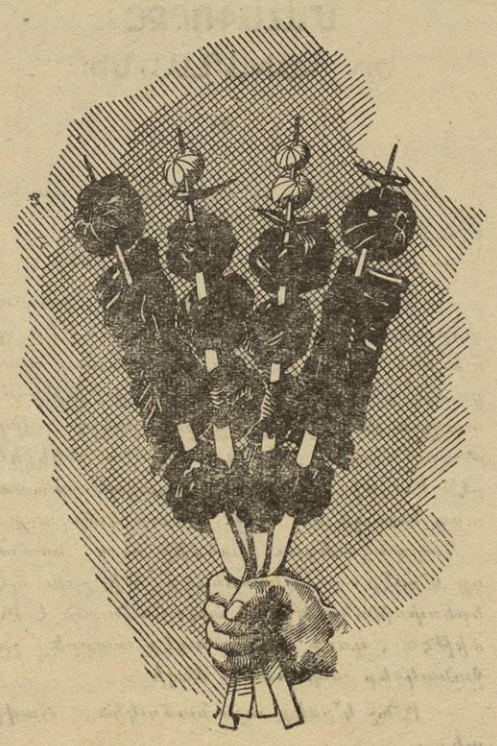
ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՀՈԿՏ· ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ եւ հայկական պար, ծանօթ արուեստա-գէտներու կողմէ :

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՎԱՐԴԻՒԱՆԵԱՆ *առաջին անգամ ըլլալով իր ամբողջական կազմով (14 հոգի) : ձոխ պիւֆէ, ժողովրդական դիներով*

ՍԷՐԲԻԼԸ ՄԻԼԻԹԷՐի մեծ սրահը Փլաս Սէն Թ'Օֆիւսթէն

Տոմսերու համար դիմել՝ Մ· Գրամճեանի 138, Rue de la l'Abbé - Groult. Paris
եւ Պ· Վ· Թուրսարխեանի 50, Rue Cascades, Paris, (20) MEN. 23-19

ՃԱՇԱՐԱՆ · ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԻՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկաս-եան ընտիր էկրակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷի ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

Téléphone BAL. 31 - 21

(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորով-ածները, «չաչլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : **32, Rue de Trévise, Paris-9e**

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — Համր 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • DIMANCHE 23 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7809 — 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3220

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀՈԳԵՐ ԵՒ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

•

Աշխատակից մը զանազան տեսակէտ – ներ յայտնելով լեզուական հարցի մա – սին, հետեւեալ խորհրդածութիւնը կ'ը – նէր :

— « Միւս կողմէ, անշուշտ շիտակ չէ որ արտասահմանի մէջ մեր լեզուն կանգ առնէ 1908ին մշակուած լեզուին սահման – ներուն վրայ, չբաղէ Հայաստանի մշա – կած լեզուին հետ, մնայ իր սկզբնական շրջանի զարգացման վրայ» : (14 Հոկտ.) :

Թիւրիմացութիւն մըն ալ այս :

Հարեւանցի ակնարկ մը անգամ պիտի բաւէր , հասատատելու համար թէ լեռ ու ձոր կայ մեր արդի աշխարհաբարին եւ 1908ին մշակուած լեզուին միջեւ :

Նոյն իսկ օտարութեան մէջ այնպիսի թռիչքներ կատարուած են որ կրնան օրի – նակ ծառայել երեւանի :

Անշուշտ յետամնացներ կան : Եւ կան վաստակաւոր դրագէտներ, խմբագիրներ կամ յօդուածագիրներ որոնք հարթանե – կան օժիտի մը պէս պահած են իրենց բռնած աշխարհաբարը :

Կրնաք դատել հրատարակուած թերթե – րէն, դիրքերէն եւ յօդուածներէն :

Ունինք հաստատուր դիրքերու տէր – նակներ որոնք ժամանակէն չատ եւ մնա – ցած են :

Շատերու մէջէն կրնայինք յիշել Արշակ Ալպոյաճեանը որ իր չօշափած նիւթերուն հետ, 1908էն ալ անդին գացած է, լեզուի եւ շարահիւսութեան տեսակէտով :

Պիտի ուզէինք որ մեր աշխատակիցը օ – րինակներ տար, ճշդելու համար «1908ի մշակուած լեզուին սահմանները » :

Երկրորդ, ի՞նչպէս քալենք Հայաստա – նի մշակած լեզուին հետ, որ կատարեալ բարելոն մըն է, եթէ չհաշուենք բանաս – տեղծական արտադրութիւնները :

Այնտեղ լեզու չէ որ կը մշակեն, այլ ամէն տպիտութիւն եւ խմբատակութիւն կը փորձեն, քիչ – չատ հասունցած աչ – խարհաբար մը օրուան կարգուսարքին , անոր պահանջներուն, կանոններուն եւ նշանախօսքին յարմարցնելու համար :

Ո՞ր մէկ օրինակը յիշել : Բառակազմու – թի՞ւնը, քերականութի՞ւնը : Շարահիւ – սութեան մէջ անգամ յաճախ կը հանդի – պիք թուրք – թաթարական կամ ռուսա – կան ձեւերու :

Հանրածանօթ դրագէտներու, վիպա – գիրներու գործերուն մէջ անդամ խա – թարուած են երբեմնի արեւելահայ աչ – խարհաբարի ոգին ու ներդաշնակութիւ – նը, սկսելով բայերու խոնարհումէն :

Եւ արտասահմանի մէջ թուրթակներ կան որոնք հազիւ իրենց մօրը կաթը ծծած , կը փորձեն կամ կը թելադրեն գործածել բոլշեւիկեան բարբառին վարձու ծծակը (պիսեման) :

Երկու աշխարհաբարներուն մերձեցման եւ զարգացման համար, տարրական պայ – ման է ազատութիւնը :

Մենք վստահ ենք թէ Հայաստանի դրա – գէտներն ու հեղինակները խորապէս կը տառապին, ստիպուած ըլլալով հետեւիլ ձուլածոյ կաղապարի մը, թէ՛ բառերու ընտրութեան եւ թէ չարադրութեան մէջ :

Հայերէնի ո՞ր կանոնին կը համապա – տասխանէ գրել, իբր խառնելով ածա – կանն ու գոյականը ,— ռեւոլուցիոն տեն – դենց, ռէակցիոն շարժում եւ այլն հա – կիւրաւոր բարբարոսութիւններ :

Հայերէ՞ն է, — «Բայի թիֆլիսից առացուած գնդ. Բ.ի նամակից» : Այն ալ գրական վէպերու մէջ ...

Անգամ մը եւս կը յիշեցնենք,— պար – զապէս արձի ծառայութիւն կը մատու – ցանէն անոնք որ կ'անտեսեն կամ կը չա – տագովեն մայրենիքի հարազատութեան եւ անկախութեան, ազատ գրագործման դէմ գործուած բարբարոսութիւնները :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԵՍՓ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԴԵԿՏ. 4ԻՆ ԿԱՄ 11ԻՆ

•

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ԱՅՍ ՇԱԲԹՈՒ ՊԻՏԻ ՔՆԷ ՕՐԻՆԱԳԻԾԸ

Նախաընտրական խորհուրդը բացառիկ նիստ մը գումարեց Էլիզէի պալատին մէջ, քննելու համար ծանրակշիռ խնդիր մը — Ազգ. ժողովը լուծել պայմանաժամէն ա – ռաջ : Վարչապետը բանաձեւ մը պատ – րաստած էր որ ժողովին հաւանութեան արժանացաւ :

Կառավարութիւնը կ'առաջարկէ նոր ընտրութիւններ կատարել դեկտեմբերի առաջին կիսամսեակին, 4ին կամ 11ին : Օրինագիծը պիտի խմբագրուի մանաւանդ մարմնի մը կողմէ եւ Ազգ. ժողովին պի – տի յղուի, ստիպողաբար քննուելու հա – մար : Վարչապետը, էտ. Ֆոր, պաշտպա – նելով կառավարութեան տեսակէտը , մանաւանդրապէս կանգ առաւ հետեւեալ կէտերուն վրայ .

— Հասած ենք այնպիսի օրուան մը ուր անհրաժեշտ է չատ ծանրակշիռ որոշում – ներ տալ. որոշումները որոնք ազդին կեանքը պիտի վարեն երկար ժամանակա – շրջանի մը համար : Նախ ունինք Հիւս. Ափրիկէի խնդիրը : Կառավարութիւն մը պիտի կազմուի Մարոքի մէջ : Հարկ է ճշդել տեւական կապը՝ Ֆրանսայի եւ չե – րիֆեան կայսրութեան միջեւ : Շատ կա – րեւոր խնդիր մըն է այս : Ալժերիոյ մէջ լայն խորհրդակցութիւններ պիտի կա – տարուին, ճշդելու համար ազատ ընտ – րութեանց պայմանները, սահմանելով Ալժերիոյ կազմական կանոնադրքը : Կան ուրիշ խնդիրներ ալ որոնք անմիջական լուծում կը պահանջեն . — Սահմանում Ֆրանսական Միութեան, բարենորոգում պետական հաստատութեանց, Ֆրանսայի ներկայութիւնը Ազգաժողովին մէջ, նոր յարաբերութիւններ Արեւելքի եւ Արեւ – մուտքի միջեւ եւն. : Ներկայ Ազգ. ժողո – վը չի կրնար լուծել այսքան ծանրակշիռ խնդիրներ իր պաշտօնավարութեան չըր – ջանի մնացեալ վեց ամիսներու ընթաց – քին : Մինչդեռ , նոր ժողովը, որ պաշտօ – նի պիտի ձեռնարկէ 1956 Յունուարին , կրնայ առաջին վեցամսեակին քննել այս բոլոր խնդիրներուն լուծումը :

Վարչապետը զանազան հարցումներու պատասխանելով, ըսաւ թէ մօտերս որո – շում պիտի տրուի Հնդկաչինի վինուար – ներու վերադարձի մասին :

Ուրիշ հարցումի մը առթիւ պիտի տը – ւաւ թէ 15 օր պայմանաժամ պիտի տրուի Ազգ. ժողովին, ընտրական օրէնքի բաւե – փոխումը քննելու համար, եթէ համա – ձայնութիւն գոյանայ :

× Տեղական թերթերը կը կարծեն թէ բուռն պայքար մը պիտի մղուի Ազգ. ժո – ղովին մէջ, երբ քննուի ժամանակէն ա – ռաջ ընտրութիւններ կատարելու խըն – դիրը : Ներկայ Ազգ. ժողովը, որ ընտր – ուած էր 1951ին, կը բաղկանայ 637 ե – րեսփոխաններէ : Այժմ 11 քաղաքական հոսանքներ կան Ազգ. ժողովին մէջ : Հա – մայնավար կուսակցութիւնը հինգ միլիոն քուէ չհաշ էր ընտրութեանց առեն :

ՍԱՐԻ ՀԱՆՐԱՔՈՒԷՆ

Այսօր, կիրակի, տեղի կ'ունենայ Սարի համար սարքուած հանրաքուէն, որ պի – տի վճռէ այդ չրջանին ճակատագիրը : Երրոպական յանձնաժողով մը պիտի հըս – կէ ընտրական գործողութեանց վրայ : Այս առթիւ կոչ մը ուղղեց որպէսզի բա – րեկարգութիւնը չխանգարուի : Սարի սահմանները փակուած են, ընտրութեանց առթիւ, որպէսզի դուրսէն մարդիկ չսպր – դին : Տէնդպրին վիճակ մը կը սիրէ ամ – բողջ երկրամասին մէջ : Միջազգային դէտերու թիւը կը հաշուեն 1005, ընտր – ուած՝ հինգ չէզոք ազգերէ : Ամէնքն ալ

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

« ԵՍ ԻՄ ՍԻՐԱԾԻՆ ԱՌԱՑ » ...

Գիւղացի աղջկան մը չափ անգամ ա – զատութիւն չունի, իշխանուհին Մարկա – րէտ (Մարգրիտ) :

Ձիշդ անոր համար որ իշխանուհի է : Ամէնէն համեստ գեղջկուհին պիտի կր – նար երգել , աղբիւրէն դարձին, կուժը ուսին :

— Մէկը ու աղբեր Թոզուցի, իմ չինարի եարը .

Ես իմ սիրածին առայ, տարտիման եա – րը ...

Տարակոյս չկայ թէ իսկապէս կը սիրէ գինդապետը, որուն կարօտովը կը տառա – պէր երկու տարիէ ի վեր :

Այժմ արտօնած են տեսակցիլ, միասին ճաշել եւ պտոյտի երթալ : «Զրոյց անել» երկու, երեք, նոյն իսկ վեց ժամ :

Բայց, հազար աչքեր կը հսկեն իր վը – րայ : Եւ անհրաժեշտ է լրացնել շարք մը ձեւակերպութիւններ, որպէսզի կարենան ամուսնանալ :

Անգլիացիները որքան ազատամիտ, նոյնքան աւանդապաշտ են այս կարգի հարցերու մէջ :

Իշխանուհին , թէեւ չափահաս (25 տա – րեկան) ստիպուած է ընտրութիւն մը կա – տարել իր սիրոյն եւ պարտականութեան միջեւ :

Արքունիքին արտօնութեամբ, Մարկա – րէտ ուր անգամ տեսակցութիւն ունեցաւ գնդ. Թաունսէնտի հետ, որ 40 տարեկան է եւ ամուսնալուծեալ :

Թերթերը ժամ ժամին հաղորդեցին տեսակցութեանց լուրերը, երբեմն անց – նելով պատշաճութեան սահմանները, ինչպէս դիտել կուտայ Լոնտոնի ծանր բա – րոյ մամուլը :

Հանդիպումները տեղի ունեցան զանա – զան վայրերու մէջ : Երբեմն ի ներկայու – թեան հիւրընկալներու, որոնք վեհանձ – նօրէն կ'արտօնէին որ հինգ վեց ժամ ա – նանձին ալ մնան կամ պտոյտներ կատա – րեն :

Տեսակցութիւն մըն ալ տեղի ունեցաւ Անկլիկան Եկեղեցւոյ կաթողիկոսին՝ Քէնթրպրրիի արքեպիսկոպոսին պաշտօ – նատան մէջ :

Ամուսնութեան որոշում տալու համար, անհրաժեշտ է որ հաւանութիւն յայտնեն.

— Քէնթրպրրիի արքեպիսկոպոսը (եկե – ղեցին կը մերժէ որ իշխանազուն մը պըր – ատկուի ամուսնալուծեալ եւ հասարակ մահկանացուի մը հետ) :

Մայր թագուհին եւ ներկայ թագուհին (Մարկարէտի հոյրը) :

կառավարութիւնը եւ ուրիշ իրաւասու իշխանութիւններ եւ խորհրդարանը :

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն , խնդիրը շատ ջուր կը վերցնէ տակաւին :

Գինդապետը ինքն ալ կը խոստովանի որ իշխանուհին տաժանելի կացութեան մը մատնուած է :

Արքունիքը, եկեղեցին եւ պետութիւնը պարզապէս ժամանակ տալ կ'ուզեն, որ – պէս զի իշխանուհին կարենայ վճռել չարն ու բարին :

Առջի օր իր հոյրը երկար խրատական մը կարդացած է, յիշելով իր հօրը՝ Ճորճ Զ.ի անձնական զոհողութիւնները՝ յա – նուն պետական շահերու :

Իր չար բախտէն, ճիշդ այս միջոցին իր հօրեղբօր՝ Ուինսորի դուքսին եւ կնո – ջը յուշերը կ'արձարձուին, աւելի պըղ – տորելով մթնոլորտը ....

Եթէ մենք ալ իշխանուհի մը ունենա – յինք, այս կարգի սիրահարութեամբ, ա – պահովաբար տասը տարուան ճիւք ճար – ուած պիտի ըլլար հայկ. մամուլին ...

Վ.Ա.Հ.

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

«ԱՒԵԼԻ ԳԷՇ ՕՐԵՐ ՊԻՏԻ ՏԵՒՆԵՆՔ »

Իսրայէլի վարչապետը, Մոչէ Շարեթ, նոր կոչ մը ուղղեց առջի օր, հետեւեալ բովանդակութեամբ .

— « Նուիրական պարտականութիւն մըն է պատրաստուիլ աւելի դէշ կացութեան մը համար որ մօտալուտ է : Մ. Միութիւ – նը չի կրնար խուսափիլ իր պատասխա – նատուութենէն իբրեւ թէ առեւտրական, բայց իրապէս քաղաքական եւ պինուորա – կան իր ձեռնարկին մէջ, դէնք ճարելով արաբական երկիրներուն » :

Վարչապետը ապա չեղոքհակաւթիւն յայտնեց ժողովուրդին որ ինքնաբերաբար դրամ կը հաւաքէ պինելու ուժերու զո – բացման համար : Հանգանակութեան դա – մարը 600·000 իսրայէլեան ոսկիի հասած էր առջի օր (118 միլիոն ֆրանք) :

Զինադադարի յանձնախումբին նա – խագահը, զօր. Պըրնս այս առթիւ յայ – տարարեց :— Մեծ պետութիւնները պէտք է ի գործ դնեն իրենց ամբողջ ազդեցու – թիւնը, պատերազմի մը առաջքը առնե – լու համար» : Ցետոյ բացատրեց թէ այս

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Սարպրուք հասան մասնաւոր կառախում – բերով : Քուէարկուներու թիւն է 664·000 : Սարի յիսուն բաղաքական եւ էջներէն 40ը կոչ մը ուղղեցին ժողովուրդին, թելա – դրելով մերժել եւրոպականացման ծրա – գիրը : Կառավղ պայքար մը բացուած է ծրագրին կուսակիցներուն եւ հակառա – կորդներուն միջեւ :

Այս առթիւ ըսենք թէ 1935 Յունուար 13ի քուէարկութեան առեն Սարի ժողովուր – դը 90 առ հարիւր որոշեց Գերմանիոյ միանալ : Երկրորդ աշխարհամարտէն վերջ, 1945 յուլիսին Ֆրանսական զօրքը գրաւեց այդ երկրամասը, ու վարչական չրջան մը կը կազմէ Ֆրանսական տիրա – պետութեան տակ :

ՀԱԼԷՊԻ ԳԱՒԱՌ. ԺՈՂՈՎԸ ՉԷ ԼՈՒԾՈՒԱԾ

Օդային թղթակիրով հասած «Այդ»էն (չէզոք) կը քաղենք հետեւեալ տեղեկու – թիւնները. —

Սուրիոյ կառավարութիւնը հիմնուելով ներքին գործերու նախարարութեան տե – ղեկագրին վրայ, որոշած է քայլ մը առ – նել :

Ի՞նչ է այդ քայլը : Ոչ լուծումն է Հա – լէպի Գաւառ. ժողովին, ոչ ալ հակառա – կը. այլ հետեւեալը .—

Կառավարութիւնը պաշտօնապէս թեմի առաջնորդին ուշադրութեան յանձնած է Հալէպի Գաւառ. ժողովի պարագան :

Այսքան եւ ուրիշ ոչինչ : Ուրեմն, Գա – ւառ. ժողովը չէ լուծուած :

Եւ, արդարեւ, դժուար թէ լուծուի կառավարութեան կողմէ : Որով – հետեւ նման քայլ մը նախընթաց չունի : Կառավարութեան միջամտութիւնը հայ ազգային գործերուն կրնայ վտանգաւոր նախընթաց մը դառնալ : Որոշում մը ան – լաւ իրաւունքը Առաջնորդ Սրբազանին է : Այդ, ի՞նչ ըրած է Տ. Զարեհ Սրբազան :

— Առաջնորդ սրբազանը յայտնած է կառավարութեան, թէ այժմու պայման – ներուն մէջ չի կրնար լուծել Հալէպի Գա – ւառակազը :

Այս հաստատումներով ներկայացու – ցած կ'ըլլանք ամբողջ իրականութիւնը «Հալէպի Գաւառ. ժողովի հարց»ին :

× Դերենիկ եպիսկ. վերադարձած ըլլա – լով էջմիածինէն, տեղեկութիւններ հա – ղորդած է կաթող. ընտրութեան եւ Մայր Աթոռի պէտքերու մասին :

× Տեղապահական ընտրութեան առ – թիւ, որ յետաձգուած է, Միաբանական ժողովի առենապետ Զարեհ եպիսկ. յայ – տարարած է թէ նոր տեղապահը պիտի ընտրուի միաձայնութեամբ : «Ոչ ոք պի – տի ընդունի տեղապահի պաշտօնը վա – րել, առանց միաձայնութեամբ ընտրուե – լու » :

× Հրաժարեալ տեղապահը, Խազ արք. Հիւանդացած է :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(ՊՐՈՖԻԼՆԵՐ)

Ա.

Երբ որ Ասատուր Եւ Ելիսաբեթ իրենց միակ տղան՝ Յակոբը ուղարկեցին Պարսկաստան՝ առեւտրական գործերով, ամենքն ալ կարծեցին, թէ Յակոբը ընդմիշտ կը մնայ հոն, որովհետեւ ամէն մարդ գիտէր, որ Պարսկաստանի մէջ հարստանալու համար հարկաւոր է երկար տարիներ աշխատիլ, մինչդեռ Յակոբը ընդամենը տասնեւհինգ տարեկան էր։ Ասատուր Եւ Ելիսաբեթ ալ ինքնին կը հասկնային, որ իրենց տղան հոն երկար տարիներ պիտի մնայ, որովհետեւ ամէն անգամ, որ նամակ կը գրէին անոր, կը խնդրէին, որ ուշ չվերադառնայ, քանի որ իրենք ալ ծեր են եւ ուզում են, որ մահուանէ առաջ իրենց միակ զաւակը տեսնեն։

Յակոբ, որ ինքն ալ կը կարօտնար իր ծնողքին, ամէն անգամ, որ նամակ կը գրէր հայրենի քաղաքը, կը խոստանար, որ շուտով կը վերադառնայ, բայց ամէն անգամ ալ կը մնար հոն։

Ասատուր Եւ Ելիսաբեթ ալ ամէն անգամ, որ նամակ կը ստանային անկէ, կը սկսէին լալ եւ կը գանգատէին, որ Յակոբ իրենց մոռցած է։

Ասոնք այսպէս կը շարունակուէին տարիներ շարունակ։

Ասատուր Եւ Ելիսաբեթ ամէն անգամ, որ Յակոբէն նամակ կը ստանային, կը կարդային զայն իրենց հարեւաններուն, որոնք կը գային իրենց տունը, որպէսզի լսեն Յակոբի նամակը։

Ասատուր Եւ Ելիսաբեթ ալ ամէն անգամ, որ Յակոբէն նամակ կը ստանային, կը կարդային զայն իրենց հարեւաններուն, որոնք կը գային իրենց տունը, որպէսզի լսեն Յակոբի նամակը։

Յակոբ, որ ինքն ալ կը կարօտնար իր ծնողքին, ամէն անգամ, որ նամակ կը գրէր հայրենի քաղաքը, կը խոստանար, որ շուտով կը վերադառնայ, բայց ամէն անգամ ալ կը մնար հոն։

Ասատուր Եւ Ելիսաբեթ ալ ամէն անգամ, որ Յակոբէն նամակ կը ստանային, կը կարդային զայն իրենց հարեւաններուն, որոնք կը գային իրենց տունը, որպէսզի լսեն Յակոբի նամակը

Ս. ՓԻՐԱԼԻ ՊԱՏՄՎԱԾՔԸ ԱՐՇԱԿ ՉՈՒՀԱՅԻ ՄԱՀՎԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ

•

«ԵԹԷ ՀԱՅՐՈՒՆ ՀԵՐՏ ՉԵՓՏ ՎԱՅՑՅԱՆ ՎԱԽ»

ՏԵՍԱԽՈՍՔ

Խոսակցությունը սկսվեց Արշակ Չոպանյանի մահվան մասին։

— Սա մեծ կորուստ է ոչ միայն հայ գրականության համար, այլև ողջ մտավոր աշխարհի համար։ Ես ինքս ամենից շատ ցավում եմ, որ նա չհասցրեց ավարտել իր «Հայոց պատմությունը»։ Ինչպես գիտեք, նա 64 տարեկան էր։ Կարծես թե ոչ այնքան ծեր։ Բայց նա ապրեց ամենաբուռն կյանքը։ Ինչքան հիշում եմ, նա 1890-ական թվականներին եղել է Ռուսաստանի հեղափոխական շարժման ակտիվ գործիչներից մեկը։ Ինչպես հայտնի է, նա ձերբակալվել է Ռուսաստանում և ուղարկվել Սիբիր։ Այնտեղ նա ծանոթացել է Լենինի հետ, որը այդ ժամանակ աքսորված էր Շուշենսկոյե գյուղում։ Ինչպես գիտեք, Լենինը նույնպես ձերբակալվել էր Ռուսաստանում հեղափոխական գործունեության համար։ Ինչպես հայտնի է, Լենինը ազատվելով աքսորից, գնաց արտասահման, իսկ Արշակ Չոպանյանը մնաց Սիբիրում։ Նա ամուսնացավ ռուս կնոջ հետ, որը նույնպես հեղափոխական գործունեություն էր ծավալել։ Ամուսնանալով՝ նա ստացավ ռուսական քաղաքացիություն։ Ես հիշում եմ, որ նա ինձ ասում էր, որ ինքը ռուսական քաղաքացի է։ Ես հարցրի նրան, թե ինչպես է նա ստացել ռուսական քաղաքացիություն։ Նա պատասխանեց, որ ինքը ամուսնացել է ռուս կնոջ հետ, և որ ամուսնանալով՝ ինքն ստացել է ռուսական քաղաքացիություն։

Ես հարցրի նրան, թե ինչպես է նա ապրում Սիբիրում։ Նա պատասխանեց, որ ինքը ապրում է շատ լավ, որ ինքը ունի մեծ գրադարան, որ ինքը կարդում է շատ, և որ ինքը ոչ մի բանի կարիք չունի։

Ես հարցրի նրան, թե ինչպես է նա ստացել այդ գրադարանը։ Նա պատասխանեց, որ ինքը գնել է այն։ Ես հարցրի նրան, թե ինչպես է նա գնել այդ գրադարանը։ Նա պատասխանեց, որ ինքը գնել է այն Ռուսաստանի կառավարությունից, որը վաճառել է նրան իր գրադարանը։

Ես հարցրի նրան, թե ինչպես է նա ստաց

միջոցին որեւէ յոյս չկայ որ հաշտու – թեան դաշնագիրը մը կնքուի արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի միջեւ :

Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ Մեծն Բրիտանիա արդիական զէնքեր կը ճարէ Իրաքի , մէջն ըլլալով նորաձեւ օդանա – ւեր : Իսրայէլ որեւէ դիմում չէ կատա – րած Անգլիոյ , զէնք ստանալու համար : Կ'ըսուի թէ պաշտօնապէս դիմած է Մ . Նահանգներուն որոնք այժմ կը քննեն խնդիրը :

Ուրիշ լուրի մը համաձայն , Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միջեւ կնքուած զինակցութեան նման դաշինքներ պիտի կնքուին Եգիպ – տոսի եւ Արաբիոյ , ինչպէս եւ Սուրիոյ եւ Լիբանանի միջեւ :

× Իսրայէլ աւելի քան երբեք ստիպո – ղական կը դառնէ դաշինք մը կնքել Մ . Նա – հանգներուն հետ : Ուշադրութեան իսրայէլ – եան դեսպանը տեսակցութիւն մը ունե – ցաւ Մ . Նահանգներու արտաքին նախա – րարի օգնականին հետ : Դեսպանը բա – ցատրեց թէ օրէ օր ստիպողական կը դառնայ հաւասարակշռութեան վերա – հաստատումը : Այս առթիւ կրկնեց Իսրա – յէլի վարչապետին հետեւեալ յայտարա – րութիւնը .— «Դէպքերու սպառնալից ըն – թացքին առջեւ , Մ . Նահանգները բարո – յապէս պարտաւոր չե՞ն արագօրէն զոր – ծել , իրրեւ երաշխաւոր խաղաղութեան եւ անդորրութեան : Մենք աւելի քան երբեք պէտք ունինք ապահովութեան դաշինք մը կնքելու Մ . Նահանգներուն հետ , կանխե – լու համար չարութեան ուժերուն նախա – յարձակումը » :

× Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միջեւ կնքո – ւած դաշինքով , զերազոյն խորհուրդ մը պիտի կազմուի , նաեւ զինուորական խորհուրդ մը : Երկու պետութեանց բա – նակները պիտի զանուին միացեալ հրա – մանատարութեան մը տակ , խաղաղու – թեան թէ պատերազմի առեն :

ՍԵՊՏ. 6Ի ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՈՐ

Պոլսոյ օժանդակութեան կոմիտէն հե – տեւեալ դիմոյցը հրատարակեց .—

1 .— Սեպտ . 6ի դէպքերէն վնասուող հայբենակիցներուն թիւը եւ վնասներուն քանակը ճշդելու պայմանաժամը լրացաւ 15 հոկտեմբերին : Այս պայմանաժամին ընթացքին 4433 հայբենակիցներ դիմած են կոմիտէին : Իրենց կրած վնասին դու – մարն է 69·578·744 ոսկի :

2 .— Կոմիտէն մինչեւ 15 հոկտ . 615 հայբենակիցի վճարած է 413·125 ոսկի :

3 .— Սեպտ . 6ի դէպքերէն վնասուած 1604 անձերու ցանկը պատրիարքարանէն հաղորդուած է կոմիտէին : Կարմիր Մա – հիկը 96240 ոսկիի օժանդակութիւն ըրած է անոնց :

4 .— 203·760 ոսկի յանձնուած է Ի – թանպուլի երեսփոխան Համօիւլուսի , վարժարաններու օժանդակութեան միու – թեան նախագահ Լ . Անանիասեան եւ Բ . նախագահ Տ . Մատիանոսի , դէպքին ըն – թացքին վնասուած աշակերտներուն ճա – շին եւ ուսուցիչներուն թոշակներուն յատկացուելու համար :

5 .— Կոմիտէն կը չարունակէ ընդունիլ նուէրներ . մինչ կողմէ կը ճշդուին վնաս – ները եւ հատուցումներ կը կատարուին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐՈՒԲԻ կառավարութիւնը չէ կաղ – մուած պակասին : Անկախութեան կու – սակցութիւնը (Իսթիքլալ) կ'ընդդիմանայ նոր կարգադրութեան եւ կը մերժէ մաս – նակցիլ ծրագրուած կառավարութեան :

ԱԼԺԵՐԻՈՑ ահաբեկիչները չարք մը յարձակումներ կատարեցին Պոնի շրջա – նին մէջ : Բազմաթիւ խլամներ սպան – նուեցան կամ առեւանգուեցան Կոստան – դինի կեդրոնին մէջ :

ՊԻՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետը Մոսկուա հասնելով փայլուն ընդունելութեան մը արժանացաւ : Դիմաւորելու համար օդա – կայան գացած էին մառնչալ Բուլկանին , Մոլոթով եւ ուրիշ նախարարներ : Մեծ ընդունելութիւն մը սարքուած է Կրեմ – լինի մէջ :

ԱԶԳ . ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարարը քննելով Ալժերիոյ զինուորական կացու – թիւնը , անբաւական դասէ զինուորներու թիւը եթէ Հնդկաչինի 35000 զինուորներէն 15·000ը վերադառնան , հաւանական է որ արձակուին վերջերս զինքի տակ առ – նուած պահեստինները :

ՀՐԱՆԴ ՂԱԶԱՐԵԱՆ , Լիբանանի բոլոր ծանրութեանց ախոյեանը , անցեալ շա – բաթ գիշեր Ճրդ չրջանին անճնաբաս – թեան մատնեց Սուրիոյ ախոյեան Ֆաթհի Թիւրքը : Առաջին չրջանին իսկ մեր հայ – րենակիցը իր տիրապետութեան տակ ա – ռած էր մրցակիցը : Պէյրութի մարզական պալատը ծայրէ ծայր լեցուն էր , կէսէ աւելին կիներով :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԲԱՑԱՌԻԿ ԺՈՂՈՎ

Հ Ճ . Դ . Արեւմտ . Եւրոպայի Կ . Կ . ը արտակարգ ընդհ . ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ չրջանի բոլոր ընկերները , կի – րակի , 23 Հոկտ . , ժամը 15ին Պարպօթ սրճարանի վերնայարկը , կառ ափ Նորի դիմաց :

Կը զեկուցանէ ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻ – ՍԱՔԵԱՆ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼ

Այս Շորեքշաբթի իրիկուն , ժամը 21ին , Ֆրանս . Համալսարանի ամփիթատրոնը , (40 , Ալէ Լէօն Կամպէթա) :

Մեր սիրուած ընկերներէն՝ ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆ իր ճամբորդութենէ վերա – դարձին , պիտի պատմէ ինչ որ տեսաւ :

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԷՋ

Մուտքը ազատ է :

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

30 Հոկտ . , կիրակի , կէսօրէ վերջ ժա – մը հինգ 4ին , Պոմոնի Ս . Գրիգոր Լուսա – ւորիչ եկեղեցւոյ սրահին մէջ :

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ կը ներկայացնէ՝ «Պատմ մը Հայ գրականութեան պարագ – ղին մէջ » :

Արտասանութիւն՝ արձակ եւ բանաս – տեղծական կտորներու :

ԿԱՐԵՒՈՐ .— Երեկոյթը մկկ ժամ կը տեւէ : Ճիշդ որոշեալ ժամուն սրահին դռները կը փակուին որեւէ խանգարման առիթ չտալու համար :

Ծախսերու մասնակցութիւն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1956ԻՆ

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

Ց . Կ . Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղի տա – րեկան ձեռնարկը , նոյեմբեր 26ին , շա – բաթ դիշեր :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Ամասիոյ Հայր . Միու – թեան տարեկան մեծ պարահանդէսը , Նոյ . 27ին , Սալօն Նոռմանտի , կիրակի , կէս օրէն վերջ մինչեւ կէս գիշեր :

Մանրամասնութիւնները յայտնուած :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

17 , Նոյեմբեր , Շաբաթ երեկոյ , ժամը 9ին , Սալ տ'Իէնայի մէջ :

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ նոր կատակերգու – թիւնը՝

ՄՆԿԼՋԱԿՑԻՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ազգային կեանքէ ծաղրանկար երեք ա – բար , Փարիզահայ ընտրուած դերասան – ներու կազմով :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻ ԵՒ ՄՈՐԹԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է

Տ Ի Ր Ա Ն

Արագ սպասարկութիւն
վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (X^e)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

ԱՂՔԱՏԱՆԱՆԱՄԻՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կիրակի , 23 Հոկտ . ժամը 16-24 — GEORGE V.ի չքեղ սրահներուն մէջ

Մասնակցութեամբ փարիզեան Լաւագոյն արուեստագէտներու

VALTON (ՋԵՌՆԱՑՈՒ), TRIO ACROPOLSի ՊԱՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

Les MANDELS (պարեր) , Défilé de Mannequins à 21 h. 30

Maison **MANGUIN** Couture (12, Rue François Ier)
MARRON Fourrures (9, Ave. Matignon)
CLAUDE St. CYR Modes (122, Fg. St. Honoré)
DONNA GRECO Chaussures (66, Fg. St. Honoré)

Un bon d'une valeur de 100.000 Frs. a été offert gracieusement par la Maison MANGUIN. (Au choix pour tailleur, robe ou manteau).

DEUX ORCHESTRES

Տոմսերու եւ սեղանի համար դիմել
Ա . Աճէմեանին PRO. 03-19 Ն . Յովհաննէսեանին TRU. 47-48
Մուտք 600 Ֆրանք :

ԿՈՉ ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի բազմավաստակ եւ բարեչան հոգեւոր հովիւ Տէր Վռամշապուհ արք . Քիլարեանի եւ Հայրապետական պատ – ուիրակ հոգելոյս Գեր . Արտաւազդ արք . Սիւրմէեանի դամբարանները մինչեւ այ – սօր առանց տապանաքարի մնացած են :

Ուրախ ենք յայտնելու որ արդէն ձեռ – նարկուած է ժողովրդային հանգանակու – թեան մը անոնց վրայ արժանավայել չի – րիմ մը կանգնելու նպատակով :

Կը հրաւիրենք մեր համայնքը որ ան – խտրաբար իր օժանդակութեան բաժինը բե – րէ , իրրեւ երախտապարտութեան արտա – յայտութիւն այս հանրանուէր հոգեւո – րականներու յիշատակին :

Կը խնդրուի որ նուէրները ղրկուին ե – կեղեցւոյ դիւանատան հասցէին , չէքով կամ չէք փոստով Փարիզ 6761 – 25 նշանակելով կարգին վրայ է նպատա – դամբարանին : Նուիրատուներու անուն – ները պիտի հրատարակուին մամուլին մէջ :— Հոգաբարձութիւն

ԱԶԳ .— Լիոնի եւ Շրջ . Ազգ . Միու – թիւնը չեմօքսէն կը յանձնարարէ բար – եացակամութեամբ ընդունիլ եկեղեցիէն Տիկնանց Միութեան անդամուհիները , որոնք կը ձեռնարկեն նոր արշաւի մը ան – դամագրութեանց գանցը ընդլայնելու եւ յետնեալ անդամատուրքերը գանձելու հա – մար : Դիւրացնելով սոյն նուիրականճիւղին վարձնապէս քաջալերելով , պիտի սատա – րենք օր առաջ լրացնելու եկեղեցւոյ չի – նութեան գործը որ սկսած է Ձեւտմարմին առնել պատերու բարձրացումով :

Կը խնդրուի նոյն ընդունելութիւնն ըն – ծայել մարզահամարի յանձնախումբին որ կ'չուած է լրացնելու տարիներէ ի վեր տակաւ մնացած գործ մը :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

« ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ »

Երդչախումբի վերամուտ առթիւ , Կիրակի 30 Հոկտ . , ժամը երեքէն առաջ , Ագգ . տան Թատերասրահին մէջ :

Կը հրաւիրուին Սիփան – Կոմիտասի բոլոր անդամները եւ համակիրները :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ – ԼՍԱՐԱՆԻ Ա . դասախո – սութիւնը տեղի կ'ունենայ այս չորեք – շաբթի երեկոյ , Քառէ սրճարանի վեր – նայարկը , ժամը ճիշդ 9·15ին : Կը խօսի ՀՐ . ԲԱԼՈՒԵԱՆ , նիւթն է Խ . Աբովեան , (ծննդեան 150ամեակին առթիւ) : Արտա – սանութիւն եւ երգ Խ . Աբովեանէ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅՆԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ամէն Շորեքշաբթի , Ֆրանս . Համալսա – րանի Ամփիթատրոնը , (40 : Ալէ Լէօն Կամպէթա)

Պիտի դասաւանդուին՝ չատ հաճելի եւ դիւրաւոյց եղանակով մը , —

Հայերէն լեզու եւ գրականութիւն ,
Հայոց պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՁՐԻ

Համազգայինը պիտի հետաքրքրուի յա – ջողակ աշակերտներով ու մէջոցներ պիտի ստեղծէ , որպէսզի անոնք կարենան չարունակել իրենց ուսումը հայ եւ օտար բարձրագոյն վարժարաններու մէջ :

Մարսիլահայ ծնողները , արձանագրեցէք ձեր պատկները , մանչ և աղջիկ , Համազ – գայինի Դպրոցին , ինչ տարիք կամ գրա – գրում ալ ունենան : Ոչ մէկ չանք պիտի խնայենք զանոնք հայրենասէր և գարգա – ցած հայորդիներ դարձնելու , ի չահ ձեզի , ի չահ անոնց եւ ի չահ հայութեան :

Արձանագրութիւնները՝ Համազգայինի անդամներուն մօտ եւ ամէն Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 19ին , դասաւանդութեանց վայրը :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Մարսէյլի Հ . Մ . Ը . Մ . ի տարեկան առաջին մեծ պարահանդէսին , 29 Հոկ – տեմբեր , շաբաթ դիշեր մինչեւ լոյս :

Սալօն Ալհամպրայի չքեղ սրահներուն մէջ , մասնակցութեամբ Ֆրանսական ձայնասփիւռի նշանաւոր նուագախումբ

Le Roi du Typique *ROGER GOMEZ*
et son ensemble

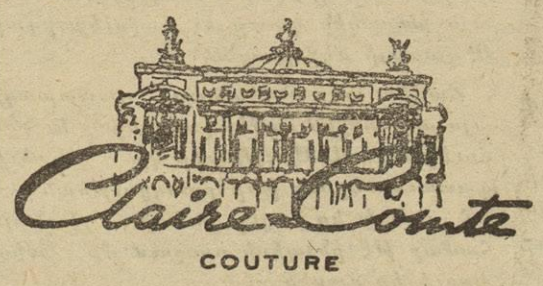
MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ պատասխատուն տունն է ծրարները ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)

Հատուցութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՑՆ ՆՈՒ ՉԵՒՍՏՆԵՐԸ ղրկելու , պաշտօնական հաշուեցոյցներով , իսկ գործածուած հացուտներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ :

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 89)

COUTURE

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ :

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ **Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ**

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 — հատը 12 փր

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • MARDI 25 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7810 — 31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3221

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԸ ՁԱՓԱՋԱՆՑԵՆ

•

Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան պաշտօնաթերթը, «Հասկ», մանրամասն տեղեկագիր մը հրատարակած է Դպրեվանքի 1954 – 1955 տարեշրջանի մասին (Յուլիս–Օգոստոսի թիւ)։

Պարզելով այդ հոլեւոր ճեմարանին դերը՝ ազգապահպանման պայքարին մէջ, տեղեկագիրը վկայութեան կը կանչէ երկու հայրենակիցները, մէկը՝ Փրանսայէն, միւսը՝ Հիւս. Ամերիկայէն։

Առաջինը, «լուրջ Հայ մը որ երկար փորձառութիւն ունեցած է ազգային գործերու մէջ», կը գրէ.

« ... Ինչ մ'ուզես յառաջ երթալով քոյլ պիտի տամ ես ինձ ըսել որ մեծ իրաւունք ունիմ ուծացած կարծելու Փրանսահայ երիտասարդութիւնը.... զորչափ չըլլան այս երկրին մէջ գոնէ տասնեակ մը եկեղեցականներ, որոնք խօսին գաղղիերէն այնքան դիւրութեամբ որ – ան հայերէն, որոնք ըլլան երիտասարդ, ժրաջան, անխոնջ եւ գիտնան ընտելանալ իրենց շրջապատի բարուց »։

Նամակին ոճն ու բովանդակութիւնը կը մատնեն ոչ միայն գրողին տարիքը, այլ եւ դաւանանքը։

— « Հոյլեր պէտք են այդպիսիներէն, որոնք կանխաւ եւ յատկապէս պատրաստուած առ այդ, պիտի արձակուին այս աշխարհին մէջ, ոչ թէ մոլորելու համար հոն, այլ զայն ճաշելու Հաստատութեանն Քրիստոսի, որուն պաշտօնեաներն են ։

Նամակագիրը այնքան վերացած է իր գրած բառերուն հմայքէն, որ իր հոգեշահ քարոզը կը վերջացնէ հեռաւոր յաւերժութեամբ ։

— « Եւ այն ատեն, ապահով եղէք, փորձառներու իսկ համոզմամբ, եկեղեցին կրնայ «հրաշք» գործել ի Փրանսա» ։

Հիւս. Ամերիկայէն հասած նամակն ալ տարբեր մէկ արձագանգն է նոյն տեսութեան ։

« ... Սփիւռքի խեղճ հայութիւնը յոյսը դրած է Դպրեվանքներուն վրայ։ Ո – րովհետեւ տեղական համալսարաններուն մէջ կարելիութիւն չկայ հայ հոգեւորականներ պատրաստելու ։

« ...Գաղութը պատուական գաղութ է. առաջնորդներու պէտք ունի եւ իր աչքերը սեւեռած է Դպրեվանքներուն։ Ի սէր Աստուծոյ, մեզի ազնիւ առաջնորդներ պատրաստեցէք»։

Այսքան լայն տեղ տալով երկու վկայութեանց, ուզեցինք անդամ մը եւս համառօտել թէ տակաւին «փորձառուներ» կան, որոնք պատրանքներով կ'օրօրուին։

Ինչ դեր ալ ունենան եկեղեցին եւ իր հոգեւոր պաշտօնեաները, Դպրեվանքները եւ իրենց շրջանաւարտները, կատարեալ միամտութիւն է հաւատալ թէ կրնան «հրաշք գործել» Փրանսայի կամ հեռաւոր Ամերիկայի մէջ ։

Տարադրութեան երեսնամեակը չատոնց լրացաւ, եւ ամէնքս ալ կը տեսնենք բուն իրականութիւնը, երկու հայաշատ գաղութներուն մէջ ։

Եթէ Փրանսայի մէջ «գոնէ տասնեակ մը» երիտասարդ եկեղեցականներ չունենանք, «կանխաւ եւ յատկապէս պատրաստուած», Հիւս. Ամերիկան իսկապէս «հոյլեր» ունեցաւ, վերջին տարիներու ընթացքին ։

Անթիլիասը եւ Երուսաղէմը մրցումի ելան, բազմապատկելու համար ներածութիւնը որ մինչեւ այսօր ալ կը չարունակուի։

Արդիւնքը։ Կը բաւէ կարդալ ամերի – կահայ թերթերը, եղրակացութեան մը յանգելու համար ։

Անոնք որ կը յուսային սերունդ փրկել անգլերէն քարոզներով եւ կիրակնօրեայ դպրոցներով, չատոնց վհատած են ։

Մեր գաղութի մասին կը խօսինք ա – ռանձին ։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍԱՐԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՄԵՐԺԵՑ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

•

ՄԷԿ ԹԵՐ, ԵՐԿՈՒ ԴԷՄ
(68 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ)

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Սարի ընդ – հանրաքուէն, որ պիտի վճռէր եւ – րոպականացման ծրագրին ընդունելու – թիւնը կամ մերժումը ։

Ինչպէս ժամը ժամին կը հաղորդէր ան – թեղը, քուէարկութեան արդիւնքը եղաւ ժխտական, 31ի դէմ 68 առ հարիւր ։ Ու – րիշ խօսքով, մէկ թեր, երկու դէմ ։

Հրատարակուած տեղեկութեանց հա – մաձայն, հանրաքուէին կը մասնակցէր քուէարկուներու 96 առ հարիւրը, ինչ որ մեծ համեմատութիւն մը կը կազմէ ։ Կիրակի կէս դիւերին 90 առ հարիւր ճշ – դուած էր արդիւնքը։ Ձգուած քուէներէն 423·440ը դէմ էին, եւ միայն 201·923ը թեր։ Այսպէս կը վերաբացուի Փրանքեւ – դերման վէճը այս շրջանի մասին որ ունի մօտ մէկ միլիոն բնակիչ եւ նշանաւոր է իր հանքային եւ ճարտարադործական հարստութիւններով։ Բացորոշ է որ վեր – ման ազգայնական հոսանքները տենդա – դին պայքար մը սարքած էին, եւրոպա – կանացումը մերժելու համար, Գերմա – նիոյ անբաժան մասը համարելով այդ շր – ջանը։ Քուէարկութենէն առաջ վերման ընդդիմադիրները բուռն ճառեր խօսած էին, մեղադրելով Փրանսան։ Իրաղեկները կը հաւատան թէ քուէարկուները աջակ – ցութիւն ստացած էին արեւմտեան Գեր – մանիոյ վրեթէ բոլոր քաղաքական հո – ռանքներէն, ինչպէս եւ նիւթական օգ – նութիւն։

Եւրոպականացումը կը մերժուի ճիշդ այն պահուն երբ Փրանսա տրամադիր կ'երեւար ուժ տալու Գերմանիոյ երկու մասերուն միացման, ժընեւի նոր խոր – հրդաժողովին մէջ որ պիտի դումարուի Հոկտ. 27ին։ Այսպէս կ'ըմբռնայ Տոքթ. Ատենաւորի եւ Փրանսայի նա – խորդ վարչապետ Մենդէս Փրանսի միջեւ պայացած համաձայնութիւնը։ Այժմ ա – մէնքն ալ անձկութեամբ կը հարցնեն թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ Սարի շրջանին վերջնա – կան ճակատագիրը։ Փրանսայի վարչին – երը քանիցս ազդարարեցին թէ եւրոպակա – նացման ծրագրին մերժումը պարզապէս պիտի նշանակէ ներկայ գոյավիճակին չարունակութիւնը, այսինքն այդ երկրա – մասը պիտի մնայ Փրանսայի տիրապե – տութեան տակ ։

Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ կէս դի – մերուան յաղթանակէն անմիջապէս ետք, գերմանասէր հոսանքները պահանջեցին նոր բանակցութիւններ կատարել, Սարի շրջանը Գերմանիոյ վերադարձնելու հա – մար։ Գերման երեք յաղթական հոսանք – ները միացեալ ճակատ կազմած են եւ յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, պահանջելով հրաժարումը վարչապետ Հոֆմանի, լուծումը անոր կառավարու – թեան եւ խորհրդարանին։ Այժմ կը պա – հանջեն ընտրութիւններ կատարել եւ նոր իշխանութիւն մը կազմել, միջազգային բանակցութիւններ կատարելու եւ Սարի խնդիրը կարգադրելու համար ։

Երկուշաբթի առաւ ժամը 1ին Հոֆման – ի կառավարութիւնը կը ծանուցանէր թէ հրաժարած է։ Գերման միացեալ ճակա – տին յայտարարութիւնը կը հերքէ այն կարծիքը թէ հանրաքուէին արդիւնքը Փրանսայի դէմ ուղղուած է։ «Ընդհակա – ռակն, այդ արդիւնքը նոր պայմաններ կը ստեղծէ, իրական եւ տեւական բարեկա – մութիւն մը հաստատելու համար Փրան – սայի հետ եւ կը հարթէ եւրոպական մի – ութեան ճամբան։ Այս հանդիսաւոր ժա – մուն կուզ մը կ'ուզենք Փրանսայի ժողո – վուրդին, ինչպէս եւ արեւմտեան աշ – խարհի ժողովուրդներուն որպէսզի հաս – կընան մեր ժողովուրդին հոգին եւ յար – դեն տրուած որոշումը»։

ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տեղական թերթ մը որ դիտել կուտայ թէ քանի տարուան ընթացքին չորրորդ անգամն է որ Սարի ժողովուրդը փոփո – խական տրամադրութիւններ կը յայտնէ ։ Հինգշաբաթի տիրապետութեան առեն, 1935ի քուէարկութեամբ 90 առ հարիւր որոշեցին Նացի Գերմանիոյ միանալ ։ 1945ին, երբ Գերմանիան չախչախուած էր, ընդհանրապէս տրամադիր էին ան – տեսական միութիւն մը հաստատելու Փր – անսայի հետ։ 1952ին ոչեւորուած կ'ե – րեւային եւրոպականացման ծրագրով ։ Իսկ այժմ նորէն կ'ուզեն միանալ Գերմա – նիոյ։ Այս երկրամասը տարեկան երեք միլիոն ֆոն պողպատ կ'արտադրէ ։

× Հանրաքուէի արդիւնքին հրատարա – կութենէն առաք, արեւմտեան Գերմանիոյ ընկերվարական կուսակցութիւնը պա – հանջեց անմիջապէս ընդհ.ընտրութիւններ կատարել, նոր խորհրդարան մը կազմե – լու համար։ Իր կարծիքով, ազատ ընտ – րութիւնը լաւագոյն ձեւն է բարւոքելու Փրանքեւգերման յարաբերութիւնները եւ նոր համաձայնութիւն մը կնքելու։ Ու – րիշ կարեւոր կուսակցութեան մը նախա – գահը յայտարարեց. — Թէեւ «ոչ» ըսուե – ցաւ եւրոպականացման կարգադրութեան համար, բայց հանրաքուէին արդիւնքը «այո» է Գերմանիոյ եւ եւրոպայի հա – մար։ Օրուան այս ժամուն պիտի չըսենք թէ ո՛վ արդար էր, ով անիրաւ։ Այժմ որ անորոշութեան մշուշը փարատեցաւ, պարկեշտ բանակցութիւններ կատա – րենք»։ Ուրիշ կուսակցութիւններ ալ նոյնիմաստ կարծիքներ կը յայտնեն ։

Արդիւնքին հրատարակութենէն առք, Փրանսական անթելը զեկոյց մը հրատա – րակեց, որ կ'ըսէ. — Փրանսա հաւատա – րիմ կը մնայ եւրոպական գործակցու – թեան իր խէալին եւ վճռած է ապահովել անոր զարգացումը ։

× Արեւմտեան Գերմանիոյ կառավա – րութիւնն ալ յայտարարութիւն մը հրա – տարակեց, ուր կ'ըսէ թէ դաշնակցային կառավարութիւնը ընդունած էր եւրոպա – կանացման ծրագիրը, որեւէ տարակոյս չձգելով իր դիրքի մասին և թէ դաշնագիր մըն ալ կնքուեցաւ ։ «Արդ, այն ազատ վճիռը զոր արձակեց Սարի ժողովուրդը, արեւմտեան Եւրոպայի միութեան յանձ – նառժողովին հսկողութեան տակ, ժողովր – դավար քուէարկութեամբ, պէտք է յար – գուի, հակառակ ստեղծուած դժուարին կացութեան ։ Ամէն բան կախում ունի այս նոր վիճակի քննութեան խոհեմութենէն եւ հանդարտութենէն եւ թափուած ճիգե – րէն՝ որպէսզի չվնասուին Փրանքեւգեր – ման դործակցութիւնը եւ երկու կառա – վարութեանց հառարակաց նպատակները։ Դաշնակցային կառավարութիւնը համոզ – ուած է թէ Սարի ժողովուրդին ազատ հանրաքուէն ուղղուած չէ Փրանքեւգեր – ման գործակցութեան, ոչ ալ եւրոպական միութեան չանքերուն դէմ ։

ԳՐԳՈՒԶ ԺԽՈՐԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Վերջին պահուն ստացանք մանրամասն թղթակցութիւն մը (20 Հոկտ.) որ լսո – ւած էր Հալէպի Գաւառ. ժողովի «լուծման» մասին բացուած խուժանա – վարութեան ծալքերը։ Պիտի հրատարա – կենք յաջորդով ։

ՁԻ ՆԱՐՇԱՒ
ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Իսրայէլի վարչապետը, Մոշէ Շարեթ փարիզ եկաւ օդանաւով, տեսակցելու հա – մար երեք Մեծերու արտաքին նախարար – ներուն հետ։ Այսօր ալ (Չ.) ժընեւ պի – տի երթայ, տեսակցելու համար Պ. Մո – լոթովի հետ որմէ ժամադրութիւն առած է։ Երուսաղէմէն մեկնելէ առաջ, յայտա – րարեց թէ Զորս Մեծերու արտաքին նա – խարարներուն ուշադրութիւնը պիտի հր –

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՅ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՀԱՏ

ՀԱՅ ՄԵԾ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ

•

(Մ. ԽՐԻՄՅԱՆ ՀԱՅՐԻԿ)

ԱՑԵՀԱՍԱՆ ԴԱՍԱՓԱՍԱՆ

(ՍԽՄՍՎՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ)

— Դու չե՞ս տասնհոգի, հնգեվի՛ր, բոլոր ուժերդ Նոյեմբերի ամսվա համար հավաքիր եւ ոտքի՛ կանգնիր, որ մի կերպ հասնենք մեր նպատակին: — Ինչպե՞ս թե չես ուզում, ասա՛... — Շա՛, ի՞նչ ես, ես չեմ լսում, ի՞նչ ասես: — Ես ճա՛նկ չեմ ուզում, դու լսի՛ր ես, ասա՛ նրան, որ ես չեմ ուզում: — Ինչպե՞ս թե չես ուզում, ասա՛ ինձ, ինչո՞ւ: — Դե ես ինչ գիտեմ, դու լսի՛ր ես, ասա՛ նրան: — Ինչպե՞ս թե չեմ ուզում, ասա՛ ինձ, ինչո՞ւ: — Ես ինչ գիտեմ

Ա. ՔԱՐԱՆԼԵՂ ԴԵՊ ՍԱՐՓԱՆԱՁ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏՅԱՆԻ ՎԵՊ ՍԱՀՄԱՆԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ

•

Մուշեղի 1915ի եւ 1919ի հերոսամարտերուն մասին գրուած իր յուշերը հրատարակելէ ետք, Յովհաննէս Վարդապետեան ստիպուեցաւ ապրիլ Պոլսոյ մէջ։ Ան ալ միւս հայ մտաւորականներուն պէս, ենթարկուեցաւ հսկողութեան։ Ամէն անգամ որ Պոլսոյ մէջ կը հրատարակուէր հայերէն որեւէ թերթ, ան կը ստանար անոր մէկ օրինակը։ Ամէն անգամ որ կը կարդար հայ մտաւորականներու գրութիւնները, կը տեսնէր, որ անոնք կը գրեն միայն այն մասին, որ կապ ունի Մեծ Եղեռնին հետ։ Ան կը զգար, որ ինքն ալ պարտաւոր է գրել իր յուշերը, որպէսզի ապագայ սերունդը գիտնայ, թէ ինչպէս հայ ժողովուրդը կռուեցաւ իր գոյութեան համար։

Ան կը սկսի գրել իր յուշերը 1919ի Յունուարին, Պոլսոյ մէջ։ Ամէն անգամ որ կը գրէ մէկ գլուխ, կը կարդայ զայն իր ընտանիքին։ Ամէն անգամ որ կը վերջացն

բաւերէ, Միջին Արեւելքի կացութեան վրայ, որ ծանրացած է, իբրեւ հետեւանք սպառազինութեանց հաւասարակշռու – թեան խանգարման։ Ըսաւ թէ այժմ կչի – ոը հակած է ի նպաստ արաբական ապե – ռու, մասնաւորապէս Եգիպտոսի ։ Կը կարծուի թէ Մոչէ Շարեթ պէնք եւ պաշ – պանութեան զանազան մը պիտի պահան – ջէ, հակակշռելով թէ ուրիշ տեղ պիտի դիմէ պէնք ճարելու համար, եթէ Արեւ – մուտքէն չտանայ ։

Իսրայէլի վարչապետին այս անակնկալ ճամբորդութիւնն ալ կ'ապացուցանէ թէ կացութիւնը ծանր է։ Անխուսափելի կը համարուի պատերազմը Իսրայէլի եւ Ա. – րաբներուն միջեւ, եթէ Ա. Միութիւնը չարդիլէ բոլշեւիկեան պինամթերքի հայ – թայթումը Եգիպտոսի։

× Մոսկուայի հեռագրական դործակա – լութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ այն դրոյցները թէ Ա. Միութիւնը պատրաստ է պէնք ճարելու Իսրայէլի ։

× Ազեքսանդրիայէն կը հեռագրեն թէ վեց նաւեր այժմ կը պարպեն Զեխոսլո – վաքիայէն հասած պէնքերը։ Զինուորա – կան իշխանութիւնները խիստ դաղտնի կը պահեն ամէն բան։ Առաջին նաւերը հա – սած են Եշ։ օր եւ ուրիշներ ալ կը հասնին ամէն օր ։

× Երեք Սուրիացիներ սպանուեցան Իսրայէլացիներու կողմէ։ Կ'ըսուի թէ ու – րիշ վեց հոգի ալ անհետացած կամ առե – ւանդուած են։ Սուրիական պինու դներու չարժումներ կը նշմարուին սահմանա – դուխին վրայ ։

ԴԱՀԼԻՃԸ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ

ԱԶԳ.ԺՈՂՈՎԸ ԼՈՒՅՏԵԼ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2ԻՆ

Կառավարութիւնը այսօր, երեքշաբթի, մէկ յօդուածէ բաղկացեալ օրինագիծ մը պիտի ներկայացնէ Ազգ. ժողովին, առա – ջարկելով Ազգ. ժողովը լուծել յառաջի – կայ յունուար 2ին։ Այս առթիւ կը պա – հանջէ խնդիրը քննել սահմանադրութեան կարգով ։

Իր պատճառաբանութեան մէջ, կառա – վարութիւնը կ'ըսէ թէ «յառաջիկայ տար – ուան առաջին վեց ամիսները կենսական ժամանակաշրջան մը կը կազմեն ազդային կեանքին համար։ Այդ միջոցին է որ պի – տի վաւերացուին Մարոքի ապագայ կա – ռավարութեան հետ կատարուելիք բա – նակցութիւնները, պիտի ճշդուի Ալժե – րիոյ կազմական կանոնադիրը, պիտի վե – րաքննուի Ֆրանսական Միութեան դա – շինքը, խորհրդարանը պիտի պարզէ Ֆը – րանսայի դիրքը Ազգաժողովին հանդէպ, պիտի քննուին Արեւելքի եւ Արեւմուտքի յարաբերութիւնները » եւն.։ Անշուշտ ներքին հոգեր ալ կան ։

× Վարչապետը կիրակի օր ճառ մը խօսելով Անբսիի մէջ, բացատրեց թէ 1956ը տագնապալի տարի մը պիտի ըլլայ։ Այս առթիւ պարզեց կառավարութեան տեսակէտները նոր ընտրութեանց, ընտ – րական օրէնքի բարեփոխման եւն. մա – սին։ Ըսաւ թէ ոչ նոր զօրակոչ կը նա – խատեսեն, ոչ ալ նոր տուրքեր ։

× Մ. Նահանգներու եւ Անգլիոյ սր – տաքին նախարարները Փարիզ հանդիպե – ցան, ժընեւի ճամբան վրայ։ Այս առթիւ տեսակցութիւններ ունեցան Ֆրանսայի վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ։ Պ. Տըլլըս Հոմմ ալ հանդիպած ըլլա – լով, Ամերիկա հրաւիրեց Իտալիոյ հան – րապետութեան նախագահը։ Նաեւ տե – սակցութիւն մը ունեցաւ Պաոլին հետ ։

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՐԱՆՍԱ—Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՒԱՍԱՐ ՄՆԱՑԻՆ

Կիրակի օր Մոսկուայի «Դինամօ» դաշ – տին վրայ Ֆրանսական Ֆութպոլը առա – ջին անգամ կը մրցէր Խ. Միութեան հետ։ Բոլորն ալ կը կարծէին թէ Ֆրանսական խումբը պիտի պարտուի, բայց անգամ մը եւս Ֆրանսայի «Տանըմկը» զարմացուց բոլորը, քանի որ Խ. Միութեան հետ հա – ւասար մնալը (2–2) մեծ յաղթանակ մըն էր իրեն համար։ Առաջին Ֆրանսական կէսը նշանակեց խաղին 29րդ վայրկեա – նին Քոփա, 42րդ վայրկեանին Խ. Միու – թիւնը իր կարգին առաջին կէսը նշանա – կեց։ Երկրորդ կիսախաղին Սիմոնեան նը – շանակեց Խ. Միութեան երկրորդ կէսը, բայց խաղը չլրացած Փիանթոնի չահե – ցաւ Ֆրանսական երկրորդ կէսը ։

Խաղը շատ հետաքրքրական էր։ Անոնք որ անթելով կը հետեւէին, միշտ կը լսէին հայազգի Յովհ. Սիմոնեանի անունը որ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՀՈԿՏ. 30ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ ԺԱՄԸ 9 – 12

⁂

ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ տեղական կոմի – տէի, մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Սանուհիներու եւ Ֆ. Կ. Խաչի։

Մեծ պատրաստութեամբ կը սպասուի այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30էն մին – չեւ առաւօտ 3, քաղաքապետութեան նո – րակառոյց չքեղ սրահին մէջ ։

Կը նախագահէ ընկ. ԱՒԵՏԻՍ ԴԱԼԻԿԵԱՆ

Կը խօսի ընկերը ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (Փարիզէն) ։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, կարող ուժերու կողմէ, արտասանութիւն – ներ, երգեր եւ հաճելի անակնկալներ ։

Հանդէսէն ետք խնջոյք եւ պար, ընտիր նուագախումբ ։

Մուտքը ազատ է ։

⁂

ՍԻՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 13ին, կիրակի ժամը 16էն 24, Պատերազմի Նախկին Գերիներուն սրահը, 49 rue de Lyon ։

Նախաձեռնութեամբ «Անտոք» եւ Սէն Շամոնի ենթակոմիտէներու եւ մասնակ – ցութեամբ Նոր Սերունդին ։

⁂

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

6 Նոյեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2·30ին, Իմաֆիւէի չքեղ սրա – հին մէջ, (24 Rue Tilsitt) ։

Մանրամասնութիւնները յայտնուած ։

⁂

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին, Շաբաթ իրիկուն ։

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր չրջանի առաջին դասախո – սութիւնը տեղի կ'ունենայ այս չորեք – շաբթի երեկոյ, Քատէ սրճարանի վեր – նայարկը, ժամը ճիշդ 9·15ին։ Կը խօսի ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ, նիւթն է Խ. Աբովեան, (ծննդեան 150ամեակին առթիւ)։ Արտա – սանութիւն եւ երգ Խ. Աբովեանէ ։

սովետական խումբին մէջ կը գրաւէր յա – ռաջապահ – կեդրոնի տեղը։

Գեղեցիկ յաղթանակ մը Ֆրանսայի հա – մար, որուն ազգային խումբը սկսաւ վը – տանդաւոր դառնալ ։

Մրցումին ներկայ էին 90·000 հոգի ։ Խաղին ազդանշանը տուաւ Ֆրանսացի դերասան Ժերար Ֆիլիփ։ Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Մոսկուայի Ֆրանսա – կան դեսպանը եւ Խ. Միութեան քաղաքա – կան դէմքերը։

.....

ՄԱՐՈՔԻ նոր կառավարութիւնը կազ – մելու համար մեծ դժուարութենէ կը հանդիպի վարչապետը, Պէն Սլիման։

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ վարչապետը, մտադիր Բուլկանին, նամակ մը ուղղելով նախա – գահ Այզընհաուըրի, զոհունակութիւն կը յայտնէ որ ընդունելի գտած է իր տա – ռարկները զինաթափութեան մասին ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼ

Այս Շորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 21ին, Ֆրանս. համալսարանի ամփիթեատրոնը, (40, Allée Léon Gambetta)։

Մեր սիրուած ընկերներէն՝ ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆ իր ճամբորդութենէ վերա – դարձին, պիտի պատմէ ինչ որ տեսաւ ։

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԷՋ

Մուտքը ազատ է։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՀԱԻԱՔՈՅԹ

« ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ »

Երդչախումբի վերամուտ առթիւ, կիրակի 30 Հոկտ., ժամը երեքէն ասոր, Ազգ. տան թատերասրահին մէջ ։

Կը հրաւիրուին Սիփան – Կոմիտասի բոլոր անդամները եւ համակիրները ։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան առաջին մեծ պարահանդէսին, Այս չաբաթ դիշեր մինչեւ լոյս ։

Սալօն Ալհամպրայի չքեղ սրահներուն մէջ, մասնակցութեամբ Ֆրանսական ճաշնասփիւռի նշանաւոր նուագախումբ՝

Le Roi du Typique *ROGER GOMEZ*
et son ensemble

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՉՈՒԱՐԹՆՈՑ, ամսաթերթի դրականու – թեան եւ Արուեստներու։ Խմբագիրը՝ Հ. Բալուեան, Նոր չրջան Ա. տարի թիւ 2 (20 Հոկտ. 1955)։ Կը պարունակէ այլա – զան դրուագիներ եւ ուսումնասիրու – թիւններ։ Պատկերազարդ։ Տարեկան բաժնեգին հազար ֆրանք։ Արտասահման չորս տոլար։ Հատը հարիւր ֆրանք ։ Հասցէ.— 43 rue Richer, Փարիզ (9)։։

ՀԱՑ – ԲՈՑԱ, ժողովրդական ամսա – թերթ բժշկութեան եւ առողջապահու – թեան։ Թիւ 167 – 168 (1955 Նոյ.Դեկտ.)։ Տարեկան բաժնեգին հազար ֆրանք, արտասահման 1200 ֆրանք ։

Հասցէ.— 32 Rue de Trévise, Փարիզ։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՆԻ ԵՐԳԵՐ, Մխիթար Աբ – բայի (ձայնագրուած)։ Ուսումնասիրեց եւ հրատարակեց Հ. Ղեւոնդ Վ. Տայեան ։ Վենետիկ, Մ. Ղազար։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղի տա – րեկան ձեռնարկը, Նոյեմբեր 26ին, չա – բաթ դիշեր։

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Քէօշկէրեան, Տէր եւ Տի – կին Մերկիլ Դարբինեան, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Դարբինեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Դարբինեան եւ զաւա – կը Թագուր իրենց խորին չնորհակալու – թիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով կամ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ողբաց – եալ մօր, մեծ մօր եւ հարսին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ՍԵՄԱ ԴԱՐԲԻՆԵԱՆի

մահուան առթիւ ։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ. ժողովը այս Շորեքշաբթի ժամը 9ին, Ազգ. Տան մէջ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅՆԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ամէն Շորեքշաբթի, Ֆրանս. Համալսա – րանի Ամփիթեատրոնը, (40։ Allée Léon Gambetta)

Պիտի դասաւանդուին՝ չատ հաճելի եւ դիւրուսոյց եղանակով մը, —

Հայերէն լեզու եւ գրականութիւն,
Հայոց պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՁՐԻ

Համազգայինը պիտի հետաքրքրուի յա – ջողակ աշակերտներով ու միջոցներ պիտի ստեղծէ ,որպէսզի անոնք կարենան չարունակել իրենց ուսումը հայ եւ օտար բարձրագոյն վարժարաններու մէջ։

Մարսիլահայ ծնողները, արձանագրեցէք ձեր զաւակները, մանչ և աղջիկ, Համազ – գայինի Դպրոցին , ինչ տարիք կամ զբա – դում ալ ունենան։ Ոչ մէկ չանք պիտի խնայենք զանոնք հայրենասէր և զարգա – ցած հայորդիներ դարձնելու, ի չահ ձեզի, ի չահ անոնց եւ ի չահ հայութեան ։

Արձանագրութիւնները՝ Համազգայինի անդամներուն մօտ եւ ամէն Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 19ին, դասաւանդութեանց վայրը ։

ԱՄԷՆ ՇԱՑՈՒ ԿԱՐԵԻՈՐ ՍԻՄՈՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

Հայերէնէ – հայերէն պատկերազարդ բա – ռարան, 1406 էջ։ Գինն՝ 3500 ֆրանք ։

Մասնաւոր զեղչ, մեծաքանակ գնում – ներու համար ։

Ֆրանսայի կեդրոնատեղի՝

Camer Capamadjian, 44, Rue du Commerce
Colombes (Seine)

ՎԻԵՆ.— Ընկեր Գ. Ալօեանի անակնկալ հիւանդութեան առթիւ Հ. Ց. Դ. կոմի – տէն եւ Ֆ. Կ. Խաչ մասնաճիւղը չուտա – փոյթ ապաքինում կը մաղթեն։ Նոյնպէս կատարեալ առողջութիւն կը մաղթեն Պ. Անդրանիկ Ալօեանի եւ իր հօր՝ ինք – նաչարժ արկածին առթիւ ։

ՕՐ. ԱՆԱՀԻՏ ԽԱՉԵՐԵԱՆ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ
ԿԱՐԻ ԲԱՐՁՐԱԴՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ

Ձափի վրայ մարձրորակ կար,
Ձափաւոր գիներով
Ամէն օր ժամը 14 – 18
Հասցէ՝ 16 rue Tournefort Paris 5e
Մեթրօ Tournefort *կամ* Monge

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Անթիլիասի հանգստատեան տան համար սպասուհի մը կ'ուզուի։ Դիմել Տօքթ. Վ. Զիլինկիրեանի, 51 Boul. Voltaire, Փա – րիզ, մեթրօ Oberkampf

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԻՆՉՊԷՍ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՇՊԱՐՆԵՐՈՒ ԸՆՏԻՐԸ
ԿԸ ՓՆՏՒԵՆ ԱԻԵԼԻ ՓԱՅԼ ՏԱՒՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ...

ՁԵՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՆ ԱԼ
ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ
ՁԱՐԴԱՐԱՆՔԻ

ԹԱՐՄԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՈՆՑ ԳՈՅՆԵՐՆ ՈՒ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԴԻՄԵՑԷՔ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ
THOMLAC
16bis, Bd. Sébastopol, Paris (4) Angle Rue de la Reynie
ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐԸ
52, Rue de Chalon, Paris (12) 4bis, Rue Vaillant Couturier, Argenteuil
166, Av. Aristide Briand PAVILLON -SOUS-BOIS
ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
Մասնաւորաբար ձեր ճաշակին համար պատրաստուած ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԻՐ ԻՒՂԱՆԵՐԿՆԵՐ
որ ձեր բնակարանին ներքինը պիտի զարդարեն, իսկ արտաքինը պիտի պահպանեն բնութեան սպառնալիքներուն դէմ
ՆԱԵԻ ՆՈՐԱՃԱՇԱԿ ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ LINOLEUM
ԱՁԻՍ ԱՄԷՆԸ ՇԱՏ ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ եւ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒ ՍԻՐԱԼԻՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : **32, Rue de Trévise, Paris-9e**

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

MERCREDI 26 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7811 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3222

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՏԱԺԱՆԵԼԻ ՓՈՐՁ ՄԸ ԵԻՍ

•

Վաղը, հինգշաբթի, 27 Հոկտեմբեր, կը բացուի Զորս Մեծերու արտաքին նախարարներուն խորհրդաժողովը, դարձեալ Ժընեւի մէջ։

Անցեալ Ցուլիսէն ի վեր, երբ դլուխ դլխի տուին Հոյս երկիրներու վարչապետները, առեղծելով «Ժընեւի ոգին», առաջին փորձն է այս, խօսքէն գործի անցնելու համար։

Այն առեն զոհացան տեսակէտներ փոխանակելով եւ մթնոլորտ ստեղծելով։ Այս անդամ ալիւր քննեն յատկապէս մշակուած օրակարգ մը, որուն մէջ առաջին տեղը կը բռնէ գերմանական հարցը։

Առանց այդ հարցին լուծման, այսինքն առանց Գերմանիոյ երկու մասերուն միացման եւ կեդրոնական կառավարութեան մը կազմութեան՝ առկախ պիտի մնայ Եւրոպայի ապահովութեան խնդիրը։

Արեւմտեան պետութիւնները այնքան կենսական կը համարին այս խնդիրը, որ պատրաստ են նոր երաշխիքներ տալու Խ. Միութեան, գերմանական որեւէ վտանգի դէմ։

Իսկ Մոսկուան միշտ կը խուսափի Գերմանիոյ վերամիաւորման հարցէն, նոր արբանեակի մը վերածած ըլլալով արեւելեան Գերմանիան, խարուսիկ անկախութեամբ։

Երեւութապէս, Խ. Միութիւնն ալ հակառակ չէ Գերմանիոյ երկու մասերուն միացման։

Բայց, զանազան պայմաններ կ'առաջարկէ, կարելի եղածին չափ ձգձգելով։

Ի՞նչ խօսք որ Թանկագին կռուան մըն է արեւելեան Գերմանիան, յառաջխաղացու համար դէպի արեւմտեան Եւրոպա։

Մոսկուայի ըլլուր պայմաններէն մէկն է հաւաքական ապահովութեան դաշինք մը։ Ուրիշ խօսքով ջնջում Ատլանտեան դաշինքին։

Ուրեմն, փորձութեան շրջան մը եւս պիտի բացուի Լեմանի ափերուն վրայ։

Խորհրդաժողովը կրնայ քննել, նաեւ, օրակարգէն դուրս եղած խնդիրներ։

Այդ հարցերուն մէջ կարեւոր տեղ մը կը դրաւէ Մէջին Արեւելքի կացութիւնը, որ լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ, իբրեւ հետեւանք Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի բարական երկիրներու վերապրուման։

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ արդէն իսկ Ազեքսանդրիա հասած են Զեխոսլովաքիայէն գնուած զէնքերը եւ թէ առաջին վէց նաւերը կը պարպուին խիստ գաղտնապահութեամբ։

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, արդիլեալ գօտի մը հաստատած են ութ քիլոմեթր տարածութեան մը վրայ, այլուր փոխադրելով բնակիչները։

Մինչ այս գործողութիւնները կը կատարուէին, օդանաւով Փարիզ եկաւ եւ Ժընեւ կ'երթայ Իսրայէլի վարչապետը, Մոչէ Շարեթ, որ միեւնոյն առեն արտաքին նախարարն է։

Իսրայէլ յայտնապէս մտահոգ է, ինչպէս կը հետեւի Մոչէ Շարեթի յայտարարութիւններէն, որոնց համաձայն պատերազմը անխուսափելի պիտի դառնայ, եթէ Խ. Միութիւնը չարգիլէ զինամթերքի հայթայթումը Եգիպտոսի։

Մինչ այս մինչ այն, ժողովրդային հանդանակութիւններ բացուած են Թէլ-Աւիւի մէջ, դրամ ճարելու եւ նոր զէնքեր գնելու համար։

Շարժումը այնքան ծաւալած է որ, քոյրեր կը տրուին մկկիթներու եւ սինագոկներու մէջ, ժողովուրդին հայրենասիրութիւնը բոցավառելու համար։

Այսպէս, Ժընեւի նոր խորհրդաժողովը կը բացուի մոայլ մթնոլորտի մը մէջ։

Վերջին պահուն հոգ մը եւս ծնաւ,— Սարի քաւարկութեան արդիւնքը։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ ԿԱՏԱՐԵԼԱՊԷՍ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

•

ՄԻԵԻՆՈՅՆ ԴԻՐՔԸ ՊԻՏԻ ԲՌՆԵՆ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ արեւմտեան երեք մեծ պետութեանց արտաքին նախարարները կատարեալ համաձայնութեան մը յանգած են, ճշդելով իրենց դիրքը՝ Ժընեւի խորհրդաժողովին առթիւ, որ կը բացուի վաղը, հինգշաբթի։ Երեքը միասին յուշագիր մը պիտի ներկայացնեն Խ. Միութեան, պարզելով իրենց տեսակէտները՝ միջազգային յարաբերութեանց բարւոքման մասին։

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը՝ Ֆ. Տըլլըս երէկ հաւաքական ծրագիր մը պիտի պարզէր Ատլանտեան դինակցութեան միւս 15 անդամներուն, որոնք ժողովի նստած են Փարիզի մէջ։ Այդ ծրագիրը կը պարունակէ հետեւեալ հիմնական կէտերը.—

1. Խ. Միութեան առաջարկել հաւաքական ապահովութեան դաշինք մը մասնակցութեամբ 14 արեւմտ. եւ արեւել. ազգերու։ Այս ծրագիրը կը նախատեսէ միացեալ եւ վերազինեալ Գերմանիա մը, ազատ ընտրութեամբ արեւելեան եւ արեւմտեան սահմանադրութիւններուն վրայ։

2. Զինաթափութեան ծրագիր մը որ դիմաւորաբար հիմնուած է նախապահ Այզընհաուըրի առաջարկին վրայ, — միմիայն զօրական տեղեկութիւններ փոխանակել եւ օդանաւային սուրպրիզներ կատարել, սպառազինութեանց կրճատման ճամբան հարթելու համար։

3. Ծրագիր մը՝ ջնջելու համար պատերազմի վտանգը Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ, մշակութային, կրթական, գիտական եւ շրջագայութեան փոխանակութիւններ, որպէս զի լաւագոյն հասկացողութիւն մը հաստատուի երկու կողմերուն միջեւ, վերցնելով առեւտրական խոչընդոտները։

Պ. Ֆ. Տըլլըս առջի օր ներկայ եղաւ երկու ժողովներու, Ֆրանսայի արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ արտաքին նախարարներուն հետ եւ չեշտեց թէ արեւմտեան ճակատը ամէն միջոց պիտի փորձէ, մեղմացնելու համար փոխադարձ յարաբերութիւնները։ Իրիկուան դէմ խորհրդակցութեանց մասնակցեցաւ Արեւմտեան Գերմանիոյ արտաքին նախարարը, Ֆոն Պրենթանօ եւ տեղեկութիւններ ստացաւ Գերմանիոյ միացման եղանակի մասին, ազատ ընտրութեանց հիման վրայ։ Զորս նախարարները զրաղեցան նաեւ Սարի հանրաքուէին արդիւնքով, թէեւ պաշտօնական զեկոյցը չի խօսիր այդ մասին։ Զեկոյցը պարզապէս կ'ըսէ թէ չորս նախարարները քննեցին իրենց մասնագէտներուն կատարած աշխատանքը, համաձայնեցան իրենց բնեղիք դիրքի ընդհանուր դիծերուն վրայ եւ պիտի խորհրդակցին նաեւ Ատլանտեան դինակցութեան միւս անդամներուն հետ։

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒՄԸ

Նախարարները նկատի առին նաեւ Մէջին Արեւելքի կացութեան ծանրացումը, որ հետեւանք է Խ. Միութեան զինուած ճառութեան։ Իսրայէլի վարչապետը, Մոչէ Շարեթ, որ Փարիզ եկած է, տեսակցութիւններ ունեցաւ Ուրչինկիլընի, Լոնտոնի, Փարիզի եւ Հռոմի իսրայէլեան դեսպաններուն հետ, Այս առթիւ դանդատեցաւ որ Անգլիան ալ զէնք եւ ռազմանիւթ կը ճարէ Իրաքի, աւելի ծանրացնելով կացութիւնը։ Մոչէ Շարեթ պիտի տեսակցի նաեւ Մոլոթովի հետ, Ժընեւի մէջ, միեւնոյն ահազանգը հնչեցնելով։ Իսրայէլ տարաստ կը դտնէ 1950ի երրեակ յայտարարութիւնը որով Մ. Նահանգներ, Ֆրանսա եւ Անգլիա յանձն կ'առնեն արդիլել սահմանային փոփոխութիւններ Մէջին Արեւելքի մէջ եւ պահել ներկայ դոյավիճակը։

Երուսաղէմի եւ Գահիրէի ամերիկեան դեսպանները ալ Փարիզ եկած են օգնական։ Ֆ. Տըլլըս լայն տեղեկութիւններ պիտի քաղէ Իսրայէլի եւ Եգիպտոսի կացութեան մասին։

× *Ատլանտեան կազմակերպութեան ընդհ. քարտուղարը, լորտ Իսմէյ, Խորհուրդին դումարման առթիւ ըսաւ թէ միակ նպատակն է տեսակէտներու փոխանակութիւն Ժընեւի խորհրդաժողովին առթիւ։ Պատասխանելով դանազան հարցումներու, ընդհ. քարտուղարը բացատրեց թէ պատերազմի վտանգը աւելցած չէ, Ժընեւի նախորդ խորհրդաժողովէն ի վեր։ Արեւմտեան Գերմանիոյ զօրաբաժիններու կազմութեան մասին առաջին տեղեկութիւնները պիտի հաղորդուին Ատլանտեան խորհուրդի յառաջիկայ ժողովին, որ պիտի դումարուի Դեկտ. 10–15ին։*

⁂ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁂

*

ՄԱՄՈՒԼ...

Ազատ արտասահմանի մէջ հայատառ թերթեր կան — երեւանի բառով՝ «ժուռնալ»ներ — որոնք իրենց ուղղութեամբ եւ բովանդակութեամբ ճիշդ այն դերը կը կատարեն ինչ որ պիտի ընէր թուրք թերթ մը։

Անզօր կատաղութեան մը թափին տակ, անոնք ապականութիւն կը ցանեն օրն ի բուն։

Կոտրշաւոր սուտեր կը յօրինեն եւ իրարու կը փոխանցեն։ Խուճապներ կը սանձեցնեն։ Թուղթեր կը կեղծեն։ Բանսարկութիւններ կը թխեն ու կը տարածեն։

Յետին թշուառականը լայն հիւրընկալութիւն կը վայելէ, որեւէ ցնդաբանութիւն տպել տալու համար։

Մէկուն եւ միւսին բերնէն արձակուած գարշահոտութիւնը, գրիչէն հոսած թոյնը սովորական, բնական վիճակ դարձած է իրենց համար։

Այս թրքամիտ խուժանավարութիւնը նոր թափ ստացած է այժմ, կիլիկիոյ կաթող. ընտրութեան եւ ուրիշ տեղական խնդիրներու հետեւանքով։

Հետզհետէ թանձրացնելով մթնոլորտը, այդ «ժուռնալ»ները գրեցին թէ Սուրիոյ կառավարութիւնը լուծած է Հալէպի Գաւառ. ժողովը։

Երբ չէզոք թերթեր անգամ հերքեցին լուրը, «ազգասէրները» փութացին գրել, սեւով ներկի վրայ։

ԽՈՐԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԿԱԹՈՂ. ՏԵՂԱՊԱՀ ԿԻԼԻԿԻՈՑ

Երէկ հետեւեալ հեռագիրը ստացանք Պէյրութէն. —

Անթիլիասի վանքին Մխիթարեանութիւնը ժողով դումարեց Հոկտ. 23ին (կիրակի) եւ Կիլիկիոյ կաթող. տեղապահ ընտրեց Լիբանանի առաջնորդը, Խորէն եպիսկ. Բարոյեան։

— «*Ոչ Քաղաքականի, ոչ ալ Գաւառականի պատասխանատուները ընդունեցին որոշմնապրին պատճէնը, ինչ որ բոլորովին անփափկանկատ, ապօրէն, ու անքաղաքավար վերաբերմունք մըն է հանդէպ կառավարութեան եւ անոր հեղինակութեան*» (Սուրիա, 18 հոկտ.)։

Իսկ ուրիշ ներհատական մըն ալ ապացուցանելու համար Հալէպի Գաւառ. ժողովին «ապօրէն» հանգամանքը, պարտէ սեպեց նշդել թէ այդ ժողովը «մնացորդն է Զայիմի եւ Շիշեխլիի»։

— «*Սուրիական կառավարութիւնը իր այդ որոշումով մաքրեց Սուրիոյ մէջ բռնատիրական ռէժիմէն մնացած արատ մը*»։

Այսպէս, գռեհիկ եւ սանձակոտոր մոլեգնութեան մէջ, խառնակիչները իրար կը գերազանցեն բթամտութեամբ, ներգամտութեամբ եւ եղբայրադաւ խուժանավարութեամբ, առանց մտածելու հետեւանքները։

Մամո՞ւլ թէ «ներ – ներ մէյտան»...

Վ.Ա.Հէ

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎՆ ԱԼ ՄՏԱՀՈԳ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԱՍԻՆ

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ Ազգային ժողովի շրջանակներուն մէջ մտահոգութիւն կը տիրէ Մէջին Արեւելքի կացութեան մասին։ Շատեր հաւանական կը դտնեն պատերազմը՝ արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի միջեւ։ Իսրայէլի պատուիրակութիւնը բազմաքաղիր մը յանձնեց Ազահովութեան Խորհուրդին, «*այն ծանր կացութեան մասին որ յառաջ եկած է Սուրիոյ եւ Իսրայէլի միջեւ, իբրեւ հետեւանք 1949 Ցուլիս 20ի զինադադարի տեւական եւ կամաւոր խախտումին՝ Սուրիոյ կողմէ*»։

Այս բազաքաղիրը չէ որ երկիւղ կը պատճառէ։ Կան մտահոգութեան ուրիշ պատճառներ, — Մոչէ Շարեթի անակնկալ ճամբորդութիւնը, Զեխոսլովաքիոյ ծախած զէնքերուն առաջին ժամանումը Եգիպտոս եւ Պաղեստինի զինադադարի յանձնախումբի նախագահին զօր. Պըրնսի յայտարարութիւնը որով Մ. Նահանգներ, Ֆրանսա եւ Անգլիա յանձն կ'առնեն արդիլել սահմանային փոփոխութիւններ Մէջին Արեւելքի մէջ եւ պահել ներկայ դոյավիճակը։

Երուսաղէմի եւ Գահիրէի ամերիկեան դեսպանները ալ Փարիզ եկած են օգնական։ Ֆ. Տըլլըս լայն տեղեկութիւններ պիտի քաղէ Իսրայէլի եւ Եգիպտոսի կացութեան մասին։

× *Ատլանտեան կազմակերպութեան ընդհ. քարտուղարը, լորտ Իսմէյ, Խորհուրդին դումարման առթիւ ըսաւ թէ միակ նպատակն է տեսակէտներու փոխանակութիւն Ժընեւի խորհրդաժողովին առթիւ։ Պատասխանելով դանազան հարցումներու, ընդհ. քարտուղարը բացատրեց թէ պատերազմի վտանգը աւելցած չէ, Ժընեւի նախորդ խորհրդաժողովէն ի վեր։ Արեւմտեան Գերմանիոյ զօրաբաժիններու կազմութեան մասին առաջին տեղեկութիւնները պիտի հաղորդուին Ատլանտեան խորհուրդի յառաջիկայ ժողովին, որ պիտի դումարուի Դեկտ. 10–15ին։*

Մեկնումը դէպի Նիւ Եորք, դեկուցում տալու համար կացութեան մասին։ Ուրիշ դէպք մը եւս կը պարտի մթնոլորտը, — Իսրայէլացիները հոկտ. 23ին առեւանգած են հինգ Սուրիացիներ, մէկը սպայ։ Զօր. Պըրնս յանցաւոր կը նկատէ Իսրայէլացիները, քննութեամբ հաստատուած ըլլալով որ արշաւը կատարեալ էր։ Ազեքսանդրիա հասած չեխական զէնքերուն մէջ կան հրասայլեր եւ զրահապատ կառքեր։ Իսրայէլի մէջ բացուած հանդանակութիւնը առջի օր հասած էր երկու միլիոն ոսկիի։

Ուրչինկիլընի հրէական դեսպանը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ անթէ – լով։ — «Եթէ եգիպտոս խաղաղութիւն կ'ուզէ, պէտք եղածէն աւելի զէնք ունի։ Եթէ պատերազմ կ'ուզէ, նոյնքան աւելի զէնք ունի։

Ուրեմն Իսրայէլ կը սպասէ որ Արեւմուտքի պետութիւնները ալ իրեն զէնք ճարեն։ Մասնագէտներու կարծիքով, մէկ միջոց կայ կասեցնելու վերազինման այս վտանգաւոր մրցումը, — համոզել Խ. Միութիւնը որ զադրեցնէ զէնքի հայթայթումը Եգիպտոսի։

× *Հրէական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Հոկտ. 24ին Սուրիացիները կրակ բացին իսրայէլեան դիրքի մը վրայ, Գալիլիոյ լիճին մօտ։ Իսրայէլի թերթերը կը գրեն թէ Սուրիա տասնաթիւ զինուորներ կը համախմբէ սահմանագլուխին վրայ։*

.....

Իզմիրի հեղինակաւոր նոր հիւպատոսարանը բացուեցաւ Հոկտ. 24ին, ի ներկայութեան յոյն եւ թուրք պաշտօնական անձերու։ Թուրքիոյ հաղորդակցութեանց նախարարը, Զավուշօղլու, հեղինակաւոր դիրքը պարզեց, մինչ թրքական նուագախումբ մը Ցունաստանի քայլերգը կը հնչեցնէր։ Այս արարողութիւնը կատարուեցաւ իրրեւ բարոյական հատուցում, Սեպտ. վեցի դէպքերուն առթիւ։ Թուրք նախարարը ճառով մը փառաբանեց թուրք-յունական բարեկամութիւնը, պախարակելով Սեպտ. 6ի խռովութիւնները, որոնց հետեւանքով հիւպատոսարանն ալ աւերուած էր։

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԻ ԴԱՐԵՐԸ

ՀԱՅԿ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

(ԴՎՎԹՎԱՆՈՒՄ)

Մօտ չորս ի տիկնոջմէ ետք թոռնուհիս ինձմէ խնդրեց, որ իրեն պատմեմ Հայկ Բագրատունիի մասին, որ ան էր իր սիրելի հերոսը պատմութեան դասերուն մէջ։ Ես ալ ըսի թոռնուհիս, որ Հայկ Բագրատունի ան հերոսն էր, որ ինքզինքը զոհեց հայրենիքին համար։ Ան էր, որ ամբողջ կեանքը անցուց պատերազմի դաշտերուն վրայ, ինքզինքը ենթարկելով ամէն տեսակ վտանգներու եւ զրկանքներու։ Ան էր, որ ամբողջ կեանքը անցուց ձիու թամբին վրայ, ինքզինքը ենթարկելով ամէն տեսակ վտանգներու եւ զրկանքներու։ Ան էր, որ ամբողջ կեանքը անցուց ձիու թամբին վրայ, ինքզինքը ենթարկելով ամէն տեսակ վտանգներու եւ զրկանքներու։

Թոռնուհիս ինձմէ խնդրեց, որ իրեն պատմեմ Հայկ Բագրատունիի մասին։ Ես ալ ըսի թոռնուհիս, որ Հայկ Բագրատունի ան հերոսն էր, որ ինքզինքը զոհեց հայրենիքին համար

ՅԱՐԳԱՆՔ

Հ· Մ· Ը· Մ·Ի ՀԻՄՆԱԴԻՐՆԵՐՈՒՆ

*

Զեն մեռնիր անունք որ յիշատակ մը կը թողուն իրենց ետին :

Կարծես երազի մը պէս անցաւ երեսուն եւ ութ տարիներու չրջան մը, Պոլսէն մինչեւ Ֆրանսա եւ այլուր : Եւ այժմ այդ մշուշին մէջէն՝ պայծառ, կը տեսնենք ճառագայթները այն խոր յիշատակին զոր թողուցին մեր երէց եղբայրները, Հայ Մարմնամարզական Ընդհ· Միութեան հիմնադիրները :

Մեր պատանեկան չրջանէն իսկ անունք եղան մեր անձը կերտողները, եւ իրենց ձեռքով արթնցուցին մեր մէջ ֆիզիքական դաստիարակութեան սէրը :

« Բարձրացիր բարձրացուր » նշանաբանով օժտեցին Հ· Մ ·Ը· Մ·ը եւ խորացուցին յաչորդ սերունդներու բարոյական եւ ընկերական սիրոյ զգացումը :

Կը տեսնենք այդ առաչնորդներուն պայծառ դէմքերը եւ կ'ուզենք մեր յարգանքի պարտականութիւնը կատարել :

Թող հանգիստ ննչեն Գրիգոր Ճակոբեանները, Գ· Շահինեաններ, Հ· Ճիզմէճեաններ, Գալանոզեաններ, Ք· Փալտաճեաններ, Հ· Աբելեաններ, Թ· Մեծատուրեաններ, որովհետեւ ընծայեցին իրենց մեծագոյն օգտակարութիւնը հանդէպ այս ազգօգուտ Միութեան : Անոնք եղան Պոլսոյ եւ արուարձաններուն մէջ կազմուած բոլոր մանուածիւղերու առաչին քարոզիչները : Հոն ուր հայ գաղութը վերահաս - տատեց իր բոյնը՝ իր եկեղեցին ու դպրոցը, հոն վերակազմուեցան ցիրուցան Միութեանց չարքերը :

Ափսոս, հեռացած են մեզմէ Հ· Մ· Ը· Մ·ի անկուն հիմնադիրները, բայց իրենց ետին ձգած են ժառանգորդներ եւ աւանդութիւններ, խանդավառելով նոր սերունդները :

Մեր յարդանքի արտայայտութիւնը պէտք է մատուցանենք նաեւ նոյն նպատակին կենդանի պահպանողներուն , որոնք եւս կորիվը հանգիսացան այս միութեան, իբրեւ արժանաւոր առաչնորդներ, մարզելով երիտասարդութիւնը եւ յորդորելով Հ· Մ· Ը· Մ·ի դրօչին տակ հաւաքուիլ առանց դասակարգի, սեռի եւ դաւանանքի խորութեան :

Իբրեւ Հայ անկեղծօրէն կը հրճուինք երբ կը լսենք հայրենակցի մը տարած յաղողութիւնները, արուեստի եւ մարզանի գետնի վրայ : Մեր սիրտերը հպարտութեամբ կ'ուռչին, անդամ մը եւս հաստատած ըլլալով թէ մեր ցեղը օժտուած է, ֆիզիքական եւ բարոյական բարձր յատկութիւններով :

Կը հրաւիրենք ուրեմն մեր նոր սերունդները, իւրացնել Հ· Մ· Ը· Մ·ի նուիրական սկզբունքները, եւ վարիլ ա - նոր, համոզուելով անոր գոյութեան անհրաժեշտութեան : Այսպէսով ոչ միայն ողջացնել Հ· Մ· Ը· Մ·ականներուն յիշատակին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

Թուականը կը յայտարարուի Թերթերու մէջ :

ՆՇԱՆ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ

ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ ՆԵՐՍ

ՊԷՅՐՈՒԹ·— Համազգայինի Նշան Փալանճեան ճեմարանի ուսումնական տարին սկսաւ բնականոն պայմաններու մէջ : Նոր արձանագրուած աշակերտներու թիւը այս տարի աւելորդաբար ազդու չափով աւելի եղաւ : Աւելի քան զոհացուցիչ է եւ դի - չերօթիկներու թիւը :

Վերաքննութիւններէ , նուիրեալներու քննութիւններէ , մանկավարժական ժողովէ ետք, Հոկտեմբեր 18ին սկսան ճեմարանի դասերը :

Առ հոկտ· 20 ճեմարանի աշակերտներու ընդհանուր թիւն էր, անցեալ տարի , 385, այս տարի 430 :

Ուսուցիչներու եւ ուսուցչուհիներու թիւը անցեալ տարի 36, այս տարի 38 , մանկապարտէզ՝ անցեալ տարի 70, այս տարի 75 :

Դիչերօթիկներ՝ անցեալ տարի 14, այս տարի 29, ութ հոգի ճանապարհին են :

Դիչերօթիկներ կան Լիբանանէն, Սուրիայէն, Իրաքէն, Իրանէն, Քուէյթէն , Եգիպտոսէն, Յունաստանէն, Հիւս· Ա - մերիկայէն :

Ճառագիկայ չարաթներու ընթացքին աշակերտներու թիւը հաւանաբար աւելնայ : Պէտք տեսնուեցաւ այս տարի ալ աւելցնել զուգընթաց դասարաններու թիւը :

Լիբանանի կառավարութիւնը այս տարի եւս տրամադրած է երկու ուսուցիչ արաբերէնի համար :

Անցեալ տարուան մէկի փոխարէն, Փըրանսական մշակութային առաքելութիւնը այս տարի տրամադրած է երկու ուսուցչուհիներ Ֆրանսերէնի համար :

Այս տարի եւս պիտի չարունակուին բարձր կարգերու աշակերտներուն դին - ուորական մարզանքները կառավարական մարզիչի մը ղեկավարութեամբ :

րուններուն մէջ պիտի թարմանայ ազդային ոգին, սիրով եւ եռանդով քալելու համար Միութեան գծած ճամբէն, նոր - չնչուելով այն ուխտն, զոր ժառանգ ձգեցին Հ· Մ· Ը· Մ·ի հիմնադիր մեր աւագ եղբայրները :

Այսպէս միայն արժանավայել չափով յարգած պիտի ըլլանք մեր ողբացեալ ե - րէցներուն յիշատակը եւ պիտի կրնանք հպարտօրէն, ըսել թէ անունք մեռած չեն, թէ քանի կ'ապրի իրենց Միութիւնը, կեն - դանի է իրենց յիշատակը :

ՊԵՐՃ ԶԱՒՐՃԵԱՆ

Ց· Գ·— Հ· Մ· Ը· Մ·ի հիմնարկու - թեան 38րդ տարեդարձին առթիւ, նո - յեմբեր ամսուն Փարիզի մասնաճիւղի կարգադրութեամբ պիտի կատարուի հո - գեհանգիստ ողբացեալ հիմնադիրներուն յիշատակին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

Թուականը կը յայտարարուի թերթե - րու մէջոցաւ :

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՏԻԳՐԱՆ ԽՈՑԵԱՆ, եռանդուն անդամ Հ· Մ· Ը· Մի, քահանայ ձեռնադրուած է Ուէսթ Ֆիլատելֆիոյ Ս· Սահակ եւ Ս· Մեսրոպ եկեղեցւոյ մէջ: Մնած է Տրապիզոն 1895ին : Այդ թուականին իր ծննդեան Վահան Քհնյ· Խոյեան կ'աքսորուի Պոլիս, եւ երիցուհին իր զաւակներով կը հետեւի ամուսնոյն : Տիգրան քհնյ· իր ուսմամբ առած է Պոլսոյ Կեդր· վարժարանը : Ուսուցչական պաշտօն վարած է Պէրպէրեան վարժարանի մէջ : Ա· աշխարհամարտին սպայ էր Թրքական բանակին : 1918ին հիմնած է ծանօթ դէմքերու հետ «Հայ Մարմնակրթական Ընդհ· Միութիւնը » եւ կազմած սկաուտ խումբը : Պոլսոյ Ս· Ցակոբ Ողբանոցին մէջ ալ անօրէնի պաշտօն վարած է : Հայաստանի հանրապետութեան չրջանին հրաւիրուած է Երեւան կազմակերպելու մարզական եւ սկաուտական միութիւնները : 1926ին անցնելով Ամերիկա հետեւած է Թրէյնինկ Քոլէճի դասընթացքին :1940ին Մայամի եկեղեցիին զպրապետ եւ աւագ սարկաւագ էր :

ԹԵՀՐԱՆԻ հայ համալսարանականներու միութիւնը տասնըմէկ տարիէ ի վեր լըծուած էր հանրօգուտ աչխատանքի : Մասնաւորաբար իր բուժարանը օգտակար եղած է հայ չքաւոր դասակարգին : Ոչ միայն տեղւոյն վրայ, այլեւ չրջանները կը ղրկէ իր բժիչկները օգնութիւն հասցնելու կարօտեալներուն : Կը կազմակերպէ դասախօսութիւններ, վիճաբանական ժողովներ եւն· : Վերջերս ընդհատած էր իր գործունէութիւնը : Այժմ սակայն իր նոր վարչութիւնը գործի կը լծէ իր անդամները : Թեհրանի մէջ երեք հարիւր համալսարանասարտ հայորդիներ եւ հայուհիներ կան :

ԱԹԻՆԻ «էթնոս» թերթը կը գրէ Թէ հայ մամուլը եւ հայ լրագրողները իրենց գայրոյթը յայտնեցին Պոլսոյ եւ Իզմիրի մէջ գործուած վայրագութեանց համար եւ իրենց համակրանքը՝ Հելլէններուն հանդէպ : Այս առթիւ պնահատանքով կը յիչէ Լեւոն Քէչիչեանը, իբրեւ Ցունաստանի լաւագոյն բարեկամներէն մէկը : Լ· Քէչիչեան Մակի Թղթակիցն է հայկական, արաբական եւ ամերիկեան դատական թերթերու :

ԱԹԻՆԻ Հ· Ց· Դ· երիտասարդաց Գր· «Գըյրճեան խումբը մեծ գործու - նէութիւն ցոյց կուտայ : Մասնաւորապէս աչքոյժ է գրադարանի յանձնախումբը , որ կ'աչխատի գարկ տալ խումբի անդամներու ընթերցասիրութեան, անոնց եւ չրջանի հայրենակիցներուն տրամադրելով չորս հարիւրէ աւելի գիրքեր : Կ'աչխատի ճոխացնել գրադարանը : Իր ժողովները կ'անցնին դասախօսութիւններով : Խումբը կը չանայ նաեւ գօրացնել անդամներուն հայերէնը :

ՀԱԼԷՊԻ ԵՒ ԱՑՆԹԱՊԻ ամերիկեան գոլէճներու չրջանաւարտները — ճաչ մը սարքած են Ուոթըրթաունի մէջ, ի պատիւ Տոքթ· Ճոն Մերըլի, նախկինանօրէնը այդ գոլէճներուն : Տոքթ·Հատիտեան վարած է ճաչասեղանը : Կազմակերպիչ յանձնախումբը յիչատակարան մը նուիրած է : Մերիլ մօտ երեսուն տարի անոր պաշտօն վարած է Այնթապի եւ Հալէպի ամերիկեան գոլէճներուն մէջ : (Այնթապի մէջ 1905էն ի վեր) : Հալէպի գոլէճին Մերիլ սրահին պահպանման համար կոմիտէն հանգանակութիւն մը բացած է, առաչին առթիւ հաւաքած է 1500 տոլար :

« ՀԱՑ ՁԱՑՆ» անունով Նիւ Եորքի մէջ երկու տարի առաչ սկսան հեռարձակումներ : Առաչին անգամ հայերէն եւ անգլերէն լեզուով կը տրուէին հայ մշակոյթի եւ հայ իրականութեան մասին տեղեկութիւններ : «Հայ Ձայն»ի աչխատողները երիտասարդներ են : Սեպտ· 24ին վերսկսաւ իր հեռարձակումները : Անցեալ տարի թատերական ընթերցումներ կատարուեցան Լեւոն Շանթի « Հին Աստուած»ներէն, նաեւ տրուեցան ճամբորդական զրոյցներ :

ԹԱՒՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ Վահէ Պէրպէրեան (Լիբանանէն) այս տարի մասնակցելով Սալցպուրկի փառատօնի մրցումներուն (մեծամասնութիւնը զերամանացի են) Փօրժ Տանտէրըրի հետ առաչնութիւն չահած է : Փառատօնին ընթացքին Վահէ նըչանակուած է օդնական աչխարհահռչակ թաւջութակահար Մենուհինի , բացառիկ պատիւ որ կը տրուի առաչնութիւն չահողին : Վահէ տասու երկու ունկնդրութիւն, եւ իր Սէն Սանսի քոնչեռթօն հնաոճ սիոլով ներկայացուեցաւ քաղաքապետին խնդրանքով :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՄԱՐՍԷՅ·— Հ· Մ· Ը· Մ·ը անցեալ կիրակի անյուսալի չաղթութիւն մը տարաւ 3–0ով Ամիէնի զօրաւոր խումբին դէմ :

Երկար տաճնէ ի վեր Հ· Մ· Ը· Մ·ի հանդիսատեսները ականատես չէին եղած այս տեսակ գեղեցիկ խաղարկութեան մը : Մեր մարզիկները սկսած են հետզհետէ տիրանալ իրենց անցեալը բարձր խաղարկութեան :

×Տարեկան մեծ պարահանդէսը հոկտ· 29ին, մինչեւ լոյս : Վ· Ագգիճ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Կ'իմանանք թէ Պարզեւուհի Օրֆայի ստեղնադործած Բուզվելթի դիմանկարը, որ կը գտնուի Հայաստ Փարքի թանգարանին մէջ, վերջերս ցուցադրած են չարժանկարի օրուան դէպքերուն մէջ, յիչելով թէ փարիզաբնակ Հայուհի մը բանած է զայն :

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

Մ· ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

*

— Անոր ալ հարցուցի : Պատասխանեց թէ պարապ խօսքեր են ատոնք, մահափորձ եւայլն չկայ :

— Հապա՞ ձեր ընկերները բացէ ի բաց կը կասկածէին Շիւքրիւէ :

— Կրնայ ըլլալ··· : Ես չկասկածեցայ, անոնք թերեւս բաներ մը գիտէին եւ կը կասկածէին Շիւքրիւէն, ես բան մը չէի կռահած, տէ'ր նախագահ :

— Դուք ալ գիտնալու էք :

— Ես այդ միջոցին Անգարա ալ չէի : Խնդիրը փակուած, վերջացած էր, ու երբ Իսթանպուլէն Անգարա դացի···

— Զիա Խուրշիտը չէ՞ք ճանչնար :

— Ո՛չ, յարաբերութիւն չունիմ :

— Այդ նոյն մարզիկը Իզմիր եկան մահափորձի համար, ա՞յս ալ չէք գիտեր :

— Զեմ գիտեր, թերթերու մէջ կարդացի միայն Շիւքրիւի ձերբակալումը : Ես հաւաքոյթին ներկայ չէի, բայց տեղեկացայ թէ կարդ մը ընկերներ ըսեր են որ Րէֆիէթ փաչային երթանք, հարցնենք, Շիւքրիւի երեսփոխանական անձեռնմխելիութեան մասին խօսինք :

Անդամներէն Րէշիտ Կալիպ պէյ·— Ձանպօլաթ պէյ, կը տեսնէք որ կարդ մը խնդիրներու մէջ ձեր յիչողութիւնը չատ զօրաւոր է եւ կարդ մը խնդիրներու մէջ ալ չատ տկար :

— Ի՞նչպէս, օրինակներով բացատրեցէք :

— Օրինակ, Շիւքրիւի ձերբակալումը թերթերու մէջ կարդալէ առաչ, դուք գացած, Րէֆիէթ փաչայի հետ խօսած էք :

— Հա՛, յիչեցի, մոռցած էի ըսել թէ տեսակցեցայ Րէֆիէթ փաչայի հետ, բայց ասկէ ի՞նչ կ'ելլէ , մոռցումը յանցա՞նք է, մահացու մե՞ղք է :

Նախագահը նորէն բարկութեամբ նայեցաւ Ձանպօլաթի, որ այնքան պարզրիւն կը խօսէր եւ հրամայեց ներս բերել Սապիթ պէյը : Ձանպօլաթ երես առ երես եկաւ Սապիթ պէյի հետ, որուն հարցուց նախագահը·

— Սապիթ պէյ, որոչ եւ վճռական խօսեցէք եւ լուսաբանեցէք մեզ : Ձանպօլաթ պէյ կ'ուրանայ եւ կը հերքէ ձեր յայտարարութիւնները : Ըսէք տեսնեմ, դուք բնաւ բան մը չըսի՞ք Ձանպօլաթի, մահափորձի խնդրին, Զիա Խուրշիտ-Արիֆ տեսակցութեան, Ֆաիք պէյի միջամտութեան եւ ձեր վրդովանքին մասին :

Սապիթ պէյ պատասխանեց·

— Ի՞նչպէս չէ : Բացէ ի բաց խօսեցայ Ձանպօլաթ պէյի, մահափորձի խնդրոյն մասին : Ձիշտ է եւ ճչմարիտ :

Ձանպօլաթ Սապիթ պէյի այս վճռական յայտարարութեան առջեւ դունատեցաւ եւ ուզեց բաներ մը ըսել, բայց նախագահը հրամայեց·

— Տարէ՛ք ամբաստանեալը :

Երբ Ձանպօլաթ դուրս կ'ելլէր դատարանէն, նախագահ Ալի պէյի դէմքին վրայ հետեւեալ արտայայտութիւնը գծագրուած էր·

— Դուն կը տեսնես, ես կը հասկցնեմ քեզի··· :

ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

Մահափորձի եւ պետական հարուածի դատավարութիւնը մնած էր այլեւս իր վերջին փուլին մէջ եւ ճակատագրական օրերը կը մօտենային : Ամբաստանեալները դժնդակ օրեր կ'ապրէին բանտին մէջ եւ սպէք կախաղանի ատուերը ցցուած էր իրենց աչքերուն առջեւ : Զիա Խուրշիտ առաջուան պէս հանդարտ էր, սակայն չէր ծածկեր իր զգացած զղջումը եւ սրտացաւութիւնը, Շիւքրիւ եւ Արիֆ լուռ էին, բայց պատահ մը հայ չէին կրնար ճաչակել, Կիւրճիւ Եուսուֆ եւ Լազ Իսմայիլ անչծք կը կարգային այս փորձանքը իրենց գլխուն բերողներուն : Փաչաները կը յուսային որ ներման պիտի արժանանան եւ կ'ուսումնասիրէին պատժական օրէնքը : Հանրային կարծիքը յուզումով կը սպասէր վերահաս վճիռին :

Հիմա կը մնար ամբաստանեալներու վերջին կարաւանը, այսինքն Տրապիզոնի նախորդ երեսփոխան եւ դատական գործավար Հաֆըզ Մէհմէտ պէյ, այդ ծածկամիտ մարդը՝ որուն դէմ մասնաւոր զայրոյթ ունէր դատարանը, ինչպէս նաեւ իր բացակայութեան դատուողներ , Րէուֆ, Ատնան եւ Բահմի պէյերը, եւ ձերբակալեալներու վերջին խումբը, նախկին արտաքին գործավար Պէքիր Սամի պէյ, Ֆէրիտուն Ֆիքրի, Գարա Վասըֆ, Հալէթ, Քիւչիւք ձէմալ փաչա, պարտիզպան Իտրիս, Զօլաք Սալահէտտին պէյ, եւ այլն :

(Շար·)

ՍԱՐԻ ԽՆԴԻՐԸ

Տեղական թերթերը մեծ մասով այն կարծիքն ունին թէ կիրակի օրուան հանրաքուէին արդիւնքը — մերժում եւրո - պականացման ծրագրի — կրնայ ծանր դժուարութիւններ պատճառել: Գերման յաղթական կուսակցութիւնները կոչ մը ուղղեցին արեւմտեան պետութեանց, որ - պէսզի նոր ընտրութիւններ կատարուին իրենց հակողութեան տակ, առժամեայ կառավարութիւն մը կազմելու համար: Սարի երկաթուղիներու վերատեսուչը, Հայնրիհ Վելչ, որ 66 տարեկան է, յայտարարեց թէ պատրաստ է վարելու ընթացիկ գործերը, մինչեւ որ նոր ընտրութիւններ կատարուին: Այս թեկնածուն բարեկամն է Ֆրանսայի ղեկավարներուն եւ իրրեւ վարչապետ առաջարկուած է վերմանասէր կուսակցութեանց կողմէ: Այս վերջինները որոշեցին մերժել արեւմտեան պետութեանց, կը խնդրեն .—

1· Երկարաձգել վերատուգիչ յանձնաժողովին պաշտօնը, երեսփ. նոր ընտրութիւններ կատարելու համար Սարի մէջ, հաւանաբար յառաջիկայ յունուարին .—

2· Յանձնաժողովին տրամադրութեան տակ դնել Սարի երկու հազար ոստիկաններ, մինչեւ որ նոր կառավարութիւն մը կազմուի :

× Ֆրանսայի եւ արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետները նամակներ փոխանակեցին, հաստատելով թէ հանրաքուէին արդիւնքը պէտք չէ ազդէ եւրոպական միութեան դաշտարին վրայ: Արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը կ'առաջարկէ նոր ձեւ մը գտնել, Սարի խընդիրը կարգադրելու համար: Մանրամասնութիւնները կը պակսին:

× Տեղական թերթերը կը գրեն թէ քուէարկութեան արդիւնքը յուսախաբութիւն եւ մտահոգութիւն պատճառած է Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն մէջ: Շատեր այս ելքին պատասխանատու կը նկատեն Մենդէս Ֆրանսը, մեղադրելով որ մերժել տուաւ Եւրոպայի միացեալ պաշտպանութեան դաշինքը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

7000 ԲԱՆՏԱՊԱՀՆԵՐ զօրաշարժել յայտարարեցին երէկ, անսահման ժամանակով, հակառակ կառավարութեան որոշման որ կը սպառնար պարտաւորիչ ծառայութիւն հաստատել: Ֆրանսայի մէջ կան 120 կեդրոնական բանտեր եւ արգելարաններ, 35·000 կալանաւորներով :

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ 1955ի բացը պիտի ըլլայ մօտ հիւգ հարիւր միլիառ ֆրանք: Ցաւելուածական ծախքեր կը նախատեսուին 1956ի համար, որուն բացը կրնայ բարձրանալ մինչեւ 650 միլիառ ֆրանքի:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ գնած զէնքերուն առաջին բեռները Ալեքսանդրիա հասած ըլլալով, կը պարպուին մեծ դաղտնապահութեամբ: Արդիլեալ գօտի մը հաստատուած է Մեքս, Ակամի եւ Տելթա թաղերուն մէջ, ուր քիլոմեթր տարածութեան մը վրայ: Այդ շրջանին բնակիչները այլուր փոխադրուած են եւ ոստիկաններուն տեղ դինուորներ դրուած են: Առաջին առթիւ հասած վեց նաւերը կը պարպեն ահագին մնտուկները: Կը կարծուի թէ հրասայլեր եւ ռազմանիւթ կը պարունակեն: Բոլոր նաւերը եգիպտական են եւ անունները դաղտնի կը պահուին :

ԺԱՆԹԻՑԻի Հայկ· դպրոցի կրթ· մարմինը կը ծանուցանէ թէ այս հինդշաբթի օր դպրոցը պիտի բացուի, ուսուցչութեամբ Տիկին Անդինէ Ֆէրմանեանի : Կը խնդրուի ծնողներէն իրենց զաւակները առաջնորդել դպրոց :

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆԻ

Այս նոր գիրքը

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Նուիրուած է 1915ի քառասնամեակին : Ընդարձակ Պոէմա մը, ուր ինքնատիպ ձեւով մը արուած է մեր ազգային ահաւոր տոհմը :

Կարելի է գտնել բոլոր հայ գրավաճառներու մօտ: Գին՝ 500 ֆրանք. : Ընտիր տպագրութիւն, 150 էջ: Հեղինակին հասցէն՝

G. Poladian, 53, Chemin de St. Julien
Marseille (B.du R.) France

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9 – 12

ՄԻԽԻԹԻԱԼԻԹԵԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 24, Rue St. Victor

Կը նախագահէ ԸՆԿ· ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկեր Յ· ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ եւ ֆր· ընկերվարական կուսակցութեան ներկայացուցիչը: Ուղերձ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդին կողմէ :

Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակցի՝ Օր· Ս· ՏԷՐ ԿՈՄՍԵԱՆ (Լիոնի Օփերայէն), եւ Պ· Պ· ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ եւ ՊՕՂՈՍԵԱՆ երգ :

Պ· ԶԱԻԷՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ (լիսանսիէ տէ քոնսէր) (Ջութակ) :

Ծանօթ դերասանուհի ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԽՐՏՉԵԱՆ եւ ընկերներ

ՂԱՐԻՊԵԱՆ եւ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն) :

Պ· Կ· ՍԱՐԵԱՆի նուագախումբը մէջ եղանակներ :

ընդ մէջ պիտի նուագէ հայկական նոր Հանդէսը կը սկսի ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 9ին :

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ տեղական կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Սանուհիներու եւ Ֆ· Կ· Խաչի :

Մեծ պատրաստութեամբ կը սպասուի այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8·30էն մին - չեւ առաւօտ 3, քաղաքապետութեան նախագոյց չքեղ սրահին մէջ :

Կը նախագահէ ընկ· ԱՒԵՏԻՍ ԳԱԼԻԿԵԱՆ, Կը խօսի ընկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (Փարիզէն) :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, կարող ուժերու կողմէ, արտասանութիւններ, երգեր եւ հաճելի անակնկալներ :

Հանդիսէն առաք խնձոյք եւ պար, ընտիր նուագախումբ :

Մուտքը ազատ է :

ԼԻՈՆ

ԱՄԵՆԱՑՆ Հայոց Հայրապետի ընծութեան կեդր· Ֆրանսայի պատգամաւոր Պ· ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԿԻԼՊԻՆԿԵԱՆ Հաստատնէն (էջմիածինէն) վերադարձած ըլլալով, այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, 6րդ թաղապետարանի 58 ռիւ տը Սէզ - Լիոն, սրահին մէջ պիտի խօսի նիւթ ուներով՝

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀԸ ԻՆՉՊԻՍ ՈՐ Է ...

Միեւնոյն առեն պիտի հաղորդէ կաթող· ընտրութեան եւ Միւռօնօրհնէքի մանրամասնութիւնները : — (Տիւաեն Ազգ· Միութեան) :

ՍՄԻՐՆԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 13ին, կիրակի ժամը 16էն 24, Պատերազմի Նախկին Գերիներուն սրահը, 49 ռիւ տը Կոլ :

Նախաձեռնութեամբ «Անահիտ» եւ Սէն Շամոնի ենթակոմիտէներու եւ մասնակցութեամբ Նոր Սերունդին :

***

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

6 Նոյեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2·30ին, Իմամիւլէի չքեղ սրահին մէջ, (24 Ռիւ Տիւնուար) :

Մանրամասնութիւնները յայտնի :

***

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին, Շաբաթ իրիկուն :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայի :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼ

Այս Զորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 21ին, Ֆրանս· համալսարանի ամփիթեատրոնը, (40, Ալէ Լէօն կամպէթա) :

Մեր սիրուած ընկերներէն՝ ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆ իր ճամբորդութենէ վերադարձին, պիտի պատմէ ինչ որ տեսաւ :

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԷՋ

Մուտքը ազատ է :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր շրջանի առաջին դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Չորեքշաբթի երեկոյ, Քառասրճարանի վերնայարկը, ժամը ճիշդ 9·15ին: Կը խօսի ՀՐ· ԲԱԼՈՒԵԱՆ, նիւթն է Խ· Աբովեան, (Ծննդեան 150ամեակին առթիւ) : Արտասանութիւն եւ երգ Խ· Աբովեանէ :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

« ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ »

Երդչախումբի վերամուտի առթիւ, Կիրակի 30 Հոկտ·, ժամը երեքէն առաջ, Ազգ· տան Թատերասրահին մէջ :

Կը հրաւիրուին Սիփան – Կոմիտասի բոլոր անդամները եւ համակիրները :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Մարսէյլի Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան առաջին մեծ պարահանդէսին, Այս չաբաթ դիշեր մինչեւ լոյս :

Սալօն Ալհամպրայի չքեղ սրահներուն մէջ, մասնակցութեամբ ֆրանսական ձայնասփիւռի նշանաւոր նուագախումբ՝

Le Roi du Typique *ROGER GOMEZ*
et son ensemble

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

30 Հոկտ·, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 4ին, Պոմոնի Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ սրահին մէջ :

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ կը ներկայացնէ՝ «Պատմ մը Հայ գրականութեան պարտէզին մէջ» :

Արտասանութիւն՝ արձակ եւ բանաստեղծական կտորներու :

ԿԱՐԵՒՈՐ·— Երեկոյթը մէկ ժամ կը տեւէ : Ճիշդ որոշեալ ժամուն սրահին դռները կը փակուին որեւէ խանդարման առիթ չտալու համար :

Ծախսերու մասնակցութիւն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ· Կ· Խաչի Տէսինի ապշ· վարժարանի հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ առացած է հետեւեալ նուէրները· — Տէր եւ Տիկ· Պօղոս Գայլանճեան իրենց Ամերիկա մեկնումին առթիւ հազար Ֆր·, Պ· Յովակիմ Ղազարեանի մահուան քառասունքին առթիւ՝ Այբի Տիկնի Մարիամ Ղազարեան (Տէսին) երկու հազար, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Պիւզիւճեան (Սէն Ժիւլիէն ան Սէնթ Ալպան, Արաէշ) հազար, Տէր եւ Տիկին Ղազար Ղազարեան (Լիոն) 1500 Ֆրանք :

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն ննկատի ունենալ :

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՅ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի ընդհ· ժողովը այս Շաբաթի ժամը 9ին, Ազգ· Տան մէջ :

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Յ· Դ· Ազբիւր – Սերոբ եւ Մ· Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ օր, ժամը 21ին, Ծնունդ հատաքտեղին: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԻՍԻ·— Հ· Յ· Դ· Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս չաբաթ ժամը 8·30ին, Խրիմեան սրահը: Շատ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ԱՆԻԷՒ – ՊՈՒԻ ՔՈԼՈՄԲ Հ· Յ· Դ· «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, սովորական հատաքտեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅՕՒՀԻՆԵՐՈՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Օր· Լիտի Պիչաքճեան (ողբացեալ նահատակ Բարսեղ Շահպազի թոռնիկը) եւ Օր· Շուշանիկ Շաղուկեան յաջողած են հիւանդապահուհիի պետական քննութիւններու պատրաստող դասընթացքնե - րուն մտնել հազար թեկնածուներէն քի - չերու հետ, մասնակցելով դժուարին մր - ցումներու :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի Ալֆորվիլի Ս· Պ· Պ· եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի հանդուցեալ հոգեւոր հովիւին՝ Տ· Գէորգ քհնյ· Դաւիթեանի մահուան տարելիցին առիթով: Կը խնդրուի իր յիշատակը յարգող ժողովուրդէն, ներկայ ըլլալ :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէսինի Հ· Յ· Դ· կոմիտէն, Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղը, եւ դպրոցին հոգաբարձութիւնը իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն վարժարանին ուսուցչուհի Տիկ· Ռեբեկա Մխլոեեանի, Տէր եւ Տիկ· Յակոբ Մխլոեեանի եւ բոլոր ընտանեկան պարագաներուն, իրենց ամուսնոյն, եղբօր եւ ազգականին՝

ՍՏԵՓԱՆ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆի

դառնադէպ մահուան առթիւ :

***

ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹ·— Հ· Յ· Դ· Համազգային խումբը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Այբի Տիկնին Արմենուհի Կաբապետեանի եւ զաւակներուն, Տէր եւ Տիկնին Ահարոն եւ Մարտիրոս Յակոբեանի, Տէր եւ Տիկնին Միհրան Ֆերմանեանի, Տէր եւ Տիկնին Համբ· Փրկիկեանի, Տէր եւ Տիկնին Արմենակ, Փայլակ, Աբթին Քուքուլեաններու, Տէր եւ Տիկնին Կարապետ Ոսկանեանի իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, հօրեղբօրորդւոյն, քեռայրին եւ սանահօր

ԸՆԿ· ԽՈՍՐՈՎ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի

(Խարբերդի Մորենիկ գիւղէն)

արկածալի եւ դառնադէպ մահուան առթիւ (8 Հոկտ·) եւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրէ «Յառաջ»ի միջոցով երեք հազար Ֆր· Փարիզի Մշակոյթի Տան, երկու հազար Այնճարի «Յառաջ» վարժարանին, 1500 ական «Հայ-Բոյժ»ին եւ «Յառաջ»ին, հազար Փալանճեան ճեմարանին, հազար թաղին եկեղեցիին: Այս առթիւ Կիւրճեան եղբարք եւս հազար Ֆր· կը նուիրեն Փալանճեան ճեմարանին եւ հազար Ֆր· կապ· Խաչի տեղւոյն մասնաճիւղին :

ՔԱՆԴԱԿԻ ԵՒ ԳԾԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Յուսահանդէսիս գտած յաջողութենէն վերջ կը ստանձնեմ, ապագրանքի վրայ պատրաստել, քանդակուած գործեր (բապլօ) դէմք, տեսարան, կառուցուածք, (պատմական, կրօնական եւ արդիական) ինչպէս նաեւ արձանիկներ եւ դծանկարներ : Փափաքողներուն մատնա - ւոր գասեր. —

Դիմել գրաւոր՝

D. Nichanian, 29, Rue Pixérécourt, Paris

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Անթիլիասի հանդստեան տան համար սպասուհի մը կ'ուզուի: Դիմել Տոքթ· Վ· Զիլինկիրեանի, 51 Պուլվ· Վոլթէր, Փարիզ, մէթրօ Օպէրճանճ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — հատը 12 ֆր

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • JEUDI 27 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7812 — 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3223

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹԱՐԹԱՓՈՒՄՆԵՐ

•

Երանի՛ այն «փորձառու»ներուն եւ բարեպաշտներուն, որոնք անկեղծօրէն կը հաւատան թէ կարելի է փրկել Ֆրանսա – հայ երիտասարդութիւնը, « գոնէ տաս – նեակ մը» եկեղեցականները բերելով :

Այդ բարեմիտներէն մէկը ղրած էր , մինչեւ Անթիլիաս , թէ «այն առեն , փրոֆեսիոնէրու խմբ համոզմամբ, եկեղե – ցին կրնայ «հրաշք» գործել», ինչպէս կարդացինք «Հասկ»ի մէջ :

Դժբախտաբար բուն իրականութիւնը ուրիշ բան կ'ըսէ :

« Յատկապէս պատրաստուած եկեղե – ցականներ» միշտ ալ երեւցած են, այս – տեղ թէ Ամերիկա :

Պայման չէ որ «հոյլեր» ունենանք ամ – բողջ Ֆրանսայի կամ արեւմտեան Եւրո – պայի տարածութեան վրայ :

Նախ՝ ի՞նչպէս պիտի պահենք այդ«հոյ – լերը» կամ «գոնէ տասնեակ մը», երբ պի – տենք երկրին պայմանները եւ մեր գա – ղութին իրաւական կացութիւնը :

Երկրորդ, երբ նոր սերունդը «հայկա – կանութեան » աչխարհական արտայայ – տութիւններէն անդամ կը խրտչի, կրնա՞յ զարձի գալ «գոնէ տասնեակ մը» վեղար – ներու կամ փիլոններու չուքին տակ :

Անոնք որ Փարիզ, Լիոն, Վալանս, Մարսէյլ եւ ուրիշ հայաշատ քաղաքներ կ'ապրին, անշուշտ դիտած են որ մեր նո – րահասները ոչ թէ եկեղեցիներու դուռ – նէն, այլ փողոցէն անդամ չեն անցնիր :

Աչխարհական կեանքին մէջ ալ, եթէ որ եւ է հայկական հանդէս պարի բաժին չունենայ, սրահը կէս առ կէս կամ երկու երրորդով պարապ կը մնայ :

Դեռ անցեալ կիրակի տեսանք նորա – գոյն փաստը,— Եղեսիոյ երկու հերոս – մարտներուն պաշտօնական մասը — ոչե – կոչում — սկսաւ յիսուն հոգիով, պարի բաժինը՝ հարիւր յիսունով ...

« Յատկապէս պատրաստուած » վար – դապետներ կամ քահանաներ կը գտնուին մեր գաղութին դուրս ալ :

Լոնտոն ունի անգլիագէտ վեղարաւոր մը : Հարցուցէք թէ փորձած կամ կրցա՞ծ է «հայացնել» գոնէ բարեպաշտներուն գաւակները :

Մանչեսթըրն ալ ունի երիտասարդ քա – հանայ մը, շրջանաւարտ՝ Անթիլիասէն :

Քանի՞ հայ տղայ կամ աղջիկ փրկած է, տարրական հայերէնի մը սորվեցնելով :

Միլանի գաղութը եւս ունի վարդապետ մը, լեզուագէտ եւ օժտուած արդիական պիտելիքներով :

Ի՞նչ դեր կրցած է կատարել նոր սե – րունդին փրկութեան մէջ : Կրցա՞ծ է գոնէ ծնողները համոզել, որպէսզի հայերէնի դասընթացքի մը կապեն իրենց գաւակ – ները :

Կրնաք բազմապատկել օրինակները, ա – բեւմտեան Եւրոպային անցնելով մինչեւ Ամերիկա :

« Փորձառուները » անշուշտ չեն սպա – սեր որ կրօնական Միաբանութիւն մը կազմենք Եւրոպայի սրտին վրայ, հետե – ւողութեամբ Մխիթարեանց :

Անոնք պէտք գան երկու հարիւր տար – ուան պատմութիւն ունին, եւ եթէ միջ – նակարգ գոյոյ կը պահեն, այդ չի նչա – նակեր թէ մենք ալ կրնանք մեր ծաղկոց – ները ճեմարանի վերածել, բազմապատ – կելով փիլոնաւորներու թիւը :

Կա՞յութիւնը ուրիչ միջոցներ կը պա – հանջէ : Իսկ ամէն բանէ առաջ՝ հաւատք եւ աչխատանք :

Արդէն շատ ուժ և ժամանակ վատնեցինք թարթափումներով եւ ամուլ վէճերով :

Որ եւ է գործնական ելքի յանգելու հա – մար, տարրական պայման է ընդունիլ հե – տեւեալ նշանախօսքը, առանց վերապա – հութեան .

— Սերունդի եւ մշակոյթի փրկութիւնը ամէն բանէ վեր :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

•

ԲՈՒՌՆ ՊԱՅՔԱՐ ԴԱՇԼԻՃԻՆ ԴԷՄ

ԿԱՆԽԱՀԱՍ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻԻ

Ազգ. ժողովը երկու օրէ ի վեր կը զբաղի պայմանաժամէն առաջ ընտրու – թիւններ կատարելու հարցով, որու մա – սին օրինագիծ մը ներկայացուցած է կա – ռավարութիւնը : Առաջին օրէն իսկ ըզգա – զդուիս մթնոլորտ մը կը տիրէր ժողովին մէջ : Օրինագծին քննութենէն առաջ բուռն վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ ներ – քին քաղաքականութեան մասին : Ցիսուն ընկերվարական երեսփոխանները պահան – ջած էին անմիջապէս թուական մը որո – շել, իրենց ներկայացուցիչին հարցապն – դումը քննելու համար : Միաձայնու – թեամբ (611 ձայն) որոշուեցաւ անմիջա – պէս նշանակել թուականը : Վարչապետը, Պ. Էտ. Ֆոր խօսք առնելով յայտարարեց .

— Կառավարութիւնը իրրեւ ընդհ. կա – նոն ընդունած է չհատատիլ Ազգ. ժողո – վին վիճաբանութենէն, (բողոքներ եւ ծիծաղներ ձախակողմէն) : Ան կ'ուզէ հար – ցապնդումներուն պատասխանել կարելի եղածին չափ չուտ :

Հարցապնդող երեսփոխանը , Պ. Փինօ ըսաւ թէ կառավարութիւնը կ'առաջարկէ ընտրութիւններ կատարել ժամանակէն ա – ռաջ : Այդ առաջարկը կ'արդարացնէ այն պատճառաբանութեամբ թէ առաջիկայ մօտերս ոչ – հաճելի որոշումներ տալ դրսի Ազգ. ժողովը չի կրնար քուէարկել իր պաշտօնավարութեան վերջին օրերուն :

Վարչապետը ճշդեց թէ ինք այդպիսի բան չէ ըսած : Պ. Փինօ պատասխանեց թէ չատեր այդպէս հասկցած են : Եւ չարու – նակեց .— Անհրաժեշտ է որ կառավարու – թիւնը ընտրութիւններէն առաջ եւ ոչ թէ վերջը յայտնէ այն որոշումները զոր պի – տի թելադրէ իր յաջորդին կամ ինք պիտի տայ, եթէ իշխանութեան դլուխ մնայ :

Համաձայնաւոր ներկայացուցիչը , Պ. Ժաք Տիւքլօ դիտել տուաւ թէ « նախա – րարական ջուխակները լաւ ներդաշնակ – ուած չեն : Վարչապետը յայտարարեց թէ նոր տուրքեր պիտի չհաստատուին եւ նոր զօրակոչ պիտի չկատարուի : Ելմտա – կան նախարարը եւ ազգ. պաշտպանու – թեան նախարարը շատ աւելի խոհեմ լե – զու մը գործածեցին» :

Վարչապետը բացատրեց թէ ինք երբեք միտքէն անցուցած չէ թէ Ազգ. ժողովը անկարող է անհաճոյ որոշումներ քուէ – արկելու :«Ես ինքս չեմ վարանած այդպի – սի որոշումներ տալ եւ խնդրած եմ իմ մեծամասնութենէս ինծի հետեւիլ, երբ անհրաժեշտ դատած եմ այդ միջոցները : Եթէ կանխահաս ընտրութիւններ կ'առա – ջարկեմ, պատճառը այն է որ ստիպուած ենք շատ կարեւոր որոշումներ տալ որոնք յառաջիկայ տարուան սկիզբէն իսկ պիտի պահանջեն մասնաւոր վճռականութիւն եւ յարատեւութիւն : Ես չեմ ուզեր վիճաբա – նութիւնը բռնել անմիջապէս , պարզ կը համարեմ պարզապէս ըսել թէ յիշուած բացը 70 միլիառը պիտի չանցնի լման տարուան համար, ինչ որ բաղդատաբար փոքր բան է չորս հազար միլիառ ֆրանքի ելմտացոյցի մը համար» :

Ապա որոշուեցաւ երկու հարցապնդում – ները քննել չորեքշաբթի կէսօրէ վերջ (երկկ) :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ վար – չապետը պատրաստ է օրինագծին կցել ընտրական օրէնքի վերաքննութեան խն – դիրը, նկատելով որ բուռն ընդդիմու – թեան կը հանդիպի կանխահաս ընտրու – թեանց առաջարկը : Ընդդիմադիրներուն մէջ կը գտնուին ոչ միայն իր հակառա – կորդները, այլեւ բարեկամները : Արմա – տական կուսակցութիւնը, որուն անդամ է վարչապետը, չուզեր որ ընտրութիւն – ները կատարուին յառաջիկայ դեկտեմբե – րին, առանց փոխելու ընտրական օրէնքը : Պ. Ֆոր կ'ուզէր անջատել երկու խնդիր – ները : Իր բացատրութեանց մէջ, կրկնեց թէ սոխպուած են կարեւոր որոշումներ տալ Հիւս. Ափրիկէի մասին, ինչպէս եւ միջազգային հարցերու առթիւ, 1956ի առաջին վեցամսեակին : Կառավարութիւնը կ'ուզէ որ ներկայ Ազգ. ժողովը փակուի յունուար 2ին :

× Նոր հոդ մը եւս Մարոքի հարցին առթիւ.— Մարաքէշի փաչան, էլ Կլա – ուի, որ վճռական դեր կատարած էր 1953ին, Սուլթան Պէն Եուսեֆը գահէն վար առնելու եւ անոր տեղ Պէն Արաֆան բազմեցնելու համար, հոկտ. 25ին առա – ջարկեց վերահաստատել գահընկէց Սուլ – թանը Ափելորդ է ըսել թէ այս ելոյթը մեծ զարմանք պատճառեց Փարիզի մէջ : Էլ Կլաուի, որ հարաւ. Մարոքի Պէրպէր – ներու ցեղապետն է, այս առթիւ հրա – տարակուած յայտարարութեան մէջ կ'ը – սէ թէ կը մերժէ ճանչնալ արքունի խոր – հուրդին օրինաւորութիւնը, թէ ինք միշտ բարեկամ է Ֆրանսայի եւ թէ կ'իւրացնէ Մարոքի ժողովուրդին բազձանքը — տեսնել Պէն Եուսէֆի անյապաղ վերա – հաստատումը Մարոքի գահուն վրայ :

Արքունի խորհուրդն ալ դեկոյց մը հը – րատարակեց որ կ'ըսէ թէ Մարաքէշի փաչան իբրեւց ներկայանալով, յայտարա – րած է թէ ինք այսուհետեւ ինքզինքը կը նկատէ պարզ մէկ անդամը մարոքեան ժո – ղովուրդին :

ՋՈՐՍ ՄԵԾԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

ԱՅՍՕՐ, ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

*

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐ – ՀՈՒՐԴԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆ Է ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ

Այսօր, հինգշաբթի, կը բացուի Զորս մեծ պետութեանց արտաքին նախարար – ներու խորհրդաժողովը Ժընեւի մէջ : Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգնե – րու բռնելիք դիրքին մասին տեղեկութիւն յայտնեց Հիւս. Ատլան – տեան Կազմակերպութեան (ՀԱԿ =ՆԱ – ԹՕ) խորհուրդը, որ նիստ գումարած էր Փարիզի մէջ : Կը հաստատուի թէ արեւ – մտեան երեք պետութեանց ներկայացու – ցիչները պիտի առաջարկեն սահմանա – փակ երաշխաւորութիւն մը տալ Մ. Մի – ութեան՝ միացեալ Գերմանիոյ կողմէ հա – մանման յարձակման մը դէմ : Եթէ այս մասին համաձայնութիւն գոյանայ Մի – ութեան հետ, մեծ յառաջդիմութիւն մը կատարուած պիտի ըլլայ : Կայ նաեւ դի – նաթափութեան խնդիրը, որ նոյնքան դժ – ուարութիւն կը պատճառէ :

Իրական ալբիւրէ կը հաղորդեն թէ Ատ – լանտեան խորհուրդին մասնադէտներու յանձնախումբին տեղեկագիրը լուրջ վէ – րապահումներ կը պարունակէ : Տեղեկա – դիրը դիտել կուտայ թէ «Ժընեւի ոգին» կը ձգտի թուլցնել արեւմտեան ալբեռներուն արիւնութիւնը եւ ակտիւացնել անոնց ա – պահովութեան ճիգերը : Ատլանտեան [illegible] լուրջ խմբ[illegible], թելադրեց իր պաշտօնա – կիցներուն «չհրապուրուիլ ժպիտներէն եւ հանդիսաւոր ճաչերէն» : Ցետոյ աւել – ցուց .— «Արջը համբուրելով կը սպաննէ» :

× Մ. Միութեան արտաքին նախարա – րը, Մոլոթով, որ Մոսկուայէն մեկնած առեն արեւելեան Պերլին ալ հանդիպած էր, տեսակցութեան մը առիթ յայտա – րեց թէ «Մ. Միութիւնը դրական ար – դիւնքներ կը սպասէ Ժընեւի խորհրդա – ժողովէն եւ կը կարծէ թէ բաւարար հը – նարաւորութիւններ կան այդպիսի ար – դիւնքի մը յանգելու համար : Հիմնական խնդիրները, այսինքն եւրոպական ապա – հովութեան ամրապնդումը եւ գինաթա –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ները կատարուին յառաջիկայ դեկտեմբե – րին, առանց փոխելու ընտրական օրէնքը : Պ. Ֆոր կ'ուզէր անջատել երկու խնդիր – ները : Իր բացատրութեանց մէջ, կրկնեց թէ սոխպուած են կարեւոր որոշումներ տալ Հիւս. Ափրիկէի մասին, ինչպէս եւ միջազգային հարցերու առթիւ, 1956ի ա – ռաջին վեցամսեակին : Կառավարութիւնը կ'ուզէ որ ներկայ Ազգ. ժողովը փակուի յունուար 2ին :

× Նոր հոդ մը եւս Մարոքի հարցին առթիւ.— Մարաքէշի փաչան, էլ Կլա – ուի, որ վճռական դեր կատարած էր 1953ին, Սուլթան Պէն Եուսեֆը գահէն վար առնելու եւ անոր տեղ Պէն Արաֆան բազմեցնելու համար, հոկտ. 25ին առա – ջարկեց վերահաստատել գահընկէց Սուլ – թանը Ափելորդ է ըսել թէ այս ելոյթը մեծ զարմանք պատճառեց Փարիզի մէջ : Էլ Կլաուի, որ հարաւ. Մարոքի Պէրպէր – ներու ցեղապետն է, այս առթիւ հրա – տարակուած յայտարարութեան մէջ կ'ը – սէ թէ կը մերժէ ճանչնալ արքունի խոր – հուրդին օրինաւորութիւնը, թէ ինք միշտ բարեկամ է Ֆրանսայի եւ թէ կ'իւրացնէ Մարոքի ժողովուրդին բազձանքը — տեսնել Պէն Եուսէֆի անյապաղ վերա – հաստատումը Մարոքի գահուն վրայ :

Արքունի խորհուրդն ալ դեկոյց մը հը – րատարակեց որ կ'ըսէ թէ Մարաքէշի փաչան իբրեւց ներկայանալով, յայտարա – րած է թէ ինք այսուհետեւ ինքզինքը կը նկատէ պարզ մէկ անդամը մարոքեան ժո – ղովուրդին :

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂ.

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓԵՏՐ. 14ԻՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, խադ աբբ.ի հրաժարման վրայ, կիլիկիոյ կա – թող. տեղապահ ընտրուած է Տոքէն Տ – պիսկ. Բարոյեան :

Պէյրութի մեր թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մա – սին, Հոկտ. 25-թուականով .—

Երէկ՝ կիրակի, 23 Հոկտեմբեր, Ան – թիլիասի կաթողիկոսարանին մէջ, երե – կոյեան ժամը 7ին, գումարուեցաւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ միաբանական ընդհանուր ժողովը, ի ներկայութեան Լիբանան պա – տուոյ բոլոր միաբաններու — թիւով 15 :

Ժողովը բացուեցաւ նախապահութեամբ հրաժարեալ Տեղապահ Խադ աբբ. Ալճա – պահանի եւ առենապետութեամբ Զարեհ եպիսկոպոս Փայասլեանի : Տէրունական աղօթքէն ետք, դիւանին կողմէ կարդա – ւուեցաւ Խադ աբբ.ի հրաժարականը : Ցե – տոյ, տեղապահը յայտնեց թէ անդառնա – լի է իր հրաժարականը, « որովհետեւ չատ յոգնած եմ ու առողջական վիճակս թոյլատու չէ նման պատասխանատու եւ ծանր պաշտօնի մը : Հետեւաբար կը յանձ – նարարեմ ընտրել նոր տեղապահը » :

Տասնեւհինգ վայրկեան դադարէ վերջ , ժողովը դադրեցաւ քուէարկութեամբ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթող. տեղապահ ընտ – րեց Լիբանանի Թեմին առաջնորդը , Տոքէն եպիսկ. Բարոյեանը :

Քուէարկութենէն ետք, ժողովի առե – նապետը ծանոյց արդիւնքը : Ապա կարդուե – ցաւ [illegible] եւ շնորհակալութիւն յայտնելով միա – բաններուն, յայտարարեց թէ «հաւատար – մութեամբ պիտի ծառայեմ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռին եւ ներկայ օրէնքներու հիման վրայ պիտի աչխատիմ Կիլիկիոյ Թափուր աթոռը օժտել արժանաւոր գա – հակալով մը» :

Խադ աբբ. Ալճապահեան շնորհաւորեց նորընտիր տեղապահը եւ յաջողութեան մաղթանքներ ըրաւ՝ ի փառս Կիլիկեան ա – թոռին եւ Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ :

Օրակարգի երրորդ հարցն էր կաթող. ընտրութեան թուականի ճշդումը : Միա – բանները միաձայնութեամբ որոշեցին կաթող. ընտրութիւնը կատարել փետր – ուար 14ին, Տեառնընդառաջի օրը :

Ապա, միաբանական ժողովը ընտրեց անօրէն խորհուրդը՝ վանքին ընթացիկ եւ ներքին գործերով զբաղելու համար : Ընտրուեցան Փառէն եպիսկ. Մելքոնեան, Դերենիկ եպիսկ. Փոլատեան, Շահէ վրդ. Աճէմեան, Գարեգին վրդ. Սարգիսեան եւ Մեսրոպ աբեղայ :

Ժողովը սպառելով օրակարգի նիւթե – րը, փակուեցաւ աղօթքով :

Դահլիճին մէջ սպասող սովիմական հոգեւորականներ՝ Երուսաղէմի պատր. տեղապահ Եղիշէ արք. Տէրտէրեան , Շնորհք, Հայկազուն, Հայրիկ եպիսկո – պոսները, Պարգեւ վրդ. եւ հիւր եկեղե – ցականներ շնորհաւորեցին նորընտիր տե – ղապահը եւ յաջողութեան մաղթանքներ ըրին :

7000 ԲԱՆՏԱՊԱՀՆԵՐՈՒ (ոչ թէ բան – տարկեալներու) գործադուլը երէկ ալ չա – րունակուեցաւ, հարիւրին հարիւր հա – մեմատութեամբ : Բանթողները ամսական հինդ հազար ֆրանք յաւելում կը պա – հանջեն : Դատական նախարարութիւնը նորէն աղդարարեց թէ բանտապահները մաս կը կազմեն այն պետական պաշտօն – եաներուն որոնք «անհրաժեշտ պարա – կանութիւններ» կատարելու կոչուած են, հետեւաբար իրաւունք չունին գործադուլ սարքելու : Փարիզի մէջ անկէ մը մաս – նուած են երկու զինուոր բանտերը , Սանթէ, որ ունի 1200 խցիկ, եւ Ֆրէն (2500) : Գործադուլէն ի վեր ձերբակալ – ուած անձերը կը փոխադրուին ոստիկա – նական արդելարանը (Տէփէ) որ կրնայ ընդունիլ 500 կալանաւորներ, բայց օ – րէնքը չարտօներ 24 ժամէն աւելի պահել :

ՀԱԼԷՊԻ

ԳԱՒԱՌ· ԺՈՂՈՎԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ԱՌԱՍՊԵԼԸ

●

ՀԱԼԷՊ: 20 Հոկտ. (Արեւելք).— Հա – կառակորդ ճակատը՝ իր մամուլով խե – լայել ցնծութեան օրեր կ՚ապրի: Ինչու, պիտի՞ք: Որովհետեւ «Հալէպի Գաւառ. ժողովը լուծուած է կառավարական որո – շումով»:

Ուրե՞մն: Օրը եկած է «ջախջախելու» դաշնակ տիրապետութիւնը, եւ առօք փա – ռօք դալ բազմելու համար, այնքա՜ն եր – կար տարիներէ ի վեր երազուած՝ բայց միշտ իրենցմէ խուսափած աթոռներուն վրայ:

Այնքան տհաստութիւն, այնքան թեթե – ւամտութիւն, միայն ու միայն արդահա – տանք եւ ծիծաղ կրնան յառաջ բերել, բա – նիմաց մարդոց մօտ:

Եւ հանրային կարծիքը մոլորեցնելու այնքան աճապարարութիւն, իսկապէս որ այս մարդոց մտահղիտութիւնն է մի – այն:

Ի՞նչ է պատահածը:

Տարիներէ ի վեր հրապարակը ի զուր աղմկող սարկամիտներ, խուճապի մատ – նուած Հոկտ. 14ի մօտենալէն, երբ տեղի պէտք էր ունենար կիլիկիոյ կաթող. ընտրութիւնը, սկսան օրհասական արշի զալարումներ ցոյց տալ, ամէն գնով յե – տաձգել տալու եւ վիժեցնելու համար այդ ընտրութիւնը:

Ապշային ճակատին վրայ, իրենց բոլոր ճիգերը անցան ապարդիւն, չնորհիւ այն իրողութեան, որ Տեղապահ Խոստ. Արք. ուղեց Գէթ ՍՅՈՒ ԱՆԳԱՄ հաւատարիմ մը – նալ, իր եւ եպիսկոպոսական ժողովի ո – րոշումին, եւ ԱՆՑԵՏԱՉԳԵԼԻ նկատեց ընտրութեան թուականը, ինչպէս արդէն ի լուր ամէնուն, յայտարարած էր Յուլիս 27 թուակիրը իր կոչով, իր եւ եպիսկոպո – սական ժողովի անունով:

Տեղւոյն վրայ ձախողած ըլլալով ի – րենց խափանարարութեան մէջ, աչքերը [illegible] եւ փորձեցին այն տեղէն բերել «վերկու – թեան» պատգամը: Երեւան փութաց ար – ձագանդել փրցուած հաւարին, բայց այդ ալ չզօրեց խափանել կատարուելիքը, չնորհիւ Խոստ. սրբազանի ժամանակաւոր վճռակամութեան (այս վճռակամութիւնը յօդս ցնդեցաւ Հոկտ. 9ի կիրակի օրը) եւ խափանարարները այլեւս յուսահատած ապշային ճակատէն եւ անճրկած, այս ան – գամ ափ առին պետական պաշտօնատու – ներու դռները:

Տարիներէ ի վեր կը զրեն ու կ՚աղաղա – կեն թէ Հալէպի Գաւառականը ապօրինի է, ընտրուած ըլլալով տուեալ ժամանակի պետական իշխանութեանց հովանաւորու – թեան չնորհիւ, եւ Դաշնակցութիւնը կո – չած պետական այս հովանաւորու – թեան, ինքզինք պարտադրած է հայ ժո – ղովուրդին:

1945էն անմիջապէս վերջ, երբ Ֆրան – սական վերջին զինուորը հեռացած էր Սուրիոյ երկրամասէն, օրուան իշխանու – թեանց մօտ մեզ մեղադրեցին թէ զրաւոր օտար ուժին կոթնած, կատարած էինք մինչեւ այդ թուականի ընտրութիւնները:

1949ին, պետական յեղաշրջումէն վերջ, Զահմի կառավարութեան առջեւ մեզ ամ – բաստանեցին թէ, անցնող կուսակցական կառավարութեան հովանաւորութեամբ յաջողած ենք մենք զմեզ պարտադրել Հա – լէպի Թեմին մէջ, եւ մեզ ներկայացնելով իբրեւ համամիաւոր, փորձեցին խափա – նել տալ մեր թերթը:

Զահմը գնաց Զիւէքլին եկաւ, եւ անոր մօտ մեզ ամբաստանեցին, որպէս Զահմի իշխանութեան կողմէ հովանաւորուած:

Այսօր երբ սահմանադրական կարգերը վերահաստատուած են, եւ սահմանադրա – կան կուսակցական կառավարութիւն մը կեցած է երկրին գլուխը, մեզ կ՚ամբաս – տանեն նախորդ կառավարութիւններէն պաշտպանուած ըլլալու մեղքով, սկսած Ֆրանսական հոգատարութեան չրջանէն մինչեւ Զիւէքլիի վարչակարգը:

Այս բոլոր անհիմն ամբաստանութիւն – ները յառաջ կը քշեն, առանց վայրկեան մը իսկ անդրադառնալու որ մեր յաջո – ղութեան գաղտնիքը ոչ թէ պետական իշխանութեանց հովանաւորութեան մէջն է, այլ նոյնինքն հայ ժողովուրդի չախ – չախիչ մեծամասնութեան համակրանքին եւ վստահութեան, որ միշտ ալ արտա – յայտուած է ի նպաստ մեզի, պարզ այն պատճառով որ, այս ժողովուրդի առողջ բնազդը կը ճանչնայ անսխալ կերպով, սրտանց, համոզումով եւ նուիրումով ի – րեն ծառայող կազմակերպութիւնը որ Դաշնակցութիւնն է:

Փաստե՞ր կ՚ուզուին:

Սկսինք 1945էն, որ ինչպէս կը լսենք օրուան զրոյցներէն, հիմ բռնուած է, կառավարութեան մատուցուած բողոք – գրին մէջ:—

1945էն վերջ երկու անգամ ընտրու – թիւններ կատարուեցան, փոփոխելու հա – մար Գաւառականի՝ վիճակով, մահացու – թեամբ եւ մեկնումներով պակսած ան – դամները:

Արդ, 1949 Յունիս 19ին կատարուած ընտրութեան, Հալէպի մէջ քուէարկեցին 3086 ազգայիններ, որոնք քուէարկելու ի – րաւունք ունէին, կատարած ըլլալով ի – րենց սահմանադրական պարտաւորու – թիւնները:

Իսկ 1953 Դեկտ. 27ին կատարուած ընտ – րութեան, քուէարկեցին 2979 ազգային – ներ նոյն իրաւունքով:

Այս երկու ընտրութիւններուն ալ նո – րոգուեցան Գաւառ. ժողովի երկուքական վիճակները, որ կը նշանակէ Գաւառ.ի չորս հինգերորդը օրինականացաւ, իսկ վերջին մէկ հինգերորդը նորոգելի էր 1955ի Դեկտեմբերին եւ մենք ալ հակառակորդ ճակատը, առիթ պիտի ունենանք մեր հաստակները ցոյց տալու:

Ուրեմն քնականոն պայմաններու տակ 1949ին եւ 1953ին կատարուելիք փոփո – խութիւնները տեղի ունեցած են օրինա – կան պայմանաժամին: Իսկ 47ին եւ 51ին կատարուելիքները, Միացուած 49ի եւ 53ի ընտրութեանց, ունին յատկանի ի – րենց հարկեցուցիչ եւ արդարացուցիչ պատճառները, որոնք օրէնք եւ բանակա – նութիւն ճանչցող մարդոց համար անա – ռարկելի են:

Բայց տեսէք թէ, ինչ «ճարպիկ» խաղ կը խաղան:

Որպէս զի կարելի ըլլայ համոզել պե – տական պատկան իշխանութիւնները, Գա – ւառ. ժողովի «ապօրինութեան» մասին, [illegible] ընտրութեան վրայէն, եւ որպէսզի 1945էն մինչեւ 1953 անցած ըլլան 8 տարիներ, որ կը նշանակէ մէկ հինգերորդի ընտրու – թեան չորս շրջաններ, ու այս կերպով այսինքն չորս անգամ մէկ հինգերորդի ընտրուած չըլլալու իրո – ղութեամբ, ժողովին չորս հինգերորդ մասը ապօրինի եղած ըլլայ, եւ իր մե – ծամասնութեամբ ապօրինի ժողով մը ամբողջովին ապօրինի հռչակուի:

Սակայն կը մոռնան որ կարելի չէ արե – ւին լոյսը խափանել եւ օր ցերեկով, մէկ ամիս առաջուընէ լրագրական յաջորդա – կան յայտարարութիւններէ վերջ, մինակ Հալէպի մէջ երեք հազար քուէարկունե – րու մասնակցութեամբ, եւ Քառասնից

1914 - 1928Ի

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ ՄՕՏԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

●

Արհիապատիւ Յովհաննէս արք. Նալչեան, տարիներու մանրակրկիտ պըր – պտումներով եւ ոգեկան աշխատանքով հրապարակ հանած է 1639 էջերէ բաղկա – ցած երկու հատոր փրանսերէն դիրքեր, մաքուր տպագրութեամբ, 1915ի Մեծ Ե – ղեռնի քառասնամեակին առթիւ: Կարե – լի է ըսել թէ՝ անոնցմով ժամանակակից հայկական եւ մէջազգային ընդհանուր պատմութեան մէջ կարեւոր բաց մըն է որ կը դոցուի, միեւնոյն առեն զոհացում տալով մեր չատ մը հայրենակիցներու բաղձանքին: Արդարեւ, չատեր կը փա – փաքէին հայկական կեանքի վերջին քա – նի մը տասնեակ տարիներու պատմական ազեատալի դէպքերը հրատարակուած տես – նել ընդարձակօրէն, օտար լեզուներով: Այսպիսի ձեռնարկ մը միեւնոյն առեն պի – տի ծառայէր հայ ժողովուրդի հոգայինն ժառանգական պահանջներուն եւ վնասուց հատուցման արդար դատի հետապընդումին:

Ահա այսպէս կարելի է բացատրել քա – ղաքական եւ կրօնական դեմնի վրայ, սոյն հատորներուն իսկական նպատակը:

Քաղաքական տեսակէտով, հայ ժողո – վուրդը իբրեւ օրինաւոր ժառանգորդ, տէրը կը մնայ այն երկրամասին, որ բըռ – նութեամբ յափշտակուած է մեր հայրե – նիքէն: Արդար դատ մըն է որ եւ չի կը – նար չքանալ, մոռցուիլ զաղանաբարոյ իշխանութեան մը դիւային դաւադրու – թեամբ եւ իրաւատէր ժողովուրդի մէկ մասին բնաջնջումով:

Հայ ժողովուրդը, թէեւ տակաւին վի – րաւորը, սակայն կայ ու կը մնայ կան – գուն, միշտ սպասելով իր դատին արդար լուծման:

Գալով կրօնական տեսակէտին, իբրեւ քրիստոնեայ ժողովուրդ, առանց դաւա – նանքի խտրութեան, պէտք է ազդովին հետապնդել նաեւ, մեր բիւրաւոր նահա – տակներուն մարտիրոսացումի դասը, նա – խաձեռնութեամբ մեր եկեղեցական վե – րին իշխանութեանց: Բաղձալի է ամէն մէկ սրտցաւ, բարեպաշտ հայրենակցի համար յաւերժացնել, եկեղեցիներու մէջ եւս, արբանեան արարողութիւններով խըն – կելի յիշատակը մեր նահատակներուն ո – րոնք զոհուեցան զիւցազնօրէն «վասն կը – րօնի եւ հայրենեաց»:

Այս երկհատոր մատեանի գերաչնորհ հեղինակը, ներկայիս ուխտուն եւ մէկ տարեկան, բնիկ Այընթըպցի, եղած է Տը – րապիզոնի նահանգին հայ կաթողիկէ թեմին վերջին եպիսկոպոսը, որ նախա – խնամական հրաշքով մը փրկուեցաւ ուր – քերու կողմէ խողխողուելու ատոյգ վը – տանգէն, 1914ի վերջերը Եւրոպա զացած եւ ապա Պոլիս մնացած ըլլալով: Ծանօթ է մեր ղրական աշխարհիմէնիբրեանասէր, հմուտ պատմագէտ, ատուածաբան, ճարտասան եւ լեզուագէտ: Իր մայրենի լեզուէն զատ նոյնքան եւ հիմնովին գիտէ Ֆրանսերէնն, իտալերէնն եւ լատիներէնն: Վարած է նաեւ կաթողիկոսական փոխա – նորդի պաշտօն Ա. աշխարհամարտէն վերջ նախ Պոլսոյ, յետոյ Պէյրութի մէջ: Առեն մը մասնակցած է ազգացեալ Պօղոս Նուպարի նախագահած հայ պատուիրա – կութեան: Իր կրօնական բարձր ատեհա – նը եւ համբաւը կը զօրացնեն իր խօսքին ու դրչին կշիռը:

Երկու հատորներէն առաջինը կատար – եալ «Եղեռնապատում» մըն է, ամբողջ հայ ժողովուրդին բնաջնջումը՝ «ժէնո – թիւրք»երու կողմէ ծրագրուած եւ սար – քուած իր բոլոր քաղաքական մանրամաս – նութիւններով: Այդ մանրամասնութիւն – ները անհրաժեշտ են մասնաւորապէս օ – տարի մը Մանիանց եկեղեցիին եւ Մկրտանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ հա – [illegible] եան եռու եեռոնեն – րուն մէջ, մինչեւ քուէարկութեանց վեր – ջանալը, ոստիկաններու ներկայութեան եւ անոնց հսկողութեան տակ կատարուած ընտրութիւն մը ուրանալ եւ այս կերպով չանալ մոլեռեցնել նաեւ պատկան իշխա – նութիւնները:

Պայքար մը կընայ յաջողիլ, երբ ճշմա – րիտ հիմունքներով կը տարուի: Իսկ երբ այդ հիմունքը անճիշդ է եւ սուտ, ան – կարելի է որ յաջողութիւն գտնէ ան:

Արդ, հարց կուտանք այս «ժուռնալ»– ճիներուն, 1949 Յունիս 19ին այս քաղա – քին, ինչպէս նաեւ թեմական չրջաննե – րուն մէջ, Լաթաքիա — Քեսապէն մինչեւ Գամըշլու, Գաւառ. լրացուցիչ ընտրու – թիւններ կատարուա՞ծ են թէ ոչ:

Այս հարցումին պատասխանը ինքնին պիտի բուէ պետութեան ներկայացուած դիմումին ճակատագիրը որոշելու, եւ ու – րեմն Գաւառ. ժողովի լուծման առաստելը հերքելու: Այս ընտրութիւնները կատար – ուա՞ծ են թէ ոչ:

Մարդիկ խարդախելու, խեղաթիւրե – լու, ստելու եւ խաբելու ինչ աստիճան վարժութիւն եւ ունակութիւն պէտք է ու – նեցած ըլլան, որպէսզի թոյլ տան իրենք իրենց նման միջոցներով խաբելու եւ մո – լորեցնելու նաեւ պետական պաշտօնա – տուններն:

Մարդ կը զարչի այս երեւոյթին առ – ջեւ: Սրտխառնուք կը պատճառէ այս մա – սին մտածելն իսկ:

ՄՀԵՐ

(Մնացեալը յաջորդիվ)

ԷԶԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԷՆ

ԲԺ. ՅԱԿՈՒԲ ՉԱԻՐԵԱՆ

(ՉԱԻՐԻԵԻ)

Բժիշկ Չաւրիեւ ...

Ռազմադաշտի վրայ յեղեղում էին այս անունը ակնածանքով եւ գորովով: Չէի տեսել անձնապէս եւ ոչ էլ դոյդն ծանօ – թութիւն ունէի իր մասին: Այդ անունը առաջին անգամ ականջիս հնչեց անա – խորժ ու խժալուր:

Չաւրիեւ... հայ անունի ռուսատիպ վերջաւորութիւնը ցաւագինօրէն ինձ յի – շեցնում էր Ռուսիոյ հայ մեծատուններ – րին, ընչեղ եւ փառաշուք, որոնք մեծ – մոլիկ եւ անկրաս ճիգով աշխատում էին թաղցնել իրենց ցեղային ծագումը եւ գժ – ուարահամ բծախնդրութեամբը խոյս էին տալիս հայ կեանքից եւ իրականութիւ – նից, ինչպէս անմատչելի ընտրանին՝ ռա – միկների խաժամուժից, ինչպէս մաքրա – կրօն ազանդաւորը՝ պիղծ եւ անարդ հե – թանոսից: Այս փուքիկոտ փախուստի բուն շարժառիթը դերադասութիւն ապա – հովելու մարմնին էր: Ինչո՞ւ Ինճորեանը նախընտրում է ճանաչուիլ իբրեւ Եաբլո – կով եւ Իսահակեանը՝ Իսակով: Բացա – յայտ արհամարհանք կար դէպի հայու – թիւնը, խորչանք՝ հայ անունի միտում –

1914 - 1928Ի

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ ՄՕՏԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

●

Արհիապատիւ Յովհաննէս արք. Նալչեան, տարիներու մանրակրկիտ պըր – պտումներով եւ ոգեկան աշխատանքով հրապարակ հանած է 1639 էջերէ բաղկա – ցած երկու հատոր փրանսերէն դիրքեր, մաքուր տպագրութեամբ, 1915ի Մեծ Ե – ղեռնի քառասնամեակին առթիւ: Կարե – լի է ըսել թէ՝ անոնցմով ժամանակակից հայկական եւ մէջազգային ընդհանուր պատմութեան մէջ կարեւոր բաց մըն է որ կը դոցուի, միեւնոյն առեն զոհացում տալով մեր չատ մը հայրենակիցներու բաղձանքին: Արդարեւ, չատեր կը փա – փաքէին հայկական կեանքի վերջին քա – նի մը տասնեակ տարիներու պատմական ազեատալի դէպքերը հրատարակուած տես – նել ընդարձակօրէն, օտար լեզուներով: Այսպիսի ձեռնարկ մը միեւնոյն առեն պի – տի ծառայէր հայ ժողովուրդի հոգայինն ժառանգական պահանջներուն եւ վնասուց հատուցման արդար դատի հետապընդումին:

Ահա այսպէս կարելի է բացատրել քա – ղաքական եւ կրօնական դեմնի վրայ, սոյն հատորներուն իսկական նպատակը:

Քաղաքական տեսակէտով, հայ ժողո – վուրդը իբրեւ օրինաւոր ժառանգորդ, տէրը կը մնայ այն երկրամասին, որ բըռ – նութեամբ յափշտակուած է մեր հայրե – նիքէն: Արդար դատ մըն է որ եւ չի կը – նար չքանալ, մոռցուիլ զաղանաբարոյ իշխանութեան մը դիւային դաւադրու – թեամբ եւ իրաւատէր ժողովուրդի մէկ մասին բնաջնջումով:

Հայ ժողովուրդը, թէեւ տակաւին վի – րաւորը, սակայն կայ ու կը մնայ կան – գուն, միշտ սպասելով իր դատին արդար լուծման:

Գալով կրօնական տեսակէտին, իբրեւ քրիստոնեայ ժողովուրդ, առանց դաւա – նանքի խտրութեան, պէտք է ազդովին հետապնդել նաեւ, մեր բիւրաւոր նահա – տակներուն մարտիրոսացումի դասը, նա – խաձեռնութեամբ մեր եկեղեցական վե – րին իշխանութեանց: Բաղձալի է ամէն մէկ սրտցաւ, բարեպաշտ հայրենակցի համար յաւերժացնել, եկեղեցիներու մէջ եւս, արբանեան արարողութիւններով խըն – կելի յիշատակը մեր նահատակներուն ո – րոնք զոհուեցան զիւցազնօրէն «վասն կը – րօնի եւ հայրենեաց»:

Այս երկհատոր մատեանի գերաչնորհ հեղինակը, ներկայիս ուխտուն եւ մէկ տարեկան, բնիկ Այընթըպցի, եղած է Տը – րապիզոնի նահանգին հայ կաթողիկէ թեմին վերջին եպիսկոպոսը, որ նախա – խնամական հրաշքով մը փրկուեցաւ ուր – քերու կողմէ խողխողուելու ատոյգ վը – տանգէն, 1914ի վերջերը Եւրոպա զացած եւ ապա Պոլիս մնացած ըլլալով: Ծանօթ է մեր ղրական աշխարհիմէնիբրեանասէր, հմուտ պատմագէտ, ատուածաբան, ճարտասան եւ լեզուագէտ: Իր մայրենի լեզուէն զատ նոյնքան եւ հիմնովին գիտէ Ֆրանսերէնն, իտալերէնն եւ լատիներէնն: Վարած է նաեւ կաթողիկոսական փոխա – նորդի պաշտօն Ա. աշխարհամարտէն վերջ նախ Պոլսոյ, յետոյ Պէյրութի մէջ: Առեն մը մասնակցած է ազգացեալ Պօղոս Նուպարի նախագահած հայ պատուիրա – կութեան: Իր կրօնական բարձր ատեհա – նը եւ համբաւը կը զօրացնեն իր խօսքին ու դրչին կշիռը:

Երկու հատորներէն առաջինը կատար – եալ «Եղեռնապատում» մըն է, ամբողջ հայ ժողովուրդին բնաջնջումը՝ «ժէնո – թիւրք»երու կողմէ ծրագրուած եւ սար – քուած իր բոլոր քաղաքական մանրամաս – նութիւններով: Այդ մանրամասնութիւն – ները անհրաժեշտ են մասնաւորապէս օ – տարի մը Մանիանց եկեղեցիին եւ Մկրտանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ հա – [illegible] եան եռու եեռոնեն – րուն մէջ, մինչեւ քուէարկութեանց վեր – ջանալը, ոստիկաններու ներկայութեան եւ անոնց հսկողութեան տակ կատարուած ընտրութիւն մը ուրանալ եւ այս կերպով չանալ մոլեռեցնել նաեւ պատկան իշխա – նութիւնները:

Պայքար մը կընայ յաջողիլ, երբ ճշմա – րիտ հիմունքներով կը տարուի: Իսկ երբ այդ հիմունքը անճիշդ է եւ սուտ, ան – կարելի է որ յաջողութիւն գտնէ ան:

Արդ, հարց կուտանք այս «ժուռնալ»– ճիներուն, 1949 Յունիս 19ին այս քաղա – քին, ինչպէս նաեւ թեմական չրջաննե – րուն մէջ, Լաթաքիա — Քեսապէն մինչեւ Գամըշլու, Գաւառ. լրացուցիչ ընտրու – թիւններ կատարուա՞ծ են թէ ոչ:

Այս հարցումին պատասխանը ինքնին պիտի բուէ պետութեան ներկայացուած դիմումին ճակատագիրը որոշելու, եւ ու – րեմն Գաւառ. ժողովի լուծման առաստելը հերքելու: Այս ընտրութիւնները կատար – ուա՞ծ են թէ ոչ:

Մարդիկ խարդախելու, խեղաթիւրե – լու, ստելու եւ խաբելու ինչ աստիճան վարժութիւն եւ ունակութիւն պէտք է ու – նեցած ըլլան, որպէսզի թոյլ տան իրենք իրենց նման միջոցներով խաբելու եւ մո – լորեցնելու նաեւ պետական պաշտօնա – տուններն:

Մարդ կը զարչի այս երեւոյթին առ – ջեւ: Սրտխառնուք կը պատճառէ այս մա – սին մտածելն իսկ:

ՄՀԵՐ

(Մնացեալը յաջորդիվ)

ԷԶԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԷՆ

ԲԺ. ՅԱԿՈՒԲ ՉԱԻՐԵԱՆ

(ՉԱԻՐԻԵԻ)

Բժիշկ Չաւրիեւ ...

Ռազմադաշտի վրայ յեղեղում էին այս անունը ակնածանքով եւ գորովով: Չէի տեսել անձնապէս եւ ոչ էլ դոյդն ծանօ – թութիւն ունէի իր մասին: Այդ անունը առաջին անգամ ականջիս հնչեց անա – խորժ ու խժալուր:

Չաւրիեւ... հայ անունի ռուսատիպ վերջաւորութիւնը ցաւագինօրէն ինձ յի – շեցնում էր Ռուսիոյ հայ մեծատուններ – րին, ընչեղ եւ փառաշուք, որոնք մեծ – մոլիկ եւ անկրաս ճիգով աշխատում էին թաղցնել իրենց ցեղային ծագումը եւ գժ – ուարահամ բծախնդրութեամբը խոյս էին տալիս հայ կեանքից եւ իրականութիւ – նից, ինչպէս անմատչելի ընտրանին՝ ռա – միկների խաժամուժից, ինչպէս մաքրա – կրօն ազանդաւորը՝ պիղծ եւ անարդ հե – թանոսից: Այս փուքիկոտ փախուստի բուն շարժառիթը դերադասութիւն ապա – հովելու մարմնին էր: Ինչո՞ւ Ինճորեանը նախընտրում է ճանաչուիլ իբրեւ Եաբլո – կով եւ Իսահակեանը՝ Իսակով: Բացա – յայտ արհամարհանք կար դէպի հայու – թիւնը, խորչանք՝ հայ անունի միտում – նաւոր այս փոփոխութեան մէջ: Ցաւկոտ եւ վանողական մէկ զգացում էր ծնուել իմ մէջ այդ օտարամոլ Հայերի հանդէպ, որոնք արժանիք էին համարում ռուսա – կան քղամիդով երեւալու:

Ուղիղ է, որ բժիշկ Չաւրիեւի հանդէպ պատկառանքը կար կամաւորական շար – քերի մէջ, բայց դա չէր արդիւնում, որ խռովայոյզ հարցեր միտքս ողողեն: Այս անվաեր Հայը, որ իր անունը ազճատել էր ռուսական պլիտակով, ի՞նչ գործ ու – նէր հայ կամաւորական չարժման մէջ, որ անճնուէր ազգասէրների մի ձեռնարկ էր: Ի՞նչ էր իսկական չարժառիթը, ո՞ւր է այն զսպանակը, որ մղել էր նրան ուրա – նալ ռուսական միջավայրում վայելած իր բարձրաչնորհ դիրքը, լքել փարթամ կեանքը եւ անճնաուր լինել զինուորի չարքաչ ու խստամբեր կեանքին: Չարա – տանջ մի հարցում, որի պատասխանը ոչ ոք ունէր եւ որ անընդհատ պտուտք էր գործում ուղեղիս մէջ, ինչպէս անել ու մանուածապատ բաւիղի մէջ:

1914ի Դեկտեմբերին էր:

Կոթուր, Շարաբխանայ, Եամանուղ, Բիլէջիկ, Ռազի, Հառաթել գօտին մէջ բազմաթիւ յոգնեցուցիչ ու մաշիչ կռիւ – ներ մղելուց յետոյ, Անդրանիկի առաջին դունդը բանակեց Բիլէջիկի մէջ, մի կեդ – տուտ ու զարչահոտ գիւղ, որ որջն է եղել գողերի եւ աւազակների:

Ցանկարծ լուր տարածուեց, որ Թրքա – բաւոր, սակայն կայ ու կը մնայ կան – գուն, միշտ սպասելով իր դատին արդար լուծման:

Գալով կրօնական տեսակէտին, իբրեւ քրիստոնեայ ժողովուրդ, առանց դաւա – նանքի խտրութեան, պէտք է ազդովին հետապնդել նաեւ, մեր բիւրաւոր նահա – տակներուն մարտիրոսացումի դասը, նա – խաձեռնութեամբ մեր եկեղեցական վե – րին իշխանութեանց: Բաղձալի է ամէն մէկ սրտցաւ, բարեպաշտ հայրենակցի համար յաւերժացնել, եկեղեցիներու մէջ եւս, արբանեան արարողութիւններով խըն – կելի յիշատակը մեր նահատակներուն ո – րոնք զոհուեցան զիւցազնօրէն «վասն կը – րօնի եւ հայրենեաց»:

Այս երկհատոր մատեանի գերաչնորհ հեղինակը, ներկայիս ուխտուն եւ մէկ տարեկան, բնիկ Այընթըպցի, եղած է Տը – րապիզոնի նահանգին հայ կաթողիկէ թեմին վերջին եպիսկոպոսը, որ նախա – խնամական հրաշքով մը փրկուեցաւ ուր – քերու կողմէ խողխողուելու ատոյգ վը – տանգէն, 1914ի վերջերը Եւրոպա զացած եւ ապա Պոլիս մնացած ըլլալով: Ծանօթ է մեր ղրական աշխարհիմէնիբրեանասէր, հմուտ պատմագէտ, ատուածաբան, ճարտասան եւ լեզուագէտ: Իր մայրենի լեզուէն զատ նոյնքան եւ հիմնովին գիտէ Ֆրանսերէնն, իտալերէնն եւ լատիներէնն: Վարած է նաեւ կաթողիկոսական փոխա – նորդի պաշտօն Ա. աշխարհամարտէն վերջ նախ Պոլսոյ, յետոյ Պէյրութի մէջ: Առեն մը մասնակցած է ազգացեալ Պօղոս Նուպարի նախագահած հայ պատուիրա – կութեան: Իր կրօնական բարձր ատեհա – նը եւ համբաւը կը զօրացնեն իր խօսքին ու դրչին կշիռը:

Երկու հատորներէն առաջինը կատար – եալ «Եղեռնապատում» մըն է, ամբողջ հայ ժողովուրդին բնաջնջումը՝ «ժէնո – թիւրք»երու կողմէ ծրագրուած եւ սար – քուած իր բոլոր քաղաքական մանրամաս – նութիւններով: Այդ մանրամասնութիւն – ները անհրաժեշտ են մասնաւորապէս օ – տարի մը Մանիանց եկեղեցիին եւ Մկրտանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ հա – [illegible] եան եռու եեռոնեն – րուն մէջ, մինչեւ քուէարկութեանց վեր – ջանալը, ոստիկաններու ներկայութեան եւ անոնց հսկողութեան տակ կատարուած ընտրութիւն մը ուրանալ եւ այս կերպով չանալ մոլեռեցնել նաեւ պատկան իշխա – նութիւնները:

Պայքար մը կընայ յաջողիլ, երբ ճշմա – րիտ հիմունքներով կը տարուի: Իսկ երբ այդ հիմունքը անճիշդ է եւ սուտ, ան – կարելի է որ յաջողութիւն գտնէ ան:

Արդ, հարց կուտանք այս «ժուռնալ»– ճիներուն, 1949 Յունիս 19ին այս քաղա – քին, ինչպէս նաեւ թեմական չրջաննե – րուն մէջ, Լաթաքիա — Քեսապէն մինչեւ Գամըշլու, Գաւառ. լրացուցիչ ընտրու – թիւններ կատարուա՞ծ են թէ ոչ:

Այս հարցումին պատասխանը ինքնին պիտի բուէ պետութեան ներկայացուած դիմումին ճակատագիրը որոշելու, եւ ու – րեմն Գաւառ. ժողովի լուծման առաստելը հերքելու: Այս ընտրութիւնները կատար – ուա՞ծ են թէ ոչ:

Մարդիկ խարդախելու, խեղաթիւրե – լու, ստելու եւ խաբելու ինչ աստիճան վարժութիւն եւ ունակութիւն պէտք է ու – նեցած ըլլան, որպէսզի թոյլ տան իրենք իրենց նման միջոցներով խաբելու եւ մո – լորեցնելու նաեւ պետական պաշտօնա – տուններն:

Մարդ կը զարչի այս երեւոյթին առ – ջեւ: Սրտխառնուք կը պատճառէ այս մա – սին մտածելն իսկ:

ՄՀԵՐ

(Մնացեալը յաջորդիվ)

ԷԶԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԷՆ

ԲԺ. ՅԱԿՈՒԲ ՉԱԻՐԵԱՆ

(ՉԱԻՐԻԵԻ)

Բժիշկ Չաւրիեւ ...

Ռազմադաշտի վրայ յեղեղում էին այս անունը ակնածանքով եւ գորովով: Չէի տեսել անձնապէս եւ ոչ էլ դոյդն ծանօ – թութիւն ունէի իր մասին: Այդ անունը առաջին անգամ ականջիս հնչեց անա – խորժ ու խժալուր:

Չաւրիեւ... հայ անունի ռուսատիպ վերջաւորութիւնը ցաւագինօրէն ինձ յի – շեցնում էր Ռուսիոյ հայ մեծատուններ – րին, ընչեղ եւ փառաշուք, որոնք մեծ – մոլիկ եւ անկրաս ճիգով աշխատում էին թաղցնել իրենց ցեղային ծագումը եւ գժ – ուարահամ բծախնդրութեամբը խոյս էին տալիս հայ կեանքից եւ իրականութիւ – նից, ինչպէս անմատչելի ընտրանին՝ ռա – միկների խաժամուժից, ինչպէս մաքրա – կրօն ազանդաւորը՝ պիղծ եւ անարդ հե – թանոսից: Այս փուքիկոտ փախուստի բուն չարժառիթը դերադասութիւն ապա – հովելու մարմնին էր: Ինչո՞ւ Ինճորեանը նախընտրում է ճանաչուիլ իբրեւ Եաբլո – կով եւ Իսահակեանը՝ Իսակով: Բացա – յայտ արհամարհանք կար դէպի հայու – թիւնը, խորչանք՝ հայ անունի միտում – նաւոր այս փոփոխութեան մէջ: Ցաւկոտ եւ վանողական մէկ զգացում էր ծնուել իմ մէջ այդ օտարամոլ Հայերի հանդէպ, որոնք արժանիք էին համարում ռուսա – կան քղամիդով երեւալու:

Ուղիղ է, որ բժիշկ Չաւրիեւի հանդէպ պատկառանքը կար կամաւորական շար – քերի մէջ, բայց դա չէր արդիւնում, որ խռովայոյզ հարցեր միտքս ողողեն: Այս անվաեր Հայը, որ իր անունը ազճատել էր ռուսական պլիտակով, ի՞նչ գործ ու – նէր հայ կամաւորական չարժման մէջ, որ անճնուէր ազգասէրների մի ձեռնարկ էր: Ի՞նչ էր իսկական չարժառիթը, ո՞ւր է այն զսպանակը, որ մղել էր նրան ուրա – նալ ռուսական միջավայրում վայելած իր բարձրաչնորհ դիրքը, լքել փարթամ կեանքը եւ անճնաուր լինել զինուորի չարքաչ ու խստամբեր կեանքին: Չարա – տանջ մի հարցում, որի պատասխանը ոչ ոք ունէր եւ որ անընդհատ պտուտք էր գործում ուղեղիս մէջ, ինչպէս անել ու մանուածապատ բաւիղի մէջ:

1914ի Դեկտեմբերին էր:

Կոթուր, Շարաբխանայ, Եամանուղ, Բիլէջիկ, Ռազի, Հառաթել գօտին մէջ բազմաթիւ յոգնեցուցիչ ու մաշիչ կռիւ – ներ մղելուց յետոյ, Անդրանիկի առաջին դունդը բանակեց Բիլէջիկի մէջ, մի կեդ – տուտ ու զարչահոտ գիւղ, որ որջն է եղել գողերի եւ աւազակների:

Ցանկարծ լուր տարածուեց, որ Թրքա –

(Շար.)

Մ. ՔԱՐԱԼԵՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԱՅԳԵԿՈՒՐԻ ՄԱՍԻՆ

ԵՒ ԿԱՄԱՎՈՐՈՒԹԵԱՆ

•

Մի հնչուն թիմիկ շնաձայն – տակտո, ապա շնաձայն ու հնչուն, ձեռքս չորս կողմ ման եկաւ, ոչ մի ծառ տեսայ, որ ինձ հովանի տար։ Ծիրանի ծառերն էլ ծաղկել էին, ոչ մի պտուղ չկար։ Ամառ էր, ուստի ծառերի տակ ստուեր չկար։ Ես ինձ համար ասացի, որ ինձ համար ստուեր չկայ, ուրեմն ես էլ ստուեր չեմ ձգելու

փութեան խնդիրը կը չահադրգռենամ – բողջ աշխարհը եւ ոչ թէ միայն Եւրոպան : Այս հարցերու մասին համաձայնութիւն մը պիտի դիւրացնէ մանաւանդ խնդիրնե– րու լուծումը, խնդիրներ որոնք հասուն – ցած են արդէն : Անհրաժեշտ չէ պահպա – նել Գերմանիոյ այն դոյավիճակը որ կը տիրէր դեռ վերջերս» :

× Ժընեւէն կը հեռագրեն թէ հսկո – ղութիւնը խոստացած է սահմանադրու – խին վրայ : Առաջին անգամ Ժընեւ հասաւ արեւմտեան Գերմանիոյ արտաքին նա – խարարը, Ճոն Պրենթանօ : Արեւելեան Գերմանիան ալ պատուիրակութիւն մը ղրկած է :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Աբատաքին գործերու նախարարը առջի օր ունկնդրութեան ընդունեցաւ Իսրայէլի վարչապետը, Մոչէ Շարեթ : Խօսակցու – թիւնը տեւեց 40 վայրկեան : Իսրայէլի վարչապետը պիտի տեսակցի նաեւ Պ. փինէյ հետ, Ժընեւի մէջ, մանրամասնո – րէն պարզելով իր մտահոգութիւնները ա– րաբական երկիրներու վերազինման մա – սին : Մոչէ Շարեթ յայտարարութիւն մը հրատարակեց ուր կ'ըսէ թէ եգիպտոսի եւ Չեխոսլովաքիոյ միջեւ կնքուած պայմա – նագիրը արմատապէս կը փոխէ կացու – թիւնը, գործի մղելով Իսրայէլը : «Ահա թէ ինչու եւրոպա եկայ : Հիմնական խն – դիրը այն է որ եգիպտոս կը մերժէ հաշ– տութիւն կնքել իր դրացիներուն հետ : Չեխոսլովաքիոյ հետ պայմանագիրը մ' կնքելէ առաջ, եգիպտոս ունէր օդանաւա– յին, ծովային եւ ցամաքային սպառա – զինութիւն մը որ կը վերապահեցէր Իսրա – յէլի ունեցածը : Ճիշդ է որ Իսրայէլի զին– ուժերը աւելի լաւ մարզուած են, բայց ատիկա բաւական չէ ապահովութիւն ներ– շնչելու մեզի, եգիպտական պատերազմի մը հետեւանքներու մասին : Կը յուսանք թէ արեւմտեան երեք պետութիւնները պիտի կրնան յարդել իրենց յանձնառու – թիւնները՝ պահպանելու համար հաւա – սարակշռութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ : Գալով Ս. Միութեան ընթացքին որով կարծէք կը քայլերէ դինամիթերքի առե– տուրը եգիպտոսի հետ, յայտնապէս կը հակառակ Ժընեւի ոգիին : Կարեւոր է որ Մ. Նահանգները ստիպողաբար դաշինք մը կնքեն Իսրայէլի հետ, որպէսզի ան կա – րենայ պաշտպանուիլ եւ խուսափիլ ընդ – հարումէ մը որ կրնայ վտանգել քաղա – քակրթութիւնը : Մեզք պիտի ըլլայ եթէ Իսրայէլը, որ այնքան ճիգեր կը թափէ դաղթականներ ընդունելու համար, ստիպուի պատերազմի բռնուիլ» :

Այս յայտարարութենէն վերջ, Մոչէ Շարեթ պատասխանելով զանազան հար – ցումներու, յայտարարեց .

— Վտանգը չատ լուրջ է : Եգիպտոսի նպատակն է բնաջնջել Իսրայէլը : Բայց եւ այնպէս կը յուսամ թէ պիտի չսխալին մեզ որ պատերազմինք : Իսրայէլի ժողո – վուրդին ամենաջերմ բաղձանքն է համա– ձայնիլ արաբական աշխարհին հետ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՆի Շահը ստորագրեց այն օրէնքը որ կ'արտօնէ միանալ Թուրքեւիրաքեան դաշինքին :

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը հեռագրեն թէ ազատ արձակուեցան 32 համայնավար ամբաս – տանեալները որոնք խոստացած են հրա – ժարիլ այդ կուսակցութենէն եւ դործել իբրեւ հաւատարիմ քաղաքացիներ :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ մէջ մարզահար կատար – ուեցաւ կիրակի օր : Բնակիչներուն ար – դիլուած էր առնէն դուրս ելլել առաւտեան ժամը 5էն մինչեւ իրիկուն, երբ թնդա – նօթ արձակուեցաւ :

ԼԻՈՆի ՄԷՋ 4·200·000 ֆրանք թոգու – ցին երեք աւազակները, (Շասի ճարտա – բագործական հաստատութեանց բանուոր– ներուն աչխատավարձքը) : Աւազակներէն երկուքը մէկ հարուածով զեռին փռեցին դանձապահը, որուն օդնականը, տիկին մը, սարսափահար ձդեց չորս արկղիկնե– րը : Տեղական թերթերը կը դրեն թէ երեք չարագործները նախընթացդիչեր դողցած էին Գամէր Սրմաքէշեան անուն չարժա – վարի մը ինքնաչարժը, մինչեւ որոչ տեղ մը քչել տալով եւ յետոյ գլխուն հարուած մը իջեցնելով : Ինչպ մարդը փիվորի ճամբան ձգած եւ կառքը քշած էին :

ՓԱՐԻՋԵԱՆ նորաձեւութեանց չորս մեծ տուներ, Տիօր, Ֆաթ, Լանվէն եւ Փաթու 500 միլիոն հաւաքում կը պահանջեն, դանդաւելով թէ ամերիկացի խարեբայ մը դողցած է իրենց մոտէլները, ծախու հանելով Նիւ Եորքի մէջ :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9 – 12

ՄԻԻԹԻԻԱԼԻԹԷի ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 24, Rue St. Victor

Կը նախագահէ ընկ. ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկ. ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ եւ ֆր. ընկերվարական կուսակցութեան ներկայացուցիչը : Ուղերձ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ :

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Օր. Ս. ՏԷՐ ԿՈՄՍԵԱՆ (Լիոնի Օփերայէն), եւ Պ. Պ. ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ եւ ՊՕՂՈՍԵԱՆ երգ :

Պ. ԶԱՒԻՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ (լիսանսիէ ատ քոնսէր) (ջուլթակ) :

Ծանօթ դերասանուհի ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԽՐՏՂԵԱՆ եւ ընկերներ ՂԱՐԻՊԵԱՆ եւ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն) :

Պ. Կ. ՍԱՐԵԱՆի նուագախումբը մէջ ընդ մէջ պիտի նուագէ հայկական նոր եղանակներ :

Հանդէսը կը սկսի ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 9ին :

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ տեղական կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Սանուհիներու եւ Ֆ. Կ. Խաչի :

Մեծ պատրաստութեամբ կը սպասուի այս չաբաթ երեկոյ ժամը 8·30էն մին – չեւ առաւօտ 3, քաղաքապետութեան նո – րակառոյց չքեղ սրահին մէջ :

Կը նախագահէ ընկ. ԱՒԵՏԻՍ ԳԱԼԻԿԵԱՆ, Կը խօսի ընկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (Փարիզէն) :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, կարող ուժերու կողմէ, արտասանութիւն– ներ, երգեր եւ համճլի անակնկալներ :

Հանդէսէն ետք խնջոյք եւ պար, ընտիր նուագախումբ :

Մուտքը ազատ է :

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Ֆ. Կ. Խաչի օգափոխութեան կայանի մանուկները իրենց ծնողներով կը հրա – ւիրուին հաւաքոյթի մը որ տեղի պիտի ունենայ վեց Նոյեմբեր, կիրակի ժամը 15 – 20, Ազգ. տան թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէզիվ, մէթրօ Քատէ :

Գեղարուեստական բաժին փոքրիկնե – րու կողմէ, ղեկավարութեամբ աւագ հա– կիչ Պ. Լեւոն Մոմճեանի :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՀԱԻԱՔՈՑՔ

« ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ »

Երգչախումբի վերամուտի առթիւ, կիրակի 30 Հոկտ., ժամը երեքէն տասը, Ազգ. տան թատերասրահին մէջ :

Կը հրաւիրուին Սիփան – Կոմիտասի բոլոր անդամները եւ համակիրները :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան առաջին մեծ պարահանդէսն է, Այս չաբաթ դիւերը մինչեւ լոյս :

Սալօն Ալհամպրայի չքեղ սրահներուն մէջ, մասնակցութեամբ Ֆրանսական ձայնասփիւռի նշանաւոր նուագախումբ

Le Roi du Typique *ROGER GOMEZ*
et son ensemble

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղի տա – րեկան ձեռնարկը, Նոյեմբեր 26ին, չա – բաթ դիւերը :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայիս :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆ

19 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Սալ տ'Իէնայի մէջ :

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆի նոր կատակերգու – թիւնը՝

ՄՆԿԼՋԱԿՑԻՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ազգային կեանքէ ծաղրանկար երեք ա– րար, Փարիզահայ ընտրուած դերասան – ներու կազմով :

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային :

ՕՐ. ԱՆԱՀԻՏ ԽԱՉԵՐԵԱՆ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՋԱԿՈՒՀԻ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ
ԿԱՐԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՑՆ ՎԱՐԴԱՐԱՆԷՆ

Ձափի վրայ բարձրորակ կար ,
Ձափաւոր գիներով

Ամէն օր ժամը 14 – 18
Հասցէ՝ 16 ռիւ Էտուար Ռոպէր
Մէթրօ Տիւմէնիլ կամ Միշէլ Պիզո

ԼԻՈՆ

ԱՄԵՆԱՑՆ Հայոց Հայրապետի ընտ – րութեան Կեդր. Ֆրանսայի պատգամա – ւոր Պ. ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԿԻԼԻՊԻՆԿԵԱՆ Հա– յաստանէն (Էջմիածինէն) վերադարձած ըլլալով, այս չաբաթ, ժամը 20·30ին, 6րդ թաղապետարանի 58 ռիւ տը Սէզ – Լիոն, սրահին մէջ պիտի խօսի նիւթ ու– նենալով՝

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀԸ ԻՆՉՊԻՍ ՈՐ Է ...

Միեւնոյն առեն պիտի հաղորդէ կա – թող. ընտրութեան եւ Միւնխոնօրհնէքի մանրամասնութիւնները : — (Դիւան Ազգ. Միութեան) :

ԺԱՆԹԻՑԻի Հայկ. զպրոցի կրթ. մար– մինը կը ծանուցանէ թէ այս հինդշաբթի օր դպրոցը պիտի բացուի, ուսուցչու – թեամբ Տիկին Անդինէ Ֆէրմանեանի : Կը խնդրուի ծնողներէն իրենց զաւակները առաջնորդել դպրոց :

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՔ

Մօտ առենէն հրապարակ կ'ելլէ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Մարսէյլի չրջանի « ԳՈՅԱՄԱՐՏ » օրագոյցը, հետաքրքրա– կան դիտելիքներով, կենսագրականներ – րով, երգերով եւ արտասանելիք բանաս – տեղծութիւններով : Խնամեալ խմբագրու– թեամբ եւ պատկերազարդ :

Ապագրանիւները կատարել անմիջապէս : Դիմել՝ ընկ. Ազգին Մարտիրոսեան :

6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille

Դրամական առաքումները կատարել՝

Agopian Barsam, 10, Rue Colbert, Marseille

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ՍԻՄՈՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

Հայերէնէ – հայերէն պատկերազարդ բա– ռարանը, 1406 էջ : Գինն՝ 3500 ֆրանք :

Մասնաւոր զեղչ, մեծաքանակ գնում – ներու համար :

Ֆրանսայի կեդրոնատեղի՝

Camer Capamadjian, 44, Rue du Commerce
Colombes (Seine)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ — Եկեղեցական Տիկնանց Միու – թիւնը չնորհակալութեամբ առացաւ հե – տեւեալ նուէրները իր նպատակ եկեղեցւոյ չինութեան — Վիէնէն Տիկին Եղիսաբէթ Այանեան հազար ֆրանք, փոխան ծաղկե– պսակի Մաչիկ Զարդաթեանի մահուան առթիւ : Պ. Վարդան Տէրտէրեան երկու հազար Ֆր., իր զաւկին ապաքինման առ– թիւ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Անթիլիասի հանգստատեան տան համար ապառնի մը կ'ուզուի : Դիմել Տոքթ. Վ. Զիլինկիրեանի, 51 Պուլվ. Վոլթէր, Փա – րիզ, մէթրօ Օպէրհանի

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ — Հ. Յ. Դ. Ազբիւր – Սերոբ եւ Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ օր, ժամը 21ին, ծա– նօթ հաւաքատեղին : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԻՍԻ — Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս չաբաթ ժամը 8·30ին, Արիմեան սը – րահը : Շատ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտա – տորիչ :

ԱՆԻԷՒ – ՊՈՒԱ ԲՈՒԼՈՄՊԻ Հ. Յ. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս ուր– բաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքա – տեղին : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՎԱԼԱՆՍ — Ֆ. Կ. Խաչի ընդհ. ժողո– վը այս չաբաթ, ժամը 20ին, Ա. Ա. Հարտո– եան ակումբին մէջ : Խիստ կարեւոր օրա– կարգ : Կը խնդրուի բոլոր ընկերուհինե – րէն ներկայ ըլլալ :

ՀՐԱՒԻՐԱԳԻՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 20 Օգոստոս — Հ. Բ. Ը. Միութեան Կեդր. վարչ. ժողովը պատիւ ունի հրաւիրելու Միութեան բոլոր իրա – ւասու անդամները ներկայ գտնուիլ 42րդ ընդհ. ժողովին, որ պիտի գումարուի չաբաթ օր, 19 Նոյ. 1955, առաւօտեան ժամը 9·30ին, Միութեան Կեդր. Գրա – սենեակին մէջ, 250 Փիֆթի էվընիւ, Նիւ Եորք :

Եթէ օրինաւոր մեծամասնութիւն մը ներկայ չըլլայ վերոյիչեալ թուականին, այս ծանուցումը պիտի նկատուի իբրեւ երկրորդ հրաւէր Ընդհ. Ժողովի, որ պի– տի գումարուի ՇԱԲԱԹ եւ ԿԻՐԱԿԻ, 3 եւ 4 Դեկտեմբեր 1955, առաւօտեան ժամը 9,30ին, ՀՕԹԼ ՌՈՒԶՎԷԼԹ մէջ, Մէ – տիսըն Էվընիւ եւ 45րդ Փողոց, Նիւ Եորք,

Բոլոր իրաւասու անդամները որ ներ – կայ պիտի ըլլան այս Ժողովին, օրինա – կան մեծամասնութիւն պիտի կազմեն :

ՕՐԱԿԱՐԳ

1· Ընդհանուր Տեղեկագիր 1954 տարե– շրջանի :

2· Ընդհանուր հաշուետուութիւն 1954 տարեշրջանի :

3· Ընտրութիւն կեդր. վարչ. ժողովի՝ իրենց պաշտօնավարութեան շրջանը ա – ւարտած անդամներու տեղ :

4· Բարեփոխում Հիմնական կանոնա – գրի 12րդ յօդուածի Բ. հատուածին, կեդր. վարչ. ժողովի մասնակի վերա – նորոգման մասին :

5· Հ. Բ. Ը. Միութեան յինսմէական առթիւ պաշտօնական յայտարարութիւն եւ Ցորելեանի տօնակատարութեանց ծը – րագիր :

6· Առաջարկներ եւ թելադրութիւններ :

7· Ուղերձներ :

Ի ԴԻՄԱՑ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉ. ԺՈՂՈՎԻ
Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. Մ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի Ալֆորվիլլի Ս. Պ. Պ. եկե– ղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի հանդուցեալ հոգեւոր հովի – ւին՝ Տ. Գէորգ քհնյ. Դաւիթեանի մահ – ուան տարելիցին առթիւ : Կը խնդրուի իր յիչատակը յարգող ժողովուրդէն, ներ– կայ ըլլալ :

ՍՏԱՅԱՆՔ

ԲԺԻՇԿ, բժշկական եւ առողջապահա – կան ամսաթերթ, Ա. տարի թիւ 4 (1955, Հոկտ.) : Տարեկան բաժնեգին չորս տո– լար : Հասցէ՝ —

Ավրնիւ Սբիրս, Իմմէօպլը Ներսէսեան,
Պէյրութ, Լիբանան :

ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ, գրական, պատմագիտա – կան եւ Արուեստի ամսօրեայ հանդէս : Է. տարի թիւ մէկ – երկու (73 — 74), օգոս– տոս 1955 : Հասցէ՝ — Եուսուֆեան պատ, Փասաժ Լովլակաբ, Թիւ մէկ : Թէհրան :

ՊԱՐՏԻԶ, մանկական – պատանեկան ամսագիրը, 9րդ տարի, Թիւ 118 – 119 (Սեպտ. Հոկտ. 1955), պատկերազարդ : Խմբագիրը՝ Բագրատ Թեւեան : Հասցէ՝ — Փոստա Քուֆթուսու Թիւ երեք, Շիշլի, (Իսթանպուլ) :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1500 ֆր.

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — Տասը օր 2 ֆր

ՈՒՐԲԱԹ 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • VENDREDI 28 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7813 — 31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3224

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

•

Քանի մը շաբաթէ ի վեր բուռն պայքար մը բացուած է Թուրքիոյ կառավարական կուսակցութեան ծոցին մէջ :

Ներքին վիճաբանութիւն մը սաստկանալով յանգեցաւ տեսակ մը անիշխանութեան : Կուսակցութիւնը անմիջապէս ինը երեսփոխաններ վտարեց, իսկ տասը հոգի ալ հրաժարեցան :

Բոլորն ալ Դեմոկրատ կուսակցութեան ականաւոր դէմքերէն են, եւ բնականաբար դիւրաւ չհամակերպեցան արուած վճիռներուն :

Ի վերջոյ խնդիրը փոխադրուեցաւ կուսակցական համագումարին մէջ, ուր չատ աւելի բուռն տեսարաններ պարզուեցան :

Կը բաւէ կարդալ վերջին նիստին (չորրորդ) նկարագրութիւնը, դաղափար մը կազմելու համար :

Պոլսոյ վերջին թղթակիրէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները (19 հոկտ.) :

Անգարա, 18 Հոկտ.— Դեմոկրատ կուսակցութեան 4րդ օրուան նիստը տեւեցաւ ծեծկտուքի եւ հայհոյանքներու մէջ եւ այդ ձեւով ալ փակուեցաւ :

Շատ մը բաղձանքներու հետ նախագահութեան յանձնուեցաւ առաջարկ մը որ տեղի տուաւ բանավէնի եւ կռիւի : Այդ միջոցին բերան չառնուելիք հայհոյանքներ փոխանակուեցան : Բանավէներուն խառնուեցաւ նաեւ ընդդ. նախագահը : Նախարարներ Սարոլ եւ Քէօփրիւլիւ եւ ուրիշներ : Ոչ մէկ լուսանկար թոյլ տրուեցաւ »:

Պայքարին պատճառներէն մէկն ալ այն է որ, կառավարութիւնը կ'ուզէ վտարուած կամ հրաժարած անդամներուն եւ բեսփոխանի հանդամանքն ալ ջնջել տալ :

Համագումարին մէջ, չատեր իրենց տեղերէն ցատկելով իրարու օձիքին կը փարին :

Աննկարագրելի ժխորին մէջ, վարչապետը, Ատնան Մենտերէս բեմ բարձրա նալով կ'ազդարարէ, համաձայն պոլսա հայ թերթի մը թարգմանութեան .

— *Եթէ դուրս ելլողները իրենց պուչերը այս կուսակցութեան մէջ ձգած են եւ պուչերը շարժիլ սկսած են, զանոնք ալ պիտի կտրենք նետենք : (Կամ պիտի ճզմենք) :*

Այս պատկերն ալ կ'ապացուցանէ թէ որքան լարուած են կիրքերը : Ոչ միայն հոսանքէ հոսանք, այլ եւ մեծնոյն կուսակցութեան մէջ :

Երբ թուրք թերթերն անդամ կը հասատան թէ «բերան չառնուելիք հայհոյանքներ փոխանակուեցան », կը նշանակէ թէ վէրքը չատ աւելի խոր է եւ թունաւոր, քան կ'երեւցուի :

Մինչ այս մինչ այն, տնտեսական տագնապը կը չարունակուի, մեծ կեդրոններէն մինչեւ «արեւելեան նահանգները» :

Անշուշտ կաքդացիք «Տիւնեա» թերթին թղթակցութիւնը՝ Կարսի եւ Արտահանի առեւտրական տագնապի մասին :

Թուրք չինականն է որ կ'ողբայ .

— *Մեր մէջքը ի՞նչպէս չծռի : Սա ձեր տեսած երկու եզները անցեալ տարի 6–700 ոսկիի կը ծախէինք, իսկ 150 ո. կ'արժէր կովը : Այսօր մէկ եզը հարիւր ոսկիէն աւելի չարժեր, կովն ալ՝ հազիւ 40 ոսկի : Այս դրամը անասունին կերած կերին գինըն անգամ չէ : Ի՞նչպէս կրնամ դիմանալ մինչեւ յառաջիկայ տարի» :*

Այս առթիւ ալ Անգարա իր ամբողջ յոյսը դրած է 300 միլիոն տոլարի ամերիկեան փոխառութեան մը վրայ, որ միշտ կը ձգձգուի :

Ամերիկացի տնտեսագէտները իսկ չատ լաւատես չեն ապագայի մասին :

Զարմանալի չէ որ Թուրքիա իբրեւ խորհրդարանական (բարեխօս) նշանակած է Նիւ Եորքի նախորդ կառավարիչը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲՈՒՌՆ ՊԱՅՔԱՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԴԷՄ

•

ՎԱՐՁԱՊԵՏԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

Ազգ. ժողովը երէկ ալ չարունակեց վիճաբանութիւնները, կանխահաս ընտրութեանց եւ ուրիշ ներքին խնդիրներու մասին : Մթնոլորտը չափազանց տաքցած էր եւ դահլիճը արտօնեց որ վարչապետը վստահութեան քուէ պահանջէ :

Առջի օրուան նիստին մէջ, ընկերվարական կուսակցութեան ներկայացուցիչը, Փինօ, որ հարցապնդում ուղղած էր , դիտել տուաւ թէ միայն տաղանդը եւ ճարտարութիւնը բաւական չեն, խնդիրները լուծելու համար : Եւ մանաւանդ պէս ծանրանալով դահլիճին տնտեսական եւ ընկերային քաղաքականութեան վրայ , յիշեցուց թէ 1951ի ընտրութեանց առեն խոստացուած էր նոր տուրքեր չհաստատել, մեծապէս խնայողութիւնները կատարել եւ ելեւմուտքը հաւասարակշռել : Արդ, կը բաւէ բաղդատել 1951ի եւ 1955ի տուրքերուն թուերը, հասկնալու համար թէ ինչպէս կատարուեցաւ այդ խոստումներէն առաջինը : Գալով խնայողութեան, միայն մէկ անգամ կատարուեցաւ 1952ին, Փինէի դահլիճինօրով, իսկ դինուորական ծախքերը այնքան աւելցան որ յաճախ կը յանդիպէին երկրին կարողութենէն վեր քաղաքականութեան մը, առանց սակայն իրապէս ապահովելու ազգային պաշտպանութիւնը : Միայն Հիւսիս. Ատլանտեան Ուխտի ծախքերը պիտի հասնին 107 միլիառ ֆրանքի, համաձայն պաշտօնական հաշիւներու եւ տակաւին վստահ չենք թէ այդ դումարը պիտի չաւելնայ , իբրեւ հետեւանք զօրքի եւ դինամթերքի յաւելման : Հնդկաչինի ծախքերն ալ կը նայն աւելնալ : «Ան առեն ի՞նչ պիտի ըլլայ եղմատոյցային բացը : Թղթադրամի շրջաբերութիւնը պիտի չաւելնա՞յ : Կառավարութիւնը այսօր կ'օգտուի դանձին դիւրութիւններէն եւ դրամագլուխի հրապարակին կացութենէն : Բայց երկա՞ր պիտի տեւէ այս վիճակը : Այս պայմաններուն մէկ հասկնալի է որ կառավարու թիւնը օրինադիծ մը յանձնած է, ընտրութեանց Թուականը կանխելու համար : Անոնք որ երկիրը այս կացութեան առաջ նորդած են, պէտք չէ խուսափին իրենց պատասխանատուութենէն » :

Ընկերային տագնապի մասին ալ խօսելով, Պ. Փինօ բացատրեց թէ աշխատա վարձքը աւելցաւ, սակայն «առոր համար հարկ եղաւ բազմաթախս գործադուլներ տարքել : Մարդիկ երբեք ինքնաբերաբար չեն տար, այլ տեղի կուտան» : Ցետոյ անցնելով առաջարկուած օրինագծին , յայտարարեց թէ հակառակ չեն նոր ընտրութեանց, բայց հարկ է բարեփոխել ընտրական օրէնքը : «Երկդիմի բան պիտի ըլլար քուէարկութիւն կատարել ներկայ դրութեամբ : Մենք չենք ուզեր որ ընտրութիւններ կատարուին անբարոյական կապակցութիւններով : Ֆրանսան դժուարին օրեր պիտի անցընէ : Տաղանդը եւ ճարտարութիւնը բաւական չեն այլեւս : Վաղուան մեծամասնութեան եւ կառավարութեան համար անհրաժեշտ են երկու յատկութիւններ եւս , — արդարութիւն եւ մանաւանդ քաջութիւն » :

Համայնավար ներկայացուցիչը, Պ. Ժաք Տիւքօ, նոյնպէս յայտնեց թէ ինք եւ իր բարեկամները «չեն վախնար նոր ընտրութիւններէն, բայց անհրաժեշտ է որ կառավարութիւնը իր անանկութեան հաշուեկշիռը ներկայացնէ : Այո, նոր ընտրութիւններ կատարենք, բայց զօրաքոչի ենթարկուած եւ Ալժերիա ղրկուած դինուորներն ալ պէտք է քուէարկեն : Անհրաժեշտ է ընտրութիւններ կատարել

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

▪▪ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ▪▪

*

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

« *Հայրենիք* » ամսագրի Հոկտեմբերի թիւին մէջ ծանօթ բանասէր Յ. Քիւրտեան հրատարակած է «Պղնձէ Քաղաքին պատմութիւնը », 21 էջ :

Ուրիշ խօսքով, ամբողջ գործը թարգմանած է արդի աշխարհաբարի :

Այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ :—

Պղնձէ Քաղաքին պատմութիւնը ունի միջնադարեան ռամկօրէնով : Հաւանաբար հայերէնի թարգմանուած է 1200 – 1250ին, Առաբել Անեցիի կամ Շիրակա վանցիի կողմէ, որ 1222ին ալ արաբերէնէ հայերէնի թարգմանած է երազահան մը :

— « Պղնձէ Քաղաքի պատմութիւնը վայելած է գոնէ հօծ տարբեր տպագրութիւններ, որոնց ամենավերջինը՝ 1862ին : Անկէ վերջ ուրիշ թարգմանութիւն չէ եղած :

... Թարգմանութիւնը կատարած եմ իմ ձեռագրաց հաւաքածոյին մէկ ծէ. դարեան Տաղարանէն : Թարգմանութիւնը կատարած եմ պարզապէս մեր հին վիպական դրականութենէն նմոյշ մը ժողովրդական – նացնելու կամ ընթերցողներու ստուար մասի մը ծանօթացնելու համար » :

Պատմութիւնը բարոյախօսական է եւ միջանկեալ կը պարունակէ «կաֆա»ներ (տաղ կամ բառեակ), զոր յօրինած է Գրիգոր Աղթամարցի :

Թարգմանութիւնը սահուն է եւ մէկ շունչով կը կարդացուի :

Անոնք որ կը սիրեն այս միամիտ պատմութիւնը կամ թերեւս թերած լսած են , ապահովաբար շատ մը նորութիւններ պիտի գտնեն, մասնաւորապէս «կաֆա»ներուն մէջ .

«*Ո՛վ որ չատ դանձ կ'ուզէ ժողվել, իր ունեցածէն կը զրկուի , — Ո՛վ որ չատ ժողվէ, իր ժողվածէն պիտի զրկուի* » :

× *Հայրենիք* նոյն թիւին մէջ, վարդգես Ահարոնեան թարգմանաբար կը ներկայացնէ խիստ շահեկան գիրք մը, — « Կովկասեան ռազմադաշտերը եւ Հայերը», ամփոփելով այն մասերը որ կը վերաբերին Հայերուն եւ Հայաստանի :

Գիրքը հրատարակուած է Լոնտոն, Քէմպրիճի համալսարանին տպարանէն : Հեղինակները են Անգլիացի մը՝ Դ. Ալէն եւ Ռուս մը՝ Պ. Մուրատով :

Երկու հեղինակները 614 էջերու մէջ կը ներկայացնեն 19րդ եւ 20րդ դարերու ռուսեւթուրք պատերազմներու պատմութիւնը, 1828էն մինչեւ 1914 – 18 : Նաեւ 1918ի եւ 1920ի հայ–թրքական պատերազմները :

Թարգմանիչին վկայութեամբ, երկու հեղինակները 527 էջերէն միայն 220 էջ նուիրած են Հայերու մասնակցութեան՝ 1828ի, 1853 – 56ի եւ 1877 – 78 ռուսեւթուրք պատերազմներուն, իսկ աւելի լայն՝ 1914 – 20ի պատերազմներուն :

Երկուքն ալ գովեստով կը խօսին հայ կամաւորական գունդերու մասին, իրենց տրամադրութեանց տակ ունենալով նոխ նիւթեր՝ մասնաւորապէս օտար աղբիւրէ :

Գրքին վերջին գլուխը կը փակուի թուրքեւսովետ յարձակումով Հայաստանի վրայ, որուն ֆաղաքական նախապատճառները : Ցարձակման շնորհիւ Թուրքիան ետ ստացաւ ոչ միայն կարսի շրջանը, այլեւ Սուրմալուի գաւառը, «որ 1928էն ի վեր կը գտնուէր ռուսական տիրապետութեան տակ » :

Թարգմանութիւնը, որ շարունակելի է, ամսագրի այս թիւին մէջ գրաւած է 19 էջ (23 – 42) :

Վ.Ա.Հ.

ԺՔՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԸ ԵՒ ՄԻՋ. ԱՐԵՒԵԼՔ

•

ԻՍՐԱՑԻԼ Ա.Լ ՋԻՆԻ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

Զօրս պետութեանց արտաքին նախարարներու խորհրդաժողովը բացուեցաւ երէկ, հինգշաբթի, Ժընեւի մէջ : Բոլորն ալ անձկութեամբ կը սպասեն եզքին : Օրս կարզին գլխաւոր խնդիրն է գերմանական Թնճուկը : Բայց, նոյնքան մտահոգութիւն կը պատճառէ Միջին Արեւելքի կացութիւնը , որ բացառապէս ծանրացած է, եգիպտոսի վերազինման հետեւանքով :

Ամերիկեան աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Եգիպտոս 80 միլիոն տոլարի զէնք պիտի առանայ Չեխոսլովաքիայէն, չատ աժան, — արեւմտեան երկիրներու գիներուն մէկ տասներորդը կամ մէկ հինգերորդը վճարելով : Նոյն աղբիւրին համաձայն ե – գիպտոս պայմանագիր մը կնքած է 200 «Միկ» օդանաւ, հարիւր ռուսական հրաձայլ, վեց սուզանաւ եւ զանազան մեծութեամբ թնդանօթներ գնելու համար անհամբերութեամբ : Զինաստան անգամ աւելի սուղ գնած էր նոյն զէնքերը :

Ինչպէս դրեցինք արդէն, առաջին բեռները Ալեքսանդրիա հասան Օտեսայէն : Ուրիշ նաեւ ալ ճամբան են : Նոյնքան լաւատեղեակ աղբիւրէ մը կը հաւաստեն թէ առուծախը դիւրացնելու համար համայնավարները միայն չիսուն հազար տոլար պին դրած են իւրաքանչիւր «Միկ»ի համար, իսկ մէկ սուզանաւը կը ծախեն 1·500·000 տոլարի : Միւս զէնքերուն գիները ալ նոյնքան մատչելի են : Եգիպտոս ուրիշ դիւրութիւն մը եւս կը վայելէ , — զէնքերու մեծ մասին փոխարժէքը պիտի վճարէ բամպակով եւ բրինձով . բայց արդէն մէկ միլիոն աթէրլինի չէք մը ղրկած է չեխական զրամատուն մը, փութացնելու համար գինամթերքին առաքումը :

ՆՈՐ ՏԵՂԱՊԱՀԸ ԳՈՐԾԻ ՁԵՌՆԱՐԿԵՑ

Պէյրութի մեր թղթակիցը կը գրէ Հոկտեմբեր 26 թուականով .—

Կիլիկիոյ կաթողիկոս. նոր տեղապահին ընտրութիւնը հեռագրով հաղորդուեցաւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին, Պոլսոյ եւ Երուսաղէմի պատրիարքութեանց : Միեւնոյն առեն պաշտօնագիրներ ղրկուեցան Էջմիածնի եւ Սուրբ Նահապետեան – ցուն, կառավարութեանց պետերուն, համայնքներու կրօնապետներուն, կիլիկեան թեմերուն եւ պաշտօնական հաստատու – թեանց :

Նոր տեղապահը, Մորէն եպիսկ. որ միաժամանակ Լիբանանի առաջնորդն է , դործի ձեռնարկած է արդէն : Ամէն օր մինչեւ կէս օր կը մնայ Անթիլիաս :

Ընտրութենէն անմիջապէս վերջ, նոր տեղապահը բազմաթիւ շնորհաւորութիւններ առաւ : Դպրեվանքի սաները խմբովին այցելեցին առաջնորդութեամբ իրենց ուսուցիչներուն : Դպրեվանքին ուսումնապետը, Պ. Բ.Եղիայեան խօսք առնելով շնորհաւորեց տեղապահը եւ վստահութիւն ու հաւատարմութիւն յայտնեց : Տեղապահը շնորհակալութիւն յայտնելով դեղեցիկ, նրատական մը խօսեցաւ : Սաները խմբովին երգեցին «Տէր Կեցո»ն , եւ համբուրեցին տեղապահին աջը :

Լոնտոնի մամուլը զանազան ձեւերով կը պահանջէ որ իշխանուհի Մարկարետ ճչդէ իր դիրքը : Ծանրաբարոյ «Թայմզ»ն անդամ խմբագրական մը հրատարակեց , թելադրելով որ իշխանուհին հրաժարի ամուսնանալուծեալ զինուորականին հետ ամուսնանալու դաղափարէն, յիշելով իր պարտականութիւնները իբրեւ անդամ արքայական դերդաստանին : Նոյն թերթն էր որ վճռական դիրք մը բռնեց Լուսբրա Ֆ.ի հանդէպ, ստիպելով հրաժարիլ պահէն :

ԱՍԱՏՈՒՐ ԽՏՐԵԱՆ

●

Վերջին քանի մը տարիներուն, կը դժնդակէր ընդհանուր տկարութենէ, սակայն երբեք չէինք ենթադրեր որ այն – քան անակնկալ ու ողբերգական պիտի ըլլար իր վախճանը :

Դաժան է մահը, դաւադիր ու չար, եւ իր հարուածը անսպասելի : Ասոր համար չէ՞ արդէն Աւետարանական պատուէրն ու աղդարարութիւնը.— Արթուն մնացէք :

Արթուն, այսինքն պատրաստ՝ ամէն վայրկեան, դիմագրաւելու համար մահը, այս անհրաւէրը, անհրապոյր, այլ ան – խուսափելի այցելուն. դող ու անխիղճ :

Քանի որ մահկանացու են մարդիկ, ու – րեմն՝ ենթակայ են նաեւ, ամէն վայր – կնան, մահուան խորշակին ու անակնկալ հարուածներուն : Մարդոց կը մնայ, հե – ռեւաբար, աշխուրջ ըլլալ, քանի ողջ են ու առողջ՝ կատարելու համար իրենց պարտքը, իրենց անհատական ու հանրա – յին պարտականութիւնը՝ իրենց մերձա – ւորներուն, ժողովուրդին ու ընկերու – թեան հանդէպ, յանկարծակիի չգալու համար :

Խորեան մէկն էր, որ աշխատած էր մեր կեանքի զանազան մարդերուն վրայ եւ կրնանք ըսել՝ կատարած իր պարտքը, որքան թոյլ կուտային իր կարողութիւն – ները եւ կեանքի պայմանները :

Կեսարացի էր, Մուճուսուն գիւղէն, ուր ծնած էր 1893ին եւ իր նախակրթու – թիւնէն ետք, ուսած էր Կեսարիոյ Ս. Կա – րապետ վանքի վարժարանին մէջ, Տըր – գատ եպիսկ. Պալեանի կողմէ հիմնուած, ուսուցչական լաւ կազմով, ազդային չունչով ու կրթութեամբ

Աստուր, աշխոյժ, ուշիմ եւ լայն հե – տաքրքրութիւններով, չէր կրնար երկար մնալ դաւառի մէկ անկիւնը, եւ անցած էր արտասահման :

Ամերիկա եկած էր դեռ երիտասարդ, 1916ին, հազիւ 23 տարեկան ու լծուած հանրային ու կուսակցական աշխատանք – ներու. աւելի ճիշդ է ըսել՝ չարունակած էր իր պատանութեան իսկ ընդգրկած ու – ղին՝ Հ. Ց. Դաշնակցութեան շարքերուն մէջ :

Թէեւ բեղուն, այլ ալեկոծ չէ եղած իր կեանքը, որ անցած է կուսակցական ու համքագրական ասպարէզներուն մէջ : Ե – ղած է, առաջին օրերէն իսկ, «Հայրենիք» օրաթերթին խմբագրութեան անդամ, մէկէ աւելի անդամներ, ինչպէս նաեւ եր – կու անգամ «Ասպարէզ»ի պատասխանա – տու խմբագիր, Կ. Կոմիտէի քարտուղար, քանի մը տարի, Հայ Դատի կամաւոր քարտուղար եւ վերջապէս անդամ՝ հան – րային ու կուսակցական զանազան Մար – միններու : Անցած է նաեւ արտասահման, Կովկաս, Պուլկարիա, Փարիզ, Վիէննա ու Եղիպտոս, պահելով միշտ կապը իր կազմակերպութեան հետ :

Ինչ որ յիշեցինք, իր առօրեան լեցու – ցած է. սակայն Խորեան աւելի էր, քան առօրեայ այդ աշխատանքները : Մտաւո – րական մըն էր, հրապարակագրի ուժեղ խառնուածքով : Գիտէր մեր լեզուն, ու – նէր Դաշնակցութեան դաւանանքը, ա – ռողջ ու անսասան : Իրրեւ հրապարակա – գիր, իր յօդուածները ազդային ու կու – սակցական հարցերու շուրջ, եւ, մանա – ւանդ, իր խմբագրականները, «Ասպա – րէզ»ի խմբագրութեան գլխավորութեան տարիներուն, արժանի էին ուշադրու – թեան : Ունէր ըսելիք եւ գիտէր ուժ դնել իր տողերուն մէջ, կարճ, կորուկ եւ սուր : Իր ոճը՝ արագ, իր աշխատելու կերպին նման, հրապարակագրական էր եւ հաճելի. իր դատողութիւնը չիտակ եւ ընդունելի, իսկ իր փաստարկութիւնը՝ ամուր ու ապահով : Հրապարակագիր էր, լաւ թարգմանիչ ու քաղաքական տեղե – կութիւններու ամփոփ պատկերացնող, սրարշաւ ու սուր մտքով եւ լաւագոյն ընտրութեամբ :

Ընկերական էր, մեղմ իր բնաւորու – թեամբ, սրամիտ ու հաճելի ալ, խառ – նուածք մը՝ որ կը հակասէր իր դրու – թիւններուն թափին ու փաստարկութիւն – ներու զօրութեան : Տարակոյս չկայ, որ կրնար աւելին տալ, քան ինչ որ տուած է՝ սակայն Խորեան աւելի էր, քան առօրեայ աշխատանքները : Մտաւո – րական մըն էր, հրապարակագրի ուժեղ խառնուածքով : Գիտէր մեր լեզուն, ու – նէր Դաշնակցութեան դաւանանքը, ա – ռողջ ու անսասան : Իրրեւ հրապարակա – գիր, իր յօդուածները ազդային ու կու – սակցական հարցերու շուրջ, եւ, մանա – ւանդ, իր խմբագրականները, «Ասպա – րէզ»ի խմբագրութեան գլխավորութեան տարիներուն, արժանի էին ուշադրու – թեան : Ունէր ըսելիք եւ գիտէր ուժ դնել իր տողերուն մէջ, կարճ, կորուկ եւ սուր : Իր ոճը՝ արագ, իր աշխատելու կերպին նման, հրապարակագրական էր եւ հաճելի. իր դատողութիւնը չիտակ եւ ընդունելի, իսկ իր փաստարկութիւնը՝ ամուր ու ապահով : Հրապարակագիր էր, լաւ թարգմանիչ ու քաղաքական տեղե – կութիւններու ամփոփ պատկերացնող, սրարշաւ ու սուր մտքով եւ լաւագոյն ընտրութեամբ :

Ընկերական էր, մեղմ իր բնաւորու – թեամբ, սրամիտ ու հաճելի ալ, խառ – նուածք մը՝ որ կը հակասէր իր դրու – թիւններուն թափին ու փաստարկութիւն – ներու զօրութեան : Տարակոյս չկայ, որ կրնար աւելին տալ, քան ինչ որ տուած է՝ սակայն Խորեան աւելի էր, քան առօրեայ այդ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ԺՈՂՈՎ. ԵՐԳԵՐՈՒ

•

Ազգօգուտ նոր հրատարակութիւն մը ևս լոյս տեսաւ Փարիզի մէջ.— «Հաւաքածոյ հայ ժողովրդական երգերու Ջմշածադէզի եւ շրջաններէն»: Նիւթերը հաւաքել է Ցովհաննէս Աճէմեան, եղանակները գրի առած՝ Աւետիս Գ. Մեսրոպեանց եւ հրատարակիչը՝ Բիւզանդ Աճէմեան:

Այս հաւաքածոն պարունակում է եօթանասունմէկ երգ միմիայն մի գաւառից: Ինչպէս չգովել Պ. Ցովհ. Աճէմեանը այս մանրակրկիտ աշխատութեան համար, թէ ինքը հաւաքելով, թէ նոյն գաւառի իր բարեկամները եւ զատելով պարզական, երգական աղբիւրները երգերի կազմին վերայ, դուռ հայկական բնաւորութիւնը դանելով, ինչպէս եւ հայացնելով բառերը:

Մի փոքրիկ բառագիրք կպցուած է աշխատութեան վերջը եւ հասկանալի դարձնելով խօսքերը ու արտայայտութիւնները: Մեծ աշխատանք է կատարած Պ. Աւետիս Մեսրոպեանցը այնքան պարզօրէն ներկայացնելով շատ բարդ, զարդարանքներով լեցուն (մէլիսմ) եղանակները: Պ. Ց. Աճէմեան նշմարած է, թէ կիներու ղերը որքան մեծ է եղած երգերը յօրինելու եւ ոչ միայն եղանակները, այլ եւ բառերը՝ շատ անգամ քաղցր միամիտ, վէճ, բայց եւ ղայրն ու խորամիտ: Այդ փաստը կոմիտաս վարդապետը ժամանակին դիտած էր, երբ գիւղերը կը պտտէր ու կը հաւաքէր երգերը: Իր մի սքանչելի «Օրօր»ը նշանակած էր մի ծառի յետեւ պահուած՝ լսելով մի 15 տարեկան երի տասնդր հարսի, որ կ'օրօրէր իր զաւակը:

Այս հաւաքածուին մէջ կան հարսանեկան երգեր, Անտունիներ, Աշխատանքի, սրախօսական, ղրօսանքի երգեր, պարերգեր, զուռնայի եղանակները եւ չերեր: Ինչ հարուստ եւ ինքնատիպ նիւթ մեր երիտասարդ երաժիշտների համար, առանց Պ. Մեսրոպեանցը որ այդպիսի յաջող գործ կատարած է եւրոպականի վերածելով, եւ պահպանելով դուռ հայկական ոգին:

Ի վերջոյ պէտք չէ մոռանալ Պ. Բիւզանդ Աճէմեանը, որ այնքան սիրուն ձեւով հրատարակած է ժողովածուն, թէ արտաքին նկարով, ընտիր թղթով ու ձայնագրութիւնները այնքան պարզ, լաւ գծուած, իսկ Պ. Ցովհաննէս Աճէմեանի յառաջաբանը ջերմագին պնահատելի է իր այնքան բարեխիղճ բացատրութիւն ներով, որոնք միանգամ եւս կ'ապացուցանեն հայ ազգի երաժշտական մասնաւոր ընդունակութիւնը եւ զգայնութիւնը:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԲԱՐԱՑԵԱՆ

առարկան կուսակցական զեկավարութիւնն ու տիրապետութիւնը չեն, այլ նոյնինքն մեր ազգային համայնական անձեռնմխելի իրաւունքներն են, որոնց հանդէպ հակառակորդ ճակատը, զործակցութեամբը պաշտօնական անձնաւորութիւններու, կը դաւէ անմիտ կերպով:

ՄՀԵՐ

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

(Քաղուած երեւանի թերթերէն)

ՎԱՀՏԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆԻ ծննդեան 50ամեակի առթիւ յոբելենական հանդիսու – թիւն մը սարքուած էՍեպտ.30ին երեւանի մէջ: Ներկայ եղած են բազմաթիւ զրող – ներ, ընթերցողներ, արուեստագէտներ: Բացումը կատարած Ստ. Զօրեան: Վ. Անանեանի զրական զործունէութեան մասին խօսած է Ս. Աղաբաբեան, չեշտելով Հայաստանի բնութեան տաղանդաւոր երգչի ստեղծագործ: յատկութիւնները: Ան նշած է որ Անանեան ժառանգելով մեր բնաշխարհիկ զրականութեան լաւագոյն աւանդութիւնները, արժէքաւոր ա – ւանդ ներմուծած է խորհրդահայ զրականութեան մէջ: Խօսեցան նաեւ Բր. Թա – փալեան, Գ. Զարեան, Հր. Ցովհաննիսեան, Ս. Ցարութիւնեան, Վ. Տալեան: Ամփոփ վերջ խօսեցաւ Վ. Անանեան: Տեղի ունեցաւ նաեւ համերգ լաւագոյն արուեստագէտներու կողմէ:

ՑՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ մասին վերջ մը զրած է իր աղջիկը, Նուարդ, նկարա – զրելով իր հօր մանկութեան եւ պատա – նեկութեան օրերը: Գիրքը կը բաղկանայ 149 էջերէ, հետեւեալ զլուխներով.— «Բանաստեղծի ծննդավայրում», «Պա – պերը», «Հայրը», «Մայրը», «Անհոգ եղնարածը», «Մաղերի» եւ «Հէնք – եաթների աշխարհում», «Ընտանեան զր – կում», «Սարերը», «Գիւղացիների մօտ», «Դասեղի զպրոցում», «Զալալ օղլում», «Դպրոցական տարիները Թիֆլիսում»: Գրքին մէջ զետեղուած են նկարիչ Հ. Ռուխկեանի «Ցովհ. Թումանեանը Ներսիսեան զպրոցի աշակերտ», «Ցովհ. Թումանեանի հայրը՝ տէր Թադէոսը», մանիտանկարները եւ Ա. Աբովեանի, Ն. Նալբանդեանի, Պետրոս Ադամեանի, Շեքսպիրի լուսանկարները եւ Թումանեանի զրած առաջին ոտանաւորներու ձեռագիրներու նկարները:

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ Աբուսեակի (Փափազեան) մասին զիրք մը զրած է Գ. Սահակեանն, ներկայացնելով անոր կեանքն ու զործը: Աբուսեակի անուան հետ է կապուած այն պայքարը, զոր արեւմտահայ մտաւորականութիւնը կը մղէր սովետանական բռնապետական կարգերու դէմ յանուն ազգային թատրոնի զարգացման: Աբուսեակ արեւմտահայ առաջին դերասանուհին է: Հեղինակը օգտագործած է պարբերական մամուլի նիւթերը եւ ժամանակակիցներու յիշողութիւնները: Գրքին մէջ զետեղուած են Աբուսեակ Փափազեանի, Սրապիոն Հէքիմեանի, Մկրտիչ Պէշիկթաշլեանի, զերասանուհի Եղսանուհի Գարագաշեանի լուսանկարները եւ «Արեւելեան թատրոնի» ներկայացումներու մէկուն ազդը:

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ... զինեզարանին մէջ կ'երեւին բացի օտար աշխարհահռչակ զինիի չիշերէն, երկար տարիներէ ի վեր պահուած հայկ. ընտիր զինիի չիշեր: Լեցուն են բոլոր չիշերը իտալական, ֆրանսական, փորթուգալեան, սպանիական, հունգարական, վրացական զինիներով: Ուշադրաւ են հետեւեալ վաճառանիշով հայկական զինիները.— «Էջմիածին», «Նոյեան», «Մեղրի», «Ոսկեհատ»:

ՓԱՐԻԶԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԸ

Փարիզի եկեղեցւոյ կրթական կեդրոնական ժողովը իր երկրորդ նիստը զումարեց Ապր. տան մէջ:

Նախ կատարուեցաւ զիւանի ընտրութիւնը հետեւեալ կերպով.— Պ. Պ. Ցակոբ Տէր Ցակոբեան առենապետ, Ս. Գալուստեան առենադպիր, Ցարութիւն Սարաֆեան զանձապահ, եւ Մ. Պարսամեան, Ց. Պօղոսեան եւ Վ. Իշղալացեան խորհրդականներ:

Ժողովը նկատի առաւ նախորդ դպրոցական տարեկան նիւթական ու կրթական վիճակը եւ սա համոզման եկաւ թէ Փարիզի գպրոցական գործը ի վիճակի է ինքնապահ ըլլալու: Այսպէս թաղային կրթական մարմիններու հայթայթումէն, հաւաքուած նուէրներէ, հանդէսներէ եւ եկեղեցւոյ պնակներէ անցեալ շրջանին հասոյթ գոյացած է 930·000 ֆրանք: Իսկ ծախք մէկ միլիոն հարիւր քառասուն հինգ հազար ֆրանք, որով պոյացած է 219 հազար ֆրանքի բաց մը՝ որ փակուած է եկեղեցիին անտուկէն:

Այս հիման վրայ պատրաստուեցաւ գալ տարուան ելմտացոյցի հաշուեկշիռ մը, որ պիտի ներկայացուի կեդրոնի վարչութեան վաւերացման: Այս տարեկան եւ մտացոյցին գործադրութիւնը պիտի պատկանի կեդր. յանձնաժողովին, կր – թական գործին վերաբերեալ հաշիւները պիտի պահուին առանձին տոմարով իր զանձապահին հսկողութեամբ, բայց դրամները պիտի մնան իրենց աւանդ եկեղեցին անտուկը:

Յայտնուած փափաքին վրայ, հատատուեցաւ գպրոցներու համար կրօնական դասախօսութեանց չարք մը: Տ. Ադոլֆ Ցայլակեան ամէն հինգշաբթի կարգով պիտի այցելէ եւ դասախօսէ տղոց կրօնքի եւ հայ եկեղեցիի մասին:

Ժողովը զրաղեցաւ նաեւ Պէլվիլի գպրոցին վերաբացման եւ կրթական մարմնին վերակազմութեան խնդրով:

Ժանթիյլիի գպրոցը ուսուցիչ չունենալով, պաշտօն յանձնուեցաւ քարտուղար Պ. Գարակէօզեանի յարմար թեկնածու մը ընտրել եւ ղրկել, չուտով վերսկսելու համար այդ թաղին կրթական գործը:

Կարդ մը գպրոցներու իրրեւ նախահաշիւ տրամադրուեցաւ չիսուն հազար ֆրանքի մօտ գումար մը: Տեղական մարմիններու հետ խորհրդակցական եւ ուսուցչական ընդհ. ժողովի հարցերը պիտի քննուին յառաջիկայ նիստին:

(ԴԻՒԱՆ)

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ բնակչութիւնը 7 առ հարիւր աւելցած է 1950 – 1954ին, բարձրանալով 162·409·000ի: Քալիֆոր – նիոյ բնակիչներուն թիւը կը հաշուեն 12·500·000:

ԻՐԱՆի Շահը մերժեց ներում շնորհել Տօքթ. Մոսատեղի, իր ծննդեան առթիւ: Զինուորական տեսանին ընդհ. դատախազը, զօր. Ազմուտեհ, յայտարարեց թէ Շահը արդէն միջամտած էր կրճատելու համար նախկին վարչապետին պատիժը, նկատի առնելով անոր անցեալ ծառայութիւնները: Տօքթ. Մոսատեղ դեռ տասը ամիս պիտի մնայ բանտը, պատիժը լրացնելու համար:

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

•

— Այդ պարապային, ըսէք, պատմեցէք Գարա Քեմալի հետ ձեր ունեցած չփումները: Դուք խորհրդակցեր էք Քեմալի պատրաստած մէկ ծրագրին չուրջ:

— Կը վստահեցնեմ ձեզ թէ ծրագիր չկար, այլ ուրուագիծ մը որուն հիմնական կէտերը առաջուց ճշդուած էին, այդ մասին տեսակցեցանք: Ըսի թէ առաջին օրէն ծրագրած էի կուսակցութիւն մը կազմել: Բաուֆ պէյի հետ համաձայնելէ վերջ, որոշեցինք Գարա Քեմալ պէյի երթալ, ես գինքը Անգարայէն կը ճանչնամ: Թերթերու մէջ յաճախակի Իթթիհատական կոնգրեսու անուններ կը կարդայինք, այս առթիւ իշէնիներու մասին կը խօսուէր: Ես սկսեր էի մտահոգուիլ եւ Բաուֆ պէյի հարցուցի թէ ո՞վքեր են այս Իթթիհատականները, հասկնանք: Գարա Քեմալ պէյի եւս նոյնը հարցուցի, որովհետեւ նպատակս էր հասկնալ թէ Իթթիհատական կուսակցութիւնը տակաւին գաղտնօրէն կ'ապրի՞ ու կը զործէ՞ երկրին մէջ: Կ'ուզէի զգուշացնել գինքը եւ այս նպատակով պահանջեցի որ Գարա Քեմալ օժանդակէ ինծի: Ան ինծի հետեւեալ պատասխանը տուաւ. «Ես չեմ ուզեր երեւալ քաղաքական աշխարհի մէջ: Թող ընկերներս օժանդակեն»:

— Զեզմէ ոմանք հրամանատար, ոմանք ալ երեսփոխան կ'ըլլան, յետոյ ալ կ'ելթան այդպիսի մարդոց հետ կը զործակցին: Ա՞յս է հայրենիքի ծառայութիւնը, Հիւսէյին Աւնի պէյ:

— Անշուշտ, ազգ եւ հայրենասիրութիւն, բարիկամեցողութիւն, անկեղծութիւն եւ ծառայութեան ոգի, ուրիշ ի՞նչ կրնայ ըլլալ որ:

— Դուք չէի՞ք որ նախապէս դէմ էիք Քեազըմ Գարա Պէքիր փաշայի, եւ յետոյ զացիք միացաք անոր:

— Եւ սակայն զործակցեցաք Գարա Քեմալի հետ, երկիրը չարիքներու առաջնորդող այդ մարդուն հետ:

— Ո՛չ, չզործակցեցայ, միայն ուզեցի Իթթիհատականութեան մասին բացորոշ տեղեկութիւններ քաղել իրմէ:

« ՔԻՒՐՏԵՐՈՒՆ ԵՏԻՆ ՀԱՑԵՐ ԿԱՆ »

Նախապահը հարցուց Հիւսէյին Աւնիի.— Շէյխ Սայիտի ըմբոստութեան կազմակերպիչներէն, կախաղան հանուած եւսուֆ Զիայի հետ տեսակցութիւն մը ունեցած էք, այդ մասին բացատրութիւն տուէք:

— Մեր զրասենեակը խօսակցեցանք: Գարա Վասըֆ եւ Նէճաթի պէյերն ալ հոն էին: Եուսուֆ Զիա զսաւ թէ Բ. խմբակին զերքը զօրաւոր է, այնտեղ կառավարութեան ձայնը տկար է, եթէ այս խմբակցութիւնը կացութեան տէր զառնայ, կրնայ իսկական ուժ մը հանդիսանալ եւ յաղթշրջում առաջ բերել: Ես ալ պատասխանեցի թէ՝ «քու ով ըլլալդ պիտեմ, եթէ կառավարութիւնը տկար է, ես պիտի զօրացնեմ զայն որովհետեւ լաւ գիտցիր թէ՝ Քիւրտութեան եւ Հայութիւնը կայ, մենք ենք որ Մուսթաֆա Քեմալ փաշան պիտի ներկայացնենք այնտեղ, մենք ձեր պիտցած ընդդիմադիրներէն չենք»: Իմ այս խօսքերուս վրայ, եուսուֆ Զիա սրդողեցաւ, գինաց: Ալ անգամ մըն ալ երես չունեցաւ գիս տեսնելու:

— Ալի Իհսան փաշա (Սաղիս) ներկայ էի՞ր այս վիճաբանութեան:

— Չէր եկած: Ապտիւլգաթիրն ալ սանկ կը ճանչնամ: Ես կ'ուզէի հասկնալ թէ Գարա Քեմալ որու հաշուոյն կ'աշխատէր, ան վարագոյրին եւեւէն կը զործէր:

— Զիա Խուրշիտ քու ընկերդ եղած է, մահափորձ մը սարքած է, Շեյքըի եւ Բաուֆ պէյերը տեղեկութիւն կ'ունենան ասկէ, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ զուն անտեղեակ կը մնաս:

— Լաւ գիտէք որ պատուաւոր եւ քաջ մարդ մըն եմ: Բացարձակապէս տեղեկութիւն չունիմ, ես դիտութեան մարդ եմ, եւ ոչ թէ Քոմիթէճի: Հաֆըզ Մէհմէտի ծածուկ զործերէն ալ տեղեկութիւն չունիմ:

(Շար.)

նաեւ Ալժերիոյ մէջ : Համայնավարները վճռած են պայքարիլ դահլիճին քաղաքականութեան դէմ եւ ամէն բան փորձել, ընկերային յառաջիմութեան եւ ազգային անկախութեան քաղաքականութիւն մը պարտադրելու համար »:

Ուրիշ քանի մը ճառերէ ետք, եզմտական նախարարը բացատրեց թէ մինչեւ տարեվերջ բացը պիտի ըլլայ 495 միլիառ ֆրանք, որուն դիմաց կը նախատեսեն 65 միլիառի յաւելուածական հասոյթ եւ ա – մերիկեան օգնութիւն: «Բուն բացը այս տարի պիտի հասնի 500 միլիառ ֆրանքի: 1956ին նոր ծախքեր պիտի ունենանք »: Ընկերային խնդիրներու մասին ալ խօսե – լով, նախարարը հաստատեց թէ ժամա – կան աշխատավարձը որ հարիւր ֆրանք էր 1951ին, 137·5ի բարձրացաւ 1955 Ցու – լիսին: Գիները կայուն մնացած ըլլալով երեք տարիէ ի վեր, աշխատաւորներուն դնելու կարողութիւնը 21·6 առ հարիւր աւելցած է, ինչ որ ամենաբարձրն է բաղ – դատելով ուրիշ երկիրներու հետ :

Գիշերային նիստին մէջ երկար ճառ մը խօսեցաւ վարչապետը, բացատրելով ժա – մանակէն առաջ ընտրութիւններ կատա – րելու անհրաժեշտութիւնը :

× Երկկառավարութիւնը երկու անդամ պարտուեցաւ: Եթէ վստահութեան քուէն չտայ, Ազգ· ժողովը անմիջապէս պիտի քննէ նոր ընտ – րութեանց խնդիրը :

«ԱՊԱՀՈՎԵՑՔ ՄԵՐ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ»

Կը հաստատուի թէ Իսրայէլ պաշտօնա – պէս օգնութիւն խնդրած է արեւմտեան պետութիւններէն, կարենալ դիմադրաւե – լու համար արաբական երկիրներու վե – րաղինման վտանգը: Իսրայէլի վարչա – պետը, Մոչէ Շարեթ այս կոչը ուղղեց Փարիզի մէջ, Անգլիոյ արտաքին գործե – րու նախարարին հետ տեսակցած առեն : Այդ միջոցին անգլ· դեսպանատուն կը դանուէր Մ· Նահանգներու արտաքին նա – խարարը, քննելու համար Պաղեստինի կացութիւնը: Ներկայ էր նաեւ Փարիզի հրէական դեսպանը: Պ· Շարեթ բացատ – րեց թէ կացութիւնը չատ վտանգաւոր է եւ աւելցուց.— « Իսրայէլ կարելին պիտի փորձէ կանխելու համար պատերազմի վերսկսումը արաբական երկիրներու հետ: Սակայն մենք ալ պէտք է օգտուինք զէնքերու յարաճուն հայթայթումէն, դի – մադրաւելու համար այս նոր վտանգը»:

Այս առթիւ իրազեկները դիտել կուտան թէ Եգիպտոսի վերաքինումը Զեխոսլո – վաքիոյ միջոցաւ՝ բոլորովին խախտած է ռազմական հաւասարակշռութիւնը դոր կը պահէին արեւմտեան երկիրները 1950ի համաձայնութեամբ: Ասկէ զատ, Մոչէ Շարեթ կը պահանջէ որ արեւմտեան երեք պետութիւնները երաշխաւորեն իրենց հո – ղային ամբողջութիւնը: Անգլիոյ արտա – քին նախարարը խոստացած է խնդիրը քննել Ե· Միութեան ներկայացուցիչնե – րուն հետ, Ժընեւի մէջ :

Վերջին լուրերու համաձայն, չորս ար – տաքին նախարարները Մէյնի Արեւելքի կացութիւնը պիտի քննեն անմիջապէս, առանց սպասելու որ խնդիրը օրակարգ անցնի: Կացութեան ծանրացման ապա – ցոյց կը համարուի նաեւ հետեւեալ պա – րագան.— Պերլնի իտալական դեսպանը, որ իբրեւ դիտող պիտի մասնակցի Ժընեւ – ի խորհրդաժողովին, հասկցուցած է թէ իր երկիրը կ'ուզէ ձայն ունենալ Մէյերկ – րականի վերաբերեալ որեւէ հարցի կար – գադրութեան մէջ :

Ուրիշ ուշագրաւ պարագայ մը եւս, — Մոսկուայի մամուլի վերաեսուչը լրա – գրական ասուլիսի մը առթիւ հաստատեց թէ Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի վէճը առաջին առթիւ պիտի քննուի Զորս Մեծերու կողմէ, Ժընեւի մէջ :

× Մ· Նահանգներու արտաքին գործե – րու պաշտօնատունէն կը պնդեն թէ Ե· Միութիւնը քանիցս առաջարկած է Իսրա – յէլի ալ զէնք ծախել :

× Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ նոր ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի սահմանին վրայ: Երկու կողմերը իրար կ'ամբաստանեն: Իսրա – յէլի ներկայացուցիչը մասնաւորաբար ծանրակշիռ կը նկատէ այս միջադէպը, պինուորական գործողութիւն համարելով զայն :

.....

ԱՆԳԼԻՈՑ եզմտական նախարարը ե – րեսփ· ժողովին յանձնեց նոր եզմտացոյ – ցը, որ նոր տուրքեր կը հաստատէ չատ մը ապրանքներու վրայ, քանկէն մինչեւ 50–60 առ հարիւր (ինքնաշարժ): Ուրիշ միջոցներ ալ ձեռք պիտի առնուին, դրա – մին արժէքը պահելու համար :

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9 – 12

ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 24, Rue St. Victor

Կը նախագահէ ԸՆԿ· ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկ· ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ եւ փր· ընկերվարական կուսակցութեան ներկայացուցիչը՝ PIERRE RIMBAT (Membre du Comité Direction S.F.I.O.)

Ուղերձ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդին կղմէ :

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Օր· Ս· ՏԻՐ ԿՈՄՍԵԱՆ (Լիոնի Օփերայէն), եւ Պ· Պ· ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ եւ ՊՕՂՈՍԵԱՆ երգ :

Պ· ԶԱՒԻՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ (լիսանսիէ տէ քոնսէր) (ջութակ) :

Ծանօթ դերասանուհի ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԽԼՏԼՃԵԱՆ եւ ընկերներ ՂԱՐԻՊԵԱՆ եւ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն) :

Պ· Կ· ՍԱՐԵԱՆի նուագախումբը մէջ ընդ մէջ պիտի նուագէ հայկական նոր եղանակներ :

Հանդէսը կը սկսի ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 9ին :

Իսիէն օթօբարը կը մեկնի ժամը 20·15ին Պ· Զաուիկեանի սրճարանին առջեւէն : Շաւիլէն օթօբարը կը մեկնի «Փուէն տը Շաւիլէն» ժամը 8ին :

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ տեղական կոմի – տէի, մասնակցութեամբ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Սանուհիներու եւ Ֆ· Կ· Խաչի :

Մեծ պատրաստութեամբ կը սպասուի այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30էն մին – չեւ առաւօտ 3, քաղաքապետութեան Ն· – րակառոյց չքեղ սրահին մէջ :

Կը նախագահէ ընկ· ԱՒԵՏԻՍ ԳԱԼԻԿԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (Փարիզէն) :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, կարող ուժերու կողմէ, արտասանութիւն – ներ, երգեր եւ համճլի անակնկալներ :

Հանդէսէն ետք խնջոյք եւ պար, ընտիր նուագախումբ :

Մուտքը ազատ է :

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

« ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ »

Երգչախումբի վերամուտ առթիւ, կիրակի 30 Հոկտ·, ժամը երեքէն տասը, Ազգ· տան թատերասրահին մէջ :

Կը հրաւիրուին Սիփան – Կոմիտասի բոլոր անդամները եւ համակիրները :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ

Մարսէյլի Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան առաջին մեծ պարահանդէսին, Այս շաբաթ դիշեր մինչեւ լոյս :

Սալօն Ալհամպրայի չքեղ սրահներուն մէջ, մասնակցութեամբ Ֆրանսական ձայնասփիւռի նշանաւոր նուագախումբ՝ Le Roi du Typique *ROGER GOMEZ* et son ensemble

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Այս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8·30էն մինչեւ կէս գիշեր, Սալօն Ալհամպրա – յի չքեղ սրահին մէջ (334 Պուլվ· Շավ), հովանաւորութեամբ Մարսէյլի Ազգ· Կեդր· վարչութեան : Կը նախագահէ Տօքթ· ՅԱԿՈԲ ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐԼԵԱՆ, ա – ռենապետ Ազգ· Կեդր· վարչութեան եւ կազմակերպութեամբ Մարսէյլի եկեղե – ցիներու ներկայացուցիչներու յանձնա – ժողովին :

Մանրամասն զեկուցում Մարսէյլի կա – թող· պատգամաւորի Պ· ՎԱՐԴԱՆ ՍԱՐ – ԳԻՍԵԱՆի կողմէ՝ Էջմիածնի կաթողիկոսի ընտրութեան, Օծումին, Միւռոնօրհնէքի եւ եպիսկոպոսներու ձեռնադրութեան եւ տպաւորութիւններ Հայաստանի վե – րելքին մասին :

Գեղարուեստական բաժին : Երգեր եւ արտասանութիւններ :

ԼԻՈՆ

ԱՄԵՆԱՑՆ Հայոց Հայրապետի ընտ – րութեան կեդր· Ֆրանսայի պատգամա – ւոր Պ· ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ Հա – յաստանէն (Էջմիածինէն) վերադարձած ըլլալով, այս շաբաթ, ժամը 20·30ին, 6րդ թաղապետարանի 58 ռիւ տը Սէզ – Լիոն, սրահին մէջ պիտի խօսի նիւթ ու – նենալով՝

ՀԱՑՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀԸ ԻՆՉՊԻՍ ՈՐ Է ...

Միեւնոյն առեն պիտի հաղորդէ կա – թող· ընտրութեան եւ Միւռոնօրհնէքի մանրամասնութիւնները : — (Դիւան Ազգ· Միութեան) :

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ

Մօտ առենէն հրապարակ կ'ելլէ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Մարսէյլի ըղձանի « ԳՈՅԱՄԱՐՏ » օրացոյցը, հետաքրքրա – կան դիտելիքներով, կենսագրականնե – րով, երգերով եւ արտասանելիք բանաս – տեղծութիւններով : Խնամեալ խմբագրու – թեամբ եւ պատկերազարդ :

Ապսպրաւճարները կատարել անմիջապէս : Դիմել՝ ընկ· Ազդին Մարտիրոսեան :

6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille

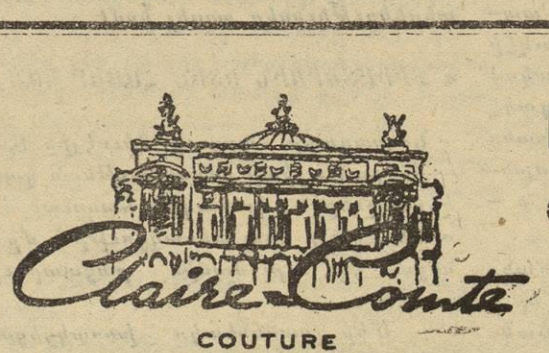
Դրամական առաքումները կատարել՝

Agopian Barsam, 10, Rue Colbert. Marseille

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՊՐԻՒՍԻԼ · — Ինչպէս ուրիշ տարիներ այս տարուան մեր արձակուրդի ըղձանը Նիսի մէջ անցուցինք մեր սիրելի բա – րեկամներով, — Կ· Երամեան, Տէր եւ Տիկին Ս· Երամեան, Տիկին Սարըեան, Տէր եւ Տիկին Ա.Էմեան, Պ· Ս· Հանէս – եան, Օր· Մառի Հանէսեան, Տէր եւ Տի – կին Ս· Պուլտայճեան, որոնց ջերմ հիւ – րընկալութեան համար կը յայտնենք մեր ջերմ շնորհակալութիւնները :

Տէր եւ տիկին Յ· ՃՇՄԱՐՏԱՒՕՍ

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34

— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն ննկատի ունենալ :

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ **Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ**

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՅ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Յ· Դ· Ազգիւր – Սերոբ եւ Մ· Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ օր, ժամը 21ին, Ծա – նօթ հաւաքատեղին : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԻՍԻ.— Հ· Յ· Դ· Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս շաբաթ ժամը 8·30ին, Ժրմեան սը – րահը: Շատ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտա – ւորիչ :

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՓՈԼՈՄՊԻ Հ· Յ· Դ· «Արամ» ենթակոմիտէի ժողովը այս ուր – բաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքա – տեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՎԱԼԱՆՍ.— Ֆ· Կ· Խաչի ընդհ· ժողո – վը այս շաբաթ, ժամը 20ին, Ա· Ահարոն – եան սրահին մէջ: Խիստ կարեւոր օրա – կարգ: Կը խնդրուի բոլոր ընկերուհին – ըէն ներկայ ըլլալ :

ՎԱԼԱՆՍ· — Համախարբերդցիական Միութեան մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պ· Գ· Սի – մոնեանի սրճարանին մէջ, 26 ռիւ Պէլ Ի – մաժ: Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր հայ – րենակիցները: Օրակարգ.— Զեկուցում 15րդ պատմ· ժողովի, ընթերցում չր – ջաբերականի եւ նամակներու :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի Ալֆորվիլի Ս· Պ· Պ· եկե – ղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի հանգուցեալ հոգեւոր հովի – ւին՝ Տ· Գէորգ քհնյ· Դաւիթեանի մահ – ուան տարելիցին առիթով: Կը խնդրուի իր յիշատակը յարգող ժողովուրդին, ներ – կայ ըլլալ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ· Կ· Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղի տա – րեկան ձեռնարկը, Նոյեմբեր 26ին, չա – բաթ դիշեր :

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՓԵՐԼԱՇԵԶԻ դերեզ – մանը, կիրակի՝ 6 Նոյեմբեր կէսօրէ վերջ: Մաքրամասնութիւնները յառաջիկայիս :

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ «ՆՕԹԸՐԸ ՏԱՄ ՏԸ ԼԱ ԿԱՐՏ»Ի ՍՐԲԱՎԱՅՐԸ

Քանիերորդ Ուխտագնացութիւնը Մար – սէյլիոյ հայ գաղութին դէպի «Նօթրը Տամ տը լա Կարտ»ի Սրբավայրը, այս կիրակի

Սոյն ուխտագնացութեան արարողու – թիւնը պիտի կատարուի Մարսէյլիոյ վե – ճակատը՝ Յովհ· Մըլէ արք·ի բարձր հո – վանաւորութեամբ եւ նախագահութեամբ նոյն Սրբավայրին մեծաւոր՝ Յովհ· Մե – րչեան :

Սոյն օրը, ժամը 9ին, հայ հաւատաց – եալները պիտի հաւաքուին Սրբավայրին մէջ, ու ժամը ճիշդ 9·30ին հանդիսաւոր ճաշատուր Ս· Պատարագ պիտի մատուցա – նէ Հ· Կարապետ Թ· Ծ· Վ· Ամատունի, ընդհ· փոխանորդ Կարդինալ Մորիս Ֆել – թէնի: Սրբազան երգերը պիտի կատար – ուին Մարսէյլիոյ Հայ Կաթողիկէ եկե – ղեցւոյ Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ երգչա – խումբի կողմէ:

Ճաւարտ Պատարագի հանդիսաւոր հո – գեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի վերջին երկու պատերազմներու ընթաց – քին ինկած համայն նահատակներուն հա – մար :

Մեր այս քահանորդ Ուխտագնացու – թեան առթիւ, նոյն օրը ժամը 12·30ին ընտանեկան ճաշ մը տեղի պիտի ունենայ Սալօ՝ Միչէլի չքեղ սրահին մէջ, 25 – 27 Ռիւ Ալտրպէր: Մարսէյլ :

Տոմսակներուն համար դիմել Մարսէյլի Հայ կաթողիկէ եկեղեցւոյ հոգաբարձու – թեան, 92 Ռիւ տ'Օպանեը :

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

30 Հոկտ·, կիրակի, կէսօրէ վերջ ժա – մը ճիշդ 4ին, Պոմոնի Ս· Գրիգոր Լուսա – ւորիչ եկեղեցւոյ սրահին մէջ:

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ կը ներկայացնէ՝ «Պատյտ մը Հայ գրականութեան պարտէ – զին մէջ » :

Արտասանութիւն՝ արձակ եւ բանաս – տեղծական կտորներու :

ԿԱՐԵՒՈՐ.— Երեկոյթը մէկ ժամ կը տեւէ: Ճիշդ որոշեալ ժամուն սրահին դռները կը փակուին որեւէ խանգարմանե – առիթ չտալու համար :

Ծախսերու մասնակցութիւն :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամսեայ 1500 ֆր.

Արտասահման տարեկան 3500 ֆր. կամ $ 10 — Նմուշ 2 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ • SAMEDI 29 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7814 — 31e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3225

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՄՓՈՓՈՒԻԼ

•

Հիմա որ Կլիւիկեան Ամրոցը նոր տեղա – պահ մը ունեցաւ, հաւատա՞նք թէ պիտի դադրի կարգ մը թերթերու կողմէ բաց – ուած ժխորը :

Եթէ ոչ ուրիշ բան, դէթ Մերձին Արե – ւելքի ամպամած երկինքը պերճախօս ապ – դարարութիւն մըն է, որպէսզի դադրի :

Մնաց որ, չափազանց երկար տեւեցին չափուելու մարզանքը եւ խօսքի տակ չմնալու մարմաջը :

Ի վերջոյ ընտրութեան մը այս կամ այն ձեւը աւելի չարժէր քան Արեւելքի տարագիր բազմութեանց ապահովու – թիւնը :

Մենք անջատ կղզի մը չենք ընդհանուր ալեկոծութեան մէջ : Ոչ ալ անմատչելի լեռ մը որ իր շուքը ձգած է ծովուն վրայ :

Նոր վտանգի մը ալիքները ձայն կու տան ամէն կողմէ, մտահոգութիւն պատ – ճառելով նոյն իսկ օրուան հզօրներուն :

Այժմ կենք ճարելու պատեհութիւն մը ստեղծուած է, Ս. Միութեան միջոցաւ, եւ ամէնքն ալ կ'ուզեն օգտուիլ առիթէն, վերապինուելու համար :

Սպառազինութեանց եւ փոխադարձ մե – ղադրանքներու այս ժխորին մէջ, դժուար է նախատեսել նոյն իսկ մօտաւոր ապա – գան, միջազգային տեսակէտով :

Զենք ուզեր խտացնել գոյները, ամէն բան սեւ տեսնելով :

Բայց, պարտականութիւն կը սեպենք պարբերաբար յիշեցնել թէ՝ ամենօրեայ անցուդարձը լրջութիւն եւ արթնութիւն կը պարտադրէ մեզի, արեւելեան ափե – րուն վրայ :

Եթէ ուրիշները, երկիրներ եւ պետու – թիւններ կը զինուին, մենք ալ բարոյա – կան վերապինում մը փորձենք :

Այդպիսի կազմակերպութիւն մըն ալ կայ Եւրոպայի մէջ, իբրեւ մէկ ուրիշ ե – րեւոյթը հազարաւոր ընկերային եւ քա – ղաքական չարժումներու :

Մենք ստիպուած չենք օրինակելու մէկն ու միւսը :

Պարզ տրամաբանութիւնը կը պահանջէ որ մենք ալ համակեցութեան ձեւ մը գտ – նենք, յանուն տարագիր բազմութեանց ինքնապաշտպանութեան եւ բարօրու – թեան :

Թոյլ չըսեն թէ ժողովուրդ մը կար որ ազատ երկիր ապաստանելով կորսնցուց իր հաւաստարակչութիւնը :

Եթէ դժոխքէն փրկուեցանք, այդ չի նշանակեր թէ վարդերով ծածկուած է մեր ճամբան, ազատ արտասահմանի մէջ :

Աւելի քան երեսուն տարիներու ընթաց – քին, առ նուազն երեք – չորս ճակատա – դրական փորձանքներ տեսանք Եւրոպայի եւ Մերձին Արեւելքի մէջ :

Ո՞վ կ'երաշխաւորէ թէ նոր անակնկալ – ներու առջեւ պիտի չգտնուինք, յառաջ – կային :

Մեր կամքէն կախում չունի դէպքերու ընթացքը :

Բայց, մեր ձեռքն է ամփոփուիլ, կարճ կապելով ամուլ վէճերը :

Մեր պարտքն է կարելի եղածին չափ զօրացնել ներքին ճակատը : Վերապինուիլ արթնութեամբ, հեռատեսութեամբ եւ փոխադարձ բարեացակամութեամբ :

Ո՛վ որ իրական ուժ մը կը ներկայացնէ, կրնայ իր տեղը գրաւել, առանց կանանչ ղրօշ պարզելու եւ առանձին կարաւան մը կազմելու :

Տրամադրելի ուժերը հազիւ կը բաւեն օրուան պահանջներուն :

Մտնաւանդ հիմա որ ամբողջ սերունդ մը կը նօսրանայ, աւելի չուտ քան աշնան տերեւաթափը :

Գոնէ կարենայինք վառ պահել նոր զո – րունի մը յոյսը ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՁԻԳԵՐ ԴԱՇԼԻՃԸ ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

•

ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՓԱՐԻԶ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Երէկ երեկոյ ամէնքն ալ անձկութեամբ կը սպասէին Ազգ. ժողովի քուէարկու – թեան, քանի որ վարչապետը վստահու – թեան քուէ պահանջած էր : Որոշ մեծա – մասնութիւն մը ապահովուած էր եւ քանի մը քուէները կը պակսէին. բայց եւ այն – պէս կացութիւնը փափուկ էր : Այս պատ – ճառով ալ, Ժընեւէն Փարիզ վերադար – ձաւ արտաքին նախարարը, Պ. Անթոնան Փինէ, որպէսզի կարելին փորձեն, կան – խելու համար դահլիճի տագնապ մը :

Աւելորդ է ըսել թէ անտանելի կացու – թիւն մը պիտի ստեղծուէր, եթէ դահլի – ճը իյնար ճիշդ այն պահուն երբ Զորս Մեծերը ժողովի նստած են Ժընեւի մէջ, լուծելու համար չարք մը խնդիրներ, մէկը միւսէն ծանրակշիռ : Երեւութապէս պայ – քարը ուղղուած է դահլիճին ընդհանուր քաղաքականութեան դէմ, բայց եւ այն – պէս բուն խնդիրը ժամանակէն առաջ ընտրութիւններ կատարելու առաջարկին չուրջը կը դառնայ :

Վարչապետը երկու անգամ փոքրամաս – նութեան մէջ մնաց առջի օր, բայց չա – րունակեց մարտնչիլ, նախատեսելով նոր տագնապի մը հետեւանքները : Երէկ առ – տու ալ հանդիսաւոր կոչ մը ուղղեց, որ – պէսզի երեսփոխանները վճռակցօրէն տան իրենց քուէները : Վստահութեան քուէն չահելէ վերջ, դահլիճին առաջին դործը պիտի ըլլայ ընդունիլ տալ իր ա – ռաջարկած օրինագիծը, — նոր ընտրու – թիւններ կատարել դեկտեմբերին եւ Ազգ. ժողովը փակել 1956 յունուար 2ին :

Ազգ. ժողովին ընդհ. քուէարկութեան յանձնախումբը առջի օր բանաձեւ մը քուէարկեց եւ 12ի դէմ 29 ձայնով որո – շեց առաջարկել որ ստիպողաբար քննուի այս օրինագիծը : Վարչապետը լայն լու – սաբանութիւններ տուաւ յանձնախում – բին, յայտնելով թէ հակառակ չէ որ քն – նուի նաեւ ընտրական օրէնքի բարեփոխ – ման խնդիրը : Միեւնոյն ատեն ասպարէզ կարգաց իր քաղաքական հակառակորդ – ներուն, որպէսզի ըմբռնեն կացութեան ծանրութիւնը : Ինք համաձայն չէ որ ընտրական օրէնքի փոփոխութիւնները քաչքչուին, անկարելի դարձնելով նոր ընտրութիւններ կատարել յառաջիկայ դեկտեմբերին : Ազգ. ժողովի վիճաբա – նութեանց ընթացքին, պայքարին գլուխն անցած էր նախորդ վարչապետը, Պ. Մենդէս Ֆրանս : Շատ մը առարկու – թեանց կարգին, ան կը մերժէ նոր ընտ – րութիւնները : Արմատական կուսակցու – թեան չատ մը անդամներն ալ հակառակ են Պ. Էտ. Ֆորի քաղաքականութեան, թէեւ նոյն հոսանքին կը պատկանի : Այդ անդամներէն ինը ակնառու դէմքեր միացած են Մենդէս Ֆրանսի :

× Պ. Փինէ Փարիզ վերադարձած ատեն յայտարարեց.— Ես չեմ կրնար Ֆրանսան ներկայացնել արժանապէս, նախարարա – կան տագնապի մը սպառնալիքին տակ : Վարչապետը հարկադրուեցաւ վստահու – թեան քուէ պահանջել, նժարին մէջ դնե – լով կառավարութեան գոյութիւնը : Այս պայմաններուն մէջ, երբ միջազգային ծանրակշիռ բանակցութիւններ կը կա – տարուին, կրնանք այնպիսի կացութեան մը մատնուիլ ուր խորապէս տկարանայ Ֆրանսայի հեղինակութիւնը : Իմ պար – տականութիւնս է չեչտել հարցին ծան – րութիւնը : Ահա թէ ինչու Փարիզ կը վե – րադառնամ :

× Մինչ այս մինչ այն, կուսակցու – թիւնները արդէն կը պատրաստուին ըն – րական պայքարին համար, ինչ որ ու – շադրաւ է հոգեբանական տեսակէտով :

ԱՆՈՐՈՇՈՒԹԻՒՆ ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

•

ՄՈԼՈԹՈՎԻ ԱՌԱՋԻՆ «ՈՉ»Ը

Զորս մեծ պետութեանց արտաքին նա – խարարներու խորհրդաժողովին առաջին նիստը դումարուեցաւ Եչ. ժամը 16ին, Ազգերու պալատին մէջ, ճիշդ այնտեղ ուր կը խորհրդակցէին բուն Մեծերը — վարչապետները — անցեալ յուլիսին : Կը նախագահէր Պ. Ա. Փինէ : Բարի գալուս – տի խօսքերէն վերջ, համաձայնութիւն գոյացաւ օրակարգի մասին, այնպէս ինչ – պէս որոշուած էր այն առեն : Ահաւասիկ արձանագրուած խնդիրները .— 1· Գեր – մանական հարց եւ ապահովութիւն Եւրո – պայի .— 2· Զինաթափութիւն.— 3· Յա – րաբերութիւններ Արեւելքի եւ Արեւմուտ – քի միջեւ : Քննութիւնը սկսաւ անմիջա – պէս : Զորս նախարարները ճառեր խօսե – ցան յաջորդաբար, պարզելով իրենց տե – սակէտները : Ինչպէս դիտել կուտայ թղ – թակից մը, ամէնէն վարդապետականը Պ. Փինէի ճառն էր, ամէնէն կարճը՝ Անգլիոյ նախարարինը, ամէնէն տարտամը՝ ամե – րիկեանը, իսկ ամէնէն ճչդրիտը՝ Մոլո – թովինը :

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը յիշե – ցուց անցեալ յուլիսի խորհրդաժողովին ծնած խանդավառ յոյսերը : Խոստովանե – լով հանդերձ խորհրդային ճակատին եւ արեւմտեան պետութեանց միջեւ ծագած տարակարծութիւնները, մաղթեց որ վէ – ճերը հարթուին աստիճանաբար : Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Միքմիլըն, ձայնակցելով իր Ֆրանսացի պաշտօնակ – ցին, յոյս յայտնեց թէ տարակարծու – թիւնները աստիճանաբար պիտի նուազին փոխադարձ բարեացակամութեամբ :

Ձախազանց երկար էր Մոլոթովի ճա – ռը : Ս. Միութեան ներկայացուցիչը հանդարտօրէն կրկնեց իր կառավարու – թեան ամանդակաև տեսակէտները. յիչեց անցեալ յուլիսէն ի վեր ձեռք առնուած միջոցները,— կրճատում զօրքի, պար – սում Փորքալայի (Ֆինլանտա) եւ Փորթ Արթիւրի խարիսխներուն եւն. : Ցետոյ յայտարարեց թէ Ս. Միութիւնը ճանչ – ցած է արեւմտեան Գերմանիան, բնակա – նոն յարաբերութիւններ հաստատելով այդ երկրամասին եւ արեւելեան Գերմա – նիոյ կառավարութեանց հետ : Ապա մանրամասնօրէն պարզեց այն միջոցները զորս պէտք է ձեռք առնել Գերմանիոյ պի – նապաշտութիւնը խափանելու եւ ռազմա – կան խմբակցութեանց վտանգը կանխելու համար :

Ճառերուն չարքը փակեց Մ. Նահանգ – ներու արտաքին նախարարը, Տըլըս, որ ըսաւ թէ կացութիւնը զոհացուցիչ չէ եւ թէ անհրաժեշտ է նոր միջոցներ՝ ձեռք առնել յարաբերութեանց լարման պատ – ճառները փարատելու համար : Ծանրա – նալով գերմանական հարցին վրայ, չեչ – տեց թէ նախ պէտք է քննել այդ երկրին վերամիացման խնդիրը, յետոյ ապահո – վութեան հարցը :

Ժողովին նախագահը, Պ. Փինէ, առա – ջարկեց անմիջապէս ձեռնարկել օրակար – գի առաջին հարցին քննութեան, — Գեր – մանիա եւ ապահովութեան խնդիրը : Այս առթիւ առաջարկեց վիճաբանութեանց հիմք ընդունիլ արեւմտեան երեք պետու – թեանց յուշագիրը : Մոլոթով անմիջա – պէս «ոչ» պատասխանեց, մերժելով քննել այդ յուշագիրը : Եւ ամէն միջոց փորձեց, յետաձգելու համար այդ քննութիւնը : Պ. Փինէ լման մէկ ժամ չանաց փոխել Մո – լոթովի դիրքը, բայց անօգուտ : Ժամը 20ին որոշուեցաւ փակել վէճ մը որ ամ – լութեան դատապարտուած էր : Արեւմտեան պետութեանց յուշագիրը յանձնուե – ցաւ խորհրդային պատուիրակութեան, որպէսզի Մոլոթով կարենայ մանրամաս – նօրէն ուսումնասիրել, անոր կցելով իր դրպիրը :

Ուրեմն, մթնոլորտը պղտորեցաւ ա – ջին նիստին իսկ :

ՉՕՐ· ՄԻԲԱՏ ՈՂՋ Է ԵՂԵՐ

« Արձագանգ Փարիզի» ճամբորդէ մը հաղելով կը գրէ թէ զօր· Սմբատ ողջ է եւ կը գտնուի Երեւան: Ուրախ ենք :

Այս առթիւ կը յիշեցնենք թէ մենք մահուան լուրը հաղորդած էինք 1954 Օգոստ· 15ին, արտատպելով Թեհրանի Ալիքին մէջ հրատարակուած հետեւեալ մահագդը (1954, Յուլիս 15) :

« Ալեքսան Մովսէսեան խոր վշտով հա – մակուած՝ յայտնում է իր սիրելի աներ – որդի զօր· Սմբատ Բարոյեանի ազալի մահը որ տեղի է ունեցել Երեւանում, Յունիս 19ին» :

Ըսել կ'ուզենք թէ աւելորդ են կողմնա – կի ակնարկները :

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԵՆ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆՔ

Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգնե – րուն ծրագիրը կը պարունակէ հետեւեալ առաջարկները .—

1· Միացնել արեւմտեան եւ արեւելեան Գերմանիան ազատ ընտրութիւններով, որոնք պիտի կատարուին յառաջիկայ տա – րի, համաձայն Իսէնի ծրագրին (Պերլին, 1954) :

2· Ապահովութեան պայմանագիր մը Արեւմուտքի եւ Արեւելքի միջեւ, որուն համաձայն Գերմանիոյ միացումէն վերջ երկու կողմերը յանձն պիտի առնեն բռնի ուժի չդիմել, փոխադարձաբար :

3· Երկու կողմերը յանձն պիտի առնեն պաշտպանել իրար, եթէ ապահովութեան դաշինքին մէկ անդամը յարձակում գոր – ծէ : Քանի որ միացեալ Գերմանիան ան – դամ պիտի ըլլայ այդ համաձայնութեան, արեւմտեան պետութիւնները պիտի օգ – նեն Ս. Միութեան, եթէ Գերմանները յարձակում գործեն :

4· Պատուար մը պիտի կազմուի միաց – եալ Գերմանիոյ սահմանադրութեան երկու կողմերը :

5· Ռատարի ցանց մը պիտի հաստատ – ուի պատուար (չէզոք) ըլլալին մէջ, սահմանադրութեան երկու կողմերը : Արեւ – մտեան կողմին ցանցը պիտի վարէ արե – ւելեան պաշտօնէութիւն մը, իսկ արեւել – եան կողմինը՝ արեւմտեան պաշտօնէու – թիւն մը :

Վեցերորդ կէտով արեւմտեան պետու – թիւնները թիւ չեն ճշդեր ապահովու – թեան պաշտօնեաներու համար : Այդ խն – դիրը պիտի կարգադրուի բանակցու – թիւններով :

ՎՐԴՈՎԻՉ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Ժընեւէն կը հեռագրեն թէ Ֆրանսա, Անգլիա եւ Մ. Նահանգները պատրաստ են երաշխաւորելու Իսրայէլի ապահովու – թիւնը արաբական յարձակման դէմ, եթէ Ս. Միութիւնը չարունակէ իր միջամտու – թիւնը Միջին Արեւելքի մէջ, զէնքի ա – ւեւտուրով : Իսրայէլի վարչապետը, Մոչէ Շարեթ, որ Ժընեւ գացած է Մոլո – թովի հետ ալ տեսակցելու համար, կը պահանջէ որ Զորս Մեծերը երաշխաւո – րեն սպառազինութեանց հաւասարութիւ – նը : Արեւմտեան երեք պետութիւնները խորհրդակցելով, այն եզրակացութեան յանգած են թէ խորհրդային երկիրները զէնք ճարելով Եգիպտոսի եւ ուրիշ արա – բական երկիրներու, կը վտանգեն ոչ մի – այն Իսրայէլը, այլ եւ ուրիշ ոչ- համայ – նավար երկիրներ :

Արեւմտեան պետութիւնները մտահոգ են նաեւ անոր համար որ, եգիպտոս պի – նակցութիւն կնքած է թէ Սուրիոյ եւ թէ Սէուտի Արաբիոյ հետ : Կը կարծուի թէ դաշինքներ պիտի կնքէ նաեւ ուրիշ արա – բական պետութեանց հետ : Անոնց կար – ծիքով, արաբական պետութեանց վերա –

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ԱՐԱՐԱՑԻ ՓԱՌԱՏՕՆԸ

•

ՄԱՐՍԷՅԼ, Կիրակի, 16 Հոկտ.— Մեծ հանդիսութեամբ տօնուեցաւ Արարայի ճակատամարտին 37րդ տարելիցը՝ ի ներկայութեան հոծ բազմութեան մը եւ պաշտօնական անձնաւորութեանց: Փրատոյի եկեղեցին — էջմիածնատիպ « Գոհարը » — անգամ մը եւս չորացոյց ի տես իր երկ – սեռ զաւակներուն որ եկած էին յիշատակի սրտաբուխ տուրք մը ընծայելու այն 35 արի արանց որ առ յաւէտ կը հանդչին Արարայի բարձունքին վրայ: Կատարուեցաւ եկեղեցական հոգեյոյզ արարողութիւն աջակցութեամբ երկսեռ ղպրոց դասուն: Հոգեհանդստեան պատարագը մատոյց Գեր. Հ. Արտակ վրդ. Մանուկեան, երիտասարդ ուսանող աստուածաբանութեան ի Լիոն, եւ հոգեւոր հովիւ Արմէչի: Արարողութեանց՝ իրենց մաս – նակցութիւնը բերին նաեւ Առաջն. փոխ. Մեսրոպ Աւետեան եւ քահանայից դասը: Եկեղեցիին մէջ, երկու չարքի վրայ, յարդանքի կեցած էին արիներն ու արե – նուշները՝ զինաւորութեամբ իրենց պե – տերուն:

Պատարագէն վերջ կատարուեցաւ բուն հանդիսութիւնը՝ եկեղեցւոյ բակին մէջ, ի ներկայութեան պաշտօնական անձնա – ւորութեանց եւ հայ համայնքին: Ներկա – ներուն մէջ կը նշմարուէին նահանգապե – տին փոխանորդը, նախկին նախարար եւ երեսփոխան Պ. Պէրկաս, զուքս եւ դք – սուհի տը Ֆորէսդա (զուտարը Սուէտիոյ ազատարար Հրամ. Պընուա ա'Ազիլ), գնդ. Նիքոլէ՝ փոխանորդ 9րդ շրջանի հրամ. զօրավարին, ծովակալ Պովիէօ: Ֆրանսական վեց ընկերակցութիւններ հանդիսութեան կը մասնակցէին իրենց դրօշներով՝ ինչպէս ամէն տարելիցի: Տեղի ունեցաւ դրօշի բարձրացման եւ պինուորական յարգանքի յուզիչ արարողութիւն մը որուն կը հետեւէր երկսեռ բազմութիւնը՝ խոր լռութեամբ:

Հանդարտօրէն բեմ բարձրացաւ բարեկամներու Միութեան արժանաւոր եւ անձնուէր նախագահը Պ. Շ. Տ. Թէքէեան – եան որ՝ իր զեղեցիկ Ֆրանսերէնով, ծա – նօթ ու հանդիսաւոր չեշտով մը, մի առ մի չնորհակալութիւն յայտնելէ վերջ բարձրաստիճան հիւրերուն եւ հանդիսա – տեսներուն, ըսաւ.

— « Ամէն տարի, մինչեւ մեր կեանքին վախճանը, պիտի զանք հոկտեմբերեան այս փառատօնին եւ դուէնք «ներկայ»՝ ջերմեռանդօրէն կատարելու համար երկու աւագ պարտականութիւն, մին՝ մեր սր – տաբուխ յարգանքն է մեռեալներու անմո – ռաց յիշատակին հանդէպ, իսկ միւսը՝ վառ պահել Ֆրանսեւհայ բարեկամու – թեան ջահը»:

« Կիլիկիոյ մարդը» — կշռադատումով եւ անկեղծութեամբ, ակնարկ մը նետե – լով Լեզէոնի պատմութեան վրայ ոգեկո – չեցքաղդը յիշատակը հրամ. Պընուա ա'Ազիլ որուն ազնիւ ու մարդասիրական գործը (Սուէտիոյ ազատագրում) բերկրու – թեամբ պիտի յիշուի ամէն Հայու կողմէ: Մինչ կը խօսէր, հրամանատարին արժա – նաւոր դուստրը, զքսուհի Տը Ֆորէսդա, համակուած էր խոր յուզումով: Պ. Թէքէ – եան պարզեցէ վերջ զանազան տարբերու ապերախտ կեցուածքը հանդէպ Ֆրանսա – յի, յիշատակեց Նախկին կամ. եւ Ռազ. Բարեկ. Միութեան և Ֆրանսահայութեան հաւատարմութիւնն ու սէրը հանդէպ Ֆը – րանսայի որուն դրօշին տակ կռուեցան ա – նոնք երկու համաշխարհային պատե – րազմներուն եւս:

Նահանգապետին փոխանորդը բեմ բար – ձրանալով, դրուատեց Հայուն ստեղծա – գործ կարողութիւնները, աշխատասիրու – թիւնն ու հաւատարմութիւնը եւ յայտնեց Ֆրանսական կառավարութեան երախտա – դիտական զգացումները Հայոց հանդէպ: Պ. Ռեքիէ, քաղաքապետին փոխանորդը, յայտարարեց, խորապէս յուզուած. — «Պ. նախագահ, անուրանալի է ձեր եւ միութեան անդամներուն բազմից ցոյց տուած անվերապահ սէրն ու հաւատար – մութիւնը հանդէպ Ֆրանսայի»: Ցետոյ ակնարկելով Արարայի քաղերուն, կըրկ – նեց բանաստեղծին խօսքը — « Երանի՛ անոնց որ ինկած են հայրենիքի համար աշխարհի չորս ծագերուն»: Բ. խօսողն էր Պ.Պէրկաս որ ըսաւ ի միջի այլոց.—«Դուք քաջ եղաք եւ ձեր ծառայութեան մէջ հա – ւատարիմ՝ հանդէպ Ֆրանսայի, որուն ա – նունով կը յայտնեմ սրտագին շնորհակա – լութիւնս»:

Ժամը մէկն էր արդէն երբ կոչականնե – րը ուղղուեցան դէպի Շաթօ տէ Ֆլէօռ: Արարայի փառատօնն ու Ֆրանսեւհայ եղ – բայրութեան կոչը ստեղծեցին ջերմալից մթնոլորտ մը: Կոչունքին կը մասնակցէին 132 հայրենակիցներ: Ճաշի վերջաւորու – թեան, սրահ մտաւ Մարսիլիոյ քաղաքա – պետը, Պ. Կաստոն Տէֆէռ որ դրաւեց իր տեղը՝ խանդավառ ծափերու եւ կեցցէնե – րու մէջ: Բարիզալուստի խօսքէն վերջ, Պ. Տէֆէռը յայտարարեց.

— « Ես մասնաւոր հետաքրքրութեամբ հետեւած եմ՝ քաղաքիս հայ գաղութին եւ իր նախկին ռազմիկներուն գրաւած դործունէութեան եւ զգացած եմ խոր գո – հունակութիւն: Դուք պարկեշտ, կարգա – պահ եւ հնազանդ աշխատաւորներ էք որ կը գործէք ի նպաստ Ֆրանսայի եւ ձեզի. ու մենք ուրախութեամբ կը տեսնենք որ կը յառաջդիմէք»:

Ծովակալ Պովիէօ.— «Զգածուած եմ ու կը խօսիմ՝ ոչ թէ իբրեւ ծովակալ՝ այլ՝ իբրեւ բարեկամ Հայերու: Խոր յուզու – մով ականատես եղած եմ Իզմիրի ահա – ւոր ողբերգութեան եւ կարելի ծառայու – թիւնս ընծայած՝ ազատագրման գործին: Ճաճախ խօսած ենք, գրասենեակիս մէջ, Պ. Թէքէեանի հետ որ հայրենասէր մըն է բառին բովանդակ իմաստով: »

Դքսուհի Տը Ֆորէսթա.— «Սիրտս լե – ցուն է սիրոյ այն խոր զգացումին հա – մար որ կը տածէք հանդուցեալ հայրի – կիս հանդէպ. ան յաճախ կը խօսէր Հայե – րուն եւ Հայաստանի մասին: Թոյլ տուէք պարզել բաժակս Պ. Թէքէեանի կենա – ցը ...» :

Ցետոյ, Պ. Թէքէեան կոչականներուն ներկայացուց Բարեկամներու Միութեան ընդհ. քարտուղարը, Պ. Վ. Միսթիք, որ չնորհակալութեան չերմագին խօսքէ մը ետք, յառաջովեց՝ Ֆրանսայի մեծ զա – ւակներուն կատարած ազնիւ դերը, հայ – կական զաւակներու եւ Հայոց պաշտպա – նութեան գործին մէջ եւ ըսաւ թէ Հայկ. Լեզէոնը ցոյց տուաւ ոչ միայն մարտա – կան ընդունակութիւն այլ եւ երախտագի – տական ոգի, հանդէպ ասպնջական Ֆը – րանսայի. Համառօտակի խօսեցաւ նաեւ Պ. Կ. Փօլատեան (Ֆրանսերէն), փառա – բանելով Ֆրանսական հարուստ մշակոյ – թը եւ անոր թողած ազդեցութիւնը հայ գրագէտին եւ հայ գրականութեան վրայ: — Խօսեցաւ եւս՝ խանդավառուած հայ – րենակից մը: Պոմոնի երէցը, Հմ. Քհնյ. Համբարձումեան, «Հայր Մեր»ով բացաւ ու «Կիլիկիա», «Հայաստան»ով փակեց կոչունքը՝ ոգեւորուած:

Պ. Շ. Տ. Թէքէեան, որուն կը պար – տինք փառատօնին մեծ յաջողութիւնը, չնորհակալութեան խօսքէն վերջ յայտնեց թէ՝ Պ. Պ. Ցրթ. Ալայեան, Մ. Պօղոս – եան եւ Ա. Տէր Զաքարեան կը նկատուին Ռազմ.Միութեան պատուակալ անդամ՝ ի – րենց ցոյց տուած անվերապահ սիրոյն եւ աջակցութեան համար:

Նախկին Կամ. եւ Ռազ. փառատօնին չուրջ սիւնակներ նուիրեց Մարսէյլի Ֆը – րանսական մամուլը:

Ահա այսպէս, տարիներու անհետեւողի – ղական վրայ պիտի զան բարդուիլ, ա – մէն տարի, նոր օղակներ եւ մենք միշտ կայինք իրաւունքներդ:

Հակառակ այս ամէնուն՝ այսօրուան Թուրքերուն մեծամոլութիւնն է կարծել՝ թէ քաղաքակրթուած են: Հարուստ տի – կինները տարատ կամ «չորթ» կը հագ – նին, կեղտոնները «քալինօ» կը կոչուին, կիրակնօրեայ թերթերը « քոմիքս»ներով կը հրատարակուին, ամերիկեան նախա – տիպարով պատկերազարդ պատմութիւն – ներով: Թուրքը՝ օտարի մը հետ երբեք չի ծիծաղիր: Կրնաս իր տղեկը չոյել, ազնիւ խօսքեր ըսել, անոր բան մը հրամցնել: Ան կը ժպտի մխայն, եթէ ըսես թէ՝ քաղա – քակիրթ ժողովուրդ է եւ քեզ բարեկամ կը նկատէ՝ եթէ դինք համոզես՝ թէ Թուրքիա՝ քաղաքակրթութեամբ՝ Միջին Եւրոպային առաջ է:

Կոստանդնուպոլիսը, մկկուկէս միլիոն բնակչութեամբ թրքական մեծագոյն քա – ղաքը՝ նախնական քաղաք մըն է: Մկկ քանի ճամբաներ եւ վոսիորի ափունքը քնքուշ բան մը ունին: Մանաւանդ բնա – կան անհամար դեղեցկութիւններ ունի վերջինս: Միւս ամբողջ քաղաքը, տարա – ծութեամբ հսկայ, նեղ է եւ երկայն: Նեղ, խոնաւ. անարեւ, սալաքարուած, մղձո – ւած չէնքերով, վաճառատուններով, որ Արեւելքի սիրտը կը յիշեցնեն քեզի: Ապ – րուստի նախանական իր հանդուստաւէտու – թիւններով, դեղեցիկ ոչ մկկ բան կրնայ ընծայել քեզի: Անշուշտ, Բերայի մեծ ճամբան, Թաքսիմի հրապարակը եւ կարգ մը ուրիշ կէտեր, քաղաքակրթութեան ջը – նարակը ունին: Սակայն, բացառութիւն – ներով ոչինչ կարելի է դատել: Ամբող – ջութենէն կարելի է դատել եւ ամբողջու – թիւնը ողբալի է:

Միջազգային քաղաք ըլլալով՝ կը պա – րունակէ մեծ քանակութեամբ օտար տարրեր, որ ձեւ մը տուած են իրեն: Հելլէնները, Հայերը, Հրեաները, տիրա – պետուած փոքրամասնութիւնները, իրենց

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԴԻՄԱՆԿԱՐԸ

•

ԽՄԲ.— Ականատես մը կը գրէ աթենա – կան թերթի մը մէջ.—

Երկու զգայնութիւններ կը համակեն քեզ անմիջապէս որ դանուիս ներկայ Թուրքիոյ մէջ: Նախ եւ առաջ՝ իր բնա – կիչներու քաղաքակրթական ցած աստի – ճանին համար արդահատանքի զգայնու – թիւնը եւ ապա՝ անոնց մէջեւ չրջապատ – ղու «անապահովութեան» զգայնութիւնը: Վերջին չաբաթներս, պատահեցաւ որ արուեստագէտներու ամբողջ խումբով մը հոն դանուիմ: Հելլէնեւթուրք արուեստա – գէտներու գործակցութեամբ ժապաւէն մը պիտի դարձնէինք: Գործակցութիւնը կա – րելի չեղաւ: Շարժանկարի մարզին մէջ, անոնք դեռ նախնական վիճակի մէջ կը դտնուին: Սակայն, առիթը ունեցանք ապ – րելու վերջինն օրերու ամբողջ նախապայ – մանները: Խոովութիւններու մասին մեր նախատեսութիւնները այն – քան հիմնական էին, որ անոնց պայթու – մէն 48 ժամ առաջ կրցանք մեկնիլ եւ բը – նականաբար, անոնցմէ ազատիլ:

Այս տողերը բնաւ չեմ դրեր ապրեցու – թեան տակ եւ «հակաթուրք» զգացումնե – րէ տարած: Եւրոպային նուազ քաղա – քակիրթ ուրիշ երկիրներ ալ չրջած եմ: Երկիրներ՝ խիստ՝ նախնական եւ անքա – ղաքակիրթ: Սակայն, այն տեղերը չեմ տեսած քաղաքակրթութեան եւ բարբա – րոսութեան այն խառնուրդը՝ որ քեզ կը խարէ ու քեզ օդառկախ ու անպաշտպան կը թողու: Եւ այսպէսով կը դտնուիս տակաւ դիրքի մը մէջ, զոր կը ստեղծէ այս նչանաւոր ազահովութիւնը: Հազիւ սահ – մանները անցած՝ կրկին կը դտնես մարդ – կային իրաւունքներդ:

Հակառակ այս ամէնուն՝ այսօրուան Թուրքերուն մեծամոլութիւնն է կարծել՝ թէ քաղաքակրթուած են: Հարուստ տի – կիններդը տարատ կամ «չորթ» կը հագ – նին, կեղտոնները «քալինօ» կը կոչուին, կիրակնօրեայ թերթերը « քոմիքս»ներով կը հրատարակուին, ամերիկեան նախա – տիպարով պատկերազարդ պատմութիւն – ներով: Թուրքը՝ օտարի մը հետ երբեք չի ծիծաղիր: Կրնաս իր տղեկը չոյել, ազնիւ խօսքեր ըսել, անոր բան մը հրամցնել: Ան կը ժպտի մխայն, եթէ ըսես թէ՝ քաղա – քակիրթ ժողովուրդ է եւ քեզ բարեկամ կը նկատէ՝ եթէ դինք համոզես՝ թէ Թուրքիա՝ քաղաքակրթութեամբ՝ Միջին Եւրոպային առաջ է:

Կոստանդնուպոլիսը, մկկուկէս միլիոն բնակչութեամբ թրքական մեծագոյն քա – ղաքը՝ նախնական քաղաք մըն է: Մկկ քանի ճամբաներ եւ վոսիորի ափունքը քնքուշ բան մը ունին: Մանաւանդ բնա – կան անհամար դեղեցկութիւններ ունի վերջինս: Միւս ամբողջ քաղաքը, տարա – ծութեամբ հսկայ, նեղ է եւ երկայն: Նեղ, խոնաւ. անարեւ, սալաքարուած, մղձո – ւած չէնքերով, վաճառատուններով, որ Արեւելքի սիրտը կը յիշեցնեն քեզի: Ապ – րուստի նախանական իր հանդուստաւէտու – թիւններով, դեղեցիկ ոչ մկկ բան կրնայ ընծայել քեզի: Անշուշտ, Բերայի մեծ ճամբան, Թաքսիմի հրապարակը եւ կարգ մը ուրիշ կէտեր, քաղաքակրթութեան ջը – նարակը ունին: Սակայն, բացառութիւն – ներով ոչինչ կարելի է դատել: Ամբող – ջութենէն կարելի է դատել եւ ամբողջու – թիւնը ողբալի է:

Միջազգային քաղաք ըլլալով՝ կը պա – րունակէ մեծ քանակութեամբ օտար տարրեր, որ ձեւ մը տուած են իրեն: Հելլէնները, Հայերը, Հրեաները, տիրա – պետուած փոքրամասնութիւնները, իրենց վառ պիտի պահենք կրակը՝ որպէսզի չա – րունակէ վառ մնալ ոգին՝ եկող ու անց – նող սերունդներուն մէջ...: Արարան մե – զի համար պարզ, աշխարհագրական ա – նուն մը չէ, այլ՝ խորհուրդ մը որ իր մէջ կը մարմնացնէ հատուցման ոգին, արդա – րութեան օրհնեալ դարկը: Հայկ. Լեզէո – նը ցոյց տուաւ քարսիրա աշխարհին թէ՝ հակառակ տեղացող դժոխային կրակին, « նապատակ» Հայն ընդունակ է թշնա – մի ուժերը քշելու դէպի արաբական ա – նապատները:

Աւելի ուշ, երբ Հայկ. Լեզէոնը ոտք կը դնէր Կիլիկիոյ հողին վրայ եւ կը յառա – ջանար դէպի Ատանա, 1909ի Ջարդուփը – չուր քաղաքը, Ջարդարարները լեզապա – տառ կը փախչէին ...:

Երազի եւ յոյսի երանելի օրեր էին: Ահա՝ խանդի եւ երանութեան այդ օրե – րուն էր ուր՝ «Ճակատամարտ», Հայրա – կան սիրով մը, սիւնակները յատկացուց յօդուածիս որ կը կրէր՝ «Կիլիկիա, Հայ – րենիք» վերատառութիւնը:

Արարան ցեղին ճայնն է: Ցաղթանակի մը որուն տարեդարձը միշտ պիտի տօն – ուի մեծաչուք վայելչութեամբ:

ՔԱՐԵՆՑ

ԷՋԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՑՔԱՐԷՆ

ԲԺ. ՅԱԿՈԲ ՋԱԻՐԵԱՆ

(ՋԱՒՐԻԵԻ)

*

Իր կամչոտութեան մէջ Թադէոսը գըժ – տուել, լրբացել էր: Զաւրիեւի համբե – րութեան բաժակը յորդեց: Անմեղունակ զառնուկը դառաւ մոլեղնած առիւծ: Թափ տուաւ իր խտացած զայրոյթին, ռուսե – րէն լեզուով հրեղէն կշտամբանքի մի լա – ւա թափեց նրա դլխին: Թադէոսը, ի տես այս անակնկալ պոռթկումի չչմեց, մուկ դառաւ եւ չյանդգնեցաւ ձայնը ու ծպտուն հանել:

— Կորիր այս սրբավայրից, գոռաց, կորիր առանց դլուխդ եւս դարձնելու, քո տեղը սրիկաների ակումբն է. կորիր. այլեւս չտեսնեմ երեսդ:

Հետեւեալ օրը Թադէոսը հեռացել էր համաւորներից, լուռ եւ մենակ:

Բժ. Զաւրիեւը խորտակել էր իմ հոգու ամբարտակները, փչուր փչուր էր արել հանիակալ կարծիքս իր մասին եւ կա – խարդել ինձ: Այժմ, իր լայնաբաց ու կարկառուն ճակատի վրայ տեսնում էի հաւատքը ու ինքնավստահութեան վէմը, եւ իր ալեխառն միրուքի վրայ՝ առաք – եալի հեզութեան եւ անբաւ բարութեան լուսատիրփուռ ցայտքը:

Բժ. Զաւրիեւն, ուսած, կրթուած ու զարդացած՝ ռուս ազնուական դասի մէջ, թրծուած ռուսական բարքով ու աւան – դութիւններով, անտեղեակ հայ լեզուին, մշակոյթին ու պատմութեան, իր հասուն տարիքի մէջ հոգեկան անմեկնելի դիմա – յեղութիւնով, վճռում է իր կեանքը ձօնել հայ ժողովրդի ազատագրական պայքա – րին: Եւ անպայման ճաշակելու համար յեղափոխականի դերբուկ եւ տատասկոտ ուղին, 1904ին ընտրում է Տարօնի աչ – խարհը՝ իբրեւ իր առաքելութեան դաշ – տը, ուր գործում է անխոնջ եւ անձնու – բաց նուիրումով, մինչեւ որ Թուրք կա – ռավարութեան պահանջով, ակամայ եւ կսկիծով Թողնում ու հեռանում իր երազ – ների երկրից:

Թրքահայաստանը եւ նրա հայութիւնը «Ֆետիչ» էր Զաւրիեւի համար: Ցուզա – կան անդիմադրելի զգացումներով չըղ – թայուած էր երկրին: Կարծես թէ Թրքա – հայաստանը իր չգայեցուած պահանջների ուխտավայրն էր եւ իր ձգտումների աս – տեղատունը: Իր սէրը դէպի Թրքահայու – թիւնը վերածուել էր մի անծիր, կոյր եւ անվերապահ պաշտամունքի: Թրքահա – յաստան հողը մի սրբատաչ տաճար էր, նա երբեք ցամաք եւ կրաւորական մի տարածք չէր, այլ բնակարանը արարչա – կան չարժում ոգիների, որոնք յաւերժօ – րէն խլրտում են, եւ որոնց ճայնը ինք լսում է դլրդումով: Վերապրած յափշ – տակութեամբ աչում էր Հայոց լեռները, աչում էր հոգեմայլանքով: Իր արծուի հայեացքի մէջ տիրում էր մի անծուի անդորրութիւն, ուր տարակոյսը չէ կա – րողացել իր հոգին խռովել: Զաւրիեւի համար Թրքահայ գիւղացին անոք ու պարզամիտ ռամիկը չէր, այլ գերազոյն լռութեան մէջ մրափող զօրութիւնների հաւատարիմ քուրմը, որի երակների մէջ կրակ կայ եւ որի մարմնի բջիջներից լոյս է ծաթում:

Բարեդութ եւ անյիշաչար է նա կամա – ւորների հանդէպ: Նրանց անկիրթ, ան – կարգապահ եւ անվայել վարմունքի հան – դէպ միշտ ներողամիտ վերաբերում ու – նէր: Բայց երբ չափն ու սահմանն էր անցնում, անկարող իշխելու իր ջղերի վը – րայ, նրանց երեսին էր նետում յանկերդ դարձած յանդիմանութիւնը,— «Ախ, սիրելի սրիկաներ»: Զուտ մի ժպիտ ուր – ուագծուում էր սաստուղների դէմքերի վրայ եւ նաեւ ինքնամփոփուելու եւ զգաստանալու ջանք: Սրիկայ բառը Զաւ – րիեւի բերնի մէջ կորցրել էր իր բուն իմաստը եւ կրում էր յանցագործի նչա – նակութիւն: «Սրիկայ»ին կպցուած «սի – րելին» բացատրում է մարքի սանձարձակ դործածում այդ բառի: Ի զուր չանացել ենք բացատրել, թէ այդ երկու բառերը անյարիր են: Հակառակ նրան որ հաւա – նութիւն էր յայտնում եւ համոզուած էր, որ այդ բառերի միասին դործածութիւնը անհեթեթ է դարձնում յանդիմանութիւ – նը, նորէն ընկնում էր նոյն սխալի մէջ: Այո, կամաւորները յանցանք էին դոր – ծում, մեղապարտ էին իրենց ըն – թացքի մէջ, բայց երբեք չէին դադարում սիրելի լինելուց:

ԲԺ. ԵՐ. ԽԱԹԱՆԱՍԵԱՆ

(Շար.)

Ս. ՀԱՏԱԼԵԱՆ ՍԵՒ ԿԱՐՄԻՐ ՔԱՂԱՔԸ

ՄԱՇՏՈՑԻ ՀԱՅԱՍՓԱՆԸ

ԵՒ ԽՈՒՍԱՓՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Խմբագրութ.— Նշանաւոր ձեր հայրենասէր հոգեբանական վէպերէն մէկն է Մաշտոցի Հայասփանը եւ Խոսափոխութիւնը Հայաստանի : Այդ վէպերը, չնայելով անոնց հրատարակութեան երկար տարիներ անցած ըլլալուն, դարձեալ կը հետաքրքրեն ընթերցասէր հասարակութիւնը : Ուրախ ենք, որ կրնանք մեր ընթերցողներուն ներկայացնել Ս. Հատալեանի այդ երկու վէպերուն ալ նոր տպագրութիւնները :

Վիպագիրը իր Տիրամօր ողբերգական մահուան դիպուածով կը հետեւի մեր ազգային կեանքի ամենէն ցաւագին շրջանին, որ եղաւ Համիտեան ջարդերու շրջանը : Ան կը նկարագրէ այդ ահաւոր օրերուն մեր ժողովուրդին ապրած սարսափները, ինչպէս նաեւ անոնց հետեւանքները : Ինքնապաշտպանութեան ոգին կը տիրապետէ ամբողջ ազգին, եւ ամէն մարդ կը պատրաստուի մեռնելու համար : Ամէն ոք կը զգայ, որ ինքնապաշտպանութիւնը միակ ելքն է ազգին

պինումը կը վտանգէ նաեւ Միջերկրական – նի հաղորդակցութիւնները :

× Իսրայէլի վարչապետը ժընեւ հա – սած առեն հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ :

— « Քաղաքակիրթ աշխարհը պէտք է ուշադրութիւն ընէ որ Իսրայէլ չտիպուի նորէն կռուիլ. բայց պիտի կռուի, եթէ պէտք ըլլայ : Վտանգը այն չէ որ Իսրայէլ կանխարգել պատերազմ կընայ մղել, այլ այն որ զոհ կը դառնայ կանխամտածեալ յարձակումի մը : Կացութիւնը ծայր աս – տիճան ծանր է անոր համար որ Եգիպտոս մեծ քանակութեամբ զէնքեր կը ստանայ խորհրդային երկիրներէ : Պէտք է նկատի առնել որ Իսրայէլ միջազգային արժէք մը կը ներկայացնէ իր պատմութեամբ եւ վերաշինութեան աշխատանքով » :

× Իսրայէլեան աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ եգիպտական զօրախումբ մը անցած է ապազինեալ շրջանը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ Լիմասոլ քաղաքին մէջ ծանր դէպքեր պատահեցան, իբրեւ հետեւանք 24 ժամուան գործադուլի մը : Ուսանող – ներ եւ համայնավարներ թափօր մը կազ – մեցին փողոցներուն մէջ : Ցուցարարները երկու ոստմբեր նետեցին զինուորական պահականոցի մը վրայ : Երկու զինուոր – ներ վիրաւորուեցան, եօթը ցուցարարներ ձերբակալուեցան :— Աթէնքի ոստիկա – նութիւնը արդիլեց Անգլիոյ դէմ սար – քուած բողոքի ցոյց մը : Հազարաւոր թռուցիկները ցրուած էին հետեւեալ բո – վանդակութեամբ :— «Ծովը նետեցէք Անգլիացիները » :

700·000 ԻՏԱԼԱՑԻ ընտանիքներ 50·000 թոն սպակեստի եւ ուրիշ ուտեստներ պի – տի սառնան Մ. Նահանգներէն, Նոյ· 15էն սկսեալ :

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻ Մարկարեա մէկ ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Քէթրպրեի արքեպիսկոպոս սին հետ : Կ'ըսուի թէ աշ – խատած է համոզել որ արտօնէ իր ա – մուսնութիւնը դնդ· Թաունսէնտի հետ : «Թայմզ» նոր խմբագրականով մը կարգի կը հրաւիրէ իշխանուհին :

7000 ԲԱՆՏԱՊԱՀՆԵՐՈՒ գործադուլը վերջացած կը համարուի :

ԳԱՀԻՐԻի Ֆրանսական նոր դեսպանը իր պաշտօնատեղին հասաւ : Երկու երկիրնե – րուն յարաբերութիւնները հետզհետէ կը բարւոքին :

ՆՈՊԷԼի դրական մրցանակը տրուեցաւ իսլանտացի դրագէտ Հալտոր Լաքսնեսի, որուն «Անկախ ժողովուրդ» վէպը 850·000 օրինակ ծախուած է Մ· Նահանգներուն մէջ, իսկ 300·000 օրինակ՝ Խ· Միութեան մէջ :

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ 12 ան – գամ քուէարկութիւն կատարեց, Թուր – քիոյ յաջորդելիք անդամին ընտրութեան համար, բայց նորէն ձախողեցաւ : Թեկ – նածուներն են Եուկոսլաւիա եւ Փիլիպ – պեան կղզիները :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ տաղնապէ մը կը վախ – ցուի Անգլիոյ մէջ : Ութ միլիոն վարձա – կալներու վարձքերը պիտի աւելնան : Նոր տուրքերն ալ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն :

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՔ

Մօտ առենէն հրապարակ կ'ելլէ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Մարսէյլի շրջանի « ԳՈՅԱՄԱՐՏ » օրացոյցը, հետաքրքրա – կան դիտելիքներով, կենսագրականնե – րով, երգերով եւ արտասանելիք բանաս – տեղծութիւններով : Խնամեալ խմբագրու – թեամբ եւ պատկերազարդ :

Ապսպրանքները կատարել անմիջապէս : Դիմել՝ ընկ· Ազդին Մարտիրոսեան :

6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille

Դրամական առաքումները կատարել՝

Agopian Barsam, 10, Rue Colbert, Marseille

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Ֆ· Կ· Խաչի օգափոխութեան կայանի մանուկները իրենց ծնողներով կը հրա – ւիրուին հաւաքոյթի մը որ տեղի պիտի ունենայ վեց Նոյեմբեր, կիրակի ժամը 15 – 20, Ազգ· տան Թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէզիվ, մէքրօ Քատէ :

Գեղարուեստական բաժին փոքրիկնե – րու կողմէ, ղեկավարութեամբ աւագ հա – կիչ Պ· Լեւոն Մոմճեանի :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9 – 12

ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 24, Rue St. Victor

Կը նախագահէ ընկ· ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկ· ՑՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ եւ ֆր· ընկերվարական կուսակցութեան ներկայացուցիչը՝ Pierre RIMBERT (Membre du Comité Directeur S.F.I.O.)

Ուղերձ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդին կողմէ :

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Օր· Ս· ՏԻՐ ԿՈՄՍԵԱՆ (Լիոնի Օփերայէն), եւ Պ· Պ· ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ եւ ՊՕՂՈՍԵԱՆ երգ :

Պ· ԶԱՒԻՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ (լիսանսիէ տէ քոնսէր) (ջութակ) :

Ծանօթ դերասանուհի ՀԱՅԿՈՒՀԻ ՆՂՏՂԵԱՆ եւ ընկերներ ՂԱՐԻՊԵԱՆ եւ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն) :

Պ· Կ· ՍԱՐԵԱՆի նուագախումբը մէջ եղանակներ :

ընդ մէջ պիտի նուագէ հայկական նոր

Հանդէսը կը սկսի ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 9ին :

Իսէն օթօքարը կը մեկնի ժամը 20·15ին Պ· Զաուկեանի սրճարանին առջեւէն :

Շաւիլէն օթօքարը կը մեկնի «Փուէն տը Շաւիլէն» ժամը 8ին :

ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ տեղական կոմիտէի, մասնակցութեամբ Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սանուհիներու եւ Ֆ· Կ· Խաչի :

Մեծ պատրաստութեամբ կը սպասուի այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30էն մին – չեւ առաւօտ 3, քաղաքապետութեան նո – րակառոյց չքեղ սրահին մէջ :

Կը նախագահէ ընկ· ԱՒԵՏԻՍ ԳԱԼԻԿԵԱՆ

Կը խօսի ընկերը ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (Փարիզէն) :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, կարող ուժերու կողմէ, արտասանութիւն – ներ, երգեր եւ համճլի անակնկալներ :

Հանդէսէն ետք խնջոյք եւ պար, ընտիր նուագախումբ :

Մուտքը ազատ է :

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 20ԻՆ

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Orchestre EDDIE WARNER

et sa MUSIQUE TROPICALE

avec 17 EXECUTANTS

Մաքրամասնութիւնները յաջորդով :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑՔ

Մարսէյլի Հ· Մ· Ը· Մ·ի տարեկան առաջին մեծ պարահանդէսին, Այս չքնաղ դիշեր մինչեւ լոյս :

Քալօն Ալհամպրայի չքեղ սրահներուն մէջ, մասնակցութեամբ Ֆրանսական ձայնասփիւռի նշանաւոր նուագախումբ

Le Roi du Typique *ROGER GOMEZ*

et son ensemble

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՀԱԻԱՔՈՅԹ

« ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ »

Երգչախումբի վերամուտ առթիւ, կիրակի 30 Հոկտ·, ժամը երեքէն տասը, Ազգ· տան Թատերասրահին մէջ :

Կը հրաւիրուին Սիփան – Կոմիտասի բոլոր անդամները եւ համակիրները :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ, դպրոցական ամսաթերթ, 8րդ տարի թիւ 8–10 (95 — 97), Օգոստոս Հոկտեմբեր, 1955: Տպ· Վենետիկ Ս· Ղազար: Տարեկան բաժնե – դին 700 ֆրանք:

ԼԻՈՆ

ԱՄԵՆԱՑՆ Հայոց Հայրապետի ընտ – րութեան կեդր· Ֆրանսայի պատգամա – ւոր Պ· ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԿԻՒԼՊԻՆԿԵԱՆ Հա – յաստանէն (էջմիածինէն) վերադարձած ըլլալով, այս շաբաթ, ժամը 20·30ին, 6րդ թաղապետարանի 58 ռիւ տը Սէզ – Լիոն, սրահին մէջ պիտի խօսի նիւթ ու – նենալով՝

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀԸ ԻՆՉՊԻՍ ՈՐ Է ···

Մէեւնոյն առեն պիտի հաղորդէ կա – թող· ընտրութեան եւ Միւռոնօրհնէքի մանրամասնութիւնները : — (Դիւաւ Ազգ· Միութեան) :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱԻԱՔՈՅԹ

Այս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8·30էն ոչինչեւ կէս դիշեր, Սալօն Ալհամպրա – ի չքեղ սրահին մէջ (334 Պուլվ· Շավ), ձեռնաւորութեամբ Մարսէյլի Ազգ· Կեդր· վարչութեան: Կը նախագահէ Տօքթ· ՅԱԿՈԲ ՍԻՒՐԻՀԻՍԱՐԼԵԱՆ, ա – ռեւնապետ Ազգ· Կեդր· վարչութեան եւ կազմակերպութեամբ Մարսէյլի եկեղե – ցիներու ներկայացուցիչներու յանձնա – ժողովին :

Մանրամասն դեկուցում Մարսէյլի կա – թող· պատգամաւորի Պ· ՎԱՐԴԱՆ ՍԱՐ – ԳԻՍԵԱՆի կողմէ՝ էջմիածնի կաթողիկոսի ընտրութեան, Օծումին, Միւռոնօրհնէքի եւ եպիսկոպոսներու ձեռնադրութեան եւ տպաւորութիւններ Հայաստանի վե – րելքին մասին :

Գեղարուեստական բաժին : Երգեր եւ արտասանութիւններ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶ — Հ· Ց· Դ· Ազգ· Կեդր· եւ Մ· Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ օր, ժամը 21ին, ծա – նօթ հաւաքատեղին : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԻՍԻ — Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս շաբաթ ժամը 8·30ին, Խրիմեան սը – րահը : Շատ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտա – տորիչ :

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Պուլ· Օտտոյի մասնաճիւ – ղը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկե – րուհիները այս երկուշաբթի ժամը 15ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օ – րակարգ :

ՎԱԼԱՆՍ — Ֆ· Կ· Խաչի ընդհ· ժողո – վը այս շաբաթ, ժամը 20ին, Ա· Ահարոն – եան ակումբին մէջ: Խիստ կարեւոր օրա – կարգ : Կը խնդրուի բոլոր ընկերուհինե – րէն ներկայ ըլլալ :

ՎԱԼԱՆՍ· — Համախարբերդցիական Միութեան մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պ· Գ· Սի – մոնեանի սրճարանին մէջ, 26 ռիւ Պէլ Ի – մաժ : Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր հայ – րենակիցները : Օրակարգ·— Զեկուցում 15րդ պատմ· ժողովի, ընթերցում շր – ջաբերականի եւ նամակներու :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Վարչութեան ժողովը պիտի դումարուի այս չորեքշաբթի, ժամը 6·30ին, սրճա – րան Ռէժանի վերնայարկը : Օրակարգ՝ Ընդհ· ժողովի պատրաստութիւն : Պար – տաւորիչ ներկայութիւն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՍ

Տէր եւ Տիկին Ազդանոյշ Ներկարարեան եւ Գէորգ Աւետիկեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի Փարիզի Ժան Կուժոնի եկե – ղեցիին մէջ հոգեհանգիստ պիտի կա – տարուի իրենց ողբացեալ մօր Այրի Տիկ· ԱԳԱՊԻ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆի յիշատակին, անոր մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ազգականները, եւ իր յիշատակը յարգող բարեկամները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ — Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղը չը – նորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Ղազար Ղազարեանէ, իրենց հօր եւ աներ հօր Յովակիմ Ղազարեանի մահ – ուան քառասունքին առթիւ, հազար Ֆր· :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱՑՑԵԼՈՒԹԻԻՆ ՓԵՐԼԱՇԷԶԻ պերեզ – մանը, կիրակի՝ 6 Նոյեմբեր կէսօրէ վերջ : Մաքրամասնութիւնները յառաջիկային :

ՊԷԱԹՐՈՆ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ բանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ

Complet deux piéces

2000ԷՆ — 4500 ՖՐԱՆՔ

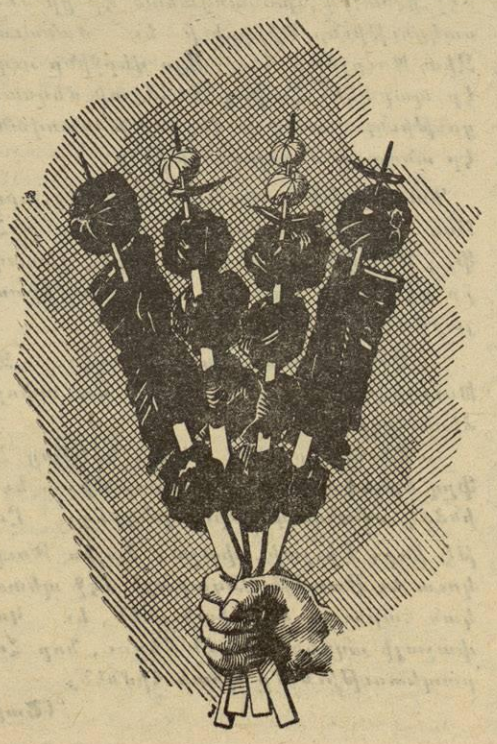
Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ Մեծաքանակի եւ մանրակի համար

ԱՌԱՆՁԻՆ ՉԵՂՉ

Անվարան դիմել՝

97, Rue de Richelieu Paris (2)

Tél. RIC, 57-57

ՃԱՇԱՐԱՆ · ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր ճաշերգներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

4, Rue Robert - Estienne

(Rue Marbeuf) PARIS (8e)

Téléphone BAL. 31 - 21

(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «շաշլիք », «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

Salles de séjour Penderies - literie

Chambres - cosys Cuisines laquées

Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès

Boulogne - Billancourt

Métro: MARCEL SEMBAT

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Անթիլիասի հանգստատեան տան համար սպասուհի մը կ'ուզուի : Դիմել Տօքթ· Վ· Զիլինկիրեանի, 51 Պուլվ· Վոլթէր, Փա – րիզ, մէքրօ Օպէրճանի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : **32, Rue de Trévise, Paris-9e**

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամսեայ 1600

Արտասահման տարեկան 3500 ֆր. կամ $ 10 — Նասը 12 ֆր

ԿԻՐԱԿԻ 30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

DIMANCHE 30 OCTOBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7815 — 31e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3226

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԵՆՔ ՄԵԶԻ

•

Անհրաժեշտ չէ պայթուցիկ բառեր գոր-ծածել, ապացուցանելու համար Հ. Ց. Դաշնակցութեան արժէքը։

Միայն իր յարատեւութիւնը ամենամեծ վկայութիւնը կը կազմէ։

Յարատեւութիւն եւ յարաճուն գործու-նէութիւն՝ նոյն իսկ հայրենի երկրէն դուրս։ Եւ ամէն ճակատի վրայ։

Անփոխարինելի է Դաշնակցութիւնը։

Ո՞ր կուռ, կազմակերպուած ուժը պի-տի փոխարինէր զայն, եթէ Դաշնակցու-թիւնը յանկարծ քաշուէր հրապարակէն։ կամ եթէ լուծարքի ենթարկուէր, ինչպէս քանիցս փորձեցին հայ բոլշեւիկները, ի-րենց կռնակը տալով օտարին։

Անշուշտ չատ բան փոխուած է 90ական թուականներէն ի վեր։ Վերիվայրը չըր-ցած է մեր ամբողջ պատմութիւնը։

Աւելի քան մէկ մրլիոն՝ Լարդուիչներ, իր ամբողջ ստացուածքով, անհատական թէ ազգային, Թուրքիոյ մէջ։

Նոյնքան տեղաւորուած՝ հայրենիքին մէջ որ կորիզ մըն է տակաւին։

Իսկ մնացեալը ցիրուցան՝ Մ. Մխու-թեան անձայրածիր տարածութիւններէն մինչեւ արտասահմանի ծանօթ ու անծա-նօթ ցամաքներուն վրայ։

Եւ դեռ դժուար է նախատեսել գալիքը։

Փոխուած է, նաեւ, ազդերու աշխար-հահայեացքը, իբրեւ հետեւանք զգըզա-կին յեղափոխութեանց։

Տրորուելու, ճզմուելու դատապար-տուած են անոնք որ չեն գիտեր կամ չեն կրնար քալել ժամանակին հետ, անհատ ըլլան թէ կազմակերպութիւն։

Ի՞նչպէս կը դիմանայ Դաշնակցութիւ-նը, այս բոլոր վերիվայրումներուն մէջ, առանց հող ունենալու իր ոտքին տակ։ Միեւնոյն տեղն ենթակայ՝ ներքին եւ ար-տաքին դաւեր։

Պարզապէս անոր համար որ կը հաւա-տայ իր կոչումին եւ միշտ պատրաստ է «ներկա՛յ» պատասխանելու, որեւէ աշ-խատանքի կամ տագնապի առեն։

Եթէ Դաշնակցութիւնը ամփոփուէր միայն քաղաքական գործունէութեան մէջ, ապահովաբար չատ բան պակաս-ած պիտի ըլլար իր բովանդակութենէն։

Ամէն տեղ ալ, ան պատնէշին վրայ մնաց ոչ միայն իբրեւ մարտական ուժ եւ քաղաքական ազդակ, այլ եւ իբրեւ հա-ւատարիմ եւ բազմարդիւն ծառայ ազգա-յին մշակոյթի։

Բաղդատեցէք իր արտաքսելու, ստեղ-ծագործելու կարողութիւնը՝ ուրիշ հո-սանքներու հետ։

Երբ կ'ըսենք անփոխարինելի, ճարտա-սանական խոյանք մը չէ որ կը փորձենք։

Եթէ որեւէ կազմակերպութիւն կարե-նար իր տեղը բռնել, քաղաքական աշ-խատանքի թէ մշակոյթի ճակատին վրայ, պատճառ չկար որ այն ու ձախը ճիւ ան-արգելին Դաշնակցութեան դէմ, Թուրքին չարախինդ քրքիջներուն մէջ։

...Եւ արդ, սիրելի ընկերներ, երբ ար-դար հպարտութեամբ կը տօնէք Դաշնակ-ցութեան Օրը, երբեք մի մոռնաք թէ բո-լորովին տարբեր բաներ են անփոխարի-նելին եւ անփոփոխելին։

Պահելով հանդերձ հիմնական արժէք-ները, ամէն սերունդ իր բաժինը պիտի բերէ, որպէսզի մեր կազմակերպութիւնը չարունակէ մնալ մշտահոս աղբիւր մը հայրենասիրական եւ ընդարձակ գործու-նէութեան, ի խնդիր ամբողջական յաղ-թանակի։

Նոր աւիշ, նոր չունչ, նոր ճիգ՝ ամէն ճակատի վրայ։ Եւ ամէն ուր որ հայկա-կան համբանք մը կը չնչէ։

Միշտ քայլ մը աւելի յառաջ։

Այլապէս, անցեալ փառքերը կը դառ-նան պարզ յիշատակարան, ընդհատելով պատմութեան ընթացքը։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԸ ՑԱՂԹԵՑ 259Ի ԴԷՄ 271 ՁԱՅՆՈՎ

•

ԱՅԺՄ ԿԸ ՔՆՆՈՒԻ ՆՈՐ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԽՆԴԻՐԸ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, դահլիճը կրցաւ անդամ մը եւս վստահութիւն չա-հիլ Ազգ. ժողովին մէջ, 259ի դէմ 271 ձայնով։ Այսպէս կը փարատի նոր տագ-նապ մը մղձաւանջը, ամրապնդելով Ֆրանսայի դիրքը միջազգային բանակ-ցութեանց մէջ, մինչդ այն պահուն երբ այնքան ծանրակշիռ խնդիրներ մտահո-գութեան մատնած են մեծ պետու-թիւնները։

Այսօր իսկ, կիրակի, Ազգ. ժողովը պի-տի սկսի քննել կառավարութեան օրինա-դիծը՝ նոր ընտրութիւններ կատարելու համար ժամանակէն առաջ, յառաջիկայ դեկտեմբերին։ Հաւանական է որ այս ան-գամ ալ վստահութեան քուէ պահանջուի։

Վարչապետը անհրաժեշտ կը դանէ նոր ընտրութիւնները ոչ միայն նկատի առ-նելով ներկայ Ազգ. ժողովին թարթա-փուն վիճակը, այլ եւ ներքին եւ արտա-քին ծանրակշիռ խնդիրները, որոնք ան-միջական լուծում կը պահանջեն։ Ազգ. ժողովի քուէարկութենէն անմիջապէս վերջը Ժընեւ վերադարձաւ արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ, չարունակելու հա-մար իր պաշտօնը, իբրեւ նախագահ Ժընեւեան ժողովին։

Ազգ. ժողովին վիճաբանութեանց վեր-ջին օրն ալ կանխահաս ընտրութեանց ա-ռաջարկին ընդդիմացաւ նախորդ վարչա-պետը, Մենդէս Ֆրանս, որ լրագրական ասուլիս մը սարքած է, իր տեսակէտները պաշտպանելու համար։ Ուրիշ հօթը երես-փոխաններ ալ ճառեր խօսեցան։ Ներկայ էին 530 երեսփոխաններ եւ ժողովը բազ-մատարար կարճ տեւեց, մօտ երեք ժամ։ Ներկայ էր նաեւ Մորիս Թորէզ, որ 1950 հոկտեմբերէն ի վեր չէր կրցած մաս-նակցիլ ժողովին, հիւանդութեան պատ-ճառով։ (Ալ թեւը անդամալոյծ է եւ դժ-ուար կը քալէ)։

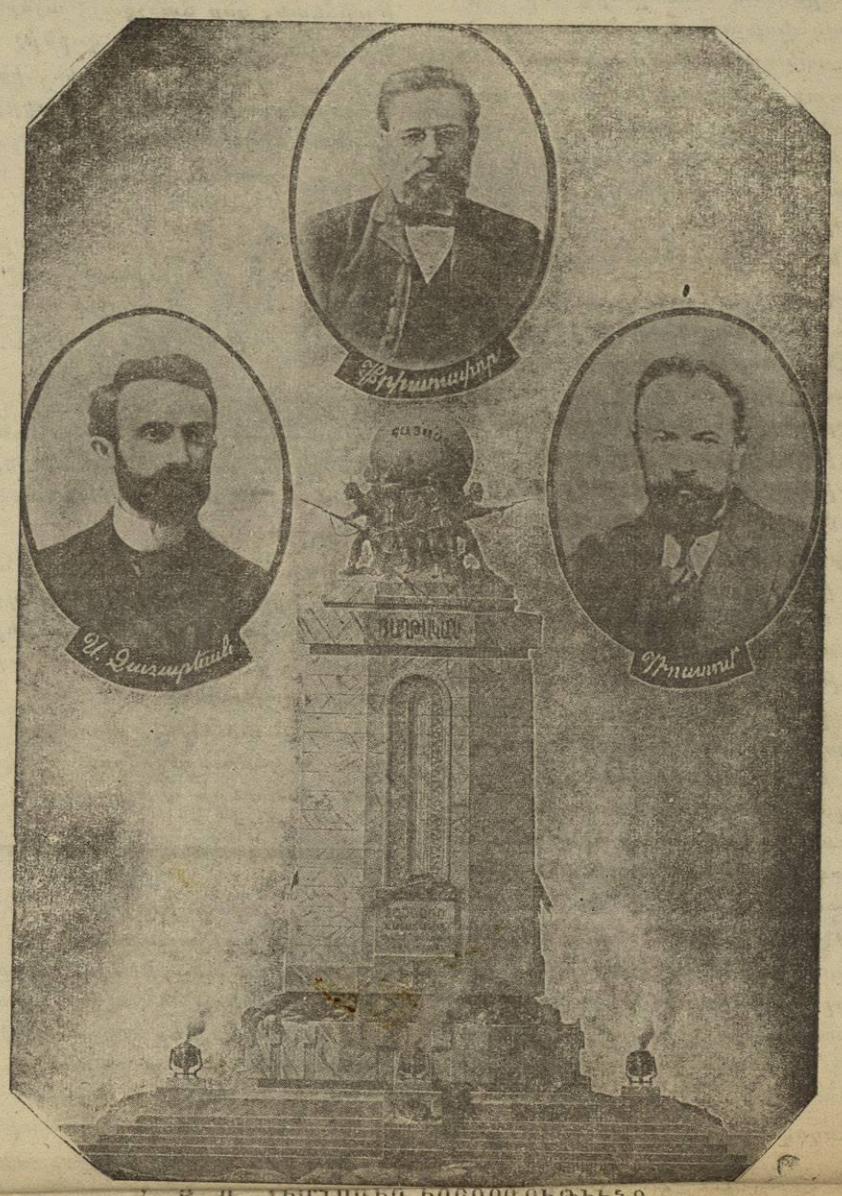
Պ. Խակար Ֆոր պատասխանելով զանա-զան դիտողութեանց, հանդիսաւոր կոչ մը ուղղեց մեծամասնութեան, վստահու-թեան քուէ պահանջելով։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՒՍ. ԱՓՐԻԿԷի ՄԷՋ

Դահլիճէն Սուլթանը, Պէն Եուսէֆ, Մատակասքարէն Ֆրանսա կը հասնի այ-սօր, կիրակի, մասնաւոր օդանաւով մը։ Մարոքցիները փողոց թափած էին առջի օր, Րապաթի մէջ եւ մզկիթները խու-ժեցին, աղօթելով որ Սուլթանը վերա-հաստատուի գահին վրայ։ Պատասխանա-տու վարիչներ ալ այս պահանջը դրած են, ինչ որ նոր հող մը կը ստեղծէ Ֆը-րանսայի համար։ Մարոքէի փաշայէն զատ, Մեքնէսի փաշան ալ կ'առաջարկէ որ Սուլթանը վերահաստատուի։ Ուրիշ չորս ցեղապետներ եւս միացած են այս չարժումին։ Ֆրանսական կառավարու-թիւնը հաւաստիքներ տուած է Մարոքի Ֆրանսացիներուն թէ Պէն Եուսէֆ պիտի չվերահաստատուի գահին վրայ։ Գա-հընկէց վեհապետը Մարսէյլ հասնելով, առժամապէս պիտի հաստատուի Նիսի շրջանին մէջ։ Վերջերս կազմուած ար-քունի խորհուրդը Ֆրանսա պիտի դայ, հանդիսաւորապէս դիմաւորելու համար աքսորականը։ Իրենց պիտի ընկերանայ նոր վարչապետը, Պէն Արֆան։

Վերջին լուրերու համաձայն, Մարոքի ղէմաւոր քաղաքները կը պահանջեն Սու-լթանին վերահաստատումը։ Րապաթի մէջ 50·000 Իսլամներ մասնակցեցան աղօթք-ներուն։

× Ալժերիոյ համայնավարները կոչ մը ուղղեցին, «գործի ձեռնարկելու հա-մար»։ — Ընթրոսները կը չարունակեն յարձակումներ կատարել զանազան վայ-րերու մէջ։ Մարոքի մէջ ալ յարձակում-ները կը չարունակուին։

Հ. Ց. Դ. ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԵՐԻՄՐԻԱԽՄԻՒՆԸ

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

•

1890ԷՆ 1955

Տարին մէկ օր երբ անդրադառնանք Հ. Ց. Դաշնակցութեան անցեալին ու ներկա-յին, երբ մեր մտքին մէջ ամփոփենք ա-ւելի քան 65 տարուան փոթորկալից կեանքը, երբ բննենք անոր գործունէութեան հաշ-ուեկշիռը, պիտի տեսնենք որ դրական արդիւնքը կը գերակշռէ։

Իմաստունը ըսեր է — Ոչինչ կայ կա-տարեալ։

Ի՞նչպէս կարելի է սպասել որ բաղա-ձական կուսակցութեան մը գործունէու-թիւնն ըլլայ կատարեալ, երբ այդ կու-սակցութիւնը կը գործէ հայ ժողովուր-դին մէջ, որուն կեանքը կապուած է աշ-խարհագրական տաժանելի, գրեթէ ան-յաղթելի դժուարութեանց հետ։

Դաշնակցութեան կեանքին 65 տարուան 40 տարին անցած է պատերազմական փո-թորիկներու մէջ։ երբ աւելի մեծ ազգեր անգամ արիւն արցունք կը քամէին, շա-տերը սրբռելով աշխարհի բարեկեցիկ, ուրիշներ կորսնցնելով իրենց համբաւին կէսը։

Հայ ժողովուրդը, տաշեղ մը այս ալե-կոծութեան մէջ, կրցաւ պահել իր անու-նը եւ պատիւը։ Թշնամին անգամ ի վեր-ջոյ ճանչցաւ իր ապրելու իրաւունքը։ Եւ մեր ժողովուրդը ստացաւ բաղաձական դիմագիծ, իր տեղը գրաւելով իբրեւ ինք-նուրոյն ազգ։

Այս բոլոր դրական երեւոյթներուն մէջ, անժխտելի է Դաշնակցութեան վճ-ռական դերը, իբրեւ ախոյեան հայ ժո-ղովուրդին արդար դատին։

Վրիպումնե՞ր։ Ո՞վ կրնայ պնդել թէ կրնայինք խուսափիլ, նոյնիսկ ազգովին կրնայինք մոգական գաւազանով մը որ փրկուիլ աշխարհասասան փոթորիկներէն։

Աւելի մեծ ազգերու մէջ ալ չկա՞ն կայ-մակերպութիւններ որոնց վրիպումները նակատագրական եղած են։

Արդար է որ խոնարհինք մեր ազատա-գրական պայքարի կրակին մէջ նետուած փետացիներու յիշատակին առջեւ։

Արդար է որ համբուրենք այն ձեռքերը որոնք Հայուն վրէժը լուծեցին այնքան բաջութեամբ։

Եւ վերջապէս, արդա՛ր է որ պարծանք-ով յիշենք այն դէմքերը որոնք իրենց կարելին փորձեցին, հայրենիքի եւ պե-տութեան կորիզ մը ստեղծելով հպարտա-կան եւ ցիրուցան ժողովուրդին համար։

Փառք է այս Հ. Ց. Դաշնակցութեան եւ ամբողջ հայ ժողովուրդին համար։

ՍՕՍԻ

ՁԱԿԱՏ ՁԱԿԱՏԻ, ԺԸՆԵՒԻ ՄԷՋ

*

ՄՈԼՈԹՈՎ ՆՈՐԷՆ «ՈՉ» ԸՍԱԻ

Առաջին օրէն իսկ, դժուարին կացու-թեան մը մատնուեցաւ Ժընեւի խորհրդա-ժողովը։ Երկրորդ հիւսին մէջ, Մոլոթով մերժեց արեւմտեան երեք նախարարնե-րու ծրագիրը, որ երաշխիքներ կը խոս-տանայ Մ. Մխուեեան, եթէ հաւանի Դեկտեմբերի վերամիացման։ Մ. Նահանգ-ներու արտաքին նախարարը պատասխա-նելով այս մերժումին, ըսաւ թէ կը յու-սայ որ Մոլոթով պիտի վերաքննէ իր տե-սակէտը, եթէ ուշադրութեամբ ուսում-նասիրէ արեւմտեան պետութեանց «պատմական» ծրագիրը։

Մ. Մխուեեան ներկայացուցիչը այս առթիւ ներկայացուց իր ծրագիրը, որ կը տրամադրէ ապահովութեան դաշինք մը կնքել մասնակցութեամբ Եւրոպայի բոլոր պետութեանց։ Անդլիոյ արտաքին նախարարը դիտել տուաւ թէ Մոլոթովի ծրագիրը պարզապէս կը ձգտի խախտել արեւմտեան աշխարհին ապահովութիւնը։

Մ. Մխուեեան նախարարը փափկանկա-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԴՈՒՔԱՆ ՖՈՏՈԳՐԱՖԻԱՅԻ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ «ՊԱՐՈՒՍԱՐ ՕՐ»ՈՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԱՏՈՒՆ

ՀԱՅՐ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԱՅԻՆ ՄԱՅՐԱՎԱՆՔԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍ ԶՈՐԱՎԱՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԳԱՅԱՆԷ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ՀՌԻՓՍԻՄԵ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԿԱՐԱՊԵՏ ՎԱՆՔԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԳԱՅԱՆԷ ՎԱՆՔԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ՀՌԻՓՍԻՄԵ ՎԱՆՔԻ

ՆԳՎՎՎՎՍՑԿՊՂՉՊՎ Վ ՂՎՍԵՂՊՍԿ

ՈՎՆ ՎՉՎՍՎՊՁ ՆԱՅՎՆ ՆՎՈՎ ՎԿՎՆ ՁՊՈՊՆ

(ՈՊՈՒՉՎՍՈՁ ՎՂՆՎՍՈՍ)

Ի տես և ճանաչելով ընկերներ Ստալինի և Վորոշիլովի՝ մեր հայրենի ժողովուրդը ամբողջ ուժով կանգնեց նրանց շուրջը, որպեսզի ամրացնի և պաշտպանի Խորհրդային Միության ազատությունն ու անկախությունը։ Ընկերներ Ստալինի և Վորոշիլովի անունը դարձավ մեր ժողովրդի ազատության և անկախության խորհրդանիշը։

Ընկերներ Ստալինի և Վորոշիլովի անունը մեր ժողովրդի համար սրբություն է։ Ընկերներ Ստալինի և Վորոշիլովի անունը մեր ժողովրդի համար ոգեշնչում է։ Ընկերներ Ստալինի և Վորոշիլովի անունը մեր ժողովրդի համար ուղեցույց է։

Ընկերներ Ստալինի և Վորոշիլովի անունը մեր ժողովրդի համար ուղեցույց է։ Ընկերներ Ստալինի և Վորոշիլովի անունը մեր ժողովրդի համար ոգեշնչում է։ Ընկերներ Ստալինի և Վորոշիլովի անունը մեր ժողովրդի համար սրբություն

տութեամբ մերժեց արեւմտ. ծրագիրը, յայտնելով թէ անոր կարգ մը կէտերը «ուշադիր քննութիւն կը պահանջեն»: Այս յայտարարութենէն վերջ, հետեւեալ դիտողութիւնները ուղղեց Արեւմուտքի ապահովութեան ծրագրին դէմ. —

Նախ ըսաւ թէ այդ ծրագիրը կը խախտէ ներկայ խորհրդաժողովին ու-ղեցոյցը որ առաջարկուած էր անցեալ Յուլիսին, նախագահ Այզընհաուըրի, մա-ռնչալ Բուլկանինի, Սըը էնթ. Իտընի եւ Պ. էտ. Ֆորի կողմէ: Պնդեց թէ ծրագիրը կ'անտեսէ անոնց հրահանգները, առաջ-նութիւն տալով Գերմանիոյ վերամիաց-ման, փոխանակ Եւրոպայի ապահովու-թեան:

Երկրորդ, բացատրեց թէ արեւմտեան ծրագիրը պիտի չմրցանդէ ապահովու-թիւնը, այլ պիտի աստիճանէ միջազգա-յին յարաբերութեանց լարումը, ռազմա-կան խմբակցութիւնները ստեղծելով Արե-ւելքի եւ Արեւմուտքի մէջ:

Երրորդ, դիտել տուաւ թէ այդ ծրա-գիրը կը պարտադրէ միացեալ Գերմա-նիան մտնել Ատլանտեան կազմակերպու-թեան մէջ:

Ինչպէս յայտնի է, արեւմտեան ծրագի-րը կը արամադրէ միացնել արեւմտեան եւ արեւելեան Գերմանիան ազատ ընտ-րութիւններ կատարելով 1956ին: Ռուսե-րը այս ծրագիրը մերժեցին 1954ին, Պեր-լինի մէջ: Արեւմտեան ծրագրին մնացեալ մասը կը բաղկանայ մասնաւոր դաշինքէ մը, որով արեւմտեան պետութիւնները ապահովութիւն կը խոստանան Մ. Միու-թեան, զերմանական յարձակման դէմ:

Մ. Միութեան ծրագիրը Գերմանիոյ միացումը արտօնելու համար պայման կը դնէ ապահովութեան ընդհանուր դաշինք մը ստորագրել, յիսուն տարուան համար, մասնակցութեամբ Եւրոպայի բոլոր պե-տութեանց եւ Մ. Նահանգներուն:

× Երկու Գերմանիաներու ներկայացու-ցիչները կը սպասեն ժողովասրահի նր-բանցքներուն մէջ, մինչեւ որ Զորս Մեծերը բարեհաճին ներս կանչել, իրենց տեսակէտները լսելու համար:

ԱՆՍՏՈՑԳ ՎԻՃԱԿ
ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Թէլ Ավիվէն կը հեռագրեն թէ Իսրայէ-լի զօրքը եգիպտական հողը մաքրելով սպաննեց տասը զինուորներ եւ երկու տասնեակ զինուոր ալ գերի բռնեց, իբրեւ վրէժխնդրական գործողութիւն: Պաշտօ-նական զեկոյցը կ'ըսէ թէ արշաւը կա-տարուեցաւ Քունթիլլայի զօրակայանին վրայ, եգիպտական հողէն հինգ մղոն ներս, հապճեպ մէկ ժամ տեւելով: Սպան-նուած տասը եգիպտացիներէն զատ, եօթը զինուորներ ալ հիւանդանոց փոխադրուե-ցան: Իսրայէլի կորուստը կը հաշուեն միայն չորս վիրաւոր:

Եգիպտական ապբիւրէ կը հաղորդեն թէ չորս զինուորները սպաննուած, քան հողի ալ գերի բռնուած են: Բանակին սպաները ժողով մը գումարեցին Գահիրէի մէջ: Հրամանատարութիւնը հրահանգեց սահ-մանապահի զօրքին որ կազմ եւ պատ-րաստ գտնուին:

× Վերջին լուրերու համաձայն, Զորս Մեծերը պիտի միջամտեն, որպէսզի եր-կիպտոս եւ Իսրայէլ տեղի չտան նոր ընդհարումներու, եւեւի ծանրացնելով կացութիւնը: Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու ներկայացուցիչները պա-տասխանելով Իսրայէլի վարչապետին դիմումներուն, ըսին թէ 1950ի յայտա-րարութիւնը երաշխիք մը կը կազմէ հրկական պետութեան ապահովութեան համար:

Իսրայէլ կը սպասէ որ Մ. Միութիւնն ալ երաշխիքներ ընծայէ իր ապահովու-թեան համար:

× Եգիպտոսի արտաքին նախարարը, Մոհամմէտ Ֆավզի, Նիւ Եորքէն Գա-հիրէ վերադարձած առեն, յայտարարեց թէ իր երկիրը երբեք միտք չունի հարե-ւան Իսրայէլի վրայ յարձակելու: «Մենք դիտենք որ ամէնքն ալ պիտի կասեցնեն այդպիսի յարձակում մը. ոչ միայն Իս-րայէլը այլ եւ Ապդաժողովը կամ ուեւէ մեծ պետութիւն»:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԺԱՆԹինի փետն արժեզրկուեցաւ Հոկտ. 28ին, 5·5 առ հարիւր համեմա-տութեամբ: Տոլարին գինը 14 փետրէն բարձրացաւ 18ի: Արժանթինեան դրամը ծանր անկում կրեց Ուրուկուէյի մէջ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախա-

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 9 – 12

ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ 24, Rue St. Victor

Կը նախագահէ ընկ. ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՑԵԱՆ

Կը խօսին ընկ. ՅՈՎԻԿ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ եւ Ֆր. ընկերվարական կուսակցութեան ներկայացուցիչը՝ Pierre RIMBERT (Membre du Comité Directeur S.F.I.O.)

Ուղերձ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին կողմէ:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Օր. Ս. ՏԷՐ ԿՈՄՍԵԱՆ (Լիոնի Օփերայէն), եւ Պ. Պ. ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ եւ ՊՕՂՈՍԵԱՆ երգ:

Պ. ԶԱԻԷՆ ՄԵԼԻՔԵԱՆ (լիսանսիէ ատ քոնսէր) (ջութակ):

Մանօթ դերասանուհի ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԽՐՏՉԵԱՆ եւ ընկերներ ՂԱՐԻՊԵԱՆ եւ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ (արտասանութիւն):

Պ. Կ. ՍԱՐԵԱՆի նուագախումբը մէջ ընդ մէջ պիտի նուագէ հայկական նոր եղանակներ:

Հանդէսը կը սկսի ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 9ին:

Իսիէն օթօբարը կը մեկնի ժամը 20·15ին Պ. Զատիկեանի սրճարանին առջեւէն: Շաւիլէն օթօբարը կը մեկնի «Փուէն տը Շաւիլէն» ժամը 8ին:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

6 Նոյեմբեր, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2·30ին, Իմաֆիւվէի չքեղ սրահին մէջ, (24 Ռիւ Տիւնուար):

Կը նախագահէ ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Կը խօսի ընկ. ԺԻՐԱՑՐ ԴԱՏԱԻՈՐԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 13ին, կիրակի ժամը 16էն 24, Պատերազմի Նախկին Զերինեռուն սրահը, 49 ռիւ տը Կոլ:

Նախաձեռնութեամբ «Անտոք» եւ Սէն Շամոնի էնթակոմիտէներու եւ մասնակցութեամբ Նոր Սերունդին:

*
**

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Նոյեմբեր 19ին, Շաբաթ իրիկուն:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկայի:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 20ԻՆ

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Orchestre EDDIE WARNER

et sa MUSIQUE TROPICALE

avec 17 EXECUTANTS

Մանրամասնութիւնները յայտնուած:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի «Մանասը» խումբի կողմէ, կիրակի 6 Նոյ., «Խրիմեան» սրահին մէջ, 2 ռիւ տը լաւ Տէֆանս, ժամը 14էն 24: Կը հրաւիրուին բոլոր երիտասարդները անխտիր, եւ մասնաւորապէս Նոր Սերունդի քոյր մասնաճիւղերը:

Խնամուած գեղարուեստական բաժին: Պար հայկական եւ եւրոպական: Պիւֆէ:

ՎԵՐԱՄՈՒՏ ՎԻԼԻՆԻ ՄԷՋ

Վիլին.— Ֆ. Կ. Խաչի դպրոցները կը վերաբացուին, Նոյեմբեր 3ին, հինգշաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը երկուքին, վերի դպրոցը՝ (Լաֆայէթ), կիրակի առաւօտ ժամը 9ին: Ուսուցչուհին է ընկերուհի Սոնա:

Քաղաքի դպրոցը՝ Համօ Օհանջանեան Ակումբ, հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ուսուցչութեամբ ընկերուհի Ովսաննա Իօքսիւզեանի: Իսկ Փասպալի չրջանի մասին չուտով կը յայտարարուի:

Դասաւանդութիւնները ձրի են:

Կը յանձնարարուի բոլոր ծնողներէն անխտիր ուղարկել իրենց զաւակները:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻԻՆ ՓԵՐԼԱՇԷԶԻ զբօսանքը, կիրակի՝ 6 Նոյեմբեր կէսօրէ վերջ:

Ֆ. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղի տարեկան ձեռնարկը, Նոյեմբեր 26ին, չաթէ դիշեր:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային:

ՕՐ. ԱՆԱՀԻՏ ԽԱՉԵՐԵԱՆ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ
ԿԱՐԻ ԲԱՐՁՐԱԴՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ

Զափի վրայ բարձրորակ կար, Զափաւոր գիներով

Ամէն օր ժամը 14 – 18

Հասցէ՝ 16 ռիւ Էտուար Ռոպէր

Մերթ օ Տիւմէնիլ կամ Միշել Պիզո

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պուլ. Օտտոյի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերուհիները այս երկուշաբթի ժամը 15ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Վարչութեան ժողովը պիտի գումարուի այս չորեքշաբթի, ժամը 6·30ին, սրճարան Ռէժանի վերնայարկը: Օրակարգ՝ Ընդհ. ժողովի պատրաստութիւն: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱԻԱՔՈՅԹ

Այս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8·30էն ոչինչեւ կէս դիշեր, Սալօն Ալհամպրա – չքեղ սրահին մէջ (334 Պուլվ. Շավ), ձեռնաւորութեամբ Մարսէյլի Ազգ. Վեղր. վարչութեան: Կը նախագահէ Տօքթ. ՅԱԿՈԲ ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐԼԵԱՆ, ա-տենապետ Ազգ. Կեդր. վարչութեան եւ կազմակերպութեամբ Մարսէյլի եկեղեցիներու ներկայացուցիչներու յանձնաժողովին:

Մանրամասն զեկուցում Մարսէյլի Կաթող. պատգամաւորի Պ. ՎԱՐԴԱՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի կողմէ՝ էջմիածնի կաթողիկոսի ընտրութեան, Օծումին, Մխոնօրհնէքի եւ եպիսկոպոսներու ձեռնադրութեան եւ տպաւորութիւններ Հայաստանի վերջին մասին:

Գեղարուեստական բաժին: Երգեր եւ արտասանութիւններ:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Ֆ. Կ. Խաչի օգափոխութեան կայանի մանուկները իրենց ծնողներով կը հրաւիրուին հաւաքոյթի մը որ տեղի պիտի ունենայ վեց Նոյեմբեր, կիրակի ժամը 15 – 20, Ազգ. տան թատերասրահին մէջ, 32 ռիւ տը Թրէզիվ, մէթրօ Քատէ:

Գեղարուեստական բաժին փոքրիկնե-րու կողմէ, ղեկավարութեամբ աւագ հա-կիչ Պ. Լեւոն Մոմճեանի:

ՆՈՒՅՐ.— Այրի Տիկին Թագուհի Տէօքմէճեան իր մօտանոյն՝ Օհաննէս Տէօքմէճեանի հոգեհանդիստին առթիւ երեք հազար Ֆրանք կը նուիրէ Աղքատախնամի ծերանոցներուն, երկու հազար Ֆր. Կարմիր Խաչին: Մտանալ «Ծառաջ»էն:

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ
ՍԻՄՈՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

Հայերէնէ – հայերէն պատկերազարդ բառարանը, 1406 էջ: Գինն՝ 3500 Ֆրանք:

Մասնաւոր զեղչ, մեծաքանակ գնում-ներու համար:

Ֆրանսայի կեդրոնատեղի՝

Camer Capamadjian, 44, Rue du Commerce Colombes (Seine)

ԿԱՐՈՒՉԵԻ
ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

45 տարուան փորձառութեամբ
եւ լաւագոյն վկայականներով

Académie
DAYDOU

12, RUE LAFAYETTE, Paris (9)
Métro CHAUSSE D'ANTIN

եւ բղթակցութեամբ

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Մ իակ արտօնուած տունն է ծրարներ գրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ-ԱՑՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ գրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ:

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

17 BL. DES CAPUCINES

(Face au CAFÉ de la PAIX)

Tél. OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

Յատկապէս կը յանձնարարուի Փարիզ ապրող կամ արտասահմանէն եկող Հայերուն նկատի ունենալ:

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris